

სიტყვა ჰომეროსზე

საოცარი შემოქმედი

ქვეყნად არ შობილა ხელოვანი, მასზე დიდი ძეგლი რომ აეგოს, ქვეყნად არ შობილა მოძღვარი, მასზე მეტი თაობა რომ აღეზარდოს, ქვეყნად არ შობილა ადამიანი - ათასობით წლები ეცხოვროს და მასავით ჭაბუკი დარჩენილიყოს.

თქმულებამ იგი მოხუცად და ბრმად შემოგვინახა. იქნებ იმიტომ დააბერა და დააბრმავა ხალხის ფანტაზიამ, რომ ჰომეროსი ათასი წლისა უნდა ყოფილიყო, რათა ის შეექმნა, რასაც ერთი კაცის სიცოცხლე არ ჰყოფნის, სხვა თვალუ უნდა ჰქონოდა, რომელიც იმას დაინახავდა, რასაც მოკვდავის თვალი ვერ ხედავს. . .

ჰომეროსი - ეს არის საოცარი ფერწერა, საოცარი იმიტომ, რომ იგი არ ქმნის წამიერ მშვენიერებას, რომელსაც ჰქონდა დასაწყისი, შენ რომ არ გინახავს, და ექნება დასასრულიც, შენ რომ ვერ ნახავ. ჰომეროსი - ეს არის მოძრავი ფერწერა. . .

ორი მხარე - ფერწერული და მუსიკალური ანიჭებს ჰომეროსის პოემებს განუმეორებელ მშვენიერებას. გულდასმით თხრობასთან, გმირთა დიალოგებში გამოხატულ დიდ ვნებათა ღელვასთან ერთად მუსიკა და ფერწერა ჰქმნის წარუშლელ შთაბეჭდილებას.

აი, როგორ გადმოსცემს ჰომეროსი აქაველთა მხედრობის გამოჭრას ბრძოლის ველზე. . . თუმცა, ნუ ავჩქარდებით. იქნებ სჯობდეს, რამდენიმე წინასწარი შენიშვნა გავაკეთოთ. პოეტს სჭირდება აჩვენოს საომარი მანევრის მასშტაბურობა. კი არ მოგვითხროს, არამედ სწორედ რომ უნდა გვაჩვენოს. ამისათვის მან უნდა დაგვარწმუნოს, რომ: 1. ლაშქარი გარეგნულად მშვენიერი სანახავია და ამ მშვენიერებაში რაღაც საშიშროება იგრძნობა; 2. ლაშქარი არა მარტო მშვენიერია, არამედ საოცარი სისწრაფით მოქრის და ეს მით უფრო ზრდის საშიშროების გრძნობას; 3. ლაშქარი მშვენიერიც არის, სწრაფიც, მაგრამ ამავე დროს მრავალრიცხოვანიც. შესაბამისად იზრდება საშიშროების გრძნობა; 4. სიმრავლე თავისთავად საშიშია, მაგრამ მით უფრო საშიშელია, როცა ეს სიმრავლე აქტიურია, ისე აქტიური, რომ თავიდან ვერ მოიშორებ; 5. მაგრამ ვინ ჰყავს ლაშქარს მეთაურებად, ძალუდით თუ არა მათ ღირსეულად გაძლოა? ლაშქარს მარჯვე წინამძღოლები ჰყავს; 6. როგორია მხედართმთავარი? მხედართმთავარი აგამენონია, იგიც მშვენიერია; 7. მშვენიერება არ კმარა - აგამენონი ამავე დროს საშინელ ძალას ფლობს.

ალბათ, მკრეხელობაა ასე პუნქტებად დაშლა იმისა, რაც ჰომეროსმა ერთ სურათად წარმოგვიდგინა და შვიდი ვერცელი შედარებით გვაჩვენა:

1. თითქოს მთის თხემზე ავარდინალ ცეცხლი სასტიკი, უსიერ ტყეს წვავს, შემოგარენს ანათებს ალი: სპილენძი ისე ლაპლაპებდა, როს სპა დაიმრა, შუქს ჰფენდა ეთერს და ელავდა ვიდრე ცათამდე.
2. ვით უთვალავი ფრინველების გუნდი და გუნდი - გრძელყელიანი გედების და წეროებისა აზიის ველზე, კავსტრიოსის სანაპიროზე აქეთ და იქით დაფრთხილებს, ფრთებს ატლაშუნებს, მადლით შრიალით დაეშვება, ისე გაცვივდნენ აქაველები კარვებიდან, ხომალდებიდან სკამანდრიოსის ველზე, და მყის ცხენთა ფლოქვებქვეშ, გმირების ფეხქვეშ აგუგუნდა საზარლად მიწა.
3. სკამანდრიოსის ველს მოედო სპა უთვალავი, როგორც ფოთლები, ვით ყვავილნი ვარდობისთვეში.
4. ვით უთვალავი ბუზთა გუნდი რიალ-რიალით ირევა სოფლად, მწყემსის ქოხთან, გარშემო უვლის, გაზაფხულის ჟამს, რძე ქოთნებში როს მიჩხრიალებს, ისე ურიცხვი იყო ჯარი აქაველების, გულანთებული მტრის გათელვის, ბრძოლის წყურვილით.
5. როგორც მწყემსები, თხათა არვე რომ აირევა,

გამოარჩევენ სხვა მრავალთა შორის თავისას,
ისე აწყობდნენ ჯარს რაზმებად წინამძღოლები.
6. მათ შორის იყო აგამენონ ერისმთავარი,
თვალეზით ჰგავდა და იერით ზევსს მეხისმცყორცნელს,
არესს -სხეულით, ხოლო მკერდით - თვით პოსეიდონს.
7. როგორც მთელს ჯოგში ერთი კურო გამოირჩევა
და ახოვნებით ყველა მოზვერს დაჯაბნის ხოლმე.
იმ დღეს ისეთი ძალა მისცა მაღალმა ზევსმა
ხალხთა მეუფე აგამენონს, გმირს ურჩეულესს.

(ქება მეორე, ტ. 455-483).

აქ ისეა ერთმანეთში ომისა და მშვიდობის სურათები, რომ ადამიანის ცხოვრების მთლიანი პანორამა იქმნება. ის, რაც გინახვს და განგიცდია, კიდევ ერთხელ ცოცხლდება შენს წინაშე, რათა დაინახო ისიც, რაც პოეტი გვთავაზობს. ერთი წამით არ იკარგება ღვთაებრივი ნებით საღაშქროდ გამოსული მეომრების კავშირი მშობლიურ მიწასთან, ბუნებასთან, მშვიდობიან ცხოვრებასთან.

განუმეორებელ ელფერს აძლევს ჰომეროსის პოემებს მდიდარი და მრავალფეროვანი ეპითეტები, მათ შორის მუდმივი ეპითეტები, რომლითაც ამკობს პოეტი ღმერთსა და გმირს, რითაც ხაზს უსვამს მის ამა თუ იმ თვისებას. გავიხსენოთ ეს მუდმივი ეპითეტები:

ღრუბელთბატონი, მამა უკვდავთა და მოკვდავთა **ზევსი**; შორს-
მოისარი, ვერცხლისმშვილდოსანი **აპოლონი**; თვალმცეცხლი, პა-
ლასი **ათენა**; მხრებქათქათა, დედოფალი **ჰერა**; კოჭლი **ჰეფესტო**;
მიწისმრყველი **პოსეიდონი**; ვარდისთითება **ეოსი**; ვერცხლის-
ფერმუხლიანი **თეტი**; კვიპროსელი, ამოდ მდიდარი **აფროდიტე**;
კაცთმმუსვრელი **არესი**; ფეხმარდი **აქილეუსი**; ქერათმიანი **მენე-
ლაოსი**; ხალხთა მეუფე **აგამენონი**; ტკბილმოუბარი **ნესტორი**;
ჭკუაულები **ოდისეუსი**; ზუჩმოელვარე **ჰექტორი**; დალალმშვენიერი
ელენე; ქალმშვენიერ **აქაია**; საბარკულმშვენიერი **აქაველები**;
ღვინისფერი **ზღვა**; გრძელჩრდილიანი შუბი; სპილენძისფერი ცა;
ფრთიანი **სიტყვა**; ოქრომრავალი **მიკენი**; ცხენმრავალი **არგოსი**;
მრავალქედანი **ოლიმპო**. . .

ჰომეროსი ეპითეტებს, შედარებებს, მოქმედ გმირთა სახელებსაც ოსტატურად იყენებს მუსიკალური ფონის შესაქმნელად. ამ მხრივ საკმარისია მოვიყვანოთ ერთი ამონაწერი "ილიადიდან", სადაც უბრალო ჩამოთვლაა აქილეუსთან მისასამძიმრებლად მისული ზღვის ნიმფების - ნერეიდებისა, რომელნიც გმირს დეიდებად ეკუთვნოდნენ. ოცდაცამეტი ნერეიდის სახელები ისეა ჩამოთვლილი, რომ იქმნება ერთი მუსიკალური პაუზა, რომელიც მოჰყვება გულშემოზარავი გლოვის სცენას ("თმებს ბუწუწებად, ბლუჯა-ბლუჯა იწეწდა გმირი. ქორფა ქალები, აქილეუსის ტყვენი აკივლდნენ, დარდმორეულნი გამოცვივდნენ სწრაფად კარვიდან, შემოეხვივნენ პელიდს, სიმწრით იმტვრევდნენ თითებს და მჯიღს იცემდნენ, სანამ მუხლი არ მოეკვითათ". . .). თუ გავითვალისწინებთ იმას, რომ ჰომეროსის პოემებს პროფესიონალი აედები ასრულებდნენ როგორც მუსიკალურ ნაწარმოებს, ადვილი გასაგები იქნება ეფექტი, რასაც სახეთა უბრალო ჩამოთვლაც კი მოახდენდა. ეს მუსიკალური ეფექტი იგრძნობა თარგმანშიც:

მოვიდნენ: გლავკე, თალეია და კიმოდოკე,
სპეიე, თოე, ნესაიე, მკვირცხლი ჰალიე,
კიმოთოე და აკტაიე, ლიმნორეია,
იაირა და ამფითოე, მელიტე, დოტო,
აგავე, პროტო, დინამენე, ნაზი ფერუსა,
დექსამენე და ამფინომე, კალიანერა,
დროის, პანოპე, მშვენიერი გალათეია,
ნემერტესი და აპსევდესი, კალიანასა,
იანეირა და კლიმენე და იანასა,
ორეითვია და მაირა და ამათა. . .

ამ ციტატით მკითხველს შეუძლია წარმოიდგინოს მთლიანად "ილიადის" ეპიკური ეპოქა, რომლის გადმოტანა თარგმანში, ცხადია, იშვიათად ხერხდება. მაგალითად, როგორ შეიძლება გადმოიცეს, თუნდაც პოემის პირველი ტაეპის მუსიკალური ეფექტი, რომელიც ხმოვანთა კანონზომიერი მონაცვლეობით არის მიღწეული და ქმნის ერთგვარ მუსიკალურ "სინუსოიდს"? ყურს საამოდ ხვდება ხმოვანთა ასეთი მონაცვლეობა:

ეია-ეიე -ეა - ეეია. . .
(Μηνιν αειδέε, θεα, Πηχιδω. . .)

ჰომეროსის პოემების აღქმა, მით უმეტეს, მათი თარგმანა იმით არის გართულებული, რომ განწყობილება, რომელსაც პოეტი ქმნის, დაფუძნებულია არა მხოლოდ ლიტერატურულ ხერხებზე, არამედ ხელოვნების სხვა დარგთა საშუალებებზეც. ჰომეროსის პოემები, კერძოდ "ილიადა" არის სინთეტური ხელოვნების შედეგები, რომელშიც არ შეიძლება უგულვებელყოფა პოეტურ-მხატვრულ აზროვნებასთან ერთად ფერწერულ-მხატვრული აზროვნებისა, მუსიკალურ-მხატვრული აზროვნებისა და თვით თეატრალური ხელოვნებისა. თუ საერთოდ ჭეშმარიტი პოეტური ქმნილების მოწყვეტა არ შეიძლება ხელოვნების სხვა დარგებიდან, თუ მეტნაკლებად ყველა პოეტურ შედეგში გარკვეული მნიშვნელობა აქვს მის ფერწერულ და მუსიკალურ მხარეს, ეს მით უფრო ითქმის ჰომეროსზე. მით უფრო ითქმის არა მხოლოდ იმიტომ, რომ საქმე გვაქვს მხატვრულ ფენომენთან, რომელიც "ნორმისა და მიუწვდომელი ნიმუშის მნიშვნელობას ინარჩუნებს" (კ.მარქსი), არამედ იმიტომაც, რომ "ილიადა" და "ოდისეა" თავის დროზე შეიქმნა არა მხოლოდ საკითხავად, არამედ შესასრულებლად და მოსასმენად. სულგანაბლური ისმენდნენ ბერძნები ათასობით ტაეპებს ტროის ომის შესახებ და სწორედ მათ მიერ მოსმენილი ნაწარმოები იყო ის "ილიადა" და "ოდისეა", რაც ჩაიფიქრა ჰომეროსმა. მისი ქმნილება ამ შესრულებისა და მოსმენის პროცესსაც გულისხმობდა. დღეს ჩვენს სცენაზე კვლავ ცოცხლობს სოფოკლეს "ოიდიპოს მეფე", ევრიპიდეს "მედეა", შექსპირი ტრაგედიები, მაგრამ კაცობრიობა ვეღარ დაიბრუნებს იმ პირველყოფილ "ილიადას", რომელსაც ისმენდნენ, როდი კითხულობდნენ.

სწორედ ამიტომ ჰომეროსის პოემების დღევანდელმა ინტერპრეტატორმა და მთარგმნელმა უნდა სცადოს მკითხველამდე მიიტანოს შეძლებისდაგვარად მშვენიერება მისი ქმნილებისა, ხელთუქმნელი აღმასისა არც ერთ წახნაგს არ მოაკლოს ბრწყინვალეობა.

"ილიადა" არის გარდასულ ეპოქათა უბადლო სარკე, რომელიც გადმოგვცემს ომისა და მშვიდობის ვრცელ პანორამას, ადამიანური ვნებების სურათს, ხასიათთა და ინტერესთა შეჯახებას, მშვენიერებას იმ მადლისა, რასაც სიცოცხლე ჰქვია. ამიტომაც მრავალი საუკუნის მანძილზე ჰომეროსის ეპოსი განსაზღვრავდა და ასაზრდოებდა მშვენიერ ანტიკურ, ბერძნულ და რომაულ ლიტერატურას, დიდ გავლენას ახდენდა შემდგომდროინდელ მსოფლიო ლიტერატურაზე.

ჰომეროსის მიერ აღწერილი სურათები მონუმენტურია, თითქოს ხელშესახები ხდება მოვლენისა თუ მოქმედების მასშტაბურობა, სიდიადე. მკითხველს სჯერა, რომ ზევსი მართლაც ღრუბელთბატონია, იმდენად ძლიერია ყველა ღმერთზე, რომ ერთად შეუძლია შესარკინებლად გამოიწვიოს. მისი საშინელი ძალა სულ უბრალო მოქმედებაშიც ჩანს. აქილევსის დედას თეტისს ღმერთი პირდება, რომ მისი ვაჟის შეურაცხყოფისთვის შურს იძიებს. თეტისი მუხლით ჩახვევია ღმერთთა მეუფეს და დასტურს ელოდება. ზევსი თავსაც კი არ ხრის, შავ წარბებს დაუშვებს დაბლა. ეს საკმარისია, რომ ღმერთის თავზე თმები შეირხეს და იძრას მთელი ოლიმპო:

თანხმობის ნიშნად ძირს დახარა შავი წარბები.
მყისვე კრონიდის უჭკნობ თავზე სურნელოვანი
თმები შეირხა და ოლიმპო იძრა დიადი.
(I, 528-530).

საშინლად განრისხდა აპოლონი, როცა მისი ქურუმი შეურაცხვეს ამ მრისხანების გამოსაცემად პოეტი ასე აგვიწერს ღმერთის გადმოჭრას ოლიმპოდან:

გული ირისხა, გადმოიჭრა ოლიმპოს მთიდან.
ბეჭზე კაპარჭი მოსალტული, მშვილდი მოეგდო

და ფრთოსან ისრებს აწივლებდა სისწრაფეს სრბოლის, -
ღმერთი მაღალი მღელავდა პირღამიანი.

(I, 43-47).

ასეთი კომსიური ნახტომის წარმოდგენას ან ზევსის ტიტანური ძალის გათვალისწინებას ხელს უწყობს ნაცნობი მასშტაბები და მოვლენები - გასროლილი ისრის ზუზუნის და მიწისძვრა. ისრის სისწრაფით უნდა გამოქროლილიყო ღმერთი, რომ მის ბეჭებზე კაპარჭში ჩაჭედილ ისრებს ზუზუნის დაეწყოს, რა ძალა უნდა ჰქონოდა ზევსს, რომ მისი წარბის დახრას ოლიმპოს ქედი შეერყია!

კოსმიურ მასშტაბებს და ღვთაებრივ ძალებს არ ერიდება ჰომეროსი, როცა თავისი გმირების მოქმედებას აღწერს. ჰექტორი საბრძოლველად აწყობს რაზმებს, მისი კამკამა მუზარადი ხან ერთ რაზმში გაივლებს, ხან სხვაგან გაიბრწყინებს:

როგორც ვარსკვლავი გამოჩნდება ღრუბლის ქულიდან,
დროდადრო ბრწყინავს და დროდადრო მიიძალემა,
ისე ჰექტორიც, მეწინავე სპათა დამწყობი,
კვლავ მეომართა ბოლო რიგებს უბრუნდებოდა.
რვალი ელავდა, როგორც ელვა ეგიოხ ზევსის.

(XI, 62-66).

დიდებულია აიანტის ბრძოლის აღწერაც:

როგორც მდინარე ველს დატბორავს დიდროობისას,
მთით მოვარდნილი, ზევსის თქემით დამძიმებული,
მუხას მოათრევს, ფიჭვის მორებს, ადუღებს მორებს
და შლამს თუხთუხით მიაქანებს ღვინისფერ ზღვისკენ,
ისე ყოველი ამტუტა ტელამონიძმა -
ცხენ-კაცს აპობდა. . .

(XI, 492-497).

მაგრამ იგივე აიანტი, როცა იგრძნობს, რომ აღარ შეუძლია წინ აღუდგეს ტროელთა მხედრობას, ბრძოლის ასპარეზს სტოვებს. პოეტი აქაც შესანიშნავ შედარებას პოულობს:

უკუმიიქცა, ვით ნადირი, თვას აცეცებდა
და ფეხაკრეფით გაეცალა ნელ-ნელა ტროელთ.
(XI, 546-547).

ბრძოლის გუგუნის გადმოსაცემად ჰომეროსი არაერთხელ მიმართავს ბუნების ძალებს, აზოხოქრებულ სტიქიონს - მღელვარე ზღვას, ქარიშხალს, ხანძარს:

ზღვის ნაპირებთან ასე შმაგად ზვირთი არ ბორგავს,
გამოტყორცნილი ბორეასის მძვინვარე სუთქვით,
კოცონიც ასე არ გუგუნებს ხანძრად ქცეული,
როს მოედება მთაში ტევრს და ხეებს ნთქავს ხარზად,
ქარი არ ღმუის მაღალმთიან მუხის წვეროზე,
როს დააცრება ხეს მძვინვარე, გაშმაგებული,
როგორც გრგვინავდა ხმა ტროელთა და აქაველთა . . .

(XIV, 394-400).

პოეტი ზოგჯერ მიმართავს არაზუსტ შედარებას და ერთი შეხედვით თითქოს ორ საპირისპირო სურათს ათანაბრებს:

თითქოს მქუხარედ ეხეთქება ზღვა სანაპიროს,
ზვირთი ზვირთს მისდევს, ზეფიროსით აგორებული,
ზღვის შუაგულში აქოჩრილი, გრუხუნით კლდეზე
დაშლილ-დაფშვნილი, როს კლდის უკან ნელი ტყლამუნით

ტალღა და ტალღა მარილიან ქაფს მოიყენებს
ასე მიჰყვება დანაელთა ფალანგი ფალანგს,
ბრძოლად ისწრაფვის, ბელადების ბრძანება ისმის,
თვით მეომარნი კრინტს არ სძრავენ, საკითხავია -
ამდენ ხალხს მკერდში დახშობია ბგერა ყოველი?
(IV, 422-430).

ზღვის მქუხარება, კლდეზე შეხეთება თითქოს აქ არაფერი მოსატანია, რაკი ლაშქარი უხმაუროდ მიდის. მაგრამ ავტორი ამით ხაზს უსვამს მის პოტენციურ ძალას, შედარება გამოყენებულია ლაშქრის მომავალი მოქმედების წარმოსადგენად, ხოლო უშუალოდ ამჟამინდელ მის მოძრაობას პოეტი ადარებს კლდეზე შეხეთქებული დაშლილი ზვირთის წყნარ ტყლაშუნს, როცა იგი კლდის უკან ნელა მიიქცევა ნაპირიდან.

არანაკლებ შთამბეჭდავია შედარებები, როცა საომარ ეპიზოდს სცვლის მშვიდობიანი ცხოვრების სურათები. ეს სურათები ერთმანეთს უდარდება, რაღაც ერთი გარეგანი ნიშნის მიხედვით. აიანტ ტელამონის ძე და აიანტ ოილევის ძე ერთმანეთის გვერდით იბრძვიან, მტრის რიგებში გზას იკაფავენ. ბუნებრივია, ისინი ხან მხარდამხარ დგანან, ხან ერთმანეთს ოდნავ სცილდებიან. ასევე არიან უღელში შებმული ხარები. ისინი წინსვლის დროს გან-გან იწევენ, მაგრამ უღელი აიძულებს კვლავ ერთმანეთს დაუახლოვდნენ. მხოლოდ ეს არის მსგავსება ამ ორ სურათს შორის, სხვა ყველაფერი საპირისპიროა: ხარების ტაატით სიარული და აიანტების სამკვდრო-სასიცოცხლო ბრძოლა. და სწორედ ეს დაპირისპირება კიდევ უფრო მკვეთრად წარმოაჩენს მეზრძოლთა გულმოდგინებას და მკითხველი უკვე თავისთავად ახდენს შედარებას ხარების მიერ გადაწვენილ ბელტებსა და აიანტების მიერ მოკლულ ტროელთა შორის:

უღელში შებრულ ხარებს გააქვთ სვე ხოდაბუნზე,
შავებს, ტოლძალებს. მიათრევენ გულდაგულ ერქვანს,
რქის ძირას ოფლი ჟონავს. ჯუფთად ვლიან ტაატით
და სვლის დროს ქედი ქედთან მიდის, რომ კვლავ დასცილდეს.
სვეს გაიტანენ და ბელტები ბელტებზე წვება.
ასევე ერთურთს მხარში ედგნენ აიანტები.
(XIII, 703-708).

ჰომეროსი ზედმიწევნით იცნობს ადამიანის ფსიქოლოგიას, რეალისტურა ასახავს მთელი მხედრობის განწყობილების ცვალებადობას. მან შესანიშნავად იცის, რომ ომი, რომელიც ბერძენთა გარკვეული წრის ინტერესებს ემსახურებოდა და გაჩაღებულიყო მენელაოსის ღირსების დასაცავად, არ შეიძლებოდა ყველა მეზრძოლს გულთან ახლოს მიეტანა. ომს მოჰქონდა დიდება, სიმდიდრე, მაგრამ მასვე მოსდევდა წლობით გაგრძელება შრომა, სისხლისღვრა და სიკვდილი. ამიტომ საკმარისი იყო, გამოსაცდელად აგამენონს ლაშქრისთვის მოეწოდებინა, შევწყვიტოთ ბრძოლა და სამშობლოში გავემუროთო, მთელს მხედრობას დაუარა დაუოკებელმა სურვილმა, სასწრაფოდ ჩაემვათ ზღვაში ხომალდები. და სწორედ აქ იჩინა თავი პოეტის უტყუარმა რეალისტურმა ალლომ: მთელს ლაშქარს როდი ესმოდა მხედართმთავრის სიტყვა, მაგრამ წინა რიგებში შექმნილი განწყობილება ყველას გადაედო:

მისმა ნათქვამმა შეძრა სული, ყველა მეზრძოლი
აფორიაქდა, გინდ სმენოდა და გინდა არა.
(II, 142-143).

ოდისევსმა უმაღვე იგრძნო საერთო სულისკვეთებით აღტყინებული ბრბოს ფსიქოლოგია: ბევრმა თვითონაც არ იცოდა, რას აკეთებდა, მაგრამ სტიქიურად წამოჭრილ მისწრაფებას აჰყვა. ბრძენმა ოდისევსმაც ისარგებლა ამით და ბევრიც დააშინა:

მან გამოგვცადა, მაგრამ ახლა დასჯის აქაველთ,
თანაც ხომ ყველა არ გვესმოდა, რასაც ბრძანებდა.
(II, 193-194).

ამ მომენტში იჩენს თავს მეამბოხე თერსიტე, იგი ამხელს მხედართმთავრებს, რომელთაც ომი ხელს აძლევთ. იგი მხედრობას ლაჩრობას აყვედრის, რაკი აგრე იოლად დამორჩილებიან ოდისევის მუქარას:

ო, სულმდაბალნი, მხდალნი, ქალნი, არ-აქაველნი!
(II, 235).

აქ კი საჭირო ძალის ჩვენება, ძალით დათრგუნვა ამბოხებისა. ოდისევისც აღარ აყოვნებს, ხალხის წინაშე სცემს თერსიტეს და ლაშქარი გრძნობს, რომ სიმართლე ძლიერის მხარესაა.

მეცნიერებაში გამოთქმულია მოსაზრება, რომ ჰომეროსისთვის უჩვეულოა ადამიანის სულიერი მდგომარეობის ასახვა. ჰომეროსის გმირები, თითქოს, სტატიკური არიან, თუ ისინი იცვლიან გადაწყვეტილებას, ეცვლებათ გუნება-განწყობილება, ეს ხდება ღვთაების ჩარევით. ასეთი შეხედულება რამდენადმე მექანიკურია, არ არის გათვალისწინებული ჰომეროსის ეპოსისთვის დამახასიათებელი პირობითობა. ღვთაების ნება მთლიანად ემორჩილება მოვლენათა ლოგიკურ მიმდინარეობას. ღმერთის ჩარევა მხოლოდ ხერხია პოეტისათვის, რომელიც კი არ ცვლის, პირიქით, აგრძელებს მის მიერ არჩეულ გეზს. "ილიადის" პირველ ქებაში აგამემნონმა სასტიკად შეურაცხყო აქილევსი, იგი მზად არის შური იძიოს:

ფიქრით მი-და-მო ორ აზრს შუა კრთებოდა გული:
ან უნდა ეძრო ხმალი, თემოს რომ ეხლებოდა,
დამხვდურს დასხმოდა, დაცაკლა აგამემონი,
ან დაეთრგუნა მრისხანება, გული დაეცხრო
(I, 189-192).

ამ შინაგან ბრძოლას ქალღმერთ ათენას ჩარევა გადაწყვეტს, იგი გამოეცხადება აქილევსს და აგამემონის მოკვლაზე ხელს ააღებინებს. ეს არის ლოგიკური გადაწყვეტილება, რომელსაც ამართლებს სიუჟეტის შემდგომი განვითარება.

"ილიადაში" ბუნებრივია, ხშირია ბატალური სცენები, გმირთა შერკინების აღწერა. ბევრი სცენა ერთმანეთს ჰკავს. გმირებიც ხშირად ერთნაირად კვდებიან, ამისთვის პოეტს აქვს სტერეოტიპული ეპიკური ფორმულებიც, მეორდება გამოთქმები: "მოყმე კბილებით ჩააფრინდა მიწას", "მეგობრებისკენ განართხო უილაჯო ხელები", "გრუხუნნი გაიღო თორნ-მუზარადმა", "ხელებით ფხოჭინდა მიწას" და სხვა. მაგრამ ეს გამოთქმები არ ხდება მოსაწყენი იმის გამო, რომ პოეტი ყოველი ახალი სიკვდილის სცენას მოუძებნის რაიმე ახალ ნიუანსს, დეტალს, რომელიც ადრე არ შეგვხვედრია:

მთრთოლვარე ხელნი მეგობართა მხარეს განართხო
ყრმამ სულთმოზრმავემ(IV, 523-524)...
გადაეფარა მყის წვდიადი მეომფრი თვალებს (IV, 526)...
მიწას დაემხო მოყმე, ცივ რვალს ჩაასო კბილი(V,75)...
ამოიგმინა მან, მშვენიერ ეტლის ძარადან
ძირს გადმოეშვა თავდაყირა. მხრებით ჩაემხო
ერთხანს ქვიშაში, სანამ ცხენმა არ გაჰკრა გვერდი
და გააგორა... (V, 585-588)...
ვით ყანობირში თავს ყაყაჩო გადახრის გვერდზე,
ნაყოფისა და გაზაფხულის ნესტის სიმძიმით,
ისე ჩაქინდრი ყრმამ ჩაჩქანით ძლეული თავი (VIII, 306-308)...
მიწას განართხმულმა მიიძინა სპილენძის ძილით (XI, 241)...
ჩიტებს გაუდით რია-რია და არა ქალებს (XI, 395)...
ბექთარმა, შუბით გაპობილმა, ყრუ ხმა გაიღო,
მოყმე დაეცა, შუბისწვერი გულს განეწონა
და გულისძგერამ აათრთოლა თვით შუბისტარი.
(XIII, 441-443)...

განსაკუთრებულ სითბოს ანიჭებს "ილიადას" მსუბუქი იუმორი, რომელშიც იგრძნობა პოეტის

სიყვარული და, თუ გნებავთ, მოკრძალებაც თავისი გმირებისადმი:

მხცოვანთ აწ ბრძოლა არ შეეძლოთ, მაგრამ ბჭობის დროს
მძლეობდნენ სიტყვით, ვით ჭალებში - ჭიჭინობელა.

(III, 150-151).

აქვე შეიძლება გავიხსენოთ ერთი კომიკური სიტუაცია. ეს არის თითქოს უხეში ხუმრობა, მაგრამ იგი გმირის დასამცირებლად როდია გამიზნული. მენელაოსი და პარისი შეიზნენ. მენელაოსმა დაჯაბნა მისი ცოლის მომტაცებელი, მაგრამ პარისს აფროდიტემ უშველა, ბრძოლის ველიდან გააპარა და ელენეს სამთიობოში შეიყვანა:

... ერთად დიდებულ სარეცელზე დაწვნენ ნებივრად.
ატრევსის ძე კი ამ დროს მინდვრად, როგორც ნადირი,
ისე დაძრწოდა - ალექსანდრე ვნახოო იქნებ (III, 448-450).

ზოგჯერ იუმორს "ილიადის" გმირები იყენებენ, როგორც ორატორულ ხერხს. ჰელენოსს სურს დაარწმუნოს ჰექტორი და ენეასი, რომ საჭიროა ლა

ზოგჯერ იუმორს "ილიადის" გმირები იყენებენ, როგორც ორატორულ ხერხს. ჰელენოსს სურს დაარწმუნოს ჰექტორი და ენეასი, რომ საჭიროა ლაშქრის შეჩერება ტროის კარიბჭესთან, სანამ ლტოლვილი მებრძოლები გალავნის შიგნით შეიჭრებიან და თავს შეირცხვენენ. ჰელენოსი მათ წარმოუდგენს სურათს, რომელიც ამ სამარცხვინო შიშს შეიძლება მოჰყვეს:

აქ დახვდით, ბჭესთან შეაჩერეთ ლტოლვილნი სპანი,
სანამ ცოლებთან შევარდნილან, ქალის კალთაში
თავი ჩაურგავთ და გამხდარან მტრის სახარხარო!

(IV, 80-82).

აფროდიტე ბრძოლის ველზე ტროელებს ეხმარებოდა და გმირმა დიომედემ დაჭრა. ათენა განრისხებულია მასზე და სურს ზევსთან უჩივლოს. მეომფარი ქალღმერთი დასცინის სიყვარულის ქალღმერთს, რომლის საქმე სუსტი დიაცების შეცდენაა და ის კი სხვის საქმეშიც ეჩრება:

აქაველ ასულს კვიპროსელი, ვგონებ, აცდენდა,
რომ კვლავ მის რჩეულ ტროელ ვაჟკაცს ნდობოდა ქალი.
და, იქნებ, როცა მიფერა მდიდრულ სამოსზე,
ოქროს სარტყელმა გაუკაწრა ნაზი ხლები? (V, 422-425).

ხშირად გმირები ერთურთს დასცინიან ბრძოლის დროს. გამანადგურებელი და ღვარძლიანია, მაგალითად, პატროკლეს სიტყვები, რომლითაც იგი ზეიმობს ჰექტორის მებაჯრის კებრიონეს ძლევას. პატროკლეს დარტყმა იმდენად ძლიერი იყო, რომ კებრიონე ეტლიდან თავდაყირა დაეშვა:

ო, ღმერთო ჩემო, რა მჩატეა, რა სწრაფად ყვინთავს!
თევზმრავალ ზღვაში ეგ როგორმე რომ გასულიყო,
ბევრს აამებდა, როს ნიჟარებს მოკრეფდა ფსკერზე,
მღელვარე ზღვაშიც ისკუპებდა გულარხეინად.
თუმცა ველზეა, მაინც როგორ მარდად ჩაყვინთა!
ვხედავ, გყოლიათ მყვინთავები თურმე ტროელებს!

(XVI, 745-750).

დიდი ადგილი უჭირავს "ილიადაში" გმირთა დიალოგებს. პოემის გმირები ორატორული ხელოვნების მწვერვალებს აღწევენ. მახვილგონიერება, ცხოვრების ღრმა ცოდნა, მსმენელის განწყობილებისა და სულიერი მდგომარეობის გათვალისწინება ახასიათებს ჰომეროსის გმირთა მიერ წარმოთქმულ სიტყვებს.

აფროდიტემ ბრძოლის ველზე განსაცდელისგან დაიხსნა პარისი. ქალღმერთმა ელენეს გამზრდელის სახე მიიღო და ქალს ურჩია, რომ სამთიობოში სწვეოდა ქმარს: იგი ისე ლამაზია და თავს ისე ლაღად გრძნობს, თითქოს საშინელი ბრძოლა კი არ გადაუტანია, არამედ ნადიმოდან

მობრუნებულა, ან კიდევ თითქოს ახლა ემზადება ფერხულში ჩასაბმელადო. მშვენიერ ელენეს გაორებული გრძნობა დაუფლებია. რამდენიმე ხნის წინათ მას მოაგონდა ყოფილი ქმარი მენელაოსი და თავისი ნათესავები, თითქოს გაღვივდა კიდევ დიდი ხნით ადრე მიფერფლილი გრძნობა სიყვარულისა, მაგრამ ახლა კვლავ იძალა პარისის ტრფობის სურვილმა. ელენეს ხასიათში სჭარბობს ემოციური საწყისები, მდედრის იმპულსები, მასში მიჩლუნგებულია მოვალეობის გრძნობა მიტოვებული ქმრისა და ოჯახისადმი. მაგრამ საკმარისი იყო დიაცს შეეცნო ქალღმერთი, რომლის მიზეზითაც იგი პარისს ერგო, რომ გულში პროტესტის გრძნობამ იფეთქა:

მაგრამ როგორც კი შეამჩნია ქალღმერთის
მკერდი ქათქათა, ელვარება ვნებიან თვალთა,
ასე მიმართა აფროდიტეს ელდაცემულმა. . . (III, 396-398).

ელენე აღშფოთებულია, იგი აფროდიტეს საქციელში ხედავს ძალადობას:

ოი, სასტიკო! კვლავ შეცდენა გწადია ჩემი?
ან გსურს ხალხმრავალ რომელიმე შორეულ ქალაქს,
ფრიგიისა და მეონიის ციხეს მიმგვარო?
ვინმე საქმარო იქაც ხომ არ შეგირჩევია?
. . . შენ თვითონ წადი შენს რჩეულთან, დათმე ღმერთები,
ნაზი ტერფებით ოლიმპოსაც აღარ შეეხო.
ვნებით ეწამე, უალერსე, სანამ მოკვდავი
გიწოდებს მხევალს ან მეუღლეს!

ომის ველიდან

გაქცეულს აღარ ვეახლები! მრცხენია კიდევ
გავიზიარო სარეცელი!
ტროელ დიაცთა
დაცინვას სადღა გავექცევი? მაკმარე ტანჯვა!

(III, 399-412).

მაგრამ აფროდიტეს კარგად ესმის, რომ მისი წინადადების უარსაყოფად დიაცს სხვა საბუთი, გარდა პროტესტის გრძნობისა, არ გააჩნია. მას პარისთან მისვლას ტროელ მანდილოსანთა შიში უფრო უშლის, ვიდრე პირველი ქმრის სიყვარული. ამიტომაც ქალღმერთი მუქარით აიძულებს ქალს სხვათაგან მალულად ეწვიოს რჩეულს.

დიდ მნიშვნელობას ანიჭებს ჰომეროსი მხედართმთავართა მიერ ბრძოლის წინ ლაშქრის გასამხნეებლად წარმოთქმულ სიტყვებს. მხედართმთავრები ლაშქარს შთააგონებენ, რომ ბრძოლა აუცილებლად მათი გამარჯვებით დაგვირგვინდება, ამთს მხარესაა თვით ზევსი და სხვა ღმერთები, გარდა ამისა, თვით ისინი მტრებზე ძლიერნი არიან. აგამენონი, მაგალითად, მხედრობას იმას კი არ ეუბნება, ჩვენ მტერზე ათჯერ უფრო მრავალრიცხოვანი ვართო, არამედ მკაფიო არითმეტიკულ ამოცანას უსვამს: ჩვენ რომ ლაშქარი ათეულებად დაგვეყო და თითო ტროელი ღვინის მწდებად მიგვეჩინა მათთვის, ბევრ ჩვენს ათეულს მერიქიფე არ ეყოფოდა. მაგრამ ზოგჯერ ასეთი მშვიდი საუბარი არ სჭრის და მაშინ მხედართმთავრები არ ერიდებიან დამამცირებელ სიტყვებსაც:

თქვენ აქაველნი უნდა გერქვათ? არა - ქალები! . .
. . . თქვე უსულგულო, უსაქმურო, უღირსო ხალხო! . .
(VII, 96, 100).

გავიხსენოთ აგამენონის სიტყვა, რომლითაც იგი მიმართავს ჰექტორის ძლიერებით თავზარდაცემულ სპას:

სირცხვილი თქვენდა, სახით მშვენნო, საქმით უგვანნო!
რა იქნა თქვენი დაქადება - ჩვენ ვართ, რაც ვართო,
ლემნოსზე ეგრე მედიდურად რომ ღალადებდით?
ლხინის დროს თქველედით რქოსან ხარებს, სკლიდით ძირამდე

ფილებს, ღვინით სულ პირამდე ალიცლიცებულს.
ას, ორას ტროელს, თქვენ ამბობდით, თითოეული
თავს აუვალთო! ახლა ერთიც არ ღირხართ ყველა,
ერთი ჰექტორი! . . (VIII, 228-235).

”ილიადაში” მრავალი ორთაბრძოლაა აღწერილი და თითქმის ყოველი მათგანი იწყება სიტყვიერი შეტაკებით. მოწინააღმდეგენი ემუქრებიან, აშინებენ ერთმანეთს, ლაპარაკობენ თავიანთ ღვთაებრივ წარმომავლობაზე, დასცინიან მეტოქეს. ასე, მაგალითად, ჰექტორი მიმართავს დიომედეს:

ტიდიდო, როგორ გსურს იდიდო დანაელთ შორის,
სავსე თასბით რომ გამკობდნენ მონადიმენი?
აწ რაღა ეთქმით: დიაცადლა მათ მოვლენიხარ!
გაჰქერი, გომბიოვ, გოგო-ბიჭავ! . .

ვიდრე მე დამცემ,

კოშკზე აძვრები, ტყვედ წაასხამ გემზე ჩვენს ცოლებს,
მანამ დაგამხოვ, დაიმონთან დაიკარგები!

(VIII, 161-166).

ბუნებრივია, ჰომეროსის სიმჰათიები ბერძენთა გაერთიანებული მხედრობის მხარეს არის, მაგრამ ეს სრულებითაც არ უშლის ხელს მკითხველს, უაღრესი პატივისცემით განიმსჭვალოს ტროელთა მხედართმთავრის ჰექტორისადმი. სამშობლოსა და ოჯახისადმი მოვალეობის მაღალი გრძნობა, ხალხის და მამულისათვის თავდადება ჰექტორის სახეს გამოარჩევს ”ილიადის” სხვა გმირებისაგან. ჰექტორი ერთ-ერთი საუკეთესო სახეა სამშობლოსათვის თავდადებული გმირისა მსოფლიო ლიტერატურაში. მღელვარებით კითხულობ ჰექტორისა და მისი მეუღლის გამოთხოვების სცენას და უნებურად გეუფლება მშობლიური თბილი გრძნობა გმირისადმი, გენანება, რომ მალე უნდა დასცილდე მას, რომ მალე უნდა დაეცეს ასეთი კეთილშობილი გმირი ბრძოლის ველზე. სამშობლოს დაცვის გზაზე ჰექტორი არავითარ საშიშროებას არ უშინდება. პულიდამანტი მას აფრთხილებს, რომ ზევსი ლაშქარს ავბედით სასწაულს მიაწინებს, გასაფრთხილებლად მოუვლენს არწივს. მაგრამ ურყევია ჰექტორის გადაწყვეტილება - მტერს იგი აღარ დაემალება ტროის ციხეში:

არა ღმერთის მწამდეს, არამედ ცად მფრინავი ჩიტის?
ჩირად არ მიღირს მე ჩიტები

რა მენაღლვება,

მარჯვნივ გაჰკრავენ - აღმოსავლით, დილის, მზის მხარეს,
თუ მარცხნივ, პირქუშ და ფერმიმქრალ დასავლეთისკენ!
ჩვენ მხოლოდ დიად ზევსის ნებას უნდა ვერწმუნოთ,
მოკვდავ კაცთა და მარადნეტარ ღმერთთა მბრძანებლის!
ყველაზე დიდი სასწაული ქვეყნის დაცვა!

(XII, 237-243).

და სწორედ ეს ყველაზე დიდი სასწაული - სამშობლოს სიყვარული აძლევს ძალას ჰექტორს.

ორატორული ხელოვნების ჭეშმარიტი შედეგია აქილევსის სიტყვა, რომლითაც იგი მიმართავს მასთან შესარიგებლად მოსულ აგამენონის მოციქულებს. აგამენონმა არ დააფასა მისი თავდადება, საქვეყნოდ თავი მოსჭრა - საყვარელი ბრისეისი წაართვა. აქილევსმა შურისძიების სასტიკი გეგმა აირჩია: განუდგა აქველთა მხედრობას და აგამენონის ლაშქარი გამძვინვარებულ ტროელებს შეატოვა. აღარაფერი შეცვლის მის გადაწყვეტილებას, უმადური აგამენონი მის თანაგრძნობას ვერ დაიმსახურებს:

ვერც აგამენონ, დანაელი ვერც სხვა რომელი
გულს ვერ მომიღობს!

რა მადლობა ერგო იმ ვაჟკაცს,

ვინც მიწვივ ტროელთ სპას ებრძოდა მკავმოუღლეელი?!
ერთი ფასი აქვს თქვენში მხდალსაც და მეომარსაც,
ერთი ფასი აქვს უსულგულოს და ძალგულოვანს,

ყველა ერთია - უქმად კვდება, თუ საქმე მოკლავს!
(IX, 315-320).

გმირების შეტაკება, როგორც აღვნიშნეთ, სიტყვიერი პაექრობით იწყება. მაგრამ ეს ისე ოსტატურად არის აღწერილი პოეტის იერ, რომ არავითარ უხერხულობას არ იწვევს. არ იბადება კითხვა - ბრძოლის ველზე, ისრისა და შუბების ზუზუნში, ამ საშინელ ორმოტრიალში, მეზრძოლთ სადა აქვთ დრო ასეთი ვრცელი სიტყვებით მიმართონ ერთერთს? ასეთი კითხვა ერთ შემთხვევაში ებადება ბრძოლის დროს თვით პატროკლეს:

ო, მერიონე, რაღად ხარჯავ სიტყვას ამაოდ?
ტროელთ ლაშქარი შენს ნათქვამზე არ დანებდება
სიკვდილს, ვიდრეღა შავი მიწა არ დაფლავს გვამებს:
მკლავი წარმართავს ბრძოლას, ხოლო სიტყვები - ბჭობას.
არ მწამს კავია, როცა მტერი ასაკავია!

(XVI, 627-631).

მაგრამ ეს ეჭვი სრულიადაც არ უშლის ხელს თვით პატროკლეს მტერს დამცინავი სიტყვებით შეეგებოს.

ამაღელვებლად აქვს ჰომეროსს აღწერილი პატროკლეს და ჰექტორის დატირების სცენები, გოდებანი აქილევსისა, ბრისეისის, პრიამოსის, ჰეკაბეს, ანდრომაქესი. განსაკუთრებით შთამბეჭდავია ანდრომაქეს გოდება, რომელიც წარმოგვიდგენს ობოლი ასტიანაკეტის მომავალ ბედს. ამ გოდებაში ასახულია შემზარავი და რეალისტური სურათი ობლის ცხოვრებისა:

შენ, ქმარო ჩემო, სამუდამოდ ქვეშეთის მღვიმეს
უნდა ეწვიო და მე მტოვებ ქვრივს, უნუგეშოს! . . .
ხოლო მე ჩვენი, უბედური დედ-მამის შვილი
ობოლი დარჩა. . . ვაგლახ, შენ მას აღარ ეკუთვნი
ნუგეშად. . . შენ ხომ აღარ ხარ! . . . აღარც გყავს შვილი! . . .
თუ აქველებს გადაურჩა კაცთამყლელთ ომში,
მიწვივ შრომა და ტანჯვა ელის ბაღლს უპატრონოს.
გადამთიელი ხელთ ჩაიგდებს ობლის ხოდაბუნს,
მაღე ბავშვობის ამხანაგიც დაეკარგება.
დაეხეტება ქედმოხრილი, ნამტირალევი,
სათხოვრად მამის მეგობრებთან მიდის მორჩილად,
ერთს ქლაინაზე, სხვას ქიტონზე ეპოტინება.
ზოგს ეცოდება, სამოწყალოდ გაიღებს ლუკმას,
პირს გაუსველებს, სასა მაინც დარჩება მშრალი. . .
უფრო ხშირად კი მეოჯახე სვებედნიერი
ხელსა ჰკრავს ხოლმე, აუგ სიტყვას ზედ მიაყოლებს:
თავიდან მომწყდი! მეგობრებთან აქ შენი მამა
კი არ ილხენსო! . . . და კვლავ დედას ეძებს მტირალი. . .

(XXII, 482-499).

ჰომეროსის საკითხი

ჩვენ ამ მცირე ლიტერატურულ ნარკვევში ვერ დავისახავთ მიზნად "ილიადის" ანალიზს, მაგრამ თარგმანის წინასიტყვაობა შეგნებულად დავიწყეთ საუბრით პოემის მხატვრულ მხარეზე ისე, რომ არ შევხებივართ ჰომეროსის ეპოსთან დაკავშირებულ ისტორიულ-ლიტერატურულ პრობლემებს. ეს პრობლემები კი მრავალია და მათ, რა თქმა უნდა, დიდი მნიშვნელობა აქვთ თვით "ილიადის" სწორი ანალიზისა და აღქმისათვის. ჰომეროსის პოემებში იმდენი სიტყვაც არ იქნება, რამდენი გამოკვლევაც დაწერილა ჰომეროლოგიაში, მაგრამ ხშირ შემთხვევაში მკვლევარები - ფილოლოგები, ისტორიკოსები,

არქეოლოგები და სხვანი მეორე პლანზე აყენებდნენ მხატვრულ მხარეს, ზოგჯერ დასკვნები ისე გამოჰქონდათ, რომ არც ითვალისწინებდნენ მხატვრული შემოქმედების თავისებურებებს. "ილიადა", პირველ ყოვლისა, გენიალური პოემაა, ვისაც არ უნდა ეკუთვნოდეს იგი და როდესაც არ უნდა იყოს დაწერილი.

ჰომეროსის შემოქმედებით დაინტერესებულნი ყოფილან ჯერ კიდევ უძველეს დროს. VI საუკუნეში ჩვენს ერამდე პისისტრატეს შეუქმნია სპეციალური კომისია, რომელსაც ჰომეროსის ქმნილებათა ტექსტის დასადგენად მნიშვნელოვანი მუშაობა ჩაუტარებია.

II საუკუნის საეკლესიო მწერლის ტატიანეს გადმოცემით ჰომეროსის ეპოსს სწავლობდნენ თეაგენე რეგინელი (VI ს.ძვ.წ.ა), სტესიმბროტე თასოსელი, ანტიმაქოს კოლოფონელი, ჰეროდოტე ჰალიკარნასელი და სხვა ძველი სწავლულები. ისტორიოგრაფიის მამათავარი ჰეროდოტე (484-425 წწ.ძვ.წ.ა.). ეხებოდა ჰომეროსის მოღვაწეობის ხანას და მის ლიტერატურულ მემკვიდრეობას. მას ჰომეროსის ნაწარმოებებად არ მიაჩნდა კიკლიკური პოემები "კიპრიები" და "ეპიგონები" (ჰეროდოტე, II). ჰომეროსის ანტიკური მკვლევარები ხშირად იყენებდნენ ხოლმე გლავკოს რეგინელის შრომას Περὶ τῶν παλαιῶν ποιητῶν μισύχως. განსაკუთრებული ღვაწლი ბერძნული ლიტერატურის შესწავლის ისტორიაში მიუძღვის არისტოტელეს (384-322 წწ.ძვ.წ.ა.) შესანიშნავი ტრაქტატით Περὶ ποιητικῆς არისტოტელემ მეცნიერული საფუძველი ჩაუყარა ლიტერატურისმცოდნეობას. მან მოგვცა ჰომეროსის ნაწარმოებთა საფუძვლიანი ანალიზი. ბევრი მისი მოსაზრება ახლაც დიდი ყურადღების ღირსია.

განსაკუთრებით გაძლიერდა ჰომეროსისადმი ინტერესი ალექსანდრიის სამეცნიერო დაწესებულებებში. ალექსანდრიელ მეცნიერთა სახელთანაა დაკავშირებული ჰომეროსის "ილიადისა" და "ოდისეის" 24-24 სიმღერად (ქებად) დაყოფა ბერძნული ანბანის შესაბამისად. ალექსანდრიელმა მეცნიერებმა ქებათა უკეთ გაგების მიზნით მათ წარუმღვარეს მოკლე შინაარსები - ჰიპოთეზისები. მათვე დიდი მუშაობა ჩაატარეს ჰომეროსის პოემათა შედგენილობის გასარკვევად. ალექსანდრიის ბიბლიოთეკის პირველ გამგეს ზენოდოტე ეფესელს ჩაუყარა საფუძველი ჰომეროსის ლექსიკონისათვის. მან ჰომეროსის ტექსტში მრავალი ახლებური წაკითხვა შეიტანა. სხვა მრავალ შესწორებათაგან ცნობილია მისი 385 შესწორება. ჰომეროსის ტექსტის გასწორების მიზნით "ზენოდოტე განსაკუთრებული ენერგიით იღებდა ზომებს. მას ვარაუდები ერთობ ემარჯვებოდა და სვამდა მათ ტექსტში ეჭვის გარეშე. აგრეთვე უმაღლესად მთლიანი ტექსტიდან ტაეპს, რომელიც არასწორად ეჩვენებოდა. . . ბევრად ფრთხილი იყო არისტოფანე",¹ რომელსაც უფრო დახვეწილად გამოუცია ჰომეროსის ტექსტი. განსაკუთრებით დიდი მუშაობა ჩაუტარებია ჰომეროსის პოემების შესწავლისა და გამოცემის საქმეში არისტარქე სამოთრაკელს (დაახლ. 217-145 წწ. ძვ. წ.ა.). მას ორჯერ გამოუცია ჰომეროსის პოემები. კრიტიკულად მისდგომია წინამორბედ რედაქტორთა, განსაკუთრებით ზენოდოტეს შესწორებებს, თვითონ კი 681 ახალი შესწორება შეუტანია ჰომეროსის პოემათა ტექსტში. იგი ჰომეროსის პოემებს წინასწარი მოსაზრებებით უდგებოდა. მისი აზრით "ილიადისა" და "ოდისეის" ავტორი იყო ერთი ადამიანი, იონიელი პოეტი. ამიტომ ტექსტში რაც კი ეწინააღმდეგებოდა ამ მოსაზრებას, ამოუშლია.

ალექსანდრიაში საფუძველი ჩაეყარა ჰომეროსის ეპოსზე ახალ შეხედულებას, რომლის შექმნა დაკავშირებულია ქსენონისა და ჰელანიკეს სახელთან. ამ თეორიის მიხედვით "ილიადა" და "ოდისეა" სხვადასხვა ავტორის მიერაა შექმნილი, რადგანაც მათ შორის არსებობს ზოგიერთი წინააღმდეგობა. ამ მეცნიერებს უწოდეს "გამთიშველები".

ალექსანდრიელმა მეცნიერებმა დიდი მუშაობა ჩაატარეს ჰომეროსის პოემების ტექსტის დადგენის, ჰომეროსის ლექსიკონის შექმნისა და პოემათა გამოცემის საქმეში. არისტარქე სამოთრაკელმა გამოარკვია, რომ ჰომეროსის პოემებში სიტყვა σῆμα ნიშნავს გვამს და არა სხეულს, როგორც კლასიკურ ბერძნულში, φίδιος ნიშნავს ლტოლვას და არა შიშს, Πνοε ნიშნავს შრომას და არა ტანჯვას და ა.შ.

არც ანტიკურ და არც ალექსანდრიელ მეცნიერებს ეჭვი არ ეპარებოდათ, რომ "ილიადა" და "ოდისეა" ინდივიდუალური პიროვნების შემოქმედებას წარმოადგენდა და რომ ეს პიროვნება ჰომეროსი იყო. ქორიძონტებზე შორს ძველ ფილოლოგოსთა

¹ W.Kroll, Geshixte der klassischen Philologie, Berlin u. Leipzig, 1919, § 13.)

სკეპსისი არ წასულა. სულ სხვა ვითარება შეიქმნა კლასიციზმის ეპოქაში. შემჩნეული იქნა, რომ "ილიადა" და "ოდისეა" სრულებითაც არ ეთანხმება ეპოსისადმი კლასიციზმის მიერ მიყენებულ მოთხოვნებს. ამ პოემებში შენიშნეს მრავალი არა მარტო მხატვრული, არამედ ფაქტობრივი წინააღმდეგობა. ამიტომაც, როგორც მოსალოდნელი იყო, სწორედ ამ ეპოქაში შეიტანეს ეჭვი

ჰომეროსის არსებობაზე. აბატმა დ'ობინიაკმა 1664 წელს დაწერა შრომა "დისერტაცია ჰომეროსის შესახებ". მისი ნაშრომი მხოლოდ ავტორის სიკვდილის შემდეგ, 1715 წელს, გამოქვეყნდა. დ'ობინიაკი ამტკიცებდა, რომ არ არსებობდა არავითარი ინდივიდუალური პოეტი ჰომეროსი, არამედ იყვნენ "ჰომერიდები", ბრმა აედები, რომელნიც სხვადასხვა საგმირო ხასიათის ნაწარმოებებს ასრულებდნენ. "ილიადა" და "ოდისეა" - ამ ნაწარმოებთა მექანიკურ კრებულებს წარმოადგენს. ჰომეროსის პოემები მაშინა მშვენიერი, როცა უკუვაგდებთ აზრს, რომ ისინი ერთმა ადამიანმა შექმნა. დ'ობინიაკის აზრით "ილიადა" და "ოდისეას" შემკრები იყო ლიკურგე.

ასეთი თეორიით დ'ობინიაკი კლასიციზმს უხდიდა ხარკს, მაგრამ ამავე დროს ეწინააღმდეგებოდა მის პრინციპებს, რომელთა მიხედვითაც ზეპირი შემოქმედება საერთოდ უფულებელყოფილი იყო. სწორედ ამიტომაც თუმც თავისი ეპოქის მოთხოვნილებებს შეესაბამებოდა, აბატ დ'ობინიაკის თეორიამ თავის დროზე გამოხმაურება ვერ ჰპოვა, სანამ იგი არ განაახლა ვოლფმა.

1795 წელს გერმანელმა მეცნიერმა ფრიდრიხ ავგუსტ ვოლფმა გამოსცა ჰომეროსი და თავის გამოცემას დაურთო წინასიტყვაობა - Prolegomena ad Homerum. ვოლფმა განავითარა აბატ დ'ობინიაკის თეორია, თუმცა, ეს თეორია თვით ვოლფის სახელითაა ცნობილი, რადგანაც ასეთი შეხედულება მეცნიერებაში მისი საკმაოდ დასაბუთებული, მეცნიერულად არგუმენტირებული ნაშრომის წყალობით გავრცელდა.

ვოლფის აზრით "ილიადა" და "ოდისეა" წარმოადგენდა საგმირო პოემების კრებულს, შედგენილს პისისტრატეს კომისიის მიერ. არამეცნიერული და არაკეთილსინდისიერი იყო ვოლფის მტკიცება, რომ ანტიკური ხანის მოღვაწენიც ამ საკითხს ასევე უყურებდნენ. სინამდვილეში კი აბატ დ'ობინიაკამდე არავის ეჭვი არ შეპარვია ჰომეროსის ავტორობაში.

ვოლფის თეორიამ დიდი გამოხმაურება ჰპოვა ევროპაში. XIX საუკუნიდან მოყოლებული დღემდე ჰომეროლოგია გაყოფილია ორ ძირითად ზანაკად - ვოლფელებად და უნიტარებად (ერთავტორობის მომხრეებად), წარმოიშვა მრავალი ახალი თეორია, რომელთაგან შეიძლება დავასახელოთ გოტფრედ ჰერმანის "განვრცობის თეორია" (Erweiterungstheorie), რომლის მიხედვით "ილიადისა" და "ოდისეის" დაწერამდე არსებობდა "პირველი-ილიადა" და "პირველი-ოდისეა"; მცირე სიმღერათა თეორია (Kleinliedertheorie), რომელიც ჰომეროსის პოემების საფუძვლად თვლიდა მცირე ეპიკურ ნაწარმოებებს (ეს თეორია ჩამოყალიბებული იყო კ. ლახმანის წიგნში *Betraxhtungen über Homers ilias* და მას იზიარებდნენ დიდი გერმანელი პოეტები გოეთე და შილერი); "ძირითადი მარცვლის თეორია" (Kerntheorie), რომელმაც დიდი გამოხმაურება ჰპოვა რუსეთში ლეონტიევის, შესტაკოვისა და მიშჩენკოს შრომების სხით.²

² П. М. Леонтьев, *Проилей», т. от II, стр. 1-996 М., 1857; С.П. Шестаков. О происхождении поэм Гомера. Казань, I – II, 1892; 1899; Ф.Г. Мищенко. Энциклоп. Словарь Брокгауз-ЕфронЮ статья ; «Гомер». კირხჰოფის სახელთანაა დაკავშირებული "კომპილაციის თეორია", რომლის მიხედვითაც ჰომეროსის პოემები შედგება არა პატარა სიმღერებისაგან, არამედ დიდი ეპიკური ტილოებისაგან,*

როგორც უნდა იყოს "ოდისეისის დაბრუნება", "ოდისეისის თავგადასავალი სამშობლოში", "ტელემაქია" და სხვა. ეს პოემები შეიქმნა სხვადასხვა დროს და ერთმა პოეტმა, თუნდაც ჰომეროსმა, გამოიყენა ისინი როგორც მასალა, დაუმორჩილა ერთ მთლიან მხატვრულ კონცეფციას და ერთი ნაწარმოების სახით გადმოგვცა.

უნიტარული თეორიის წარმოშობა უკავშირდება ნიცშის სახელს, რომელსაც ეკუთვნის შრომები "ბერძნული ეპიკური პოეზია" (*Die Sagenpoesie der Griechen*) და "ბერძნული ეპიკური პოეზიის ისტორიისათვის" (*Beiträge zur Geschichte der epischen Poesie de Griechen*). ნიცში არ უარყოფს, რომ ჰომეროსი რაღაც მასალებით სარგებლობდა, მაგრამ გადაჭრით წინააღმდეგია, რომ "ილიადასა" და "ოდისეაში" დავინახოთ ერთზე მეტი შემოქმედის ხელი.

ჰეგელს ჰომეროსის ეპოსის მიჩნევა სხვადასხვა რაპსოდიების მექანიკურ კრებულად ანტიმხატვრულ და ბარბაროსულ წარმოდგენად მიაჩნდა.

ანტიკურ ხანაში არსებობდა ჰომეროსის ბიოგრაფები, რომლენიც 1845 წ. გამოსცა ვესტერმანმა. ჰომეროსის ბიოგრაფები ერთმანეთისგან ძირფესვიანად განსხვავდებიან. ამის დასამტკიცებლად ინგლისელმა ჰომეროლოგმა თომას ალენმა გამოსცა ტაბულები, სადაც აღწუსულია ჰომეროსის ბიოგრაფიებში არსებული წინააღმდეგობანი. არის მხოლოდ ერთი მნიშვნელოვანი თანხვედრა, ჰომეროსის გარდაცვალების ლოკალიზება კუნძულ იოსზე. ეტყობა, იოსის მიჩნევა პოეტის უკანასკნელ საცხოვრისად ემყარება მისი პოემების ენობრივ მონაცემებს.

როგორც ახლა საყოველთაოდ აღიარებულია, ჰომეროსი არ არის საკუთარი სახელი, არამედ საზოგადოა და ნიშნავს ბრმას. ჰომეროსის სახელი იმიტომ დაიკარგა, რომ მის ეპოქაში პოეტის

პიროვნება არავის აინტერესებდა, რადგან აედი ძველ ბერძნებს მიაჩნდათ მხოლოდ იარაღად, ინსტრუმენტად ღმერთის, მუზის ხელში. ხოლო როცა ბერძნები დაინტერესდნენ "ილიადისა" და "ოდისეის" ავტორის ვინაობით, გვიანდა იყო, გენიალური პოეტის სახელის ნაცვლად კაცობრიობას შემორჩა მუნჯი ფორმულა - ჰომეროს.

ჰომეროსის მოღვაწეობის დროზე მეცნიერება უფრო გარკვეულ პასუხს იძლევა. აქამდე ითვლებოდა, რომ ჰომეროსი მოღვაწეობდა IX საუკუნის ბოლოს. უკანასკნელი ხანის გამოკვლევებში ეს თარიღი უფრო მოახლოებულია. მისი მოღვაწეობის ხანად მიჩნეულია ძველი წელთაღრიცხვის VIII საუკუნე. ვებსტერი, მაგალითად, ვარაუდობს, რომ "ილიადა" ჰომეროსმა შექმნა 750 წლის ახლო ხანებში, ხოლო "ოდისეა" დაახლოებით 720 წელს.⁴

თითქმის საუკუნეხანგრძლივი ბრძოლა ჰომეროლოგიაში ვოლფელებსა და უნიტარებს შორის დღესდღეობით უკანასკნელთა სასარგებლოდ იხრება. ბოლო დროის გამოკვლევებში სულ უფრო და უფრო მეტი საბუთიანობით მტკიცდება, რომ "ილიადისა" და "ოდისეის" შემოქმედი ერთი ავტორი უნდა ყოფილიყო. თანდათან მოიხსნა დღის წესრიგიდან ვოლფელების ყველაზე უფრო "გამანადგურებელი" არგუმენტები. ანალიტიკური მეთოდი, რომელიც ვოლფელებმა უმაღლეს საფეხურზე აიყვანეს, წარმატებით იქნა გამოყენებული მათივე წინააღმდეგ.

⁴ T. B. L. Webster, From Mycene to Homer, New York, 1959.

ჰომეროსის ავტორობის მოწინააღმდეგეთ მიაჩნდათ, რომ ორი დიდი პოემა, რომელთა საერთო მოცულობა დაახლოებით 28 000 ტაეპია, შეუძლებელია შექმნილიყო ზეპირად, შეუძლებელი იყო მათი დამახსოვრებაც და მოსმენაც. ჰომეროსის დროს კი დამწერლობა არ არსებობდა. არ იყო მიკვლეული VII საუკუნეზე უადრესი ბერძნული წარწერები. ამიტომ ლოგიკური იყო ეფიქრათ, რომ არსებობდა ცალკეული, შედარებით მოკლე, ზეპირად შექმნილი თხზულებანი, რომელთა ერთ კრებულად თავმოყრა მოხერხდა მხოლოდ პისისტრატეს დროს VI საუკუნეში. მაგრამ გამოირკვა, რომ, ჯერ ერთი, ჰომეროსს უნდა ეცხოვრა VIII საუკუნეში და ამ დროისათვის, ყოველ შემთხვევაში, საუკუნის შუა წლებისათვის შესაძლებელი იყო ნაწარმოებთა ჩაწერა. გარდა ამისა, ჰომეროსის პოემები ატარებენ ყველა იმ ნიშანს, რომელნიც ზეპირი ეპოსისათვის არის დამახასიათებელი. ეს არის მუდმივი ეპითეტები, ეპიკური ფორმულები, მოქმედების ხელოვნური შეფერხება, ქრონოლოგიური შეუთავსებლობის კანონი, განმეორებანი, რომელნიც ხელს უწყობენ ადრე მოთხრობილი ეპიზოდის გახსენებას და ახალი ეპიზოდის აღქმას. გარდა ამისა, ხალხური ეპოსის შესწავლამ მკვლევარებს საშუალება მისცა წარმოდგენა ჰომეროსის დროს ფენომენალურ მეხსიერებაზე, რომელსაც სახალხო რაპსოდები ფლობდნენ. არ იწვევს ეჭვს ის გარემოებაც, რომ ჰომეროსის ეპოსი თავის დროზე თუნდაც წერილობით შექმნილიყო, იგი მაინც ზეპირი შესრულებისთვის იყო გათვალისწინებული და ეს მსმენელთა უხერხულობას არ იწვევდა. გამოანგარიშებულია, რომ "ილიადის" მთლიანად შესრულებას სჭირდება 27 საათამდე, ხოლო "ოდისეას" შესრულებას 21 საათამდე. თუ გავითვალისწინებთ, რომ ბერძენი მკითხველი და მსმენელი პოეტური შეჯიბრებების დროს მოთმინებით ისმენდა სამი პოეტის შეჯიბრებას, რომელნიც სცენაზე წარმოადგენდნენ ხოლმე სამ-სამ ტრაგედიას და ერთ სატირულ დრამას, სულ 12 პიესას, ცხადი გახდება, რომ მათთვის არავითარ სიმძნელეს არ წარმოადგენდა რამდენიმე დღის განმავლობაში ჰომეროსის ორივე პოემის მოსმენა.

ვოლფელების საბუთთა უფრო მნიშვნელოვანი წყება დაფუძნებული იყო ჰომეროსის პოემათა ცალკეულ ნაწილებს შორის შემჩნეულ წინააღმდეგობებზე. ამ წინააღმდეგობათა ნაწილი მოჩვენებითი იყო, გამოწვეული იყო საკითხისადმი ზერელე მიდგომით. ხოლო ნაწილი კი ნამდვილად არსებობდა, მაგრამ მკვლევარები არ ითვალისწინებდნენ, რომ ასეთივე შეცდომები მოსდით ავტორებსაც, რომელთა განკარგულებაშია რედაქტორიც, სტამბაც, კორექტორიც, დაბოლოს, კრიტიკაც. არსებობს გამოთქმა - "ზოგჯერ ბრძენი ჰომეროსიც ჩათვლემს ხოლმეო". "ილიადისა" და "ოდისეის" ავტორს ასეთი "ჩათვლემის" ნებას არ აძლევდნენ. შემჩნეული იქნა, მაგალითად, ასეთი წინააღმდეგობა "ილიადის" და XIII ქებათა შორის. V ქებაში ნათქვამია: "დასცეს არესის მსგავსი მოყმე პილაიმენევს, პაფლაგონიელ ფარისმფლობელ ვაჟკაცთა მეფე. იგი განგმირა შუბოსანმა მენელაოსმა, ყელში აძგერა წინამდგომელს ბასრი ოროლი" (576-579).

ხოლო XIII ქებაში ვკითხულობთ: "პილაიმენევს მეფის ვაჟი ჰარპალიონი. . . (მოკლა მენელაოსმა, პაფლაგონელები ილიონისკენ) მიაცილებდნენ, მამაც ახლდათ ცმრელთა მფრქვეველი. . ." (643,658).

მენელაოსს ჯერ პილაიმენევსი მოუკლავს, მერე მისი შვილი და, ცხადია, მამას აღარ შეეძლო

შვილი დაეტირა. გამორიცხულია, რომ უზარმაზარი პოემის მოსმენის დროს, ასობით გმირის თავგადასავალს რომ ეცნობოდა, ბერძენს შეენიშნა- პილაიმენესი აკი მოკვდავო? ასეთი წინააღმდეგობა მხოლოდ ფილოლოგის დადარაჯებულმა თვალმა შენიშნა. მრავალი სხვა ასეთი წვრილმანი შეცდომებია ჰომეროსის პოემებში, მაგრამ არავის შეუტანია ეჭვი, მაგალითად, თეკერის ავტორობაში, როცა მას წიგნის დასაწყისშივე "შემოაკვდა" თავისი რომანის მთავარი გმირი, არც სერვანტესი დაუსჯიათ იმისთვის, რომ მან სანჩო პანსა უნუგემოდ დაკარგულ სახედარზე შეასკუპა, დაავიწყდა, რომ ჯერ სახედარის პოვნა იყო საჭირო. დღეს მეცნიერება აღარ იზიარებს მოსაზრებას იმის შესახებ, რომ, თითქოს "ილიადის" მეორე ქების ე.წ. "ზომალდთა კატალოგი" ეწინააღმდეგება პოემის სხვა ადგილებს, პირიქით, ჰომეროსი ყველგან ემყარება კატალოგის მონაცემებს. ამასთან დაკავშირებით სავსებით სამართლიანია რ. გორდეზიანის მოსაზრება: "კატალოგში ჩამოთვლილ გმირთა ერთი ნაწილი, თუ კატალოგს არ გავითვალისწინებთ, "ილიადაში" პირველად დასახელებისას არ არის ექსპონირებული, ანუ არ არის წარმოდგენილი მკითხველისა თუ მსწენელის წინაშე. "ილიადის" ანალიზმა გვიჩვენა, რომ შემთხვევათა აბსოლუტურ უმეტესობაში, გმირის პირველად დასახელებისას, პოეტი, სულ ცოტა, გმირის წარმოშობის შესახებ მაინც გვაძლევს მოკლე ინფორმაციას ან, უკიდურეს შემთხვევაში, ამას მოცემული კონტექსტით გვაგრძობინებს. თუკი ჩვენ კატალოგის "ილიადისგან" გამოცალკევებას მოვისურვებთ, მაშინ პოემაში პირველად დასახელებისას ექსპონირებულნი არ იქნებიან პენელეოსი, ლეიტოსი, კლონიოსი, პროტესილაოსი, პოლიპოიტე და სხვა გმირები"⁵.

ჰომეროლოგიაში გარდატეხის წერტილად არის მიჩნეული 1938 წელი, როცა გამოქვეყნდა ვ. შადევალდტის წიგნი Iliasstudien. მასთან ერთად უნდა აღინიშნოს დ. ლომანის, უტმენის⁶ და სხვათა უახლესი გამოკვლევები, აგრეთვე რ. გორდეზიანის სადოქტორო დისერტაცია,⁷ რომელშიც შეჯამებულია თანამედროვე ჰომეროლოგიის მიღწევები და განვითარებულია ჰომეროსის პოემათა ერთავტორობის პრინციპი.

რას ემყარება დღეს ეს თეორია?

თანამედროვე უნიტარისტული შეხედულება დაფუძნებულია ისტორიის, ენათმეცნიერების, არქეოლოგიის უახლეს მიღწევებზე და ჰომეროსის მხატვრული შემოქმედების თავისებურებათა გათვალისწინებით ჩატარებულ ღრმა მეცნიერულ ანალიზზე. მთავარი კი მაინც ამ შემთხვევაში მეცნიერული აღმოჩენაა, რომელიც ვ. შადევალდტს ეკუთვნის და რომელმაც მისცა ბიძგი თანამედროვე ჰომეროლოგიის განვითარებას. ეს იყო, შეიძლება ითქვას, რევოლუციური ხასიათის ბიძგი.

თანამედროვე ჰომეროლოგთა ძირითადი ნაწილი, რომელიც აღიარებს, რომ ჰომეროსის პოსი ინდივიდუალური შემოქმედების ნაყოფს წარმოადგენს, ცდილობს დაძებნოს "ილიადასა" და "ოდისეაში" შინაგანი ლოგიკა, ნაწარმოებთა აგების ერთიანი პრინციპი, რაც გამორიცხულია კოლექტიური შემოქმედების დროს. ერთ-ერთი ასეთი პრინციპი გასული საუკუნის ბოლოს გამოავლინა თ. ძელინსკიმ და მას "ქრონოლოგიური შეუთავსებლობის კანონი" უწოდა.

⁵ მიმოხილველი, 6-9, თბილისი, 1972, გვ. 325-326; დაწვრილებით იხ. რ. გორდეზიანი, "ილიადა" და ეგეოსური მოსახლეობის ისტორიისა და ეთნოგენეზის საკითხები, თბილისი, 1970.

⁶ D. Lohmann, Die Komposition der Reden in der Ilias. Berlin, 1970; C. H. Whitman, Homer and the Heroic Tradition, Cambridge, 1952.

⁷ რ. გორდეზიანი, ჰომეროსის ერთიანობისა და ფორმირების პრობლემა, თბ. 1974. თანამედროვე ჰომეროლოგიური ლიტერატურის მიმოხილვა და ბიბლიოგრაფია. იხ. მისსავე ნაშრომში "ჰომეროსის საკითხი თანამედროვე მეცნიერებაში", კრებ. "მიმოხილველი", 6-9, თბ. 1972 წ. გვ. 319-360.

ამ კანონის მიხედვით ჰომეროსის ეპოსი გაურბის პარალელური ეპიზოდების აღწერას ასე, მაგალითად, "ილიადის" პირველ ქებაში ერთდროულად უნდა მომხდარიყო ორი ამბავი: აქაველთა მოციქულებს ქრისეისი უნდა დაებრუნებინათ მამისათვის და იმავდროულად თეტისს უნდა გადაეცა ზევსისათვის აქილევსის თხოვნა, რომ ღმერთთა მეუფეს პელიდის შეურაცხყოფის გამო დაესაჯა აქაველები. ჰომეროსი თავს არიდებს პარალელური ამბების თხრობას და ამიტომ ზევსი 12 დღით მიჰყავს ოლიმპოდან სტუმრად ეთიოპებთან. მოქმედების ლოგიკით ეს სტუმრობა არაფრით გამართლებული არ არის, არც ჩანს, რა ესაქმებოდა ღმერთს ეთიოპიაში, სამაგიეროდ მოქმედების ასეთი შფერხება იძლევა საშუალებას, რათა ერთდროულად მოსალოდნელი ორი ეპიზოდი აღიწეროს თანმიმდევრულად, როგორც ერთი მეორის შემდგომ მომხდარი.

უკანასკნელი დროის გამოკვლევათა მიხედვით ჩანს, რომ ჰომეროსის პოემების როგორც

ცალკეული დეტალები, ეპიზოდები თუ გმირთა სიტყვები, ისე სიმღერები (ქებანი), სიმღერათა ჯგუფები და მთლიანად მთელი პოემები გარკვეულ კანონზომიერებას ემყარება. ეს არის წრიული კომპოზიციის პრინციპი, რომელიც ჩამოყალიბებულია სახვით ხელოვნებაში გაბატონებული გეომეტრიული სტილის შესაბამისად. მეცნიერებაში ამჟამად დადგენილია, რომ კრეტა-მიკენის ცივილიზაციის შემდგომ საბერძნეთის ხელოვნებაში განვითარდა გეომეტრიული სტილი, რომელიც ემყარებოდა დეტალებისა და მოტივების ურთიერთშეთანხმებას (კოორდინაციას) და ურთიერთდამოკიდებულებას (სუბორდინაციას). გეომეტრიული ხელოვნების სრულყოფილება წრიული კომპოზიციის საშუალებით მიიღწევა, რომლის დროსაც ორნამენტები და მოტივები განლაგებულნი არიან ცენტრთან და ერთმანეთთან დაკავშირებით სიმეტრიულად. ასეთი ფორმა სისხლხორცეულად ჰქონდა შეთვისებული ყოველ ბერძენ ხელოვანს და, როგორც ირკვევა, ტროის ომის უზარმაზარ პანორამასაც თავისი დროის ყველაზე დიდი ხელოვანი ჰომეროსიც ასევე ხედავდა. ასევე გადმოსცა იგი არა სახვით ხელოვნების, არამედ პოეზიის საშუალებით. გეომეტრიულმა ხელოვნებამ განვითარების უმაღლეს დონეს სწორედ ჰომეროსის ეპოქაში, VIII საუკუნეში მიაღწია.

”ილიადის” კომპოზიციური ცენტრი XI-XIII ქებანი, აქედან წრიული კომპოზიციის შესაბამისად ისე მარალსავით იშლება პოემის ეპიზოდები, რომ პირველ ქებაში ტიპოლოგიურად ეპიზოდთა ისეთივე თანმიმდევრობაა, როგორც მის საპირისპირო პოლუსზე, ბოლო, XXIV ქებაში, II ქებაში ისეთივეა, როგორც ბოლოსწინა, XXIII ქებაში, III ქებაში ისეთივეა, როგორც XXII ქებაში, და ა. შ. აი, მაგალითად, რა ეპიზოდებით **თავდება** პირველი ქება: აქილევისა და თეტისის საუბარი, თეტისის და ზევსის საუბარი, კამათი ოლიმპოზე. ხოლო XXIV ქება **იწყება** ტიპოლოგიურად მსაგვსი ეპიზოდებით: კამათი ოლიმპოზე, ზევსისა და თეტისის საუბარი, თეტისის და აქილევის საუბარი. . . სიმბოლურად ეს ასე შეიძლება გამოისახოს:

n. . . . abs – cba. . . n

სადაც n არის I ქების დასაწყისი, ან XXIV ქების დასასრული. ეპიზოდთა რიგი I და XXIV სიმღერებში შებრუნებულია, რადგან კომპოზიციური ცენტრიდან ისინი ერთნაირად და სარკისებურად უნდა იყვნენ დაცილებულნი და წარმოსახულნი. თავისთავად ცხადია, ეპიზოდთა ტიპოლოგიურ მსგავსებაში არ იგულისხმება მათი შინაარსობრივი იგივეობა: სხვა აქვთ ღმერთებს საკამათო I ქებაში და სხვა რამეზე დაობენ XXIV ქებაში, მაგრამ მთავარი ისაა, რომ სიმეტრიულად ასე დაცილებულ ადგილებში მოთხრობილია პაექრობა ოლიმპოზე და არ არის საუბარი, ვთქვათ, დაკრძალვაზე. ასეთი წრიული კომპოზიცია ახასიათებს ჰომეროსის ორსავე პოემას. მაგრამ ეს იმას როდი ნიშნავს, რომ ავტორს წინასწარ ჰქონდა შედგენილი სათანადო სქემები და ნახაზები, განგებ ეძებდა ამ სიმეტრიას. უბრალოდ მისი გენიალური ტვინი ასე იყო მოწყობილი, სხვაგვარად მას მხატვრული აზროვნება არ შეეძლო. ამიტომაც წრიული კომპოზიცია, რომელიც ასე გამჭვირვალედ ჩანს, როცა მას სქემების სახით წარმოვადგენთ, 28 საუკუნის განმავლობაში შეუმჩნეველი დარჩა კაცობრიობას, იგი, ალბათ, არც თვით ჰომეროსს ჰქონდა გააზრებული და, მით უმეტეს, არც მის მსმენელებს თუ მკითხველებს. სწორედ ამიტომაც ამ მწყობრ მექანიზმში, რომელიც **პრინციპულად** წრიულ კომპოზიციაზეა დაფუძნებული, ზოგიერთი დეტალი ოდნავ არღვევს კიდეც სიმეტრიას და მკვლევარები ცდილობენ ხოლმე როგორმე ასეთი გადახვევებიც კანონს დაუმორჩილონ, მაგრამ ასეთი მოწადინება ზედმეტად უნდა მივიჩნიოთ. ხომ არაფერი ეშველება იმას, რომ ჰომეროსი ზოგჯერ გარდაცვლილ მამას ატირებს თავისი შვილის ცხედრის წინ, ხომ აქვს უფლება ჰომეროსსაც ზოგჯერ ”ჩათვლემისა”? სწორედ ამიტომ ცალკეული უზუსტობანი მხედველობაში არ არის მისაღები, მით უმეტეს, რომ მათ მკითხველისათვის არავითარი მნიშვნელობა არა აქვთ და უკვე აღარა აქვთ მნიშვნელობა არც მეცნიერებისათვის, რაკი პოემათა აგების ძირითადი პრინციპი მიგნებულია. თავისთავად წრიული კომპოზიციის აღმოჩენა პოემათა აღქმას არაფერს ჰმატებს, მკითხველზე ეს პრინციპი გაუაზრებლად იმავე გავლენას მოახდენს, მაგრამ მთავარი ის არის, რომ ამ აღმოჩენის წყალობით ნათლი ხდება: ”ილიადას” და ”ოდისეას” ჰყავთ ერთი ავტორი, რომელიც ერთგან თავმდაბლურად კი აცხადებს: - მე ღმერთი არ ვარ, რომ გარდასულ დროთა ამბავი ღირსეულად გადმოვცეო, მაგრამ კაცობრიობას მასზე ნიჭიერი ღმერთი არ გამოუგონია.

პელაზგები და ”ილიადას”

ჰომეროსის ”ილიადაში”, როგორც სამართლიანად მიუთითებენ, აისახა ტომთა ქიშპობა მცირე აზიის ადრეული კოლონიზაციის დროს. ბერძნული ტომების ჩამოსახლება ჩვენს წელთაღრიცხვამდე

მეორე ათასწლეულის ბოლოს ჩრდილოეთიდან ბალკანეთის ნახევარკუნძულზე და ეგეოსის ზღვის აუზში დაკავშირებული იყო ავტოხთონური, ე.წ. წინაბერძნული, მაღალი კულტურის მქონე მოსახლეობის აღრევასთან უფრო ძლიერ, მაგრამ ნაკლებად განვითარებულ ბერძნულ ტომებთან. მოხდა ადგილობრივი მოსახლეობის სრული ასიმილაცია და ეგეოსის ზღვის აუზში შექმნილი ცივილიზაციის ათვისება და შემდგომი განვითარება ბერძნული ტომების მიერ. ამ მოსაზრებას ადასტურებს ანტიკური ისტორიოგრაფიის ტრადიცია, მითოლოგიური მასალა და თანამედროვე არქეოლოგიის, ეპიგრაფიკისა და ისტორიის მიღწევები. ვინ იყვნენ ავტოხთონები? ამ საკითხზე დღემდე მეცნიერებას არა აქვს გარკვეული პასუხი, რადიკალურ მოსაზრებებთან ერთად გვხვდება კომპრომისული თეორიები. მეცნიერთა ნაწილს მიაჩნდა, რომ თანამედროვე საბერძნეთის ტერიტორია, ეგეოსის ზღვის აუზი და ხმელთაშუაზღვეთი იმთავითვე ინდოევროპული ტომებით იყო დასახლებული, მათ შორის ბერძენთა მონათესავე ტომებთან და რაიმე მნიშვნელოვან არაინდოევროპულ ელემენტს ამ მიდამოებში ადგილი არ ჰქონია. არსებობდა პოლარულად საწინააღმდეგო თვალსაზრისიც. მაგრამ დღს მეცნიერებას იმდენი მასალა დაუგროვდა, რომ ხმელთაშუაზღვეთის ტომობრივი და რასობრივი სიჭრელე იმ უხსოვარი დროისათვის არავითარ ეჭვს არ იწვევს. იგრძნობა არაინდოევროპული სუბსტრატის თვით ძველ ბერძნულ ენაში და მკვლევარები ხშირად ცდილობენ ამ მოვლენის ახსნას იბერიულ-კავკასიურ ენათა საშუალებით.

ზოგჯერ მსგავსება საოცარია. ავიღოთ ხმელთაშუაზღვეთის ავტოხთონების ეტრუსკების რიცხვითი სახელები. ცნობილია 6 რიცხვითი სახელი, რომელთა დაწერილობა აღმოაჩინეს სათამაშო ქვაზე - კამათელზე, წახნაგებზე წერტილების ნაცვლად იყო სიტყვები. ცხადია, რომ ეს სიტყვები აღნიშნავდნენ ციფრებს ერთიდან ექვსამდე. მაგრამ რომელი - რომელს? იქნებ გავშიფროთ? "ცალ", "კი", "სა" (ან "შა"), "თუ", "ჰუთ", "მახ". ხომ ადვილად გვესმის ქართული "ცალ-ი" (ერთი), "სამი", "ხუთი"? . . . შეიძლება დაიძებნოს სხვა სიტყვებისთვისაც პარალელები, მაგალითად, 2 ციფრის აღმნიშვნელი "კი" - სთვის: ხუნძური, ანწუხური, ჭარული "კიგო", თაბასარანული "კხა" და მრავალი სხვა. 6 ციფრის აღსანიშნავად ეტრუსკული "მახ"-ის შესაბამისად ჩაჩნური და ქისტური "მალხ", აკუმური "მახ-ალ" და ა. შ. ისიც უნდა ითქვას, რომ ქართული "ცალ", "სამ" და "ხუთ" სრულ დასაყრდენს პოულობს სხვა იბერიულ-კავკასიურ ენებში. მამ რაღა დარჩა სადავო? საკითხი ასე იოლად არ წყდება. ბულარელი მეცნიერი ვ. გეორგიევი, მაგალითად, ინდოევროპული ენათმეცნიერების პოზიციიდან სულ სხვაგვარად ალაგებს ამ რიცხვთა სახელებს. თითქოს ფანტასტიკური და ტენდენციური ჩანს მისი პარალელები, (ეტრუსკული "ჰუთ" და სომხური "ერეკ", ეტრუსკული "ცალ" და ბერძნული "ჰექს" და სხვ.), მაგრამ ეს არაფერს ჰმატებს ამ რიცხვით სახელთა იბერიულ-კავკასიურობის დამტკიცების სურვილს. საჭიროა მრავალი ცოცხალი და მკვდარი ენის ისტორიულ-შედარებითი ანალიზი, რაც მომავლის საქმეა.

გარდა ამისა, გამოთქმულია მრავალი ვარაუდი, რასაც ანტიკური ტრადიციაც უჭერს მხარს, წინაბერძნული და იბერიულ-კავკასიური ტომების, მათი კულტურების ნათესაობის შესახებ. შეგვიძლია გავიხსენოთ მითი არგონავტების შესახებ, ამირან-პრომეთეს მითის იგივეობა და სხვა. ამ საკითხებზე ჩვენ მსჯელობა არ გვექნება, მაგრამ საჭიროდ მიგვაჩნია მკითხველს გავაცნოთ მოსაზრებანი იმის შესახებ, თუ რა ცნობებს გვაწვდის "ილიადა" წინაბერძნული, სახელდობრ, პელაზგური მოსახლეობის შესახებ. ხოლო ვინ იყვნენ პელაზგები, ეს მომავალი კვლევის საქმეა. აქ მხოლოდ დავიმოწმებთ ისტორიის მამის ჰეროდოტეს (V ს. ძვ. წ. ა.) სიტყვებს: "თუ რა ენას ლაპარაკობდნენ პელაზგები, დანამდვილებით არ შეგვიძლია ვთქვათ. თუ შეიძლება ვიმსჯელოთ იმ პელაზგების მიხედვით, რომლებიც ახლაც ცხოვრობენ ტირსენების ქალაქ კრესტონში და რომლებიც ოდესღაც იმათი მეზობლები იყვნენ, ვისაც ჩვენ დღეს დორიელებს ვუწოდებთ, და მაშინ ცხოვრობდნენ იმ ქვეყანაში, რომელსაც ამჟამად თესალიოტი ჰქვია; თუ შეიძლება ვიმსჯელოთ აგრეთვე იმ პელაზგების მიხედვით, რომელნიც ჰელესპონტში დასახლდნენ პლაკიასა და სკილაკეში და რომელნიც ათენელებს შეუერთდნენ (და რაც პელაზგური ქალაქები იყო, ყველამ შეიცვალა სახელი), - თუ შეიძლება ამის მიხედვით ვიმსჯელოთ, პელაზგები ბარბაროსულ ენას ლაპარაკობდნენ (ჰეროდოტე, I, 57).⁸

⁸ შდრ. ს. ყაუხჩიშვილი, ბერძნული ლიტერატურის ისტორია, I, თბ., 1950, გვ. 6.

აქედან ჩანს, რომ ჰეროდოტეს დრომდე, ძვ. წ. ა. V საუკუნემდე საბერძნეთში ცხოვრობდა

ხალხი, რომელიც თავის თავს პელაზგებს უწოდებდა, ან ბერძნები თვლიდნენ მათ პელაზგებად და ისინი ჯერ კიდევ ლაპარაკობდნენ "ზარზაროსულ", ე.ი. არაბერძნულ ენაზე. ჰეროდოტეს ცნობა ფრთხილია, იგი არ არის კატეგორიული იმიტომ, რომ ჰეროდოტემ დანამდვილებით არ იცის, მისი თანამედროვე პელაზგები ძველი პელაზგების უშუალო შთამომავლები არიან თუ არა. და სწორედ ეს სიფრთხილე კიდევ უფრო სანდოს ხდის მის ცნობას და გვარწმუნებს, რომ ისტორიკოსის ყურმოკრულ ამბებს კი არ გვიყვება, არამედ გვამცნობს, რაც ნამდვილად იცის.

ჰომეროსის "ილიადას" განსაზღვრავენ როგორც პომას აქილევსის რისხვის შესახებ. საყურადღებოა ის ფაქტი, რომ, როგორც ქვემოთ დავრწმუნდით, გმირი, რომლის რისხვის თემაზეა აგებული მთელი პოემა, არ არის ბერძენი, პელაზგია.

არ შეიძლება აიხსნას უბრალო პოეტური კაპრიზით ის გარემოება, რომ აქილევსი "ილიადაში", გარდა თითო-ორი გამონაკლისისა, იხსენიება პალაზგად. იგი ზოგჯერ ისევე მოხსენიებული, როგორც რომელიმე სხვა ბერძენი გმირი, სახელდობრ - აქაველად, მაგრამ ყველგან ეს სახელწოდება აღნიშნავს იმას, რომ აქილევსი თავისი რაზმით, რომელიც 2 500 მეომარს ითვლიდა, ბერძენთა მხედრობაში შედიოდა, მის ნაწილს წარმოადგენდა და სრულებითაც არ მიუთითებს მის ბერძნულ წარმოშობაზე. ასე, მაგალითად, აქილევსის ძმობილს, პელაზგ პატროკლეს აქაველს უწოდებს მენელაოსი: "აქაველთა შორის უმამაცეს მოყმეს, პატროკლეს ბოლო მოელ" (XVII, 689-690). მაგრამ ისიც უნდა ითქვას, რომ აქაველთა შორის უმამაცესი შეიძლება არააქაველიც იყოს. ამავე აზრით ამბობს აქილევსიც თავის თავზე: "იგრძნოს ატრიდმაც ქედმაღალმა - რა დაამავა, რომ შეურაცხყო გულუმხნესი აქაველთ შორის" (I, 411-412). მაგრამ, როცა საჭიროა წარმომავლობაზე ლაპარაკი, მაშინ აქილევსი პელაზგად ან მირმიდონელად იხსენიება (მაგ. II, 681-684, IX, 652 და სხვა). ზოგჯერ კი "მირმიდონელი" ისევე უპირისპირდება "აქაველს", როგორც ტროელთა მოკავშირე "ლიკიელი" - "ტროელს": "ტროელთ, ლიკიელთ, მირმიდონელთ და აქაველებს" (XVI, 564). ასე არიან ამ ტაეპში დაწვრილებულნი მეომარი მხარეები და მათი მოკავშირენი.

ჩვენს ყურადღებას იპყრბს "ილიადას" II ქება, სახელდობრ, ის ნაწილი, სადაც ჩამოთვლილია ბერძენთა, მათ მოკავშირეთა (პელაზგთა), ტროელთა და ტროელების მოკავშირეთა რაზმები. პომის ამ ანწილს ეწოდება "ხომალდთა კატალოგი". მკითხველი მოელის, რომ გმირი, რომელზედაც დამოკიდებულია პომის სიუჟეტის განვითარება, რომლის რისხვის თემას ეძღვნება ნაწარმოები, მოხსენიებული იქნება ბერძენთა სიაში. მაგრამ ჩვენ აქილევსს ბერძენთა სიაში ვერ ვპოულობთ. როცა ავტორი ჩამოთვლის აქაველთა რაზმებს, მათი ხომალდების რაოდენობას, სულ 20 რაზმს, ტროაში რომ ჩამოჰყოლია 866 გემს, გვაცნობს მათს მეთაურებს და სამშობლო მხარეს, საგანგებოდ გვაუწყებს:

ახლა ვუმდეროთ პელაზგიკურ არგოსში მცხოვრებთ,
ალოსს, ალოპეს, ტრექისს და ფთიას რომ ფლობენ.
ლამაზ ქალებით სახელგანთქმულ ჰელადის მკვიდრებს
ჰქვიათ ჰელენნი, აქაველნი, მირმიდონელნი.
მათს ორმოცდაათ გემს აქილევს მეთაურობდა.
(II, 681-684).

სიტყვა "ახლა" ხაზი ესმება იმ გარემოებას, რომ ავტორი ერთ საქმეს მორჩა, ჩამოთვალა ბერძენთა რაზმები და იწყებს სხვა საქმეს, მათს მოკავშირეებზე ლაპარაკს, რომელნიც "პელაზგიკურ არგოსში" ცხოვრობენ. ჩამოთვლილია 9 რაზმი, რომელნიც სულ 311 გემს ჩამოჰყენენ და მათი მეთაურები: აქილევსი, პროტესილაოსი (იგი იყო ტროის ომის პირველი მსხვერპლი და რაზმს მის ნაცვლად უმცროსი ძმა პოდარკე ხელმძღვანელობდა), ევმელოსი, ფილოკტეტე (იგი ტროაში მხედრობას ვერ ჩამოჰყვა და მის ნაცვლად რაზმს მედონი მეთაურობდა), პოდალეიროსი, მახაონი, ევრიპილოსი, პოლიპოიტე, ლეონტევსი, გუნევსი, პროთოსი. გარდა მეთაურთა, პომამი გვხვდება სხვა მირმიდონელი გმირების სახელებიც - პატროკლე, ავტომედონტი, ალიმედონტი და სხვანი.

შემდეგ ავტორი გვაცნობს ტროელთა მხედრობას, რომელსაც ჰექტორი მეთაურობს და მათს მოკავშირეებს. საინტერესოა, რომ ტროელთა მოკავშირეებს შორის პელაზგებიც არიან:

ჰიპოთოსი მოუძლოდა შუბოსან პელაზგთ,
უხვანყოფიან ლარისაში დასახლებულებს.
(II, 840-841).

ტროელთ მოკავშირენი არიან აგრეთვე ქართველური ტომი - ხალიბები:

ჰალიდონები ეპისტროფოსს, ოდიოსს მოჰყენენ
ვერცხლის შორეულ საბადოდან - ალიბეს მხრიდან.
(II, 856-857).

ამრიგად, "ზომალდთა კატალოგის" ცნობით აქილევსი, როგორც მოკავშირე, გამოყოფილია ბერძენთა სიიდან. რამდენად ამართლებს პოემის შინაარსი ამ ცნობას, აქვს თუ არა რაიმე მნიშვნელობა სიუჟეტის განვითარებისათვის, თემის გახსნისათვის აქილევსის პელაზგობას, თუ ეს უბრალო ახირებაა, ან რაიმე ძველი მითის ანარეკლი და ჩვეულებრივი ტრადიცია, რომელსაც ანგარიში უცემლად იმეორებენ?

არსებობს მითი იმის შესახებ, რომ აქილევსს ტროის ომში მონაწილეობის მიღება არ სურდა და ამიტომ ქალურად გადაცმული თავის ბიძაშვილთან სამარცხვინოდ იმალებოდა, სანამ ოდისევსმა არ გამოააშკარავა მისი დეზერტირობა. რატომ დასჭირდათ ბერძნებს ასე დაემცირებინათ უსაყვარლესი გმირის ავტორიტეტი? სამართლიანად შენიშნავს აკად. ს. ყაუხჩიშვილი: "როგორი გმირთა-გმირია აქილევსი, თუკი მას ომში მონაწილეობისა ეშინია? რომ ის უმამაცესი გმირია, ამის უარყოფა არ შეიძლება; მაშასადამე, თუ მას ომში მონაწილეობის მიღება არ სურს, ეს იმიტომ, რომ იგი არ არის ბერძენი და ბერძენთა მხარეზე ომში მონაწილეობის მიღება არ უნდა; ის სწორედ იმ წინაბერძნული მოსახლეობის რიცხვს ეკუთვნის, რომლებიც ბერძნებმა დაიმორჩილეს".⁹

იცნობდა კი ჰომეროსი ამ მითს, იზიარებდა განა ამ მითის იდეას? "ილიადაში" არ გვხვდება ასეთი თქმულება, მაგრამ პოემა იმ აზრითაა გამსჭვალული, რომ აქილევსს პანელენიური ლაშქრობა სრულებითაც არ მიაჩნდა მისთვის და მირმინდოელებისთვის სამამულიშვილო საქმედ. პირიქით, იგი ნატრობდა, რაც შეიძლება მალე დაბრუნებოდა მშობლიურ ფთიას. პირველსავე ქებაში ჩანს აქილევსისი ასეთი არასაბრძოლო განწყობილება. უფრო მეტიც, როცა ქრისეს შეურაცხყოფის გამო ბერძენთა მხედრობას საშინელი სენი მუსრავს, აქილევსი თვითონ იწვევს ბელადთა კრებას. ეს არის, სხვათა შორის, პირველი და ერთადერთი შემთხვევა აქილევსის მიერ კრების მოწვევასა. სხვა დროს ყოველთვის, ბუნებრივია, ინიციატივას მხედართმთავარი აგამემონი იჩენს. გმირი სარგებლობს ლაშქრის უბედურებით და ასეთ მოულოდნელ წინადადებას იძლევა:

აგერ მგონია, მრავალტანჯულთ გემართებს, მეფეო,
შინ გავეშუროთ, თუ გვწადია გავექცეთ სიკვდილს. . .
(I, 59-60).

თუ აქილევსს შინ გაბრუნება ხელს აძლევდა, ეს ეწინააღმდეგებოდა ბერძენთა მხედართმთავრის აგამემონის გეგმებს. სწორედ ამიტომ იგი დამამცირებლად მიმართავს აქილევსს:

თავიდან მომწყდი, გაიქეცი, თუ გული გერჩის!
და არ გეგონოს, რომ ვერ დაგთმობ! ღირსებას ჩემსას
სხვაც ჰყავს ქომაგი, უწინარეს - ზევსი დიადი!
(I, 173-175).

და შემდეგ:

შენი გემებით გამეცალე! მხედრობას შენსას -
მირმიდონელთა ტომს უმეფე! არად მიღირხარ!
(I, 179-180).

აგამემონსა და აქილევს შორის ჩამოვარდნილი უთანხმოება ააშკარავებს იმასაც, რომ აგამემონს ბასილევსთა შორის, თურმე, ყველაზე მეტად აქილევსი სძულს, მაგრამ ამ სიძულვილის საფუძველი პოემაში არსად ჩანს. ეტყობა, საქმე გვაქვს ტომობრივ ქიშპობასთან:

ყველაზე მეტად შენა მძულხარ ბელადთა შორის!
(I, 176).

არც აქილევსი ერიდება მხედართმთავარს და ღვარძლიანად ლანძლავს მას, უწოდებს უსირცხვილოს, ვერაგს. . .

როდესაც აგამენონი მოითხოვს ქრისეისის დაბრუნებისათვის საზღაურს, განრისხებული აქილევსი მას მიმართავს სიტყვით, რომელშიც აშკარავდება სიძულვილი აგამენონისადმი და, რაც მთავარია, ის, რომ გმირი ტროადაში იბრძვის, თურმე, არა საკუთარი ინტერესებისათვის, არამედ აგამენონისა და მენელაოსის საქმეს აკეთებს:

⁹ შდრ. ს. ყაუხჩიშვილი, ბერძნული ლიტერატურის ისტორია, I, თბ., 1950, გვ. 89.

განა მოვსულვარ, რომ ტროელებს, შუბის მტყორცნელებს,
შევრკინებოდი? მე არ მახსოვს მათგან ზიანი. . .
. . . შენდა შემხიდედ შევიკრიბეთ, შენს სახიეროდ,
მენელაოსის ნამუსისთვის ვიბრძვით, პირმაღლო! . . .
. . . მე ანაკლები სულ მხვდებოდა შენზე ნაკლები,
როცა ვიკლებდით აყვავებულ ციხე-ქალაქებს.
თუმც შერკინების სისასტიკე ჩემი მკლავების
ხარჯზე წყდებოდა, როს გაყოფა დაიწყებოდა,
შენ უდიდესი წილი გქონდა, მე - უმცირესი. . .
უხმოდ ბანაკში ვბრუნდებოდი ბრძოლის მაშვრალი.
ახლა ფთიაში მივიჩქარი, ო, რა ტკბილია
შინ დაბრუნება მალემსრბოლი გემებით! კმარა -
შენგან შერცხვენილს არ მსურს შენი განძი ვამრავლო! . . .
(I, 152-171).

გარეგნულად უთანხმოება აქილევსსა და აგამენონს შორის თითქოს მხოლოდ ბრისეისის გამოა ჩამოვარდნილი, მაგრამ აშკარაა, როგორ მიისწრაფვის აქილევსი სამშობლოსაკენ და როგორ იყენებს საბაბად ჩამოვარდნილ კონფლიქტს. აქილევსი იმავე კრებაზე აპირებდა სიცოცხლე მოესპო აგამენონისათვის, მაგრამ გადაიფიქრა მისი მოკვლა. ამის შემდეგ გმირი აცხადებს:

ქალისთვის არც შენ, არც არავის შევებრძოლები -
ნება თქვენია, თქვენვე მიგაქვთ თქვენივე ჯილდო!
(I, 298-299).

ვფიქრობთ, შემთხვევითი არ არის ეს სიტყვები. მხედართმთავართან ბრძოლას აქილევსი იმიტომ მოერიდა, რომ მათს უთანხმოებას უფრო ღრმა ფესვები ჰქონდა. აქილევსი ბერძენთა მიერ დაპყრობილი ტომის ბელადი იყო და დამპყრობელთა მხედართმთავრისადმი მტრულად განწყობილი. პირადი შეურაცხყოფისათვის შურისძიება გასაგები იქნებოდა ყველასათვის და აქილევსს დაუსჯელად შერჩებოდა, მაგრამ მისი მდგომარეობა ამით არ შეიცვლებოდა: მას კვლავ უნდა განეგრძო ტროადაში არასასურველი ომი.

აქილევსი შურისძიების სხვა გზს ირჩევს. სარგებლობს მომენტით და უარს ამბობს ბრძოლაში მონაწილეობაზე, განრისხებული მიდის თავის ბანაკში. აღსანიშნავია, რომ აქილევსი ბერძენთა მხედრობიდან საკმაოდ მოშორებით არის დაბანაკებული, ისე, რომ დიდხანს მასთან ვერ აღწევს ბრძოლის ცეცხლი.

აქილევსის დედა ქალღმერთი თეტისი მიმართავს შვილს, როცა მისი რისხვის მიზეზს გაიგებს:

ხოლო შენ დარჩი მირმიდონელთ მალემსრბოლ გემთან -
განრისხებული და ლაშქრობას თავი არიდე.
(I, 421-422).

ერთგან აგამენონი აქილევსის შესახებ ასე ამბობს:
დიახ, შევცოდე! მაგრამ ღირს კი ერთ ხალხის ფასად

ერთი მოკვდავი, ზევსმა გულით ვინც შეიყვარა. . .
(IX , 116-117).

ამ სიტყვებიდან ჩანს, რომ აქილეესს აქვს მიზეზი არა მარტო აგამენონზე, არამედ საერთოდ ყველა ბერძენზე იყოს განრისხებული, აგამენონის მიერ მიყენებული შეურაცხყოფა აქველთა საერთო საქმედ მიიჩნოს.

აქველები იძულებულნი არიან მოციქულები გაუგზავნონ აქილეესს და სთხოვონ აპათოს მათ აგამენონის დანაშაული, თუ ატრიდი სძულს, მთელმა ბერძენმა მხედრობამ რა დააშვა, მიიღოს დიდძალი საჩუქრები, ხელუხლებელი ბრისეისი და დაუბრუნდეს ბრძოლას! აქილეესი მოციქულებს ხვდება, როგორც სტუმართმოყვარე მასპინძელი:

მეგობრებს გხედავთ ჭეშმარიტად! გიჭირთ, ეტყობა! . . .
აქველთ შორის მაინც ყველას თქვენ მირჩევნიხართ!
(IX , 197-198).

მაგრამ აქილეესის გადაწყვეტილება ურყევია: იგი აღარ მიიღებს მენელაოსის და აგამენონის სახელისათვის ბრძოლაში მონაწილეობას, აღარ შეერკინება ჰექტორს, პირიქით, ხვალვე წავა მშობლიურ ფთიაში, არ უნდა მას აგამენონის საჩუქრები, რაც უნდა ურიცხვი იყოს, არც მისი სიძეობა სურს. წავა სამშობლოში, იქ შეირთავს ქალს. რაც შეეხება აქველებს, ისინი ტროას ვერასოდეს აიღებენ, მათაც ურჩევნიათ თავი დაანებონ უნაყოფო ბრძოლას და დაბრუნდნენ სამშობლოში. ყოველ შემთხვევაში, აქილეესი ბრძოლას არასოდეს დაუბრუნდება და ბერძენებმაც თავის გადასარჩენად რაიმე სხვა ხერხი მოიგონონ (IX , 310-425).

აქილეესს თხოვნით მიმართავს ფოინიქსი: ”ბრძოლად ძღვენთათვის აღდექ და, ვით ღმერთს, გადიდებენ აქველები!” (IX , 603-604). მაგრამ აქილეესი არ მერყეობს. ამიტომ აიანტ ტელამონის ძე იძულებულია მოციქულებს მოუწოდოს უკან დაბრუნება:

სასტიკს არაფრაც ჩაუგდია თვით მეგობრობაც,
მას მთელს ბანაკში ყველასაგან რომ გამოვარჩევდით,
გულქვას, უგრძნობელს! მმაც კი იღებს მოკლული ძმისთვის,
მამა-შვილისთვის გამოსასყიდს და ამ დროს მკვლელი
ხალხში თავსა გრძნობს არხეინად, თუ განძს გაიღებს.
საზღოს მიმღები შურისმგებელ სულს და ამაყ გულს
დააცხრობს ხოლმე. მაგრამ ღმერთმა შენ უბოლოო
რისხვით აგინთო გული მხოლოდ ერთი ქალისათვის!
ჩვენ ხომ შვიდს გაძლევთ - უკეთესებს უკეთს შორის,
სხვა მრავალ ძღვენსაც! (IX , 630-639)

აიანტის საყვედური სავსებით სამართლიანია. იმ ეპოქაში, რომელიც ”ილიადაშია” ასახული, გვაროვნული წყობილების რღვევის ხანაში, სრულიად წარმოუდგენელი იყო საჩუქრებით მოსული მოციქულების უარით გასტუმრება. აგამენონის შეურაცხმყოფელი საქციელი ღირსეული საზღაურით უნდა გამოსყიდულიყო, მაგრამ აქილეესს ბრძოლის ველიდან განდგომის შესანიშნავი საბაზი აქვს და მას ხელიდან არ უშვებს. ამ მხრივ საყურადღებოა მისი პასუხი აიანტისადმი:

უკან დაბრუნდით, თქვენს გამომგზავნს ასე აუწყეთ:
გულში ფიქრადაც არ გავივლებ, კვლავ ვღვარო სისხლი,
სანამ ჰექტორი ღვთაებრივი, აბჯარასხმული
ამ მოადგება მირმიდონელთ კარვებს, ხომალდებს,
როს დაწვავს გემებს არგვიელთა და მოსპობს ლაშქარს.
(IX , 649-653).

აქილეესმა გადააჭარბა საზღვარს, რომელსაც მარტო აგამენონის მოქმედება გამოიწვევდა. აქილეესი უარს ამბობს ბრძოლაზე, მისთვის არავითარი მნიშვნელობა არა აქვს ბერძენთა დამარცხებას, არ შესტიკვა მათზე გული. ხოლო თუ ჰექტორმა დაამარცხა ბერძენები, დაწვა მათი ხომალდები და თავს დაესხა აქილეესს, ეს უკანასკნელი მხოლოდ მაშინ ჩაერთვება ბრძოლაში. აქილეესს გადაუწყვეტია, იბრძოდოს მხოლოდ მაშინ, როცა ამას თავდაცვის აუცილებლობა მოითხოვს. პირველ

ქებაში აგამენონისთვის მიცემულ პასუხში გამოთქმული აზრი, რომ აქილევსი ტროელებთან თავისი ინტერესებისათვის კი არ იბრძოდა, არამედ ბერძენი მენელაოსისა და აგამენონის საქმეს აკეთებდა, ლოგიკური თანმიმდევრობით ვითარდება პოემაში.

ჩვენი აზრით, ავტორს თუნდაც ნდომოდა, რომ აქილევსს უფრო აშკარად გამოეხატა სიძულვილი ბერძნების მიმართ, ამაზე მეტს მაინც ვერ ათქმევინებდა გმირს, რადგან უღალატებდა მხატვრულ ზომიერებას, აქილევსს არ შეეძლო მოსული სტუმრებისათვის, რომელთა შორის მისი აღზრდილი ფოინიქსიც იყო, უფრო მკაცრად მიემართა. განა მისი სიტყვებიდან ისედაც საკმარისად ვერ გაიგებდნენ მოციქულნი, რომ აქილევსსი მათი მეგობრიდან მტრად გადაიქცა და მას ვერავითარი ძალა ვერ დააბრუნებს აქაველებთან? ბერძნებმა კარგად იციან, რომ "მძლავრი პელიდი როდილა სწუხს აქაველებზე! იქნება ელის, ჰელესტპონტთან, ამ უშედეგო ომში აქაველთ ხომალდების აბრიალებას, ერთიმეორის მიყოლებით ჩვენს საზარს?" (XI, 664-667).

ბერძნებმა კარგად იციან, რომ აქილევსს მათი წარმატებულობა ახარებს:

ატრიდო, ახლა აქილევსის უგლიმი გული
მგერს სიხარულით, როს აქველთ ვაებას ხედავს,
არ შერჩენია სიბრალულიც მცირეოდენი!

(XIV, 139-141).

ჩვენთვის მეტად საინტერესოა XVI ქება. პატროკლე ბრუნდება აქილევსთან ბერძენთა ბანაკის დათვალიერების შემდეგ და ქვითინებს. აქილევსისთვის გაუგებარია მისი ცრემლის მიზეზი:

რაო, პატროკლე, რად ქვითინებ, ვით ნორჩი გოგო,
დედას რომ მისდევს, ატატებას ჰვედრის ტირილით,
ებლაუჭება კაბას, წამსვლელს კალთაზე ეკვრის
და შესცივინებს ცრემლიანი - ამიყვანეო. . .

(XVI, 7-10).

პატროკლე გაცეზებულია გმირის გულქვაობით. მრავალმხრივ საყურადღებოა აქილევსის სიტყვა და ამიტომ მოგყვავს იგი მთლიანად:

აბა, რას ამბობ, ო, პატროკლე, კეთილშობილო!
მისნობა როგორ შემაშინებს?

ღვთაებრივ დედას

ზევსის სურვილზე არაფერი ჩემთვის არ უთქვამს.
მაგრამ გულს მსჭვალავს, სულს მიშფოთებს სასტიკი რისხვა,
როს ვხედავ - კაცი თანასწორის გამარცვას ცდილობს
მხოლოდ იმიტომ, რომ უფლებით აღემატება!
და არც დაცხრება რისხვა ჩემი:

ბრძოლაგადახდილს

აქაველებმა შემირჩიეს ჯილდო ასული:
შუბით ვირგუნე, როს დავრთგუნე მტკიცე ქალაქი
და თვითნებურად გამომტაცა ხელიდან ქალი
აგამენონმა, თითოქს ვინმე ზოგანო ვიყო!
მაგრამ რაც მოხდა, რას გავაწყობ!

არც ეგ ივარგებს,

რომ რისხვას ზღვარი არ დავუდო.

ის კი ცხადია,

**არ დავწყნარდები, სანამ აქვე ჩემს ხომალდებთან
და ჩვენს ბანაკთან არ ატყდება ომის გნისი. . .**

კარგი, პატროკლე, შეიმოსე ჩემი ბექთარით
და წინ გაუძებ მირმიდონელთ, ომს მოწყურებულთ.
ვხედავ, გარშემო ტროელ სპათა შავი ღრუბელი
გემს მოსჯარვია, ზღვის კიდესთან მიჭექყილები

ძლივს იკიდებენ აქაველნი ფეხს ქვიშროვანზე.
თავს დასტყოდომია ტროა აგერ გალაღებული:
ვედარ ხედავენ ბრძოლის ველზე პელიდის ჩაჩქანს
თვალისმომჭრელს და მოელვარეს!

მათს გვამებს მიწა

ვერ დაიტევდა, აგამენონს რომ არ ეძალა.
ბანაკს და გემებს მოსდგომია მტერი თამამად,
აღარ მძვინვარებს დიომედეს მძლე მარჯვენაში
მძლავრი ზოძალი, რომ აშოროს ლაშქარს მოძალე.
აგამენონის საძულველი ბაგე-პირიდან
ხმა აღარ ისმის,

კაცთმჟღეტი ჰექტორი ოდენ

გრგვინავს ტროელთა შორის მყოფი, მძლავრი ყიჟინით
ველს აზანზარებს და სასტიკად მუსრავს აქველთ!
კმარა! პატროკლეც, ააშორე ხომალდებს ცეცხლი,
მტკიცედ დაჰკარი, რომ **გემები არ გადაბუგონ,
გზა არ მოგვიჭრან სანუკვარი - შინ წასასვლელი!**
ოღონდ მისმინე და ეს რჩევა გულს ჩაიბეჭდე:
სახელ-დიდება მომიხვეჭე დანაელთ შორის,
რომ მშვენიერი ქალიშვილი უკან მომგვარონ,
თან მოსაკითხი მომიტანონ აურაცხელი,
გემს ააცდინე განსაცდელი და დამიბრუნდი!
მეხისმტყორცნელმა თუნდ დიდებით გაგამამაცოს,
მანინც უჩემოდ ნუ გაბედავ ბრძოლისმოყვარე
მტრის იავარქმნას, ნუ შებღალავ ამით ჩემს სახელს.
გულანთებულმა სიმამაციით სძლიე ტროელნი,
მაგრამ სპას ნულარ წარუძღვები ილიონისკენ,
რომ ოლიმპოდან მათდა შემწედ უკვდავი ვინმე
არ მოგვევლინოს: აპოლონს ხომ უყვარს ტროელნი!
როგორც კი გემებს გადაარცენ, მყისვე დაბრუნდი,
აქაველები მოსასპობად იქვე დატოვე!
მამაო ზევსო! ო, ათენავ! დიდო აპოლონ!
**ნეტავ ტროელთა, არგიველთა მხედრობამ სრულად
მოსპონ ერთურთი! მხოლო ჩვენდა გავექცეთ სიკვდილს,
მხოლოდ ჩვენ დავცეთ ილიონის ამაყი ციხე!**

(XVI, 49-100).

ამ სიტყვაში ყურდლებას იპყრობს შემდეგი მომენტები:

პირველი. აქილევსი უარყოფს, რომ მის განრისხებაში რაიმე წვლილი მიუძღვის ზევსს.

მეორე. შეინიშნება წინააღმდეგობა. აქილევსი, როგორც მოსალოდნელი იყო ბერძენი გმირისაგან, ამბობს: "არც ეგ ივარგებებს, რომ რისხვას ზღვარი არ დავუდო", მაგრამ იქვე უმატებს, როგორც პელაზგი გმირი: "არ დავწყენარდები, სანამ აქვს, ჩემს ხომალდებთან და ჩვენს ბანაკთან არ ატყდება ომის გნაისი".

მესამე. აქილევსი დავალებას აძლევს პატროკლეს, დაიცვას ბერძენთა ხომალდები განადგურებისაგან. მაგრამ ამას იმიტომ კი არ აკეთებს, რომ აქაველები გადაარჩინოს, არამედ იმიტომ, რომ ბერძენთა ხომალდების დაღუპვა საფრთხეს უქმნის მირმიდონელებსაც, სამშობლოში დაბრუნების საშუალებას უსპობს. მამასადამე, აქილევსი პატროკლეს აგზავნის ბრძოლაში არა აქაველების დასახმარებლად, არამედ მირმიდონელთა დასაცავად. აქილევსს თავდაცვის საჭიროება აიძულებს დაიცხროს რისხვა.

მეოთხე. რათა შეარბილოს აქილევსის დამოკიდებულება ბერძენებთან, ჰომეროსი გმირს ათქმევინებს პატროკლესათვის: დიდება მომანიჭე, რომ აქველებმა ბრისეისი დამიბრუნონ და საჩუქრები მიძღვნანო. თითქოს ამისათვის ავალებს პატროკლეს, ლაშქარს ილიონამდე ნუ წარუძღვებიო. ჯერ - ერთი, აზრი არა აქვს ასეთ ნაბიჯს. IX ქებაში ბერძენებმა უკვე დაიმცირეს მის წინაშე თავი და ყოველივე შეაძლიეს, მაგრამ მტკიცე უარი მიიღეს მისგან და, მეორეც, XIX ქებაში ჩანს,

რომ აქილევსისთვის არც თუ ისე მნიშვნელოვანია საჩუქრები. სხვათა შორის, როგორც ქვემოთ ვნახეთ, იმავე ქებაში აქილევსი დიპლომატიური მოსაზრებით თავის რისხვას ზევსს აბრალებს, XVI სიმღერაში კი, როგორც ვხედავთ, პირიქითაა.

მეხუთე. სიტყვის დასასრულს აქილევსი მიმართავს ზევსს, ათენას, აპოლონს: ნეტავ ტროელებმა და აქაველებმა სულაც ერთურთი მოსპონო. სწორედ აქ არის აქილევსის ტაქტიკური ჩანაფიქრის გასაღები: გმირი პატროკლეს ავალებს მაშინვე შეწყვიტოს ბრძოლა, როგორც კი ხომალდებს გადაარჩენს, არა იმიტომ, რომ ბერძნებს საჩუქრები გააღებინოს, მიზანი სხვა არის. პატროკლე ხომ ტროელებს იმიტომ უნდა შებრძოლებოდა, რომ მირმიდონელთა გემები გადაერჩინა განადგურებისაგან, ხოლო როცა ამ საქმეს გააკეთებდა, მტერს ილიონამდე არ უნდა გაჰყოლოდა, რათა ტროელებს კვლავ მისცემოდათ ბერძნებთან ბრძოლის საშუალება. ეს კი ორივე ბანაკის დასუსტებას გამოიწვევდა და ამაში ხედავდა აქილევსი მირმიდონელთა ხსნას.

ჩვენთვის ცხადია, რომ ასეთი საშინელი წყევლა არ უნდა დასცდენოდა ბერძენ მხედართმთავარზე განრისხებულ ბერძენ გმირს. ეს შეეძლო ეთქვა მხოლოდ პელაზგ აქილევსს, რომელიც ტროადაში არც ბერძენთ და არც ტროელთა გამარჯვებით არ იყო დაინტერესებული. სწორედ ამიტომაც აქილევსი გადამწყვეტ ნაბიჯს მხოლოდ მაშინ დგამს, როცა დაინახავს, რომ ტროელებმა სძლიეს აქაველნი და უკვე მირმიდონელთა გემებს ესხმიან თავს. მაშინ მიმართავს აქილევსი პატროკლეს:

გმირო პატროკლეე! ო, იჩქარე, ჩემო მხედარო!
ვხედავ, გიზგიზებს უკვე გემზე ცეცხლი შთანთქმელი.
თუ ხომალდები ხელთ ჩაიგდს, გზაც მოგვეჭრება!
(XVI, 126-128).

საყურადღებოა, რომ ტროელებს აქილევსი ბერძენ მეომრად კი არა, ბერძენთა მეგობრად, მათს მოკავშირედ მიაჩნათ:

იფიქრეს, ალბათ, უქმად მყოფმა პელეიონმა
რისხვა დააგდო და კვლავ მიდრკა მეგობრობისკენ
(XVI, 281-282).

XVI ქებაში აქილევსი ზევსს მიმართავს, როგორც პელაზგურ ღვთაებას: "ზევსო, დოდონთა და პელაზგთა უფალო. . ."

აქილევსი ბერძენთა მხედრობაში ყველასაგან გამოირჩევა, მის მკლავებზე გადადის ბრძოლის სიმძიმე, მას, როგორც ღმერთს, ადიდებენ ბერძნები. საშინლად ძრწიან მის წინაშე ტროელები, მისი მხოლოდ გამოჩენაც საკმარისია, რომ ტროელთა მხედრობა შპრწუნებული გაიქცეს, თავი შეაფაროს ციხე-ქალაქს. აგენორი აქილევსზე ამბობს, რომ იგი ადამიანთა შორის უძლიერესია (XXI, 566), აქილევსი უპირველესია გმირთა შორის (XVIII, 437), აქილევსს არ აშინებს ისიც, რომ ბედისწერით მასაც ტროადაში უნდა მოედოს ბოლო. ჰექტორის მოკვლის შემდეგ აქილევსს სიკვდილი უწერია, მისი აღსასრულიც ახლოვდება, მაგრამ გმირი შურისძიების მიზნით კვლავ ჰექტორს და მას, უკვე მოკლულს, მიმართავს:

ჩამაღლდი! მე კი გულის თრთოლვით შევხვდები სიკვდილს,
როცა მომივლენს ყველა ღმერთი და მამა ზევსი!
(XXII, 365-366).

შესანიშნავია "ილიადაში" ეპიზოდი, როცა პატროკლეს მოკვლით თავზარდაცემული აქილევსი ღრუბელივით მოღუშული გადმოდგება სერზე და გადახედავს ბრძოლის ველს. სამჯერ შემზარავად იჩქეებს გმირი და შეძრწუნებული ტროელები გარბიან ქალაქისაკენ (XVIII, 200-235). აი, ასეთია აქილევსი.

ჰომეროსისთვის აქილევსი ბრძოლაში გამარჯვებას უტოლდებოდა, მაგრამ პოეტს არ შეეძლო არაბერძნული წარმოშობის გმირის განსაზღვრებად დამცრო თვით ბერძენი გმირების ავტორიტეტი. პირიქით, აქილევსის ბრძოლაში არყოფნით სარგებლობს პოეტი, რათა აამაღლოს ბერძენი გმირების დიდება, აჩვენოს ბრძოლაში მათ მიერ ჩადენილი გმირობის სასწაულები.

ჰომეროსის წინაშე ასეთი დილემა დგას: მეათე წელია მიმდინარეობს ბრძოლა ტროის

მისადგომებთან. ამ წლების განმავლობაში გმირთაგმირი აქილევსი ბერძენთა მხედრობაში იმყოფება, მაგრამ ტროა აუღებელი რჩება. ახლა განრისხებული აქილევსი თავისი რაზმითურთ გაცილდა ბერძნებს, ბერძნებს დააკლდათ ბრძოლის ბურჯი - აქილევსი და მასთან ერთად 2 500 მამაცი მეომარი. ჯერ ესეც კი საკმარისია იმისათვის, რომ ბრძოლის ბედი ტროელებისაკენ გადაიხაროს. ამას ემატება ის უბედურებაც, რომ ზევსი აქილევსის შეურაცხყოფის გამო შურისძიების გზას ადგას და ტროელებს ეხმარება. მაშასადამე, ბერძენთა განადგურება გარდაუვალი ჩანს. ამიტომ ჰომეროსი სხვადასხვა ხერხით ცდილობს რამენაირად გაახანგრძლივოს ბერძენთა უძლეველობა, აჩვენოს მათი შეუდრეკელი ბრძოლა და აამაღლოს ავტორიტეტი. პირველ ყოვლისა, საჭიროა ზევსის შეჩერება. მისი ერთი ჭექა-ქუხილიც საკმარისია, რომ ბერძენთა მხედრობა განადგურდეს.

ზევსი პოემის პირველსავე სიმღერაში პირობას აძლევს აქილევსის დედას თეტისს, რომ შურს იძიებს აქილევსის შეურაცხყოფისათვის, მაგრამ ავტორი განგებ აფერხებს ზევსის მოქმედებას. ზევსი რომ მაშინვე ამოქმედდეს, ავტორს დროც არ დარჩება ბერძენთა მამაცობის ასასახავად. პოეტი დაწვრილებით აღწერს ბერძენი გმირების მამაცობას: ისინი უაქილევსოდაც იოლად გადიან.

დიდი სიყვარულით მოგვითხრობს ჰომეროსი V ქებაში გმირობას ბერძენი დიომედესი, რომელიც თვით ღმერთებსაც არ ერიდება: დაჭრის აფროდიტეს და ბრძოლის ღმერთ არესსაც (V, 350 და შმდ.:855-865). მაგრამ აფროდიტეს დაჭრის შემდეგ აქაველებს აფრთხილებს, როცა ჰექტორის ზურგს უკან არესს შენიშნავს:

უკვდავ ღმერთებთან შერკინება არავინ გაბედოს!
(V, 606)

ამის შემდეგ დიომედეს ჰყოფნის ძალა, რომ ათენას ჩაგონებით არესს შეებრძოლოს. შემდეგ ქებაში კი დიომედე ეუბნება ტროელ გლავკოსს:

თუ უკვდავი ხარ მოვლენილი მაღალ ზეციდან,
იცოდე, ღმერთებს მე არასდროს შევერკინები!
(VI, 128-129)

ამ აზრს ერთხელ კიდევ იმეორებს დიომედე:
ნეტარ ღმერთებთან არა, არ მსურს მე შერკინება!
(VI, 141)

წინააღმდეგობა აშკარაა. წინააღმდეგობას ავტორი ვერ იცილებს იმით, რომ აფროდიტე და არესი დიომედემ ათენას ჩაგონებით დაჭრა. აქაც, როგორც ბევრგან სხვაგან, ღმერთის ჩაგონება მხოლოდ მხატვრულ ხერხს წარმოადგენს გმირში მომხდარი სულიერი ბრძოლის აღსანიშნავად. ესეც რომ არ იყოს, ღმერთებთან შერკინების ფაქტი უკვე მომხდარია და დიომედეს არ შეუძლია არ აღიაროს იგი, როცა ამბობს - ნეტარ ღმერთებს არ ვებრძოლებიო, მაგრამ იგი ხომ ებრძოდა! რამ გამოიწვია წინააღმდეგობა? უნდა ვიფიქროთ, რომ მხოლოდ დიომედეს განდიდებისა და თვით აქილევსზე მაღლა დაყენების ცდამ. ავტორის სურვილზე, რომ ბერძენი გმირების ავტორიტეტი აამაღლოს და რამდენადმე შეამსუბუქოს აქილევსის უმოქმედობის, ჩვენ მეტსაც ვიტყვით, მტრული მოქმედების, დამლუპველი შედეგები, ცხადად მიუთითებს აიანტის სიტყვა, რომლითაც იგი ბრძოლის წინ მიმართავს ჰექტორს:

ჰექტორ, დღეს ნახავ, პირისპირ რომ შემერკინები,
დანაელთ შორის სხვა გმირები როგორი გვეყვანან -
ფალანგთმნგრეველი აქილევსის, ლომგულის გარდა!
(VII, 226-228)

ნათელია ავტორის განზრახვა: მას უნდა, რომ აქილევსის, მირმიდონელი აქილევსის, დიდებამ არ დასცეს აქაველი გმირების ავტორიტეტი.

როგორც აღვნიშნეთ, ზევსი ჯერ კიდევ უმოქმედოდ არის, რადგან აქტიურობით ხელს შეუშლიდა ავტორს განსაზღვრული მიზნის განხორციელებაში. უფრო მეტიც: ბრძოლის ველზე გამოდიან სხვა ღმერთები - ჰერა, ათენა, არესი, აფროდიტე, აპოლონი და ზევსი კი იმის ნაცვლად, რომ მიცემული პირობა შეასრულოს, უცნაურად იქცევა. მაგალითად, არესი, რომელიც ტროელებს

ეხმარებოდა და ზევსის საქმეს აკეთებდა, შესჩივლებს "უკვავთა და მოკვდავთა მამას" დიომედეს თავხედობას, რომელმაც, მოკვდავმა, უკვდავი ღმერთი დაჭრა. ზევსის საოცარ პასუხს აძლევს ომის ღმერთს:

ჩემთან ნუ ღმუი, შე მერყევო, მესხვადასხვიე!
ოლიმპოს მკვიდრთა შორის მძულხარ ყველაზე მეტად.
შენ მხოლოდ შუღლი, მხოლოდ მტრობა და ბრძოლა გატკობს!
დედის სული გაქვს - მიწყვიტე ჭინჭყლი და ჭირვეული
ჰერასი! მას ხომ სიტყვით ძლივსდა მეც ვიმორჩილებ!
ახლაც, ვეჭვ, მისმა ჩაგონებამ შეგრძნა ტკივილით!
მაგრამ არ ძალმიძს კვლავ გიყურო ასე წამებულს,
შენ ხომ შვილი ხარ ჩემი, დედამ შენ ჩემგან გშობა.
სხვისი რომ იყო, გულბოროტო, დიდი ხნის წინათ
ურანიდებთან ჯოჯოხეთში გადაგკარგავდი!

(V, 889-898).

აქაც ერთგვარ წინააღმდეგობასთან გვაქვს საქმე, რომელიც გამოწვეულია იმით, რომ ჰომეროსი განგებ აფერხებს ზევსის ჩარევას ბრძოლაში და ამიტომაც იძულებულია მიზეზის დაუსახელებლად იგი კვლავ ტროელთა მოძულედ დაგვისახოს. მაგრამ, ბოლოს და ბოლოს, ზევსი მაინც უნდა ჩაერიოს ბრძოლაში და ეს ხდება მხოლოდ VIII ქებაში.

თავისთავად ცხადია, რომ აქაველების აღსასრული კარზეა მომდგარი. ცხრა წლის განმავლობაში მებრძოლ ბანაკებს შორის არსებული წონასწორობა ირღვევა, ბრძოლის ბედი ტროელთა მხარეს იხრება. იმისათვის, რომ ზევსის ჩარევამდე აეცილებინა აქაველებისათვის არასასურველი საბრძოლო პირობები, ავტორი ღმერთთა სამყაროს ორ ბანაკად ჰყოფს. მაგრამ ღმერთების საქციელი რომ პოეტის ნება-სურვილითაა გაპირობებული, ეს ჩანს იქიდანაც, რომ ომის ღმერთი არესი, რომელსაც ფიცი ჰქონდა ჰერასა და ათენას წინაშე დადებული, რომ მუდამ ტროელების წინააღმდეგ იბრძოლებდა, ფიცს ტეხს და აქაველებს ებრძვის (V, 233 და შმდ.). რატომ დასჭირდა ჰომეროსს არესის გადაყვანა ტროელთა მხარეს? ეტყობა, იმიტომ, რომ, როცა საქმეში ზევსი ჩაეროდა, აქაველთა სიმამაცე გასაკვირი აღარ ყოფილიყო. ავტორი თითქოს გვეუბნება: აი, ხომ იბრძვიან აფროდიტე და აპოლონი ტროელთა მხარეს, აქაველებს აქილევსი აღარ ეხმარება, ახლა არესიც მტრების მხარეს გადავიდა, მაგრამ ისინი მაინც არ მარცხდებიან!

როდესაც ზევსმა უშუალოდ ხელი მოჰკიდა ბრძოლის საქმეს, საჭირო იყო აქაველთა მფარველი ღმერთების ამოქმედება, რომ მათ შეეფერხებინათ უზენაესი მეუფის შემმუსვრელი ძალა. ამიტომ ათენა კრებაზე ეუბნება ზევსს, რომელმაც მკაცრად მოსთხოვა ღმერთებს შეეწყვიტათ აქაველების დახმარება, რომ მისი სიტყვა კანონია, მაგრამ მეუფემ ნება დართო ღმერთებს რჩევით მაინც გაუწიონ დახმარება აქაველებს. ჰომეროსს სჭირდება ზევსის თანხმობა და ისიც თანახმაა.

ზევსის მეუღლე ჰერა VIII ქებაში ღმერთ პოსეიდონს სთხოვს დახმარება გაუწიოს ბერძნებს, მაგრამ პოსეიდონს ეშინია ზევსის რისხვისა. საყურადღებოა ის გარემოება, რომ VIII ქებაში პოსეიდონი არა მარტო რჩევით ეხმარება ბერძნებს, არამედ არღვევს ზევსის ბრძანებას და უშუალოდ იბრძვის მათს რიგებში. ეს წინააღმდეგობაც გამოწვეულია მტრულ ბანაკებს შორის დარღვეული წონასწორობის რამდენადმე აღსადგენად. როდესაც ირისი გადასცემს პოსეიდონს ზევსის ბრძანებას ბრძოლის ველიდან გასვლის შესახებ, ზღვის ღმერთი ამაყად უპასუხებს შიკრიკს:

არა, მე ზევსის წესი არ მწამს! ხომ დიადია
და ძალმოსილი, თავის წილხვედრს ფლობდეს მესამედს,
მე ნუ მაშინებს მკლავის ძალით, ვით საწყალობელს!

(XV, 194-196)

ამ სიტყვებში როდი ჩანს, რომ პოსეიდონს ზევსის ეშინია. ამ შემთხვევაშიც იმავე ხასიათის წინააღმდეგობასთან გვაქვს საქმე.

ჰერა VIII ქებაში ჩააგონებს აგამეონს, რომ მან გაამხნევოს ჯარი მართლაც, აგამეონი ლაშქარს მიმართავს გამამხნევებელი სიტყვით და ევედრება ზევსს, იხსენიო ბერძენთა მხედრობა. ზევსს გული მოუღებდა აცრემლებული აგამეონის სიტყვებზე ბერძენები მამაცურად იბრძვიან. მაგრამ ზევსი

ბრძოლის ბედს ისევ ტროელებისკენ გადახრის. ამ დროს ათენა ეუბნება ჰერას, ბოლო მომენტში მაინც ვუშველოთ აქაველებს, უშუალოდ ჩავებათ ბრძოლაშიო და ლანძღავს ზევსს. მაგრამ ღრუბლეთბატონი შიკრიკს აგზავნის მათთან და უკრძალავს ბრძოლას. აქაველებს კი განადგურებისაგან ღამე იხსნის. გამძაფრებული მდგომარეობის შესანელებლად ჰომეროსი ტოვებს ბრძოლის ველს, აგვიწერს ოლიმპოზე ღმერთებს შორის ჩამოვარდნილ უთანხმოებას და გვაუწყებს, რომ ტროელებმა ღმერთებს მსხვერპლი შესწირეს, მაგრამ ღმერთები მას არ იღებენ, რადგან ტროელებზე განრისხებული არიანო.

მაგრამ ჰომეროსს კარგად ესმის, რომ მართო ეს არ კმარა. საჭიროა ზევსის ყურადღების მოდუნება. ამიტომაც ჰერა სიყვარულით თავბრუს დაახვევს მეუღლეს და დააძინებს ხოლო ამ დროს აქაველებს აფრთხილებენ, რომ ჰერამ და ძილმა დაიმორჩილეს ზევსი, ახლა აქაველებს არ ჭირდებათ აქილევსიც კი, ისედაც შეუძლიათ გაიმარჯვონ (XIV, 368-369).

ასეთი ხერხებით ცდილობს ჰომეროსი თავიდან აიცილოს წინააღმდეგობები, აქილევსის მიერ ბრძოლის ველის დატოვებას რომ მოჰყვება. მაგრამ ეს ყოველთვის როდი ხერხდება.

”ილიადა”, როგორც აღვნიშნეთ, აგებულია აქილევსის რისხვის თემაზე. აქილევსი თითქოს მხოლოდ აგამემონზეა განრისხებული, რომელმაც მას სიმამაცისათვის მიძღვნილი ჯილდო, საყვარელი ბრისეისი წაართვა. თითქოს მხოლოდ ესაა აქილევსის რისხვის მიზეზი, თითქოს ამიტომ ეუბნება გმირი მასთან შესარიგებლად მისულ დანაელებს: განა აქაველები აქ მშვენიერ ელენეს გულისთვის არ მოვიდნენ? განა ფიქრობს აგამემონი, რომ მხოლოდ ატრიდებს უყვართ თავიანთი ცოლები? აქილევსსაც უყვარდა ბრისეისი, მიუხედავად იმისა, რომ იარაღით მოიპოვა. აგამემონმა კი საყვარელი არსება გამოსტაცა (IX, 340 შმდ.)

მაგრამ აქილევსისათვის რომ აგამემონის საქციელი რისხვის არა ერთადერთი, არამედ ერთ-ერთ მიზეზი, შეიძლება, საბაზიც იყო, ამას გვაფიქრებინებს შემდეგი გარემოება: აგამემონზე განრისხებული აქილევსი თავს იკავებს მისი მოკვლისაგან და შურისძიების სხვა გზას ირჩევს. გადის ბრძოლის ველიდან და ფაქტიურად ბერძენთა მოწინააღმდეგე ბანაკში გადადის. მას სურს ბერძენთა დამარცხება, სწადია არა მარტო აგამემონის, არამედ აქაველთა მთელი მხედრობი განადგურება. სწორედ ამ მიზნით სხთოვს იგი ზევსს, რომ ღმერთთა მეუფემ ტროელებს გაამარჯვებინოს. შურისძიების ასეთი გზა მხოლოდ აქილევსის პელაზგობით შეიძლება აიხსნას. თავისთავად ცხადია, შურისძიებელი აქილევსი გულგრილი იქნებოდა ბერძენთა წარუმატებლობისადმი, პირიქით, მათი მარცხი გაახარებდა. განა შემთხვევითია, რომ პელიდი პატროკლეს ეუბნება: ისემც უქნიათ, ბერძენებს და ტროელებს ერთმანეთი გაუნადგურებიათო. ამიტომაც აქილევსი უმოქმედოდ არის, სანამ შესაძლებელია. ავტორი ერიდება დამარცხებული აქაველების ფონზე აქილევსის სიხარულის ჩვენებას და პელიდის ასამოქმედებლად ჰომეროსის მახაონის დაჭრის მომენტს იყენებს. დაიჭრება თუ არა ამხაონილ, ასპარეზზე გამოჩნდება შემფოთებული აქილევსი. პარისი დაჭრის მახაონს, შემდგომ ევრიპილოსს და მალე ავტორი გადადის იმის აღწერაზე, თუ როგორ უყურებს ბრძოლას აქილევსი. იგი ეუბნება პატროკლეს, წადი, ნახე, ვიღაც დაიჭრა, მგონი მახაონიაო (XI, 608 და შმდ.). აქილევსი არ დაინტერესებულა ბერძენების ბედით, მიუხედავად იმისა, რომ აგამემონის გარდა მახაონი დაჭრამდე დიომედე და ოდისევსიც დაიჭრნენ. განა ისინი, თვით აქილევსის სიტყვით, აქაველთა შორის ყველაზე უფრო არ უყვარდა მას? (IX, 1998-199). მაგრამ ეს სიტყვები მხოლოდ გულთბილი მასპინძლის სიტყვებია. ამიტომაც აქილევსს მათი დაჭრა კი არ აშფოთებს, არამედ მახაონისა. მახაონი კი მასთან ერთად არის პელაზგები სიაში. აქილევსის მეგობრის პატროკლეს აქაველთა ბანაკში დაბრუნების მიზეზი მაინც და მაინც პელაზგი მახაონი გახდა. ეს, რა თქმა უნდა, არ შეიძლება შემთხვევითობად მივიჩნიოთ.

პატროკლე მიდის ბერძენთა ბანაკში და აქ მას ნესტორი მიმართავს: რატომ აინტერესებს გმირ აქილევსს აქაველთა ამბავი? განა მან იცის, რომ დაჭრილნი არიან დიომედე, ოდისევსი, აგამემონი. . . მაგრამ ”მძლავრი პელიდი როდიღა სწუხს აქაველებზე! (XI, 664).

პატროკლე ბერძენთა ბანაკში ყოფნისას შეხვდება დაჭრილ ევრიპილოსს. საშინელ სიბრაღულს განიცდის მისდამი. ევრიპილოსი ევედრება, ხომ იცი, მკურნალი მახაონი დაჭრილია და შენ მიაქიმე, შენ ხომ ეგ ხელობა აქილევსისგან გისწავლიაო. პატროკლეს აქილევსთან ეჩქარება, მაგრამ უპატრონოდ ვერც ევრიპილოსს სტოვებს (XI, 840). ევრიპილოსიც პელაზგია და პატროკლეს შესტკივა მასზე გული. განა შემთხვევითია, რომ პატროკლეს მისლვა ბერძენთა ბანაკში პელაზგი მახაონის მიზეზით მოხდა და მას, ბანაკში მისულს, სააქიმოდ სწორედ პელაზგი ევრიპილოსი შეხვდა? პოეტმა იცის, თუ რამ შეიძლება უფრო მოუღბოს გული აქილევსს და მის მეგობარს. ამიტომ, იგი შეახვედრებს პატროკლეს თვისტომებთან, რომელნიც ბერძენთა მხედრობაში იყვნენ დარჩენილნი და დამარცხების სიმძიმესაც იწვნებდნენ. პატროკლე გადაწყვეტს წავიდეს აქილევსთან, იქნებ ომში ჩასაბმელად დაიყოლიოს. საშინელ დღეში არიან ბერძნები, ტროელებმა უკვე აიღეს პელაზგი პროტესილაოსის

გემი. . . როცა აქილევსი ნებას დართავს პატროკლეს, რომ მან მიიღოს ბრძოლაში მონაწილეობა, პატროკლეც, ბუნებრივია, ბრძოლას იწყებს პროტესილაოსის გემთან.

ჩვენ დავრწმუნდით, თუ რაოდენ ძლიერია აქილევსის რისხვა, გმირი საქმით ამტკიცებს თავის სიტყვას. ბერძენთა გაერთიანებული ლაშქრის ბედი მას არ ედარდება, მხოლოდ თვისტომთა ხვედრი აწუხებს. რატომ ბრუნდება აქილევსი ბერძენების ბანაკში? განა იმიტომ, რომ აგამენონმა აღიარა საბედისწერო შეცდომა, უთვალავი საზღაური მიუძღვნა და ბერძენთა მხედართმთავარმა აქილევსის წინაშე თავი დაიმცირა? აქილევსის რისხვა ბერძენების მიმართ შეიცვალა შურისძიების გრძნობით პატროკლეს დალუპვის გამო. პატროკლეს სიკვდილი იყო ბერძენთა ბანაკში აქილევსის დაბრუნების ერთადერთი საშუალება. სწორედ ამიტომაც, როცა აქილევსმა ლოცვით მიმართ ზევსს და სთხოვა, რომ პატროკლესთვი სახელი მოეხვეჭა და მირმიდონელთა ბანაკში უვნებელი დაებრუნებინა, ღრუბელთუფალმა მხოლოდ თხოვნის ერთი ნაწილი შეუსრულა: პატროკლე უნდა მომკვდარიყო, რომ აქილევსი ბერძენთა მხედრობას დაბრუნებოდა. ამიტომაც ზევსი წინასწარ ეუბნება ჰერას: ტროელები ბერძენებს ხომალდებთან მიიმწყვდევენ, ამ დროს ისინი აქილევსის გემებსაც შეეხებიან, აქილევსი ბრძოლაში გაუშვებს პატროკლეს, მას კი მოკლავს ჰექტორი (XV, 60 და შმდ.). თუმცა პოემაში ნათლად არ ჩანს, რომ ტროელებს თავდასხმა მოეწყობათ აქილევსის რომელიმე გემზე, მაგრამ ზევსის სიტყვა იმითაა საყურადღებო, რომ ცხადყოფს აქილევსის რაზმის ბრძოლაში ჩამბის ნამდვილ მიზეზს - თავდაცვის საჭიროებას, სწორედ ამიტომ ადარებს ჰომეროსი მირმიდონელთა საომრად გასვლას ბუდეებიდან კრაზანების გამოცვენას, როცა ბავშვებისაგან გაღიზიანებულ მწერებს უნებურად შეამფოთებს შემთხვევით გამვლელი მგზავრი (XVI, 275 და შმდ.).

ბრძოლით გართულ პატროკლეს ავიწყდება აქილევსის დარიგება, რომ ილიონის ზღუდემდე არ გადევნებოდა მტერს და დანგრევის მიზნით სამჯერ თავს ესხმის ქალაქს, მაგრამ ღმერთი აპოლონი სამჯერვე უკუაქეცვს, ხოლო მეოთხე შეტევის დროს აფრთხილებს მამაცო პატროკლევ უკან დაიხიე, შენი ხვედრი არ არის ტროის დაქვევა, არც აქილევსისაო (XVI, 707 და შმდ.). ილიონის ზღუდესთან პატროკლეს ჰკლავს ჰექტორი.

შესანიშნავად არის აღწერილი პატროკლეს გლოვის სცენები. აქილევსი დასტირის დალუპულ მეგობარს, ნაცარს იყრის თავზე, ტირიან ტყვე ქალები, თეტისი, ზღვის ნიმფები. თეტისი მიმართავს მგლოვიარე ვაჟს: რატომ ტირი, ზევსმა ხომ ყველაფერი აგისრულა, რაცა სთხოვეო (თეტისი გულისხმობს იმას, რომ ზევსმა ყველაფერი გააკეთა, რათა ბერძენებს მოენანიებინათ თავიანთი შეცდომა). მაგრამ აქილევსისთვის ფასი აღარ აქვს თავმოყვარეობის დაკმაყოფილებას, რაკი პატროკლე დაკარგა. თეტისი აფრთხილებს - პატროკლეს სისხლის აღებას შენი სიკვდილიც მოჰყვებაო. აქილევსს ეს არ აშინებს, მისთვის სიცოცხლეს ფასი არა აქვს, თუ მეგობრის სისხლი არ აიღო. ამისათვის კი ერთადერთი გზაა: იგი უნდა შეურიგდეს აგამენონს, ბერძენებს, მათთან ერთად კვლავ შეებას ჰექტორს. აქილევსი ბრუნდება ბერძენთა ბანაკში და წარმოთქვამს სიტყვას, სადაც აღნიშნავს: ნეტავ რატომ არტემისმა ისრით არ განგმირა ის ქალი, ვისთვისაც ჩვენ წავიკიდეთ და ესოდენ უბედურება მოვუტანეთ დანაელთ, ახლა მე უარს ვამბობ ჩემს რისხვაზეო: "რისხვას ჩავიხშობთ, თუ მოითხოვს საჭიროება" (XVIII, 113 და შმდ.).

ამ სიტყვაში საყურადღებოა ორი მომენტი. ჯერ ერთი, აქილევსის სიტყვაში ჩანს, რომ მას, წინააღმდეგ მის მიერ IX ქებაში აგამენონის მოციქულთადმი ნათქვამი აზრისა, არც ისე ჰყვარებია ბრისეისი, რომ მისთვის მთელი გაერთიანებული მხედრობა გაეწირა და მეორეც: გმირი არ ახსენებს ბერძენებთან დაბრუნების ნამდვილ მიზეზს, მაგრამ ეს მიზეზი მაიც გამოსჭვივის ჩვენს მიერ ციტირებულ სიტყვებში, კერძოდ, სიტყვაში - "საჭიროება, აუცილებლობა". ბერძენთა ბანაკში აქილევსის დაბრუნების ერთადერთი მიზეზი რომ პატროკლესთვის შურისძიებაა, ამას გვაფიქრებინებს აგრეთვე შემდეგი გარემოება: აგამენონი აქილევსს მიმართავს სიტყვით, სადაც იგი თავის შეცდომას აღიარებს და სთხოვს მიიღოს გმირმა შერიგების აღსანიშნავად საჩუქრები (XIX, 140 და შმდგ.). აქილევსი კი გულგრილად ხვდება ამას და უპასუხებს: აგამენონ, შენ შეგიძლია ეს საჩუქრები მომცე ან დაიტოვო, შენი ნებაა. ახლა კი სჯობია ბრძოლაზე ვიფიქროთ; დროს ამაოდ რად ვკარგავთო (XIX, 145 და შმდგ.). საუბარში ჩაერევა ოდისევსი. იგი ამბობს, რომ ჯარი დამშეულია და დაღლილი, ბრძოლას ვერ შეძლებს. ამიტომ, დაე, აქვე, ყველას წინაშე, ჩამოთვალოს აგამენონმა საჩუქრები და ფიცი დადოს, რომ ბრისეისს არ შეხებიაო. აგამენონი სიხარულით იღებს ოდისევსის წინააღმდეგ, მაგრამ აქილევსი კვლავ უარზეა. შემდეგ ვიფიქროთ ამისთანებზე, მაშინ, როცა მეგობარი მკვდარი მისვენია, ფიქრი არაფერზე შემძლიაო (XIX, 200 და შმდგ.). აქილევსს მხოლოდ შურისძიების გრძნობა ასულდგმულეებს, მისთვის ამქვეყნიურს სხვას არაფერსა აქვს ფასი, მაგრამ იძულებულია თავი შეიკავოს, ოდისევსის ნებას დაჰყვეს. რა არის ეს, მხოლოდ აქილევსის მოუთმენლობა და ბერძენთა სიჯოუტე? არა, რა თქმა უნდა. მთავარია, მოხდეს აქილევსისა და აგამენონის შერიგების

ფიქსაცია. ამას მომავალში დიდი მნიშვნელობა აქვს. პირდაპირ საერთო მტერთან ბრძოლის დაწყება ჯერ კიდევ არ ნიშნავს შერიგებას. შუღლის მიზეზი მოუხსნელი რჩება. აქილევსს შერიგება არ აინტერესებს. ბერძნები კი ბრძოლაზე უარს ამბობენ, სანამ შერიგების რიტუალი არ შესრულდება. ბოლოს აქილევსი რწმუნდება, რომ სხვა გამოსავალი არ არის და ბედს ურიგდება. აგამემნონი ფიცს დებს. აქილევსი კი მიმართავს ზევსს: აგამემნონს ჩემს უნებურად არ წაუგვრია ბრისეისი, ეს შენ ჩამოაგდე ჩვენს შორის განხეთქილება, ალბათ, გასურდა აქაველებისთვის უბედურება მოგეტანაო (XIX, 270 და შმდგ.). ჩვენ კი ვიცით, რომ ზევსი სინამდვილეში არაფერ შუაშია. "ილიადაში" არ ჩანს, რომ აგამემნონსა და აქილევსს შორის უთანხმოება ზევსს ჩამოეგდოს. ეს ერთგვარი წინააღმდეგობა იმით არის გამოწვეული, რომ აქილევსი კიდევ ერთხელ იქცევა დიპლომატიურად: სურს დაფაროს რისხვის ნამდვილი მიზეზი, მისი სიმძიმე და დანაშაული ზევსს გადააბრალოს. ეს მიუღებელი ხერხია ჰომეროსის გმირებისათვის.

"ოდისეაში" ერთგან ჰომეროსი თვით ზევსს ათქმევინებს: "ვაგლახ! როგორ გვამტყუნებენ კაცნი, თითქოს ჩვენ ვიყოთ ყოველგვარი ბოროტების სათავე! ნამდვილად ხომ თავიანთი უმეცრების გამო ატყდებათ თავს ხვედრით არმიგებული უბედურება".¹² სამართლიანობა მოითხოვს აღინიშნოს, რომ "ილიადაში" აქილევსსა და აგამემნონს შორის დავა თითქოს ზევსის ნებითაა ამტყდარი: "ზევსის ნება აღსრულდა მაშინ. . ." (I, 5).

¹² ჰომეროსი, ოდისეა, თარგმ. ზ. კიკნაძისა და თ. ჩხენკელისა, თბ. 1975, გვ. 12, შდრ. დედანი -1,32 და შემდეგ.

მაგრამ პოემაში არსად არ არის ეს ლიტონი განცხადება მოტივირებული. თუ ზევსს ტროელებისთვის მდგომარეობის შემსუბუქება უნდოდა ამით, რატომ VIII ქებამდე აღარ დეხმარა მათ, მით უმეტეს, რომ თეტისისთვის პირობა I ქებაშივე ჰქონდა მიცემული?

ჰომეროსს შესანიშნავად აქვს აღწერილი აქილევსის ბრძოლის სცენები. განსაკუთრებით შთამბეჭდავია ბრძოლა მდინარე სკამანდროსის პირას. იმდენად ძლიერია აქილევსის გულში შურისძიების გრძნობა, რომ ზევსს ემინია ტროა აქილევსმა არ დალეწოსო და ღმერთებს აგზავნის ბრძოლის ველზე (XX, 30). აქილევსს შემოეყარა პრიამოსის ძე ლიკაონი, რომელიც ოდესღაც ტყვედ ჰყოლია. ლიკაონი მუხლებში ჩაუვარდება აქილევსს და შებრძოლებას სთხოვს - ნუ მომკლავ, მეთორმეტე დღეა მშობლიურ ტროაში ჩამოვედიო. მაგრამ შეუბრალებელია შურისმაძიებელი აქილევსი: სანამ პატროკლე ცოცხალი იყო, მას ზოგჯერ სიამოვნებდა ტროელების შებრალება, ახლა კი ნურავინ მოეღოს შეწყალებას! (XXI, 100-105). ფეხმარდი აქილევსი იმ დღეს ტროას აიღებდა, მაგრამ ღმერთმა აპოლონმა შეაგდინა გმირი და ქალაქი გადარჩა. საერთოდ კი აქილევსი დიდბუნოვანი ჩანს. ამას ამტკიცებს XXIV ქება. შერიგების შემდეგ აქილევსი ეკითხება პრიამოსს - რამდენ ხანს განაგრძობ ჰექტორის გლოვას, ამ ხნის განმავლობაში მე ბრძოლისაგან თავს შევიკავებო. იგი პირდება მოხუცს, რომ 12 დღე მონაწილეობას არ მიიღებს ბრძოლაში. აქილევსმა უკვე შური იძია, მოუკლა პატროკლეს მკვლელი და აღარ მიაჩნია აუცილებლად ტროელების განადგურება. საყურადღებოა ის ფაქტი, რომ, როგორც ჩანს, აგამემნონი ბერძენთა მხედართმთავარი, ისე არ მოიქცეოდა, როგორც მოიქცა მირმიდონელი აქილევსი. ჰერმესი აფრთხილებს აქილევსის კარავში მყოფ პრიამოსს: აგამემნონმა არ შეგნიშნოს, თორემ დაგატყვევებს და ტროელებისგან საზღაურს მოითხოვს შენი განთავისუფლებისათვისო (XXIV, 697-698).

XXIII ქებაში ნათლად იგრძნობა, რომ პატროკლეს უშუალო ჭირისუფლები მირმინდონელები არიან, ისინი მტკივნეულად განიცდიან გმირის დაღუპვას, ბერძნები კი სამძიმრისთვის მოდიან მათთან.

ამავე ქებაში არის აღწერილი პატროკლეს ხსოვნისადმი მიძღვნილი სპორტული შეჯიბრებანი. პელაზგი ადმეტოსის ვაჟს ევმელოსს დოღში ხიფათი შეემთხვევა და ფინიშზე ეტლით ბოლოს მივა. აქილევსს სურს მას მეორე ჯილდო მისცეს. მაგრამ აღშფოთდება ნესტორის ვაჟი ანტილოქოსი. თუ გინდა, რომ მან საჩუქარი მიიღოს, შენ თვითონ მიეცი საკუთარი ნადავლიდანო (XXIII, 645 და შმდ.), თუმცა, გამარჯვებულთათვის გათვალისწინებული ყველა ჯილდო თვით აქილევსის საგანძურადან გაიცემოდა. მეგობრობის დამადასტურებელი მრავალი ფაქტის გვერდით, რომელთაც ვხდებით ცალკე აქაველთა და ცალკე მირმიდონელ მებრძოლთა შორის, ეს კიდევ ერთი ფაქტია, სხვადასხვა ტომის წარმომადგენელთა უთანხმოების მაჩვენებელი.

”ილიადაში” აისახა მცირე აზიის სანაპიროთა ადრეული კოლონიზაციის პირობებში ბერძნული და წინაბერძნული მოსახლეობის ქიშპობა. ამჟამად ჩანს ამ მოძრაობაში პელაზგების დაქვემდებარებული და მეორეხარისხოვანი როლი, რასაც ისინი ჯერ კიდევ არ ურიგდებიან. ჰომეროსის ეპოქაში პელაზგები ჯერ კიდევ იყვნენ ცნობილი როგორც არაბერძნული ტომი და მათ საკუთარი, პანელინურისგან განსხვავებული, ინტერესები ჰქონდათ. ჰომეროსის პელაზგები ჩრდილო საბერძნეთის მხარის - თესალიის მკვიდრნი არიან, სწორედ იმ თესალიისა, სადაც ჰეროდოტეს დროსაც ”ზარბაროსული”, ე.ი. არაბერძნულ ენაზე ლაპარაკობდნენ.

პელაზგი გმირის რისხვის თემაზე პირველი ბერძნული ნაწარმოების შქმნა გვაფიქრებინებს, რომ ბერძნული ეპოსის შექმნაში წინაბერძნულ მოსახლეობას გარკვეული წვლილი აქვს შეტანილი. ”ილიადაში” შეინიშნება თქმულებათა ორი ფენა. ერთი ბერძნულ სამყაროს უკავშირდება, მეორე კი წინაბერძნული მოსახლეობის წიაღიდან უნდა მომდინარეობდეს. ამ მხრივ საყურადღებოა ს. ყაუხჩიშვილის შემდეგი სიტყვები: ”პირველი ბერძნული ეპიკური ნაწარმოები ამუშავებს თემას არა ბერძენი, არამედ წინაბერძნული მოსახლეობის ერთ-ერთი მეფის, აქილეუსის თავგადასავალზე. თუ ეს ასეა, მაშ ბერძნებს არა მარტო სალექსო ზომა (დაქტილური ჰეგზამეტრი) შეუთვისებიათ მათზე ადრე ამ ტერიტორიაზე მოხინაძრე მოსახლეობისაგან, არამედ თვით ეპიკური ჟანრიც, ადგილობრივი გმირის შესახებ არსებული სიმღერებიც დახვედრიათ”.¹³

ჩვენ ჰომეროსის ეპოსთან დაკავშირებულ მხოლოდ რამდენიმე საკითხს შევხებით. ცალკე მსჯელობის საგანია ისეთი პრობლემები, როგორცაა ჰომეროსის ლექსთწყობის საკითხი, ჰომეროსის პოემების მიმართება ისტორიასთან, ჰომეროსი და მსოფლიო ლიტერატურა და ა. შ. გაკვრით მაინც უნდა აღვნიშნოთ, რომ ჰომეროსის პოემებს, კერძოდ, ”ილიადას” ძველ საქართველოშიც კარგად იცნობდნენ. არსებობს მოსაზრება, რომ, თითქოს, ”ილიადა” ჩვენში ადრევე უნდა ეთარგმანათ. სამწუხაროდ, ამის დამადასტურებელი საბუთები არ გვაქვს, გარდა იმისა, რომ ჩვენამდე მოუღწევია ქართულად თარგმნილ ”ილიადის” რამდენსამე ტაეპს, მაგრამ საქმე ის არის, რომ ეს ციტატები გვხვდება ბერძნულიდან ნათარგმნ თხზულებებში და, შესაძლოა, გადმოღებული იყოს იმავე თხზულებებთან ერთად. პოეტ მ. გურიელს უცდია ”ილიადის” თარგმნა და გამოუქვეყნებია კიდევ პირველი ქება, ფრანგულიდან ათმარცხვლიანი ლექსით მთლიანად უთარგმნია პოემა პ. მირიანაშვილს (არ არის გამოქვეყნებული). წიგნში ”ელადის მუზა” (1963 წ.) და ალმანახ ”საუნჯეში” (1977 წ.) გამოქვეყნდა ჩვენს მიერ თარგმნილი რამდენიმე ნაწყვეტი ”ილიადიდან”. ახლახან ქართველმა მკითხველმა მიიღო ”ოსისეის” პროზაული თარგმანი, შესრულებული ზურაბ კიკნაძის და თამაზ ჩხენკელის მიერ. დღეს კი მკითხველთა სამსჯავროზეა ”ილიადის” სრული პოეტური თარგმანი, რომელიც შესრულებულია ბერძნული ტექსტის დინდორფისეული გამოცემიდან (ლაიფციგი, 1914, 1915) და ითვალისწინებს სხვა უახლეს გამოცემებსაც.

რომან მიმინოშვილი

¹³ ს. ყაუხჩიშვილი, მით. ნაშრ., გვ. 88.

ი ლ ი ა და

ქება პირველი

ჟამიანობა. რისხვა

რისხვას, ღმერთქალო, უგალობე აქილევსისა,
აქაველთ თავს რომ დაატეხა ვნება ულევით!
გმირთა სულები გადახვეწა ქვეშეთის მხარეს,
გვამნი დაყარა ყვაგ-ყორანთა დასაყივარად
5 და ძაღლთა წილად . . . ზევსის ნება მაშინ აღსრულდა,
მტრად მოეკიდნენ ოდეს ერთურთს მამაცთა მეფე
აგამენონ და აქილევსი, ღმერთის სადარი.

რომელმა ღმერთმა გააღვივა ნეტავი შუღლი?
- ლეტოს და ზევსის ძემ, მეფეზე განრისხებულმა.
10 სასტიკი ჭირი ჯარს შეჰყარა, მუსრი გაავლო:
რად მოეპყრაო უპატიოდ ქურუმს ატრიდი!
მოსულა ქრისე აქაველთა მალემსრბოლ გემთან,
სურდა ასული გამოეხსნა ურიცხვი ძღვენით.
ხელთ ჰქონდა ოქროს კვერთხი უფალ აპოლონისა,
15 თავსაკრიანი, აქაველებს ევედრებოდა,
ყველაზე მეტად - ორსავ ატრიდს, სპათა მესვეურთ:

”სპანო საბარკულმშვენიერნო! ატრევის ძენო!
ოლიმპოს ღმერთნი შეგეწიონ, რომ პრიამოსის
ციხე დალწოთ და მშვიდობით ეწვიოთ მამულს!
20 ოღონდ ასული დამიბრუნეთ, ძენი ინებეთ,
პატივი დასდეთ შორსმოისარ უფალ აპოლონს!”

ერთხმად გაისმა აქაველთა მძლავრი ყიჟინა -
მოგვს პატივი ვცეთ, მივიღოთო ძენიც მდიდარი.
მხოლოდ ატრიდმა გულთან ახლოს არ გაიკარა
25 მამის ვედრება, მოიშორა მრისხანე სიტყვით:
”გასწი, ბებერო! ხომალდებთან აღარ გიხილო!
ფეხს ნუ აითრევ და ნურასდროს ნურც მობრუნდები,
თორემ ვერ გიხსნის ვერც კვერთხი და ვერც ღვთის
გვირგვინი!

ქალს ვერ გავუშვებ, ტყვეობაში შემაბერდება,
30 არგოსში წავალთ, მოვაშორებ მშობლიურ მხარეს,
რომ სარეცელიც დამიმშვენოს სელის მბეჭველმა.
ნუღარ მარისხებ, გამეცალე ცოცხალი თავით!”

ასე თქვა, თრთოლვით შეისმინა სიტყვა მოხუცმა.
უხმოდ გაუყვა მრავალხმიან ზღვის სანაპიროს. . .
35 გასცილდა გემებს.
შეევედრა გულამომჯდარი
ლამაზთმიანი ლეტოს პირმშოს უფალ აპოლონს:
”მიხსენ მე, ვერცხლისმშვილდოსანო, ქრისეს ქომაგო,
კილას მფარველო, მძლე მეუფეც ტენედოსისა,
სმინთევსო!

თუკი შემიმკია ტაძარი შენი,
40 თუ შემიწირავს საზვარაკო მსუყე ბარკალი
ჯიხვთა და ხართა, შემეწიე!
რაც ცრემლი ვღვარე,
ბასრი ისრებით აზღვევინე დანაელთ ლაშქარს!”

ასე ღაღად-ყო და სხივოსან აპოლონს ესმა.
გული ირისხა, გადმოიჭრა ოლიმპოს მთიდან,
45 ბეჭზე კაპარჭი მოსალტული, მშვილდი მოეგდო
და ფრთოსან ისრებს აწივლებდა სისწრაფე სრბოლის, -
ღმერთი მაღალი მოღელავდა პირღამიანი.

გემებთან ახლოს ჩაიმუხლა, სტყორცნა ისარი,
ზარისმცემელი ვერცხლის მშვილდი ააზუზუნა.
50 მუსრი გაავლო მაწანწალა ძაღლებს, სახედრებს,

შემდეგ სიკვდილის მთესველ ისრით მისწვდა მხედრობას.
გვამთა შთანთქმელი კოცონები დააგზნო ყველგან.
ცხრა დღე და ღამე ღვთის ისარი მუსრავდა ლაშქარს.
მეათე დღეს კი კრებდა უხმო ხალხს აქილევსმა.

55 ხელთეთრა ჰერამ შთააგონა ვაჟკაცს ეს აზრი,
ქალღმერთს დანაელთ სპათ ხილვით გული ეწვოდა.
ოდეს აქაველთ მოიყარეს კრებაზე თავი,
ადგა ფეხმარდი აქილევსი და ასე ბრძანა:

”აგრე მგონია, მრავალტანჯულთ გვმართებს, მეფეო,
60 შინ გავეშუროთ, თუ გვწადია, გავექცეთ სიკვდილს;
აქაველთ მუსრავს სნეულება, სასტიკი ომი! . .
ქურუმს მივმართოთ, ან მისანმა აგვიხსნას ეგებ -
სიზმრის ამხსნელმა (სიზმარსაც ხომ ზევსი მოგვივლენს) –
აპოლონ ღმერთი ასერ რისთვის შემოგვწყრომია?
65 აღთქმის გატეხამ განარისხა, თუ ითხოვს ჩვენგან
ასზვარაკეულს და საზორავს ვერძთა და ჯიხვთა,
რომ შეგვეწიოს, აგვაშოროს იავარყოფა!”

ასე თქვა. მაშინ თესტორის ძე კალქანტი ადგა,
ფრთოსან ჩიტებზე მჩხიბაობით სახელგანთქმული,
70 წარსულის, აწმყოს და მყოფადის საქმეთა მცოდნე.
ილიონისკენ გემებს იგი გამოსძლოლია,
აპოლონისგან რაკი ერგო მისნობის ნიჭი.
ახლაც კეთილი აზრით უთხრა გმირს თესტორიდმა:

75 ”ო, აქილევსო, ღვთის რჩეული, გიბრძანებია
აგვიხსნათ რისხვა შორსმმუსვრელი აპოლონისა.
მე თანახმა ვარ, ოღონდ შენგან ზენაარს:
შემფიცე, გმირო, რომ დამიცავ სიტყვით თუ საქმით!
ვშიშობ - ვაი თუ მხოლოდ მეფე გავაგულისო,

80 - არგიველთა და აქაველთა ლაშქრის უფალი.
მდაბიოს მართებს არ ალაგზნოს სახმილი რისხვის,
ძრწოდეს, თუ სცოდა!
მეფე ბოლმას თავდაპირველად
გულში ინახავს, ჯავრს სანამდის არ ამოიყრის. . .
მაშ, თვით განსაჯე, შეძლებ იყო შემწე, შემხიდე?”

85 ფეხმარდმა გმირმა აქილევსმა მიუგო კალქანტს:
”ღვთის ნება გვამცნე გაბედულად, რაც უნდა იყოს!
ვფიცავ აპოლონს, ზევსის რჩეულს, რომელსაც, კალქანტ,
შენც ჰფიცავ ხოლმე, როს დანაელთ ღვთის ნებას
ამცნობ -
სანამდის პირში სული მიდგას და ვჭვრეთ მზის ნათელს,
90 დანაელთ შორის შენზე ვერვინ ხელს ვერ შემართავს!
თუნდ იყოს იგი თვით მრისხანე აგამენონი,

მთელს მხედრობაზე ზვიადობით აღმატებული”.

მაშინ თამამად თქვა მისანმა სწორუპოვარმა:

”ალექსანდრე და ზვარაკს არ მოითხოვს! ღმერთი შემოგვწყერა,

95 რაკილა ქრისე დაუმცირა აგამენონმა,
ასული აღარ დაუბრუნა, ძღვენიც უარყო.
არვის დაგვინდობს ამისათვის შორსმოისარი
და არ მოიშლის არგიველთა განადგურებას,
სანამ არ მივგვრით მშობელ მამას პირმშოს შავთვალას,
100 და ჰეკატომბეს არ შევწირავთ კუნძულ ქრისეზე.
მხოლოდ მაშინლა დამშვიდდება ღმერთი მრისხანე”.
ეს თქვა თუ არა, აგამენონ ზეწამოიჭრა -
სივრცეთმპყრობელი ატრევსის ძე განრისხებული.
უგლიმი გული აღვსებოდა ბოდმით და ბრაზით,
აალებული თვალებიდან სულ ცეცხლსა ყრიდა.
105 კალქანტს შეხედა ღვარძლიანად და უთხრა ასე:

”შე ყიამყრალო! სასიკეთო რომ არ დაგცდება,

და გეამება ხალხს აუგი აუწყო მხოლოდ!
არასდროს გითქვამს სიტყვა გულის მამებელი.
და აი ახლაც დანაელებს ამცნობ ღვთის ნებას,

110 თითქოს ხალხს ღმერთი შორსმმუსვრელი განრისხებია,
რომ არ მივიღე ქრისეისის გამოსასყიდი!
როგორ მეწადა ეს გოგონა შინა მყოლოდა,
ლამის მერჩივნა კლიტემნესტრას, ჩემს შესართველად
ქალწულად მოსულს! ქრისეს ასულს ხომ ვერვინ სჯობნის
115 ვერცა მშვენებით, ვერც გონებით და ვერცა საქმით.
მაგრამ მაინც ვთმობ, რაკი არ ჩანს ხსნა არსაიდან,
ვინძლო მხედრობის ავაცილო გაცამტვერება!
ოღონდ სანაცვლოდ სხვა საუნჯე უნდა მომართვათ,
საკადრისია არგიველთა შორის მე დავრჩე
120 მთლად გამარცვული? თქვენ ხომ ხედავთ, ვთმობ, რაც
მეზადა!”

მაშინ მიუგო აქილევსმა ღმერთის სადარმა:

”ატრევსის ძეო, თვალხარბო და გაუმადლო!
აქაველ მოყმეთ დიდსულოვანთ რა შეუძლიათ
მოგართვან?

განა აქვთ საერთო საუნჯე სადმე?

125 ციხე-ქალაქთა ნანგრევებში განძი გავყავით,
და რაც გავყავით, ხელყოფა ხომ არ გეკადრება.
სჯობს ღვთის გულისთვის შენი დათმე და აქაველნი
სამგზის, ოთხწილად მაგ დანაკარგს გადაგიხდიან,
როს მტკიცე ტროას დაანგრევენ ზევსის შეწევნით!

130 მყისვე მიუგო მძლე ატრიდმა აგამენონმა:

”უბადლო კი ხარ, აქილევსო, ღმერთის სადარო,
მაგრამ ნუ ფლიდობ, ასე უცხად თვალს ვერ ამიხვევ,
შენ არხეინა გსურს განძს ფლობდე, მე კი დამტოვო
უაზნოქმნილი!

დაბრუნებას მირჩევ ქალისა?

135 მაშინ აქაველთ დიდსულოვანთ სამაგიეროდ

შესაფერისი სხვა საუნჯე უნდა მიბოძონ!
თუ არ ინებებთ, თვითონ მოვალ, დავეუფლები
სიმდიდრეს შენსას, აიანტის, ოდისევსისა,
ვაი - უბედურს, ვისაც რისხვით თავს დავატყდები!

140 მაგრამ ამაზე შემდეგ ვიტყვით, ახლა კი დროა

შავმკერდა გემი ჩავაცუროთ ღვთაებრივ ზღვაში,
მძლე მეხოფურნი შევარჩიოთ, დავსხათ ზვარაკი,
ტურფაღაწვება ქრისეისი დავსვათ გემბანზე.
ხომალდს წარუძღვეს მჭევრმეტყველი ვინმე რჩეული -

145 იდომენევსი, აიანტი ან ოდისევსი,

ან თვითონ შენა, პელევსის ძე უმამაცესო,
ზორვა ვყოთ, ვინძლო შეგვიწყალოს შორსმოისარმა!”
ცერად გახედა აქილევსმა, მრისხანედ უთხრა:
”ეჰ, შე ურცხვობის საბუდარო, პატივმოყვარევ!

150 ვინდა ისურვებს შეასრულოს ბრძანება შენი?

ვინდა შეებმის შეუპოვრად ტროელთა ლაშქარს?
განა მოვსულვარ, რომ ტროელებს, შუბის მტყორცნელებს
შევრკინებოდი? მე არ მახსოვს მათგან ზიანი:
ცხენთა რემა და ჯოგი როდი გაუტაცნიათ

155 უხვნაყოფიან და ხალხმრავალ ფთიიდან ტროელთ,

ჯეჯილი როდი უთელიათ! გვაშორიშორებს
ჩრდილის დამფენი მთაგრეხილი, ზღვა - მოგუგუნე.
შენდა შემხიდედ შევიკრიბეთ, შენს სახიეროდ,
მენელაოსის ნამუსისთვის ვიბრძვით, პირძაღლო!

160 აინუნშიაც არას აგდებ, მეც მემუქრები,

ჩემი ნადავლის მიტაცებას იქადი კიდეც,
აქაველებმა რომ მომიძღვნეს ბრძოლით დაქანცულს.
მე ანაკლები სულ მხვდებოდა შენზე ნაკლები,
ოდეს ვიკლებდით აყვავებულ ციხე-ქალაქებს.

165 თუმც შერკინების სისასტიკე ჩემი მკლავების

ხარჯზე წყდებოდა, როს გაყოფა დაიწყებოდა,
შენ უდიდესი წილი გქონდა, მე - უმცირესი. . .
უხმოდ ბანაკში ვბრუნდებოდი ბრძოლით მაშვრალი.
ახლა ფთიაში მივიჩქარი, ო, რა ტკბილია

170 შინ დაბრუნება მალემსრბოლი გემებით! კმარა -

შენგან შერცხვენილს არ მსურს შენი განძი ვამრავლო! . . .”

მყისვე მიუგო თემისტავმა აგამენონმა:

”თავიდან მომწყდი, გაიქეცი, თუ გული გერჩის!
და არ გეგონოს, რომ ვერ დაგთმობ! ღირსებას ჩემსას
სხვაც ჰყავს ქომაგი, უწინარეს - ზევსი დიადი!

- 175 ყველაზე მეტად შენა მძულხარ ბელადთა შორის!
შენ მხოლოდ ომი გიხარია, სისხლისღვარა გატკობს,
თუმც ძალა გამკობს, ეგეც ღვთისგან მოგნიჭებია!
შენი გემებით გამეცალე! მხედრობას შენსას -
- 180 მირმიდონელთა ტომს უმეფე! არად მიღირხარ!
რა ბედენაა რისხვა შენი! გიქადი თვითონ:
რაკი აპოლონს ქრისეისის გაშვება უთქვამს,
დავთმობ! ჩემივე გემით წავა, ჩემს რაზმს ვაახლებ. .
თვით კი აწ მნებავეს ბრისეისი ლამაზდაწვება
- 185 შენ გამოგტაცო, რომ შეიცნო, ამაყო კაცო,
ჩემი უფლების სისასტიკე! დე ყველა ძრწოდეს,
ვინცა ეცდება გამიტოლდეს და გამეჯიბროს!”

ასე თქვა. პელიდს მწუხარება მოჰგვარა ამით.

ფიქრით მი-და- მო ორ აზრს შუა კრთებოდა გული:

- 190 ან უნდა ეძრო ხმალი, თემოს რომ ეხლებოდა,
დამხვედურს დასხმოდა, დაცაეკლა აგამენონი,
ან დათრგუნა მრისხანება, გული დაეცხრო.
როცა ამ ფიქრით ემღვრეოდა სული, გონება,
საზარელ მახვილს იშიშვლებდა, ცით მოევლინა
- 195 ათენა ჰერას დავალებით: ღმერთს თეთრხელებას
თურმე ორივე მოყმის ბედით გული ეწვოდა.
ღმერთქალი გმირის ქერა კულულს ხელით შეეხო -
მისთვის საჩინო, სხვათათვის კი უჩინოქმნილი.
შეკრთა აქილევს, უკუმიდგა, იცნო პალასი,
- 200 ათენას თვალნი შესაზარი ცეცხლით აენტო.
ქალღმერთს მიმართა აქილევსმა ფრთიანი სიტყვით:
”ფაროსან ზევსის პირმშოვ, მამცნე, რად მომეველინე,
აგამენონის ვერაგობა გასურდა გენახა?
მითქვამს და ვიცი, რომ ნათქვამი ამისრულდება:
- 205 ამ თავხედობას გადაჰყვება ამპარტავანი!”

ფეხმარდ აქილევსს თვალმცეცხლია ათენამ უთხრა:

”ცით მოველ, რათა რისხვა დათმო, დაგვემორჩილო.

მე მომავლინა თეთრხელება ქალღმერთმა ჰერამ,

ორივე მოყმის ბედით გული ეწვის თანაზრად.

- 210 სჯობს შუღლს ერიდო, დაიმშვიდო მრისხანე გული,
სიტყვებით კენწლე, ხოლო მახვილს ნუ შეეხები.
მითქვამს და ვიცი, რომ ნათქვამი ამისრულდება:
მოვა დრო, სამჯერ უძვირფასეს ჯილდოს მიიღებ
დამცირებისთვის! დაშოშმინდი, დაგვემორჩილე!”

- 215 ქალღმერთს ფეხმარდმა აქილევსმა ასე მიუგო:

- ”ვალად მმართველსო შევასრულო სურვილი თქვენი,
 რაც უნდა რისხვით ვმძვინვარებდე, დაგყვებით ნებას,
 ვინც ღმერთს მორჩილებს, მოწყალებას მისგანვე ელის”.
- მძღაფრი მრჯვენა დააბჯინა ვადას ვერცხლისას,
 220 საზარი ხმალი კვლავ ჩააგო, ღმერთს დაუჯერა.
 ათენამ მყისვე მიაშურა ოლიმპოს მწვერვალს,
 ეგიოხ ზევსის სრა-სასახლეს და უკვდავ ღმერთებს.
 ხოლო პელიდმა კვლავ მიმართა განრისხებულმა
 ატრიდს - თემისტავს, გულში ბოღმა არ დასცხრომია:
- 225 ”მშიშარავ, ირმისგულიანო, ძაღლისთვალებავ,
 მემთვრალევ, ლოთო! არ აგისხამს თორნ-მუზარადი
 და სანგარიშიაც არასოდეს ჩასაფრებულხარ
 ლაშქართან ერთად, სიკვდილივით შიშს გვრიდა ბრძოლა.
 რა სათქმელია, ბანაკში მყოფს არაფრად გიღირს
- 230 ომნაცად მებრძოლს გამოსტაცო მონაპოვარი!
 კაცთა შთანთქმელო, ლაჩართ ზედა მეფობის ღირსო,
 ვაჰ, სხვა დროს ვინღა შეგარჩენდა მაგ თავხედობას!
 გეტყვი ჩემს სათქმელს და შეგფიცავ საფიცარს ჩემსას, -
 ამ კვერთხსა ვფიცავ, აწ რომ ველარ აიყრის ფოთლებს,
- 235 ან შტოებს, მთაში მოკვეთილი ერთხელ ხიდან,
 არც იყვავილებს, რადგან მძიმე ბრინჯაოს ცულმა
 შტონი მოსხეპა და ფოთოლნი. . . დღეს ხელთ უპყრიათ
 აქაველთ ძეებს, კრინიონის წესთა დამცველებს. . .
 დე საწინდარად ექმნეს კვერთხი ზენაარს ჩემსას -
- 240 დრო მოვა, კვლავაც აქაველებს მოენატრებათ
 პელევსის შვილი, შენც ინანებ, როდესაც ლაშქარს
 ველარ დაიხსნი კაცთამჟლეტი ჰექტორის ხმლისგან.
 დაღუპვა გელით, სინანულით მჯიღს იცემ მკერდში,
 რადგან შენ დათმე, შენ შერისხე უმამაცესი!”
- 245 ასე მიმართა პელევსის ძემ. ძირს დასცა კვართხი
 ირგვლივ ოქროთი მოოჭვილი. თქვა და ჩამოჯდა.
 პირისპირ ჰყავდა აგამენონ გააფთრებული.
 ნესტორმა ამოდ მოუბარმა, პილოსის მეფემ,
 გოლულვით ტკბილი სიტყვით მიმართა მოყმეთ.
- 250 უკვე გამქრალა ქვეყნად მოკვდავთ ორი თაობა,
 მის დროს შობილი და პილოსში დასახლებული.
 მესამე მოდგმას ხელმწიფობდა ახლა მოხუცი.
 კეთილი გულით მიუბრუნდა თანამებრძოლებს:
 ”ღმერთო, აქაველთ მიწას დიდი ურვა დაატყდა,
- 255 გაიხარებენ პრიამე და პრიამეს ძენი,
 ყველა ტროელი სიხარულით სულასაც აღივსებს,
 თუ ყური მოჰკრა თქვენს ქიშპობას, დანაელთ შორის
 სწორუპოვარნო ბრძოლის ველზე თუ საფიხვნოზე!

- ნებას დამყევით, თქვენ ხომ ჩემზე უმრწემესნი ხართ!
- 260 ბევრი მიხილავს მამაცი და სვიანი გმირი
და ხშირად ტკიბილი საუბარიც მქონია მათთან.
მაგრამ ვერც ვნახავ, არც მინახავს ვინმე სადარი
პერიტოესი, გინდ დრიანტის ხალხის ბელადის,
ექსადიესი, კაინევისი, პოლიფემისა,
- 265 ეგეოსის ძის თესავესისა, უკვდავთა სწორის!..
აი, ვინ იყო მოკვდავთაგან დიდების ღირსი!
თვით უძლეველნი უძლიერესთ ძლევენ სპილენძით,
ტოლს არ უდებდნენ მთი ურჩხულებს და ამარცხებდნენ.
მათ ვმეგობრობდი, როს განვმორდი პილოსის მხარეს,
- 270 აპიეს მიწას შორეულსა. თვითონ მიმიხმეს.
რაც ძალა მქონდა, მეც ბრძოლაში მხარს ვუმაგრებდი.
ვინ შეედლება დღეს იმ გმირებს ძალგულოვნებით,
ვინ გაუბედავს შერკინებას? მაგრამ ჩემს რჩევას
ყურად იღებდნენ, არც თქვენ გაწყენთ ნათათბირევი.
- 275 შენ, აგამენონ, რაც არ უნდა ძლიერი იყო,
აქაველთ ჯილდოს - ლამაზ ასულს ნუ სტაცებ პელიდს.
და შენც აქილევსს, მოერიდე მასთან ქიშპობას!
არ ღირსებია ესოდენი დიდება არც ერთს
მეფეს სკიპტროსანს, ზევსის მიერ აღზევებულსა.
- 280 შენ განთქმული ხარ სიმამაცით, გმობა ქალღმერთმა,
მაგრამ ის შენზე ძლიერია: უთვალავ ხალხს ფლობს.
გული იყუჩე, აგამენონ, მე გთხოვ, მხცოვანი,
დაიცხრე რისხვა აქილევსზე, ყველა აქაველს
აღემატება, უძლეველი ბურჯი ბრძოლისა!”
- 285 უმაღ მიუგო მამაცთ მეფემ აგამენონმა:
”სამართლიანად, გონივრულად ბრძენებ, მოხუცო!
მაგრამ ამ კაცმა აღზევება მოიწადინა,
სურს მბრძანებელად მოევიწიოს ლამქარში ყველას,
მე კი ფიქრადაც მორჩილება არ გამივილია!
- 290 განა მამაცად რომ უშვიათ უკვდავ ღვთაებებს,
იმიტომ აძლევს თავს უფლებას პირში მაგინოს?
- სიტყვა მრისხანედ ჩამოართვა გმირმა ფეხმარდმა:
”მხდალად მიხმობენ და ლაჩარი ვიქნები მართლაც,
თუ შენს ბრძანებას უდრტვინველად დავემონები!
- 295 სხვისგან ელოდე მორჩილებას და არა ჩემგან!
აინუნშიაც არ ჩავაგდებ მე შენს ბრძანებას!
ერთს კიდევ გეტყვი და განსაჯე გულში, მეფეო:
ქალისთვის არც შენ, არც არავის შევებრძოლები -
ნება თქვენია, თქვენვე მიგაქვთ თქვენივე ჯილდო!
- 300 ოღონდ გახსოვდეს, ჩემს მალემსრბოლ, შავ ხომალდებზე
სხვას უნებართვოდ ვეღარაფერს ვერ ახლებ ხელსა!

თუ გული გერჩის, ერთი სინჯე, იხილოს ყველამ -
ეგ შენი შავი სისხლი შუბლზე ვით დამედვენთოს!”
ასე კენწლავდნენ ერთურთს გმირნი მხედართმთავარნი.

305 წამოიმართნენ, წამოშალეს აქაველთ კრება.

მირმიდონელთა გემებისკენ გამწყრალ აქილევსს
გაჰყვა ერთგული მენეტიდი და რაზმი მისი.
აგამენონმა ჩააცურა ზღვაში ხომალდი,
ოცი მენიჩხე შეარჩია, დასხა ზვარაკი

310 დე ქურუმ ქრისეს ქალიშვილი დასვა ხომალდზე.

გემს მიუძლოდა ოდისევსი, ჭკუაუღვევი.
სწრაფად გასწიეს, სველ შარაზე გაფრინდა გემი.
ლაშქარს უბრძანა მხნე ატრიდმა - განწმენდილიყვნენ.
აქაველთ მტვერი სხეულისა ზღვას გაატანეს.

315 აპოლონისთვის აარჩიეს შემდეგ ზვარაკი,

ჯიხვნი და ხბონი უნაყოფო ზღვის პირას დაწვეს,
აბოლქვილ კვამლით ცას აღწევდა მსხვერპლის სურნელი.
ასე იღვწოდნენ არგიველნი.

ატრიდს კი რისხვა

არ დასცხრომია და ახსოვდა, რაც დაიქადა.

320 მალე მოიხმო ევრიბატე და ტალთიბიოს,

მრისხანე მეფე თვის შიკრიკებს ასე მოძღვრავდა:

”ჩემო ერთგულნი, აქილევსის ბანაკს ეწვიეთ,
ხელი ჩასჭიდეთ, აქ მომგვარეთ ბრისეს ასული.

თუ არ დაგიტმოთ, გამოზრუნდით, მე თვითონ მივალ,

325 მალით მოვტაცებ და გაჩენის დღეს ვაწყევლინებ!”

ასე დამოძღვრა, დაადევნა მრისხანე სიტყვა.

უხმოდ გაუდგნენ მრავალხმიან ზღვის სანაპიროს.

ბანკს ეწვივნენ, მირმიდონელთ მალემსრბოლ გემებს,
და იქ იხილეს აქილევსი კარავთან მჯდომი,

330 ჩაფიქრებული.

ნახვა მათი როდი ეამა.

ორივ დაიბნა.

შიშით ძრწოდნენ, ელოდნენ რიდით.

დანაბარევი ვერც რა უთხრეს და ვერც რა ჰკითხეს,
მალე მიუხვდა გულისწადილს, მიმართა გმირმა:

”სალამი თქვენდა, უკვდავთა და მოკვდავთ მაცნენო!”

335 თქვენ კი არა და ბრალი ატრიდს მოეკითხება -

მან მოგავლინათ ჩემი ნორჩი ბრისეისისთვის.

ძმაო პატროკლევ, მოიყვანე და მიეც ქალი,

დე წარიტაცონ, მაგრამ თვითვე მეყოლონ მოწმედ

ღმერთთა წინაშე, ყველა მოდგმის კაცთა წინაშე,

340 წინაშე მეფის მძვინვარისა, რომ დრო დადგება -

დაუმძიმდება ჩემი გაცლა, არ აცილდება

ლაშქარს შერცხვენა და სიკვდილი. . . მძვინვარებს ალბათ,

არ ძალუმს აწმყოს და მყოფადის დაკავშირება,
არ იცის, როგორ უზრუნველყოს ხსნა მხედრობისა”.

345 ასე თქვა. ძმობილს მენეტიდი დაემორჩილა,
ხელით მოჰგვარა კარავიდან ლამაზღაწვება,
მოციქულთ მისცა. გზას გაუდგინენ აქაველთ მხარეს,
თან ქალი გაჰყვათ ნაღვლიანი.

ცრემლმორეულმა

პელიდმა მყისვე მეგობრები დატოვა მარტო,

350 ჭაღარა ზღვასთან დაჯდა, ტალღებს ბნელს გაცქეროდა,
ცრემლებს იწმენდა ძვირფას დედის მავედრებელი:

”დედაო, როცა მშობე ქვეყნად საწუთრო-მცირე,
რატომ დიდება არ მარგუნა მაღლით მგრგვინავმა
დიადმა ზევსმა, რად ღირსება არ მომანიჭა?

355 ძალა-უფლებით აგამენონს თავს გაუვიდა,
წილ-ხვედრი ჩემი მომტაცა და თვითონ ფლობს ნადავლს!”
ასე გოდებდა ცრემლიანი.

დედა უსმენდა

მოხუც ნერევსის სავანეში, ზღვის ჯურღმულებში.

თეთრქაფა ზღვიდან ღრუბელივით ამოფრთხილდა,

360 ახლოს მიუჯდა ცრემლის მფრქვეველ პირმშოს
საყვარელს.

ეფერებოდა, ხელს უსვამდა, ეტყოდა ტკბილად:

”რა, შვილო ჩემო, რადა გმინავ, შენს გულს რა დარდი
შემოსევია? ხვაშიადი გამაგებინე! . . .”

ამოიხვნეშა და მიუგო გმირმა ფეხმარდმა:

365 ”განა არ იცი? ყოვლის მცოდნეს რაღა გაიამბო?
დავესხით თებეს, ჰეტიონის ღვთაებრივ ქალაქს,
იავარყავით, რაც ხელთ ვიგდეთ, შინ წამოვასხით;
აქაველებმა, ვით წესია, გაიყვეს დავლა:
ატრიდს ვარგუნეთ ქრისეს ქალი ლამაზღაწვება. . .

370 ძალე მოადგა აპოლონის ქურუმი ქრისე
არგიველთ გემებს რვალით ნაჭედს, შავფერდებიანს,
სურდა ასული გამოეხსნა ურიცხვი ძღვენით.
ხელთ ჰქონდა ოქროს კვერთხი უფალ აპოლონისა,
თავსაკრიანი.

აქაველებს ევედრებოდა.

375 ყველაზე მეტად ორსავ ატრიდს, სპათა ბელადებს
ერთხმად გაისმა აქაველთა მძლავრი ყიჟინა-
მოგვს პატივი ვცეთ, მივილოთო ძღვენიც მდიდარი.
მხოლოდ ატრიდმა გულთან ახლოს არ გაიკარა
მამის ვედრება, მოიშორა მრისხანე სიტყვით.

380 წავიდა ქრისე გულნატკენი. ვერცხლისმშვილდამ კი
ძალე უსმინა მღალადებელს - უყვარდა ქრისე:
უსმინა და ჯარს დამღუპველი ისრები სტყორცნა.

მუსრი გაავლო ხალხს.

უკვდავი ღმერთის ისრები

თავით ბოლომდე მთელს ბანაკში სიკვდილს თესავდნენ.

385 ბრძენმა კალქანტმა გვამცნო ნება ფოიბოსისა.

დავაცხროთ-მეთქი, პირველმა ვთქვი, ღმერთი მძვინვარე.

რისხვით აინთო აგამენონ, ზეწამოიჭრა,

მემუქრებოდა, აღასრულა კიდეც ქადილი!

ქრისეში მიჰყავთ აქაველებს ასული მოგვის,

390 მსუბუქ ხომალდით აპოლონი ზვარაკი მიაქვთ.

ჩემთან კი მეფის ორი მაცნე მოვიდა ახლა,

ბრისეს ასული გამომტაცეს, ჯილდო ძვირფასი!

დედაო, შენ ხომ ძლიერი ხარ, შენ შემეწიე,

ოლიმპოს წადი, შეევედრე ზევსს ყოვლისშემძლეს,

395 სიტყვით ან საქმით თუ ოდესმე გაიმებია.

სიყმაწვილის ჯამს მე მსმენია, მშობლიურ სახლში

ამაყად გითქვამს, რომ თვით ზევსი, ღრუბელთმქუფრავი

უკვდავთა შორის შენლა იხსენ მძიმე ხვედრისგან;

ოდეს ღმერთებმა გაუბედეს მამას შეთოკვა -

400 პოსეიდონმა, ათენამ და ხელთეთრა ჰერამ,

ქალღმერთო, შენლა დაამსხვრიე ზევსის ბორკილი!

მრავალქედნიან ოლიმპოზე უხმე ასხელას

(ღმერთნი ბრიარეს უწოდებენ, კაცნი - ეგეონს), -

საშინელ ტიტანს, რომ აჭარბებს მამასაც ძალით.

405 კრონიდთან დაჯდა ბუმბერაზი, მძლავრი, ამაყი.

ღვთაებებს შიში შეეპარათ, უკუდგნენ მყისვე. . .

ეს მოაგონე, მუხლზე ხელი მოხვით აჯით,

რომ მამას ჩვენსას ტრიელების ეჭიროს მხარე,

არგიველები გემებამდე, ზღვამდე მიჰეჭყოს,

410 მოსრას და მოსპოს. დაე, მეფის შეიცნოს ფასიც,

იგრძნოს ატრიდმაც ქედმაღალმა - რა დააშავა,

რომ შეურაცხჰყო გულუმხნესი აქაველთ შორის!”

პასუხად უთხრა შვილს თეტისმა თვალცრემლიანმა:

”შვილო, რად გზარდე, ვარამისთვის მხოლოდ შობილო!

415 ღმერთმა ქნას, შეძლო აქვე დარჩე უცრემლ-უნაღვლოდ,

მცირე გაქვს დღენი სიცოცხლისა, ახლოა ბოლო,

ყველა მოკვდავზე უფრო ადრე შეხვდები სიკვდილს!. . .

ავ დღესა გშობე, შვილო ჩემო, მშობლიურ სახლში. . .

წავალ თოვლიან ოლიმპოზე და ელვისმტყორცნელს

420 წვრილად ვუამბობ ყოველივეს, იქნებ მისმინოს.

ხოლო შენ დარჩი მირმიდონელთ მალემსრბოლ გემთან -

განრისხებული და ლაშქრობას თავი არიდე.

მეხისმტყორცნელი წუხელ შორეთს, ოკეანეში

ღმერთებთან ერთად ეთიოპებს სტუმრად ეწვია.

425 მეთორმეტე დღეს დაბრუნდება ოლიმპო მთაზე.

მაშინ სასახლეს მივადგები სპილენძით ნაგებს,
მეუფის მუხლებს მოვებვევი და გულს მოვუღებო.”

თქვა და დატოვა. მოყმე სატრფოს ლამაზსარტყლიანს,
ატრიდის მიერ მიტაცებულს, დარდობდა ისევ. . .

430 ჭკუაუღევი ოდისევსიც ამ დროს მიადგა
აპოლონ ღმერთის ზვარაკითურთ ლალ ქრისეს ყურეს.
მსუბუქი გემი შესრიალდა ღრმა ნავსადგურში.
სწრაფად დაკეცეს იალქნები შავი ხომალდის.
ანძა ბაგირით დაუშვეს და მოარგეს ბუდეს.

435 ნავსაყუდელში დაამაგრეს გემი უმაღვე -
ქვები ჩაყარეს, ნავსაბმელით მიაბეს სადგომს.
სანაპიროზე გადმოვიდნენ, ჩამოიყვანეს
ხმელეთზე ხბონი - ჰეკატომბე აპოლონისა.
მშობელ მიწაზე ქრისეისი ჩავიდა ბოლოს.

440 საკურთხეველთან მიიყვანა ის ოდისევმა,
მოხუცს მიჰგვარა. მიესალმა ბრძნული სიტყვებით:
”ატრიდის ნებით ფოიბოსის ქურუმს გეახელ,
თან მომყავს ქალი, ჰეკატომბეს ვუძღვნი აპოლონს
დანაელთაგან.

მუხლს მოვიდრეკო მის საამებლად,

445 ვინ გაგვირისხდა და არგიველთ ურვა არგუნა”
თქვა და მიჰგვარა ქრისეისი, მოხუცი შვებით,
სანუკვარ პირმშოს ჩაეკონა.

აქაველებმა

წმინდა ზვარაკი მიიყვანეს საკურთხეველთან.

წყლით განიბანნენ, მარილი და ქერი აიღეს,

450 ლოცვა წარმოთქვა ქრისემ ცისკენ ხელაპყრობილმა:
”გენუკვი, ვერცხლისმშვილდოსანო, ქრისეს ქომაგო,
კილას მფარველო, მძლე მეუფევე ტენედოსისა!
შენ გულმოწყალე იყავ, ოდეს გეაჯებოდი,
შენ განმადიდე, როს დათრგუნე აქაველები!

455 ახლაც მისმინე, ადასრულე მოხუცის აჯა,
დანაელთ დასჯა აკმარე და სენი აშორე!”

ასე ღაღადყო და სხივოსან აპოლონს ესმა.

მყის წმინდა ზვარაკს მარილი და ქერი აყარეს,
გადაუწიეს მათ კისერი, გამოჭრეს ყელი,

460 ტყავი გაადვრეს და ბარკლები ქონში ორკეცად
გახვიეს, ზედვე შემოაწყვეს ხორცის ნაჭრები.

ნელ ცეცხლზე წვადა მათ მოხუცი და წითელ ღვინოს
ზედ ასხურებდა. ყრმებს ხუთკბილა ეჭირათ ხელში.

ბარკლები შეწვეს და იგემეს შიგნეულობა,

465 რაც დარჩა, ისიც წვრილად დაჭრეს და შამფურებზე
წამოგებული ნაკვერჩხლებზე ააშიშხინეს.

როს დაამთავრეს სამზადისი, დასხდნენ ნადიმად.
საერთო ლხინში არვინ დარჩა მოუღბენელი.
როცა დაიცხრო შიმშილი და წყურვილი ყველამ,
470 ყრმებმა მარჯვნიდან დაუარეს, ღვინით პირთამდე
სავსე სასმისი მუინახეთ ჩამოურიგეს.
მთელი დღე ჰანგით აამებდნენ უფალ აპოლონს,
ხმამალა პეანს უმღეროდნენ ყრმა აქაველნი.
მას აღიდებდნენ, ისრის მტყორცნელს, მას ახარებდნენ.
475 მზე ჩაესვენა და წყვდიადი ჩამოწვა ღამის.
ძილს მისცეს თავი ზღვაოსნებმა გემის სადგომთან.

ღამე ვარდისფერთითებიან ეოსს გაეპო,
როს გზას გაუდგნენ აქაველნი ბანაკისაკენ.
ზურგქარი ვერცხლისმშვილდოსანმა თან მიადევნა.
480 ანძა დადგეს და თეთრი აფრა ააფრიალეს,
ქარმა დაბერა მეყსეულად, გემის კიჩოსთან
აფორიაქდნენ, ახმაურდნენ უმალ ზვირთები.
გემი მიქროდა და ტალღბზე კვალსა სტოვებდა.
როს მიაღწიეს აქაველთა მხედრობის ბანაკს,
485 გამოათრიეს ზღვის ნაპირზე გემი შავმკერდა,
მალლა ქვიშაზე ააცურეს, მორი დაუდეს
და გაიფანტნენ თავ-თავიანთ ხომალდებისკენ.

ამ დროს შავმკერდა გემთან მარტო იჯდა მრისხანე
ყრმა ღვთისმიერი, აქილევსი, გმირი ფეხმარდი.
490 აღარც ბჭობაში - გმირთ დიდების მოსახვეჭელში,
აღარც ბრძოლაში აღარ იყო. დარდი სერავდა
მის გულს, ნატრობდა ბრძოლასა და თევგამოდებას.

ბოლოს გავიდა თორმეტი დღ და დაუბრუნდნენ
მარადიული ღვთაებანი დიად ოლიმპოს.
495 წინ მიუძლოდა ზევსი. დედას შვილის ვედრება
ახსოვდა,

ადრე ამოვიდა ქაფიან ზღვიდან,
დილის ბურუსში გაეშურა ოლიმპოს მთისკენ.
განმარტოებულს ელვისმტყორცნელ კრონიონს შეხვდა
მრავალქედნიან ოლიმპოს მთის მაღალ მწვერვალზე.
500 წინ დაუჩოქა, მეყსეულად მარცხენა ხელი
მუხლზე მოხვია, მარჯვენა კი ნიკაპს შეახო,
მავედრებელმა ასე უთხრა უკვდავთა მამას:
"თუკი ოდესმე, მამა ზევსო, მიამებია
სიტყვით ან საქმით, ამისრულე ერთი მუდარა!

505 შური მიძიე პირმშოსათვის

საწუთრო-მცირე

აგამენონმა დაამდაბლა, მამაცთა მეფემ,

- ჯილდო წაართვა და თვითონვე დაეპატრონა.
 შური იძიე, ზეციურო მეუფე ზევსო!
 იყავ ტროელთა შემწე, სანამ აქაველები
- 510 არ მიაგებენ კვლავ აქილევსს კუთვნილ ღირსებას”.
 ასე ამბობდა. უბრად იჯდა ღრუბელთმქუფრავი.
 თეტისი კვლავაც ჩახვეოდა მეფის მუხლებს.
 ფეხქვეშ განრთხმული ელოდა და ევედრებოდა:
 ”ალთქმა მომეცი და თანხმობით დახარე თავი.
- 515 ან უარმყავი, უშიშარო, თქვი და ვირწმუნებ,
 უკვდავთა შორის მე რომ გძულვარ ყველაზე მეტად”.
 ამოიხვნეშა და მიუგო ღრუბელთმქუფრავმა:
 ”ვწუხვარ, რომ ჰერას კვლავ აღუძრავ სიძულვილს ჩემსას.
 დამამცირებელ სიტყვებს მეტყვის და გამაშმაგებს,
- 520 უკვდავთ კრებულში განუწყვეტილად ისეც მაყვედრის,
 რომ თითქოს ტროელთ ვეხმარები მძიმე ბრძოლაში.
 გამცილდი ახლა, ოლიმპოზე თვალი არ მოგკრას.
 სხვა დანარჩენზე მე ვიზრუნებ და შევასრულებ:
 აჰა, დამშვიდდი, თანახმა ვარ, დაბლა ვხრი თავსა.
- 525 ეს უკვდავთათვის უდიდესი საწინდარია -
 სიტყვას არ გავტებ, განმტკიცებულს სამარადისოდ,
 და არ აღსრულდეს - არ იქნება, რასაც კვერს დავკრავ!”
 თანხმობის ნიშნად ძირს დახარა შავი წარბები,
 მყისვე კრონიდის უჭკნობ თავზე სურნელოვანი
- 530 თმები შეირხა და ოლიმპო იძრა დიადი.

შემდეგ ვერცხლისფერმუხლიანი თეტისი ადგა
 და ოლიმპოდან გაეშურა ზღვის ჯურღმულისკენ.
 ზევსი დაბრუნდა სასახლეში.

- წამოიშალნენ
 ძვირფასი მამის შესახვედრად მარადუკვდავნი,
- 535 ვერვინ გაბედა, კრონიდს რომ არ შეგებებოდა.
 ოლიმპიელი ტახტზე დაჯდა. ქალღმერთმა ჰერამ
 იგრძნო ყოველი, ზევსთან ნახა გმირის მშობელი,
 ღმერთი ვერცხლისფერმუხლიანი - შვილის ნერეუსის.
 ღვარძლით მიმართა მეყსეულად ქალღმერთმა კრონიდს:
- 540 ”ვერაგო, შენთან რომელ უკვდავს მოუნდა ბჭობა?
 შნ ხომ გჩვევია საიდუმლო ფიქრებს მიეცე
 და მე ყოველი დამიმალო! შენი სურვილით
 აროდეს გითქვამს ჩემთვის ერთიც რამ ხვაშიადი”.
 მას უთხრა ზევსმა, უკვდავთა და მოკვდავთა მამამ:

- 545 ”ნუ გაქვს იმედი, ყოველივე იცოდე, ჰერა,
 დაგიმძიმდება ცოდნა ეგე, თუმცა ცოლი ხარ!
 რისი გაგებაც შეიძლება, არც გაიგება
 შენზე უადრეს არც მოკვდავთა, არც უკვავთ მიერ.

- ხოლო თუ ღმერთთა უკითხავად გადავწყვეტ რასმე,
 550 ნულარ ჩამკითხავ, ნურც მიხვედრას ეცდები შენით!”
 ზევსს კვლავ შესძახა ხარისთვალა ქალღმერთმა ჰერამ:
 ”ღრუბელთმქუფრავო! კრონიონო, აბა რას ბრძანებ?
 მე არც მიკითხავს, უშენოდაც არ მდომებია
 მივხვედრილიყავ.
 რაიც გინდა, ასრულებ კიდეც.
- 555 მხოლოდ ერთს ვშიშობ, ვაი თუკი გადაგიბირა
 ღმერთმა ვერცხლისფერმუხლიანმა, ნერევსის შვილმა!
 თანხმობა მიეც, როგორც ვატყობა და განიზრახე
 არგიველთ ჯარზე პელიდისთვის იძიო შური”.
- 560 ჰერას მიუგო კრონიონმა ღრუბელთმქუფრავმა:
 ”მაოცებ, ამჩნევ ყოველივეს და მითვალთვალე,
 მაგრამ ვერაფერს ვერ იღონებ, ამით მხოლოდლა
 მე განმარისხებ, უარესი დღეც დაგადგება!
 თუ ასე მოხდა, ჩანს, რომ მსურდა ეს მომხდარიყო!
- 565 იყუჩე, ჰერა, და ჩემს ნებას დაემორჩილე!
 თორემ ვერ გიხსნის ღვთაებათა მთელი კრებული,
 თუ ქედზე ჩემი უძლეველი ხელი დაგადე”.
 თქვა. . . და შემრწუნდა ხარისთვალა ქალღმერთი ჰერა,
 ხმა გაიკმინდა, დაიოკა გულისთქმა მყისვე.
- 570 ზევსის სავანეს ღმერთთა ჩუმი ისმოდა ოხვრა.
 ოლიმპიელი დიდოსტატი ჰეფესტო ადგა,
 სანუკავრ დედას ამშვიდებდა, მშვენიერ ჰერას:
 ”აბა, როგორი ასატანი იქნება ჩემთვის,
 მოკვდავთა გამო თუ ერთმანეთს წაეკიდებით!
- 575 რალა დარცება სიკეთისგან, როცა ნადიმზე
 ღმერთების დასში ბოროტების ზარ-ზეიმია!
 დედავ, გარწმუნებ, სანუკვარო, - თუმცა თვით ხარ
 ბრძენი, -
 დაემორჩილე ზევსს, მეუფეს, რათა უკვდავმა
 რისხვით ნადიმი უდარდელი არ აგვიშალოს.
- 580 თუ მოინდომებს ოლიმპელი, მეხით ელვარე
 ყველა ღვთაებას დაბლა დასცემს უძლიერესი!
 ეცადე, დედავ, ტკბილი სიტყვით დაიყოლიო,
 დაუყოვნებლივ მოწყალებით მოგვხედოს ყველას!”
- ასე წარმოთქვა და წამოდგა, ბრწყინვალე თასი
 585 ორფსკერიანი მიაართვა და კვლავ უთხრა დედას:
 ”დედავ, ითმინე, რაც არ უნდა გული გერჩოდეს,
 შვილს ნუ მომასწრებ შენს სატანჯველს, ზევსის განაჩენს,
 ვერ გადაგარჩენ გულმოკლული, ვერც შეგელევი!
 არ ძალუძს არც ერთ ოლიმპიელს ზევსს შეერკინოს!
- 590 აკი ერთხელაც გულადგზნებულს მოსაშველებლად,
 ფერხთ ხელი მტაცა, გადამტყორცნა ზეცის ზღურბლიდან:

მთელი დღე სწრაფად ძირს მივქროდი და მზის ჩასვლის ჟამს
ღვთაებრივ ლემონსს დავენარცხე, ძლივს დამყვა სული.
სინტიელებმა იქ მიმიღეს და მომიარეს”.

595 ასე თქვა, ჰერამ გაიღიმა - ხარისთვალეზამ,
შვილს ღიმილთვე ჩამოართვა ელვარე თასი.
ჰეფესტომ თასით კრატერიდან ამოღებული
ნექტარი ღმერთებს დაურიგა.

მარჯვნიდან დაჰყვა.

ცის ნექტარ ღმერთებს აუვარდათ სიცილ-ხარხარი,
600 როცა ჰეფესტო თასით ხელში დაკელანობდა.
ასე მთელი დღე, მზის ჩასვლამდე, ნექტარნი ღმერთნი
გულს იხარებდნენ და იტკბობდნენ საერთო ლხინით,
ფორმინგის ხმებით, აპოლონი რომ აჟღერებდა,
ნარნარ მუზების მოძახილი ისმოდა ტკბილი.

605 მაგრამ როდესაც ჩაესვენა მზის ელვარება,
ძილმორეულნი თვის სავანეს ეწვივნენ ღმერთნი,
ყოველს ცალ-ცალკე რომ აუგო კოჭლმა ჰეფესტომ
ოლიმპოს მთაზე ოსტატობით და შთაგონებით.
ზევსი ეწვია სამთიბიოს - ოლიმპოს მეფე.

610 იქ, სადაც მუდამ მიმწუხრისას ტკბილ ძილს ელოდა.
შევიდა. დაწვა. გვერდით ჰყავდა ქალღმერთი ჰერა.

ქება მეორე

სიზმარი. ბეოტია, ანუ ხომალდთა სია

ყველას ეძინა ამ დროს - ღმერთებს და მხედრობასაც.
ტკბილი ზმანება მხოლოდ კრონიდს არ მიეკარა,
ფიქრს მისცემოდა - აქილევსის ღირსებისათვის
ვით შევძმუსროო ხომალდებთან სპა აქაველთა.

5 ბოლოს ეჩვენა უმჯობესად - სწვეოდა ატრიდს,
მძლე აგამენონს ავბედითი ძილისშორისი.
მყისვე მოუხმო და მიმართა ფრთიანი სიტყვით:

- ”გასწი, ზმანებავ ავბედითოო, აქაველთ გემთან,
 ეძილისშორე აგამენონს, ძეს ატრევსისა,
 10 დაბეჯითებით უთხარ, რასაც ძეს ატრევსისა,
 ბრძოლად ჩააბას თმახუჭუჭა აქაველები,
 ტროელთა ქალაქს აიღებთ-თქო ფართოქუჩიანს,
 სხვაგვარად როდი ფიქრობენ-თქო ოლიმპოს მკვიდრნიც,
 უთხარი - ჰერამ დაითანხმა მავედრებელმა.
- 15 თავს დასტრიალებს ტროას დიდი უბედურება!”
 ასე უბრძანა და ზმანებამ უსმინა ნათქვამს,
 სწრაფად გაფრინდა აქაველთა ხომალდებისკენ,
 ატრიდს ეწვია, აგამენონს, ნახა კარავში,
 ამბროსიული ძილი ბელადს დაუფლებოდა.
- 20 თავთან დაუდგა, ნელევსის ძეს ემსგავსა ნესტორს,
 მოხუცს, რომელიც აგამენონს ყველას ერჩივნა.
 ასე აუწყა ღვთაებრივმა ძილისშორისმა:
 ”გძინავს, ატრევსის - ბედაურთა მხედვნიელის ძეო,
 სად გაქვს ძილის დრო, ბრძენო მოყმევ, ამდენი ხალხი
- 25 რომ გაბარია და ამდენი გაქვს საზრუნავი?
 კარგად მისმინე, რასაც გეტყვი: ზევსის მაცნე ვარ -
 მაღალ ზევცაშიც შენზე ზრუნავს კვლავ გულმოწყალე.
 გიბრძანებს ბრძოლად გაიყვანო აქაველები,
 ტროელთა ქალაქს აიღებთო ფართოქუჩიანს,
- 30 სხვაგვარად როდი ფიქრობენო ოლიმპოს მკვიდრნიც,
 ჰერამ ყველანი დაითანხმა მავედრებელმა,
 ზევსი მოუვლენს ტროა-ქალაქს უბედურებას.
 გულს ჩაიმარხე, რაც გითხარი, არ დაგავიწყდეს,
 როცა დაგტოვებს ძილი სულის დამატკობელი”.

- 35 ეს თქვა თუ არა, გაფრინდა და გაუჩინარდა.
 ფიქრებს მიეცა აგამენონ, აღუსრულებელს,
 ეგონა, მალე დაანგრევდა პრიამეს ქალაქს.
 უგნურმა მახეს ვერ აულო ღვთისას გუმანი!
 კვლავ გადაწყვიტა მოეტანა უბედურება.
- 40 სასტიკ ბრძოლაში დანაელთა და ტროელთათვის.
 ძილი გაუფრთხა, ყურში მაცნის ხმა ღვთაებრივი
 ჯერ კიდევ ჟღერდა.
 გადაიცვა მჩატე ქიტონი,
 ახალთ-ახალი, მოსასხამი წამოიხურა,
 მოქნილ ფეხებზე გადაიწნა კოხტა წაღები,
- 45 მხარზე მოიგდო ორლესული, ვერცხლით ნაჭედი,
 ხელთ იპყრა კვერთხი უძლეველი, მამისეული,
 რვალთ მოსალტულ აქაველთა გემებს ეწვია.

ოლიმპოს მისწვდა განთიადის მაცნეს ეოსი,
 ზევსს და სხვა ღმერთებს მოელვარე შუქი მოჰფინა.

- 50 ამ დროს უბრძანა ატრევსის ძემ მყერხმიან მაცნეთ
კრებად მოეხმოთ თმახუჭუჭა აქაველები.
დასჭექეს ბუკი და მოგროვდა მყისვე ლაშქარი.
ბჭობდა ჩამოსხდნენ თემისთავნი დიდსულოვანნი
ნესტორის გემთან - პილოსელთა სვიანი მეფის.
- 55 აქ მოიწვია სათათბიროდ აგამენონმა.
”მისმინეთ, ძმანო! ღვთაებრივი ვნაზე ზმანება,
ამბროსიული იყო ღამე. . .
პილოსელ ნესტორს
ჰგავდა თვისებით, გარეგნობით და აღნაგობით.
დამიდგა ღმერთი სასთუმალთან და ეს მაუწყა:
- 60 ”გძინავს, ატრევსის - ბედაურთა მხედველის ძეო,
სად გაქვს ძილის დრო, ბრძენო მოყმევ, ამდენი ხალხი
რომ გაბარია და ამდენი გაქვს საზრუნავი?
კარგად მისმინე, რასაც გეტყვი: ზევსის მაცნე ვარ -
მაღალ ზეცაშიც შენზე ზრუნავს კვლავ გულმოწყალე.
- 65 გიბრძანებს ბრძოლად გაიყვანო აქაველები,
ტროელთა ქალაქს აიღებთო ფართოქუჩიანს,
სხვაგვარად როდი ფიქრობენო ოლიმპოს მკვიდრნიც,
ჰერამ ყველანი დაითანხმა მავედრებელმა,
ზევსი მოუვლენს ტროა-ქალაქს უბედურებას.
- 70 გულს დაიმარხე, რაც გითხარო. და რა თქვა ესა,
მყისვე გაფრინდა. ტკბილი ძილი გამიქრა კიდეც . . .
თქვით, აქაველნო ვით აღვჭურვოთ თორნ-მუზარადით?
ჯერ სიტყვით გვმართებს გამოვცადოთ სიმხნევე მათი.
ვეტყვი ხომალდებს დაემგზავრეთ მრავალხოფიანს,
- 75 თქვენ კი გაქცევა არ ურჩიოთ და დაუშალეთ”.

ეს თქვა და დაჯდა. მეყსეულად წამოდგა ნესტორ,
ქვა-ღორღიანი და კლდოვანი პილოსის მეფე,
კეთილი გულით უხუცესმა მიმართა კრებას:
”ო, საყვარელნო, არგიველთა მხედართმთავარნო!

- 80 აქაველთაგან ეს სიზმარი სხვას რომ მოეთხრო
ყალბათ ჩავთვლიდით და ზიზღითაც ზურგს შევაქცევდით,
მაგრამ ჩვენს შორის იგი ნახა ყველაზე ქველმა!
მაშ აქაველნი ვით აღვჭურვოთ თორნ-მუზარადით?”
როგორც კი ეს თქვა, გაეცალა დასს თემისთავთა.
- 85 ყველა წამოდგა, ხალხთა მფლობელს დაემორცილა -
კვერთხის მპყრობელი ბელადები და სპარაზენნი.
მღვიმეებიდან ფუტკრები რომ გამოცვივიან,
გუნდი და გუნდი დაფუთფუთებს და მტევნებივით
აიხორხლება გაზაფხულის გაშლილ ყვავილზე ,
- 90 მერე ბზულით ველს ყოველმხრივ მოეფინება, -
ასე ხომალდებს, გაშლილ კარვებს გასცილდნენ სპანი,
ნაპირის გასწვრივ ესწრაფოდნენ ბელადთა კრებულს

- მათ შორის ოსა მიმოქროდა - ზევსის შიკრიკი
და აღაგზნებდა აქაველთ სპას თვით აღგზნებული.
- 95 კრებაზე თავი მოიყარეს, მიწა აკვნესდა
ხალხის სიმძიმით და გნიასით,
ხმამოგუგუნე
ცხრა მაცნემ ძლივსდა დააწყნარა ბრბო ბობოქარი.
ლაშქარი დაჰყვა ზევსის შობილ მეფეთა ნებას.
როცა მიყუჩდა, დაშოშმინდა სპა აქაველთა,
100 აგამენონი წამოიჭრა, მამაცთა მეფე.
ხელთ კვერთხი ეპყრა კოჭლ ჰეფესტოს
გამოჭედილი,
რომელიც თურმე ზევსს აჩუქა ოდესღაც ღმერთმა,
ღრუბელთმარეკმა ზევსმა ჰერმესს გადაულოცა,
მან კი თავის მხრივ ცხენტა მხედვენელს მიუძღვნა პელოპსს,
105 ხოლო პელოპსმა ხალხთა მეფე ატრევსს დაუთმო,
მან სიკვდილის წინ კი - თვიესტეს, ხვასტაგით მორჭმულს,
ხოლო თვიესტმა დაუტოვა ქველ აგამენონს,
არგოსისა და უთვალავი კუნძულის მფლობელს.
იმ კვერთხს დაეყრდნო და მიმართა მეფემ არგიველთ:
- 110 "ძვირფასო გმირნო დანაელნო, არესის ყმანო!
დიადმა ზევსმა გამიმეტა დასალუპავად,
როს სასწაულით მიმანიშნა ბჭემალალ ტროის
გაცამტვერება და მშვიდობით შინ დაბრუნება,
ფუჭი იმედი გამიღვიძა, სახელშერცხვენილს
- 115 მარგუნა არგოსს უკუქცევა დამლუპველ სპათა!
ჩანს, ყოვლისშემძლე კრონიდს ასე უნებებია. . .
მან მრავალ ციხეს მოუნგრია კოშკი მაღალი,
კვლავ მრავალს დასცემს ზვიად გოდოლს მძლეთამძლე ზევსი!
ჩვენ კი სირცხვილი დაგვიბედა შვილთა წინაშე,
- 120 რაკი ამაოდ აქაველთა სპა უთვალავი
შესჭიდებია ტროელთ რაზმებს მცირერიცხოვანს,
ვერც მორევია და ბრძოლასაც არ უჩანს ბოლო.
ვთქვათ, აქაველებს და ტროელებს ფიქრად მოსვლოდათ,
ზავი დაედოთ, დაეთვალათ თვისი ლაშქარიც,
- 125 ქვეყნად რამდენი ტროელია, მწკრივად მდგარიყო,
ხოლო აქაველთ სპა გაგვეყო ათეულებად
და მერიქიფედ მიგვეჩნია თითო ტროელი,
ბევრ ჩვენს ათეულს მერიქიფე არ ეყოფოდა!
აი ამდენად, გეუბნებით. აქაველთ ჯარი
- 130 ჭარბობს ტროელებს ქალაქში მყოფთ, მაგრამ ბევრია
სხვა ქვეყნებიდან მათს საშველად მოსული მოყმე.
ბევრი ვეცადე, ვერ ვეწიე მაინც საწადელს,
ვერ დავანგრე ილიონი კეთილნაგები.
უკვე გავიდა დიად ზევსის ცხრა წელიწადი,

- 135 დალპა ძელეზი. დაიძენძა ბაგირი გემის. . .
 სულმოუთქმელად შინ მიგველის ტკბილი ცოლშვილი,
 ძალუძად გვიწვევს, რომ დავენხნათ ბრძოლას საწადელს. . .
 ბოლო არ უჩანს საქმეს, რამაც აქ მოგვიყვანა.
 მისმინეთ, ახლა რასაც გეტყვით, მერწმუნეთ ყველა:
- 140 გემით ვესწრაფოთ უსაყვარლეს მშობლიურ მიწას,
 ჩვენ ვერ დავანგრევთ ტროას მტკიცე გალავნებიანს!”
 მისმა ნათქვამმა შეძრა სული, ყველა მებრძოლი
 აფორიაქდა, გინდ სმენოდა და გინდა არა.
 ბრბო აიშალა, როგორც ზვირთი იკაროსის ზღვის,
- 145 თითქოს ევროსი და ნოტოსი დარევიანო,
 მეუფე ზევსის ღრუბლებიდან გამოქროლილნი.
 ვით ზეფიროსი ააღელვებს ჯეჯილს ველებზე,
 თავს დააცხრება და შეარხევს მაღალ თავთუხებს,
 ისე აღელვდა მთელი კრება, მძლავრი ყიჟინით
- 150 მიაწყდა გემებს, დააყენეს კორიანტელი,
 დადგა მტვრის ბული.
 არწმუნებდნენ ყიჟინით ერთურთს -
 სწრაფად გემები ჩავუშვათო ღვთაებრივ ზღვაში.
 სანგრებს ანგრევდნენ, უკვე თხრიდნენ გემის საბჯენებს,
 ცას ასწვდა წასვლის მოწადინე ხალხის ყიჟინა.
- 155 ბედისწერასაც ასცდებოდნენ, შინაც გასწევდნენ,
 რომ ქალღმერთ ჰერას ათენასთვის არ მიემართა:
 ”ვაგლახ! ფაროსან ზევსის შვილო, მუხლმოუღლელო.
 ნუთუ სანუკვარ მამულისკენ არგიველთ აჯრი
 უნდა ილტვოდეს, უნაპირო ზღვა გადალახოს,
- 160 პრიამოსის და ტროის სპათა გასახარებლად,
 დათმოს ელენე არგოსელი, რომელსაც ბევრი
 ყრმა შეეწირა სამშობლოდან ტროას მოსული?
 ჯაჭვისპერანგა აქაველებს ეწვიე სწრაფად,
 ტკბილი სიტყვებით ყველა მოყმე დაიყოლიე,
- 165 ორმხრივხოფიან ხომალდს სრბოლად ნუ გაამზადებს”
 ეს თქვა. ათენა დაჰყვა ნებას თვალებრბრიალა.
 ზეგარდმოიჭრა ოლიმპოდან და მეყსეულად
 მივიდა კიდევ აქაველთა სწრაფმსრბოლ გემებთან.
 ნახა ოდისევს, მჭევრმეტყველი, ზევსის სადარი,
- 170 იდგა აღჭურვილ შავ ხომალდთან და არ იძვროდა,
 გულში და სულში ჩასახოდა ჭმუნვა მეომარს.
 ახლოს მივიდა, თვალმცეცხლია ათენამ უთხრა:
 ”ღმერთის შობილო, ლაერტიდო, ბრძენო ოდისევს!
 ნუთუ სანუკვარ მამულისკენ, ნუთუ შინისკენ
- 175 გარბიხართ მრავალმერხიანი შავი ხომალდით
 პრიამოსის და ტროელ სპათა გასახარებლად,
 ელენეს დათმობთ არგოსელსა, რომელსაც ბევრი
 ყრმა შეეწირა სამშობლოდან ტროას მოსული?

აბა, აქაველთ მიაშურე, მედგრად იშრომე,
180 დაიყოლიე ყველა მოყმე ტკბილი სიტყვებით -
ორმხრივხოვნიან ხომალდს სრბოლად ნუ გაამზადებს!”

ასე თქვა. მოყმეს ეცნაურა ხმა ქალღმერთისა,
ისე იჩქარა, მოსასხამიც მოსძვრა მხრებიდან
და ევრიბატემ, ითაკელმა მაცნემ აიღო.

185 გმირი წავიდა შესახვედრად აგამენონის,
მამისეული თან მიჰქონდა კვერთხი სამეფო.
ჯაჭვისპერანგა აქაველთა გემებს მიადგა.
მეფეს ხვდებოდა სახელოვანს თუ მებრძოლს ცნობილს,
შეჩერდებოდა, მიმართავდა მაშინვე მოკლედ:

190 ”შე უგუნურო! განა გმართებს მხდალივით შიში,
შენცა დამშვიდდი, დაამშვიდე გარშემო ყველა,
არავინ არ იცის ატრევსის ძის ფიქრთა სამანი.
მან გამოგვცადა, მაგრამ ახლა დასჯის აქაველთ,
თანაც ხომ ყველა არ გვესმოდა, რასაც ამბობდა.

195 თუ გაგვირისხდა, სასტიკ სასჯელს მოუვლენს ლაშქარს:
ღმერთის ნაშიერს, სვიან მეფეს დიდი აქვს ძალა -
”ზევსმა უბოძა, ზევსს უზომოდ უყვარს ატრიდი”.
თუ შეხვდებოდა მეამბოხეს, კვერთხსაც დასცემდა,
მრისხანე სიტყვით მოიყვანდა ხოლმე ჭკუაზე:

200 ”შე უგუნურო! იყუჩე და ერწმუნე მუდამ
შენზე ღირსეულთ. უძლურო და ბრძოლის მოშიშო,
არც ომში და არც თათბირებზე ხარ სათვალავში!
ხომ ვერ ვიმეფებთ ჩვენ ყველანი აქაველებზე,
მრავალმეფება არ ეგების, ერთი ხამს მეფე,

205 ერთი უფალი! ვისაც ცბიერ კრონოსის წულმა
კვერთხი უბოძა და კანონი, მეფეც ის არის!”

დაიმორჩილა ძალით სპანი და საფიხვნოზე
მოცვივდა ხალხი გემებიდან, ბანაკებიდან -
გუგუნით, თითქოს ნაპირს ზვირთი მრავალხმიანი

210 შეხეთქებია და ზღვის დვრინი თან გაჰყოლია.
ყველა დაწყნარდა, ყველამ მშვიდად მოიკალათა,
მხოლოდ თერსიტე ყრანტალებდა უზომოდ ყბედი,
თავში სულ მყრალი უბჟუოდა სიტყვები თავხედს,
მიზეზს ეძებდა, რომ მეფენი ელანძლა მუდამ,

215 და არავითარს სამარცხვინოს არ თაკილობდა.
ტროაში მოჰყვა ლაშქარს გონჯი, უსაზიზღრესი,
ელამი, კოჭლი, კუზიანი, მოხრილი მხრები
ზედ გულის კოვზთან რომ შეყროდა, თავის კინკრიხო
წაწვეტებოდა, უწესრიგოდ ეყარა ღინღლი.

220 სძულდა ოდისევს, უფრო მეტად კი - აქილევსი,
მიწყვიც ლანძღავდა.

ამჟამად კი მძლე აგამენონს
უშვერი სიტყვით მიმართავდა.

უკვე აქაველთ

დრტვინვა გაისმა, მრისხანებამ მოიცვა ყველა.

ის კი ყაყანით მისდგომოდა მძლე აგამენონს:

- 225 "რალა გაწუხებს, ან რითა ხარ უკმაყოფილო?
რვალით აგევსო ჩარდახები, ბევრი მხევალიც
ჩაგიმწყვდევია, აქაველნი თავდაპირველად
რომ აგირჩევენ, ციხე-კოშკთა დამაქცეველნი.
კვლავ ოქრო გინდა რომ მოგართვას ტროელმა ვინმემ
230 ცხენტა მხედვნიელმა და ძე თვისი გამოისყიდოს,
ვინც მე მოგვარე შებორკილი, ან სხვა მებრძოლმა?
სხვა გსურს დიაცი, რომ ტრფიალით ისიამტკბილო,
უჩუმრად დაიმართოხელო?"

განა შეგფერის

იყო ბელადი და მხედრობა გასწირო უღვთოდ?

- 235 ო, სულმდაბალნო, მხდალნო, ქალნო, არ-აქაველნო!
გავყვეთ ხომალდებს სამშობლოსკენ, დარჩეს მარტოკა,
ტროის ციხესთან ელაციცოს წაგლეჯილ ნადავლს,
ეგება მიხვდეს - ბრძოლის ველზე ვინ ემსახურა!
მან დაამცირა აქილევსი, მოყმე უებრო,
240 ჯილდო წარსტაცა და დღეს თვით ფლობს.

მაგრამ მგონია

დიდად არ სწუხს გმირი, თორემ შენს სიცოცხლეში
ეს იქნებოდა ვერაგობა უკანასკნელი!"

ასე იყბედა მძლე ატრიდის მაგინებელმა.

მყის ღვთაებრივი ოდისევსი მიიჭრა მასთან,

- 245 რისხვით შეხედა და შესძახა გამძვინვარებით:
"ჰოი, თერსიტევ, ყაიმყრალო, რეგვენო, ყბედო!
როგორა ბედავ, მხედართმთავარს პირში ეჩრები!
არავინ არის მოკვდავთ შორის შენზე უგვანი,
ვინც კი ილიონს მოჰყოლია ღვთაებრივ ატრიდს.
250 ნუ გაგიჩრია პირში ყველა მეფის სახელი,
მათს ძვირს ნუ ამბობ, გაქცევაზეც ხმა არ გაიღო!
მაგრამ ვინ იცის, საქმე როგორ დაგვირგვინდება,
სიამეს მოვმკით თუ სიავეს აქაველთ ძენი?
შენ აგამენონს, ატრევსის ძეს, ხალხთა მეუფეს
255 გულარხეინად ლანძღავ, თითქოს ბევრს აძლევენო
დანაელები მონაპოვარს, ყბად აგიღია.
მაგრამ მე გეტყვი და მერწმუნე, არ გავტეხ სიტყვას,
თუ კვლავ ილაყბებ, როგორც ახლა, მაშინ იცოდე:
თავი არ შერცეს ძლიერ მხრებზე მამაც ოდისევსს,
260 დდიდან მამაც ნუ ერქმევა ტელემაქოსის,
ტანსაცმელს ხელით ტანზე თუ არ შემოგადარცვავ,

და აკვილებულს არ გაგაგდებ ხომალდებისკენ
ხალხის დასიდან, სამარცხვინოდ, მკაცრად გაწკეპილს!”

265 უთხრა და დასცხო მყისვე კვერთხი ქედზე, ბეჭებზე,
მოკუნტულ მებრძოლს გადმოსცვივდა ცხარე კურცხალი,
წითელი ზოლი ოქროს კვერთხმა ზურგზე დაატყო,
იქვე უმწეოდ ჩაიკეცა ათრთოლებული.

ტკივილმა სახე დაუმაწა, მორწყული ცრემლით.

270 ჭმუნვა გაქრა და ყველამ გულით გადიხარხარა.
ერთი-მეორეს შეჰყურებდა, ამბობდა ზოგი:
”ღმერთმანი, ბევრი კარგი საქმის მოთავე გახლავს,
გზიანად განსჯის ოდისევისი, წყვეტს ბრძოლის ბედსაც.
ახლაც ჩვენს შორის მან ითავა კეთილი საქმე,

275 როს გაცოფებულ მეამბოხეს ხმა ჩაუწყვიტა.
რალა თქმა უნდა, ეს თავხედი ვეღარ შეჰკადრებს
აქაველთ მეფეს უშვერ სიტყვებს ამიერიდან!”
ასე ამბობდნენ.

გმირი ოდისევისს, ქალაქთა დამპყრობს,

ხელთ კვერთხი ეპყრა.

ათენას კი თვალეზბრიალას

280 მიელო მაცნის გარეგნობა, ხალხს აჩუმებდა
წინა რიგებში, მოშორებით მდგომ აქაველთაც,
მოუსმინეთო, მიიღეთო რჩევა გმირისა.
კეთილი გულით მიმართავდა ლაშქარს ოდისევის:
”ხედავ, ატრიდო აგამენონ, რომ აქაველნი

285 შენს სახელს სირცხვილს უმზადებენ სამარადჟამოს,
სიტყვას გატეხენ, ლაშქრობის წინ რომ მოგცეს, მეფევ,
როცა გულდაგულ მოიწევდნენ ილიონისკენ -
ქალაქს ავიღებთ, გამარჯვებით დავრუნდებითო.

როგორც ბალები მეძუძურნი, ქვრივნი დიაცნი,

290 დღეს შესტირიან ერთურთს და შინ მიუხარიათ,
ძნელია ბრძოლა და იმიტომ მიუხარიათ!
როს მოგზაური ცოლს სცილდება, თვე გასრულდება,
გემი მზადაა, მაგრამ კაცი დგას დარდიანი,
აჩერებს შმაქი ქარიშხალი, ზღვის მღელვარება.

295 ჩვენ კი ცხრა წელი გაგვისრულდა, ომი არ დაცხრა,
მე როდი ვდრტვინავ, მაგრამ ვიტყვი, რომ აქაველნი
ისე დარდობენ ხომალდებთან, როგორც ის მგზავრი:
რცხვენიათ დაცდაც, არხეინად შინ დაბრუნებაც.
ცოტა ხანს კიდევ მოვითმინოთ, ო, საყვარელო!

300 ვნახოთ, ღირს ვენდოთ მკითხაობას ბრძენი კალქანტის?
ხომ ყველას გვახსოვს, - მოწმენი ვართ, რაც მაშინ მოხდა, -
ყველას, სიკვდილი ბედისერით ვისაც არ ერგო.
ახლახანს იყვნენ აქაველთა გემნი ავლიდთან,
პრიამოს მეფის მწუხარების მოსასწავებლად.

305 მახსოვს, ნაკადთან შევიკრიბეთ, საკურთხეველზე
მსხვერპლად რჩეული ჰეკატომზე შევსწირეთ ღმერთებს,
სადაც ჭადრის ფესვს ამოსჩქეფდა წყარო კამკამა.
ჩვენ სასწაული იქ ვიხილეთ ჭრელი დრაკონი
საზარი, ზევსის მოვლენილი დღისით და მზისით,

310 საკურთხეველიდან გასრიალდა. ხეს შემოერთყა.
ზემოთ ბელურის პაწაწინა ბარტყები იყვნენ,
შეფარებოდნენ ხშირ ფოთლებს და ჭადრის წვეროებს.
რვა იყო, მეცხრე - დედა, მათი გამომჩეკელი,
ყველა ჩაყლაპა, საცოდავად რომ ჭყლოპინებდნენ.

315 ბედშავი დედა არ მოსცილდა, ფრენდა გარშემო,
ზეაიკლაკნა, მასაც პირი ნაკრტენზე სტაცა.
როგორც კი შთანთქა ბარტყები და პატარა ჩიტი,
თვით იქცა მსხვერპლად სასწაულის: ვინც გააჩინა,
მანვე აქცია ქვად - ცბიერი კრონოსის შვილმა.

320 ხმაგაკმენდილნი შევცქეროდით, შეძრწუნებულნი
ჰეკატომბესთან ამ ღვთაებრივ, საზარ სასწაულს.
კალაქანტმა გვითხრა, ღმერთთან ნების მაუწყებელმა:
”რატომ გაჩუმდით, თმახუჭუჭა აქაველებო?
ამ სასწაულით ხომ თვით ზევსმა მოგვცა ნიშანი,

325 რომ უკვდავება მოსავს სახელს, გვიან მოხვეჭილს.
რამდენი ჩიტიც გადაყლაპა წელან ურჩხულმა, -
რვა იყო, მეცხრე - დედა, მათი გამომჩეკელი,
სწორედ იმდენხანს ჩვენც ვიბრძოლებთ, მეათე წელს კი
დავაქცევთ ტროას, ქალაქს ფართოფოლორცებიანს”.

330 მან ასე გვითხრა.

ყველაფერი სრულდება ახლა,
გამაგრდით, ლამაზ საბარკულით მოსილო ყრმანო,
სანამ პრიამეს დიად ციხეს სულ არ დავლექავთ!”
თქვა და გაისმა არგიველთა მძლავრი ყიჟინა,
გაეპასუხა ამ ხმას გრგვინვით შემოგარენი.

335 ხოტბას ასხამდნენ აქაველნი ღვთიურ ოდისევსს.
სიტყვა წარმოთქვა გერენელმა გმირმა ნესტორმა:
”ღმერთმანი, მართლაც ბავშვებით ვმსჯელობთ ყველანი,
თითქოს ბრძოლისა არაფერი არ გაგვეგება!
რალა ფასი აქვს მაშინ ლოცვას ან წმინდა აღთქმას?

340 იქნებ სულ ცეცხლმა შთანთქა ბჭობაც, ზრუნვაც მამაცთა,
ზედაშე, ხელის ხელთ მიცემა ნიშნად კავშირის?
ერთუროს სიტყვებით ვეჯიბრებით, ვერ წავადექით
საქმეს ვერაფრით, დიდი ხანი დავყავით აქა.
ატრიდოს ახლაც, როგორც ადრე, სულით ძლიერით

345 იმეფე, ბრძოლად წაუძეხი მამაც არგიველთ!
თითო-ოროლა აქაველნი გინდ არ წამოგყვეს,
არ აუხდება მაინც მხდალებს გულის წადილი,
არ დავბრუნდებით არგოსს, სანამ არ დავრწმუნდებით

- ნატყუარია თუ წრფელია აღთქმა კრონიდის.
- 350 ძლევა გვიმისნა ფაროსანმა მძლეთამძლე ზევსმა,
იმ დღესვე, როცა არგიველნი გემებზე დასხდნენ -
ილიონისთვის სიკვდილის და ტანჯვის მომგვრელნი.
მხარმარჯვნივ ელვით გვანიშნებდა ღმერთი სიკეთეს!
დე, ნურვი ფიქრობს შინ გაქცევას, ტროელთ ცოლების
- 355 ხვევნით სანამდის არ დატკბება და არ მიუზღავს
ელენეს დარდის და ფარული ცრემლებისათვის!
და თუკი ვინმეს მაინც გული შინ მიუჩქარის,
მრავალხოფიან შავ ხომალდებს შეახოს ხელი
ყველაზე ადრე და იქ ჰპოვოს სიკვდილი თვისი!
- 360 შენს რჩევას ვისმენთ და შენც ჩვენსას უსმინე, მეფევ!
ცუდს არას გეტყვი, გონივრულ აზრს ათხოვე ყური:
ფილებად დაჰყავ სპა, ატრიდო, და ფრატრიკებად,
ფრატრია გაჰყვეს ფრატრიას და ფილე კი ფილეს.
თუ აქაველებს დაარწმუნებ, ასე იბრძოლონ,
- 365 მაშინ შეიცნობ ტომესა და ბელადებს შორის
მხდალსა და მამაცს და იმასაც გაიგებ მაშინ -
ღმერთების ნებით ვერ ვძლევთ ტროას ქონგურებიანს,
თუ უძღურნი ვართ, ანდა ბრძოლის ვართ უმეცარნი?"
ასე მოუბარს უპასუხა აგამენონმა:
- 370 "ყველა აქაველს ბრძნული ბჭობით სჯობნი, მოხუცო!
მამაო ზევსო, ათენავ და აპოლონ ღმერთო!
ათი მრჩეველი კიდევ მომცა, ნეტავ ასეთი,
ქედს მოიხრიდა ჩემს წინაშე ტროა-ქალაქი,
ციხე, ქცეული ნაცარ-ტუტად აქაველთ მიერ.
- 375 მაგრამ კრონიდი ფაროსანი მხოლოდ ვაებას,
საბედისწერო და ამაო მტრობას თავს მახვევს.
ტყვე ქალისათვის წავეკიდე ფეხმარდ აქილევსს,
დავცილდი ჩემდა სავაგლახოდ აღელვებული.
თუკი ოდესმე შევრიგდებით, უეჭველია,
- 380 ველარაფაერი ვერ ააცდენს ტროად დაღუპვას.
ახლა სადილი გვმართებს, შემდეგ შევუდგეთ არესს,
შუბის წვერები წავმახოთ და ფარი გავეროთ,
უხვი საკვები მივცეთ ყველამ დარახტულ ცხენებს,
ეტლი გავსინჯოთ და ბრძოლაზე ვიფიქროთ მხოლოდ,
- 385 მთელი დღე ერთურთს შევეჯიბროთ არესის ველზე.
არ ეღირსება დასვენება სპათა ფალანგებს,
მარტო ღამე თუ დააოკებს კაცთ მძვინვარებას,
ოფლი გაწუწავს მებრძოლთ მკერდზე აზიდულ ფარის
ღვედებს, ხელები დაგვაწყდება შუბისტარებზე,
- 390 ელვარე ეტლში ბედაური გაიქაფება. . .
თუ ვინმეს ვნახავ, რომ გაურბის ხელჩართულ ბრძოლს,
მიილტვის შავი გემებისკენ, აღარ დავინდობ,
ძაღლებისა და ყვავ-ყორნების საყვლეფად ვაქცევ!"

მოყმეთ ყიჟინა დასცეს, თითქოს ზვირთი შხუილით
 395 შეასკდა ნაპირს, აქოჩრილი ნოტოსის მიერ,
 კლდეს შეელეწა, გარს რომ უვლის ყოველთვის ტალდა,
 როგორც კი ქარი დაუქროლებს რომელიმე მხრით.
 მყის გაიფანტნენ აქაველნი ხომალდებისკენ,
 კვამლი ავარდა ყველგან, სადილს ეშურებოდნენ.
 400 ყველა თავის ღმერთს მსხვერპლს სწირავდა, ევედრებოდა
 ხსნას სიკვდილისგან და არესის რისხვისგან შველას.
 მსუქანი ხარი ხუთწლიანი აგამენონმა
 მსხვერპლად შესწირა ყოვლისშემძლე უფალ კრონიონს,
 აქაველთ შორის ღირსეული ბელადნი იხმო,
 405 თავდაპირველად ნესტორს თხოვა და იდომენევსს,
 ორთავ აიანტს, ტიდევსის ძეს - გმირს სახელოვანს,
 შემდეგ ოდისევსს, ზევსის სადარს ენამჭევრობით.
 თვითონ მოვიდა მენელაოს კეთილშობილი,
 რამაც აუნთო ძმას გონება, უწყოდა კარგად.
 410 მოზვერთან დადგნენ და აიღეს მათ წმინდა ქაერი,
 ღმერთს შეჰლადა აგამენონ ერისმთავარმა:
 ზევსო სვიანო, ზევსის მკვიდრო, შავლრუბლიანო!
 არ დაგვიბნელო მზე, წყვდიადი თვალს არ მოჰფინო,
 სანამ არ ვაქცევთ ნაცარ-ტუტად ჭერს პრიამოსის,
 415 კვამლში გახვეულს, ბჭესთან ცეცხლს არ ავაგიზგიზებთ,
 და შემოვახვევ რვალთ ქიტონს ჰექტორს გულმკერდზე,
 ხოლო გარშემო მანამ მოყმის მოძმე მრავალი
 პირქვე გართხმული მიწას კბილით ჩააფრინდება!”

ასე თქვა, მაგრამ არ ესმოდა კრონიონს ლოცვა:
 420 მსხვერპლი მიიღო. ხოლო ტანჯვა არ მოუშალა.
 ილოცეს, ქერი და მარილი აყარეს შემდეგ,
 ყელი გამოჭრეს, ამოიღეს ოთხში ზვარაკი,
 მყისვე ნეკნები მოაშორეს, ორკეცი ხორციით
 დაფარეს, ზედვე დააფინეს რბილი ნაწილი,
 425 დაწვეს ყოველი მშრალი და ფოთოლგაცლილ შტოებზე.
 შამფურს ააგეს, აალებულ ჰეფესტოს ცეცხლზე
 დაატრიალეს და იგემეს შიგანი მსხვერპლის,
 სხვა დანარჩენის, ნაწილ-ნაწილ, წვრილად დაჭრილი,
 გათლილ შამფურზე ფრთხილად შეწვეს, შემდეგ აიღეს.
 430 მორჩნენ საზრუნავს და მაშინვე გამართეს ლხინი,
 ყველა შეექცა, არავინ დარჩა მოულხენელი.
 სმითა და ჭამით როცა ხალხმა იჯერა გული,
 ბრძენმა ნესტორმა თქვა, მხედარმა გერენიელმა:
 ”ატრევსის ძეო, აგამენონ ერისმთავარო,
 435 თუ კიდევ დიდხანს აქ დავრჩებით და დროს დავკარგავთ,
 ვერ შევასრულებთ ღმრთის მონდობილ საქმეს დიდებულს.
 უბრძანე რვალისქიტონიან აქაველთ მაცნეთ,

მახილით უხმონ ხომალდებთნ ყველა მოლაშქრეს,
ჩამოვუაროთ არგიველთა დაწყობილ რიგებს
440 და მეყსეულად გავალვიძოთ შმაგი არესი”

ასე თქვა, დაჰყვა აგამენონ ერისმთავარი,
მქუხარენმიან მეზუკეებს უბრძანა მეფემ -
ბრძოლად მოეხმოთ თმახუჭუჭა აქაველები.
ყიჟინა დასცეს მაცნეებმა, სწრაფად მოგროვდნენ,
445 გარს შემოუდგნენ ატრეიონს ქველნი მეფენი
სპათა დასწყობად და ათენაც მათთანვე იყო,
ხელთ აიგიდა ეპყრა მარად შეუმუსვრელი,
ოქრომოსილი ქანაობდა ზედ ასი ფოჩი
და თითო ფოჩი ასი ხარი ეღირებოდა.

450 ელვის სისწრაფით დაუარა აქაველთ ლაშქარს,
ბრძოლად მოუხმო, სიმტკიცე და ძალა შეჰმატა,
გული აღუგზნო მოყმეთ მტერთან შესარკინებლად.
ომი გაუხდათ უამესი, ვიდრე გემებით
ტკბილი სამშობლო მიწისაკენ შემობრუნება.

455 თითქოს მთის თხემზე ავარდნილა ცეცხლი სასტიკი,
უსიერ ტყეს წვავს, შემოგარენს ანათებს ალი,
სპილენძი ისე ლაპლაპებდა, როს სპა დაიდრა,
შუქს ჰვენდა ეთერს და ელავდა ვიდრე ცათამდე.
ვით უთვალავი ფრინველები გუნდი და გუნდი -

460 გრძელყელიანი გედების და წეროებისა
აზიის ველზე, კვასტრიოსის სანაპიროზე
აქეთ და იქით დაფრთხილებს, ფრთებს ატყლაშუნებს,
მალლით შრიალი დაეშვება, ისე გაცვივდნენ
აქაველები კარვებიდან, ხომალდებიდან

465 სკამანდრიოსის ველზე, და მყის ცხენთა ფლოქვებქვეშ,
გმირების ფეხქვეშ აგუგუნდა საზარლად მიწა.
სკამანდრიოსის ველს მოედო სპა უთვალავი,
როგორც ფოთლები, ვით ყვავილნი ვარდობისთვეში.
ვით უთვალავი ბუზთა გუნდი რიალ-რიალით

470 ირევა სოფლად, მწყემსის ქოხთან, გარშემო უვლის,
გაზაფხულის ჟამს, რძე ქოთნებში როს მიჩხრიალებს,
ისე ურიცხვი იყო ჯარი აქაველების,
გულანთებული მტრის გათელვის, ბრძოლის წყურვილით.
როგორც მწყემსები, თხათა არვე რომ აირევა,

475 გამოარჩევნ სხვა მრავალთა შორის თავისას,
ისე აწყობდნენ ჯარს რამზებად წინამძღოლები.
მათ შორის იყო აგამენონ ერისმთავარი,
თვალეებით ჰგავდა და იერით ზევსს მეხისმტყორცნელს,
არესს სხეულით, ხოლო მკერდით - თივთ პოსეიდონს.

480 როგორც მთელს ჯოგში ერთი კურო გამოირჩევა,

- და ახოვნებით ყველა მოზვერს დაჯაბნის ხოლმე,
იმ დღეს ისეთი ძალა მისცა მაღალმა ზევსმა
ხალხთა მეუფე აგამენონს, გმირს ურჩეულესს.
მიმდერეთ ახლა, ო, მუზებო, ოლიმპოს მკვიდრნო, -
- 485 თქვენ ღმერთები ხართ, შეგიძლიათ ჭკრეტა ყოველის,
ჩვენი კი, უმეცართ, მხოლოდ ძველი თქმულებით ვიცით
წინამძღოლები დანაელთა და მესვეურნი.
მე ბევრს ვერ ვიტყვი და ვერ შევძლებ ყველას ჩამოთვლას,
ათი ენა და ათი პირი რომ მქონდეს კიდევ,
- 490 ხმა-მოუღლეელი და ძლიერი, სპილენძის მკერდი.
მუზებო, მკვიდრნო ოლიმპოსი, ზევსის ასულნო,
თქვენ გამახსენეთ, ილიონზე ვინც გაილაშქრა,
ჩამოთვლი გემთა მეთაურებს და ყველა ხომალდს.
ბეოტიელებს მოუძღოდნენ: პენელეოსი,
- 495 არქკესილას, კლონიოსი, პროთოენორი
და ლეიტოსი, - ჰირიასა და ავლიდაში,
სქონოსს, სკოლოსში დასახლებულთ, ეტეონოსის
ხევში, გრაიას, მიკალესოსს, თსეპეიაში,
ჰარმას გარშემო, ელესიოსს და ერიოთრეში,
- 500 ელეოსშიაც, ჰილესა და პეტეონშიაც,
ოკალეეში, მედენოში, მდიდრულ ქალაქში,
ევრეტრისს, კოპეს და მტერდმრავალ ქალაქ თისებში,
კორონიას, ბალახიან ჰალიასტროში,
პლატაიაში და გლისანტში რომ ჰქონდათ ბინა,
- 505 ჰიპოთებეში - უხვ ქალაქში, წმინდა ორქესტოსს,
ქალაში, სადაც სამსხვერპლო აქვს ღმერთ პოსეიდონს,
მიდეიაში და არნეში, სად ჰყვავის ვაზი,
შორს ანთედონში და ღვთაებრივ, წმინდა ნისაში.
ორმოცდაათი გემი იყო და ყოველ მათგანს
- 510 ბეოტიელი მოჰყვებოდა ასოცი მოყმე.
ასპლედონსა და მინიოსის ორქომენს მცხოვრებთ
ასკალაფოს და იალმენოს, არესის ძენი
უძღოდნენ. შობა ასტიოქემ აკტორის სხვენზე
ისინი, როცა შეეუღლა მორცხვი ქალწული
- 515 მწველი, ფარული სიყვარულით უმძლავრეს არესს.
ძმებს ოცდაათი გემი ჰყავდათ ჩამწკრივებული.
სქედისი და ეპისტროფოს - ძენი ნავბოლიდ
იფიტოსისა მოუძღოდნენ მამაც ფოკეელთ,
კიპარისოსში, პითონეში, ღვთაებრივ კრისას,
- 520 დავლიდასა და პანოპევსში, ანემორეას,
ჰიამპოლისის მიდამოში დასახლებულებს
და ღვთაებრივი კეფისოსი სანაპიროსთან,
ლილაიაში სამოსხლო ჰქონდათ წყლის პირას.
ორმოცი გემო მოჰყვა გმირებს შავფერდიანი.
- 525 ფოკეელები მიჯრით მიჰყვნენ მარცხენა მხრიდან

ბეოტიელებს, ესწრაფოდნენ მტრის ჯართან შებმას.
 იილევსის ძე აიანტი ლოკრებს მთავრობდა,
 ტელამონის ძე აიანტის ვერ შესადარი,
 მაგრამ აქველთ შორის სელის თორნის მოსილი
 530 გმირი ყველაზე მარჯვედ ფლობდა საბძოლო ბოძალს.
 სახლ-კარი ჰქონდათ ლოკრებს კინოსს, კალიაროსში,
 ოპონტს, ბესას, სკარფესა და ავგეიაში,
 ბოაგრიოსის ნაპირებთან, ტარფეს, თრონიოსს.
 ორმოცი გემი მოჰყვა ლოკრებს შავფერდიანი,
 535 ლოკრებს - ევბეის მიღმა მხარეს დასახლებულებს.
 ევბეას მცხოვრებ, გულადობით განთქმულ აბანტებს,
 ერეტრიაში, ქალკიდაში, ჰისტაიაში,
 ზღვისპირა ქალაქ კერინთოში, მაღალ დიონში,
 კარისტოში და სტირას მხარეს დასახლებულებს
 540 არესის მოდგმის ელფენორი მეთაურობდა,
 ქალკოდონტის ძე, აბანტების მხნე წინამძღოლი.
 გრძელთმებიანი აბანტები მას მოჰყვებოდნენ,
 იფნისტარიან ოროლებით სწყუროდათ მხედრებს
 მომხვდურთა მკერდი დაელეწათ, აბჯრით დაცული.
 545 ორმოცი გემო მოჰყვა გმირებს შავფერდიანი.

კეთილად ნაგებ ციხე-ქალაქ ათენის მკვიდრებს,
 სად ერექთევსმა დაივანა, ნაყოფიანი
 მიწის ნაშობმა (აღუზრდია იგი ათენას
 და დიდ ტამარში ათენისა მოყვანია,
 550 სადაც მოყმენი ათენელთა თავს ავედრებნდნენ
 ყოველ წლის ბოლოს ხბორების და ბატკნების ზორვით),
 წინ მენესთევსი მოუძლოდა პეტეოსის ძე,
 მისი სადარი მოყმე ქვეყნად არა შობილა,
 რომ ისე მარჯვედ შეძლებოდა სპათა დაწყობა.
 555 მხოლოდ მხცოვანი ნესტორი თუ შეედრებოდა.
 ორმოცდაათი მათ ჩამოჰყვა შავი ხომალდი.

სალამინიდან აიანტმა თორმეტი გემი
 ჩამოიყვანა, ათენელთა ფალანთან დადგა.
 არგოსში მცხოვრებთ, ტირინთოსში გალავანიანში,
 560 ჰერმიონეში, ღრმა ყურეში მდგარ ასინეში,
 ტროიძენსა და ვაზით განთქმულ ეპიდავროსში,
 აიგინაში, მასეტაში მცხოვრებ აქაველთ
 წინამძღოლობდნენ დიომედე უმამაცესი
 და სთენელოსი, საყვარელი ძე კაპანევსის.
 565 მათ მოჰყვა მოყმე ღვთაებრივი - ევრიალოსი,
 ტალაონიდი მეფის, გმირი მეკესტევსის ძე.
 ყველას სარდლობდა დიომედე უმამაცესი.
 ოთხმოცი გემი მოჰყვა გმირების შავფერდიანი.

კეთილად ნაგებ ციხე-ქალაქ მიკენის მკვიდრნი,
570 კეთილად ნაგებ კლეონეში, უხვ კორინთოში,
ორნეიეში მოსახლენი, არაითირეს
და სიკიონში, სად ადრესტოს მეფობდა წინათ,
ჰიპერესიეს და ბჰემადალ გონოესაში,
პელენოში და ეგიონის შემოგარენში,
575 ეგილოსში, ჰელიკეში დამკვიდრებულნი
ასი ხომალდით აგამენონს წამოეყვანა.
სპა ჰყავდა ატრიდს ყველაზე მხნე, ყველაზე მეტი,
მეფე სპილენძის ელვარებით იყო მოსილი
და ამაცობდა გმირთა შორის გამორჩეული,
580 თვისი სიმხნევით და ლაშქართა თვისთა სიმრავლით.

ლაკედემონის ხეობებში მცხოვრები ხალხი,
ფარისს, სპარტასა და მტრედებით განთქმულ მესეში,
ბრისეიეში და მშვენიერ ავგეიეში,
ამიკლესა და სანაპირო ქალაქ ჰელოსის,
585 ლაასის მკვიდრნი და მხარეთა ოტილოსის -
ძმამ მოიყვანა ატრიდისა - მენელაოსმა
სამოცი გემით, ცალკერძოვე დააბანაკა.
თვით ამხედრებდა, თავის ძალის სჯეროდა მამაცს,
ბრძოლად უხმობდა, მას სწყუროდა ყველაზე მეტად
590 ელენეს ტანჯვა-ვაებისთვის შურისძიება.
იქვე მოსულან პილოსს, თრიოსს და არენეში,
უხვი აიპიში, ალფეოსის ხევის მცხოვრებნი,
კიპარისეენტს, ჰელოსსა და ამფიგენიას,
პტელეოსსა და დორიონში, სადაც მუზებმა
595 თრაკიელ მგოსანს ხმა წაართვეს თამირისს, მოსულს
ექალიედან, ევრისტოსის ექალიედან
იგი ზვიადად აცხადებდა, გავიმარჯვებო,
თუნდაც მუზებს რომ გამაჯიბრონ, ზევსის ასულებს.
თვალი დაუსვეს და ღვთიური სიმღერის ნიჭი
600 გაქრა, მუზებმა დაავიწყეს კითარის დაკვრა.
ნესტორ უძლოდა სპას, მხედარი გერენიელი.
ოთხმოცდაათი გარანდული გემო ჩამოჰყვა.
არკადიაში, კილენის მთის ფერდობზე მცხოვრებთ,
სად დგას ტაგრუცი, საფლავია ეპიტოსის,
605 ფენეოსში და არვემრავალ ორქომენოსში,
რიპეს, სტრატიეს და ენისპეს, სად მიწყევ ქარი
ქრის და ნავარდობს, ტეგეეში, მანტინეეში,
პარასიეს და სტიმფელოსში დამკვიდრებულებს
აგაპენორი მეფე, ვაჟი ანკაიოსის
610 სამოცი გემით მოუძლოდა და ყოველ ხომალდს
ბევრი მოჰყავდა მხნე მხედარი არკადიელი.

მათ თვით უბოძა ხალხთ მეუფე აგამენონმა
მტკიცე გემები, რომ გაეპოთ ზღვა ღვინისფერი,
რაკილა თვითონ ზღვაოსნობა ეძნელებოდათ.

- 615 ბუპრასიისა და ღვთაებრივ ჰელიდის მცხოვრებთ,
ჰირმინესა და მირსინოსის მიღმა მოსახლეთ,
ოლენიეს ტინს, ალისიას თვისად რომ სცნობენ,
ოთხი ბელადი მოუძლოდა, თვითეულ მათგანს
ათი გემი და ეპეელი მოჰყვა მრავალი.
- 620 ეს ოთხი იყო: ამფიმაქოს და თალპიოსი,
(ერთი ძე იყო კტეატოსის და აკტორიდი
ევრიტოსის ძე კი - მეორე), ამარინკიდი
დიორესი და ღვთის სადარი პოლიქსენიოს -
აგასთენიდეს, ავგეიდელთ ბელადის წული.
- 625 დულიქიელთა მამაც ტომებს, მკვიდრებს ექინის
წმინდა კუნძულთა, ელიდის ზღვის წინ მდებარეთა,
მეთაურობდა მძლე არესის მსგავსი მეგესი,
ძე ფილევსისა, დიად ზევსის საყვარელ მხედრის.
დულიქიაში მამის რისხვას გაეცა იგი.
- 630 ორმოცი გემო მოჰყვა მოყმეს შავფერდიანი.
კეფალენიელთ მოუძლოდა გმირი ოდისევს,
ითაკას მცხოვრებთ, ნერიტოსში - ტყით დაბურულში,
კროკილეაში და სუსხიან ეგილიპეში,
ძაკინთოსშიაც და სამოსის მიდამოებში,
- 635 ეპიროსშიაც რომ სახლობდნენ და მის პირდაპირ.
მათ მოჰყვა სარდლად ოდისევსი ზევსის სადარი,
თორმეტი გემი ჰყავდთ წითელფერდებიანი.
ეტოლიელნი მოჰყვნენ თოანტს ანდრემონის ძეს,
პლევრონის მკვიდრნი, ოლენოსის და პილენესი,
- 640 ზღვის სანაპირო ქალკიდესი და კალინდონის.
აწ აღარ იყვნენ არც ინევს და არც ძენი მისნი,
გარდაიცვალა მელეაგროს ქერათმიანი
და თოანტს ერგო ეტოელთა ქვეყნის მეფობა.
ორმოცი გემი მას ჩამოჰყვა შავფერდიანი.
- 645 იდომენევსი შუბოსანი უძლოდა კრეტელთ,
კნოსოსში, მაღალგალავნიან გორტინში მცხოვრებთ,
ლიკტოსს, მილეტოსს, ფესტოსა და თეთრ ლიკასტოსში,
რიტიონშიაც, სხვა ხალხმრავალ ქალაქებშიაც.
ასქალაქიან კრეტის მამაც მოსახლეობას
- 650 მეთაურობდნენ იდომენევს და მერიონე -
ენიალოს კაცთამჟღეტის ბადალი გმირი.
ორმოცი გემი მათ ჩამოყვა შავფერდიანი.
სვიან ჰერაკლიდს ტლეპოლემოსს, ახოვან მოყმეს
ცხრა გემით მოჰყვნენ უძლეველი როდოსელები.
- 655 როდოსს ესახლნენ როდოსელნი სამ დიდ ქალაქში -

იელოსოსში, ლინდოსსა და კამერიოსში.
მათ შუბოსანი ტლეპოლემოს მეთაურობდა.
ჰერაკლესაგან შეეძინა ასტიოქეას,
როცა მდინარე სელეენტთან მოჰყვა ბუმბერაზს.
660 ეფირეს ქვეყნად იავარმქმნელს მრავალ ქალაქის.
ტლეპოლემოსი სასახლეში როს დავაჟკაცდა,
ბოლო მოუღო მამამისის საყვარელ ბიძას,
მოხუცს, არსის შთამომავალს, ქველ ლიკიმნიოსს.
გემნი ააგო, ხალხი მრავლად შემოიკრიბა,
665 ზღვას მისცა თავი, გამოექცა შურისძიებას
ჰერაკლეს შვილთა და ბადიშთა.

მას თავს გადახდა
მრავალი ჭირი და როსოსში დასახლდა ბოლოს.
სამ ფილად გაჰყო ჩამოსულნი, ზევსი სწყალობდა,
ადამიანთა და ღმერთების მამა-უფალი,
670 დიდი სიმდიდრე ხალხს უბოძა კრონოსის წულმა.

ნირვესს სიმედან მხოლოდ სამი ხომალდი მოჰყვა,
ნირვესს, მემკვიდრეს ხაროპის და აგლაიესი,
ნირვესს, ილიონს მოსულთ შორის უმშვენიერესს,
ყველაზე ლამაზს, გარდა ფეხმარდ აქილევსისა.
675 ცოტა მოჰყავდა ხალხი, მეტი ძალა არ ჰქონდა.

ნისირეს მცხოვრებთ, კრაპათოს და კასოსის მკვიდრებს,
ეფრიპილოსის ქალაქ კოსის, კუნძულ კალიდნის -
ფიდიპოსი და ანტიფოსი წინამძღოლობდნენ,
ორი ძე მეფე თესალოსის, ჰერაკლიდისა.
680 მათ ოცდაათი გარანდული გემო ჩამოჰყვა.

ახლა ვუმღეროთ პელაზგიკურ არგოსში მცხოვრებთ,
ალოსს, ალოპეს, ტრექისსა და ფთიას რომ ფლობენ.
ლამაზ ქალებით სახელგანთქმულ პელადის მკვიდრებს
ჰქვიათ პელენნი, აქაველნი, მირმინდონელნი.
685 მათს ორმოცდაათ გემს აქილევს მეთაურობდა.
მაგრამ მქუხარე ბრძოლა უკვე აღარ ახსოვდათ,
აღარ ჰყავდათ წინამძღოლი.

ხომალდთა შორის
იწვა ფეხმარდი აქილევსი, რისხვით აღვსილი
ლამაზთმიანი ბრისეისის დაკარგვის გამო.
690 ლირენსოსიდან მოიყვანა, როცა დალეწა
ლირენსოსი და თებე მადარლგალავნიანი,
მოკლა მინეტოს, ეპისტროფოს შუბისმტყორცნელი,
სელეპიადელ მეფის შვილნი - ევენოსისა.
იწვა მქუხარეთ, მაგრამ ბრძოლა მალე ელოდა.

695 ფილაკეს მცხოვრებთ, პარასოსის ყვავილოვანის,
ქალღმერთი დემეტრეს წილხვდომილის და იტონისა,
ზღვის სანაპირო ანტრონესი და პტელეოსის, -
პროტესილას ჰყავდა მეფედ, სანამ ცოცხლობდა,
ახლავ შავ მიწას იყო გმირი მიზარებული.

700 ის ფილაკეში გულმწუხარე ცოლს დაეთხოვა,
აუგებელი დარჩა სახლიც.

დასცა ტროელმა,

როცა ყველაზე უწინარეს დატოვა გემი.

ბელადი ჰყავდა და ძველ ბელადს სპა დასტიროდა.

ახლა პოდარკე მიუძღოდა არესის მოდგმის,

705 ძეი იფიკლოსის ფილაკიდის, არვემრავლის,

პროტესილას ასაკითაც, ძალითაც სჯობდა

თავის უმცროს ძმას.

უბელადოდ არ დარჩა ჯარი.

710 ორმოცი გემი მოჰყვა გმირებს შავფერდიანი.

დასახლებულნი ბოიბედის ტბასთან, ფერეში,

ბოიბესა და გლაფირეში, იაოლკოსში -

თორმეტი გემით მოეყვანა მეს ადმეტოსის,

ევმელოსს.

იგი ალკესტისმა შესძინა მეფეს,

715 ულამაზესმა პელიასის ასულთა შორის.

მეთონესა და თავმაკიეს, მელიბოიას

და სუსხიანი ოლიძონეს მოსახლეობის

შვიდ გემს მოუღვა ფილოკტეტე, მძლე მშვილდოსანი.

ყოველ ხომალდზე იყო მოყმე ორმოცდაათი,

720 მეხოფური და მეომარიც უმამაცესი.

მაგრამ თვით გმირი აუტანელ ტკივილს ებრძოდა

კუნძულ ლემნოსზე, სად აქაველთ დატოვეს მარტო

საშინელ ჰიდრას საზარელი გესლით მოწყლული. . .

მაღე არგიველთ ფილოკტეტე გაახსენდებათ

725 შავფერდებიან ხომალდებთან.

არ დარჩა ჯარი

უმეთაუროდ, მაგრამ სწუხდა ბელადის გამო.

მედონი, ბუში ოილევის, რაზმებს აწყობდა.

იგი შესძინა რენემ ქალაქთმმსურველ ოლივესს.

ქვალორდიანი ოთომეს და ტრიკეს ბინადართ,

730 ექალიესი, ექალიურ ევრიტოს ციხის -

მეთაურობდა ორი ვაჟი ასკლეპიოსის -

პოდალეიროს, მახაონი - მარჯვე აქიმნი.

მათ ოცდაათი გარანდული გემი ჩამოჰყვა.

ორმენიაში და ნაკადთან ჰიპერეის,

735 ასტერიონში, ტიტანოსის თეთრ თხემთან მცხოვრებთ

ევრიპილოსი ახლდა, შვილი ევემონოსის,
ორმოც შავფერდა ხომალდს იგი მეთაურობდა.
არგისასა და გირტონეში, თუ ელონეში,
ოლოოსონში, თეთრ ქალაქში დასახლებულებს
740 წინამძღოლობდა მხნე, მამაცი პოლიპოიტე,
პერიტოსის ძე, უკვდავი ზევსის შობილის.
იგი შესძინა პერიტოსს ჰიპოდამეამ,
იმავე დღეს, როცა კენტავრები დასაჯა გმირმა,
ეთიკელებთან ჩამოყრილნი პელიონიდან.
745 მარტო არ იყო, ლეონტევსიც ახლდა მხედრობას,
კაინევსის ძის კორონოსის პირშო მამაცი.
ორმოცი გემი მოჰყვა გმირებს შავფერდიანი.

ოცდარო გემით კიფოსიდან მოვიდა გუნევს,
ენიენელნი მოჰყვნენ და მხნე პერაიბელნი.
750 ცივ დოდონესთან ცხოვრობდნენ და ყანას ხნავდნენ
ტიტარესიოს ნაპირებზე, სადაც მდინარე
პენეოსის მხარეს ზვირთთა ლივლივით მიდის,
თუმც არ შეერთვის ვერცხლის ტალღებს პენეოსის,
მხოლოდ ზემოდან გადაუვლის ზვირთი, ვით ზეთი,
755 რადგან საზარი სტიქსის წყლიდა მოსდგამს სათავე.

პროთოსს მოჰყვნენ მაგნეტები, ტენტრედონის ძეს,
პენეოსსა და პელიონთან დასახლებულნი.
პროთოს იყო წინამძღოლი, გმირი ფიცხელი,
ორმოცი გემი მოიყვანა შავფერდიანი.
760 ესენი იყვნენ დანაელთა მხნე ბელადები.
ვინ ვთქვა ყველაზე თვალსაჩინოდ, მიმღერე, მუზავ! –
ვის ჰყავდა ცხენი საუცხოო ატრიდთა ჯარში?
რემა მოასხა ევმელოსმა ფერეტადმა –
მოაქროლებდა ფრინველივით ფრთაშესხმულ რაშებს,
765 ერთფერთ, ერთნაირთ, ერთი ხსნისას, ტოლებს და სწორებს,
პიერიასი აპოლონის მიერ გაზრდილებს.
ქვეყნად მოჰქონდათ მათ არესის საშინელება.

ყველასა სჯობდა აიანტი ტელემონის ძე,
სანამ აქილევს მრისხანებდა, მჯობნის მჯობნელი,
770 უებრო იყო ბედაურიც პელევსის ძისა.
მაგრამ ამჟამად უქმად იდგა გმირი ხომალდთან,
განრისხებული ერისმთავარ აგამენონზე.
სანაპიროზე ერთობოდა მისი მხედრობა,
ბადროს ტყორცნა და მშვილდოსნობა გამართულიყო,
775 ცხენებიც უქმად თავთავიანთ ეტლებთან იდგნენ,
შეექცეოდნენ ტკბილ ლოტოსს და ველურ ნიახურს.
მეფის ჩარდახში ეწყო ეტლის მოსართავეები.

არესის რჩეულს, ფეხმარდ ბელადს დანატრებულნი
მერანნი უქმად ვრცელ ბანაკში დასეირნობდნენ.

780 დაიდრნენ სპანი, თითქოს ცეცხლი მოედო მიწას,
კვნესა აღმოხდა, როგორც ზევსის მძვინვარების დროს,
როს ტვიფოვესით აპობს ხოლმე ქვეყანას ღმერთი,
არიმოისთან, ტვიფოვესის სამთიობოსთან.
ისე კვნესოდა დედამიწა მებრძოლთა ფეხქვეშ.
785 მინდორი სწრაფად გაიარა აქაველთ ჯარმა.

ტროელთ ეწვია მალემსრბოლი მაცნე ირისი,
ფაროსან ზევსის მოციქული, მრისხანე ცნობით.
ტროელნი ბჭობდნენ პრიამოსის ბჭესთან იმჟამად,
ჭაბუკს თუ მცხოვანს მოეყარა მეფესთან თავი.
790 მათ შორის დადგა და მიმართა მაცნემ ფეხმარდმა,
ხმით მიემსგავსა პრიამეს ძეს, მამაც პოლიტეს,
თვისი სიმარდის იმედით რომ იდგა გუშაგად
მაღალ ყორღანზე მცხოვან გმირის აისვეტესი,
რათა გაეგო აქაველთა თავდასხმის დროზე.

795 მიიღო მისი გარეგნობა და თქვა ირისმა:
”მოხუცო, მრავალსიტყვაობა ახლაც გჩვევია,
ვით მშვიდობის ჟამს, მაგრამ გელის სასტიკი ბრძოლა.
მე არაერთგზის მოვსწრებივარ სისხლისმღვრელ ომებს,
მაგრამ არასდროს არ მინახავს ამდენი ხალხი!

800 ფოთლებივით და ქვიშასავით ურიცხვი ჯარი
მოემართება საბრძოლველად ქალაქისაკენ. . .
ჰექტორ! მე მოგცემ სასარგებლო რჩევას, მისმინე:
ბევრი შეყრილა მოკავშირე ტროელთ ქალაქში,
მრავალ ენაზე მოსაუბრე, მრავალ ქვეყნიდან.

805 ყოველ ტომს თითო მიუჩინე მოყმე რჩეული,
რომ უწინამძღვროს მხედრობას და მოქალაქეებს”.
ასე უბრძანა და მიუხდვა ჰექტორი ქალღმერთს.
კრება დაშალა. აღიჭურვა ლაშქარი სწრაფად,
გახსნეს კარიბჭე, გამოცვივდნენ მებრძოლნი გარეთ,

810 ქვეითები და ცხენოსანნი. ატყდა გნიასი.

ქალაქთან ახლოს, ველის პირას, ერთი ბორცვი დგას,
აქეთ-იქიდან შეიძლება შემოუარო,
ბატიეიას ეძახიან ოდითვე კაცნი,
ხოლო უკვდავნი - ფეხმსუბუქი მირინეს საფლავს.

815 ბორცვთან გაიყვნენ ტროელნი და მოკავშირენი.
ტროელთ ჰექტორი მიუძლოდა ზუჩმოელვარე,
მის გვერდით იდგა რჩეული და დიდძალი ჯარი,
ბოძალით ბრძოლას ესწრაფოდა გულანთებული.

დარდანელთ მოჰყვა ანქისეს ძე. გმირი ენეას.
820 იგი ანქისეს აფროდიტემ შესძინა, როცა
იდეს ჭალაში თანაეყო მოკვდავს ქალღმერთი.
მარტო არ იყო, ანტენორის ორი ძე ახლდა:
არქელოქოს და აკამანტი, ომში ნაცადნი
იდეს ფერდობის, ძელეიას მხარის ბინადრართ,
825 რომელნიც სვამდნენ წყაროს შავი აისეპოსის,
ლიკაონის ძე მოუძლოდა, მძლე პანდაროსი,
რომელსაც მშვილდი თვით აპოლონ ღმერთმა უბოძა.

ადრასტეაში, ველ-მინდვრებში აპაისოსის,
პიტეიაში, ტერეის ფერდობზე მცხოვრებთ
830 ადრესტოსი და ამფიოსი წინამძღოლობდნენ,
ძენი პერკოსელ მეროპისა, სახელგანთქმული
მისნის, რომელიც ძვირფას შვილებს ნებას არ რთავდა,
დამღუპველ ომში წასულიყვნენ.
მათ არ უსმინეს -
ბედმა უბიძგა ბედკრულთ შავი სიკვდილისაკენ.
835 პერკოტესა და პრაკტიონის მხარეს მოსახლეთ,
სესტოს, აბიდოს და ღვთიური არისბეს მკვიდრებს
წინამძღოლობდა ასიოსი, ჰირტაკეს წული
სწორედ ასიოსს არისბედან მოჰყავდა რაშნი,
ვეება, ფიცხნი, სელეენტის სანაპიროდან.
840 ჰიპოთოოსი მოუძლოდა შუბოსან პელაზგთ,
უხვნაყოფიან ლარისაში დასახლებულებს,
არესის მოდგმის ჰიპოთოოს და პილაიოს.
ორივე იყო ტევტამიდი ლეთოსის ვაჟი.

აკამანტსა და პერითოოს თრაკიელები
845 ქარიშხლიანი ჰელესპოტნის მხრიდან წამოჰყვნენ.
კიკონ ევფემოს მოუძლოდა შუბშემართულებს,
ტროიძენოსის ძე, კეადის - ზევსის შობილის.
პეონნი მოჰყვნენ პირაიქმეს, მშვილდმორკალულნი,
ამიდონედან და წყალუხვი აქსიოსიდან,
850 აქსიოსიდან, ასეუ უხვად რომ რწყავს ქვეყანას.

პაფლაგონიელთ მოუძლოდა მხნე პილემენე,
ველურ ჯორებით სახელგანთქმულ ენეტეს მხრიდან,
კიტოროსის და სესამოსის მიდამოებში,
პართენიოსის ნაპირებზე დასახლებულებს,
855 ერთიანიოსს, კრომნასა და ეგიალოსში.
ჰალიძონების ეპისტროფოსს, ოდიოსს მოჰყვნენ
ვერცხლის შორეულ საბადოდან - ალიბეს მხრიდან.
წინამძღოლობდნენ მისიელებს ქრომის, ენომოს -
კაცი ჩიტებით მარჩიელი; ვერ არგო ცოდნამ:

860 ბედს ვერ გაექცა, აქილევსმა მოკლა ფეხმარდმა.
წყალში დაახრჩო, ტროელთა და სხვათა მმუსვრელმა.
ფორკის მოჰყავდა ფრიგიელნი და ასკანიოსს -
ასკანიიდან, ანთებულნი ბრძოლის წყურვილით.

ანტიფოს, მესთლე მოუძლოდნენ მეონიელებს,
865 ტალაიმენეს ძენი, შობილთ გიგაიესთან
მეონიელნი მოჰყვებოდნენ ტმოლოსს შობილნი.
კარელთ, მოუბართ ბარბაროსულ ენა-კილოზე,
მილეტში, ფთირეს ტყით დაფარულ კალთებზე მცხოვრებთ,
მაიანდროსის ნაპირებთან, მიკალეს თხემთან.

870 ამფიმაქოსი მოუძლოდა და ქველი ნასტე,
ამფიმაქოს და ნასტე - ძენი ნომიონისა,
რომელიც ომშიც კოჰწიობდა, როგორც ქალწული,
მაგრამ ბედშავი სიკვდილისგან ვერ იხსნა ოქრომ:
ბოლო მოელო მდინარეში პელიდის ხელით

875 და ოქრო შერჩა გამარჯვებულს - ფეხმარდ აქილევსს.
სარპედონსა და სვიან გლავკოსს ლიკიელები
მოჰყვნენ ქსანოთსის ხეობიდან და ლიკიიდან.

ქება მესამე

ფიცი. ალექსანდროსისა და მენელაოსის შერკინება

სპათა საბრძოლო წყობა მოჰყვა მამაც ბელადებს
და გამოიჭრნენ ტროელები მძლავრი ყიჟინით.
ასე ყივიან წეროები ცის კაბადონზე,
ზამთრის ქარბუქს და თავსხმას როცა თავს დააღწევენ.

5 გუნდი და გუნდი გადუფრენს ჭავლს ოკეანის
და ქონდრისკაცებს ემუქრება საზარ სიკვდილით,
გამძვინვარებით დააცხრება ცის წიაღიდან.
უხმოდ დაიდრნენ აქაველნი, რომ ერთსულოვნად
მტერსაც შებრძოდნენ და ერთმანეთს მიშველებოდნენ.

10 თითქოს მთის თხემზე ნოტოსს ნისლი დაუფენია,
მეხრეთა მტერი, ღამესავით ქურდთა ქომაგი,
ქვა რომ ისროლო, ნისლში მანძილს თვალს ვერ გააწვდენ. . .
ასე ავარდა ტერფებიდან კორიანტელი,
სწრაფად მიმავალთ ბული მტერისა უკან რჩებოდათ.

15 როცა მიადგნენ ერთურთს სპანი შესარკინებლად,
ტროელთ ღმერეებრი გამოეყო ალექსანდროსი,
ვეფხისტყაოსანს მორკალული მშვილდი ბეჭებზე,
ხოლო თემოზე ხმალი სცემდა, სპილენძის ოროლს

- იგი ამაყად იღერებდა, ყველა არგიველს
 20 შესარკინებლად მოუხმობდა და ორთაბრძოლად.
 მენელაოსმა თვალი მოჰკრა, ღმერთის არესის
 რჩეულმა გმირმა, როცა მოყმე სპას გამოეყო.
 ისე იხარა, როგორც ხარობს მშვიერი ლომი,
 ქორბუდა ირემს, ველურ ქურციკს რომ წააწყდება.
- 25 გამძვინვარებით ბრდღვინავს, თუნდაც თვითონ იმავე დროს
 ფეხმარდ მწევართა, მეძებართა ალყა გარს ერტყას.
 ასე იხარ მოყმემ, როცა ალექსანდროსი
 თვალნათლივ ნახა, შურისგება მყის განიზრახა,
 ეტლი დათმო და ძირს გადმოხტა აბჯარასხმული
- 30 მაგრამ ტროელმა, ღვთის სადარმა, როცა შენიშნა,
 როგორ ბრწყინავდა მეწინავე, გული შეუკრთა,
 ხალხს მიეფარა და ანაზდად გაექცა სიკვდილს.
 თითქოს ურჩხული ხეობაში ანხაო მგზავრმა,
 უკუმიიქცა და სახსრები აუცახცახდა
- 35 ანაზდეულად ლტოლვილსა და დაწვგაფითრებულს.
 ამაყ ტროელთა მწკრივში ასე ჩაკარგულიყო
 შეძრწუნებული ღვთის სადარი ალექსანდროსი.

- როს თვალი ჰკიდა, შეარცხვინა მოყმა ჰექტორმა;
 ”ლამაზო პარის, მექალთანავე, მაცდუნებელო!
- 40 არ შობილიყავ, ან უცოლოდ დახშობილიყავ, -
 მე ვინატრებდი! განა ბევრად ეს არა სჯობდა,
 ვიდრე სირცხვილი, სიძულვილი საყოველთაო!
 ხედავ, ხარხარებს თმახუჭუჭა სპა აქაველთა,
 შენ რომ ეგონეთ გმირი, შენი მშვენების გამო.
- 45 ლამაზი კი ხარ, მაგრამ მხდალი, სულით უძლური.
 მაინც გაბედე ბობოქარი ზღვა დაგეძლია,
 ერთგული ხალხი შეგეკრიბა, უცხო ტომებთან
 შეპარულიყავ, მოგეტაცა ღირსება ქალის, -
 დაი და რძალი შეგრჩენოდა მხნე თოროსანთა.
- 50 ეს შესძელ ხალხის, მამაშენის საუბედუროდ,
 შენს ბედზე შესძელ შენდა ჭირად, საამოდ მტერთა.
 რად არ შეხვდები მენელაოსს, არესის რჩეულს?
 ნახავ, რა კაცის ათქვირებულ ცოლს დაეუფლე!
 შნ რომ კითარა, აფროდიტეს მადლი არ გეცხოს -
- 55 ლამაზი თმები და იერი, მტვრად იქცეოდი!
 მხდალნი ყოფილან ტროელები, თორემ ქვის ქიტონს
 შემოგავლებდნენ ესოდენი ჭირის მიზეზო!”

- მყისვე მიუგო ღვთაებრივმა ალექსანდროსმა:
 ”ჰექტორ, სწორი ხარ და ნებაც გაქვს ჩემი ყვედრების.
- 60 მკერდში შენ გიცემს გული მტკიცე, როგოც სეკირა -
 ხის მჭრელის ხელით ხეს რომ აპობს და როცა გემის

ძელებს გამოთლის, ძალას აძლევს მოწადინება. . .
ასევე ურყევ სულს ფლობ, მაგრამ ნუ დაამცირებ
სასიყვარულო მადლს ოქროვან აფროდიტესი.

65 ღვთაების ჯილდო არასოდეს დაიწუნება,
რადგან თვით გვაძლევს, ვერ მოვიხვეჭით ჩვენი სურვილით!
შენ გინდა ბრძოლად გამოვიდე, მტერს შევერკინო?
უბრძანე ტროელთ და აქაველთ - დაწყნარდეს ყველა,
შუაში გავალთ მე და გმირი მენელაოსი,

70 ელენესათვის შევებმებით სპათა წინაშე.
ვინც გაიმარჯვებს ჩვენ ორს შორის, ყველა საუნჯეს
გაითავისებს და დიაცსაც სახლში წაიყვანს.
თქვენ კი, ფიცის და მეგობრობის ერთგულნო, დარჩით
ტროაში!

წავლენ აქაველნი გემებით არგოსს,
75 ლამაზ ქალებით დამშვენებულ აქაიაში”.
ასე ბრძანა და გულს მოემზა ღვთაებრივ ჰექტორს,
შუაში ჩადგა, ჩაარიგა ტროელთა ფლანგნი.
ხელთ ეპყრა შუბი, დაშოშმინდა მაშინ ლაშქარიც. . .
მაგრამ მოხიდეს მშვილდნი გმირმა აქაველებმა,

80 მრავალს ოროლის და შურდულის ტყორცნა ეწადა.
ხმამაღლივ ლაშქარს მოუწოდა აგამენონმა:
”არგოსის მკვიდრნო. აქაველნო! იყუჩეთ, ყრმანო!
ზუჩმოელვარე ჰექტორს სიტყვა უნებებია!”

ასე უბრძანა, დააოკა ბრძოლის წყურვილი.

85 ლაშქარს მიმართა ღვთაებრივმა გმირმა ჰექტორმა:
”ყური მომაპყართ, ტროელნო და მხნე აქაველნო,
აი, რა უნდა ალექსანდროსს - ამ ბრძოლის მიზეზს:
ტროელთ მოუხმოს და აქაველთ, აბჯრით შემოსილთ,
უხვნაყოფიან ველზე დადონ შუბ-ფარ-შიმშერი.

90 თვითონ შეხვდება მენელაოსს, არესის რჩეულს
და ელენესათვის მას საჯაროდ შეერკინება.
ვინც გაიმარჯვებს იმ ორს შორის, ყველა საუნჯეს
დაეუფლება და დიაცსაც სახლში წაიყვანს.
ჩვენ კი ძმობა ვთქვათ და შევიკრათ ღვთაებრივ ფიცით!”

95 ასე ამბობდა, სპა უსმენდა სულგანაბული.
მენელაოსმა კი ასე თქვა კეთილშობილმა:
”მეც მომისმინეთ! დარდი სერავს ჩემს გულს საზარი,
დიდიხანია ამას ვფიქრობ: დროა, შერიგდნენ
ტროელები და არგიველნი. ბევრი გხვდათ ჭირი

100 ალექსანდროსის და ატრიდის ქიშპობის გამო.
ვისაც ჩვენს შორის უწერია სიკვდილი ბედად,
ნურც გადარჩება, თქვენ კი ახლავ უნდა შერიგდეთ.
მსხვერპლად შევწიროთ თეთრი კრავი და შავი ცხვარი

მზესა და მიწას, სხვა ზვარაკი - დიად კრონიონს.
105 უხმეთ პრიამოსს და თვითონვე თქვას ზენაარი,
რაკი მის შვილთა სიტყვას კაცი ველარ ენდობა.
დე, ვერვინ შეძლოს ღმრთის წინაშე ფიცის გატეხა.
ვერ ერწმუნება ჭაბუკის გულს, ფუქსავატ ნათქვამს
ხოლო მოხუცი მუდამ განსჯის წინდახედულად,
110 ორსავე მხარეს იგი მხოლოდ კუთვნილს მიუზღავს”.

აქაველთ ჯარმა და ტროელთა სპამ გაიხარა,
იგრძნეს, რომ ბოლო ეღებოდა ომის სატანჯველს.
ცხენნი დააცხრეს, ეტლებს ახსნეს მოსართავები,
განიარადდნენ, საჭურველი ახლოს დაიდვეს.
115 მებრძოლთა შორის მხოლოდ ვიწრო მინდორი დარჩა,
ჰექტორმა ორი მალემსრბოლი გაგზავნა ტროას,
კრავნი მოასხით და პრიამოსს თხოვეთო მოსვლა.
იგივე უთხრა ტალთიბიოსს აგამენონმა -
ზვარაკად კრავნი მოეყვანათ ხომალდებიდან.
120 დაემორჩილა მალემსრბოლი ატრიდის ნებას.
ირისს უნდოდა თეთრხელება ელენესათვის
სიტყვა ეთქვა და ძვირფას მულის სახე მიეღო,
რომელს ქმრად ჰყავდა ჰელიკაონ ანტენორიდი.
ღმერთი ემსგავსა პრიამოსის ქალს ლაოდიკეს,
125 ჩარდახს შევიდა, სად ელენე ქსოვდა მშვენიერ,
ორხაულ ფარდაგს. აესახა ზედ შერკინება
ტროელ მხედართა და აბჯროსან აქაველების,
ბრძოლა, არესის მკაცრი ხელით ტანჯვის მომგვრელი.
ასე მიმართა ქალს ფეხმარდმა მაცნე ირისმა:
130 ”ძვირფასო ნიმფავ, ნახე საქმე გასაკვირველი
ტროელ მხედართა და აბჯროსან აქაველების!
ნახე ლაშქარი, არესის ხმით გულანთებული
ველზე რომ იდგა, სისხლისმღვრელი ომი სწყუროდა.
როგორ დაწყნარდა! ბრძოლა შეწყდა და მეომარნი
135 ფარს დაყრდნობიან, ჩაურჩვიათ შუბი მიწაში.
მხოლოდ გმირ პარისს, მენელაოსს - არესის რჩეულს
სწადიათ ერთურთს შეერკინონს რვალის შუბებით,
რომ შენ სანუკვარ მეუღლედ გცნოს გამარჯვებულმა”.

უთხრა და სულში ჩაუღვარა გრძნობა უტკბესი -
140 ფიქრი ქალაქზე, პირველ ქმარზე, ნათესავებზე.
ადგა ელენე, სხივმოსილი სპეტაკ ქსოვილით,
სამთიობოდან გამოვიდა, მდუღარე ცრემლი
თვალზე მოადგა. მოახლენი მიჰყვნენ: აითრე -
პიტთევსის ქალი და კლიმენე თვალეზციმციმა.
145 მალე მიადგნენ სკაიას ბჭეს, მაღლა აღმართულს.
იქ იყვნენ: მეფე პრიამოსი და თიმოიტე,

პანთოს, ლამპოსი, კლიტიოსი, ჰიკეტაონი,
უკალეგონ და ანტენორი. ბრძენი მოხუცნი
ისხდნენ სკაიას კარიბჭესთან მაღალ გოდოლში.

- 150 მცხოვანთ აწ ბრძოლა არ შეეძლოთ, მაგრამ ბჭობის დროს
მძლეობდნენ სიტყვით, ვით ჭალებში - ჭიჭინობელა,
ხეთა შტოებში დამალული და მოჭახჭახე.
ერთდ მოგროვდა კოშკში ტროელ მოხუცთა დასი.
თვალი რომ მოჰკრეს მათთან მოსულ ლამაზ ელენეს,
155 ერთურთს მიმართეს დარბაისელთ ფრთიანი სიტყვით:
”ვერ გაამტყუნებ, რომ ტროელნი და აქაველნი
ასეთ ქალისთვის ომს და ხანგრძლივ ტანჯვას ითმენენ:
მართლაც რომ ქალღმერთს შეედრება იგი მშვენებით! . . .
მაგრამ სჯობს, ქალი მშვენიერი დროზე მოგვშორდეს,
160 გემს დაუბრუნდეს დამღუპველი სანუკვარ ყრმათა!”
ხოლო მოხუცმა პრიამოსმა ქალს დაუყვავა:
”მომიახლოვდი, საყვარელო ასულო ჩემო!
აქედან ნახავ პირველ ქმარსაც და ახლობლებსაც.
შენ უბრალო ხარ, ბრალი ღმერთებს მიუძღვით მხოლოდ:
165 შემოგვისიეს აქაველნი, ცრემლის მომტანნი.
ჩამოჯექ, მითხარ მე სახელი დიდებულ კაცის -
ვინ არის ის ყრმა ახოვანი? აქაველთ შორის
მასზე მაღალი მეომფარი სხვაც შეიმჩნევა,
მაგრამ ასეთი მშვენიერი თვალს არ უხილავს,
170 და არც ასეთი სვიანი ყრმა: მეფეს ჰგავს იგი!”

მოხუცს მიუგო მშვენიერმა ქალმა, ქალთამზემ:
”უნდა მიყვარდე, მამამთილო, თან შიშიც მქონდეს!
ნეტავ, სიკვდილი მღირსებოდა, როცა გამოვყევ
შენს შვილს, დავტოვე საქორწინო, ტკბილი საწოლი,
175 ძმები, ასული საყვარელი და მეგობრები.
ასე არ მოხდა და ამიტომ ცრემლად ვიღვრები! . . .
შენს შეკითხვაზე გიპასუხებ, დიდო მეფეო:
ეს კაცი გახლავს ატრევსის ძე აგამენონი,
სვიანი მეფე და მებრძოლი ძალგულოვანი.

- 180 მაზლი ერქვა და, ვაგლახ-უღირსს, მყოლოდა მაზლად!”

გაოცდა მეფე, აღტაცებით წამოიძახა:
”ქუდბედიანო და ნეტარო ატრევსის ძეო,
რამდენ აქაველს წინამძღოლობ, აბჯრით შემოსილს!
ოდესღაც ვაზით სახელგანთქმულ ფრიგიას ვიყავ,

- 185 შევხედე ფრიგიელთ, მარად რაშებზე ამხედრებულებს,
ატრევსისა და ღვთის სადარი მიდონის ლაშქარს.
ბრძოლად იწვევდნენ სანგართოსის სანაპიროსთნ,
მათს მხედრობაში მოკავშირედ მეც ვითვლებოდი.
ამაძონები ჩვენ გვებრძოდნენ კაცთმოდულენი,

190 აქაველებთან თუმც სიმრავლით რას მოვიდოდნენ!”

როცა იხილა ოდისევსი, ჰკითხა მოხუცმა:

”მითხარი, შვილო საყვარელო, ეს ვინდა არის?

ერთი თავით რომ დაბალია აგამენონზე,
მაგრამ, მგონია, არის უფრო მხარბეჭიანი.

195 გმირს საჭურველი ნაყოფიერ მიწაზე უდევს,
ვერძივით დადის მეომართა ფალანგებს შორის.
მე ვერძს მაგონებს, ამაყად რომ ვერცხლისფერ მატყლით
დახუჭუჭებულ ცხვრების ფარას მიუძღვის ხოლმე”.

უთხრა ელენემ მშვენიერმა, ზევსის შობილმა:

200 ”ეს ლაერთიდი, ჰკუაუხვი ოდისევსია,
ითაკის ხალხის და კლდოვანი მიწის აღზრდილი,
მრავალთ მრავალი ხრიკითა და სიბრძნით აღსავსე”.

მყის ანტენორმა ჩამოართვა სიტყვა ელენეს:

”ჭემმარტია შენი სიტყვა, სვიანო ქალო!

205 ოდესღაც ჩვენთან მოციქულად იყო ოდისევსი,
შენს გამო. ახლდა მენელაოსს არესის რჩეულს.
მე მივიწვიე, მეგობრულად გავუმასპინძლდი.
გავიგე სიბრძნეც, ხასიათიც ორივე გმირის.
ტროელთა დასში თუკი ერთად გამოჩნდებოდნენ,
210 ფართო მხარბეჭით მოძმეს სჯობდა მენელაოსი,
თუ დასხდებოდნენ, ახოვანი ჩანდა ოდისევსი.
როცა კრებაზე გმირებს ჰქონდათ რამე სათქმელი,
მენელაოსი სიყტვას მალე იტყოდა ხოლმე.
ბევრს არ ამბობდა, როდი იყო ენაწყლიანი

215 და მჭერმეტყველი. შედარებით მასზე უმცროსი
ჰკუაულევი ოდისევსიც წამოდგებოდა,
დინჯად ძირს მიწას დასცქეროდა თვალებდახრილი,
კვერთხს არ არხევდა, მარჯვენაში ეჭირა მტკიცედ,
ჩვეულებრივი მეომარი გეგონებოდა.

220 ჰგავდა ან უგნურს, ან რამეზე განაწყენებულს,
მაგრამ როგორც კი მძლავ ხორხიდან ბგერას დაძრავდა,
თოვლის ბუქივით ბაგეთაგან ბორგავდა სიტყვა!
ვინ გაბედავდა ვაჟკაცისთვის სიტყვა მოეჭრა?
კარგად ვიცნობდით ტროელები მაშინ ოდისევსს”.

225 შემდეგ აიანტს რომ შეხედა, ჰკითხა მოხუცმა:

”ეს აქაველი ვინდა არის ესოდენ მძლავრი,

სხვებზე მაღალიც და ყველაზე მხარბეჭიანი?”

მეფეს მიუგო ღვთაებრივმა ქალმა ელენემ:

”ტელეამონის მე აიანტი - აქაველთ ბურჯი!

230 ხოლო კრეტელთა სპას მოუძღვის იდომენევსი,
ერთად შეყრილან წინამძღოლნი კრეტელთა ლაშქრის.
მას ხშირად ძმურად მასპინძლობდა მენელაოსი,
როცა კრეტიდან გვეწვეოდა სვიანი გმირი.
სხვასაც ბევრს ვხედავ აქ თვალმახვილ აქაველ მოყმეს,
235 ყველას კარგად ვცნობ, შემძლია ჩამოგიტვალო.
ორი არა ჩანს მხოლოდ ლაშქრის დამწყებთა შორის:
კასტრო-მხდარი, პოლიდეევოს - მხნე მეომარი,
ჩემთან ერთად რომ შვა ამ ქვეყნად ძვირფასმა დედამ.
იქნებ არ დათმეს მხიარული ლაკედემონი,
240 იქნებ გემებიც მოაყენეს აქ საზღვაოსნო,
მაგრამ არა სურთ ჩაერიონ ქმრების დავაში,
ჩემი მტანჯველი, მწველ სირცხვილით შეწუხებულებს!”

ასე ამბობდა, მაგრამ ამ დროს გმირებს ფარავდა
ლაკედემონში მშობლიური წიაღის მიწის.

245 ილონიდან მოციქულებს ცხვარი მოჰყავდათ
ვერლთა ზვარაკად ღვინო - გულის დამატკობელი
ესხა თხიერში, იდაიოსს მიჰქონდა, მაცნეს,
ოქროს თასებიც და ფიალა შუქმოელვარე.
ეახლა მოხუც პრიამოსს და ასე მიმართა:
250 ”ლაომედონტის ძევ, მობრძანდი, გთხოვენ ბელადნი
მხედარ ტროელთა, რვალით მოსილ აქაველების!
სურთ ბრძოლის ველზე მათ ეწვიო, რომ ფიცი დასდონ.
ალექსანდროს და ღვთაებრივი მენელაოსი
შუბებით გავლენ ქალის გამო შესარკინებლად.
255 ვინც სძლევს, ქალსაც და საგანძურსაც დაეუფლება.
ჩვენ ძმობას ვიტყვით, ღვთაებრივ ფიცს, ტროას დავიცავთ,
ხოლო ცხენმრავალ არგოსს წავლენ არგიველები,
ქალმშვენიერი აქაიაც აქაველთ ელის”.

ასე თქვა. მოხუცს ელდა ეცა. მხლებლებს უბრძანა,
260 ეტლში შეებათ ბედაურნი. შუბით დათანხმდნენ.
კოფოზე დადგა პრიამოსი, აღვირს მოსწია,
გვერდს უმშვენებდა ანტენორი. სკაიას ბჭიდან
ველზე გავიდნენ, გააქროლეს მარდი ცხენები.
როს მიაღწიეს ტროელთა და აქაველთ ლაშქარს,
265 ჩამოხდნენ ცოცხალ არსებათა გამზრდელ მიწაზე
და ტროელთ და აქაველთა პირისპირ დადგნენ.
მათ შეეგებნენ მამაცთ მეფე აგამენონი
და ჭკუაუხვი ოდისევსი.

უკვე მზად ჰყავდათ

ზვარაკი წმინდა ფიცისთვის,

ერთ ფიალაში

270 არიეს ღვინო,

მეფეთ წყალი ასხურეს ხელზე,
აგამენონმა ორლესული მძლავრი მარჯვენით
იშიშვლა მაშინ ქარქაშიდან, ხუჭუჭა მატყლი
წააჭრა ბატკნებს საზვარაკოს,

ორმა შიკრიკმა

რჩეულ ტროელთ და აქაველებს გაუნაწილა.

275 მეფე ატრიდმა ლოცვით ხელნი აღაპყრო მალღა:

”იდას თხემიდან მზრძანებელო მამაო ზევსო!
ყოვლის მხედველო, ყოვლის მსმენო მზეო-ჰელიოს!
წყალნო და მიწავ, ღმერთნო, სულთა სასუფეველში
დამსჯელნო კაცთა, ვინც ცრუ ფიცის დადება სცადა!

280 მოწმედ გვეყავით, შეგვინახეთ ფიცი გულწრფელი:

თუ ალექსანდროს დაამარცხებს გმირ მენელაოსს,
შეინარჩუნებს ელენეს და ყველა საგანძურს,
ჩვენ კი გავცურავთ ზღვადმავალი გემებით მაშინ.
თუ ალექსანდროსს სძლევს ატრიდი ქერათმიანი,

285 ტროელთ ელენე დაგვიბრუნონ და საგანძური,

ხარკი მიუზღან არგიველებს შესაფერისი,
რომ ეს ამბავი გადაეცეს შთამომავლობას.

თუ უარს ყოფენე პრიამოსი და მენი მისნი,
პარისის ცოდვა ხარკით მაინც გამოისყიდონ,

290 კვლავ ავმხედრდებით, სანამ ვპოვებთ კუთვნილ საზღაურს,

კვლავ აქ დავრჩებით, სანამ ბრძოლის დასასრულს ვნახავთ”.
თქვა და ცხვრებს ყელი გამოლადრა სასტიკ სპილენძით,
ორივე დასცა სულთმობრძავი ათრთოლებული,
ბასრმა მახვილმა გააცალა სიცოცხლის ძალა

295 მოხაპეს მზინავ კრატერიდან თასებით ღვინო,

ზვარაკს ასხურეს, უკვდავ ღმერთებს ლოცვით მიმართეს,
ასე ღაღადყო ტროელთ და აქაველთ ჯარმა

”ზევსო დიადო, და ღმერთებო, მარად უკვდავნო!

ვინც კი პირველი შეეცდება ფიცის დარღვევას,

300 ტვინი დასთხიოს, ვით თასიდან იღვრება ღვინო

და ვერაგის ცოლს ეხვეოდეს უცხოტომელი!”

ასე ევედრნენ, მაგრამ ზევსმა არ შეიწირა. . .

ლაშქარს მიმართა პრიამოსმა, ტროელთა მეფემ:

”გესმათ, ტროელნო, აქაველნო აბჯარასხმულნო!

305 გშორდებით, ტროას ვუბრუნდები მალარლბორცვიანს.

ძალა არ მყოფნის, რომ ჩემივე თვალით ვიხილო
საყვარელ შვილის შერკინება მენელაოსთან.

ზევსმა უწყის და სხვა უკვდავმა ღმერთებმა მხოლოდ
მებრძოლთა შორის სასიკვდილო ბოლო ვის ელის”.

310 ასე თქვა, ეტლში ჩასვა ვერძი ქველმა მოხუცმა,

კოფოზე დადგა და მოზიდა სადავეები,

გვერდს უმშვედნებდა ანტენორი.

ბრწყინვალე ეტლი
შემოაბრუნეს, გააქროლეს ილიონისკენ.

მაშინ ჰექტორმა პრიამეს ძემ და ოდისევსმა
315 გაზომეს ბრძოლის ასპარეზი, შემდეგ ჩაყარეს
წილის სპილენძის მუზარადში, რომ გაერკვიათ,
ვის ერგებოდა შუბის ტყროცნა თავდაპირველად.
ირველივ ლაშქარი ლოცულობდა ხელაპყრობილი.
ბევრი ტროელი დაღადებდა და აქაველი:

320 "იდას თხემიდან მბრძანებელო მამაო ზევსო!
ვინც მიზეზია დამღუპველი შუღლის და ომის,
დამარცხებული დაანარცხე ჰადესის მღვიმეს,
ჩვენ კი ფიცი და მეგობრობა კვლავ განგვიმტკიცე!"

ჰექტორმა თვალი მოარიდა, ისე უყარა
325 ჩაჩქანში წილი, პარისს ერგო პირველი ტყროცნა.
დასხდნენ მებრძოლნი, მიატოვეს მარდი ცხენები
და ათასფერი საომარი აკაზმულობა
თორნ-მუზარადით აღიჭურვა ღვთიური გმირი
ალექსანდროსი, ლამაზთმიან ელენეს ქმარი.

330 ჯერ თეთრ ფეხებზე დაიმაგრა საბარკულები,
მჭიდროდ შეკრულნი, ვერცხლის სალტით შემოსალტულნი.
წვივი დაიცვა, მორგებული თორნი ჩაიცვა,
სახელოვანი საჭურველი ლიკაონის ძმის,
მხარზემით ხმალი გადაიგდო, ვერცხლის სამსჭვალი

335 და რვალის პირი რომ შვენოდა, ფარი ხელთ ეპყრა.
მოყმეს ჩაჩქანი მოკაშკაშე ეხურა თავზე,
ზუნჩზე მრისხანედ ქანაობდა ძუა მერნისა.
მძიმე შუბს დასწვდა, ხელთ რომელიც პირველად მოხვდა.
იმავედროულად აღუჭირვა მენელაოსიც

340 როცა აისხეს იარაღი თავ-თავის რაზმში
ორივე ჩადგა ტროელთა და აქაველთ შუა.
თვალნი მრისხანედ უელავდათ, შიშის ზარს სცემდნენ
ლამაზაბჯროსან აქაველებს და მხედარ ტროელთ.
მიუახლოვდნენ ერთურთს გმირნი და დათქმულ ადგილზე,
345 შუბი შემართეს მძვინვარებით.

ალექსანდროსელმა
პირველმა სტყორცნა მტერს ორგული გძელჩრდილიანი.
ატრიდს მრგვალ ფარზე შეელეწა შუბი, სპილენძმა
ვერ გააღწია, გაიღუნა მყისვე ბუნიკი.
მომხვდურს სპილენძი მოუღერა მენელაოსმა,

350 მამაზეციერ ზევსს მიმართა მხურვალე ლოცვით:
"შენ შემეწიე, რომ ოჯახის შემგინებელი
ალექსანდროსი ჩემი ხელით მიწას დაასკდეს.
რომ მოერიდოს შორეული შთამომავლობაც

კეთილი სტუმარ-მასპინძლობის ბოროტად ზღვევას”.
355 ასე თქვა მძლავრად სტყორცნა შუბი გრძელჩრდილიანი
პარისს მრგვალ ფარში ჩაეჭედა მძიმე ოროლი,
მყის გაარღვია თეთრი ფენა მძლავრმა სპილენძმა,
აბჯარი გაჭრა მოოჭვილი, შიგ გაატანა
და საზარდულთან დაუფხრიწა ნაზი ქიტონი.

360 შავ სიკვდილს უკან გადახტომით გაეცა მოყმე.
იშიშვლა მეფემ ხმალი ვერცხლის სამსჭვალისანი,
მუზრადს დასცა, მაგრამ რვალი ჩაჩქნის კიდეზე
სამ-ოთხ ნატეხად გადაემსხვრა და გაუვარდა.
ზეცას შეხედა და შეჰყვირა მენელაოსმა:

365 ”ზევსო! ღვთაება არ მეგულვის შენზე ბოროტი!
იმედი მქონდა დამესაჯა ალექსანდროსი
და ხელში ხმალი შემომემსხვრა, ამოდ ვტყორცნე
თურმე ოროლიც: მე არ ძალმიძს მისი განგმირვა!”

მტერს თავს დაესხა, ხელი სტაცა ზუჩის ფაფარზე
370 და დაითრია აქაველთა მხედრობისაკენ.
ნაზ ყელთან მტკიცედ ჩაეჭიდა ღვედს მჭიდროდ დაწნულს,
ნიკაპის ქვემოთ რომ შეეკრა მძიმე ჩაჩქანი.
მიჰგვრიდა ლაშქარს, დიდ სახელსაც მოიპოვებდა.
რომ აფროდიტეს არ დაეხსნა თვისი რჩეული
375 და ხარის ტყავი დაჭიმული არ გაეწყვიტა,
მხოლოდ ჩაჩქანი მენელაოსს შერჩა ამოდ.

ბრაზით ჰაერში გაიქნია, ლამაზაბჯრიან
აქაველთაკენ მოისროლა, მათ შეინახეს.
კვლავ მიეძალა რვალის შუბით, ბრძოლა სწყუროდა,
380 მაგრამ ქალღმერთმა აფროდიტემ სქელი ბურუსი
გარს შემოავლო, ყრმა რჩეული თვალს მოაშორა.
მაღე დატოვა სურნელოვან სამითიობოში.
სწრაფად წავიდა ელენესთან, მაღალ ქონგურზე
ნახა ტროელი დიაცებით გარშემორტყმული

385 და ფრთხილად კეთილსურნელვან კაბას შეეხო.
ქალღმერთი მოხუც ქალს ემსგავსა, ხნიერ მოახლეს,
ლაკედემონის ქალაქში რომ კაბას უქსოვდა,
გულით და სულით რომ უყვარდა მეფის ასული.
ასე მიმართა აფროდიტემ მშვენიერ დიაცს:

390 ”შინ დაბრუნდიო, ალექსანდრე გიხმობსო, ქალო,
სამითიობოში გელოდება ყრმა სხივნათელი,
ვერც იტყვი, ქმარი რომ მამაც მტერს შეხვდა ახლახან,
იფიქრე, ფერხულს საცა არი შეუდგებაო,
ან მიღს ინებებს შუშპრობიდან ახალ მოსული”.

395 ასე უთხრა და აუწეწა სული ელენეს. . .
 მაგრამ როგორც კი შეამჩნია ქალმა ქალღმერთის
 მკერდი ქათქათა, ელვარება ვნებიან თვალთა,
 ასე მიმართა აფროდიტეს ელდაცემულმა:
 ”ოი, სასტიკო! კვლავ შეცდენა გწადია ჩემი?
 400 ან გსურს ხალხმრავალ, რომელიმე შორეულ ქალაქს,
 ფრიგიისა და მეონიის ციხეს მიმგვარო?
 ვინმე საქმარო იქაც ხომ არ შეგიჩრევია?
 მენელაოსმა დღეს რაკილა სძლია პარისი,
 სურს კვლავ ოჯახში დამაბრუნოს უღირსი ქალი. . .
 405 რად მომევილინე ჩემთვის ისევ ავის მზრახველად?
 შენ თვითონ წადი შენს რჩეულთან, დათმე ღმერთები,
 ნაზი ტერფებით აწ ოლიმპოს აღარ შეეხო,
 ვნებით ეწამე, უალერსე, სანამ მოკვდავი
 გიწოდებს მხევალს ან მეუღლეს!
 ომის ველიდან
 410 გაქცეულს აღარ ვეახლები! მრცხვენია კიდევ
 გავიზიარო სარეცელი! ტროელ დიაცთა
 დაცინვას სადღა გავექცევი? მაკმარე ტანჯვა!”

რისხვით მიუგო აფროდიტემ, ზევსის ასულმა:
 ”ხმა გაიკმინდე, უბედურო! თორემ მე ძალმიძს

415 ისე უზომოდ შეგიძულო, როგორც მიყვარდი!
 ორივე ხალხის მძვინვარებას შენკენ მოვმართავ
 და არ აგცდება საშინელი სიკვდილი ხვედრად!”

თრთოლვა მოჰგვარა ამ სიტყვებმა მწყაზარ ელენეს.
 ვერცხლებრ მზინავი მოსასხამი წამოიხურა,

420 ქალთაგან ჩუმად გაჰყვა ქალღმერთს სასახლისაკენ.
 მალე მიადგნენ სამთიობოს ალექსანდროსის.
 ორი მხევალი მყის შეუდგა შინაურ საქმეს.
 ჩუმად შევიდა კოშკში ქალი, მომჯადოებლად
 მას უღიმოდა აფროდიტე. და სავარძელი

425 თვითონ აიღო, ქმრის წინაშე დაუდგა დიაცს.
 დაჯდა ელენე, ფაროსანი ზევსის შობილი,
 მეუღლეს თვალი მოარიდა და უთხრა ასე:
 ”ბრძოლის ველიდან ნეტავ მოსვლა არ გღირსებოდა
 ჩემი ქმრის ხელით დალეწილს და განადგურებულს!

430 აკი ტრაბახით აგვიკელი - გმირ მენელაოსს
 ორთაბრძოლაში დავჯაბნიო ძალით და შუბით?
 აბა წადი და ერთხელ კიდევ გამოიწვიე!
 თუმცა, არ გირჩევ, გიჯობს სახლში იძინო მშვიდად
 არ მიეკარო მენელაოსს ქერათმებიანს.

435 ასე უგნურად შერკინება აღარ გაბედო,
 ძრწოდე, ოროლმა არ დაგძლიოს ვინძლო გმირისა!”

პასუხად უთხრა ქალს პარისმა ფრთიანი სიტყვა:
”ნუ დამიღონებ, მეუღლეო, გულს საყვედურით.
დღეს ათენასთან ერთად მძლია მენელაოსმა.

440 მეც მელის ძლევა, ხომ ჩვენცა გვყავს ღმერთი მფარველი!
მო, დავწვეთ ახლა, ვიგრძნოთ სიტკბო ტრფიალებისა!
მკერდში არასდროს აღმგზნებია ასეთი ალი,
არც იმ ბედნიერ დღეს, როდესაც გამოგიტაცე
ლაკედემონის ქალაქიდან სწრაფი ხომალდით
445 და კრანაეში შეგვაერთა ტკბილმა ალერსმა. . .
შენი წადილით გული ახლაც ალამპრებულა!”
თქვა და წავიდა საწოლისკენ, თან მიჰყვა ცოლი
ერთად დიდებულ სარეცელზე დაწვნენ ნებივრად.

ატრევსის ძე კი ამ დროს მინდვრად, როგორც ნადირი
450 ისე დაძრწოდა, ალექსანდრე ვნახოო იქნებ.
მაგრამ ტროელებს და მათს სვიან მოკავშირეებს
როდი შეეძლოთ მოყმის კვალი ეჩვენებინათ,
თუმცა არ სურდათ დაემალათ მეგობრულ გრძნობით,
მათაც კი სძულდათ, ვით სიკვდილი აუცდენელი.

455 მაშინ ხმამაღლა განაცხადა აგამენონმა:
”მისმინეთ, სპანო ტროელთა და მოკავშირეთა!
ყველამ იხილა გამარჯვება მენელაოსის.
მაშ, დაგვიბრუნეთ ელენე და მიტაცებული
განძი ყოველი და ახლავე ხარკი გაიღეთ,
460 რომ ხსოვნა გაწვდეს ჩვენს შორეულ შთამომავლობას!”
აქაველებმა მოწონების ყიჟინა დასცეს.

ქება მეოთხე

ფიცის გატება. აგამენონის მიერ ლაშქრის შემოვლა

კრონიდის ოქროს სასახლეში ისხდნენ ღმერთები
და ბაასობდნენ, დედოფალი ჰეზე ნარნარად
ოქროს ფიალით ურიგებდა უკვდავებს ნექტარს.
ერთუროს ეტყოდნენ სადღეგრძელოს და ტროის მხარეს
5 გადასქცეროდნენ, როცა ზევსმა ინება ჰერას
გაწიწმატება,

დამცინავად ჩაუარაკა:

”მენელაოსის მოკავშირედ ორ ქალღმერთს ვხედავ:
ჰერას არგიველს და ათენას ალაკომენეს,
მაგრამ ორივე შორს ბრძანდება, შორით უმზერენ
10 და ეს ამშვიდებთ.

აფროდიტე კი მომლიმარი

თან ახლავს რჩეულს, ბედს სწევს ხოლმე.

ახლაც დაიხსნა

მოყმე, სიკვდილის მოლოდინით ათრთოლებული,

თუმც აშკარაა, რომ დაჯაბნა მენელაოსმა.

აბა, რას იტყვით, როგორ გნებავთ დამთავრდეს საქმე?

15 ისევ აღვავზნოთ ბრძოლის ცეცხლი, შუღლის საზარი,

თუ ორ ტომს შორის სანუკვარი ზავი დამყარდეს?

უკეთუ ყველას სიამოვნებს მათი მშვიდობა,

არ დაინგრევა პრიამოსის ქალაქიც მაშინ

და შინ წაიყვანს მენელაოს ლამაზ ელენეს!”

20 ამოიოხრეს ათენამ და ჰერამ.

ქალღმერთნი

გვერდი-გვერდ ისხდნენ, ტროელთათვის ავს იზრახვიდნენ,

მაგრამ პალასი ჩუმად იყო, მრისხანე სიტყვით

ზევსს არ მიმართა, თუმც ბორგავდა მის სულში ბოღმა,

ჰერამ ვერ შეძლო დაოკება მძვინვარე რისვის:

25 ”ჰოი, სასტიკო კრონიონო, რა ბრძანებაა -

რატომ არაფრად ჩამითვალე მოწადინება?

ქანცი გაუწყდათ ცხენებსაც კი, როს ჯარი დავძარ

პრიამოსის და მისი მოდგმის გადასათქერად.

ჰქმენ, რაცა გნებავს, ამით ყველა ღმერთს ვერ აამებ!”

30 მრისხანედ უთხრა ქალღმერთს ზევსმა ღრუბელთმქუფრავმა:

”ბოღმით აღვსილო! პრიამოსმა და მისმა მოდგმამ

რა ბოროტება შეგამთხვიეს, რომ გწყურის მიწყვი

გაცამტვერება ილიონის, სვიან ქალაქის?

შენ რომ შეგემლოს შეაღწიო გალავნის შიგნით,

35 ცოცხლად შთანთქავდი პრიამოსსაც, მის ნაშიერთაც

და ყველა ტროელს, დაიცხრობდი მაშინლა ბოღმას!

ჰქმენ, რაცა გნებავს! ღვარძლიანად თუნდაც ვიავოთ,

ჩემ და შენ შორის არ იელვებს მტრობის სახმილი.

ერთს კიდევ გეტყვი, დაიხსომე, გულს ჩაიბეჭდე:

40 როს რისხვით გზნებულს მსურს დავლეწო ციხე-ქალაქი,

სამშობლო კაცთა, გულის შენის მამებელთა,

თავისუფლება მომეც, რისხვას ნუ გამინელებ!

გიტომბ ამ ქალაქს, თუმცა გული მეთანაღრება.

მანათობელ მზის და ხომლიან ცის კამარის ქვეშ

45 რაც ქალაქი ჩანს, მოკვდავთაგან დასახლებული,

ყველაზე მეტად ილიონი გულს ეფონება,

პრიამოსი და სპა შუბოსან პრიამოსისა.

მარადლე იქ ჩემს საკურთხეველს ზორვა შვენოდა,

ზედაშე, კვამლი და ყოველი, რაც ღმერთს ეკუთვნის”.

50 ზევსს კვლავ მიუგო დედოფალმა ხარისთვალეზამ:

”ყველაზე მეტად ქვეყნად ვეტრფი სამ ციხე-ქალაქს,
არგოსს, სპარტას და მიკენს ფართოფოლორცებიანს.
ივარჰყავი, თუ შეგძულდა, ყველა მათგანი.

არ დავიფარავ არც ერთს და არც შენ გაგიდგები.

55 რაც უნდა მწარედ გულის მიკლავდეს მათი მოსპობა,
ძალა არ შემწევს მრისხანების, მძლავრზე ძლიერო!
მაგრამ ამოდ დაიხარჯა ქალღმერთის გარჯა?
მეც ხომ ღმერთი ვარ, ვით შენ! მოდგმით ჩვენ ხომ ერთნი ვართ!
მე, უძველესსა ქალ-ღვთაებას, კრონოსის ასულს,

60 გული სავსე მაქვს სიამაყით, დად და მეუღლედ
შენ რომ გეკუთვნი, შენ - მეუფეს ყველა უკვდავის!
მაგრამ დავეხსნათ შულს, შევრიგდეთ, ერთურთს შევუნდოთ.
მე - შენ და შენ კი მე დამითმე და ყველა ღმერთმა
ჩვენვე მოგვბადოს! . . მაშ, უბრძანე ახლავ ათენას
65 ჩაებას ტროელთ და აქაველთ სისხლისმღვრელ ომში.
ისე მოიქცეს, რომ ტროელებს დაარღვევინოს
პირველად ფიცი აქაველთა გასაწბილებლად”.

ასე მოუბარს დაეთანხმა უკვდავთა მამა,
ფრთიანი სიტყვა მიაგება ქალღმერთ ათენას:

70 ”სწრაფად ეწვიე ტროელთა და აქაველთ ბანაკს,
ისე მოიქცე, რომ ტროელებს დაარღვევინო
პირველად ფიცი აქაველთა გასაწბილებლად”.

ქალღმერთს, ისედაც მოწადინეს, გული მიეცა,
ოლიმპოს მთიდან გადმოიჭრა, როგორც მთიები,

75 კრონოსის ძე რომ სასწაულად მოუვლენს ხოლმე
ზღვას მინდობილ სპას, ან მხედრობას - მტერეს შერკინებულს
და ნაპერწკლები სცვივა ვარსკვლავს აურაცხელი. . .
იმ ვარსკვლავით მოსწყდა ზეცას მაშინ ათენა,
განცვიფრებული შესცქეროდა ტროელთ მხედრობა

80 და სპა საბარკულმშვენიერი აქაველების.
ასე ეტყოდნენ მებრძოლები ერთიმეორეს:
”კვლავ საძულველი, სისხლისმღვრელი ატყდება ომი,
ანდა მშვიდობას დაამყარებს ელვისმტყორცნელი, -
ლაშქართა შორის ბრძოლის საქმე მას ეკითხება”.

85 ასე ამბობდნენ ტროელნიც და აქაველებიც,
როცა ქალღმერთი მოელვინა ტროელთა ლაშქარს -
ლაოდოკოსის სახე ჰქონდა - ანტენორიდის
და კითხვა კითხვით დაემებდა ღვთიურ პანდაროსს.
მალე იპოვა ლიკაონის მამაცი შვილი.

90 გარს მოჯარვოდა ფართოსანთა რაზმი პანდაროსს -
აისეპოსის ხეობიდან მოსულ მოყმეთა.
მივიდა ღმერთი და მიმართა ფრთიანი სიტყვით:

- ”ხომ გამიგონებ, ლიკაონის გულადო ვაჟო?
 ხომ შეგიძლია მენელაოსს დასცე ისარი?
- 95 ტროელთ მადლობას და დიდებას მოიხვეჭ უმაღლ,
 ყველაზე მეტად დაგიმადლის ალექსანდროსი,
 განძის აგავსებს, თუკი ნახავს, რომ მენელაოს -
 ატრევსის ძე და სიქადული ღმერთი არესის,
 ისრით ჭედული დასაწვავად კოცონზე აჰყავთ.
- 100 გაბედე, მოსპე მენელაოს სახელოვანი!
 ჯერ ფიცი დასდე, რომ ლიკიელს ვერცხლისმშვილდოსანს
 მსხვერპლად შესწირავ ნორჩ ტარიგთა ასზვარაკეულს,
 თუ ძელეიეს ციხე-ქალაქს დაუბრუნდები”.
- ასე უბრძანა და უგუნურის გული ადაგზნო,
 105 ყრმამ მოიმარჯვა მშვილდი ფეხმალ ქურციკის რქისა,
 რომელს ოდესღაც მონადირემ ჩასაფრებულმა
 კლდიდან ასხლეტილს განუწონა მკერდში ისარი.
 გულგანგმირული ტინს დაასკდა ქურციკი უმაღლ.
 თექვსმეტ მტკაველზე აღმართოდა საბრალოს რქები.
- 110 სწორედ ისინი შეაერთა რქების ოსტატმა,
 მშვილდი გამართა და ოქროთი მოავარაყა.
 მოყმემ ეს მშვილდი დაუმიზნა, დაბლა დასწია.
 რაზმი მშვილდოსანს აეფარა დიდი ფარებით,
 რომ აქაველებს, არესის ძეთ, არ წინა ესწროთ,
- 115 სანამ დასცემდა მენელაოსს, ძეს ატრევსისა.
 კაპრაჰს ახადა ხუფი, მხოლოდ ერთი დაადრო
 ისარი, შავი სატანჯველის წყარო ფრთიანი,
 სწრაფად გაჭიმულ ღარს მოარგო და აღთქმა მისცა
 ვერცხლისმშვილდოსან აპოლონ-ღმერთს, ლიკიას შობილს, -
- 120 შემოგწირავო ნორჩ ტარიგთა ასზვარაკეულს,
 თუ ძელეიეს ციხე-ქალაქს დავუბრუნდები.
 მძლავრად მოზიდა ისრის ბოლო და ხარის ძარღვი,
 ძუმუსთავს ძარღვი ზედ მიადო და მშვილდს - ბუნკი.
 როგორც კი შუა გაიღუნა მშვილდი, რქის ჭახანს
- 125 ღარის ზუზუნნი თანვე მოჰყვა, ისარი ბასრი
 მყისვე გაფრინდა მტრების სიკვდილს დახარბებული.
 მაგრამ არ დაგთმეს, მენელაოს, დიდმა ღმერთებმა,
 მომნიჭებელმა ნადავლისა - ასულმა ზევსის.
 გადაგეფარა, დაუშალა სიკვდილის მომგვრელს
- 130 შეხება შენი. აგაცილა, ვით ნაზმა დედამ,
 ბუხს რომ აუქმევს ხოლმე ტკბილად ჩაძინებულ შვილს.
 იქით მიმართა მან სპილენძი, სად ოქროს ბალთა
 კრავდა წელსარტყამს და ორმაგი ელავდა თორნი.
 ბასრი ფრთოსანი მყის დაეჭდო ატრიდის სარტყელს,
- 135 გააპო კიდეც წელსარტყამა ულამაზესი,
 ჯავშანიც უცხოოდ მოკაზმული გაფლითა უმაღლ,
 რვალის ქამარშიც გააღწია, სხეულს ისრისგან

რომ იფარავდა, ვერ გაუძლო სპილენძის ფენამ
ბუნის ძალას, გაიკაწრა მეომრის კანი
140 და ჭრილობიდან ამოხეთქა წითელმა სისხლმა.

ძოწით რთავს ხოლმე ფინიკურ სპილოს ძვალს ქალი
მეონიელი -ცხენთა მდიდრულ საყბურისთვის,
ხოლო პატრონი შინ ინახავს.

ბევრ მხედარს უნდა

ხელში ჩაიგდოს, მაგრამ განძს ვერ დაუფლებია,
145 ცხენი და მხედრის სახლოვან, მეფურ სამკაულს.
და შენც ასევე, მენელაოს, ძოწისფერ სისხლით
აგიფორაჯდა თეთრი თემო, ლამაზი ფეხი.

მამაცთ მეუფე აგამენონს თავზარი დასცა
ძმის ჭრილობიდან მომჩქეფარე სისხლის ნაკადმა,
150 შედრკა არესის სანუკვარი მენელაოსიც,
როცა იხილა ჩაჭედილი წვერი ისრისა.

მაგრამ კვლავ გული სიმამაცით აევსო ვაჟკაცს.
აგამენონმა შეაშველა ძმას ხელი ოხვრით,
სპაც იქვე იდგა ნაღვლიანი. ალერსით უთხრა:

155 ”ძმაო, ძვირფასო, მე გაგწირე, როს ფიცი დავდე,
აქაველთ გამო შეგარკინე ტროელთ მხედრობას.
მათ კი შენ დაგჭრეს, დაარღვიეს აღთქმა ღვთიური!
რალა ფასი აქვს ზენაარს და ზედაშენს, ზვარაკს,
ან ერთგულების ნიშნად ნები ნებს რად დაერთო,

160 თუ აღთქმას აღარ აღასრულებს ღმერთი მაღალი,
თუმც გვიან, მაგრამ მაინც მოსთხოვს აღთქმის საზღაურს,
შვილების, ცოლის და საამო სიცოცხლის ფასად!
ჩემს სულს ღრმა რწმენა დაეუფლა და გული მითქვამს,
რომ ილიონის ბჭე ოდესმე განადგურდება,

165 პრიამოსიც და სპა შუბოსან პრიამოსისა.
მაღლივმეუფე კრონიონი, ეთერის მკვიდრი,
ტროელთა თავზე აიგიდას მოიქნევს საზარს,
გაუტანლობით გულგამწყრალი. ასე იქნება!
მაგრამ მე მომკლავს მწუხარება, ო, მენელაოს,

170 თუ სულთმობრძავი აქა ჰპოვებს სიცოცხლის სამანს!
მელის უწყალოდ გაწბილებულს უწყალო არგოსი,
აქაველებსაც სამშობლოში დარდი დასერავს.
ჩვენ აქ დავტოვებთ პრიამოსის, ტროელთ საამოდ
ლამაზ ელენეს.

შენი ძვლებიც დაინაცრება

175 შორეულ ტროის მიწა-წყალზე დაშლილ-დაფშვნილი.
მაშინ ტროელიც გულზვიადი ამაყად იტყვის,
მენელაოსის სამძვალეზე ფეხით შემდგარი:
”ასემც იყრიდეს ხოლმე მტრის ჯავრს აგამენონი!

ამოდ ჩვენკენ წამოასხა სპა აქაველთა
180 და კვლავ გაუდგა სამშობლოს გზას დაცლილი გემით,
აქ კი დატოვა უპატრონოდ მენელაოსი!”
იტყვის და მაშინ ჩემს ფერხთა ქვეშ გაიპე, მიწავ!”
დაღვრემილს გული გაუმაგრა მენელაოსმა:
”მხნედ იყავ, შიშის ზარს ნუ დასცემ აქაველთ ლაშქარს.
185 ვერ მომაყენა სასიკვდილო დარტყმა სპილენძმა,
იგი დააცხრო მოოჭვილმა ქამარმა, ბალთამ
და წელსარტყამმა, გაჭედვილმა ოსტატთა მიერ”.
მაშინ მიუგო გმირს მეუფე აგამენონმა:
”თუკი ასეა, მენელაოს, ძვირფასო ძმაო,
190 ახლავ გასიჯასვ ნაჭრილობევს ქველი მკურნალი
და მწარე ტკივილს დაგიამებს მისი მალამო”.

თქვა და მიმართა ტალთიბიოსს, ღვთაებრივ მაცნეს:
ო, ტალთიბიოს, მახაონი მახლე ახლავ,
ასკლეპიოსის ძე, მკურნალი სახელოვანი.
195 ნახოს ატრევის ვაჟი, ქველი მენელაოსი,
ტროელ მშვილდოსანს თუ ლიკიელს რომ დაუჭრია
მათდა საამო-სასახელოდ, ჩვენს სადარდებლად”.

დაემორჩილა სიტყვას მაცნე და შეერია
იგი სპილენძისქიტონიან აქაველთ შორის.
200 ხალხს რომ გახედა, დაინახა მხნე მახაონი,
იდგა და ირგვლივ ფაროსანთა სპა მოსჯარვოდა,
ცხენმრავალ ტრიკეს მხრიდან მასთან ერთად მოსული.
გვერდით დაუდგა და მიმართა ფრთიანი სიტყვით:
”გასწი, მახაონ, აგამენონ მოგიხმობს ახლავ,
205 ნახე ატრევის ძე, სვიანი მენელაოსი,
ტროელ მშვილდოსანს თუ ლიკიელს რომ დაუჭრია,
მათდა საამო - სასახელოდ, ჩვენს სადარდებლად”.

მისმა ნათქვამმა აუმიღვრია სული მახაონს.
მსწრაფლ გაიარეს აქაველთა სპა უთვალავი,
210 მიადგნენ დაჭრილ ატრიდს ქერა კულულებიანს
და კეთილშობილთ, მის გარშემო ერთად თავმოყრილთ.
მათ შორის იყო მენელაოს, ღმერთის სადარი.
მკურნალმა სცადა მკვრივ თორნიდან ისრის აგლეჯა,
მძლავრად მოსწია, გაელუნა ფხა ისარს ფრთიანს,
215 გაირღვა თორნი მოელვარე და წელსარტყამი,
მჭიდროდ ნაჭედი მესპილენძე ოსტატთა მიერ.
გასინჯა, ფრთხილად გამოსწოვა სისხლი დაისრულს,
შემდეგ მკურნალმა დააფინა დაჭრილს მალამო,
მამამისისთვის ბრძენ ქირონს რომ ესწავლებინა.

220 როცა ბელადნი მენელაოსს თავს ევლებოდნენ,

ფარ-შიმშერიან ტროელთ სპა ბრძოლად დაიძრა.
კვლავ აღიჭურვა და აღინთო სრულად ლაშქარი.
იქ ვერ ნახავდი აგამენონს ჩათვლემილს უქმად,
შემკრთალს, შედრეკილს, თუ ბრძოლისგან თავმოძულებულს.
225 ომს ესწრაფოდა სახელის და დიდების მომტანს.

რვალთ ელვარე ეტლი დათმო, გაუშვა რაში -
ძლივს ამაგრებდა მოჭიხვინე ცხენს მეჯინიბე
ევრიმედონტი, ზე ჰეირად პტოლემეოსის.
უბრძანა ახლოს ყოფილიყო, სანამდის ლაშქარს
230 შემოივლიდა და საომრად სპას დააწყობდა.
ფეხდაფეხ გაჰყვა მებრძოლთ რიგებს აგამენონი.
სადაც კი შეხვდა სწრაფცხენიან დანაელ მებრძოლს,
უფრო ალაგზნო საბრძოლველად მგზენებარე სიტყვით:
”ო, არგიველნო! სიმამაცე მოიხმეთ შმაგი!

235 დიადი ზევსი არ იქნება ვერაგთა შემწე,
ფიცის გამტეხთა, პირველ ჩვენთა შემგინებელთა!
დაიჩეხება ხმლებით მათი თეთრი სხეული,
საყვარელ ცოლებს და ძუძუთა ბავშვებს მოვტაცებთ,
ხომალდზე დავსხამთ, როცა ქალაქს მოვუღებთ ბოლოს!”

240 და თუ ნახავდა - ბრძოლას ვინმე თვალს არიდებდა,
არ დაინდობდა, შესძახებდა განრისხებული:
”ვაი, სირცხვილო! არგიველნო! თქვე უბადრუკნო,
მხდალი შველივით რას გაშეშდით ზარდაცემულნი?
ველზე გაჭრილნი შედგებიან ხოლმე მამზვრალნი

245 და მათ ძარღვებში არ ბოგინობს სული და ძალა.
თქვენც ასე დგახართ და აყოვნებთ ბრძოლის დაწყებას.
განა მოელით, სანამ მოვა ყველა ტროელი
ჩვენს ხომალდებთან, აქაფებულ, თეთრ ზღვის კიდეზე,
რომ იქ გაიგოთ, თუ რა ხეირს დაგაყრით ზევსი?”

250 ასე უვლიდა, ამხნევებდა მებრძოლთა რიგებს,
მიადგა კრეტელთ, როცა განვლო მხედართა დასი.
იღომენევსთან იდგნენ, ბრძოლად ემზადებოდნენ
მათი ბელადი ტახსა ჰგავდა გამძვინვარებულს,
იქვე ფალანგებს ალაგზნებდა მხნე მერიონე.

255 მათი შემყურე აგამენონ აივსო ლხენით
და იღომენევსს ტკბილი სიტყვით მიმართა მოყმემ:
”გმირო, ცხენმრავალ დანაელთა მებრძოლებს შორის
ომშიც, საქმეშიც მუმიდა მყავხარ გამორჩეული,
ზეიმის ჟამსაც, როცა მწდენი შუშხუნა ღვინოს

260 შეუზავებენ მონადიმე არგიველთ ხოლმე.
და წინამძღოლნი თმახუჭუჭა აქაველების
შეექცევიან სასმისს, მაგრამ შენი ფიალა

მიწყვიტე სავსეა: სვამ ჩემსავით, რაც გულს სწყურია.
გასწი ამაყად, ვით ყოველთვის, მტერთან საომრად!”
265 პასუხად უთხრა კრეტელების მხედართმთავარმა:
”ატრიდო, მარად გიერთგულებ რჩეულ მეგობარს,
მოცემულ სიტყვას მე არასდროს არ გადავსულვარ.
ნუ დაყოვნდები, გაამხნევე სხვა აქაველნიც.
შევუდგეთ ბრძოლას! წმინდა ფიცი გატეხეს ტროელთ,
270 პირველად მათვე ელით ტანჯვა, განადგურება,
ვინც ფიცი დაგმო, შეურადცხვგყო მუხანათურად!”

ასე ამბობდა და გასცილდა გულმხნე ატრიდი,
სპა გაიარა და მიადგა გმირი აინტებს.
ბრძოლის თადარიგს შესდგომოდნენ ლაშქარმრავალნი.
275 როცა სერიდან ხედავს ხოლმე მწყემსი შავ ღრუბელს,
ზღვაზე დაფენილს, ზეფირი რომ მიერეკება,
შორიდან შავი ეჩვენება, მჭვარტლივით შავი,
ზღვის ზემოთ მსრბოლი და ქარიშხლის წინამორბედი.
შემძრწუნებული მწყემსი ფარას მღვიმეში სდევნის, -
280 სწორედ იმ ღრუბელს ჰგავდნენ სპანი აიანტისა,
სისხლისმღვრელ ბრძოლას ესწრაფოდნენ ხშირნი ფალანგნი,
ხშირი ფარ-შუბი შეემართათ მრისხანედ მალლა.
მათი შემყურე ცას ეწია აგამენონი,
ფრთიანი სიტყვა მიაგება რჩეულ ვაჟკაცებს:
285 ”ჯაჭვისპერანგა არგიველთა ქველნო ბელადნო,
აიანტებო! არ გიბრძანებთ ხალხის ანთებას
ბრძოლის სახმილით, თქვენ ისედაც აქეზებთ ლაშქარს.
ზევსო მამაო, ათენავ დ მძლეო აპოლონ!
ყველას ძარღვებში სიმამაცე რომ ჩქეფდეს მსგავსი,
290 ძირს განირთხმოდა პრიამოსის ციხე-ქალაქი,
გმირთა მარჯვენით ნაცარტუტად იავარქმნილი”.

ასე უთხრა და გაემართა სხვათა მოხილვად.
შეხვდა ნესტორი პილოსელი, ტკბილმოუბარი,
რაზმებს აწყობდა, საბრძოლველად სულს აღუნთებდა.
295 თან პელაგონი, ალასტორი და ქრომიოსი
ახლდნენ წინამძღოლს, ჰაიმონიც, მეფე ბიანტიც.
მხედრები თვისი ეტლებითურთ წინ დააყენა,
მათ უკან ბევრი გულუმხნესი იდგა ქვეითი -
ბრძიკუს ბურჯები. ხოლო მხდალნი შუა მოექცნენ,
300 რათა ებრძოლათ იძულებით ან თვისი ნებით.
თავდაპირველად მხედრებს მისცა რჩევა მოხუცმა -
მწკრივს ნუ დაშლითო, რია-რია ნუ ირევითო:
”არვინ მარულა არ გამართოს წინასწარულად,
წინ არ გაიჭრას ტროელებთან შებმის მსურველი
305 და არც ჩამორჩეს: ამით თქვენს თავს დააუძლურებთ.

ვინც თავის ეტლით შეეხლება ეტლს შემხვედურისა,
შუბი იმარჯვოს წამახული, ხსნა ჰპოვოს ამით.
ასე ვანგრევდით ჩვენც გალავნებს, ციხე-ქალაქებს,
ასე შემოგვრჩა გონება და სული ძლიერი”.

310 დინჯად ურჩევდა სპას მოხუცი მრავალნაცადი.
მისი შემყურე ცას ეწია აგამენონი,
ფრთიანი სიტყვა მიაგება გულმხიარულმა:
”ნეტავი, ნესტორ, რაც გული გაქვს, ისე გერჩოდეს
მუხლები მოხუცს, შეგრჩენოდა ცინცხალი ძალა!
315 მაგრამ სიბერე მოგრევია! სხვებს მორეოდა,
შენ კი, ნეტავი, კვლავ გებრწყინა ჭაბუკთა შორის!”

ატრიდს ნესტორმა უპასუხა გერენიელმა:
”ენა ვერ იტყვის, როგორ მიინდა ისეთი ვიყო,
როგორიც მაშინ, როცა ვძლევდი ერევთალიონს!
320 ერთად ყოველი ღმერთს კაცთათვის არ ემეტება:
მაშინ ჭაბუკი ვიყავ, ახლა მთრგუნავს სიბერე.
და მაინც შევძლებ გავამხნევო სიტყვით მხედრობა,
აი, პატივი ერთადერთი, რაც რჩება მოხუცს.
დაე ბოძალი უმრწემესმა მხედრებმა ტყორცნონ,
325 ჩემს შემდეგ შობილთ, თვისი ჯანის იმედი რომ აქვთ”.

ასე თქვა გმირმა და გასცილდა გულმხნე ატრიდი.
ნახა მენესთევს პეტევსის ძე, მძლე მეომარი,
უქმად მდგომარე ათნელთა რაზმიც იხილა,
და იქვე იყო ოდისევსი, ჭკუაულები,
330 გარშემო - სპანი ბრძოლანაცად კეფალენელთა,
უქმად იდგნენ, არც სმენიათ ომის გნიასი.
ამ დროს ფალანგნი ბრძოლით ერთურთს ელეწებოდნენ
ტროელ მხედართა - სწრაფმსრბოლელთა და აქაველთა.
შმოეშველა აქაველთა ახალი ტალღადც,
335 დასცო ტროელებს და გაჩაღდა ბრძოლა საზარი.
უქმად რომ ნახა სპა, განრისხდა აგამენონი,
ფრთიანი სიტყვით ერისმთავრებს ასე მიმართა:
”პიტევსის ძეო, ღვთაებრივი მეფის მემკვიდრევ,
შენც, ვერაგული ნიჭითა და ხრიკით სავსეო,
340 ნეტავ ვიცოდე, რას ელით და რას იმალებით?
უპირველესად თქვენ შეგფერით გაიზიაროთ
მეწინავეთა ხვედრი - ფიცხელ ბრძოლაში ჩაბმა,
თქვენ კი პირნველნი მობრძანდებით ხოლმე ნადიმზე,
როს უხუცესთა წვეულება ელით აქაველთ.
345 იქ გეამებათ შებრაწული ხორცის ნაჭერი,
ღვინით შექცევა, გულს რამდენიც გაუხარდება,
აქ კი უყურებთ სეირს ყველა, თუნდ აქაველთა

ათი ფალანგი თქვენზე ადრე მტერს შეერკინოს”.

ჭკუაუღევმა ოდისევსმა მიმართა მეფეს:

350 ”ატრიდო, ეს რა სიტყვა დასცდა შენთა ბაგეთა?

შენ ამბობ - ბრძოლას გავერიდეთ? თუ აქაველნი
ტროელთ მხედრობას თავს დავატებთ არესის რისხვას,
ნახავ, თუ გინდა მონაწილე გახდე ბრძოლისა,
რომ ტელემაქეს მამა ტროელ მეწინავეთა

355 შორის იქნება! ამაოა ეგ საყვედური!

შენიშნა ვაჟკაცს განრისხება აგამენონმა,
უკან წაიღო თვისი სიტყვა და ასე უთხრა:
”ლარეტის ძეო, ოდისევსო ჭკუაუღევო!

მე არც საყვედურს მოგახსენებ, არცა გიბრძანებ.

360 კარგად ვიცი, გული გიცემს კეთილშობილი,
კეთილმზრახველი და ჩემსავით ერთს ფიქრობ შენა!
მაგრამ ისწრაფე! მო შევრიგდეთ, რაც მოხდა, მოხდა!

რაც ცუდი ითქვა, უკვდავება გადაგვავიწყონ!”

ასე უთხრა და გაემართა სხვათა მოხილვად.

365 ნახა ტიდიდი დიომედე უმამაცესი,

ცხენებთან იდგა, თვალისმომჭრელ, ბრწყინვალე ეტლთან,

იქავე იყო სთენელოსიც, კაპანევსის ძე.

მათაც მრისხანედ მიუვარდა აგამენონი,

ფრთიანი სიტყვით საყვედური აკადრა მწარე:

370 ”ცხენთა მხედველი ტიდევსის ძევ, რა გაცახცახებს?

ბრძოლის სარბიელს ნირწამხდარი მისჩერებიხარ!

ჩვევად არ ჰქონდა ტიდევსს შიშით ასე წახდენა,

ყველაზე უწინ შეებმოდა ხოლმე მტრის ლაშქარს.

ას ამბობენ, მე მის ბრძოლას არ მოვსწრებივარ,

375 მაგრამ - ნუ იტყვი - თურმე, ვერვინ შეედრებოდა.

ოდესღაც სტუმრად და არა მტრად მისკენ გვეწვია,

პოლინიკესთან ერთად სწადდა სპათა თავმოყრა

ღვთაებრივ თებეს გალავანთა დასალაშქარავად.

ითხოვეს ჯარი სახელოვან მოკავშირეთა.

380 დაპირდნენ, თხოვნის შესრულებაც უნდოდათ, მაგრამ

უცბად საზარი სასწაული ანიშნა ზევსმა.

მყისვე გაგვშორდნენ. როს დაბრუნდნე, ვეს ამწვანებულს

ეწვივნენ ისევ - სანაპიროს აისეპოსის

იქიდან ელჩად გააგზავნეს აქაველებმა

385 ტიდევსი თებეს, სად კადმოსელთ შეხვდა ვაჟკაცი,

ქველ ეტეოკლეს სასახლეში მოქეიფეებს.

ნამგზავრი იყო მხნე მხედარი, მაგრამ არ შედრკა,

მარტო რომ დარჩა კადმოსელთა მრავალა შორის.

გამოიწვია საბრძოლველად და ყველა მოყმე

390 ადვილად სძლია, შეეწია ათნა ვაჟკაცს.

ბოდმით აღივსნენ კადმოსელნი მოჯირითენი
და გაბრუნებულს იდუმლად ყრმა ორმოცდაათი
კვალში ჩაუდგა ორი მეფის მეთაურობით.
ესენი იყვნენ მაიონტი ჰაიმონიდი

395 და უძლეველი პოლიფონტი ავტოფონტის ძე.
მაგრამ ტიდევსმა მათაც ავი ხვედრი არგუნა:
ყველა დახოცა, ერთს აჩუქა სიცოცხლე მხოლოდ
შინ გააბრუნა მაიონტი ღვთაების ნებით
ასეთი იყო გმირი ტიდევს, მაგრამ ძე შეხვდა
400 ომში უმწეო, ბჭობაში კი მამაზე მჭევრი”.

ასე თქვა, მაგრამ დიომედემ არ უპასუხა,
რიდით ისმინა დასარიდალ მეფის ყვედრება.
ვერ მოითმინა ახოვანმა კაპანევსის ძემ:

”სიცრუეს ამბობ, თუმც სიმართლევ იცი, ატრიდო,
405 გვეამაყება, რომ მამებზე გულმხნესნი ვართ:
ზევისის იმედით შვიდბჭიანი თებეც დავლევწეთ,
თუმცა არესის გალავანთან მცირე სპა მოგვყვა,
ღვთის სასაული გვწამდა, ზევისის გვექონდა იმედიც.
ჩვენი მამები უგუნურებას გადაჰყვნენ მხოლოდ.
410 მამათ დიდებას ჩვენს დიდებას ნუ შეადარებ!”

რისხვით შეხედა დიომიდემ და შეედავა:

”ჰაი დედასა! . . . იყუჩე და დამიგდე ყური!
მე ბრალს ვერ დავდებ, როს ატრიდი ასე ალაგზნებს
ლაშქარს საბარკულმშვენიერი დანაელების.

415 დიდება - ბელადს, თუკი ძლევენ აქაველები
ტროელთა ლაშქარს და ილიონს იავარყოფენ,
ვაებაც ბელად უნდა ერგოს, თუ დაგვამარცხეს!
გვიჯობს, ვისწრაფოთ, გავიხსენოთ ზნე სამამაცო!”

ბრძანა და მყისვე ძირს გადმოხტა მაღალ ეტლიდან,

420 დაიჟღერიალა იარაღმა და სამკერდულმა,
უმძლავრეს მტერსაც ძრწოლას ჰგვრიდა ბრძოლად გაჭრილი.

თითქოს მქუხარედ ეხეთქება ზღვა სანაპიროს,
ზვირთი ზვირთს მისდევს, ზეფიროსით აგორებული,
ზღვის შუაგულში აქოჩრილი, გრუხუნით კლდეზე

425 დაშლი-დაფშხვნილი, როს კლდის უკან ნელი ტყლაშუნით
ტალღა და ტალღა მარილიან ქაფს მოიყენებს.

ასე მიჰყვება დანაელთა ფალანგი ფალანგს,
ბრძოლად ისწრაფვის, ბელადების ბრძანება ისმის,
თვით მეომარნი კრინტს არ სძრავენ, საკითხავია -

430 ამდენ ხალხს მკერდში დახმობია ბგერა ყოველი?
ჩუმად მიდიან და მორჩილად, აბჯარი ბრწყინავს

- ჭრელი, მდიდრული, საოცარი. რაზმს მისდევს რაზმი.
 ამ დროს ტროელნი ცხვრებსა ჰგვანან. მდიდრის ფარეხში
 ბევრია ცხვარი, იწველება რძე, მიწყვი ისმის
- 435 კრავთა პეტელის საპასაუხო მათი კიკინი.
 ასეთი იდგა ღრიანცელი ტროელთ ლაშქარში.
 ერთი არ ჰქონდათ ოლონდ ბგერა, სხვადასხვა იყო
 ენა სხვადასხვა მიწა-წყალიდან შეკრებილ ხალხთა.
 მათ აღაგზნებდა თვით არესი, ამათ - ათენა.
- 440 საშინელება, შიში გაჩნდა, შუღლი - ერისი,
 დაი არესის, მეგობარი კაცთამმუსვრელის.
 თავდაპირველად ძლივს დახობავს, რომ იგრძნობს ძლას,
 თავით ცას სწვდება, ტერრებით კი მიწას ეხება.
 ხალხს დაერია, მძვინვარებას თესავდა ირგვლივ,
- 445 ბრბოში დაძრწოდა, კვნესას ბოლო აღარ უჩანდა,
 როს შეხვდნენ სპანი, საბრძოლველად შეღერებულნი,
 შეასკდა შუბი შემხვედურთა შუბს, ტყავს მოხვდა ტყავი,
 მებრძოლთა ძალა დაიძაბა რვალით მოსილთა.
 ფარები ფარებს შეელეწნენ, ატყდა ჭახანი.
- 450 ძლევის ყიჟინას შეერია მომაკვდავთ კვნესა,
 ხმა მძლეველთა და ხმა ძლეულთა, სისხლმა იჩქეფა.
 დიდროობის ჟამს გადმოსკდება ორი მდინარე
 და გაშლილ ველზე შეახეთქებს ტალღებს ბობოქარს,
 სათავეს იღებს მთიდან, ჩადის თვით უფსკრულამდე.
- 455 მათი შხუილი შეაშფოთებს მწყემსს მთის მწვერვალზე, -
 სწორედ ასე შორს ღფიანცელი ისმოდა ბრძოლის.
 ანტილოქოსმა მეწინავე ტროელი დასცა -
 ტალისიადი ექეპოლოს, განკვეთა შუბით
 სქელფარფლიანი ჩაჩქნის სალტე, შუბლი გაუპო,
- 460 ძვლებში ჭახანით გაეჩხირა რვალის ბუნიკი,
 გადაეფარა მყის წყვდიადი მეომრის თვალებს.
 გმირი მაღალი გოდოლივით ძირს დაენარცხა.
 მყის ფეხში სტაცა მოკლულს ხელი ელეფენორმა,
 ქალკოდონტის ძემ, დიდსულოვან აბანტთა მეფემ,
- 465 ისრებს არიდა, საბარკულთა აძრობა სცადა,
 მაგრამ მცირე ხანს შერჩა მძარცველს მოწადინება:
 გვამის წამთრევი აგენორმა დიდსულოვანმა
 როგორც კი ნახა წახრილი და ფარ-დაშვებული,
 დასცა ბოძალი სპილენძისა, დაძრა მოძალე.
- 470 სული აღმოხდა გმირს, ბრძოლა კი უფრო გაჩაღდა,
 ერთურთს ვით მგლები, ტროელნი და აქაველები
 შეჭიდებოდნენ და კაცი კაცს აღარ ინდობდა.

აგერ აიანტ ტელამონის ძეს განუგმირავს
 ანთემონის ძე, ახალგაზრდა სიმოისიოს,
 475 იგი მშობელმა სიმონეტის ნაპირთა შობა,

- როს იდას ძირას, ბარში თავის არვეს ეწვია.
 სიმოსიოს იმად ერქვა. მაგრამ ყრმამ დედა
 ვერ გაახარა: მოკლე იყო მისი სიცოცხლე,
 შუბით შუაში შეუწყვიტა ტელამონიდმა.
- 480 წინ მიიწევდა, როცა მკერდში შუბმა უწია,
 მარჯვენა ძუძუს განეწონა, გაძვრა ბეჭიდან.
 მიწას დაასკდა მოყმე, როგორც ვერხვი მთრთოლვარე,
 ნოტიო ველზე ამოზრდილი, ნასათუთევი,
 სწორი, ხასხასა, ნეტარებით რტოებგაშლილი.
- 485 ალვას მეეტლე რომ შეარჩევს, ელვარე რკინით
 მოჭრის და მოხრის ეტლის ბორბლად, მტვერში მიაგდებს,
 უწყალოდ ხმება ხოლმე მშობელ მდინარის პირას.
 სიმოსიოს ასე ეგდო ჯავშანახსნილი
 აიანტისგან. მას კი ამ დროს პრიამეს ვაჟმა
- 490 ყრმა ანტიფოსმა შუბი სტყორცნა ორმოტრიალში,
 მაგრამ აუცდა, ოდისევის მეგობარს ლევკოსს
 მყის გადაუვარდა, დაენარცხა მოკლული მოკლულს.
 რისხვით აინთო ოდისევის მეგობრის გამო,
- 495 მეწინავეებს გამოეყო, შემართა შუბი,
 მიმოიხედა, მოელვარე ოროლი სტყორცნა,
 ტროელთა სცადეს აეცდინათ დარტყმა მოყმისა,
 ის კი ამაოდ არ გარჯილა: დასცა ოროლი
 პრიამოსის ბუშს დეოკონტს, აბიდოსიდან -
- 500 ფეხმსუბუქ ცხენთა სამოვრიდან შინ დაბრუნებულს.
 შურისმგებელმა ოდისევსმა შუბი აძგერა
 ზედ საფეთქელზე, მეორე მხრით გავიდა შუბი,
 გადაეფარა მყის წყვდიადი მეომრის თვალებს.
 ზათქით დაეცა, აზრიალდა მძიმე ჯავშანი.
- 505 ჰექტორმა უკან დაიხია, ტროელთ რაზმებმაც.
 არგიველებმა შეუყივლეს, გვამნი გამარცვეს,
 კვლავ წინ გაიჭრნენ, გაგულისდა აპოლონ ღმერთი,
 ტროელთ აღმგზნები პერგამოსის ბჭიდან ჰყვიროდა:
 "წინ, მეომრებო! ნუ დაუთმობთ არგიველთ ბრძოლას,
- 510 ქვის მკერდი არ აქვთ და სხეული მტკიცე რკინისა,
 სპილენძის დარტყმა აინუნში რომ არ ჩააგდონ.
 ლამაზთმიანი თეტისის ძე აქილევსიც ხომ
 გვერდით არა ჰყავთ, გულის დამღრღნელ რისხვით მოცული".

- ასე გრგვინავდა ღმერთი, მაგრამ ზევსის ასული
 515 ტრიტოგენია აღაგზნებდა აქაველთ ლაშქარს,
 იქ გაჩნდებოდა, სადაც შემდრკალ რაზმს შენიშნავდა.
 ამარინკოსის ძეს დიორესს უმუხთლა ბედმა,
 წიბოიანი ლოდი მოხვდა მარჯვენა წვივში:
 თრაკიელთ მეფემ სტყორცნა ხელით - აინოსიდან
- 520 ტროას მოსულმა იმბრასიდმა - გმირმა პიროსმა.

მუხლზე მარღვები გადაუჭრა, ძვალი დაღეწა,
 პირქვე დაამხო უტიფარმა ქვამ დიორესი.
 მთრთოლვარე ხელნი მეგობართა მხარეს განართხო
 ყრმამ სულთმობრძავმა. გაუქროლა მკვლელმა პიროსმა,
 525 მუცელში შუბი აძგერა და სულ გამოშიგნა.
 გადაეფარა მყის წყვდიადი მეომრის თვალებს.
 პიროსს თოანტმა სტყორცნა შუბი ეტოლიელმა,
 მკერდში, ძუძუსთან, შიგ ფილტვებსი გავიდა შუბი.
 სწრაფად მიეჭრა, გამოგლიჯა ბასრი ოროლი,
 530 იშიშვლა ხმალი მოოჭვილი გმირმა თოანტმა,
 დასცა, გააპო, ამოართვა სული მომაკვდავს.
 ბექთარის აცლა ველარ შეძლო, შუბი შემართეს
 და შეუტიეს გრძელთმიანმა თრაკიელებმა.
 თუმცა მძლავრი იყო და ვეება, ძალგულოვანი,
 535 მაინც აჯობეს, უკუმიდგა, გაცლა არჩია,
 ასე სისხლიან ველზე ეგდო ერთურთის გვერდით
 თრაკიელთა და ეპეიელთ შუბით მოკლული
 ორი ბელადი, სხვაც მრავალი იმათ გარშემო.

ვერვინ იტყოდა ძვირს საგმირო ამა საქმეზე,
 540 ვინც უვნებელი მტრის ბასრ მახვილს გადურჩებოდა,
 ვისაც ათნა დაიხსნიდა ბრძოლის ველიდან,
 მძვინვარე ისარს ააცდენდა ომის თვითმხილველს.

იმ დღს მრავალი აქაველი, ბევრიც ტროელი
 ერთურთის გვერდით დამხოვბოდა სისხლიან მიწას.

ქება მეხუთე

დიომედეს გმრობა

ამ დროს ათენამ ტიდევსის ძეს, გმირ დიომედეს
 მეტი სიმტკიცე მიანიჭა, ძალგულოვნებით
 გამოარჩია, მოუპოვა დიდი სახელი.
 ალი აუნთო ჩაუმქრალი შუბ-ფარ-შიმშერზე,
 5 ისე ელვარე, ვით ვარკვლავი შემოდგომისა,
 ცად მოკაშკაშე, ოკეანის წყლით განბანილი.
 თავსა და მხრებზე გმირს ეს ალი გადასდიოდა,
 როცა ქალღმერთმა გაიყვანა ბრძოლის ქარცეცხლში.
 ტროელთა შორის იყო დარეს სახელოვანი,

10 ჰეფესტოს მოგვი, ორი ვაჟი ჰყავდა სვიანი -
იდაიოსი და ფეგევსი, ომში განთქმულნი.
სპას გამოეყენენ, წინ გაიჭრნენ მტრის შესახვედრად
ამხედრებულნი.

დიომედე ქვეითად იყო.

ერთურთს პირისპირ რომ მიადგნენ, მყისვე ფეგევსმა
15 გრძელჩრდილიანი მოუღერა მომხვედურს ბოძალი
წვერწამახული, მოელვარე.

მხარმარცხნივ გასცდა,

არ გაუკენწლავს შუბს.

სპილენძი შემართა მაშინ

ტიდიდმა, მის ხელს შუბი ფუჭად არ უტყორცნია:
ძუძუებს შუა გაურა, დასცა ფეგევსი.

20 იდაიოსმა მშვენიერი ეტლი მყის დათმო,
გულამგერებულს არ შეეძლო ძმის გადარჩენა.
თვითონაც თავს ვერ დააღწევდა შავ ბედისწერას,
მაგრამ ჰეფესტომ მოახვია ღამის წყვდიადი,
რომ შვილებზე დარდს მამა თან არ გადაჰყოლოდა.

25 ამ დროს შეიპყრო მტრის ცხენები მძლავრმა ტიდიდმა
და გააყოლა მოყმეთ ფართო ხომალდებისკენ.

ტროელთ იხილეს მხნე დარესის ვაჟთაგან ერთი
შეძრწუნებული და მეორე მიწას განრთხმული.
სულგანაბული შედგა ყველა.

მაშინ ათნამ

30 ხელი ჩაავლო და შესძახა მძვინვარე არესს:
”არეს, ო, არეს! ბჭისმღეწველო, პირსისხლიანო!
ხომ არ დავტოვოთ ტროელნიც და აქაველებიც,
რომ მამა ზევსმა თვით არგუნოს ძღვევის დიდება,
ჩვენ კი დავესხათ, ვინძლო ზევსის რისხვას გავექცეთ?”

35 ასე უთხრა და გაიყვანა შმაგი არესი,
დატოვა ველზე, სკამანდროსის სანაპიროზე.

უკუაქციეს ტროელები დანაელებმა,
მარჯვედ იბრძოდნენ ბელადები.

აგამენონმა

პირველმა დასცა ოდიოსი, ჰალიძონთ მეფე,

40 ოროლი სტყორცნა ლტოლვილს, შუბი ზურგში მოარტყა,
და ბეჭებს შუა გაუყარა, გაუპო მკერდი.

მიწას დაასკდა, შორს გაისმა აბჯრის ჟღრიალი.

ილომენევსმა ფაისტოსი, მეონიელი

ბოროსის ვაჟი, ტარნესიდან ტროას მოსული

45 განგმირა მძლავრმა შუბოსანმა, ეტლზე ამავალს
მარჯვენა მხარე შეუღეწა;

მიწას დაასკდა

მყისვე ტროელი და თვალთ ღამე გადაეფარა.

იდომენევსის რაზმელებმა მყის გააშიშვლეს.

- სკამანდრიოსი მონადირე, ძე სტროფიოსის,
50 მენელაოსმა ბასრი შუბით მაშინ განგმირა.
მარჯვედ მოისარს, გაზრდილს ქალღმერთ არტემისისა,
ნადირი რომ ვერ გაურბოდა მთისა და ტევრის,
ველარ უშველა არტემისმა ისრის მოყვარემ,
ვერც შორსმოისრის სიამაყემ და ხელოვნებამ.
- 55 მენელაოსმა შუბოსანმა ჭაბუკ მეომარს,
სულ ერთი წამით შორი-ახლო მკერდში ოროლი.
პირქვე დაეცა . . . შორს გაისმა აბჯრის ჟღრიალი.
ფერეკლოს დასცა მერიონემ, ძე ტეკტონესი,
- 60 ჰარმონიდისა, გაწაფული ყოველ საქმეში.
ერთობ უყვარდა ფერეკლოსი ქალღმერთ ათენას,
ამან აუგო პარისს გემი ხოფებრავალი, -
სათავე ტროელთ და საკუთარ უბედობისა:
მოყმე ღვთაებრივ ბედისწერას ვერ ჩასწვდომია.
- 65 წამოეწია მერიონე ლტოლვილ მეომარს,
შუბი ღუნდულას მოახვედრა, საშარდე ბუმტი
გაჭრა ბუნკმა, შიგვე ჩარჩა, იბღავლა მოყმემ,
მუხლთ მოეკვეთა და სიკვდილი მყის დაეუფლა.

- მეგესმა მოკლა პედაიოს, ანტენორის ძე.
70 ბუში იშვილა ღვთაებრივმა თეონამ თურმე
და ქმრის საამოდ გამოზარდა, ვით საკუთარი.
მოყმეს მიეჭრა ფილეიდი, მძლე შუბოსანი,
კეფაში დასცა მოოჭვილი ბასრი ოროლი,
ბუნიკი გასცდა კბილებს, ენა გაეპო ჭაბუკს,
- 75 მიწას დაემხო მოყმე, ცივ რვალს ჩაასო კბილი.

- ევრიპილოსმა ღვთაებრივი ჰიპსენორ მოკლა,
დოლოპიონის, ძალგულოვნის ძე, სკამანდროსთან
ქურუმ-ყოფილი და ღვთის დარად ხალხის რჩეული
ევრიპილოსი, სვიანი ძე ევაიმონის,
- 80 ლტოლვილს სირბილით დაეწია, ბასრი მახვილი
მხარში დაჰკრა და ყრმას დაღლილი ხელი მოჰკვეთა.
დავარდა ხელი სისხლიანი.

თვალი დაუვსო

- მოყმეს სიკვდილმა და მოირამ დაუძლეველმა.
ასე გაჩაღდა ხელჩართული ბრძოლა საზარი.
- 85 მაგრამ ტიდევსის ძეს თვალს მაშინ ვერ მიაწვდენდი,
ვის გვერდით იყო, ტროელთა თუ აქაველთ შორის.
ისე ბორგავდა, ვით მდინარე დიდროობისას,
შემოდგომით რომ აზვირთდება, ხიდ-ბონდებს დაშლის,
ველარ აჩერებს ჩაკირული მძლავრი თაღები,

90 ვერც მწვანე ველთა მობიბინე სანაპირონი,
როცა იქუხებს ზევსის წვიმით აზვავებული
და გადაუვლის ვაჟკაცების ნაჯაფარ ყანებს.
ასე შეირხა ტროელების ხშირი ფალანგიც,
ველარ გაუძლო დიომედეს მძვინვარე ძალას.

95 მალე შენიშნა ლიკაონის განთქმულმა ვაჟმა,
თუ ვით არხევდა გმირი ველზე ტროელთ ფალანგებს.
მყისვე მიზანში ამოიღო მან დიომედე
სტყორცნა ისარი ველზე მსრბოლელს, მარჯვენა მხარეზე
ფრთიანი ისრით შეუნგრია გმირს სამკერდული,

100 ბეჭში ჩაეჭდო რვალი, სისხლმა შეღება თორნი.
ძლევის ყიჟინა დასცა მყისვე ლიკაონის ძემ:
”მტკიცედ, სულდიდო ტროელებო, ცხენთა მხედვნიელნო!
დაიჭრა ქველი აქაველი, ვგონებ, ვერ შეძლებს
დიდხანს გაუძლოს ისარს, თუკი ლიკიის მხრიდან

105 ამაოდ ზევსის ძეს, მეუფეს, არ მოვუხმევართ!”

ასე ზვაობდა, მაგრამ ისარს ყრმა არ დანებდა,
ოდნავ უკუდგა, მოეფარა ეტლსა და ცხენებს.
სთენელოსს უხმო, კაპანევსის ვაჟს სახელოვანს:
”ო, კაპანიდო, მეგობარო, ჩამოხედ ეტლით

110 და სწრაფად მხრიდან ამომგლიჯე მწარე ისარი!”
ასე ევედრა. სთენელოსი მყისვე ჩამოხტა,
მის ზურგთან მდგომმა ამოგლიჯა მხრიდან ისარი.
სისხლმა იჩქევა მეწამულმა ყრმის ქიტონიდან.
ღმერთს შელალადა დიომედემ კეთილშობილმა:

115 ”ყური მომაპყარ, უძლეველო ზევსის ასულო!
მეც და მამაჩემს თუკი შემწედ მოვლინებიხარ
ოდესმე, ახლაც, ო, ათენავ, ჰყავს სიყვარული,
მეოხ-მეყავი, რომ მტერს მივწვდე შუბის სატყორცნად,
ვიცნ თვით დამასწრო. თავხედურად აცხადებს კიდევც,

120 რომ დიდხანს აღარ მიწერია მზის სხივთა მზერა!”

ასე ლაღად-ყო და უსმინა მოყმეს ათნამ,
მეომფრი სახსრებს მოქნილობა, ძალა შეჰმატა,
მიუახლოვდა და მიმართა ფრთიანი სიტყვით:
”ახლა, ტიდიდო, შეერკინე კვლავაც ტროელებს!

125 სული აგინთე უშიშარი, მამისეული,
ფარის მრხეველი ტიდევსისა, მამაცი მხედრის.
ბინდი გაცილე, შენს თვალებს რომ გადაფარვოდა,
ახლა ღმერთსაც და მოკვდავ კაცსაც გაარჩევ კარგად.
გასწი და ღმერთმა თუ ისურვა შენი გამოცდა,

130 ოლიმპიელზე, დიომედევ, ხელს ნუ შემართავ,
ვინც უნდა იყოს! მაგრამ ბრძოლად თუ აფროდიტე

გამოცხადდება, შეუტეე მყისვე სატევრით!”

ასე უთხრა და ჩამოცილდა მოყმეს ათენა.

კვლავ მეწინავეთ შორის ჩადგა მხნე დიომედე.

135 წინათ თუ მის სულს მოსდებოდა ბრძოლის სახმილი,
ახლა სამმაგი ცეცხლი სწვავდა.

ლომს ჰგავდა იგი,

ცხვრების ფარეხთან რომ დაჰკოდა მწყემსმა მსუბუქად.

ძელყორის იქით მსრბოლს ვერ მისწვდა, მხოლოდღა ძალა
ლომს გაუღვიძა, მყის იმედიც დაჰკარგა ძლევის.

140 მწყემსი ფარეხში მიიძალა, ერთურთს მიაწყდნენ

ცხვრები რიალით, გადაჯეგა ერთმა მეორე . . .

ბაკს გადმოევლო შემადლებულს მძვინვარე ლომი. . .

ასე შევარდა დომედეც ტროელთ რიგებში.

ასტინოს მოკლა, ჰიპეირონ ხალხთა მეუფე,

145 ერთს ზედ ძუძუზე დასცა შუბი ბუნკიანი,

ხოლო მეორეს ორლესულით მხარი მოსხეპა,

ჩამოათალა მყის ხერხემალს მეომრის ბეჭი.

შემდეგ მიეჭრა პოლიიდოსს და სვიან აბანტს,

ევრიდამანტის მამაც შვილებს, სიზმრის ამხსნელის.

150 ვაგლახ, მოხუცმა ვერ აუხსნა ვაჟებს სიზმარი!

განგმირა, თორნი ააგლიჯა მათ დიომედედ.

შემდეგ შეება ქსანთოსს, თოონს ფენოპოსის ძეთ -

დუხჭირ სიბერის ჟამს შეძენილთ.

მილეულ მოხუცს

სხვა ძე არ ესვა სამემკვიდროდ, ხოლო ვინც ჰყავდა,

155 დასცა მამაცმა, უბედურებს ტკბილი სიცოცხლე

მყის მოუსწრაფა. მამას ცრემლი და შავი სევდა

არგუნა: ველარ დაუბრუნდნენ ომის ველიდან,

ვერ მოეხვივნენ მშობელს, დარჩა ქოენბა არმად.

იქვე ხელთ იგდო პრიამოსის ორი ძე გმირმა -

160 ერთ ეტლში მდგომნი - ექემონი და ქრომიოსი.

ასე დაესხმის ხოლმე ლომი, ერთბაშად დასცემს

ხბორებს ჭალაში, მწვანე მოლზე მოიალაღეთ.

ორივ ძირს დასცა ტიდევსის ძემ მათს უნებურად,

სული აართვა, თორნი ახსნა, ხოლო ცხენები

165 მებაჯრეთ მისცა გასარეკად ხომალდებისკენ.

კაცთა მმუსვრელი როს შენიშნა ენეას გმირმა,

ბრძოლის ქარცხეცხლში გაერია, ისრის ზუზუნში,

მიმოიხედა, პანდაროსი ვნახოო ეგებ

და მალეც ჰპოვა ლიკაონის ძე გულზვიადი.

170 შემოეფეთა და მიმართა აღშფოთებულმა:

”პანდაროს! მშვილდი და ფრთიანი ისრები სად გაქვს?

სახელს რა უყავ, ვერავინ რომ გეცილებოდა?

შენთან რომელი ლიკიელი მოსულა ახლოს!

ზევსს აღთქმა მიეც, მოყმეს ისრით მოუღე ბოლო,
175 ვინც გინდა იყოს!
ბევრი ჭირი არგუნე ტროელთ,
მრავალთ, ჯანმრავალთ მან მუხლები გადაუმსხვრია.
ღმერთია განა ტროელებზე განრისხებული
ზვარაკის გამო?

ღვთის რისხვა ხომ დაგვლუპავს კიდევ!”
ენეასს უთხრა ლიკაონის სვიანმა ვაჟმა:
180 ”გმირო, სპილენძისქიტონიან სპათა მრჩეველო!
ტიდევისის პირმშოს მომაგონებს მე ეს ვაჟკაცი:
ფარსა ვცნობ მისას და მუზარადს ნასვრეტებიანს,
ცხენებსაც, მაგრამ იქნებ ღმერთიც იყოს, რა ვიცი!
თუ იგი მართლაც არის მძლავრი ძე ტიდევისისა,

185 ეტყობა, ღმერთის უნებურად როდი მძვინვარებს,
მას ღმერთი იცავს, მხრებზე ნისლი დაუფენია
მოფრენილ ისარს მესეულად აშორებს ხოლმე.
უკვე გავტყორცნე მეც ისარი და მოვახვედრე
მარჯვენა ბეჭში, ერთიანად გავუპე თორნი,

190 მეგონა, ჰადესს გავისტუმრე, თურმე სადა ხარ!
ეტყობა, ჩემზე თვით ღმერთია განრისხებული.
ცხენები არ მყავს, თან არა მაქვს საბრძოლო ეტლი,
შინ კი თერთმეტი მეგულება - ძელიის მხარეს.
ახალთ - ახალი, დიდებული, სპილენძის ბორბლით
195 აელვებული.

ყოველ ეტლთან ჯუფთი ცხენი დგას
თეთრი ქერით და ასლით მოვლილ-გასუქებული.
მოხუცმა მამამ - ლიკაონმა სახლში ამაოდ
მირჩია განა ტროისაკენ ომში მიმავალს -
საომარ ეტლზე ამხედრებულს, რომ ცხენოსანი
200 სასტიკ ბრძოლაში ტროელთ ლაშქარს წინ გავძლოლოდი.
არ დაუჯერე, მაგრამ სჯობდა, მიმელო რჩევა.
მსურდა ცხენები დამეზოგა, ციხე-ქალაქში
არ მოჰკლებოდათ კვება რჩეულ საზრდოს ჩვეულებს.
ასევე ფეხით გავემურე ილიონისკენ

205 მშვილდის იმედით, მაგრამ მშვილდი ვერ შემეწია!
ორ კეთილშობილ ბელადს ვსტყორცნე ბასრი ისრები:
ტიდევისის ძეს და ატრევსის ძეს, ორივე დავჭერი,
სისხლი ვადინე, მაგრამ უფრო დავბოღმე მხოლოდ.
ვხედავ, უკუღმართ ბედზე მოვხსენ დედაბოძიდან

210 მშვილდი, როდესაც გადავწყვიტე ილიონისკენ.
სპას გავძლოლოდი საამებლად გმირი ჰექტორის.
თუ კვლავ მეღირსა დაბრუნება, თუ კვლავ ვიხილავ
მამულს და ცოლშვილს და დიდებულ სასახლეს ჩემსას,
დაე მაშინვე უცხო მტერმა მომსხიპოს თავი,

215 თუ მშვილდ-ისარი ცეცხლს არ მივცე, თუ ნამსხვრევებად

სულ არ ვაქციო: მეგზურობა ვერ გამიწია!”
ტროელთ ბელადმა ენეასმა მოყმეს მიუგო:
”ასე ნუ იტყვი! თუმც ვერაფერს მივაღწევთ მართლაც,
სანამ პირისპირ მას ცხენდაცხენ არ მივეჭრებით,
220 მხოლოდღა მაშინ იარაღით გამოვცდით მოყმეს.
მომყევი, ეტლზე შემომიდექ, ნახავ ახლავე
ტროსის რაშები მინდორ-ველზე როგორ მიქრიან
ფრთაშესხმულები შეტევის თუ უკუქცევის დროს.
გაგვაქროლებენ ბობოქარნი ისევ ქალაქში.
225 თუ დიომედეს კვლავ არგუნებს კრონიდი ძლევას.
მომყევ, ხელთ იპყარ მათრახი და სადავეები,
მე კი ეტლს დავთმობ, რომ პირისპირ შევხვდე მეომარს,
ან შენ შეები, ხოლო ცხენებს მე დავიურვებ!”

გმირს უპასუხა ლიკაონის ძემ მშვენიერმა:
230 ”ენეას, თვითონ შენა მართე შენი ცხენები,
ეტლს უფრო მარჯვედ, უფრო მარდად გააქროლებენ,
როს ტიდევსის ძეს მივეჭრებით.
და თუ გვძლევს გმირი,
ფეხი დაებმით, შეკრთებიან, ბრძოლის ასპარეზს
ვერც გააღწევენ, თუ ნაცნობი ხმა არ შეესმით.
235 ამ დროს დაგვესხმის თავს ტიდიდი ძალგულოვანი,
ბოლოს მოგვიღებს და რაშებსაც თვით გაიტაცებს.
ამიტომ გვიჯობს, რომ შენ გეპყრას ეტლის სადავე,
იმავედროულად მე მტერს ვტყორცნი ოროლს წამახულს”.
ასე ისურვეს, ორივე დადგა მოხატულ ეტლზე.
240 ტიდევსის ძისკენ გააჭენეს რაშნი ფეხმარდნი.
შენიშნა გმირნი სთენელოსმა, კაპანევსის ძემ
და ტიდევსის ძეს მიაგება ფრთიანი სიტყვა:
”ტიდევსის ძეო დიომედევ, სულზე უტკბესო!
ვხედავ ვაჟკაცებს, შენთან ბრძოლას მოესწრაფვიან,
245 ძალაუღევენი.

ერთს, მოისარს, მამაც პანდაროსს
ეამაყება, რომ შვილია ლიკაონისა,
მეორე გახლავს ენეასი, ანქისეს ვაჟი.
თავს მის ძედ თვლის და აფროდიტე ეგულვის დედად.
ეტლითნ გავქუსლოთ, რა ჯანია! ზომას არ ასცდე,
250 მეწინავეთა წინ ნუ წახვალ, ერიდე სიკვდილს”.

მრისხანედ უთხრა დიომედემ ძალგულოვანმა:
”სიტყვა არ დაძრა გაქცევაზე! ვერ დამარწმუნებ,
ბრძოლის ველიდან არ სჩვევია ჩემს ჯილაგს ლტოლვა,
ანდა მიმალვა: ჯერაც მომდგამს ძალა ზვიადი!
255 არც მიდნა ეტლი, როგორც მხედავ, ასე ფეხდაფეხ
მივალ, პალასი არ მიბრძანებს შიშითა ვთრთოდე.

ველარ იხსნიან სევდავსებულთ მარადი ცხენები,
ხელიდან ველარ გამისხსლტება, ახლავ ერთ-ერთი
გინდ დაიმალოს. ამას გთხოვ, გულს ჩაიმარხე:

- 260 თუკი დიდებას მომანიჭებს ბრძენი ათენა,
და ვძლევ ერთავს, აქ დააბი მარდი ცხენები,
მტკიცედ მოზიდე სადავენი ეტლის კაუჭებს.
არ დაგავიწყდეს, რომ ენეასს წაჰგვარო რაში.
და თორნმშვენიერ აქაველთა ბანაკში გყავდეს.
- 265 შორს მოგუგუნე ზევსმა მისცა ამ ჯიშის ცხენი
ნორჩ განიმედის საფასურად ტროსის ვაჟიშვილს.
მზის და ეოსის სავანეში არ ჰყავთ ბადალი რაშებს.
ანიქსეს, ხალხთ მეუფეს, მიუჩენია
მათთვის ჭაკები, არც იცოდა ლაომედონტმა.
- 270 ამ ჯიშის ცხენი შეეძინა ანიქსეს ექვსი,
ოთხი საკუთრად გამოზარდა საჯინიბოში.
შიშის მომგვრელი ორი ცხენიც მისცა ენეასს.
თუ ხელთ ჩავიგდეთ, ხომ უდიდეს სახელს მოვიხვეჭით!”
ოდეს გმირები ბჭობდნენ, სწრაფად ჩამოუქროლეს
- 275 მტრებმა, ფიცხ რაშებს ტროელები მოაგელვებდნენ
თავდაპირველად ლიკაონის ვაჟმა შეჰყვივლა:
”ტიდევსის ძეო, სიმამაცით სახელგანთქმულო!
თუმც ფთამესხმული მწარე ისრით ვერ დაგაჩოქე,
შუბით გამოგცდი, ვინძლო ზუსტი მქონდეს მიზანი!”
- 280 თქვა და გასტყორცნა გმირმა შუბი გრძელჩრდილიანი,
ფარს განუწონა, ფარი გაჭრა ბასრმა სპილენძმა
და გმირის აბჯარს შეეხეთქა რვალი ხმაურით.

გახარებულმა მყის შესძახა ლიკაონის ძემ:
”მოგხვდა! ო, ვესავ, დიდხანს შენი კვნესა არ გასტანს!

- 285 ბოლოს ხომ მაინც მომანიჭე სახელ-დიდება!”
უმალ მიუგო დიომედემ კეთილშობილმა:
”ამაოდ მტყორცნე, ო, მოტყუვდი! მაგრამ ჩვენ ალბათ
ვერ მოვისვენებთ, სანამ ერთ-ერთს ბედად არ ხვდება
სისხლით გააძღოს არეს, ომით გაუძღომელი!”

- 290 ეს თქვა თუ არა, შუბი სტყორცნა, ხოლო ათნამ
მიმართა რვალი თვალეზმუა, კბილებს რომ გასცდა,
ენა გაფლითა, ცხვირიც გაჭრა სასტიკმა რვალმა,
შუბის ბუნევი გაეჩხირა მოყმეს ნიკაპში.
ეტლიდან მიწას დაენარცხა ელვარე ჯავშნის
- 295 საზარ გრუხუნით.

შედრკნენ ტროსის მარდი ცხენები,
მოყმეს სული და ძლიერება გამოეცალა.

ფარ-შუბოსანი ენეასმა ეტლი დატოვა:

ვაი-თუ მტრებმა მომტაცონო მოკლულის გვამი.
გვერდით დაუდგა, როგორ ლომი ძალაზვიადი,
300 შუბი შემართა, მრგვალი ფარი იმარჯვა გმირმა,
მტერს ახლოს მოსულს უქადოდა სულის ამოხდას
საზარ ყიჟინით.

მაგრამ ამ დროს ტიდევის ვაჟმა
ლოდს უზარმაზარს ხელი სტაცა, ორი კაცის რომ
დღს ძვრას ვერ უზამს. მან კი მარტომ შემოიქნია
305 და გმირს ბარძაყზე შეახეთქა, ზედ მენჯის ძვალთან,
რომელსაც ჰქვია მეჯის ფოსო. სულ დაამსხვრია
ქვამ ძვალი იგი და გადაჭრა ბარძაყის ძარღვიც,
გადაატყავა, განგმირული მუხლზე დაეცა,
ძლიერი ხელი წინ უძლოდა დაუშვა გმირმა,
310 მიწას დაემხო.

თვალთ წყვილიადი გადაეფარა.

არ ასცდებოდა აღსასრული მეფე ენეასს,
რომ აფროდიტეს, ზევსის ასულს, არ შეენიშნა.
დედამ, ვინც შობა ანქისესგან, ლამაზ მწყემსისგან,
საყვარელ პირმშოს მოაფარა თეთრი ხელები,
315 წინ გაუშალა მოსასხამი შუქმოელვარე,
მტრისგან დაიხსნა, რომელიმე დანაელ მხედარს
რვალით რომ გული არ გაეპო ენეასათვის.
ასე გაიხმო კვიპროსელმა ბრძოლიდან შვილი.
ამ დროს ახსოვდა დარიგება კაპანევსის ძეს,
320 ხმამოგუგუნე დიომედემ რომ მისცა ძმობილს.
ფლოქვებთქარუნა ცხენნი ბრძოლის ველს მოაშორა,
სადავეები მყის მოჭიმა ეტლის კავებზე.
ცხენნი გადენა ენეასის, იქ, სად რაზმები
იდგნენ საბარკულმშვენიერ აქაველების.
325 მყის დეიპოლოსს, უსაყვარლესს ტოლფერთა შორის,
სულით და გრძნობით უახლოესს მან დაავალა
ხომალდებისკენ გაელალა, თვით კი უშიშრად
ეტლზე ამხედრდა, ხელი ჰკიდა ელვარე აღვირს
და ტიდიდს მიჰყვა მოთქარუნე მარდი ცხენებით.
330 ის კი კვიპროსელს კვლავ მისდევდა საზარი შუბით,
რაკი უწყოდა, რომ ქალღმერთი არ ეკუთვნოდა
ომის აღმძღვრელი ქალღმერთების ძალშეუვალ დასს,
როგორც ათენა ან ენიო კოშკთა მნგრეველი.
მისწვდა თუ არა, ბრბოთა შორის გზის გამკვალავი,
335 შუბი შემართა ტიდევის ძემ დიდსულოვანმა,
ძალუმად სტყორცნა და მტევანთან ქათქათა ხელი
გაკენწლა.
მყისვე გააღწია შუბის ბუნიკმა
ქარიტთა ნაქსოვ ამბროსიულ სამოსს ქალღმერთის
და ხელის ნებთან ამოჩქეფა უკვდავმა სისხლმა,

340 დღენეტარ ღმერთებს რომ სდით ხოლმე, ოლიმპიელებს.
ისინი პურს არ მიირთმევენ, არც ყურძნის მტევანს,
მათ სხვა სისხლი აქვთ, უკვდავებიც იმიტომ ჰქვიათ.
მწარედ შეჰკვივლა, გაუვარდა ხელიდან შვილი.
მსწრაფლ შეეშველა აპოლონი, ყრმა აიტაცა,

345 ღრუბლით დაფარა, რომელიმე დანაელს ვინძლო
არ განეგმირა რვალით, სული არ ამოერთვა.

მაშინ მრისხანედ დიომედემ შესძახა ქალღმერთს:
”ზევისს ასულო, ომს დაეხსენ და მიიძალრე!
არ კმარა განა სუსტ ქალებს რომ შეაცდენ ხოლმე?

350 თუ კვლავ გაბედავ გაერიო მეზრძოლთა შორის,
მჯერა, ხსენებაც თავზარს დაგცემს შერკინებისა!”

განშორდა ღმერთი დაბნეული, დარდმორეული.
ირისმა ბრბოდან გაიყვანა.

ტანჯვას ღვთაება

სულ მიეხნიდა, დაცაეჭვნო მშვენება მისი.

355 ბრძოლის გნიასში შეამჩნია ღმერთი არესი,
მის შუბს და მერანს გარს წყვდიადი შემოხვეოდა,
ძმის წინ მუხლებზე დაემხო და გულამხვინჩვით
ეტლსა და ცხენებს სთხოვდა ოქროსმოსართავიანს.

”მძავს საყვარელო! მომაშველე სწრაფად ცხენები,

360 ვინძლო ოლიმპოს მივაღწიო, უკვდავთ საცხოვრისს,
ჭრილობა მტანჯავს საშინელი, დამჭრა მოკვდავმა
ტიდიდმა, ის ხომ თვით მამა ზევსს შერკინება!”
არესმა მისცა ცხენნი ოქროს ავჟანდიანნი.

ეტლზე ავიდა გულმწუხარე, ირისიც აჰყვა,

365 მტკიცედ ეჭირა სადავენი ღვთაებას ხელში,
შოლტი უცხუნა და მორჩილად გაფრინდნენ რაშნი.
მსწრაფლ მიაღწიეს ოლიმპოს თხემს, ღმერთთა საცხოვრისს.
ირისს ფერხთ ქარი შედგომოდა, შედგა ღმერთქალი,
ცხენნი გამოხსნა, ამბროსია და საზრდო მისცა.

370 ხოლო კიპრისი მყის დაემხო დედის მუხლებთან,
დიონემ გულში ჩაიხუტა ტურფა ასული,
ნაზად ეფერა და მიმართა ალერსიანად:

”ვინ გიმტრო, შვილო, რომელ უგნურ ზეციერს სურდა
შენი ცრემლები, თითქოს ავი რამ ჩაგედინოს?”

375 ამოიოხრა აფროდიტემ, ღმერთმა ღიმილის:

”ძალგულოვნება დიომედემ, დამჭრა, ტიდიდმა,
ბრძოლის ველიდან ენეასი როცა გამყავდა,
ძე სანუკვარი და ყველაზე უსაყვარლესი.

განა ტროელთა და აქაველთ ბრძოლა მძვინვარებს,

380 ახლა დანაელთ თვით ღმერთებზე აღმართეს ხელი!”

ქალღმერთს დიონემ უპასუხა სახელგანთქმულმა:
 ”გამხნევედი, შვილო საყვარელო, თუნდაც გიმპიმდეს,
 ოლიმპოს მკვიდრებს ბევრი ტანჯვა გამოგვიცდია
 კაცთაგან, ოდეს ღმერთნი ერთურთს ვუგებდით მახეს.

385 ასე შებოჭეს ოტოსმა და ეფიალტესმა
 არესი, ორმა მამაცმა ძემ ალოესისა.
 ღმერთი ცამეტი თვე სპილენძის დილეგში ეგდო,
 ვერც დაიხსნიდა თავსა ბრძოლით გაუმადლარი,
 ერიბოიას პირმშვენიერს, მათს დედინაცვალს,

390 რომ ჰერმესისთვის არ გაენდო საქმე ფარული.
 მან იხსნა არეს, ბორკილებით ძლეული ღმერთი.
 ჰერაც ასევე დაიტანჯა, ამფიტრიონის
 ძემ როს ძუძუში გაუყარა მწარე ისარი.
 ქალღმერთს ტკივილის დაამება აღარ ეღირსა!

395 თვით აიდესიც, ღმერთთა შორის უსასტიკესი,
 ისრით იმავე კაცმა დაჭრა, ზევსის შობილმა,
 ზედ კარიბჭესთან, მკვდართა გვერდით აგემა ტანჯვა.
 ზევსის სამკვიდროს, ოლიმპოს თხემს ეწვია ღმერთი,
 გულდარდიანი, დატანჯული, ავბედით ისარს

400 ბეჭი გაეპო, აიდესის სული შეეძრა.
 დაჭრილს პეანმა გაუყუჩა ტკივილი წამლით,
 მალე განკურნა არაშვილი წუთისოფლისა.
 ავთა საქმეთა საზარქმედი მშვილდით უშიშრად
 შეურაცხყოფდა უკვდავ ღმერთებს, ოლიმპოს მფლობელთ!

405 შენს წინააღმდეგ აღამხედრა ათენამ გმირი.
 უგუნური კაცი! არ კი უწყის ტიდევსის შვილმა,
 რომ ვინც ღმერთებზე ხელს აღმართავს, დღეს მოისწრაფებს.
 შვილებს კალათში ვერ ჩაისვამს, ვერ უხმობს მამად
 ბრძოლის ველიდან დაბრუნებულს მხოლოდშობილი.

410 დაე ტიდიდი ჩაუფიქრდეს, თუმც ძალა მოსდგამს,
 სხვასაც, მასზე მძლავრს, შენთან შებმა როდი შერჩება!
 ეგიალეა, ადრესტოსის ბრძენი ასული,
 ძილში იკივლებს, შინაურებს ფეხზე წამოჰყრის,
 გულდასერილი ახალგაზრდა ქმარზე წუხილით,

415 ერთგბული ცოლი ცხენთა მხედვენელ დიომედესი”.
 ასე უთხრა და შვილს მოსწმინდა უკვდავი სისხლი.
 ხელი მოურჩა. დაუამდა ტკივილი მწარე.
 ამ დროს ათენა და თვით ჰერა ყოვლის მხედველი
 ღვარძლიან სიტყვით აღვიძებდნენ რისხვას კრონიდის,

420 თავდაპირველად თვალმცეცხია ათენამ უთხრა:
 ”ზევსო, მამაო, მითხარ, ხომ არ გამირისხდები?
 აქაველ ასულს კვიპროსელი, ვგონებ, აცდენდა,
 რომ კვლავ მის რჩეულ ტროელ ვაჟკაცს ნდობოდა ქალი.
 და, იქნებ, როცა მიეფერა მდიდრულ სამოსზე,

425 ოქროს სარტყელმა გაუკაწრა ნაზი ხელები?”

ასე თქვა. ღიმი მოეფინა ღმერთთა მეუფეს.
მოიხმო ოქრო-აფროდიტე და ტკბილად უთხრა:

”შენ არ შეგშვენის, შვილო ჩემო, ომის გუგუნო.

მიხედე ვნებამორეული ტრფიალის აღმურს,

430 ბრძოლის სადავე ათენას და არესს დაუთმე”.

ასე მიმართეს ოლიმპოზე ერთურთს ღმერთებმა.

ამ დროს ენეასს თავს დაესხა გმირი ტიდიდი,

თუმცა უწყოდა, რომ სწყალობდა ყრმას აპოლონი,

თვით დიად ღმერთსაც არ შეუდრკა, სურვილი სწვავდა

435 მოყმის მოსპობის და მის აბჯრის დაუფლებისა.

სამგზის მიეჭრა აღგზნებული, სამგზის შემართა

ძლიერმა ღმერთმა აპოლონმა მეომფრი ფარი,

როცა მეოთხედ მიეძალა, ვით დაიმონი,

მრისხანედ უთხრა აპოლონმა ისრის მტყროცნელმა:

440 ”გონს მოდი, შესდექ! არ გაივლო გულში ფიქრადაც,

ღმერთს გაუტოლდე! არასოდეს დაემსგავსება

ქვემეთრევ კაცთა ჯილაგს მოდგმა უკვდავ ღმერთების!”

ასე უბრძანა. შორიახლო შედგა ტიდიდი,

შორსმოისარი აპოლონის რისხვით შემდრკალი.

445 ღმერთმა ჭაბუკი ენეასი ბრბოს გაარიდა

და პერგამოსის თხემზე დასვა თავის ტამარში.

იქ მოყმეს ლეტო და არტემის - ისრის მტყორცნელი

კვლავ უბრუნებდნენ ძალასა და მშვენიერებას.

შექმნა ვერცხლისფერმშვილდოსანმა აპოლონ ღმერთმა

450 ამ დროს აბჯროსან ენეასის ცოცხალი ხატი.

მის ახლოს ტროელთ და აქაველო სპა აირია,

ხარის ტყავს, მკერდზე გადაჭიმულს, აპობდნენ გმირნი,

დიდთა თუ მცირე ფართა ბრწყინვა თვალებს ჭრიდა.

შმაგ არესს უთხრა სხივოსანმა აპოლონ ღმერთმა:

455 ”არეს, ო, არეს! კაცთა მჟლეტო, ბჭეთა მნგრეველო!

განა არ გინდა გაიყვანო ბრძოლის ველიდან

მოყმე, რომელიც თვით მამა ზევსს არ შეუდრკება?

ჯერ ხელში დაჭრა კვიპროსელი შუბით და შემდეგ

მე შემეგება საშინელი, ვით დაიმონი!”

460 ასე უთხრა და პერგამოსის თხემზე დაბრუნდა.

ხოლო არესი გაეშურა ტროელთ საშველად,

თრაკიელთ მეფის აკამანტის სახე მიიღო,

პრიამოსის ძეთ, ზევსის შობილთ შეჰყივლა ღმერთმა:

”ზევისის შობილი პრიამოსის ძენო სვიანნო!

465 დიდხანს გასურთ ჟლეტა შეარჩინოთ აქაველთ ლაშქარს?

თუ უცდით, სანამ კარიბჭესთან მოიჭრებიან?
 ღვთიურ ჰექტორის დარი კაცი უკვე დაეცა -
 ამაყი მოყმე ენეასი, ანქისის ვაჟი!
 შევებათ, ბრძოლის ქარცეცხლიდან დავიხსნათ მოძმე!”
 470 ასე თქვა. მეზრძოლთ კვლავ შემატა ძალგულოვნება.
 ჰექტორს მიმართა სარპედონმა მაშინ ვედრებით:
 ”გმირო, რა იქნა საამაყო სიმტკიცე შენი?
 მოკავშირეთა სპაც არ გსურდა, ამბობდი, ქალაქს
 მარტოც დავიცავ, ძმა-სიძეთა ძალაც მყოფნისო.
 475 აბა, მითხარი, სად არიან? ვერც ერთს ვერ ვხედავ!
 ომს გაურბიან, ვით ძაღლები ლომს გაშმაგებულს.
 ჩვენ კი თავს ვსწირავთ, დახმარებაც ამასა ჰქვია!
 შორიდან მოვედ მოკავშირედ, შენდა შემხიდედ,
 შორს მეგულება ლიკია და ქსანთოს -მდინარე,
 480 ცოლი იქ მივის საყვარელი, პატარა პირმშო,
 განძი დიდძალი, უპოვარს რომ სიხარბეს მოჰგვრის.
 მაგრამ ლიკიელთ წამოვყევი, ახლაც მზადა ვარ
 შევება ვაჟკაცს, თუმც აქ არა მაბადია რა,
 რომ ან წამგვარონ ან წამართვან აქაველებმა.
 485 შენ კი არც იძვრი, მხედრობასაც არ მოუწოდებ,
 რომ მტკიცედ იდგნენ და ცოლშვილი დაიცვან მედგრად.
 ვინძლო არა გხვდეს მახე ყოვლის შემამთხვეველი,
 შენც, შენიანნიც მტერს არ ერგოთ ტყვედ და ნადავლად!
 მალე თქვენს მჭიდროდ დასახლებულ ქალაქს მოსპობენ!
 490 ახლა ეს ფიქრი უნდა გქონდეს დღითა და ღამით,
 ეაჯებოდე მოკავშირეთ, შორიელ მეფეთ,
 დაეხსნან ქადილს და აღივსონ ბრძოლის წადილით!”

თქვა სარპედონმა და გაკენწლა ჰექტორის გული.
 აბჯარასხმული დაქვეითდა გმირი ეტლიდან.
 495 შუბი შემართა, დაიარა სწრაფად ლაშქარი,
 გული ალაგზნო, მეომართა, გაჩაღდა ბრძოლა.
 შემოუბრუნდნენ კვლავ აქაველთ ტროელთა სპანი.
 არგიველები შემჭიდროვდნენ, როდი შემდრკალან.
 გეგონებოდათ, ბრეს ფანტავსო კალოზე ქარი,
 500 ალოობაზე მოსულაო ოქროსთმიანი
 დემეტრე, ქარის სუთქვით ხორბალს აცილებს ბრელოს
 და თეთრად ველზე მიმოფენსო. . . სწორედ ასევე
 თავით ფეხამდე აქაველნი გათეთრებულან:
 ცას სპილენძისფერს ცხენთა ფლოქვით მოედო მტვერი,
 505 როს მისაქციელს მიაღწიეს.
 ეტლებს მხედრბი
 ზედ ახეთქებდნენ მტრებს, სადავეს მართავდნენ მტკიცედ.
 ბნელი მოჰფინა ველს არესმა, ტროელთა შემწემ,
 მათ შორის მსრბოლი აპოლონის მიენდო ნებას -

ოქროსისრიან ფოიბოსის, ვინც დაავალა
510 ტროელთ შეწევნა, დანაელთა მძლავრი ქომაგი
ათენა რაკი დაიგულა სხვაგან წასული.
თვით ენეასი გამოიხმო მაღალ ტაძრიდან,
და განამტკიცა ხალხთა მწყემსის მკერდი მამაცი.
დადგა ენეას სპათა შორის კვლავ დიდებული,
515 ყველას ეამა, როს იხილეს გმირი უვნებლად,
მაგრამ შეკითხვა ვერვინ მისცა, სხვა დარდი ჰქონდათ,
სხვას რასმე ვერცხლისმშვილდოსანი აიძულებდა,
კაცთა მძუსვრელი არესი და შმაგი ერისი.

ამ დროს ორივე აიანტი, მძლე დიომედე
520 და ოდისევსი ბრძოლის ჟინით სპას აღაგზნებდნენ,
მაგრამ თვითონაც ტროელთ შიში არ ჰქონდა ლაშქარს.
ურყევად იდგნენ და ელოდნენ, ვით ღრუბლის ქულა,
უქარო დღეს რომ წამოქუფრავს მთაზე კრონიდი.
წევს ჩაშავებულ-ჩაჟამებული, სანამდის სძინავს
525 ქარ-ბორეასს და სხვა ქარიშხალს, რომელთა ბაგე
მძლავრი შებერვით ცაზე ღრუბლებს წამოშლის ხოლმე.
ასე ელოდნენ გულუშიშრად ტროელთ მოყმენი,
ხოლო ატრიდი ამხნევებდა დანაელთ ლაშქარს:
"იყავით მხნენი, აღამაღლეთ სული მედგარი,
530 მებრძოლს რცხვენოდეს ბრძოლის ველზე თანამებრძოლის,
ვინც გრძნობს ამ სირცხვილს, უფრო მეტად ის გადარჩება,
ხოლო ლტოლვილი ვერც ხსნას ჰპოვებს და ვერც დიდებას!"
თქვა და მყის შუბი მეწინავე ვაჟკაცსა სტყორცნა -
მამაც მეგობარს ენეასის, მძლე დეიკოონტს,
535 პერგასიდს; ტროელთ პრიამოსის ძეთა შორისაც
არ ერჩოდათ, ისე ომში უწევდა გული.
ფარში უწონა შუბი გმირმა აგამენონმა,
ფარმა კი ვეღარ შეაჩერა ბასრი სპილენძი,
სარტყელსაც გასცდა და ჩაიფლო მუცელში შუბი,
540 მიწას დაასკდა, აგრუხუნდა მოყმის აბჯარი.
დასცა დანაელთ გმირნი მაშინ მძლე ენეასმა -
დიოკლეს ძენი კრეთონი და ორსილოქოსი.
მათი მშობელი იყო ფერეს მკვიდრი მდიდარი,
გვარი მოსდგამდა ალფეიოს-მდინარისაგან,
545 რომლის ნაკადი პილიონის მიწას ჩაუდის.
მან შვა მრავალთა მოყმეთ მეფე ორსილოქოსი.
ორსილოქოსმა შვა დიოკლეს დიდსულოვანი,
ხოლო დიოკლესს შეეძინა ტყუპი ვაჟები -
ორსილოქოსი და კრეთონი ბრძოლანაცადნი,
550 ორი ვაჟაცი, მოწიფული, შავფერდა გემით
არგიველთ მოჰყვნენ ცხენმრავალი ტროის მხარეში,
ატრევის ძეებს - აგამენონს და მენელაოსს;

სახელს ეძებდნენ, საგლოველი სიკვდილი ჰპოვეს.
 ვით ლონი ორნი მაღალი მთის ქედზე ნაზარდნი,
 555 ძუ ლომის ძუძუ უღრან ტყეში რომ უწოვიათ,
 ცხვრებს იტაცებენ, დეკეულებს რქამორკალულებს
 და კარ-მიდამოს კაცთ უქცვენ, სანამ თვითონაც
 კაცთა ხელითვე ნატყორცნ რვალით დაეცემიან, -
 ასე ძლეულნი ენეასის მტკიცე მარჯვენით
 560 მიწას დაასკდნენ ძმები მაღალ ფიჭვთა სადარნი.
 აღშფოთდა მაშინ ატრევსის ძე მენელაოსი,
 მეწინავეებს გამოეყო რვალით მოსილი,
 შუბი შემართა, აღაგზნებდა მის სულს არესი
 ფარული აზრით: ვინძლო სძლიოს ენეასმაო.
 655 მაგრამ შენიშნა ნესტორის ძემ ანტილოქოსმა
 და თვით გაიჭრა, რომ ხალხთ მწყემსს, მტრის ბოროტებით
 რისხვად ანთებულს, სპათა მძიმე შრომის ნაყოფი
 არ წაეხდინა.
 ამ დროს გმირნი შუბმოღერებით
 ერთურთს უქადდნენ შერკინების ჟინით აღვსილნი.
 570 გვერდით დაუდგა ანტილოქოს ატრიდს და თუმცა
 მგზნებარე იყო ენეასი, ვეღარ თავს იდგა
 ერთიმეორის ღირს ორ მამაც მოყმესთან ბრძოლა,
 მათ კი მოკლულნი გაათრიეს თავის რაზმებთან,
 მწუხარე მოძმეთ მისცეს გვამნი სვეუბედურთა.
 575 თვითონ დაბრუნდნენ, მეწინავეთ შორის იბრძოდნენ.

დასცეს არესის მსგავსი მოყმე პილაიმენევს,
 პაფლაგონიელ ფარისმფლობელ ვაჟკაცთა მეფე.
 იგი განგმირა შუბოსანმა მენელაოსმა,
 ყელში აძგერა წინამდგომელს ბასრი ოროლი.
 580 ანტილოქოსმა მყის მეეტლე მიდონიც მოკლა
 ატიმნიადი, როცა იგი ცხენს აბრუნებდა.
 იდაყვზე მოხვდა ქვა, აღვირი სპილოსძვლიანი
 და მოელვარე გაუვარდა, მტვერში დაეცა,
 ანტილოქოსმა ხმალი ჩასცხო ყრმას საფეთქელში,
 585 ამოიგმინა მან, მშვენიერ ეტლის ძარადან
 ძირს გადმოეშვა თავდაყირა. მხრებით ჩაემხო
 ერთხანს ქვიშაში, სანამ ცხენმა არ გაჰკრა გვერდი
 და გააგორა; ანტილოქოს ცხენს სცემდა მათრახს
 და ეტლს არგიველთ ლაშქრისაკენ მიაქროლებდა.

590 ჰექტორმა გმირნი რა შენიშნა, შმაგი ყიჟინით
 მყის გამოიჭრა და თან მოჰყვნენ ტროელთ ფალანგნი,
 წინ მოუძლოდნენ არესი და მძლავრი ენიო,
 გუნდი და გუნდი მეომართა მოჰყვა ფიცხელი.
 მტკიცე მარჯვენით ღმერთი არეს შუბს იღერებდა,

595 ხან წინ გაუსწრო ჰექტორს, ხან კი მიჰყვა კვალდაკვალ.

ღმერთი რომ ნახა, დიომედე შეკრთა დიადი.
ვით მგზავრი, ფართო ველ-მინდორზე გზას აცდენილი,
უცაბედად რომ წააწყდება ნაკადს ქაფიანს,
ზღვაში შევარდნილს, შეკრთება და უკან დაიხევს,

600 ასე ტიდიდიც უკუმიდგა და სპას შესძახა:
”ძმანო, რად გიკვირს, რომ ჰექტორი ზუჩმოელვარე
გახდა პირველი შუბოსანი და მძლე მებრძოლი?
მიწყვიც ღვთაება თან დაჰყვება, სიკვდილს აცილებს!
ახლაც გვერდით ჰყავს, კაცის სახით - ღმერთი არესი!

605 მტერთან პირისპირ მიმართულნო, უკუმიდექით,
უკვდავ ღმერთებთან შერკინება არვინ გაბედოს!”

ასე თქვა, მაგრამ მსწრაფლ მოიჭრნენ სპანი ტროელთა.
ჰექტორმა დასცა ორი მოყმე, ომში ნაცადი:
ერთ ეტლში მყოფნი მენესთევესი და არქიალოს.

610 ამას როგორც კი თვალი მოჰკრა ტელამონიდმა,
იქავე გაჩნდა და ელვარე ოროლი სტყორცნა,
დასცა ამფიოს სელაგიდი; შორს, პაისოში
ვრცელი ველ-მინდვრის და დიდძალი განძის მფლობელი.
ბედს პრიამოსის დასაცავად წამოჰყოლია.

615 სარტყელში მოხვდა აიანტის შუბი მეომარს
და შიგნეულში გაეჩხირა გრძელჩრდილიანი.
ზათქით დაეცა. მოირბინა ყრმამ ღვაწლისამძლემ,
რომ აეყარა საჭურველი, მაგრამ ტროელნი
ოროლს სტყორცნიდნენ, ბევრი შუბი ისხლიტა ფარმა.

620 ტერფით დააწვა გვამს, ბოძალი მოკლულს მოძალემ
მყის ამოგლიჯა, ვერ აართვა აბჯარ-ბექთარი
ოღონდ მხრებიდან, დაუშინეს ისარი მტრებმა.
ზვიად ტროელთა ალყის შიში გმირს შეეპარა:
ბევრნიც იყვნენ და ძლიერებიც ხმალ-შუბოსანნი.

625 თუმც მძლავრი იყო, დიდიც იყო, სახელოვანიც,
მაინც უკუდგა უფრო დიდი ძალით ძლეული.

ასე შეიბნენ აბჯროსანნი ფიცხელ ბრძოლაში.
ტლეპოლემოსი ჰერაკლიდი, ვეება, მძლავრი
ბოროტმა ბედმა შეახვედრა მამაც სარპედონს.

630 ოდნავ უკუდგნენ გმირნი, ერთურთს როს შეეჩეხნენ -
ღრუბელთმარევი ზევსის ძე და ზევსის ბადიში.
ასე მიმართა მტერს პირველად ტლეპოლემოსმა:
”ლიკიის მეფევ სარპედონო! ნეტავ შენ რა გრჯის,
აქ რომ შიში თრთი, უმეცარო ბრძოლის ველისა?

635 ტყუის, ვინც გაქებს და გადიდებს ზევსის შვილობით.
ახლოს ვერ მიხვალ იმ გმირებთან, ვინც ზევსმა შობა

უხსოვარ დროს და უუძველეს ვაჟკაცთა შორის.
ამბობენ, ძალა შესაშური ჰქონდა ჰერაკლეს
იმ დროს, მამაჩემს, კადნიერს და ლომგულ მეომარს.
640 აქ მოსულს სურდა წაეგვარა ლაომედონტის
რაშნი, სპა ახლდა ექვსი გემით, რაზმი მცირედი.
ტროა დალეწა, შარა-შუკა ქმნა უკაცური!
შენ კი, ჯაბანო, სიკვდილისკენ მიუძღვი ლაშქარს.
ვგონებ, ტროელთა ტომის მცველად ვერ გამოდგები,
645 ამაოდ მოხვედ ლიკიიდან. ასჯერ ძლიერიც
რომ იყო, ჩემგან ჰადესის ბჭეს ეწვევი მკვდარი!”

ლიკიის მეფემ სარპედონმა უმაღ მიუგო:
”ტლეპოლემოსო! ვინც დალეწა ბჭე ილიონის,
ლაომედონტის უგუნურების გამო დალეწა:
650 კეთილისმყოფელს მეფემ სიტყვა უთხრა უშვერი,
რაშნი არ მისცა, შორი გზიდან ამ მიზნით მოსულს.
შენ კი წინასწარ ამას გეტყვი: შავ ბედს, სისხლისღვრას
ველარ ასცდები, აეგები ჩემს შუბს, მარგუნებ
ძლევა-დიდებას, სულს კი - ჰადესს, კვიციებით განთქმულს!”

655 ასე თქვა გმირმა.
მოიღერა იფნის ოროლი,
ტლეპოლემოსმაც სტყორცნა შუბი, ბასრი სპილენძი
მოსწყდა მათს ხელებს. სარპედონმა დასცა ლახვარი
მტერს ყელში, გარეთ გაატანა მყის შუბისწვერმა.
გადაეფარა გმირის თვალებს ღამის წყვილიადი.
660 ტლეპოლემოსის შუბი ფერდში მოხვდა სარპედონს,
ხორცი გაკვეთა, გაატანა, ძვალს მოხვდა წვერი,
მაგრამ სიკვდილი ააცილა შვილს მამა ზევსმა.
მყის სარპედონის მეგობრებმა მოიწადინეს
სამშვიდობოზე გაეყვანათ გმირი მოწყლული.
665 არვის მოსვლია ამ დროს ფიქრად, აეძრო შუბი,
სწრაფად გასცლოდნენ ოლონდ ბრძოლას. ამ დღეში იყვნენ,
როცა ცდილობდნენ აქაველნიც რვალმშვენიერნი,
ტლეპოლემოსიც გაეყვანათ სამშვიდობოზე
ბრძოლის ველიდან.

თვალი მოჰკრა მას ოდისევსმა
670 სულდიდმა, გულმა მოყვარულმა მყის რეჩხი უყო,
და ორ აზრს შუა მერყეობდა სულით და გონით:
რა ექნა, ზევსის ძეს დასხმოდა, თუ სხვა ლიკიელთ
და მრავალთათვის ამოერთვა სპილენძით სული?
მაგრამ არა მას, გმირ ოდისევსს, ეწერა ბედად
675 მეხთამცემელის, ზევსის შვილის ბრძოლაში მოკვლა.
ლიკიელთ მიმართ მიუქცია გული ათენამ.
კოირანოსი, ალასტორი, ქრომიოს დასცა,

ალკანდროსი და ჰალიოსი, შემდეგ ნოემონ
და პრიტიანისი, მეტსაც სძლევდა გმირი ოდისევს,
680 რომ ჰექტორს - ჩაჩქანმოელვარეს არ შეენიშნა:
რაზმს გამოეყო მოკიაფე რვალით მოსილი
და ზარდამცემი დანაელთა.
მეგობარს შვეებით
შეხვდა სარპედონ და მთრთოლვარე ხმით შეეგება:
”ნუ დამაგდებო დანაელთა ნადავლად, მიხსენ,
685 ო, მეგობარო! და უკვე თქვეს ციხე-ქალაქში
დამთმოს სიცოცხლემ! ვხედავ, ბედად არ მიწერია
შინ მისულს ჩემი სანუკვარი ქვეყნის მიწაზე
რომ გავახარო მეუღლე და ძე უწლოვანი!”

ეს მიაძახა, მაგრამ ჰექტორს არა უთქვამს რა,
690 არა ჰყოფნიდა მოთმინება, ბრძოლად გაიჭრა
არგიველთ მდევრად და მრავალთა სულთამხუთველად.
ხოლო სარპედონ ღვთაებრივი ველზე ჩამოსვეს
ეგიოხ ზევსის მშვენიერი წიფელის ძირას.
და მაშინ შუბი ამოაძრო მყის ბარძაყიდან
695 მისმა მამაცმა მეგობარმა, მძლე პელაგონმა.
სულმა დატოვა, დაულამდა თვალნი სარპედონს.
კვლავ დასცად კვნესა, დაუქროლა ქარ-ბორეასმა
გამოაცოცხლა. სამშვინველით აევსო მკერდი.
არგიველთ სპანი მედგრად დახვდნენ არესს და ჰექტორს,
700 მჭიდროდ შეკრულნი: არც გარბოდნენ ხომალდებისკენ,
არც წინ გაჭრილან. ნელა თმობდნენ ბრძოლის სარბიელს,
რა ესმათ, ტროელთ გვერდით თვითონ არესი დგასო.

ვინ იყო პირველ, ანუ ბოლო, რომელთა აღხადა
ჰექტორმა ფარი და ბექთარი, ანუ არესმა?
705 უკვდავთ სადარი ტევთრანტი და გმირი ორესტე,
ტრექოსი, აინომანტი ეტოლიელი,
ენოპოსის ძე ჰელენოსი, ორესბიოსი
ჰილეს მცხოვრები, სიმდიდრეზე დახარებებული.
კეფისის ტბასთან ჰქონდა სახლი, სად იყვნენ სხვანიც
710 ბეოტიელნი, ნაყოფიერ ყანის მფობელნი.

ეს რა იხილა მხრებქათქათა ქალღმერთმა ჰერამ -
მამაც არგიველთ ხოცვა-ჟლეტა შერკინებისას,
სწრაფად ათენას მიაგება ფრთიანი სიტყვა:
”ვაგლახ, ასულო უძლეველო ეგიოხ ზევსის!
715 მე და შენ სიტყვა მენელაოსს ვამცნეთ ამაო -
ვითომ რაო და, ტროას დასცემ ქაონგურებიანს,
შინაც მიხვალო. ჩვენ კაცთამჟლეტ არესსა ვწყალობთ,
მაგრამ თვით გვმართებს ფიქრი ბრძოლის სიმამაცეზე!”

თქვა და მას აჰყვა თვამცეცხლია ღმერთი ათნა;
720 ჰერამ შეკაზმა რაშნი ოქროსავეჯანდიანნი,
ქალღმერთმა ძველთაძველი მოდგმის, კრონოსის შვილმა
და ეტლს მოარგო მორკალული სპილენძის თვლები
რვამანიანი, რკინის ღერძზე სწრაფად მბრუნავი
ფერსო ოქროსი, უჟანგავი, სპილენძის სალტე
725 ზედ მორგებული, ხილვად ერთი რამ საოცარი.
მორგვი ვერცხლისა ელვარებდა მომრგვალებული,
ძარაც ვერცხლისა და ოქროსი, კაშკაშა ღვედით
იყო შეკრული, ორი კავი ზედ მოსდებოდა
მათ შუა ვერცხლის დიდი ხელნა იყო გაჩრილი.
730 ჰერამ გამართა ზედ უღელი, შიგვე გააბა
ოქროს სადავე და ხელთ იპყრა, უკვდავნი რაშნი
გამოაქროლა ადგზნებულმა ბრძოლის წყურვილით.

ამ დროს ათენამ, ეგიოხი ზევსის ასულმა,
მჩატე პეპლოსი ტანთ გაიდრო, ნაკეც-ნაკეცად
735 დაბლა დაუშვა მის მიერვე ნაქსოვ-ნაკაზმი.
ნაცვლად აიღო მეხისმცემელ ზევსის ჯავშანი
და შეიმოსა ცრემლის მომგვრელ საბრძოლო აბჯრით.
მკერდთან მოიგდო აიგიდა ფოჩებინი,
ზარდამცემი და შემოსილი საშინელებით:
740 შულლით, მძლავრებით, ლტოლვით, დევნით, ერთად
ყოველით
და გორგოს თავით, საზარელი უღჩხული სახით -
უმრისხანესი სასწაული ეგიოხ ზევსის.
ჩაჩქანი ჰქონდა ოქროვანი, ოთხბალთიანი,
მოზარნიშნული, ას ქალაქს რომ გადასწვდებოდა.
745 ასე ფიცხელი შედგა ეტლზე, შემართა შუბი
მძიმე, ძლიერი და იმ ლაშქარის დაცამლეწველი,
რომელსაც რისხვა წილად ხვდება ზევსის ასულის.
ჰერამ მათრახი ფეხმარდ რაშებს დასცხო, განახვნეს
გრუხუნით ბჭენი ზეცათანი მყისვე ჰორებმა,
750 რომელთა ოლიმპოს და ცისკიდის დაცვა მიენდოთ,
ხან ღრუბელს შლიან, ხან შეკრავენ ცის კარიბჭესთან
ამ ბჭეთა გავლით გააქროლეს რაშნი ღმერთებმა.
მალე იხილეს უკვდავთაგან შორს მყოფი ზევსი,
მარტო მჯდარიყო ბორცვებიან ოლიმპოს თხემზე.
755 ცხენი მოთოკა მხრებქათქათა ქალღმერთმა ჰერამ
და კრონოსის ძეს, ღრუბელთმარეკს ასე მიმართა:
”მამაო ზევსო! ნუთუ რისხვას არ გგვრის არესი?
რამდენი გმირი და როგორი მოსპო და მოსრა -
მძლე აქაველი მოძალადემ!
მზარავს სილაღე

- 760 ვერცხლისმშვილდოსან აპოლონის და კვიპროსელის,
განუსჯელად რომ ეს უგნური ომში ჩააბეს.
ზევსო მამაო! ხომ არ მიწყენ, თუ არესს ბრძოლას
დავათმობინებ დარტყმით, იქნებ მძიმე დარტყმითაც?”
მყისვე მიუგო ჰერას ზევსმა ღრუბელთმარეკმა:
- 765 ”დე, აუმხედრდეს მას ათენა - ძალისმხმეველი,
მისი ალაგმვა უფრო კარგად მას ეხერხება”.
დაემორჩილა თეთრხელემა ქალღმერთი ჰერა,
რაშებს მათრახი დასცხო, ისევ გაფრინდნენ რაშნი,
ხომლიან ცას და მიწას შუა მოლივლივენი.
- 770 რამდენ სივრცესაც კაცის თვალი გაატანს ხოლმე,
როცა სერიდან გადასცქერის ზღვას ჩაშავებულს,
იმდენს ერთბაშად ქედზვიადნი ღმერთთა მერანნი
გადაივლიან, ტროას მივლენ, სად ერთ ნაკადად
შეერთებულა სიმოეის და სკამანდროსი.
- 775 იქ კი რაშები დააოკა ქალღმერთმა ჰერამ,
მოხსნა უღელი და მოჰფინა მრუმე ღრუბელი,
სიმოეისმა ამბროსია აგემა რაშებს.
ისე ჩქარობდნენ, ვით ქედნები მოფრთხილენი,
მსუბუქ რონინით არგიველთა სპას მიელტვოდნენ
- 780 მისაშველებლად და წაადგნენ ურიცხვ მეომარს
ცხენთა მტერფავი დიომედეს გარშემო შეყრილს.
დასად ეხვივნენ, ვით ლომები სისხლისმსმელები,
ან ვით ტახები მძლენი, ძნელად გასაფანტავნი.
და იქ ქალღმერთმა, მხრებქათქათა ჰერამ შესძახა,
- 785 სახე მიიღო რვალისხმიან მოყმის - სტენტორის,
რომლის ყივილი ორმოცდაათ კაცის ხმას ჰგავდა:
”სირცხვილი, სპანო უსუსურნო, თვალ-ტანად ბრგენო!
წინათ, ღმერთებრი აქილევსი მტერს რომ ებრძოდა,
ტროელნი ვერც კი სცილდებოდნენ ტროის კარიბჭეს,
- 790 თრთოდნენ პელიდის ულმობელი შუბის წინაშე!
დღეს კი იბრძვიან ხომალდთა წინ, შორს განავნიდან!”

თქვა და აღაგზნო სიმამცე და ძალა სპათა.

ტიდიდთან მიდის თვალმცეცხლია ღმერთი - ათენა,
ხედავს, რომ ეტლთან ახლოსა დგას მეფე, ჭრილობას

- 795 იგრილებს, გმირმა პანდაროსმა რომ მიაყენა.
ოფლი წურწურით დასდის ღვედზე, რომლითაც ფარი
უპყრია მოყმეს. უშეშდება ხელი, ღვედს ასწევს
და სისხლიანი ჭრილობიდან სისხლს იწმენდს ხოლმე.
გადაიხარა ცხენებისკენ და უთხრა ღმერთმა:
- 800 ”ასეთ ვაჟიშვილს გმირი ტიდევეს ვერ გააჩენდა!
ტანმორჩილს გული ბრძოლისათვის მუდამ ერჩოდა.
ოდესღაც მე მას ავუკრძალე მტერთან კვეთება,
როს ერთადერთი აქაველი სულანთებული

- თებეს მოვიდა კადმოსელთა მოდგმასთან ელჩად.
 805 ვუბრძანე, მშვიდად ექეიფა მტრის სასახლეში.
 მაგრამ სიშმაგე ნამაცური მიწყვი სჩვეოდა,
 ბრძოლად იწვევდა და იოლად სძლევდა კადმოსელთ.
 სწორედ ასეთი გმირთაგმირის შემწე ვიყავი!
 შენც გეახლები და ყოველთვის გიცავ, გამხნევებ,
 810 რომ გულმხნედ შეხვდე, შეერკინო ტროელთა ლაშქარს.
 ან მაშვრალი ხარ და დაგიცხრა შმაგი გმირობა.
 ან გძლევს სიმხდალე უსულგულო! და ამის შემდეგ
 შვილი ხარ განა ტიდევსისა - ოინეიდის?!”
 ჰრქვა და მიუგო დიომედემ ძალისმხეველმა:
 815 ”გიცან, ქალღმერთო, ეგიოხი ზევსის ასულო!
 გულწრფელად გეტყვი ყოველივეს, არც რას დავფარავ:
 არც დალილობა, არც სიმხდალე არ მთრგუნავს ახლა,
 არამედ მახსოვს გარუვალი შენი ბრძანება:
 არც ერთ ნეტარ ღმერთს არ შევება, გარდა ერთისა -
 820 თუ ზევსის ასულ აფროდიტეს ომში ვიხილავ,
 ბასრი სპილენძი წამახული ვაძგერო უმაღ.
 ამიტომ ვიხევ ახლა უკან, ყველა არგიველს
 იგივე ვუთხარ, რომ სპას თავი აქ მოეყარა:
 ვხედავ, არესი თვით წარმართავს ბრძოლის სადავეს!”
- 825 კვლავ გმირს მიმართა თვალმცეცხლია ღმერთმა ათნამ:
 ”გმირო ტიდიდო, დიომედევ, გულის რჩეულო!
 ნურც არესს უფრთხი, და ნურც უკვდავს სხვას რომელიმეს,
 თვით მე ვიქნები შენი შემწე, შენი შემხიდე!
 მიეჭერ არესს მქლერფეხება ცხენებით გულმხნედ,
 830 შეხვდი, შეები, ნუ შეგაკრთობს მისი სიშმაგე,
 თვით ამასწინათ მე აღმითქვა და ქალღმერთ ჰერას,
 ტროელთ შებმოდა, მოვლენოდა შემწედ არგიველთ,
 მაგრამ მათ უმტრო და კვლავ ტროელთ შველის ვერაგი!”
- 835 თქვა და სთენელოსს მყისვე ეტლი დაათმობინა,
 თვითონ უბიძგა და მორჩილად ჩამოხტა მოყმეც.
 დიომედესთან დადგა ეტლზე ქალღმერთი თვითონ,
 ბრძოლით გზნებული,
 მუხის ღერძმა დაიჭრიალა
 მრისხანე ღმერთის და მამაცი მოყმის სიმძიმით.
- 840 ხელში მათრახი და სადავე იპყრა ათენამ
 და არესისკენ გააქანა შმაგი ცხენები.
 იგი პერიფანტს, ეტოლიელთ ბელადს თავს ადგა,
 ძეს მხნეს და ძლიერს სახელოვან ოქესოსის,
 სისხლიან არესს აეხადა აბჯარ-ბექთარი.
- 845 ჰადესის ზუჭი ჰქონდა ქალღმერთს, რომ ღმერთს არ ეცნო.
 კაცთა მმუსვრელმა რომ იხილა მძლე დიომედე,

იქვე დააგდო პერიფანტი უზარმაზარი,
სადაც განგმირულს ამოხადა სული ახლახან.
სწრაფად მიეჭრა დიომედეს, მერანთა მტერფავს.

850 ზედ მივარდნილი ღმერთი უცებ გადაიხარა
ცხენების მხარეს, საყვერისკენ, სპილენძის შუბი
სტყორცნა მეომარს მოწადინემ სულის ამოხდის.
ხელი უტაცა თვალმცეცხლია ქალღმერთმა ბუნიკს,
გვერდზე ამაოდ ღმერთის ოროლს რომ გაექროლა.

855 მაშინ უშიშრად შეუტია ღმერთს დიომედემ
სპილენძის შუბით, ძალა მისცა დიბლიგს ათენამ
და ზედ ბოქვენთან, სადაც არესს ერტყა სარტყელი,
დაჭრა ტიდიდმა და გაფლითა უკვდავი ტანი.

შუბიც დააძრო, და ხაფი ხმით იბლავლა ღმერთმა,
860 თითქოს ცხრა, გინა ათი ათას კაცს ეღრიალოს,
ძლიერ მეომარს, გადამწყვეტი, სასტიკ ბრძოლის წინ.
შიშმა შეაკრთო აქაველნიც, ტროელთა სპანიც,
ისე ღმუოდა ღმერთი ომით გაუმაძღარი.

როგორც შავია ზეცა, მრუმე ღრუბლით მოცული,
865 როს შმაგად სუნთქავს ქარიშხალი, ქარი-ხორშაკი,
ისე ეშავა რვალმოსილი არესი ტიდიდს,
ვრცელი ზეცისკენ მიმავალი.

სწრაფად ავარდა

უკვდავი უკვდავთ სამკვიდროზე, ოლიმპოს თხემზე.
ზევსთან ჩამოჯდა და მწუხარე ღმერთმა აჩვენა

870 უკვდავი სისხლი ჭრილობაზე აჩქეფებული.
მძიმედ კვნეოსოდა და ეტყოდა ფრთიანი სიტყვით:
”მამაო ზევსო! ნუთუ რისხვას არ გგვრის ეს საქმე?
ღმერთნი ერთმანეთს როდი ვინდობთ, ღმერთი ღმერთსა ვნებს
უკეთურებით, როს სიკეთე მოგვაქვს კაცთათვის.

875 ყველა გემდურის: ხარ მძვინვარე ასულის მამა,
გულში რომ მხოლოდ ბოღმა აქვს და ბოროტი საქმე!
სხვა ყველა ღმერთი, ვინც კი სუფევს ოლიმპოს თხემზე,
გემორჩილება და მზად არის მორჩილი იყოს,
მხოლოდ ერთს ვერა და ვერა ფლობ სიტყვით თუ საქმით,

880 ხელსაც კი უწყობ, უბოროტეს ასულის მამავ!
ახლაც სულდიდი დიომედე, ძე ტიდევისისა,
ველური რისხვით წააქეზა ღმერთებთან ბრძოლად.
ადრე კვიპროსელს გაუკაწრა ნაზი იდაყვი,
ახლა კი შუბით მე მეძგერა, ვით დაიმონი!

885 მიშველა მხოლოდ ფეხმარდობამ, სხვაგვარად დიდხანს
გვამების საზარ ზედახორას ზედ ვეგდებოდი.
არ ამცდებოდა სატანჯველი დამლუპველ რვალის”.

ღრუბელთმარეკმა შეხედა და მრისხანედ უთხრა:
”ჩემთან ნუ ღმუი, შე მერყევო, მესხვადასხვიევ!

- 890 ოლიმპოს მკვიდრთა შორის მძულხარ ყველაზე მეტად:
 შენ მხოლოდ შულლი, მხოლოდ მტრობა და ბრძოლა გატკობს!
 დედის სული გაქვს - მიწყევ ჭინჭყელი და ჭირვეული,
 ჰერასი!
 მას ხომ სისტყვით ძლივსლა მეც ვიმორჩილებ!
 ახლაც, ვეჭვ, მისმა ჩაგონებამ შეგრძრა ტკივილით!
- 895 მაგრამ არ ძალმიძს კვლავ გიყურო ასე წამებულს,
 შენ ხომ შვილი ხარ ჩემი, დედამ შენ ჩემგან გშობა.
 სხვისი რომ იყო, გულბოროტო, დიდი ხნის წინათ
 ურანიდებთან ჯოჯოხეთში გადაგკარგავდი!”
 თქვა და უბრძანა აქიმობა პეანს კრონიდმა.
- 900 მან მალამოთი დაუმატა ტკივილი არესს,
 განკურნა ღმერთი სიკვდილისთვის არგაჩენილი.
 როგორც თეთრ რძეში გაერევა ლედვის ნაჟური
 და როგორც სწრაფა იდღვიბება, დედდება ხოლმე,
 ისევე სწრაფად მოარჩინა პეანმა ღმერთი.
- 905 ჰებემ განბანა და შემოსა.
 დაჯდა არესი
 ზევისის მახლობლად, მოამაყე თვისი დიდებით.

იმ დროს კრონიდის სავანეში დაბრუნდნენ კიდევ
 არგიველთ ჰერა და ათენა ალალკომენე.
 ასე დათრგუნეს ღმერთი არეს - კაცთა მმუსვრელი.

ქება მეექვსე

ჰექტორისა და ანდრომაქეს შეხვედრა

უკვდავთ დატოვეს ტროელთა და აქაველთ ბრძოლა,
 მაგრამ აქა-იქ ისევ ენთო ომის სახმილი
 და კვლავ უტევდნენ სპანი ერთურთს ბასრი შუბებით
 სიმოეისის და ქსანთოსის სანაპიროზე.

- 5 ჯერ აიანტმა, აქაველთა ბურჯმა, გააპო
 ტროელთ ფალანგნი და მოჰფინა ხალხს შუქი შვების,
 როს თრაკიელთ შორის დასცა უმამაცესი
 ევსოროსის ძე აკამანტი ძალისმხმეველი.
 ცხენისძუიან მუზარადში დასცა სპილენძი
- 10 და გაატანა შუბისწვერმა ძვლებში ხრიალით,
 შავი წყვდიადი მოკლულს თვალზე გადაეფარა.
 აქსილოს დასცა დიმედემ კეთილშობილმა,
 ძე ტევორანისა არისბეში ცხოვრობდა იგი,

- ყოვლად მდიდარი და ყოველთა კაცთა მოყვარე.
- 15 გზის პირას მცხოვრებს ღია ჰქონდა სტუმრისთვის კარი.
მაგრამ ვერავინ იხსნა მოყმე მეგობართაგან,
ვერვინ უშველა, ორს მოუსპო მხნე დიომედემ
სიცოცხლე: მას და კალენიოსს, ეტლით ეძგერა
და განუყრელნი სამარეშიც ჩავიდნენ ერთად.
- 20 ევრილოსმა დასცა დროეს და ოფელტიოს,
აისეპოსიც, პედასოსიც, ნიმფამ რომ უშვა
გმირ ბუკოლიონს - მშვენიერმა აბარბარემ.
ბუკოლიონი, უფროსი ძე ლაომედონტის,
დედამ ფარულად, უქორწინოდ შობა.
ჭაბუკი
- 25 ფარას მწყემსავდა, თანაყყო როს ნიმფას ტრფობით.
მან მუცლად ილო და ტყუბი ძე შესძინა მოყმეს.
ერთად გაუფრთხო სული ტყუბებს მეკისტიადმა
და მშვენიერ მხრებს ააგლიჯა აბჯარ-ბექთარი.
ასტილოსი დასცა იქვე პოლიპოიტემ,
- 30 პიდიტე დასცა ოდისევსმა პერკოსიელი
სპილენძის შუბით, ტევკროსმა კი - არეტაონტი.
ანტილოქოსმა აბლეროსი სძლია ოროლით,
ხოლო ელატოს - მამაცთ მეფემ აგამენონმა,
პედასს მცხოვრები, სატნიონტის სანაპიროზე.
- 35 ლტოლვილ ფილაკოსს ლეიტოსმა მოულო ბოლო,
ევრიპილოსმა გააშიშვლა მელანთიოსი.
ადრესტოს ცოცხლად ხელთ ჩაიგდო მენელაოსმა,
როცა ცხენები, ბრძოლის ველზე შიშით დამფრთხალნი,
გაქანებულნი ზედ შეასკდნენ მთის ჟოლოს ბუჩქებს,
- 40 ხელნა გახლიჩეს და გაცვივდნენ ილიონისკენ,
საითაც სხვათა მრავალ ცხენსაც აელო გეზი.
ეტლიდან თვლისკენ გაგორებულს, პირვე დაცემულს,
ზედ წამოადგა მისკენ მსრბოლი მენელაოსი,
მუქარით შუბი შეემართა გრძელჩრდილიანი.
- 45 ადრესტოს ფეხზე მოეხვია და შეევედრა:
”სიცოცხლე მომეც და ღირსეულს საზღოს მიიღებ!
დიდი საუნჯე სახლში უდევს მდიდარ მამაჩემს -
სპილენძი, ოქრო და ილეკრო მნელად საჭედი.
ხალისით მოგცემს აურაცხელ გამოსასყიდსაც,
- 50 თუკი გაიგო, რომ ტყვედ გყავარ აქაველთ გემთან!”

ასე თქვა. უკვე აუჩვილა გული, ფიქრობდა -
ვინმე მებაჯრეს აქაველთა ხომალდებისკენ
გავატანოო ტყვე.

მაგრამ მყის აგამენონი

თავს წამოადგა მისკენ მსრბოლი და შეუმახა:

55 ”ბეჩავ, რას ვხედავ, მენელაოს, ახლა ესოდენ

ღმობიერი ხარ? მშვენიერი საქმე კი გიქნეს
ტროელთ შენს ჭერქვეშ! არვის ასცდეს შავი სიკვდილი
ჩვენი ხელითა! არვის, ჩვილსაც - დედის წიაღში
რომ ფშვინვიერობს! დაე, მკვიდრნი ილიონისა
60 გაწყდნენ ყველანი უკუბოოდ, დაუკრძალავად!”
უთხრა და გმირმა ძმას განზრახვა შეაცვლევინა,
სიმართლე უთხრა! ადრესტოსი ქერათმიანი
მყის უხმოდ, ხელით მოიშორა.
აგამენონმა
მუცელში ჩასცა შუბი, მკერდზე დაადგა ფეხი
65 და ამოჰგლიჯა შუბისწვერი მიწაზე განრთხმულს.

ამ დროს ნესტორი არგიველებს გულს უმაგრებდა:
”დანაელთ გმირნო, მეაბჯრენო ღმერთის არესის!
დროს ნუ დაკარგავს ბრძოლის ნადავლს დახარბებულნი,
ვინძლო მეტ-მეტი წავილოთო ხომალდებისკენ.
70 ჯერ მოვსპოთ მტერი, შემდეგ ძალგვიძს გულარხეინად
ხელი მივჰყოთ და გავაშიშვლოთ მათი ცხედრები!”

ასე თქვა, სული სიმამაცით აუნთო ყველას.
არესის მსახურთ - აქაველებს სულის სიმდაბლით
ძლეული მტერი შეასწრებდა კიდეც ქალაქში,
75 რომ არ ერჩია ჰექტორისთვის, ენეასისთვის
პრიამოსის ძეს, ბრძენ ჰელეონოსს, ჩიტებზე მჩხიბავს:
”ენეას, ჰექტორ! ტვირთი გაწევთ ყველაზე მეტი,
ზრუნვა ტროელთა მხედრობაზე, ლიკიელ ხალხზე.
ომშიც, ბჭობაშიც ერთნაირად ხართ ჩინებულნი!
80 აქ დახვდით, ბჭესთან შეაჩერეთ ლტოლვილნი სპანი,
სანამ ცოლებთან შევარდნილან, ქალის კალათში
თავი ჩაურგავთ და გამხდარან მტრის სახარხარო!
როცა ფალანგებს გაამხნევებთ, ჩვენ აქ დავრჩებით,
შევერკინებით დანაელებს, რაც უნდა ძლიერ
85 გვიჭირდეს ბრძოლა. გვაიძულებს გარდუვალობა!
შენ კი ისწრაფე, ჰექტორ, ტროას! და ჩემი რჩევა
დედაჩვენს უთხარ: მოუყაროს დიაცებს თავი
კომკში, სადაც დგას თვალმცეცხლია ღმერთის ბომონი,
გახსნან ათენას დიად ტაძრის წმინდა კარიბჭე,
90 უცხო პეპლოსი, დიდებული, ყველა საუნჯეს
რაცა სჯობია მეფის სახლში, რაც თვითონ უყვარს,
მუხლზე დაუდოს თვალმცეცხლია ათენას, ქალღმერთს.
თორმეტი უღელდაუდგმელი და ერთწლიანი
მოზვერი დაკლას, ვინძლო ღმერთმა ლოცვა ისმინოს
95 და შეიწყალოს ილიონი და დედა-წულნი,
ვინძლო ტროიდან უკუაგდოს გმირი ტიდიდი,
შმაგი მებრძოლი და აღმძვრელი შიშის და ლტოლვის,

აქაველთ ტომში, ვფიქრობ, უმხნეს-უმამაცესი!
ასე აქილევს ვერ გვაფრთხობდა - მეფე მამაცთა,
100 ძე, ვით ამბობენ, ქალღმერთისა!

ეს ხომ ბრძოლაში
უფრო მძვინვარებს, სიმამაცით ვინ შეედრება!”

ასე ამბობდა და ჰექტორმაც ისმინა რჩევა.
სწრაფად ეტლიდან ძირს გადმოხტა აბჯარასხმული,
ბასრ შუბს იქნებდა, გარს უვლიდა ტროელთა რაზმებს,
105 ომში უხმობდა, გააჩალა კიდევაც ბრძოლა,
დადგნენ ტროელნი, შეეგებნენ აქაველთ ლაშქარს.
არგიველთ სპანი შეკრთნენ, ბრძოლის გზნება მინავლდა,
ფიქრობდნენ, ღმერთი ჩამოხდაო ხომლიან ციდან,
ის თუ გვებრძვისო, ისე მტკიცედ იდგნენ ტროელნი.

110 ჰექტორი ტროელთ კვლავ უხმობდა ომახიანად:
”გულმხნე ტროენლო და სვიანო მოკავშირენო!
იყავით მძლენი, გაიხსენეთ ზნე სამამაცო!
მცირე ხნით წავალ ილიონში დაგეთხოვებით
მოხუცებს ვნახავ და დიაცებს ვეტყვი, მხურვალედ
115 ილოცონ, ღმერთებს ჰეკატომბეს ზორვა აღუთქვან”.

თქვა და გაუდგა გზას ჰექტორი ზუჩმოელვარე.
გმირის ნაკვალევს ეხებოდა, ქედზე ურტყამდა
შავი რამ ტყავი, ვეება ფარს შემოხვეული.

ამ დროს გლავკოსი, ძე სვიანი ჰიპოლოქოსის
120 და ტიდევსის ძე შეხვდნენ ერთუღტს ბრძოლის წადილით,
როს ორივე მხრიდან ისწრაფოდნენ საპირისპიროდ.
პირველმა შემხვდურს მიაგება სიტყვა ტიდიდმა:
”ვინ ხარ, რომელი კაცთაგანი, ზვიადო მოყმევ?
ადრე არ მახსოვს, სამამაცო ომში მენახო.
125 დღეს კი, ასე ჰგავს, სიგულვანით აჭარბებ ყველას,
რაკი გულდინჯად გრძელჩრდილიან ჩემს შუბს მოელი.
მხოლოდ ბედკრულთა შვილნი სცდიან ჩემს უშრეტ ძლას!
თუ უკვდავი ხარ, მოვლენილი მაღალ ზეციდან,
იცოდე, ღმერთებს მე არასდროს შევერკინები!
130 დრიანტის ძემაც, ლიკურგოსმაც ცოტა იცოცხლა,
რაკი აღმართა ხელი ზეცად მცხოვრებ ღმერთებზე.
ოდესღაც შმაგი დიონისეს მხლებელთ დაესხა,
წმინდა ნისემდე მიჰყვა. მათ კი სუროს და ვაზის
კვერთხი დააგდეს, კაცთა მმუსვრელ ლიკურგოსისგან
135 დაკოდილებმა.

დიონისეც შეშინებული
ტალღებს შეერთო და თეტისმა მიიღო ღმერთი,

ათრთოლებული მძვინვარებით შმაგი მოყმისა.
ყველა ნეტარი ღმერთი იყო აღშფოთებული,
ზეესმა კი იგი დააბრმავა.

სულ მცირე ხნითღა

- 140 შერჩა სიცოცხლე უკვდავთათვის საძულველ მოყმეს.
ნეტარ ღმერთებთან არა, არ მსურს მე შერკინება!
თუ მოკვდავი ხარ და ნაზარდი მიწის ნაყოფით,
ახლოს მოიწი და სიკვდილის ზღურბლსაც მიაღწევ!”
მყისვე მიუგო მამაცმა მემ ჰიპოლოქოსის:
- 145 ”სულდიდო გმირო, მოდგმას ჩემსას რად მეკითხები?
რაც არის მოდგმა ხის ფოთოლთა, იგია კაცთა:
ქარი მიწაზე მიახვეტავს, კვლავ აყვავდება
მუხა, ადრიან გაზაფხულზე აიყრის ფოთლებს.
ასეა კაციც: ზოგი ჩნდება, ზოგი კი ქრება.
- 150 მაგრამ თუ გინდა წინაპართა ჩემთა ამბავი,
ახლავე გეტყვი, ბევრმა იცის, რა გვარი მოგვდგამს.
ცხენმრავალ არგოს აღმართულა ეფირეს ციხე,
სადაც ცხოვრობდა სისიფოსი, განთქმული კაცი,
ბრძენი სისიფოს ეოლიდი, ვინც შვა გლავკოსი.
- 155 გლავკოსმა შობა უცოდველი ბელეროფონტი,
ღმერთებმა უძღვნეს მას მშვენება და სიმამაცე.
პროიტისს სურდა დაეღუპა მოყმე უმწიკვლო
და გააძევა არგიველთა მრისხანე მეფემ,
რომლის კვერთხის ქვეშ ზევსს მონობდა ხალხი დიდძალი.
- 160 ანტიეამ, მეფიც ცოლმა, ისურვა ყრმასთან
იდუმალ ტრფობით ტკბობა, მაგრამ არ დაჰყვა წადილს
კეთილშობილურ გრძნობით სავსე ბელეროფონტი.
ცილი დასწამა ყრმას ქალმა და პროიტისს უთხრა:
- შენ მომიკვდიო, ბელეროფონტს თუ არ მოაშთობ!
- 165 ჩემთან, არ მდგომთან, მოინდომა სიტკბო ტრფობისა, -
ასეთი ცილი სწამა; მაშინ განრისხდა მეფე,
მაგრამ მოკვლა კი ვერ თავს იდვა - შეძრწუნდა სულით.
მოყმე ლიკიას გადახიზნა, თან გაატანა
ავი ნიშნები, ფირფიტებზე ამოკაწრული -
- 170 სიმამრისათვის, რომ მისგანვე დაღუპულიყო.
გაშორდა ღმერთთა შემწეობით, მშვიდობიანად
ეწვია ქსანთოსს აზვირთებულს, ლიკიის მიწას.
კეთილად დახვდა მბრძანებელი ლიკიელ ხალხის.
ცხრა დღეს პურობდა, ცხრა დღეს ხბორებს უკლავდა მეფე,
- 175 და როს მეთედ ადგა ეოს ვარდისთითება,
სტუმარს მოსთხოვა მან ჩვენება იმან ნიშანთა,
საყვარელ სიმეს - პროიტოსს რომ გამოეგზავნა.
როცა ნიშანი ნახა ავის მაუწყებელი.
ჭაბუკის მოკვლა დაავალა სასტიკ ქიმერას,
- 180 მას უკვდავ ღმერთთა, არა კაცთა, მოსდგამდა ჯიში:

- თავი ლომისა, ტანი თხისა, კუდი დრაკონის.
 საშინლად ქშენდა, ეფრქვეოდა ხახიდან ალი.
 ყრმამ სძლია, ღმერთთა სასწაულით გამხნევებულმა,
 შემდეგ ეომა ომნაცად ხალხს, განთქმულ სოლიმებს,
 185 ბრძოლა ასეთი საშინელი არც მოსწრებია.
 მესამედ შეხვდა მამაკაცთა მსგავს ამაძონებს.
 როს ბრუნდებოდა შინ, კვლავ დიდი საფრთხე ელოდა,
 საფარში დახვდნენ ლიკიელთა მამაცნი სპანი,
 და მათგან ვერვინ ვერ იხილა კვლავ სახლი თვისი.
- 190 ყველა გაწყვიტა უცოდველმა ბელეროფონტმა.
 ბოლოს მიუხვდა მეფე მოყმეს ღვთაებრივ მოდგმას,
 შინ დაიტოვა, მიათხოვა თვისი ასული.
 მისცა ბრწყინვალე ნახევარი მეფურ დიდების,
 ლიკიელთაგან დიდებული წილი მიიღო -
- 195 სამეფოდ ვრცელი ბაღები და ხოდაბუნები.
 ბრძენ ბელეროფონტს შეეძინა სამი მემკვიდრე:
 ჰიპოლოქოსი, ისანდროსი, ლაოდამია.
 ლაოდამიას პირმშვენიერს ზევსი შეეტროფო,
 მან სარპედონი შობა, გმირი რვალშემოსილი.
- 200 ბოლოს შემულდა ყველა უკვდავს ბელეროფონტი,
 ალეოსის ველს მიენდო მოხეტიალე.
 გულს ღრღნიდა დარდი, გაურბოდა კვალს კაცთა მოდგმის.
 არესმა, ბრძოლით უმადღარმა დასცა ისანდროს,
 როცა სოლიმებს, ომნაცად ხალხს, ებრძოდა გმირი.
- 205 ასული მოკლა არტემისმა, მძლე შვილდოსანმა.
 ჰიპოლოქოსი დარჩა. მისგან მე ვარ შობილი.
 აქ გამომგზავნა და მიბრძანა, მუდამ მეცადა
 სხვისთვის მეჯობნა, მიწყევ ბრძოლის გზნებით აღვსებულს.
- 210 ეფირეში და ლიკიაში სახელგანთქმულნი.
 აჰა, ესერა ჩემი სისხლი, ვამაყოფ ამით!”

- აღივსო შვებით დიომედე კეთილშობილი,
 სპილენძის შუბი ნაყოფიერ მიწას ჩააჭდო
 და მიესალმა სახელგანთქმულს, მამაცთა მეფეს:
- 215 ”შენ ხარ სტუმარი მამა-პაპურ ადათით ჩემი!
 ოდესღაც პაპა ოინევის გმირ ბელეროფონტს
 ოცი დღ სახლში მასპინძლობდა, როგორც მეგობარს.
 ერთურთს უბოძეს საჩუქარიც საუკეთესო:
 პაპამ მიათვა მას სარტყელი ძოწით ელვარე,
- 220 ბელეროფონტმა - ოქროს თასი ორფსკერიანი,
 ახლაც შინ მიდევს თასი იგი, სადაც დავტოვე.
 მამა არ მახსოვს, ჩვილი დავრჩი ტიდევსს, როდესაც
 თებე-ქალაქთან აქაველნი დამარცხებულან.
 დღეიდან არგოსს მეგობრად და სტუმრად მეგულვი.
- 225 მეც ლიკიაში თუ გეწვიე, მიგულე ასე.

ერთუროს დავშორდეთ, შევერიოთ შუბებით ლაშქარს.
ბევრს ვნახავ ტროელს, სახელოვან მოკავშირესაც,
ბევრსაც ვძლევს, ვისაც შემახვედრებს ღმერთი მაღალი.
შენც სხვა აქაველს, ვისაც შეძლებს, გაუსწორდები!
230 გავცვალოთ ახლა საჭურველნი, ყველამ იცოდეს,
როგორ ვამაყოფთ პაპათა დროს დაწყებულ ძმობით!”

ასე ამბობდნენ და ჩამოხტნენ მყის ეტლებიდან,
ხელი ხელს მისცეს, მეგობრობა ერთუროს შეჰფიცეს.
გლავკოსს წაართვა ამ დროს ჭკუა კრონიდმა ზევსმა:
235 ოქროს აბჯარი რვალისაში გააცვლევინა -
ასწროხიანი ტიდიდს მისცა ცხრაწროხიანში!

მიადგა მუხას, სკაიას ბჭეს გმირი ჰექტორი.
ტროელნი ქალნი და ქალწულნი შემოეგებნენ
ზოგი შვილს სწუხდა, ზოგი ძმას და ზოგიც მეუღლეს.
240 მან კი უბრძანა, ილოცეთო უკვდავთა მიმართ,
ზეცის მკვიდრთადმი - ბევრს ვაება ემუქრებაო!
მიუახლოვდა პრიამოსის სახლს ლალად ნაგებს.
სწორად ნათალი ტერასები გასდევდა გასწვრივ
მის ორმოცდაათ სამთიობოს, მიჯრით მიწყობილ
245 თლილი ქვებისგან აშენებულს.

იქა ცხოვრობდნენ
პრიამეს ვაჟნი პირმშვენიერ მეუღლეებთან.
მეორე მხარეს კი თორმეტი ოთახი იყო,
მიჯრით მიწყობილ თლილი ქვებით აშენებული,
მოხუც პრიამეს ასულების სამთიობონი -
250 იქ პირმშვენიერ, მორცხვ ცოლებთან იყვნენ სიძენი.
ჰეკაბეს, ძვირფას დედას, გზაში შეხვდა ჰექტორი,
ლაოდიკესთან - თვის ასულთან მიმავალ მოხუცს,
ხელი მოჰკიდა მორიდებით ჰექტორს მშობელმა:
”სად მიხვალ, შვილო, რად დატოვე მძვინვარე ბრძოლა,

255 ალბათ თუ გძლევენ საძულველი აქაველები,
ქალაქის კედელს შესევინა. . . შენ ჩვენთან მოხველ,
ლოცვა-ვედრებით რომ ზევსისკენ აღაპყრო ხელნი?
ნუღარ აყოვნებ, შვილო ჩემო, მოვიტან ღვინოს,
რათა ასხურო ზევსისათვის და ღმერთებისთვის,

260 შემდეგ თვითონაც ნება-ნება გული იმაგრო;
კაცს, შრომით დაღლილს, კვლავ უახლებს ღვინო ძალ-ღონეს,
შენც, შვილო ჩემო, ამ საზარმა ბრძოლამ დაგდალა”.
დედას მიუგო გმირთა გმირმა ზუჩმოელვარემ:

”არ მომიტანო ტკბილი ღვინო, ძვირფასო დედავ,
265 ჩემს ძალას დასცემს, ჯანს დავეკარგავ და სიმამაცეს,
როგორ გავბედავ, უწმინდური ხელით ვასხურო
ზვარაკს ზედაშე? სისხლიანი რომ ვლოცულობდე,

ღრუბელთა შემკრებს ვადიდებდე, როგორ იქნება!
მაგრამ შენ წადი და ეწვიე ათენას ტაძარს,
270 ნელსურნელოვან საკმეველით ქალებთან ერთად,
უცხო სამოსი უმდიდრესი, ულამაზესი,
რაც გეგულება მეფის სახლში, რაც უფრო გიყვარს,
აიღე, მუხლზე დააფინე ქალღმერთ ათნას.

თორმეტი ხარი, ერთწლიანი, ლალი მოზვერი
275 ტაძრად წასახი საზვარაკოდ. ვინძლო გისმინოს,
ქალაქს მოხედოს, ქალებსა და უცოდველ ბაღლებს,
წმინდა ტროიდან დიომედე ყოს ოტებული -
მძვინვარე გმირი, გასადევნად რომ გვეძალეება.

საზღოსმოყვარე ღმერთის ტაძარს ეწვიე, დედავ!
280 მე კი პარისთან გეახლები, თუ გამიგონა,
ეგებ საომრად წავიყოლო.

ო, ნეტავ აქვე

მიწამ პირი ყოს, ჩაიტანოს! კრონიდმა შობა
ტროის, პრიამეს და მის შვილთა დასაღუპავად.
მას რომ ჰადესის ჯურღმულებში მოვესწრო შთანთქმულს,
285 ვგონებ, გულს ყველა სატანჯველი გადამეყრება!”

ასე ამბობდა. ჰეკაბემაც მოუხმო მსახურთ,
მათ მოიყვანეს ილიონის მანდილოსანნი.
დედა შევიდა სურნელოვან სრა-სასახლეში,
ტურფად ნაქარგი მოსასხამი შემოენახა,

290 სიდონელ ქალთა ნახელავი. ღვთაებრივ პარისს
მოუტანია, რა მოსულა ზღვით სიდონიდან,
როცა ელენე თან მოჰყავდა კეთილშობილი.

სხვათაგან ერთი შეარჩია ათენასათვის,
საუკეთესო, სინატიფით გამორჩეული,

295 როგორც ვარსკვლავი, მოციმციმე, შუქმოელვარე.
ტაძრად მივიდა და თან მიჰყვნენ მანდილოსანნი.
მიუახლოვდნენ ქალაქის კოშკს, ათენას ტაძარს,
კარნი განახვნა მათ წინაშე ტურფა თეანომ,
კისეს ასულმა, ცოლმა მხედარ ანტენორისა.

300 იგი ტროელებს აერჩიათ ღმერთის ქურუმად.
ხელნი ალაპყრეს, შეღაღადეს ვედრება ქალღმერთს
და ის სამოსი ქალ-ქურუმმა ტურფაღაწვებამ
მუხლზე დაუდო პირმშვენიერ ღმერთქალის ბომონს
და აღავლინა ლოცვა ზევსის ასულის მიმართ:

305 ”ომში ძლიერო ათენაო, ქალაქთმეოხო!
გადაუმსხვრიე დიომედეს ოროლი ბასრი
ჰქმენ ისე, რომ თვით დაენარცხოს სკაიას ბჭესთან!
აწ თორმეტ მოზვერს, თითოწლიანს, უღელდაუდგმელს,
ტაძრად მოვასხამთ საზვარაკოდ, ვინძლო გვისმინო,

310 ქალაქს მოხედო, ქალებსა და უცოდველ ბაღლებს!”

- ასე ღაღადყო, არ ისმინა ათენამ ლოცვა.
როცა მლოცველნი შველას თხოვდნენ კრონიდის შობილს,
უკვე პარასის სავანესთან იყო ჰექტორი.
ეს სახლი მისთვის მთაგორიან ტროის მხარეში
- 315 სახელმძღვანელო კირითხუროთ უშენებიათ.
ჰქონდა ლამაზი ეზო-ბაღი და სამთიობო
ტროის ციხეში, პრიამეს და ჰექტორის სახლთან.
კარებს მიადგა მოყმე, ეპყრა მარჯვენა ხელში
თერთმეტწერთიანი გრძელი შუბი და ელვარებდა
- 320 სპილენძის წვერი წამახული, სალტე ოქროსი.
ჰექტორს ძმა დახვდა უმაქნისი, თვის სავანეში
ფარ-ისრისა და საჭრუვლების სინჯვით გართული.
იქვე ელენე არგიველი, პირმშვენიერი
შინამოახლე ქალებს საქმეს უნაწილებდა.
- 325 ასე მიმართა ძმას ჰექტორმა მოსაყვივებლად:
სევდავსებულო, რისხვის დროც კი არა გცოდნია!
ტროელთა მოდგმა ილუპება, ქალაქის ბჭესთან
მტერს ერკინება, შენტვის ტროა-ქალაქის ირგვლივ
ბრძოლა მძვინვარებს, განა შენ თვით სხვას არ აძაგებ,
- 330 თუ ნახავს ვისმე, გამოქცეულს ბრძოლის ველიდან?
გასწი, სანამდის ილიონი ცეცხლს არ შთაუნთქავს!”

- მყისვე მიუგო ალექსანდრემ ღმერთის სადარმა:
”ჰექტორ, ნება გაქვს მლანძღო, შენგან მეკუთვნის კიდევ.
გულს გადაგიხსნი, მოთმინებით მომაპყარ ყური:
- 335 განა ტროელთა გამარისხეს, განა რისხვისთვის
ვიჯექ ქუშად? მსურდა დარდებს დავნებებოდი. . .
აწ კი მეუღლემ შთამაგონა კეთილი სიტყვით -
ბრძოლაში გასვლა, მეც მგონია, ასე სჯობია:
ცვალებადია გამარჯვება მოკვდავთა შორის. . .
- 340 თუ შეგიძლია - დამელოდე, ავისხამ აბჯარს,
თუ გინდა - წადი, ვიჩქარებ და წამოგეწევი!”

- თქვა მან. არცა რა უპასუხა ქველმა ჰექტორმა.
სტუმარს ელენემ მშვიდი სიტყვა უთხრა ალერსით:
”მრავალ ვაების მომგვრელ ქალის მაზლო ზვიადო,
- 345 ნეტავ იმ დღესვე, როცა ქვეყნად მშობელმა მშობა,
მძვინვარე გრიგალს ავეტაცე უდაბურ მთაზე,
ან ზათქიანი ზღვის ტალღებში ჩავეგდე უმაღ,
ზვირთი მშთანთქავდა, ეს ამბებიც არ მოხდებოდა. . .
მაგრამ ვაი, რომ თვით ღმერთებმა ინებეს ასე!
- 350 რა იქნებოდა, უფრო ქველი ქმარი მოეცათ,
ეგრძნო სირცხვილი, ეცნო თვისი მოვალეობა!
ეს ბედოვლათი ბედოვლათად დარჩება მუდამ,

როდი შერჩება! რაც ეკუთვნის, იმას მოიმკის!
შემოდი ჩვენთან და ჩამოჯექ, დამშვიდდი, მაზლო!
355 შენს სულსა სტანჯავს საზრუნავი აურაცხელი,
უღირს ქალისთვის, ალექსანდრეს შეცდომისათვის.
ღმერთმა გვარგუნა ავი ხვედრი: სიკვდილის მერეც
შემდგომ თაობებს შემოვრჩებით უღირს სიმღერად”.

მყისვე მიუგო ქალს ჰექტორმა ზუჩმოელვარემ:
360 ”ნუ მთხოვ ჩამოვჯდე, თუმცა სათნო ხარ,
არ დაგთანხმდები -
გული მიმიწევს - მივეშველო მამაც ტროელებს,
ბრძოლის ველზე რომ მიმელიან, მოიმედენი.
შენ კი პარისი წააქეზე, რომ აღიჭურვოს
და დამეწიოს ქალაქიდან ველზე გასვლამდე.

365 სახლში შევივლი და მცირე ხანს თუ დავყოვნდები:
ჯალაბსა ვნახავ, ძვირფას ცოლს და შვილს პაწაწინას
არ ვიცი, იქნებ ვერც დავბრუნდე ბრძოლის ველიდან.
იქნებ ღმერთებმა დამცენ იქვე დანაელთ ხელით”.
ასე უთხრა და განეშორა ზუჩმოელვარე.

370 სწრაფაც მიადგა თვის სასახლეს ლაღად აზიდულს.
შინ ვერა ჰპოვა ანდრომაქე ტურფალაწვება,
შვილთან და ლამაზპეპლოსიან ძიძის თანხლებით
კოშკზე ასულა. მოთქვამდა და ცრემლებსა ღვრიდა.
ჰექტორმა შინ რა ვერა ნახა ცოლი უზადო,

375 ზღურბლთან შეჩერდა, მოახლეებს ეკითხებოდა:
”ნუ დამიმალავთ, დიაცებო, მამცნეთ სიმართლე:
სად არის ჩემი ანდრომაქე, იქნებ მულეებთან
წავიდა, იქნებ რძლებს ეწვია მორთულ-მოკაზმულთ?
იქნებ ათენას ტამარშია, სადაც ტროელი

380 მანდილოსნები ლოცულობენ ქალღმერთის მიმართ?”
მას გამჭრიახმა მეკუჩრნავე ქალმა მიუგო:
”ჰექტორ, რაკი გსურს, მოგახსენებ მხოლოდ სიმართლეს.
არცა მულეებთან, არც მოკაზმულ რძლებთან წავიდა,
არცა ათნას ტამარშია, სადაც ტროელი

385 მანდილოსნები ლოცულობენ ქალღმერთის მიმართ.
არა, კოშკშია ილიონის, შეშფოთდა ძლიერ,
ოდეს გაიგო, აქაველნი მოგვეძალენო,
გაიქცა ციხის გალავნისკენ თავგამეტებით,
როგორც შეშლილი. მასთან არის ძიძა და ბავშვიც”.

390 ასე უთხრა და გამოვიდა ჰექტორი გარეთ,
ლაღად აზიდულ სასახლეებს კვლავ ჩაუარა,
ვრცელი ქალაქი განვლო თითქმის, სკაიას ბჭისკარს
მიუახლოვდა, სადაც იდო გზა ბრძოლის ველის.
იქ დახვდა თვისი ანდრომაქე, სწრაფად მოიჭრა,

- 395 ღირსეულ გვარის პირმშო, ქალი ჰეტიონისა.
 ტყიან პლაკეში, ფერდობებზე ცხოვრობდა იგი, -
 პლაკიის თებეს, კილიკიელთ მთავარი მძლავრი.
 მთავრის ასული ცოლად ესვა ჰეტორს აბჯროსანს.
 შეხვდნენ ერთმანეთს, ცოლს მოსდევდა მოახლე ქალი
- 400 და ხელთ ეჭირა ჩვეილი ბავშვი, ჯერეთ უენო,
 მათი შობილი, მშვენიერი, ვარსკვლავთსადარი.
 მამა ეძახდა სკამანდრიოსს, ტროის მცხოვრებნი
 კი - ასტიანაკტს: ტროის ბურჯი ჰექტორიაო.
 მამა შვილს ჩუმად შესცქეროდა და იღიმოდა.
- 405 იქავე იდგა ანდრომაქე ცრემლმორეული.
 ხელი ჩაავლო ძვირფას ქმარს და მიმართა ასე:
 ”ეგ სიმამაცე გლუპავს, კაცო გასაოცარო:
 არ გეცოდება არცა ჩვილი, დედაც ბედშავი!
 დაგიქვრივდები, უბედური. არგიველები
- 410 თავს დაგესხმიან ვაგლახ, შენგან დატევებულსა
 მიწამც გამისკდეს! ვედარასდროს შვებას ვერ ვპოვებ,
 თუ ბედისწერამ დაგვაშორა, ხვედრად ვაება
 არ ამცილდება
- არც მამა მყავს, არც სათნო დედა!
- მოხუცი მამა აქილევსმა მოკლა ფეხმარდმა,
- 415 როცა ქალაქი დაანგრია კილიკიელთა,
 მაღალბჭიანი თებე.
- მოკლა თვით ჰეტიონი,
 ვერ კი გაბედა გაემარცვა; გულით შეძრწუნდა:
 მოხუცი დასწვა აღჭურვილი ძვირფას საჭურვლით.
 ფერფლზე ტაგრუცი ააშენა და მის გარშემო
- 420 ნიმფებმა, ზევსის ასულებმა, გორა აღმართეს.
 და ჩემმა ძმებმაც, - დამრჩენოდა შვიდი ღვიძლი ძმა, -
 ერთ დღეს ჰადესის ჯურღმულებში სავანე ჰპოვეს.
 სვეუბედურებს აქილევსმა მოულო ბოლო,
 ჯოგში მიაგნო ბოჩოლებს და ხუჭუჭა კრავებს.
- 425 მუხნარი პლაკეს დედოფალი, დედაი ჩემი
 ტყვედ წაიყვანა სხვა საბრძოლო ალაფთან ერთად,
 თუმცა გაუშვა, უთვალავი საზღოს საფასით.
 დედაც მომიკლა ფოიბოსმა საკუთარ სახლში!
 ჰექტორ, შენა ხარ ჩემი ყველა - მამაც და დედაც!
- 430 შენ ჩემი ძმაც ხარ ერთადერთი, ქმარიც უბადლო!
 ნუ წახვალ, დარჩი, შემებრალე, ნუ დამიობლებ
 შვილს და შენს ცოლსაც ნუ დასტოვებ ქვრივ-ობრად, ჩემო! . . .
 ჩვენი ლაშქარი დააყენე იქ, ლედვის ხესთან,
 სად გალაგანზე მტერს ამოსვლა ეადვილება.
- 435 სამგზის დაგვეცნენ იმა მხრიდან აქაველები,
 იდომენევსი და ორივე მძლე აიანტი,
 ატრევის ძენი, ტიდევსის ძე, მძლავრი მებრძოლი.

ალბათ ურჩია რომელიმე ბრძენმა მისანმა,
ან, შესაძლოა, გულმა უგრძნო ყოვლის მცნობელმა”.

- 440 პასუხად უთხრა ქალს ჰექტორმა ზუჩმოელვარემ:
”მეც ეს მაშფოთებს, ჩემო კარგო, მაგრამ ტროელთა
და გრძელკაბიან ტროელ ქალთა წინაშე სირცხვილს
სად გავექცევი, თუ ლაჩრულად გავექეც ბრძოლას?
გული არ მიზამს. გავწაფულვარ სიგულვანეში,
445 ტროელთა შორის მარად პირველს ბრძოლა მწყუროდა,
ჩემთვის და ჩემი მამისათვის სახელ-დიდება!
განა არ ვიცი, ჩემს გონებას და გულსაც სჯერა -
ოდესმე მართლაც დაინგრევა ტროა-ქალაქი,
დაილუპება პრიაძე და პრიაძეს ტომი.
- 450 მაგრამ გულს მიკლავს ხვედრი უფრო არა ტროისა,
მშობელ პრიაძეს, მცხოვან დედის ჰეკაბეს ბედი,
საყვარელ ძმათა და მოყმეთა უმამაცესთა,
გამძვინვარებულ მტრების ხელით ძლეულთა გმირთა, -
არამედ შენი, მეუღლეო, მყოფადი შენი!
- 445 ტყვედ გაგიტაცებს აქაველი, თავისუფლებას
წაგართმევს ძალით და არგოსში უცხო ქალთათვის
მოჰყვება ქსოვას. . . მესეისის ან ჰიპერეის
წყაროებიდან წყალს მოიტან მკაცრ იძულებით!
ცრემლებმორეულს გნახავს ვინმე და იტყვის ასე:
- 460 ”ეს ხომ ჰექტორის ცოლიაო, ის სიმამაცით
ცხენოსან ტროელთ ყველას სჯობდა ტროაში მებრძოლთ. . .”
იტყვის და გულში გაგიელვებს კვლავ სევდა ძველი,
ქმარს გაიხსენებ; ხომ აგხსნიდა მონობის უღელს!
უწინამც მიწამ პირი მიყოს, სანამ ტყვედ გნახავ
465 და შენ გოდებას გავიგონებ საწყალობელსა! . . .”

- თქვა და შვილისკენ საალერსოდ წავიდა მამა,
მაგრამ პაწაწამ შეჰყვირა დგამდელის მკერდში
თავი ჩამალა, აშინებდა მამის შეხედვა,
ჯავშნის სპილენძი მოელვარე, ჩაჩქნის თავ-ბოლო -
- 470 მრისხანედ ცხენის ფაფარივით ათრთოლებული.
ტკბილი ღიმილი მით მოჰგვარა მამას და დედას.
ჩაჩქანი იძრო მეყსეულად გმირმა ჰექტორმა,
მიწაზე დადო მოელვარე, ხელთ აიყვანა
ძვირფასი პირმშო, უნანავა, ასწია მაღლა
- 475 და თქვა ზევსის და სხვა უკვდავთა მავედრებელმა:
”ზევსო, უკვდავნო ღვთაებანო, გემუდარებით
ჩემებრ განთქმული გამიზარდეთ პირმშო ძვირფასი.
იყოს მორჭმული, მძლე მეუფე ტროის მხარისა.
დაე მასზე თქვან, ოდეს ბრძოლის ველიდან მოვა:
480 მამასაც სჯობსო! დაე მტრების დათხიოს სისხლი,

დამხვედურსა სძლიოს, დედის გული აავსოს ლხენით!”
 თქვა და საყვარელ ცოლს გადასცა ძე სანუკვარი.
 დედამ მიიკრა სურნელოვან მკერდზე პატარა
 და ცრემლიანი იღიმოდა. მოლბა ჰექტორი,
 485 ცოლს მოეხვია, ხელით ნაზად ეფერებოდა:
 ”ჩემო კეთილო, რად იკლავო გულს დარდით აგრე?
 ბედი თუ მწყალობს, ჰადესს ვერვინ ვერ გამაგზავნის.
 მაგრამ ბედს ვერც ვინ გაექცევა მიწის შვილთაგან,
 ქვეყნად შობილი, გინა მხდალი, გინა გულადი.
 490 წა, საყვარელო, დამშვიდებით მიხედე ოჯახს,
 ქსოვას და ქარგვას; მოახლენი დასაქმე შინა,
 ბრძოლის საქმე კი მხოლოდ ჩვენი საზრუნავია -
 ტროელ მამაცთა, და ყველაზე მეტად კი ჩემი!”
 თქვა და აიღო ზუჩი გმირმა ჯავშანელვარემ.
 495 ხოლო შინისკენ ადრომაქე წავიდა უბრად,
 ხშირ-ხშირად უკუ მოხედავდა და ცრემლებს ღვრიდა.
 მალე მიადგა თავის ბინას ლაღად აზიდულს,
 კაცთამმუსვრელი ჰექტორის სახლს.
 იქ დახვდა ბევრი
 მოახლე თვისი და სატირლად აღაგზნო ყველა.
 500 მათ ასე ცოცლად დაიტირეს გმირი ჰექტორი.
 ფიქრობდნენ, რომ შინ სისხლიმღვრელი ბრძოლის ველიდან
 ველარ მოვაო, ვერ წაუვა აქაველთ რისხვას.

პარისმაც აღარ დააყოვნა შინ, შეიმოსა
 რვალმოოჭვილი დიდებული აბჯარ-ბექთარით.
 505 სწრაფად გაიჭრა ფეხმარდობით იმედეული.
 ზოგჯერ თვალშავი ცხენი, ქერით ნასათუთევი,
 გაწყვეტს საბელს და მიქრის მძლავრი ფლოქვების ცემით,
 სჩვევია ფართოდ მოჩუხჩუხე ნაკადში ცურვა,
 ჭიხვინებს, ძლიერ ქედზე უცემს თავმოღერებულს
 510 ხშირი ფაფარი, თვითონ ხარობს თვისი მშვენებით.
 ფეხნი ფაშატან, ნაცნობ ველთან მიაქროლებენ.
 ასე პარისიც, პრიამოსის ძე, პერგამოსის
 გზით მოდიოდა, მოელავდა, როგორც შუქურა,
 მხიარული და მოამაყე, მალე მიუსწრო
 515 ღვთაებრივ ჰექტორს, როს დატოვა ძმამ ის ადგილი,
 სადაც ახლახანს ესაუბრა თვის ცოლს თვინიერს.
 პირველად უთხრა ღვთაებრივმა ალექსანდროსმა:
 ”ალბათ დიდი ხნით დაგაყოვნე, ვერ მოვედ დროზე,
 როგორც მიბრძანე, შეგაფერხე, დამაგვიანდა?”

520 ჰრქვა და მიუგო მას ჰექტორმა ზუჩმოელვარემ:
 ”შე კაი კაცო! ალაღმართალს ვის შეუძლია
 ომში დაგცინოს: მებრძოლი ხარ მართლა მამაცი!

მხოლოდ აყოვნებ, გეზარება შრომა და მე კი
გული მიკვდება, შენზე აუგ სიტყვას რომ ვისმენ
525 მათგან, ვინც შენთვის ღვრის უწყალოდ სისხლსაც და ოფლსაც.
ახლა ვიჩქაროთ! ვისაუბროთ მხოლოდ მას შემდეგ
როდესაც ზევსი უკვდავ ღმერთთა სამადლობელოდ
თავისუფლების თასს ტროაში დაგვაცლევინებს,
როს აქაველთა სპას განვდევნით, რვალმშვენიერთ!”

ქება მეშვიდე

ჰექტორისა და აიანტის შერკინება

მყის კარიბჭისკენ გაემართ გმირი ჰექტორი,
ალექსანდროსიც მიჰყვა, მოყმეთ გული ადევნოთ
კვლავ ბობოქარი და გმირული ბრძოლის წადილით.
თითქოს ზღვასანებს მიადევნა ზევსმა ზურგყარი,
5 როს ხოფმრავალი ხომალდები ზვირთებს აპობდნენ
და მეხოფურებს აატკივა სახსარი შრომამ, -
ასე მიიჭრნენ ტროელებთან მათი თავკაცნი.

არეითოოს მეფის შვილი დასცა პარისმა -
მენესთიოსი, არნეს მკვიდრი, არეითოოსს
10 რომ შესძენია, როს შერთვია ფილომედუსას.
ჰექტორმა ბასრი შუბით დასცა ეიონევსი -
ქედში, სპილენძის ზუჩის ქვემოთ, ძვლები გაუპო.
ჰიპოლოქოსის ძემ გალაგვოსმა, ლიკიელთ მეფემ
იფინოსის ძე ფიცხელ ომში შუბით განგმირა -
15 ყრმა დექსიადე, ცხენდაცხენ რომ მიეჭრა სწრაფად.
მიწას დაასკდა, დაელეწა მყისვე სახსრები.

ოდეს იხილა თვალმცეცხლია ათნამ ბრძოლა
და არგიველთა სპა სასტიკად დამარცხებული,
ოლიმპოს მთიდან გარდმოიჭრა ილიონისკენ.
20 მის შესახვედრად აპოლონიც გამოემართა
პერგამოსიდან. ღმერთს ტროელთა დიდება სურდა.
უკვდავნი ერთურთს ხშირფოთლოვან მუხასთან შეხვდნენ.
თავდაპირველად აპოლონმა მიმართა ქალღმერთს:
”ზევისს ასულო, მღელვარებით გულანთებულო,
25 ოლიმპოს მთიდან რად მოიწევ, რას მიესწრაფვი?
გსურს გადახარო გამარჯვება დანაელთ მხარეს?
განა ტროელნი არასოდეს შეგბრალეზია?
მიიღე, ღმერთო, რჩევა ჩემი, ფრიად კეთილი:

მოდი, შევწყვიტოთ ხოცვა-ჟლეტა. როს განახლდება
30 კვლავ შერკინება, ნუმც დაცხრება, სანამ აღსასრულს
არ ნახავთ ტროის! რაკი უკვდავთ გულს ეამება
იავარყოფა, დაცალეწვა ამ ციხე-ბურჯის! ”

უმალ მიუგო თვალმცეცხლია ღმერთმა ათენამ:
”დე ასეც მოხდეს, მოისარო! ვფიქრობდი ასეც,
35 როს ოლიმპოდან აქაველთ და ტროელთ ვეწვიე.
მაგრამ მაუწყე, როგორ გინდა დააცხრო ბრძოლა?”

ისევ მიუგო აპოლონმა შორსმოისარმა:
”ჰექტორს, ცხენტ მხენავს, სიმამაცე გულს ჩავუნერგოთ,
რომ გამოიხმოს დანაელი ვინმე ვაჟკაცი
40 შესარკინებლად და ფიცხელი ბრძოლა გამართოს.
მაშინ სპილენძისლეკვერთხიან აქაველთ სპანი
თვით მოუხმობენ, ვინც გმირ ჰექტორს შეერკინება”.

ასე უთხრა და დაეთანხმა მყისვე ათენა.
ამ დროს პრიამეს საყვარელმა ბემ ჰელენოსმა
45 იგრძნო, ღვთაებას მოთათბირეს რაცა ეწადა.
მიუახლოვდა და მიმართა ღვთაებრივ ჰექტორს:
”ჰექტორ, პრიამეს ძევს, გულისხმით ზევსის სადარო!
ხომ ერწმუნები გულმოდგინე ჩემს ნათათბირევს?
ნება ყავ, დასხდნენ ტროელნი და აქაველები,
50 გამოიწვიე აქაველთა შორის მძლეეთამძლე
და შეერკინე უმოწყალოდ, შეურიგებლად.
შენ ახლა ბედად დამარცხება არ გიწერია,
ასე გავიგე მარადუკვდავ ღმერთთა თათბირი!”

დიდად იხარა მისი სიტყვით გმირმა ჰექტორმა,
55 ტროელთ ფალანგებს გამოეყო, წინ გამოიჭრა.
ხელთ ეპყრა შუბი. სპა დაწყნარდა სულგანაბული,
აგამენონმაც შეაჩერა აქაველები.
ამ დროს ათენა, აპოლონიც შორსმოისარი,
ვით მარბიელი ორბები და ქორ-შევარდენნი,
60 ზევსის მუხაზე ჩამოსხდნენ და სპას შეხაროდნენ:
გუნდად და გუნდად ირხეოდნენ ხშირი რაზმები,
რისხვით ელავდნენ ჩაფხუტები, შუბ-ფარ-შიმშერი.
თითქოს აიჭრა ზეფიროსი, ზღვას დაუქროლა,
ათამაშა ზვირთთა ვარჯი, ჩაშავდა წყალი. . .

65 ასე ღელავდნენ აქაველთ და ტროელთ ლაშქარნი,
ველზე ისხდნენ და თან უსმენდნენ ჰექტორის სიტყვას:
”ყური მომაპყართ, ტროელნო და მძლე აქაველნო,
მინდა გაუწყოთ, რასაც მითქვამს გული:
პირობა

- არ შეგვისრულა კრონიონმა მაღლივმეუფემ,
 70 კვლავაც გვიძაბდებს ყველას ურიცხვ უბედურებას,
 სანამ არ დასცემთ ტროას მტკიცეკონგურებიანს.
 ან ხომალდებთან ჩემს მხედრობას არ შეაკვდებით.
 აქაველთ შორის უმამაცეს გმირებს აქ ვხედავ,
 მათ, ვისაც ჩემთან შერკინების მსჭვალავს სურვილი.
- 75 რაღას უდგანან, შეერკინონ ღვთაებრივ ჰექტორს!
 ასე ვამბობ და ზევსი იყოს ჩემი თავმდები:
 თუ მძლე სპილენძით გულს გამიპობს მე აქაველი,
 აბჯარ-ბექთარი თან წაიღოს ფართო გემებთან,
 გვამი ქალაქში დააბრუნოს, რომ კოცონს შერთონ
- 80 ტროელთ კაცებმა და ტროელთა დედაკაცებმა.
 თუ ღვაწლისამძლე მყო შეწევნამ აპოლონისა,
 მტრის აბჯარ-ბექთარს ილიონის ბჭეში შევიტან,
 შორსმოისარი აპოლონის შევამკობ ტაძარს.
 გვამს დავუბრუნებ თქვენს ხომალდებს ორმხრივხოფიანს.
- 85 დამარხონ იგი თმახუჭუჭა აქაველებმა
 და ჰელესპონტის პირას დიდი ბორცვი აღმართონ.
 ოდესმე საფლავს ჩამოუვლის შთამომავალი,
 ღვინისფერ ზღვაზე გემით მსრბოლი და ასე იტყვის:
 - ეგერ საფლავი ძველთა ძველ დროს განგმირულ გმირის,
 90 იგი ბრძოლაში ღმერთივბრწყინვალე ჰექტორმა ძალა!
 ბადიშთ ბაგეზე არ ჩაქრება ჩემი დიდება”.

- ასე ბრძანა და ყველა დუმდა: რცხვენოდათ მებრძოლთ -
 უარი ეთქვათ, ჰო-ყოფაც ხომ თავზარს სცემდა. . .
 ბოლოს წამოდგა მენელაოს, სასტიკ საყვედურს
- 95 ამბობდა იგი, გული დარდით აკვნესებოდა:
 ”თქვენ აქაველნი უნდა გერქვათ? არა, ქალები
 ვაი სირცხვილო, ხომ მოგვეჭრა თავი, ჩვენს შორის
 თუკი ვერავინ ვერ შეება ღვთაებრივ ჰექტორს!
 წყლად დაიღვრებით თქვენ - ყველანი, მტვრად დაიყრებით,
 100 თქვე უსულგულო, უსაქმურო, უღირსო ხალხო!
 აბჯარს ავისხამ და მე გავალ, ღმერთების ნებით,
 ვიცი, ზევსში გამარჯვების წილი იყრება”.

- ასე ამბობდა და ისხამდა ძვირფას საჭურველს.
 მაშინ დათმობდი, მენელაოს, სიცოცხლეს ალბათ,
- 105 ჰექტორის ხელზე სულს დაღვევდი, მძლეა მძლე გმირის,
 რომ აქაველთა თემისთავებს არ დაეშალათ!
 თვითონ ატრიდი წამოიჭრა, აგამენონი,
 ძმას ხელი სტაცა მარჯვენაზე და არწმუნებდა:
 ”ღმერთშემოსილო მენელაოს, დაღლილ-დაქანცულს
 110 არ გმართებს ბრძოლა. გონს მოეგე, გული დაიცხრე!
 ბოღმით აღვსილი შენზე ძლიერს ნუ შეებმები,

- ჰექტორს ღვთაებრივს, ის ხომ ყველას შიშის ზაფრას ჰგვრის!
 თვით აქილევსიც ერიდება მასთან პირისპირ
 შეხლას, და ის ხომ შენზე ბევრად უმძლავრესია!
- 115 იყავ შენს რაზმთან, დაიყუჩე გული, დაწყნარდი.
 აქაველთაგან სხვას მოვნახავთ მასთან მეომარს.
 რაც უნდა მამაცი იყოს, ბრძოლას დახარბებული,
 მუხლებს მოიყრის სიხარულით, თუკი უვნებლად
 გადაურჩება ორთაბრძოლას ფიცხელს, საზარელს!”
- 120 ასე უთხრა და ძმას განზრახვა შეაცვლევინა,
 მართლიც უთხრა! ატრევსის ძე დაჰყვა მის ნებას,
 მეაბიჯრეებმა სიხარულით ახსნეს ბექთარი.
 შემდეგ ნესტორმა აქაველებს მიმართა სიტყვით:
 ”ვაგლახ, ეწვია დიდი სევდა აქაველთ მიწას!
- 125 მწარედ ცრემლს დაღვრის ცხენოსანი მოხუცი პელევს,
 მირმინდონელთა სვიან ტომის ბრძენი მრჩეველი.
 მახსოვს სიხარულს ვერ მალავდა, როს თავის სახლში
 მეკითხებოდა არგიველთა წარმომავლობას.
 ახლა გაიგებს, რომ თავზარს გვცემს ყველას ჰექტორი
- 130 და უეჭველად შეღადადებს უკვდავ ღვთაებებს,
 რომ მისი სული ჯურღმულებში შთანთქან ჰადესის!
 მამაო ზევსო, ათენავ და აპოლონ ღმერთო!
 ნეტავ ყრმა ვიყო, ვით იმ ხანად, როს კელადონტთან
 პილოსელთა და არკადიელთ სპანი შეიბნენ -
- 135 თებეს კოშკებთან, და ნაპირთან იარდანოსის!
 სპას მოუძლოდა ღმერთის სადარი ერევთალიონ,
 არიეთოოს-გმირის ეცვა აბჯარ-ბექთარი,
 არიეთოოს გმირის, კომბლედ სახელდებულის -
 ასე ეძახდა ყრმა თუ ქალი ჭრელსარტყლიანი.
- 140 არა მშვილდით და არა შუბით იბრძოდა გმირი,
 არამედ რკინის კომბლით ფლეთდა ფართო ფალანგებს.
 ის ლიკურგოსმა სძლია, მაგრამ არა ძალ-ღონით,
 ვიწრობში შეხვდა, ვერ იხმარა რკინის კომბალი;
 მარჯვედ მოუჭრა ლიკურგოსმა გზა, შუბისწვერი
- 145 მუცელში ჩასცა, დაანარცხა მიწას პირალმა
 და ღვაწლისამძლე მსაჭურველი, არესის რვალი
 ახსნა განგმირულს და ბრძოლის ჟამს თვით ატარებდა.
 როცა მოხუცდა ლიკურგოსი, დაკარგა ძალა,
 ერევთალიონს, თანამებრძოლს, მისცა აბჯარი.
- 150 თავს გაუვიდა ახალ აბჯრით გაამაყებულს,
 ვაჟკაცთ იწვევდა, მათ კი შიშმა წაართვა ძალა.
 გული ამენტო, სიმამაცის იმედი მქონდა,
 გავბედე, თუმცა გახლდით ლაშქრად ყველაზე მრწემი.
 პირისპირ შევხვდი და ამრგუნა ძლევა ათნამ!
- 155 ყველაზე დიდი და ყველაზე ძლიერი კაცი

მიწაზე ეგდო უილაჯოდ ხელებგანრთხმული.
ახლა რომ ვიყო იმავე ხნის, არა უძლური,
მაღე ჰპოვებდა მტერს ჰეტორი ზუჩმოელვარე!
თუმც ლაშქრად ბევრი გულფიცხელი აქაველი გვყავს,
160 ვერავინ ბედავს შეერკინოს ღვთაებრივ ჰექტორს!”

ასე არცხვენდა სპას მცხოვანი და მყის ცხრა გმირი
წამოიძარტა: აგამენონ იყო პირველი,
მკლავმოუღლეელი დიომედეც ადგა - ტიდიდი,
ძალისმხმეველი ორი გმირი - აიანტები,
165 იდომენევსი და ძმოზილი იდომენევსის -
არესის სწორი მერიონე, გმირი უბადლო,
ევამონის ძე - ბრწყინვალე ევრიპილოსი,
ანდრაიმონის ძე თოანტი და ოდისევსი.
ყველა მზად იყო - ღვთიურ ჰექტორს შერკინებოდა.

170 კვლავ თქვა ნესტორმა, ცხენოსანმა გერენიელმა;
”რიგ-რიგად ვყაროთ, ძმებო, წილი, ვისაც შეხვდება,
მწამს, გაახარებს ვაჟკაცს, ლამაზ საბარკულიანს.
თვითონაც ძლიერ გაიხარებს, თუკი უვნებლად
გადაურჩება ორთაბრძოლას ფიცხელს, საზარელს!”

175 ასე წარმოთქვა, აირჩიეს გმირებმა წილი,
აგამენონის, ატრევსის ძის, ზუჩში ჩაყარეს.
სპა ერთსულოვნად ალაპყრობდა ზეცისკენ ხელებს
ძლადღებელი, ღმერთს შესთხოვდა ბევრი მათგანი:
”მამაო ზევსო! შეახვედრე წილი აიანტს,
180 ან ერისმთავარს მიკენისა, ოქრომრავალის”.

ასე ამბობდნენ და ნესტორი ჩაჩქანს ანჯღრევდა,
და ამოვიდა ყველასათვის ნანატრი წილი
აიანტისა.
მაცნემ ლაშქარს ჩამოუარა,
მარჯვნიდან დაჰყვა და აჩვენა ყველა აქაველს.
185 ნიშანი თვისად ვერვინ სცნო, ბოლოს შიკრიკი,
ხალხში რომ ჩაჩქანს ატარებდა, მასაც მიადგა,
ვინც ის ნიშანი ზუჩში ჩასდო, მძლე აიანტმა
მაცნეს მარჯვენა გაუწოდა, წილი მიიღო,
იცნო ნიშანი და შეჰყვირა გულანთებულმა,
190 მიწაზე დადო და მიძარტა სპას აღტაცებით:
”წილი ჩემია! გული ღხენით ახლა ამევსო,
ისე მწყურია გამარჯვება დიად ჰექტორზე!
სანამ საჭურველს ავისხამ და შევიმოსები,
ილოცეთ, ძმანო, კრონიონი მეუფისადმი,
195 უხმოდ ილოცეთ, რომ ტროელებს არ გააგონოთ,

თუნდაც ხმამაღლა: ჩვენ ხომ შიში არა გვაქვს ვინმესი!
ვინც უნდა იყოს, ასპარეზს ვერ დამათმობინებს,
ვერც ძალით, ვერცა ბრძოლის ფანდით, ვგონებ, უმეცრად
არ გავუზრდივარ სალამინში ჩემს მამას, მშობელს!”

200 ასე თქვა. უფალ ზევსს მიმართეს ლოცვით დანაელთ.
შელაღაღებდნენ ზეცის მიმართ თვალაპყრობილნი:
”ზევესო მამაო! მძლევ, დიადო, იდას მფლობელო!
ძლევა არგუნე აიანტს და სახელ-დიდება!
თუკი ჰექტორიც გიყვარს, თუკი ჰექტორზეც ფიქრობ,
205 მას სხვა, ამას სხვა სიხარული უბოძე ძლევის!”
ასე ამბობდნენ.

აიანტი ელვარე რვალით

იმოსებოდა;

როს აისხა აბჯარ-ბექთარი,

წინ გამოიჭრა, ვით არესი, ომში ჩაბმული,
მამაცთა შორის, კრონიონმა გულის დამღრღნელი

210 შუღლით ერთმანეთს საბრძოლველად რომ მიუსია.
არესსა ჰგავდა აიანტი, აქაველთ ბურჯი,
შუბლმოდუშული გმირი ფართოდ მოალაჯებდა
და ერთი ამბით იღერებდა შუბს გრზელჩრდილიანს.
ყველა არგიველს გულს მოედო აღფრთოვანება

215 და ყველა ტროელს აუთრთოლდა სახსარი შიშით.
თვით ჰექტორსაც კი შეუქანდა გული ძლიერი.
მაგრამ დამალვა, არიდება არ ეგებოდა:
თვითონვე იხმო აქაველი შესარკინებლად.

სწრაფად მოადგა აიანტი, წინ, ვით გოდოლი,

220 სპილენძის ფარი აეფარა შვიდტყავიანი,
ჰილეს მცხოვრები სახელოვან კაცის ნაჭედი,
ფარს გადაკრული ჰქონდა შვიდი ტყავი ხარისა,
მერვე - სპილენძის ზედაპირი ალამპრებული.
მკერდზე მიედო გმირ აიანტს, ტელამონის ძეს.

225 ჰექტორს დაუდგა წინ, შესძახა განრისხებულმა:
”ჰექტორ, დღეს ნახავ, პირისპირ რომ შემერკინები,
დანაელთ შორის სხვა გმირები როგორნი გვყვანან -
ფალანგთმნგრეველი აქილევსის, ლომგულის გარდა!
იგი გემებთან, თავის რაზმთან წევს მხარ-თემოზე,

230 აგამენონზე, ხალხთა მწყემსზე განრისხებული.
ჩვენ კი ბევრნი ვართ, ვისაც შენთან ბრძოლა სწყურია,
ბევრი ვართ- მეთქი! მაშ, დაიწყე, ნულარ აყოვნებ!”

მას უპასუხა მძლე ჰექტორმა ზუჩმოელვარემ:

”კეთილშობილო აიანტო, ხალხთა მეუფევე,

235 რად მცდი ამაოდ, თითქოს ვინმე ყმაწვილი ვიყო,
ანუ დიაცი, უმეცარი საომარ საქმის.

ომიც ვიცი და სისხლიანი ხოცვა და ჟეტა!

ძალმიძს მარჯვნივ და გინა მარცხნივ ავიკრა ფარი,
 ფარშემართული ბრძოლის ველზე არ დავიღლები.
 240 ქვეითად ძალმიძს ომახიან ყიჟინას გავჰყვე,
 ფეხმარდ ფაშატზე ამხედრებულს ძალმიძს ჯირით.
 მხოლოდ შენნაირ მეომართან არა მჩვევია
 ჩუმიად მიპარვა! არა! ასე, აშკარად, მედგრად!”
 თქვა და ძალუმად სტყორცნა შუბი გრძელჩრდილიანი
 245 და შვიდტყავიან, გამობერილ ფარში მოარტყა,
 კაშკაშა სპილენძს რომ ეფინა ზედ მერვე ფენად.
 ექვსი ტყავკეცი რომ შეგლიჯა შუბმა, შეჩერდა
 მეშვიდე ტყავში.
 აიანტმაც, ღმერთის სადარმა,
 მოიღერა და სტყორცნა შუბი გრძელჩრდილიანი
 250 და იარაღი ბაკმულ ფარში გაურჭო ჰექტორს.
 შუქმოელვარე ფარი გაჭრა ძლიერმა შუბმა,
 თორნი გააპო მოხატული, სწრაფად ჩაეჭდო
 ნეკნებს ქვეშ, მყისვე გაუფხრიწა ნაზი ქიტონი.
 გმირი უკუდგა მეყსეულად, გაექცა სიკვდილს.
 255 კვლავ მოიღერეს მათ შუბები გრძელჩრდილიანნი,
 შეიბნენ, როგორც სისხლისმსმელი, შმაგი ლომები,
 ვით ტყის ნადირნი, ტახნი, ძნელად დასაძლევენლნი.
 ფარის შუაში პრიამიდმა მოარტყა შუბი,
 ველარ გააპო, შუბისწვერი მოდრიკა რვალმა.
 260 ფარსვე უმიზნა აიანტმა, გაღმით გავიდა
 შუბი გამჭოლი, უკუიქცა მყის თავდამსხვმელი,
 ყელს მიწვდა რვალი, შავი სისხლი აამჩქეფარა.
 როდი შეწყვიტა ბრძოლა გმირმა ზუჩმოელვარემ,
 გადაიზნიქა, მძლავრი ხელით მოგლიჯა ლოდი,
 265 ველზე რომ ეგდო, შავი, მქისე, უშველებელი:
 გაშლით ტყორცნა და შვიდტყავიან ფარს მოახვედრა
 შიგ შუაგულში, აჟღერიალდა ჟრალი სპილენძი.
 უფრო დიდ კლდე-ლოდს ხელი სტაცა ტელამონიდმა,
 დაძაბა ძალა, მოიქნია, სტყორცნა ძალუმად
 270 და გაამსხვრია დოლაბის ქვამ ფარი ბაკმული,
 დაუზიანა ჰექტორს მუხლი, პირაღმა დასცა,
 ფარიც დაამხო. აპოლონი მყის გაჩნდა შემწედ.
 ხელჩართულ ომში ხმლით აჩეხვა არ ასცდებოდათ,
 რომ არ ხლებოდნენ მათ მაცნენი ღმერთთა და კაცთა,
 275 ერთი ტროელი, მეორე კი აქაველთაგან,
 ტალთიბიოს და იდაიოს, ორი ბრძნე-კაცი.
 მებრძოლთა შორის კვერთხი გადეს და ტროელთ მაცნემ
 მიმართა კეთილგონიერმა იდაიოსმა:
 გეყოთ, შვილებო, საყვარელნო, აწ შერკინება.
 280 ორივე ერთგვარად თქვენ უყვარხართ ზევსს ღრუბელთმარეკს
 ორივე გმირი ხართ, - ყველა ვხედავთ, - უმამაცესნი.

მწუხრი ჩამოწვა, მაშ, მივეცეთ ღამის სიამეს”

მიუგო და ჰრქვა აიანტმა ტელამონიდმა:

”შენ რაც თქვი, იგივე თქვას ჰექტორმა, ო, იდაიოს!
285 მან იხმო ბრძოლად ჩვენი გმირი უმამაცესი.
მისგან დაიწყე, მეც მზადა ვარ, თუ ის ისურვებს!”

მას უპასუხა მძლე ჰექტორმა ზუჩმოელვარემ:

”ღმერთმა გაჩუქა შენ, აიანტ, ძალაც და ჭკუაც,
აქაველთ შორის შუბოსანო ურჩეულესო!

290 შევწყვიტოთ დღეს ჩვენ ორთაბრძოლა და შერკინება.

შემდეგ კი შევხვდეთ და შევებათ, სანამ არ გაგვყრის
დაიძმონი და ორთაგან ერთს არგუნებს ძლევას.

მწუხრი ჩამოწვა. მაშ, მივეცეთ ღამის სიამეს.

გასწი გემებთან, გაახარე აქაველთ სპანი,

295 მეგობარნი და სანუკვარნი, ვინც გეგულება.

მე გავახარებ პრიამოსის ციხე-ქალაქში

ტროელთ მამაცებს, გრძელკაბიან ტროელ დიაცებს,

ჩემ გამო ლოცვად რომ დამდგარან დიად ტაძარში.

ერთურთს მივუზღათ სახსოვარით ახლა პატივი,

300 ოდესმე ეს თქვას აქაველთა და ტროელთ მოდგმამ:

გულის მკამელი შუღლით შეხვდნენ გმირთაგმირები,

მაგრამ დასცილდნენ მეგობრული გრძნობით სავსენი”.

თქვა და უბოძა ხმალი ვერცხლისსამსჭვალისანი,

ლამაზ ქარქაშით, ლამაზ ღვედით დამშვენებული.

305 მძლე აიანტმა მოწეულის სარტყელი მისცა.

ასე დასცილდნენ, ერთი გაჰყვა აქაველთ რაზმს,

ხოლო მეორე იჩქაროდა ტროელთ ლაშქრისკენ.

შვებით შემოხვდნენ, უვნებელი რომ დაუბრუნდა,

რომ გადაურჩა აიანტის უძლეველ ძალას.

310 შინ შეიყვანეს, ვისაც ცოცხალს არც კი ელოდნენ,

ასევე შეხვდნენ აიანტსაც აქაველები.

მოჰგვარეს ძლევიტ აღტაცებულ მხნე აგამენონს.

ხალხთა მბრძანებლის, ატრევის ძის, ჭერქვეშ შემოსულთ

აგამენონმა ხუთწლიანი ხარი დაუკლა,

315 მსხვერპლად შესწირა ყოვლისშემძლე უფალ კრონიონს.

ფიცხლავ შრომობდნენ, გაატყავეს და ნაჭერ-ნაჭერ

აქნეს, ცვრიანი ხორცი შემდეგ შამფურს ააგეს

ფრთხილად შეწვეს და როცა მორჩნენ, მოთაღეს მწვადი.

შრომა დამთავრდა და პურობა დაიწყო დიდი.

320 ერთობლივ ლხინში არვინ დარჩა მოულხენელი.

ხოლო აიანტს პატივი სცეს განსაკუთრებით

სუკის ნაჭერებით თვით ატრიდმა აგამენონმა.

- როცა იჯერეს გული, როცა დაცხრა შიმშილი,
პირველად იწყო სჯა-ბაასი ბრძენმა ნესტორმა,
325 ადრეც რჩეულმა სიბრძნით და მჭერმვეტყველებით.
კეთილმზრახველი გმირი ასე ურჩევდა კრებულს:
”ატრიდო, და თქვენც - აქაველთა მხედართმთავარნო!
ბევრი დაეცა აქაველი რვალმშვენიერი,
ვისაც არესმა სკამანდროსის სანაპირონი
330 დაალტობინა სისხლით. ჰადესს შთანთქა სულელები.
სისხამ დილაზე ხამს შესწყვიტონ ბრძოლა აქაველთ.
ჩვენც გულმოდგინედ გმირთა გვამნი ასპარეზიდან
გამოვიტანოთ საზიდრებით, ერთად ცეცხლს მივცეთ,
ნავ-ხომალდებთან, რომ მამათა ძვლები შვილებმა
335 შინ წაასვენონ, როს სამშობლო მხარეში მივლენ.
შემდეგ აღვმართოთ ყველასათვის ერთი ტაგრუცი,
იქვე ავაგოთ გალავანი, კოშკი მაღალი,
რომ საიმედო კედლად გვექცეს ჩვენ და ხომალდებს.
ბჭე გაფუმაგროთ მტკიცედ შეკრულ საკლიტურებით,
340 ეტლებს და ცხენებს დავუტოვოთ გზა გასასვლელი,
შემდეგ გალავნის გარეთ ფართო სანგარი გავჭრათ,
გარს შემოვარტყათ, რომ ცხენოსნებს, გინდა ქვეითებს
გზა შეუშალოს, თუ ტროელთა სპას თავს დაგვესხმის”.
ასე თქვა. ყველამ მოიწონა მოხუცის რჩევა.
345 ტროელნიც ამ დროს ილიონს ბექობზე იდგნენ,
ხმამალა ბჭობდნენ პრიამოსის სასახლის ახლოს.
იწყო თათბირი ანტენორმა თავდაპირველად:
”ტროელთა სპანო, დარდანელნო, მოკავშირენო!
ყურნი მომაპყართ, გეტყვით, რასაც მითქვამს ეს გული.
350 ახლავ გადაწყდეს - არგიველი ელენე მივცეთ
სხვა განძთან ერთად კვლავ ატრიდებს. გავტეხეთ ფიცი
და ვერაგულად ვიბრძვით. მჯერა, რომ სასიკეთოს
ვერას ვეწევით, სანამ, რაც ვთქვი, არ ასრულდება”.

- თქვა და ჩამოჯდა. ღმრთის სადარი ვაჟკაცი ადგა -
355 ალექსანდროსი, თმამშვენიერ ელენეს ქმარი.
ფრთიანი სიტყვა მიაგება მან მეყსეულად:
”ანტენორ, სიტყვა გითქვამს ჩემთვის მიუღებელი!
სჯობდა სხვა რჩევა რამ კეთილი გესურვებინა!
თუკი რაც ბრძანე, წრფელი გულით იყო ნათქვამი,
360 შენი გონება, ვეჭვობ, ღმერთებს მიუტაცნიათ!
ტროელთა, ცხენთა მომთოკველთა წინაშე წრფელად
ვიტყვი: ვერ დავთმობ ჩემს მეუღლეს დალალმშვენიერს!
ხოლო საუნჯე, არგოსიდან რაც მოვიტანე,
მზადა ვარ გავცე, საკუთარიც დავურთო უხვად!”

365 თქვა და ჩამოჯდა. მაშინ ადგა ტროელთ წინაშე

მერე პრიამოს, დარდანიდი, ღმერთთა ტოლფერი.

კეთილმზრახველი გმირი ასე ურჩევდა კრებულს:

”ტროელთა სპანო, დარდანიელნო, მოკავშირენო!

ყურნი მომაპყართ, გეტყვით ყველას, რას მითქვამს გული.

370 ახლა ქალაქში გაითნეთ ღამე, ვით წინათ,

მხოლოდ გახსოვდეთ - ფხიზლად იყვნენ ღამის გუშაგნი.

ხვალ კი მივიდეს იდაიოს ფართო გემებთან,

ატრევსის ძეებს - აგამენონს და მენელაოსს

შუღლის აღმძვრელი ალექსანდრეს აზრი გადასცეს.

375 მათ გონიერი სიტყვა უთხრას: ისურვონ იქნებ,

ბრძოლას ერიდონ, სანამ მოკლულთ გვამებს დავწვავდეთ

შემდეგ შევებათ, ვიდრე გაგვყრის კვლავ დაიმონი,

ერთს ან მეორე მებრძოლ მხარეს შემოსავს ძლევით”.

მოხუცს უსმინეს ყურადღებით, ირწმუნეს კიდეც.

380 და მეომრები დამშვიდებით შეუდგნენ ვახშამს.

დილით წავიდა იდაიოს ხომალდებისკენ,

დანაელთ დასში შეხვდა მაცნე არესის მსახურთ,

გემის კიჩოსთან - აგამენონს, მამაცთა მთავარს.

შუაში ჩადგა და აუწყა ხმამაღლა მაცნემ:

385 ”ატრიდო, და თქვენც - თემისთავნო მთლად აქაველთა!

მეფე პრიამოსს, სხვა ბელადებს ტროის მხარისა,

ვინძლო საამო იყოს თქვენთვის, სურთ გამცნონ აზრი

ალექსანდროსის, რომლის გამოც აღიდრა შუღლი.

ის განძი, მრავალმერხებიან გემით ტროაში

390 რაც მოიტანა (ნეტავ, მანამ ტალღებს შთანეთქა!)

სურს დაგიბრუნოთ, საკუთარიც დაურთოს უხვად,

მენელაოსის ახალგაზრდა ცოლის გაშვებას

კი უარსა ჰყოფს, მერე რამდენს სთხოვდნენ ტროელნი!

ესეც მიბრძანეს მოგახსენოთ: ისურვოთ იქნებ

395 ბრძოლას ერიდოთ, სანამ მოკლულთ გვამებს ცეცხლს შევრთავთ,

შემდეგ შევებათ, ვიდრე გაგვყრის კვლავ დაიმონი,

ერთს ან მეორე მებრძოლ მხარეს შემოსავს ძლევით”.

თქვა და მოიცვა ღრმა დუმილმა აქაველთ დასი.

ბოლოს წარმოთქვა დიომედემ კეთილშობილმა:

400 ”ალექსანდროსის განძს ჩვენს შორის ნურვინ მიიღებს,

თვითლ ელენესაც! გონნაკლულსაც კი გაეგება,

რომ ტროელთ ქალაქს მალე ელის იავარყოფა!”

ასე წარმოთქვა და ხმამაღლა შესძახა ყველამ,

გმირ დიომედეს ვაჟკაცურ სიტყვით გზნებულმა.

405 აგამენონმა იდაოსს მიმართა შემდეგ:

”შენ თვითონ გესმის, იდაიოს, აქაველთ სიტყვა,

ასე ინებეს მათ პასუხი, მეც ასე ვფიქრობ!

ხოლო რაც მოკლულთ შეეხება, მეც ხომ მანდა ვარ:

გვმართებს, პატივი ვუზღაოთ მოყმეთ, დღემოსწრაფებულთ,

- 410 მიცვალებულნი ხამს მოვალბოთ ცეცხლის აღმურით.
 ზევსმა მისმინოს, ჰერას ქმარმა მეხთამტყორცნელმა!”
 თქვა და ზეცისკენ, ღმერთთა მიმართ აღაპყრო კვერთი.
 იდაიოსიც გზას გაუდგა ილიონისკენ.
 ამ დროს საფიხვნოს იყვნენ ერთად ტროელთა სპანი
- 415 და დარდანელნი, იდაიოსს ელოდნენ, მაცნეს.
 ისიც დაბრუნდა, შუა ჩადგა, უთხრა ამბავი.
 ყველა წამოდგა და სამზადისს მყისვე შეუდგა:
 ვინ - ძლეულთ გვამთა მოსატანად, ვინ - ტყიდან შეშის.
 არგიველებიც გაეცალნენ ფართო ხომალდებს:
- 420 ვინ - ძლეულთ გვამთა მოსატანად, ვინ - ტყიდან შეშის.
 მზემ - ჰელიოსმა სხივი სტყორცნა გაშლილ ველ-მინდორს,
 გასცდა რა ნელა მონანავე ჭავლს ოკეანის,
 ზეცის გზას ადგა, ველზე შეხვდნენ ლაშქარნი ერთურთს.
 ცნობა უჭირდათ ასპარეზზე მოკლულ მოყმეთა.
- 425 წყლით რომ განზანდნენ, სისხლს და ტალახს მოაცილებდნენ,
 ურემზე დებდნენ ცხედრებს, ღვრიდნენ ცრემლებს მხურვალეს.
 მალღივ გოდება პრიამოსმა აკრძალა: უხმოდ
 კოცონზე გვამებს ასვენებდნენ გულმწუხარნი,
 ცეცხლს რომ მისცემდნენ, ბრუნდებოდნენ კვლავ ილიონში.
- 430 იქით მშვენიერლევკვერთხიან აქაველთ გმირნი
 კოცონზე გვამებს ასვენებდნენ გულმწუხარნი,
 ცეცხლს რომ მისცემდნენ, კვლავ ხომალდებს უბრუნდებოდნენ.
 ჯერ კიდევ დილა არ დამდგარა, ღამის ბინდ-ბუნდში
 კვლავ სამუშაოდ გაემართნენ აქაველები.
- 435 იქ სად ცხედრები დაწვეს, ყველას ერთი ტაგრუცი
 აუგეს, იქვე გალავანი აღმართეს მალე,
 მტკიცე კოშკები დასაცავად გემთა და სპათა.
 ბჭე გაუმაგრეს მტკიცეს შეკრულ საკლიტურებით.
 ეტლებს და ცხენებს დაუტოვეს გზა გასასვლელი,
- 440 შემდეგ გალავნის გარეთ ფართო სანგარი გაჭრეს,
 ღრმად ამოთხარეს და ჩაარჭვეს მრავალი პალო.
 ასე იღწვოდნენ თმახუჭუჭა აქაველები.

ამ დროს ღმერთები ელვისმტყორცნელ კრონიდთან ისხდნენ,
 უკვირდათ რვალისკურტაკიან აქაველთ საქმე.

- 445 პოსეიდონმა მათ მიმართა მიწისმრყეველმა:
 ”ზევსო მამაო, ამ უსაზღვრო დედამიწაზე
 რომელი კაცი ღმერთს გაანდობს აწ თავის სურვილს?
 ხედავ, ამღამით თმახუჭუჭა აქაველებმა
 გემებს კოშკები მიუშენეს და მის წინ გაჭრეს
- 450 სანგარი, მაგრამ ღმერთებს განა შესწირეს მსხვერპლი?
 მათ შეაქებენ ყველგან, სადაც სხივს აფრქვევს დილა,
 დაივიწყებენ, რაც ავუგეთ შრომით მამვრალმა
 მე და აპოლონ ფოიბოსმა მძლე ლაომედონტს!”

მრისხანედ უთხრა პოსეიდონს ღრუბელთმარეკმა:
455 "ბიჭოს! რას ამბობ, ძალმრავალო, მიწისმრყეველო?
მესმის, სხვა ღმერთს რომ აშინებდეს ზრახვა უკვავთა,
შენზე უსუსურს სულითა და მკლავის სიმტკიცით!
შენ გადიდებენ ყველგან, სადაც სხვის აფრქვევს დილა.
შემდეგ ნება ყავ, თმახუჭუჭა აქაველები,
460 სწრაფი გემებით რომ გასწვენ მშობლიურ მხარეს,
დაამხე კომპნი, ზღვას მიეცი სამირკვლიანად,
კვლავინდებურად სანაპირო დაფარე ქვიშით,
კვალიც რომ გაქრეს აქაველთა დიადი ბურჯის!"

ასე ერთურთთან საუბრობდნენ ოლიმპოს ღმერთნი.
465 მზე ჩაესვენა და განსრულდა აქაველთ საქმე.
ხბორები დაკლეს და სამხრისად ემზადებოდნენ.
ამ დროს გემები, დატვირთულნი ლემნოსურ ღვინით,
მოადგნენ ნაპირს. გმირ ევნეოსს გამოეგზავნა.
ჰიპსიპილეს ვაჟს, შობილს მეფე იესონისგან.
470 ორ ატრეიონს, აგამეონს და მენელაოსს
საჩუქრად უძღვნა მან ათასი მეტრონი ღვინო,
სხვა აქაველნი ცვლით იძენდნენ თმავარჯოანნი:
ვინ- რვალ-სპილენძით, ვინ - ჭადარა რკინით, ვინ - ტყავით
მრუდერქიანთა საქონელთა, ვინ - თვით მოზვერით,
475 ვინ - ტყვე მონებით. მხიარული ლხინი გაჩაღდა.
და მთელი ღამე აქაველნი ველზე სერობდნენ,
ხოლო ტროელნი ნადიმობდნენ ციხე-ქალაქში.
მთელს ღამეს ქუხდა ზევსი ნიშნად ცოდო-ბრალისა,
შიში შეუდგათ მოქეიფეთ ფერის ამხდელი:
480 ღვინოს ასხამდნენ თასებიდან, ვერვინ ბედავდა,
სანამ ზედაშეს ასხურებდა, თვით დაელია.
დაწვენენ და ძილის საჩუქართა იგემეს სიტკბო.

ქება მერვე

ღმერთების ბჭობა. შეწყვეტილი ბრძოლა

მიწას ეფინა ყვითელპეპლოსიანი,
როს კრებად უხმო ღმერთებს ზევსმა ელვისმტყორცნელმა;
მრავალბორცივან ოლიმპოს მთის მწვერვალზე, მჯდომი
ბრძანებდა სიტყვას, ყველა ღმერთი უსმენდა ჩუმად:
5 "მისმინეთ სიტყვა, ყველა ღმერთნო, ყველა ქალღმერთნო,
ახლა გაგანდობთ, რასაც მკერდში მითქვამს მე გული.
ღმერთქალთა შორის, ღმერთთა შორის ნურვინ იფიქრებს
ჩემი ბრძანების გარდავლენას, ყველა ერთობლივ

- მე მმორჩილებდეს, ვიქმ საქმესა დაუბრკოლებლად!
- 10 ვინც ღმერთთა შორის ჯანყს ისურვებს, უმაღლეს ვაჟებს.
ტროელთა, გინა დანაელთა შემწედ ჩასული
სირცხვილნაჭამი კვლავ ოლიმპოს დაუბრუნდება,
რათა იტანჯოს: ხელსა ვტაცებ, შთანვთქამ ტარტარში,
იქ, სად უღრმესი ჯურღმულია დედამიწის ქვეშ,
- 15 სად რკინის ბჭენი და სპილენძის ფილაქანია
ჰადეს შორს არის ტარტარიდან, ვით ცა-მიწიდან.
იქ იგრძნობს, ყველა ღმერთს რამდენად ვაჭარბებ ძალით!
გნებავთ, გაბედეთ და დარწმუნდით ყველანი, ღმერთნო:
მაღალ ზეციდან ახლავ ოქროს ჯაჭვს ჩამოვუშვებ,
- 20 რაც კი ღმერთთა ოლიმპოზე, რაც კი ღმერთქალი,
ჩაებლაუჭეთ და ვერ შეძლებთ ზეცით მიწამდე,
წელში რომ გაწყდეთ, ჩაათრიოთ ზევსი ზესთამნე!
მე კი უკეთუ კეთილ მიჩანს თქვენი წათრევა,
დედამიწითურთ, და თვით ზღვითურთ ჯაჭვს ამოვზიდავ,
- 25 გარს შემოვახვევ ამ მარჯვენით ოლიმპოს მწვერვალს,
მთელი სამყარო ზედ უმწეოდ დაეკიდება,
ეგზომ ღმერთთა და ეგზომ კაცთა ვარ უზესთაეს!”
ასე ბრძანა და ღრმა დუმილი ჩამოდგა. ყველას
თავზარი დასცა, ისე მკაცრად ბრძანებდა ზევსი.
- 30 ბოლოს ათენამ, თვალმცეცხლიამ, მიმართა უფალს:
”ყოველისშემძლეო, მამა ზევსო, ზესთა მეუფეე!
ჩვენ კარგად ვიცით, ხარ მძლეთამძლე ძალისმხმეველი.
ოღონდაც გულით თანავუგრძნობთ მამაც დანაელთ,
თუ მათს სასტიკ ბედს აღასრულებს, ელით დაღუპვა,
- 35 მაგრამ ომში არ ჩავებმებით, თუ შენ გვიბრძანებ.
მხოლოდღა რჩევას მივცემთ მამაც არგიველ მოყმეთ,
რომ შენს მძვინვარე რისხვას ყველა თან არ გადაჰყვეს”.

გაუღიმა და უთხრა ზევსმა ღრუბელთმარეკმა:
”ნუ გეშინია, შვილო, მე ხომ არა გულისთქმით
40 მითქვამს, რაცა ვთქვი, მინდა შენი მოწყალე ვიყო!”

- თქვა და შეაბა ეტლში რაშნი რვალისფეხება,
შმაგად მფრინავნი და მრხეველნი ოქროს ფაფართა.
თვითონაც ოქრო შეიმოსა, ოქროს მათრახი
ხელთ იპყრა, შედგა მოელვარე, ლაპლაპა ეტლზე.
- 45 ცხენნი მორჩილნი გააჭენა, სწრაფად გაფრინდნენ
მოლივლივენი ხომლიან ცას და მიწას შორის -
ნადირთა დედის, უხვწყლიან იდას მთისაკენ,
გარგაროსისკენ, სად ჭალა და ბომონი ჰქონდა.
იქ დააოკა ცხენნი კაცთა და ღმერთთა მამამ.
- 50 გამოხსნა და გარს მოახვია სქელი წყვილიადი.
თვით თხემზე დაჯდა სიდიადით განბრწყინებული,

ტროელთა ქალაქს დასცქეროდა, აქაველთ გემებს.
გული იჯერეს რომ ჭამადით გრუზა აქაველთ.
კარვებს მიადგნენ, შეიმოსნენ აბჯარ-ბექთართით,
55 ტროელნიც ამ დროს ციხე-კოშკში აბჯარს ისხამდნენ,
ლაშქარ-მცირენი, მაგრამ მაინც სისხლიან ომის
მოწადინენი იძულებით< რომ დედაწულნი
დაეცვათ. გახსნეს ყველა კარი. სპა გამოცვივდა
ცხენშეკაზმული თუ ქვეით, ატყდა გნიასი.
60 რაზმი რაზმს შეხვდა გამოჭრილი საპირისპიროდ,
ხმალ-სატევარი შეეხალა, შუბნი და ძალა
კაცთა სპილენძის თოროსანთა, ბაკმული ფარი
ფარს შეელეწა, საშინელი ატყდა გრუხუნი,
ერთუროს შეერთო ძლევის ვაშა, სიკვდილის ვიში
65 მკვლელთა, მოკლულთა და ქვეყანა დაალტო სისხლმა.

სანამდის იყო დილა, წმინდა დღე იზრდებოდა,
ისარნი ამათ და იმათაც მუსრავდნენ შმაგად.
მაგრამ როგორც კი მიაღწია მზემ ცის შუაგულს,
ოქროს სასწორზე მამამ დადო ორი წილხვედრი,
70 სიკვდილის წილი, გაუღვიძარ ძილში შთანთქმელი -
მხედარ ტროელთა, კურტაკიან აქაველთ სპათა.
ხელი ასწია. აქაველთა საბედისწეროდ
დაბლა დაემვა, ნაყოფიერ მიწამდე წილი,
ხოლო ტროელთა აღიმართა ხომლიან ცამდე.
75 დაიგრუხუნა, ცის ლაჟვარდი გაკვეთა ელვით,
აქაველთ რაზმებს სტყორცნა ცეცხლი. ყველა შეძრწუნდა,
სახეს მოედო ფერმიხდილი საშინელება.
ოდომენევისი შეძრა შიშმა, აგამენონიც,
აიანტებიც, მძლე არესის ორი მსახური.
80 მხოლოდ ნესტორი ამ საშინელ ორმოტრიალში
ველარ დაიდრა, თურმე ცხენი დაშავებოდა:
ალექსანდროსმა, თმამშვენიერ ელენეს ქმარმა,
ცხენი იქ დაჭრა, სად ფაფარი თავისქალიდან
კისრისკენ მიდის: სახიფათო მხარეა ფრიად!
85 ყალყზე შემართა, ცხენს შიგ ტვინში მოხვდა ისარი,
გონდაკარგულმა, ჯანგაცლილმა სხვბიც დააფრთხო.
ცხენს რომ მივარდა და ცდილობდა მხცოვანი მეფე
მისი სადავე გადაეჭრა, ჰექტორის რაშნი
ლტოლვილთა შორის შემოჭრილნი მოაქროლებდნენ
90 საშინელ ჰექტორს! დასტოვებდა მოხუცს სიცოცხლე,
რომ კეთილშობილ დიომედეს არ შეენიშნა.
შეჰყვირა გმირმა და მოუხმო მამაც ოდისევს:
"ლაერტის ძეო, ოდისევსო, ჰკუაულებო!
ზურგს როგორ აქცევ და გარბიხარ, ვით სულმდაბალი?
95 უფრთხილდი, შუბი არ გაგირძონ ლტოლვილს ბეჭებში!

შესდექ! განვდევნოთ მოხუცისგან მძვინვარე მოყმე!”

- ვერ გაიგონა ღვთაებრივმა მრავალტანჯულმა.
როცა მის გვერდით ხომალდისკენ მიჰქროდა სწრაფად.
ტიდიდმა მარტომ გადაწყვიტა მოხუცის დაცვა,
100 გაიჭრა, ეტლის წინ დაუდგა ანაზდეულად
და ნელევისის ძეს მიაგება ფრთიანი სიტყვა:
”მოხუცო, მედგრად შეგიტიეს ახალგაზრდებმა!
ძალა გელევა და სიბერემ დაგაძაბუნა.
მეეტლევ უკვე უძლური გყავს, ცხენებიც ზანტი.
105 მოდი და ეტლზე ამომიდექ, შენ თვითონ ნახავ:
ენა ვერ იტყვის, ვით ჩვევიათ ტროსის ქურანებს
გინდ აქეთ ფრენა, გინდ იქით - დევნაც და ლტოლვაც.
გუშინ ენეასს გამოვტაცე, სპათა გამფანტველს.
შენი ცხენები სხვას მიახდე, ხოლო ესენი
110 მხედარ ტროელებს მივაგებოთ. ჰექტორიც ნახავს,
ჩემს ხელში შუბი მძვინვარებას შეძლებს თუ არა”.

- არ იუარა ეს ნესტორმა გერენიელმა.
მის ცხენებს ზრუნვა არ მოაკლეს მაშინ მებაჯრეთ -
სთნელოსმა და გულმამაცმა ევრიმედონტმა.
115 თვით დიომედეს ეტლზე დადგნენ თანამებრძოლნი.
სადავეს დასწვდა მყის ნესტორი, გადაუჭირა
ცხენებს მათრახი და მიუხდნენ უმაღვე ჰექტორს.

- მის წინ გამოჭრილს ტიდევსის ძემ სტყორცნა ოროლი,
ვერ მოახვედრა, მაგრამ მისვე სადავეთმპყრობელს,
120 თებაიოსის ძეს მოარტყა, მხნე ენიოპევსს -
ზედ ძუძუსთავთან, როცა იგი ცხენს მათრახს სცემდა.
მიწას დაასკდა, გვერდზე გახტნენ მარდნი მერანნი.
ძალა დაუშრტა ენიოპევსს, სული გააფრთხო.
გმირ ჰექტორს გული შეუკუმშა სასტიკმა დარდმა,
125 ებრალებოდა მეგობარი, მაგრამ მეეტლეს
ახალს დაუწყო ირგვლივ ძებნა, არ დაუყოვნდათ
დიდხანს მის ცხენებს, ღირსეული გამოჩნდა მოყმეც -
არქეპტოლემოს იფიტიდი, მას დაავალა
მარდ ცხენტა მართვა და ხელთ მისცა სადავეები.

- 130 ვედარაფერი დაიხსნიდა სისხლისღვრისაგან
ცხვრებივით ქალაქ ილიონში შეყუჟულ ლაშქარს,
რომ კაცთა მამას, ღმერთთა მამას არ შეენიშნა.
ელვა ვერცხლისფერცეცხლოვანი სტყორცნა ქუხილით,
ძირს დაანარცხა დიომედეს ცხენის ფეხებთან.
135 მაღლა ავარდა საშინელი გოგირდის ალი.
უკან მიაწყდნენ ძრწოლით ცხენნი ათრთოლებულნი,

ნესტორს წაართვეს მყის დაწნული სადავეები.
შემძრწუნებულმა დიომედეს მიმართა ლომგულს:
”ტიდილო, ცხენი მოაბრუნე ახლავე სილტოლვად,
140 ვერ გრძნობ, რომ ზევსი დღეს დიდებას არ მოგანიჭებს?
ახლა კრონიდი განადიდებს მხოლოდ მძლე ჰექტორს,
შემდეგ, თუ ნებავს, ჩვენც შეგვმოსავს ძლევის დიდებით.
ვერვინ გადავა წინამბჭობელ ზევსის განგებას -
ძლიერიც იყოს, მასზე ბევრად მძლავრია იგი!”

145 მყისვე მიუგო დიომედემ კეთილშობილმა:
”გონივრულს ამბობ განგებაზე, ბრძენო მოხუცო,
მაგრამ გულს მიღრღნის, სულს მოედო მწველი იარა!
როდესმე ტროელთ დასში იტყვის გმირი ჰექტორი:
მიაშურაო გემს ტიდიდმა შემძრწუნებულმა.

150 იტყვის ტრაბახით. გასკდი, მიწავ, წინაშე ჩემსა!”
მოყმეს მიუგო კვლავ ნესტორმა გერენიელმა:
”რას ბრძანებ, გმირო, თოროსანო ტიდევსის ძეო?
ჰექტორმა კიდევ რომ გიწოდოს სუსტი, ლაჩარი,
არ ირწმუნებენ არც ტროელნი, არც დარდანელნი,
155 არც დიდსულოვან ტროელთ ცოლნი, შენ რომ დაუმხე,
გროვად და გროვად დაუნარცხე რჩეული ქმრები”.

ასე თქვა. ფლოქვებთმოთქარუნე ცხენნი გაქცეულ
სპას გაადევნა.

მყის ჰექტორმა და ტროელებმა
სასტიკ ყიჟინით დააყარეს ისართა სეტყვა.

160 ომახიანად მისძახოდა გმირი ჰექტორი:
”ტიდილო, როგორ გსურს იდილო დანაელთ შორის,
სავსე თასებით რომ გამკობდნენ მონადიმენი?!
აწ რაღა ეთქმით; დიაცადლა მათ მოვლენილხარ!
გაჰქრი, გომბიოვ, გოგო-ბიჭავ! ვიდრე მე დამცემ,
165 კომპზე აძვრები, ტყვედ წაასხამ გემზე ჩვენს ცოლებს,
მანამ დაგამხოვ, დაიმონთან დაიკარგები!”

და ორ აზრს შუა ყოყმანობდა გმირი ტიდიდი:
უკუექცია ცხენნი, თუ მტერს შებმოდა მედგრად?
სამჯერ ეს აზრი უკარნახა გულმა და ჭკუამ

170 სამჯერ იქუხა ბრძენმა ზევსმაც იდას თხემიდან -
ტროელთ აუწყა საჭოჭმანო ბრძოლაში ძლევა.
ჰექტორი ტროელთ ამხნევებდა ომახიანად:
”ტროელთა ძენო, ლიკიელნო, მძლენო დარდანნო!
იყავთ მამაცნი, გულადობა თან გახლდათ შმაგი!
175 ვგრძნობ, კრონიონი მეხით გვამცნობს კეთილმოწყალე
ძლევა-დიდებას, დანაელთა კი დანთქმას და სირცხვილს!
უგუნურთ იგულვებს გალავნები გადასარჩენად,

უბადრუკ გოდოლს შეჩერება ჩემი არ ძალუძს!
სანგრებს იოლად გაანგრევენ, გავლენ ცხენები.
180 მაგრამ, როცა კი მივადგები გემებს, გახსოვდეთ,
მზად გქონდეთ ცეცხლი მოგიზგიზე და მუგუზლები,
ცეცხლს მივცემთ გემებს და არგიველთ ზედ გემების წინ
გავანადგურებ გაგუდულებს იმ ხანძრის კვამლით!”

ასე შესძახა. მიუბრუნდა, მიმართა ცხენებს:

185 ”ქსანთოს, პოდარგოს, ღვთაებრივო ლამპოს, აითონ!
დღეს მიზღავთ თქვენ მე დიდებული საზრდოს სანაცვლოს:
ხშირად სვიანი ეტიონის ქალს - ანდრომაქეს
მოურთმევია თქვენთვის პური უადრეს სხვაზე,
ღვინოსაც წყალში გიზავებდათ გულის საამოდ,
190 ჩემზე უადრეს, უსაყვარლეს ქმარზე უადრეს!
გასწით, გაკურცხლეთ, ო, მერანნო! მტერს გამოვტაცოთ
ნესტორის ფარი, ცას რომ აღწევს მისი დიდება,
ლამის სულ ოქრო მოვლებია წრესაც, სახელურს.
გმირ დიომედეს, ცხენთა მხედნავს, მხრებიდან ავხსნათ
195 აბჯარ-ბექთარი საოცარი, ჰეფესტოს ქმნილი!
თუ შევძლებთ, ეჭვიც არ გვექნება, რომ აქაველნი
ამდამვე სწრაფმსრბოლ ხომალდებით გაგვეცლებიან!”

ასე ზვიდად ბრძანა.

მაშინ განრისხდა ჰერა,

ტახტზე შეტოკდა, შეარხია ოლიმპოს თხემი.
200 მყისვე მიმართა პოსეიდონს, ღვთაებას დიადს:
”ყოვლადძლიერო! ახა-ვაი ! . . . მიწისმრყევალო!
გული არ გტკივა ოდნავ მაინც დანაელთ გამო,
ჰელიკესა თუ აიგაში ტკბილი ზვარაკით
რომ გიზორავენ? გაუმარჯვე, მეოხ ეყავი!
205 დანაელთ მფარველთ რომ გვენება ყველას ერთპირად,
ტროელთაც ვძლევდით და შორს მგრგვინავ კორონიონ ზევსსაც,
ისიც კი, იდას მარტო მჯდომი, შეგვიდრკებოდა!”

უკმაყოფილოდ უთხრა მძლავრმა მიწისმრყეველმა:

”ყიამიმწვარო ჰერავ! ეს რა სიტყვა წამოგცდა?

210 სულაც არა მსურს, კრონიონთან გაბედოს ვინმემ
შებმა ჩვენს შორის! ის ხომ ყველას სჭარბობს სიმძლავრით!
ასე ერთმანეთს მიმართავდნენ მაღალნი ღმერთნი.
ხოლო გემებთან, სანგარსა და გალავანს შორის
სულ გაეჭედა სივრცე ცხენთა და კაცთა დასებს,
215 შევიწროებულთ, არესივით მათ მიდგომოდა
გმირი ჰექტორი, თვით ზევსისგან განდიდებული.
ცეცხლით მოსპობდა ზღვასთან გემებს, დედოფალ ჰერას
აგამენონი აქაველთა გასამხნეველად

- რომ არ აღეძრა, თუმც თვით გმირსაც ესა სწყუროდა:
- 220 ფართო ნაბიჯით მიაშურა გემებს და კარვეს,
ხელით ეჭირა მოწეული სამოსის კალთა.
დადგა ატრიდი ოდისევსის მაღალ ხომალდზე,
რომ მიეწვდინა ხმა შუაში მდგომი გემიდან
ტელამონიდის აიანტის და აქილევსის
- 225 ბანაკებისთვის.
მოსდგებოდნენ თავსა და ბოლოს
საიმედონი მკლავის ძალით და სიმამაცით.
მქუხარე ხმით მან შეუძახა დანაელთ ლაშქარს:
”სირცხვილი თქვენდა, სახით მშვენნო, საქმით უგვანნო!
რა იქნა თქვენი დაქადება - ჩვენ ვართ, რაც ვართო,
- 230 ლემნოსზე ეგრე მედიდურად რომ ღაღადებდით?
ლხინის დროს თქველედით რქოსან ხარებს, სცლიდით ძირამდე
ფიალებს, ღვინით სულ პირამდე ალიცლიცებულს.
ას, ორას ტროელს, თქვენ ამბობდით, თითოეული
თავს აუვალთო! ახლა ერთიც არ ღირხართ ყველა,
- 235 ერთი ჰექტორი?! ცეცხლით გემებს მოადგა იგი!
ზევსო მამაო! ქვეყნის ძლიერ მეფეთა შორის
ვისა სჯი ასე და ვის ართმევ სახელ-დიდებას?
მე გვერდი როდი ამივლია შენი კერპისთვის,
ხოფმრავალ გემით როს ვესწრაფე ამ ცოდვისტრიალს?
- 240 არა, ხბოს ფერდთა კვამლი ყოველ ბომონს ვაკმე.
გულით მეწადა დამელეწა მაღალი ტროა.
ერთი სურვილი შემისრულე ოღონდაც, ზევსო,
შეგვაძლებინე მტრებს გავექცეთ, ნულარ დაუთმობ
დასალუპავად აქაველთა ლაშქარს ტროელებს!”
- 245 თქვა და მოუღბო გული მამას, ცრემლთა მფრქვეველმა.
ზევსმა ნიშანი მისცა - ხალხი გადარჩებაო:
ზევით არწივი მოუვლინა, სანდო ფრთოსანი -
მძლავრი ჭანგებით ჩაებლუჯა ნაზი შვლის ნურკი,
ბომონის ახლოს სისხლიანი მსხვერპლი დააგდო,
- 250 სად აქაველნი თაყვანს სცემდნე ზევსს ღრუბელთბატონს.
როცა რწივი ნახეს ზევსის მოვლინებული,
მედგრად შეებნენ ტროელთა სპას. გაჩაღდა ომი.
თუმც ბევრი იყო დანაელი, ვერ შეეცილნენ
ტიდიდს დიდებას.
ქედფიცხელი ცხენების გმირმა
- 255 სანგართა მიღმა გაიყვანდა და მტერს შეება.
პირველად დასცა ფრადმონის ძე აგელაოსი,
მოყმე მეაბჯრე, როცა შიშით ცხენს აბრუნებდა,
ზურგი აქცია მტერს. ტიდიდმა ბასრი ოროლი
ბეჭებში ჩასცა და სისხლიან მკერდში გაურჭო.
- 260 ძირს დაენარცხა, აჟღარუნდა ტანზე ჯავშანი.

აგამენონ და მენელაოს მიჰყვნენ გმირ ტიდიდს,
შემდეგ ორივე აიანტი, მკლავმოუღლელნი,
ილომენესი და ძმობილი ილომენესის -
მხნე მერიონე, კაცთა მმუსვრელ არესის სწორი.

265 ევაიმონის ძე მათ მიჰყვა - ევრიპილოსი,
ხოლო ტევკროსი მეცხრე იყო.
შემართა მშვილდი,
ტელამონის ძის აიანტის ფარს ამოუდგა.
გვერდზე გასწევდა ხოლმე თვის ფარს ტელამონიდი,
მაშინ ტევკროსიც შეხედავდა ტროელთ და ისარს
270 როდი აცდენდა, სულს ღაფავდა მტერი დაჭრილი.
ვით დედას ჩვილი, კვლავ აიანტს მივარდებოდა,
ისიც მზრუნველად შემაღავდა ბაკმულ ფარის ქვეშ.

რომელს მოუღო ტროელთ შორის ტევკროსმა ბოლო?
- ჯერ ორსილოქოსს, ოფელესტეს, შემდეგ ორმენოსს,
275 დაიტოროსს და მხნე ქრომიოსს, ღვთის სწორ ლიკოფონტს,
პოლიემონიდ ამოპაონს და მელანიპოსს, -
ერთი მეორის მიყოლებით დასცა მიწაზე.
აგამენონმა შეება იგრძნო, როცა იხილა
ტროელთ ფალანგთა შემმუსვრელი მხნე მშვილდოსანი.

280 აღტაცებული მივიდა და ასე მიმართ:
"ტელამონის ძევ, გმირო ტევკროს, ყრმავ საყვარელო!
დასცხე ტროელებს! შენ იქნები დანაელთ შუქი!
დიდებით მოსავ მამამუძეს, სვიან ტელამონს,
ბავშვობიდანვე გზრდიდა გმირი, თავს გველებოდა.

285 თუმცა შორისაა, განადიდე მისი სახელი!
მე ამას გეტყვი და ნათქვამი ამისრულდება!
თუ ათნა და მამა ზევსი, ღრუბელთბატონი,
შემეწევიან, რომ დავლენო ტროის ბურჯები,
ჩემს შემდეგ ჯილდოს შენ მიიღებ, გმირო, ღირსეულს:

290 სამფეხას უცხოდ მოელვარეს, ან ეტლს და ცხენებს,
ან ნორჩ შიმუნვარს, სარეცელი რომ დაგიმშვენოს".

ასე მოუბარს მყის მიუგო უბადლო გმირმა:
"ატრევსის ძეო, განა მე თვით ამას არ ვცდილობ?
შენ რად მაქეზებს? წამითაც კი, სანამ მაქვს ძალა,

295 არ ჩავიმუხლებ! რაც ხანია მტერი განვდევენეთ
ილიონისკენ, იმას აქეთ ვმუსრავ უწყალოდ.
უკვე რვა ვტყორცნე წამახული სეფქა-ისარი,
ყველა მიზანში მოხვდა მეზრძოლს, ვინც წინ დამიდგა.
და მხოლოდ ამას, ამ მძვინვარეს, ვერ მოვერიე!"

300 ეს თქვა თუ არა, კვლავ გატყორცნა ფრთოსანი სეფქა
მოკვლა სწყუროდა, უმიზნებდაო ღვთაებრივ ჰექტორს,

- მაგრამ აუცდა, გორგითონს სამაგიეროდ
 გაუპო გული, სახელოვან პრიამოსის ძეს.
 იგი ეყოლა მეფეს, როცა მეუღლედ ესვა
- 305 კასტიანირა მშვენიერი, აისიმელი.
 ვით ყანობირში თავს ყაყაჩო გადახრის გვერდზე,
 ნაყოფისა და გაზაფხულის ნესტრის სიმძიმით,
 ისე ჩაქინდრა ყრმამ ჩაჩქანით ძლეული თავი.
 ტევკროსმა ისევ მშვილს მოარგო ფრთოსანი სეფქა,
- 310 მოკვლა სწყუროდა, უმიზნებდა ღვთაებრივ ჰექტორს
 და კვლავ აუცდა, აპოლონმა გმირს განაშორა.
 სამაგიეროდ მის მეეტლეს, არქეპტოლემოსს,
 ბრძოლის მოწადეს, ბასრმა სეფქამ ძუმუ გაუპო.
 მიწას დაასკდა და ფრუტუნით ფეხმარდი რაშნი
- 315 გაექცნენ, სული და სიცოცხლე დათმო ჭაბუკმა.
 ჰექტორს თუმც გული შეეკუმშა მოკლულზე დარდით -
 ებრალებოდა მეგობარი, მაინც დატოვა.
 იქვე, გვერდით მდგომ ძმას მოუხმო, მხნე კებრიონეს,
 ცხენთა სადავე ხელთ იპყარო. ძმაც დაჰყვა ნებას.
- 320 თვით კი ჩამოხტა მოელვარე ეტლიდან სწრაფად,
 ერთი საზარლად შეჰყივლა და ლოდს სტაცა ხელი,
 ტევკროსს მიეჭრა ანთებული მოკვლის წადილით.
 იმავ წამს მტერმა კაპარჭიდან იძრო ისარი,
 ლარს მიაბჯინა და როდესაც მშვილდი მოზიდა
- 325 მაშინ ჰექტორმა იმ ადგილას, სადაც ლავიწი
 ყელს ჰყოფს მკერდისგან, სად სიკვდილის საფრთხე იქმნება,
 მოარტყა შემხვდურს კლდის ნათალი უზარმაზარი.
 ძარღვი გაეჭრა, დაუბუჟდა მტევანი ხელის,
 მუხლთ მოეკეცა, გაუვარდა მშვილდი მოისარს.
- 330 არ მიატოვა აიანტმა ძმა დაცემული,
 სწრაფად მიიჭრა, ზე აღმართა ბაკმული ფარი.
 ორი ერთგული მეგობარიც მყის მიეშველა.
 ექიოსის ძე მეკისთევსი, ყრმა ალასტორი,
 შავ გემებისკენ გააქანეს მძიმედ მგმინავი. . .
- 335 კვლავ სიმამაცე ტროელთა სპას შეჰმატა ზევსმა,
 ღრმა სანგრებისკენ გადარეკეს აქაველები.
 პირველთა შორის წინ გაიჭრა ჰექტორ ზვიადი
 როგორც მწევარი მისდევს ხოლმე ლომს ან ველურ ტახს,
 კვალში მიჰყვება და სისწრაფის თვისის იმედით
- 340 ხან ფერდზე გაჰკრავს, ხან გავაზე კბილს, არ ეშვება,
 ისე მისდევდა თმახუჭუჭა აქაველთ ჰექტორ,
 მუსრი გაავლო უკუქცეულთ. სხვები გარბოდნენ.
 მაგრამ როს გასცდნენ მესერს და სანგარს ლტოლვილნი,
 როს ტროელებმა მრავალ მეზრძოლს მოუღეს ბოლო,
- 345 შეჩერდნენ გემთა სიახლოვეს აქაველები.

გული მოიცეს, გაამხნევეს ერთურთი.

ღმერთებს

ლოცვით მიმართეს და ზეცისაკენ აღაპყრეს ხელნი.

მოაქროლებდა ხშირფაფრიან ცხენებს ჰექტორი,
გორგოსთვალემა, კაცთამჟლეტი არესის მსგავსი.

350 როცხა ამ დღეში სპა იხილა, ჰერა შეწუხდა

და მყის ათენას მიეგება ფრთიანი სიტყვით:

”ვა-ვაი! ზეცის ქალიშვილო! ნუთუ დანაელთ
დალუპვის პირად ერთხელ მაინც არ შევეწევით?
ვხედავ, ვერავინ გადურჩება დღეს მძვინვარებას

355 ერთი გმირისას! ვინ გაუძლებს ღვთაებრივ ჰექტორს,
ბოროტი საქმე რაოდენი მათ შეამთხვია!”

მყისვე მიუგო თვალმცეცხლია ღმერთმა ათენამ:

”დიდი ხნის წინათ დააცხრობდა რისხვას და სულსაც,
მშობლიურ მხარს არგიველთა ხელით ძლეული,

360 რომ მამაჩემი კვლავ სულმრუმედ არ მძვინვარებდეს.

იგი უგლიმი მარდღე და მარადღამითაც

ხელს მიშლის, განა დამიხსომა, რომ მისი შვილი

ვიხსენ მტანჯველი მონობისგან ევრისთევსისა!

გმირმა ღაღადყო და მაღალი ერისიონით

365 შვილის საშველად მიმავლინა მაშინ კრონიდმა.

მე რომ წინასწარ არ შემეცნო მისნობის ძალით,

რომ მტკიცებჭიან ჰადესს ძალი უნდა სწვეოდა,

იმ დღს ქვესკნელის ღმერთის, საზარ ერებოსისგან,

დაინთქებოდა კიდეც გმირი სტიქსის ნაკადში.

370 მე შემძიჟლა და თეტისის ნებას ასრულებს:

ფებს უკუცნიდა და ლაციციტ წვერზე შეეხო,

ქალაქთმმუსვრელი აქილევსის დიდებას სთხოვდა.

აბა, კვლავ მითხრას, საყვარელი ასული ხარო!

ნულარ აყოვნებ, მჟერფებზე რაშნი შეკაზმე,

375 მე კი მანამდე ვესტუმრები დარბაზებს ზეცის.

მრისხანე აბჯარს ავისხამ და ვნახავ, თავხედი,

ზუჩმოელვარე პრიამეს ძე, გმირი ჰექტორი

შვებით შეგვხვდება ბრძოლის ველზე გამოცხადებულთ?

ბევრი ტროელი საკუთარ გვამს ძაღლებს და ფრთოსნებს

380 არგუნებს დღესვე აქაველთა ნავ-ხომალდებთან!”

ასე უთხრა და დაეთანხმა ქალღმერთი ჰერა,

კაზმავდა ცხენებს ოქროს ლაგამ-ავჟანდებიანს,

ჰერა, ქალღმერთი ღირსეული, კრონოსის წული.

იმ დროს კრონიდის სასახლეში ქალწულ ათენას.

385 თხელი სამოსი იატაკზე ნაკეც-ღვარებად

ჩამოეშალა, მისივ ხელით ნაქსოვ-ნაქარგი.

ნაცვლად აბჯარი ტანთ აისხა ღრუბელთბატონის

და საქურველი შეიმოსა გლოვის მომგვრელი.

ცეცხლოვან ეტლზე შედგა, შუბი მაღლა შემართა,
 390 მიმიე და მძლავრი, მრავალ სპათა დამამსხვრეველი,
 სპათა, რომელთაც რისხვა ელის ზევსის ასულის.
 ჰერამ მათრახი დასცხო ცხენებს, გრგვინვით განახვნეს
 ბჭენი ზევსისა მის წინაშე მყისვე ჰორებმა,
 (ოლიმპოს მწვერვალს დარაჯობენ და ზევსის თავანს,
 395 წაგრაგნილ ღრუბელს ხან გაშლიან, ხან შეკუმშავენ).
 ამ გზით, ამ ბჭიდან გააჭენეს ეტლი ღმერთებმა.
 ზევსმა რომ მოჰკრა იდას მთიდან თვალი, განრისხდა,
 მაცნედ ირისი დაადევნა ოქროსფრთიანი:
 ”გასწი, ირისო, მოაბრუნე, არ მისცე ნება,
 400 თორემ ერთმანეთს ცუდ ბრძოლაში შევეგებებით!
 უთხარ, რომ ვბრძანებ, აღვასრულებ კიდეც, რაც ვბრძანე:
 ცხენებს დავუმსხვრევს ფეხებს, შებმულთ ელვარე ეტლში;
 მათ გადმოვათრევ, დავალეწავ ეტლსაც მიწაზე!
 მგრგვლივ მბრუნავ ათ წელს ქალღმერთები ვერ მოირჩენენ
 405 ღრმა წყლულს, ნამეხარს! დაიხსომებს კარგად ათენა
 თვალეზბრიალა, თუ რა გულით შეება მამას!
 მაგრამ ჰერაზე არ ვარ მწყრაღად, ვეღარ ვმრისხანებ:
 უკვე ჩვევად აქვს, რც მსურს, უმაღ ჩაშალოს იგი!”

ასე უბრძანა და ქარიშხლის მსგავსი ირისი
 410 იდას თხემიდან ოლიმპოსკენ მყისვე გაიჭრა.
 მრავალბორცვიან ოლიმპოს მთის მისადგომებთან
 შეხვდა, კრონიდის სიტყვა უთხრა მაცნე ქალღმერთებს:
 ”რა გსურთ, თქვენს მკერდში გული აგრე რატომ ბობოქრობს?
 გიკრძალავთ ზევსი შეეწიოთ არგიველთ ლაშქარს.
 415 ასე გიბრძანებთ, აღასრულებს კიდეც, რაცა თქვა:
 ცხენებს დაუმსხვრევს ფეხებს, შებმულთ ელვარე ეტლში,
 თქვენ გადმოვათრევთ, დაალეწავს ეტლსაც მიწაზე.
 მგრგვლივ მბრუნავ ათ წელს ვერ მოირჩენთ სასტიკ იარას -
 ღრმა წყლულს, ნამეხარს! დაიხსომებ კარგად, ათენავ,
 420 თვალეზბრიალავ, თუ რა გულით შეები მამას!
 მაგრამ ჰერაზე კრონიონი ვეღარ მრისხანებს:
 ჩვევად გქონია, რაც სურს, უმაღ ჩაშალო იგი!
 შე უსირცხვილო ძუკნავ, ნუთუ ბედავ, საზარო,
 უზარმაზარი შუბი გეპყრას ზევსის წინაშე?”

425 სიტყვას რომ მორჩა, მყის გაფრინდა სწრაფი ირისი.
 მაშინ ათენას მიუბრუნდა ქალღმერთი ჰერა:
 ”ა-ვახმე! რა ვქნა, ზევსის ქალი, მე თავს ვერ ვიდეგ,
 ბრძოლას კრონიდის უნებურად მოკვდავთ მხარდამხარ!
 დაე იცოცხლოს ერთმა, ხოლო მეორე მოკვდეს,
 430 რაც სურს განგებას. გულსა ჰკითხოს, განსაჯოს ზევსმა -
 ტროელთ რა ელის, დანაელებს რა უწერიათ”.

ასე წარმოთქვა, მოაბრუნა რაშნი ფეხმარდნი,
ფაფარაყრილნი როს გამოხსნეს ცხენნი ჰორებმა,
ღვედით მიაბეს ამბროსიით სავსე თავლაში,
435 ხოლო ეტლი კი მიაყუდეს კრიალა კედელს.
ქალღმერთნი ოქროს სავარძლებზე სხვა ღმერთთა გვერდით
დასხდნენ მდუმარედ, სასტიკ დარდით გულდასერილნი.

ზევსმა ცხენები, ლამაზთვლიან ეტლში შებმულნი
იდით ოლიმპოს მოაჭენა, ღმერთთა კრებულთან.
440 რაშნი გამოხსნა დედამიწის შემარხეველმა
პოსეიდონმა, ეტლს ზედ ტილო გადააფარა.
დაბრძანდა ოქროს ტახტზე ზევსი შორითმგრგვინავი
და მის ფერხთა ქვეშ აცახცახდა ოლიმპოს თხემი.
გაოგნებულნი მოშორებით ისხდნენ ათენა
445 და ჰერა. კითხვას ვერ ბედავდნენ, ვერც ენის დაძვრას.
თვითონ კრონიდმა შეაგება სიტყვა ქალღმერთებს:
”რამ დაგაღონათ, დედოფალო ჰერავ, ათენავ?
განა მოყმეთა საამაყო ბრძოლას ვერ შერჩით,
ტროელთა - თქვენთა სამულველთა იავარმყოფელს?
450 დიახაც, მკლავი უძლეველი და ძალა მომდგამს,
რაც კი ღმერთთა ოლიმპოზე, გზას ვერ მომიჭრის!
თქვენ კი შეგიპყროთ თრთოლვამ გული, ნაზი სახსრები,
ჯერ კიდევ სანამ ბრძოლის ქარცეცხლს მიადგებოდით.
მე თქვენ გიბრძანეთ, და რაც ვბრძანე, ვიქმოდი კიდევ.
455 თქვენსავე ეტლში დამეხილნი ვედარასოდეს
ვერ მოხვიდოდით ოლიმპოზე, ღმერთთა სამეფოს!”

ასე ბრძანა და ოხვრა დასცდათ ათენას, ჰერას -
გვერდი-გვერდ ისხდნენ, ტროელთათვის ავს იზრახავდნენ.
ხმა არ გაიღო გულმრისხანე ათენამ, მამას
460 ვედარ შეჰკადრა სიტყვა, თუმცა კი ბოღმა აღრჩობდა.
ჰერამ კი გულში მრისხანება ვერ დაიტია:
”პირქუშო ზევსო! ეს რა სიტყვებს ბრძანებ, სასტიკო?
განა არ ვიცით, ხარ უძლეველ ძალისმხმეველი.
მაგრამ გვეწყალვის დანაელნი, გულადი ტომი,
465 რომ აღსრულდება ხვედრი მათი, ელით დაღუპვა!
თავს შევიკავებთ ბრძოლისაგან, როგორც გვიბრძანე,
მხოლოდღა რჩევას მივცემთ, რათა არგიველთ სპანი
თავით ბოლომდე არ გადაჰყვნენ შენს სასტიკ რისხვას”.

მას მიუბრუნდა და მიუგო ღრუბელთმარეკმა:
470 ”სისხამ დილაზე შეგიძლია ნახო, თუ გნებავს,
ხარისთვალემა დედოფალო ჰერავ, კრონიდი
ყოვლადძლიერი ვით დაამხოვს არგიველთ ლაშქარს:

მკლავს მოსვენებას არ აღირსებს შმაგი ჰექტორი,
სანამ ფეხმარდი აქილევსი არ ამხედრდება,
475 როს ხომალდებთან შეებმება ლაშქარი ლაშქარს,
შეებლებიან გმირ პატროკლეს ცხედრი გარშემო.
აჰა, ესერა ხვედრი მათი! მე კი რა მგამა,
თუნდ მრისხანებით გადახვიდე სულ ბოლო საზღვარს
ზღვის და მხლელეთის, სად კრონოსი და იაპეტი
480 გამომწყვვილან. ვერცა ქარით, ვერც მზის სინათლით,
ვერ დატკბებიან - მათს გარშემო ღრმა ჯურღმულია!
მე მითქვამს, შენ რომ იქამდისაც წახეტილდე,
არ მგამა რისხვა, თავხედურად თუმცა მეგლისპები!”

ეს თქვა და ჰერაც გაუყუჩდა ხარისთვალემა.
485 ამ დროს ჩაეშვა მზის ლამპარიც ოკეანეში
და შავი ღამე მოუტანა ნოყიერ მიწას.
მწუხრი ჩამოდგა სამწუხაროდ ტროელთა ლაშქარის,
ღამე ჩამოდგა სასურველი აქაველ სპათა.

ტროელ მეომრებს მხნე ჰექტორმა ბჭობად მოუხმო,
490 მოცილდა გემებს, მდინარისკენ, ტრიალ მინდორში
გავიდა, სადაც არ ეყარა გვამთა გორები.
ჩამოქვეითდნენ და უსმენდნენ ჰექტორის სიტყვას,
ზევისის რჩეულის. ხელში ეპყრა ლომგულს ხელშუბა
თერთმეტწერთიანი, შორს აფენდა სხივების არილს
495 შუბის ბუნიკი და გარშემო ოქროს არშია.
გმირი დაეყრდნო შუბს და ტროელთ მიმართა სიტყვით:
”ყური მომაპყართ, ტროელნო და მოკავშირენო!
იმედი მაქვს, რომ მოვსპობთ გემებს, ყველა აქაველს,
მოზეიმენი კვლავ ილიონს დავუბრუნდებით.
500 ღამემ მოგვისწრო, ღამემ იხსნა სპა არგიველთა,
და მოგუგუნე ზღვის ნაპირას - მათი გემები.
დავემორჩილოთ ჩვენც შავ ღამეს და ვყოთ სერობა.
ფაფარაშლილნი გამოხსენი ცხენები მარდად
და, მეომრებო, მიუჩინეთ უხვად საზრდელი;
505 სწრაფად მოასხით ქალაქიდან ჯოგი და ფარა
ნასუქ-ნაზარდი და პურ-ღვინო ცხოველმყოფელი.
შემდეგ იჩქარეთ, მოიტანეთ შეშა უზომო,
რომ მთელი ღამე, ვიდრე დილის რიბი-რაბომდე
კოცონთა ალი, დაიფიონი ცას დაეფინოს.
510 ღამის წყვდიადში თმახუჭუჭა აქაველებმა
ვინძლო ზღვის ტალღებს გასაქცევად არ მისცენ თავი,
ვინძლო უმიშრად და უსაფრთოდ გემს არ მიადგნენ.
ვერცერთმა შინაც თავის იარას ვერ მოუაროს,
წამახულ შუბით დაკოდილმა, ისრით ძლეულმა,
515 გემს მიღწეულმა. ეკრძალვოდეს ყველა ცრემლმრავალ

ბრძოლის ატეხას ცხენთა მხედნავ ტროელთ წინაშე!
 მაცნენო, ზევსის საყვარელნო, თქვენ აუხსენით,
 ყველა ყმაწვილს და თმაშერთვილულ მოხუცს ქალაქში
 ღვთის მიერ შექმნილ კოშკებიდან ველს უდარაჯონ.

520 ხოლო დიაცებს, მათზე სუსტებს, მართებთ დიახაც
 სახლში კერია გააჩაღონ, ყველა ფხიზლობდეს,
 მტერი რომ გარეთ დაგვიგულეებს, შინ არ შეგვეჭრას.
 როგორც მე ვამბობ, ასე იყოს, ტროელთა სპანო!
 დღეს ჩვენ მოგვიტანს სარგებლობას ჩემი ნათქვამი,

525 ხვალ ტროელთ სხვასაც ვეტყვი - მამაც ცხენთა მხედნავებს.
 ვესაც მლოცველი, ზევსის, ღმერთთა მსასოფელი -
 მე გავადევნებ შემოსეულ მძვინვარე ძალებს,
 (ავმა განგებამ შავ გემებთან რომ მოგვაყენა).
 ღამის წყვდიაღში ხამს ბანაკიც დავიცვათ ფხიზლად.

530 ხვალ კი სისხამზე საჭურველი ავისხათ მალე
 და ხომალდებთან გავაჩაღოთ ბრძოლა სასტიკი.
 ვნახოთ, ტიდიდი, დიომედე ძლევამოსილი
 მე უკუმაგდებს ქალაქისკენ, თუ მე მას მოვსპობ
 ბასრი სპილენძით და ნადავლი წამყვება შინა?

535 ხვალ ჩვენს წინაშე გამოჩნდება, როგორ გაბედავს
 შეხვდეს ჩემს ოროლს! იგი ერთი პირველთაგანი
 დაენარცხება თავის ურიცხვ ლაშქართან ერთად
 ამომავალი მზის წინაშე! ნეტამც კი ისე
 გავხდე უკვდავი, განმადიდონ მარად ჭაბუკი,

540 ვით აპოლონი ან ათენა, როგორც ეს დილა
 მოუტანს სიკვდილს უეჭველად არგიველთ ლაშქარს!”
 ჰექტორის სიტყვას მხნე ყიჟინით შეხვდნენ ტროელნი.
 ცხენები ოფლით გაღვარულნი სწრაფად გამოხსნეს,
 თავ-თავის ეტლთან სადავეებს ახვევდნენ გმირნი.

545 შემდეგ მოასხეს ქალაქიდან ჯოგი და ფარა,
 პურ-ღვინო უხვად მოიტანეს ცხოველმყოფელი.
 მერმე იჩქარეს, დაახვავეს შეშა უზომო,
 ქარმა ზეცამდე აიტანა კვამლის ღრუბელი.

550 ისხდნენ ტროელნი ველზე ღამით და ოცნებობდნენ,
 ურიცხვი ცეცხლით ჩახჩახებდა მთელი მიდამო.
 გეგონებოდა, ნათლ მთვარეს სხვიმშვენიერი
 ვარსკვლავთა ხომლი მოჰფენია უქარო ცაზე,

555 ამ დროს ჩანს ბორცვი, ველ-მინდვრები, ზვიადი მთები,
 მალლით ეთერი განფენილა უკიდევანო,
 ჩანან მთიებნი. შესციცინებს მწყემსი მათ შვებით.
 სწორედ ამდენი შავ გემთა და სკამანდროსს შორის

560 ჩანდა კოცონი, ილიონის წინ მოგიზგიზე.
 ათასი ენთო და ყოველთან ორმოცდაათი
 მებრძოლი იჯდა ალანძული კაშკაშა ალით.
 ცხენები ეტლთან თეთრი ქერით და ტკბილი სპელტით

ქება მეცხრე

ელჩობა

ასე იცავდნენ თავს ტროელნი, ხოლო აქაველთ
ძრწოლა შეუდგათ - მოცახცახე ლტოლვის მეგზური,
სულს უწეწავდა მამაცთ დარდი აუტანელი.
თითქოს ქარები აღელვებენ ლურჯ ზღვას თევზმრავალს,
5 ბორეასი და ზეფიროსი, თრაკიის მხრიდან
გამოქროლილნი. უცბად ზვირთი ჩაშავებული
აიბურცება, მიემსხვრევა წინწკლებად ნაპირს.
ასე აქაველთ სულიც მკერდექვეშ იფლითებოდა.

აგამენონი მწუხარებით გულგანგმირული
10 მიმოდიოდა, აგზავნიდა მჟღერხმიან მაცნეთ,
რომ ბჭობად ეხმოთ ბელადები, ოღონდაც ჩუმად
და სახელდებით. მბრძანებელი ბევრს თვით ეახლა.
დაღონებულნი ისხდნენ. . . ადგა აგამენონი,
ცრემლი სდიოდა, ვით მთის ნაკადს - შავი ტალღები,
15 ციცაბო კლდიდან რომ მოჰყვება და მოემსხვრევა.
გმინვა აღმოხდა და მიმართა გმირმა არგიველთ:
”ბრძენო ბელადნო, მბრძანებელნო არგიველთანო!
დაიდმა ზევსმა გარდუვალი ვნება მარგუნა.
თითქოს აღმითქვა სასწაულით შინ დაბრუნება
20 დამაქცევარად ბჭემალალი ილიონისა.
მიმუხთლა! ახლა მაიძულებს არგოსს გაქცევას
სახელგატეხილს და ამდენი ხალხის დამღუპველს!
უეჭველია, ასე ნებავეს ზევსს ყოვლისშემძლეს.
მან მრავალ ქალაქს დაულეწა კოშკი მაღალი,
25 კვლავაც დალეწავს, ზღვარი არ აქვს მის ძლიერებას.
ახლა მისმინეთ, რასაც გეტყვით, ის აღასრულეთ:
უნდა გავიქცეთ, დავუბრუნდეთ სანუკვარ მამულს,
ჩვენ ვერ დავაქცევთ ტროას ფართოქონგურებიანს!”

ასე ამბობდა. ღრმა დუმილმა მოიცვა ყველა.
30 სულდათრგუნვილნი უხმოდ ისხდნენ აქაველთ ძენი.
ბოლოს წარმოთქვა დიომედემ კეთილშობილმა:
”ატრევსის ძეო! არ მივიღებ სიტყვას უგუნურს,
კრებაზე ასე ხდება ხოლმე და ნულარ გიკვირს.
ხალხის წინაშე მიწუნებდი ამასინებზე
35 შენ მამაცობას, მიწოდებდი მხდალს და ცუდ მებრძოლს,

- მაგრამ არგიველთ, ყრმას თუ ჭარმაგს, ეს არ ეშლება!
 მხოლოდ ერთი რამ მოგანიჭა ცბიერმა ზევსმა -
 მამაცთა შორის გერგო კვერთხი ძალაუფლების,
 არა სიმტკიცე - უმაღლესი უფლება კაცთა!
- 40 ბეჩავო, ნუთუ მართლა გჯერა, რომ აქაველნი
 შენ რომ გგონია, მართლა ისე უძღურები ვართ?
 აგრე მხურვალედ თუ გწყურია ლტოლვა, ინებე!
 გზა გახსნილია, ზღვასთან ყველა გემი მზადა დგას,
 ასე მრავლად რომ მოაქროლე შენ მიკენიდან.
- 45 აქ დარჩებიან თმახუჭუჭა სხვა აქაველნი,
 სანამდის ტროას დააქცევენ! იქნებ სხვებსაც სურთ?
 სხვაც მოგყვეს თუნდაც საყვარელი სამშობლოსაკენ!
 მე და სთენელოს იქ ვიბრძოლებთ, სანამ არ ვნახავთ
 ტროის აღსასრულს! მჯერა, ღმერთი ჩვენ შეგვეწევა!”
- 50 ასე წარმოთქვა და ყიჟინა დასცეს აქაველთ,
 გმირის მხნე სიტყვა აოცებდათ, ცხენთა მხედვნიელის.
 ბოლოს წამოდგა და მხედარმა ნესტორმა ბრძანა:
 ”ტიდევსის ძეო, ვით ბრძოლაში ხარ უმტკიცესი,
 ისე ბჭობაში თანატოლებს ერჩევი სიბრძნით.
- 55 ვინცა ვინ არის აქაველი, შენს აზრს ვერ დაგმობს,
 ხმასაც ვერ დაძრავს, მაგრამ არ თქვი ბოლომდე მაინც.
 ჯერ ჭაბუკი ხარ, უეჭველად ძედ მერგებოდი,
 ძედ უმრწემესად. მაგრამ მუდამ ამბობ გონივრულს
 არგიველთ შორის და მეტყველებ სამართლიანად.
- 60 აწ კი სიბერით მოქადული მე ვიტყვი სიტყვას,
 ბოლომდე ვიტყვი შენს წინაშე და ვერვინ დაგმობს
 ჩემს ნათქვამს, ვერც თვით მბრძანებელი აგამენონი.
 მხოლოდ უკეთურს, უთვისტომოს და უსახლკაროს
 უყვარს სისხლისღვრა, დამღუპველი კაცთა მოდგმისა!
- 65 აწ გვმართებს ღამეს მორჩილ ვექმნეთ შავად ჩამომდგარს,
 ჯარმა ივანშმოს, გუშაგები კი გამოვიდნენ
 გალავნის გარეთ და განლაგდნენ გათხრილ სანგართან.
 ჭაბუკთ მივანდოთ საქმე ეგე. შემდეგ გამართე,
 ატრიდო, რაკი მბრძანებელთ მბრძანებელი ხარ,
- 70 უხუცესთათვის ღბინი: გმართებს და ძალგიმს კიდევ.
 ბევრი გაქვს ღვინო: აქაველებს თრაკიელთაგან
 ყოველდღე ზღვიდან ხომალდებით შემოაქვთ ხოლმე.
 ყველას მოუხმე, მბრძანებლო ხალხთა მრავალთა!
 მეინახეთა მრავალთ შორის მას მოუსმინე,
- 75 ვინც უკეთ გირჩევს. აქაველებს სჭირდება ახლა
 კეთილი სიტყვა - მტერი ღამის ზედ მოგვდგომია
 და სწვავს ხომალდებს. ვის ჰგვრის შვებას ამის შეხედვა?
 ამაღამდელი ღამე მოგვსპობს, ან იხსნის ღამქარს!”

- თქვა და უსმინეს გულისყურით, დაემორჩილნენ.
- 80 ღამის გუშაგთა დასს წარუძღვნენ აბჯარასხმულნი
 ძე ნესტორისი - თრასიმედე, ლაშქართა მწყემსი,
 ასკლაფოს და იალმენოს - არესის ძენი,
 მხნე მერიონე, აფარევსი, დეიპოროსი,
 კრეიონტის ძე ლიკომედე, მძლე, ღვთაებრივი.
- 85 შვიდ მოყმეს მოჰყვნენ გუშაგები, თითოს ას-ასი,
 ლალად მოსდევნდნენ ჭაბუკები შუბშემართულნი.
 მივიდნენ, დასხდნენ სანგარსა და გალავნის შუა,
 ცეცხლი დაანთეს და სავახშმოდ იწყეს მზადება.
 ატრიდმა უხმო აქაველთა ლაშქრის უხუცესთ
- 90 კარავში, ლხინი შესთავაზა გულის საამო.
 მირთმეულ ნუგბარს გაუწვდინეს ხელი გმირებმა
 და როს დაიცხრეს მათ შიმშილი სმითა და ჭამით,
 თავდაპირველად წამოიწყო ნესტორმა სიტყვა,
 ადრეც რომ მუდამ აზრის სიღრმით იყო რჩეული.
- 95 ასე ამბობდა და ურჩევდა ბრძენი მოხუცი:
 ”კაცთა მეუფევე აგამენონ, სახელმორჭმულო!
 შენით დავიწყებ და შენითვე მოვრჩები სათქმელს:
 მრავალი ხალხის ხელმწიფე ხარ, ზევსმა გარგუნა
 კვერთხი, კანონ, სჭრი სამართალს, ხალხს აძლევ რჩევას.
- 100 შენ გევალება სიტყვის თქმაც და სიტყვის მოსმენაც,
 უკეთუ კეთილს გეტყვის ვინმე გულის კარნახით,
 მისი სრულყოფაც, თუნდაც შენ არ გევალებოდეს.
 ახლა გაუწყებთ, რაც მოგინია დღეს უკეთესი.
 იმაზე კარგი აზრი ფიქრად არვის მოუვა,
- 105 რაც გულში მიდევს აქამომდე სწორედ იმ დღიდან,
 როცა შენ, მეფევე ღვთაებრივო, ბრისეს ასული
 ძალით წაგლიჯე გმირ აქილევსს, რისხვით ანთებულს,
 არ დაგვიჯერე! აგამენონ, რა არა ვცადე,
 რომ ეს არ გექნა! მაგრამ გძლია სულწასულობამ.
- 110 უმამაცეს გმირს, უკვდავნიც რომ განადიდებენ,
 ჯილდო წაჰგვარე, მაგრამ ახლა მაინც, მეფეო,
 ერთდ ვიფიქროთ, ვით მოვალბოთ პელიდის გული,
 საამო ძვენით, ალერსიან, მეგობრულ სიტყვით”.
- მყისვე მიუგო ხალხთა მწყემსმა აგამენონმა:
- 115 ”მოხუცო, მცდარა როდი იტყვი ცოდვათა ჩემთა,
 დიახ, შევცოდე! მაგრამ ღირს კი ერთ ხალხის ფასად
 ერთი მოკვდავ, ზევსმა გულით ვინც შეიყვარა,
 ვინც ალაზევა, ანაცვალა აქაველთ ტომი!
 დიახ, შევცოდე, როს მივენდე გულს აღბორგებულს
- 120 და მზად ვარ თვითონ ვზლა ეს ცოდვა უზომო ძვენით.
 აქვე ჩამოვთვლი ჩემს საბოძვარს ყველას წინაშე:
 შვიდი სამფეხა, ათიც კიევ ოქროს ტალანტი,

- ოცი კარდალა მოლაპლაპე, თორმეტი ცხენი
 ფეხმარდი, მძლავრი, მარულაში გამრჯვებული,
 125 მართლაც მდიდრულად იცხოვრებდა, გაუჭირვებლად
 კაცი, რომელსაც ექნებოდა იმდენი ოქრო,
 რამდენიც ჯილდოდ მოიპოვეს ჩემმა ცხენებმა!
 ხელგარჯილობით განთქმულ შვიდ ქალს ვუძღვნი უბიწოს,
 ლესბოსს პელიდი რომ დაესხა, მაშინ ვიგულე
- 130 ჩემად ისინი, ქალთა მჯობნი მშვენიერებით.
 მე მათთან ერთად დავუბრუნებ, ვინც წამიგვრია -
 ბრესის ასულსა, და შევფიცავ დიად ზენაარს -
 მის სარეცელზე არ ავსულვარ, არც შევხებივარ,
 როგორც სჩვევია მოკვდავთ შორის კაცსა და დიაცს.
- 135 მიიღებს ამას ყოველივეს და კიდევ, ოდეს
 დაგვამხოვინებს ღმერთი ტროას პრიამოსისა,
 ოქრო-სპილენძით ხომალდები გაავსოს თვისი,
 ნახოს, ვით გავჰყოფთ აქაველნი საბრძოლო ნადავლს.
 ტროელ ქალთაგან, ვინც გულს უნდა, ის აირჩიოს,
- 140 ელენეს გარდა, არგიველის, მშვენთა მშვენისა.
 თუ მივალთ არგოსს, აქაველთა კეთილ მხარეში,
 სიძედ გავიხდი, გავუტოლებ ჭაბუკ ორესტეს,
 ერთადერთ ჩემს ძეს, ფუფუნებით შობილს და ნაზარდს.
 მშვენიერ სახლში სამი ტურფა ასული ჰყვავის -
- 145 ქრისოთემისი, ლაოდიკე, იაფიანასა.
 გულის საამოდ ვინც ეგულვოს, ძღვენიც არ მინდა,
 იეს შეირგოს, წაიყვანოს პელევსის სახლში.
 მზითევს კი ისეთს მივცემ, არვის რომ არ ხვდომია.
 შვიდს აყვავებულს და ხალხსავსე ქალაქს ვუბოძებ:
- 150 უხვ კარდამილეს, ამწვანებულს ჰერეს, ენოპეს,
 უსაჩინოეს ფერას, ველზე გაშლილ ანთეას,
 პედასს, მტევნებით მთლად დახუნძლულს და აიპეას -
 ესაზღვრებიან ეს ზღვისპირა ქალაქნი პილოსს,
 იქ ცხოვრობს ხალხი საქონლით და ცხვრებით მდიდარი,
- 155 მას რომ დოვლათით განადიდებს, როგორც ღვთაებას
 და კვერთხის მფლობელს გადაუხდის ხარკს აურაცხელს.
 ამას ვიქმ ყოველს, შეგვირიგდეს ოღონდაც გმირი!
 მხოლოდ ჰადესი არა ცნობს ზავს, მაგრამ ჰადესი
 ყველაზე მეტად სძულთ ღმერთებსაც და მოკვდავებსაც.
- 160 უნდა დამითმოს! მას ეს მართებს: ძალაუფლებით
 და ასაკითაც მეტი ვარ და ვამაყობ კიდევ!”
- ატრიდს მიგო მყის ნესტორმა გერენიელმა:
 ”სახელგანთქმულო აგამენონ, ხალხთა მეუფევ!
 ძღვენს სათაკილოს არ სთავაზობ ფეხმარდ აქილევსს!
- 165 მაშ, კარგი, ახლა მოციქულნი გავგზავნოთ ჩქარა,
 რჩეულნი გმირნი აქაილევსის კარავს მიადგნენ.

დავასახელებ და იმათგან არც ველი უარს:
წარგზავნილთ გაჰყვეს მეთაურად მხნე ფონიქსი,
წავიდეს გმირი აიანტიც და ოდისევსი,
170 შიკრიკად ახლდეს ოდიოსი და ევრიბატე.
ხელზე გვასხურეთ წყალი, ვიყოთ მსასოვარნი,
ჩუმად ვილოცოთ, შეგვიწყალოს ეგების ზევსმა!”

ასე ბრძანა მან ყველასათვის საამო სიტყვა.
ხელზე ასხურეს გმირებს წყალი მაცნეთ უმაღვე,
175 თასნი პირთამდე შავი ღვინით მოყმეთ აავსეს,
მიართვეს ყველას, დაჰყვენ რიგებს მარჯვენა მხრიდან.
წმინდა ზედაშე ასხურეს და მიირთვეს ღვინო
და გაიკრიფნენ მსწრაფლ ატრიდის კარვიდან ელჩნი.
მიჰყვა ნესტორი, რჩევა მისცა და ყოველ მათგანს
180 წამუყო კიდევ, უფრო მეტად - მეფე ოდისევსს,
იღონეთ რამე, ვინძლო ნებას დაგყვეთო გმირი.

უხმოდ გაუდგნენ ხმამრავალი ზღვის სანაპიროს,
ბევრი ილოცეს ქვეყნის მომცველ ღმერთის წინაშე,
პელიდის გულის მოსალბობად რომ შეწეოდა.

185 როს მირმიდონელთ ხომალდებს და კარვებს მიადგნენ,
ნახეს აქილევს, გულს იტკბობდა მჟღერი ფორმინგით;
ნატიფად მორთულ საკრავს ვერცხლის ჯორა შვენოდა.
იგი გმირს ერგო, ეტიონის ციხის დამლეწავს.
სულს იამებდა, უმღეროდა გმირთ დიდებას.
190 მხოლოდ პატროკლე იყო იქვე, ელოდა ჩუმად
ეაკიდს, სანამ მორჩებოდა მისი გალობა.
ამ დროს მივიდნენ. ოდისევსი წინ მიუძლოდა.
გმირის წინ დადგნენ. წამოიჭრა განცვიფრებული
და ფორმინგითურთ გაემართა მათკენ აქილევს.
195 პატროკლევ ადგა, სტუმრებს თვალი როგორც კი მოჰკრა.
მოსულთა მიმართ აქილევსმა კეთილი სალმით:
”მეგობრებს გტხედავთ ჭემმართად! გიჭირთ, ეტყობა!. . .
აქაველთ შორის მაინც ყველას თქვენ მირჩევნიხართ!”
ასე უთხრა და ღვთაებრივმა გმირმა სტუმრები
200 სავარძლებზე და მოწეულის ფარდაგზე დასვა,
შემდეგ პატროკლეს, მის გვერდით მდგომს, მიმართა ასე:
”დიდი ფიალა, მეგობარო, აქვე მოგვართვი
და ყოველ ჩვენგანს წინ დაუდგი თასი ღვინისა,
ჩემს ჭერქვეშ თავმი მოუყრიათ სასრუველ სტუმრებს!”

205 პატროკლემ სიტყვა შეუსრულა მოძმეს საყვარელს,
თვით კი ხის დაფა დადო იქვე კოცონის შუქზე,
ზედ ხერხემლები დაალაგა თხისა და ცხვრისა,

- დაკოდილ ტახის სუკიც დადო ცხიმით მზინავი.
 ავტომენდონტი შეეშველა, პელიდმა დაჭრა
- 210 ხორცი ნაჭრებად, წამოაცვა შამფურზე შემდეგ.
 ამ დროს პატროკელ უფრო მეტად აგზენბდა კოცონს.
 როცა მინავლდა ცეცხლი, დაცხრა ლაჟღაშა ალი,
 გაჩხრიკა გმირმა ნაკვერჩხლები, შამფური დადო,
 წმინდა მარილი მოაყარა, ხორცი ორკაპზე
- 215 დაატრიალა, შეწვა, შემდეგ შეჰმატა ტაბლას.
 პატროკლემ ლამაზ ხონჩით პური შემოიტანა,
 თვით მიაწოდა აქილევსმა ნუგბარი სტუმრებს.
 შემდეგ ღვთაებრივ ოდისევსის პირისპირ დაჯა.
 ღმერთებისადმი ზორვა სთხოვა ძმობილ პატროკლეს.
- 220 იმანაც ცეცხლში მყის ჩააგდო წმინდა ზვარაკი.
 სტუმართ ხელები წაუწვდინეს საზრდოს გემრიელს.
 როცა იჯერეს გული ჭამით, მოხუც ფონიქსს
 წამუყო გმირმა აიანტმა. მიხვდა ოდისევს,
 თასი აავსო, ხელი ჰკიდა გმირს, მიესალმა:
- 225 ”ღლეგრძელი იყავ, აქილევსო! მეგობრულ სუფრას
 აქ არაფერი არ აკლია, ატრიდის ჭერქვეშ
 რაც იპოვება, აქაც გვალხენს გულის საამოდ,
 მაგრამ ამჯერად სანადიმოდ როდი გვაქვს საქმე!
 ღმერთთემოსილო! ჩვენ მოველით საზარ განსაცდელს,
- 230 არ ვიცით, გემებს გადავარჩენთ, თუ არ ჩანს შველა,
 სანამ შენ, გმირო, საბრძოლველად ძალას მოიკრებ!
 ჩვენს ხომალდებთან ტროელებმა ბანაკი დასცეს
 და მათს საშველად შორეთიდან მოსულმა ჯარმა.
 კოცონს ანთებენ, ბანაკიდან გვემუქრებიან,
- 235 რომ ვერაფერი შეაჩერებთ, დაწვავენ გემებს.
 ზევსიც მოუვლენს ხოლმე ტროელთ კეთილ სასწაულს,
 ელვით ელვარებს! და ჰექტორიც იქადის ძალით,
 ზევსის იმედით შმაგობს, სულაც არაფრად აგდებს
 არც კაცს და არც ღმერთს საშინელი სიცოფით სავსე.
- 240 ინატრის: ოღონდ გათნდესო ღვთიური დილა,
 უნდა მოგლიჯოს ხვალვე კიჩო ხომალდებისა,
 აბობოქრებულ ხანძარს მისცეს გემი და ჩვენ კი
 მოგვსპოს საკუთარ ხომალდების კვამლში დამხრჩვალნი.
 ო, გული მითრთის, ვაი თუ ეს მუქარა ღმერთმა
- 245 მას აღუსრულოს და გვარგუნოს ბედმა ტროაში,
 შორს ცხნმრავალი არგოსიდან, განადგურება!
 ადრე თუ გვიან, აღსდექ გმირო! აქაველთ ძეებს,
 ესოდენ ჩაგრულთ, ააცილე ტროელთ სიცოფე!
 თვითონ ინანებ, მაგრამ უკვე გვიან იქნება,
- 250 თუ ბოროტება მოხდა, რალა გამოასწორებს.
 დროით ისაზრე დალუპვისგან ხსნა დანაელთა!
 ო, საყვარელო! განა მამამ არ დაგარიგა,

- როცა ფთიდან აგამენონს გაახლა ლაშქრად:
 - შვილო, სიმტკიცეს ათენა და ჰერა გიძღვნიან,
 255 როს ისრუვებენ, შენ კი გმართებს დათრგუნო მკერდში
 ამაყი სული: სათნეობა გერჩიოს მუდამ.
 შულს მოერიდე, სანამ შეძლებ, რომ კიდევე უფრო
 ყრმამ თუ მხცოვანმა შენ გადიდოს არგიველთ შორის.
 ასე გითხრა და დაივიწყე. . . ო, ახლა მაინც
 260 დაგიცხრეს რისხვა დამლუპველი! აგამენონი
 გიბოძებს მრავალს ძვირფასეულს, თუ დამშვიდდები.
 გინდა, მისძინე, ჩამოგითვლი მე ყოველივეს,
 რასაც გპირდება აგამენონ ერისმთავარი:
 ცეცხლშეუხებელ შვიდ სამფეხა, ათ ოქროს ტალანტს,
 265 ოც კარდალასაც მოელვარეს, თორმეტ მარდ მერანს,
 მრავალ მარულის მონაწილეს და გამარჯვებულს.
 კაცი ნამდვილად ოქრო-ვერცხლით აივსებოდა,
 გაუჭირვებლად იცხოვრებდა, თუ იმდენ ჯილდოს
 თავს მოუყრიდა, რაც ცხენებმა ატრიდს არგუნეს!
 270 შვიდ ქალს უბიწოს გიძღვნის, მარჯვე ხელმოსაქმეებს,
 ლესბოსელთ. ოდეს შენ დაამხე ტურფა ლესბოსი,
 თვით აირჩია ლამაზთ შორის ულამაზესნი
 და მათ დაგიტომობს. დაგიბრუნებს მას, ვინც მოგტაცა -
 ბრისეს ასულსა. და დიადი ფიცით გაუწყებს,
 275 არ ჩასწოლია სარეცელში, არ მოხვევია,
 ვით ხდება ხოლმე მამაცთა და დიაცთა შორის.
 ახლავ მიიღებ ყოველივეს და კიდევე, როცა
 პრიამეს ტროას იავარჯყოფთ ღმერთის შეწევნით,
 ოქრო-სპილენძით შეგიძლია აავსო გემი.
 280 თვით ნახე, როგორ გავყოფთ ნადავლს აქაველები,
 თვით აირჩიე ტყვე ქალთაგან ოცი ტროელი,
 გარდა არგიველ ელენესი, მშვენთა მშვენისა.
 თუ აქაველნი კეთილ არგოსს დავუბრუნდებით,
 სიძედ გაგიხდის, შეგიყვარებს როგორც ორესტეს -
 285 მხოლოდმობილ ძეს, ფუფუნებით გაზრდილ ყმაწვილკაცს.
 მას უცხოდ ნაგებ სასახლეში ქალი ჰყავს სამი:
 ქრისოთემისი, ლაოდიკე, ამფიანასა.
 რომელიც გასურდეს, გულს რომელიც უფრო გიამებს,
 პელეგისის სახლში წაიყვანე, გერგება მზითვად,
 290 რაც კი არავის მიუცია პატარძლისათვის.
 შვიდ ქალაქს მჭიდროდ დასახლებულს მოგცემს სამეფოდ:
 ენოპეს, ჰერეს საძოვრიანს, დე კარდამილეს,
 ფერეს, ანთეას - თვალუწვდენელ ვაკეზე გაშლილს,
 აიპეიას, პედასს - ზვრებით, ვენახით მდიდარს.
 295 ყველა ქალაქი ზღვის პირას დგას, პილოსის საზღვრად.
 იქ ცხვარ-მრავალი, ჯოგ-მრავალი ხალხი ბინადრობს,
 ღმერთივით შენდა სადიდებლად ხარკს აურაცხელს

გადაგიხდინა შენი მეფურ კვერთხის მორჩილნი.
მეც შეასრულებს ნათქვამს, როცა შულს შეეშვები.
300 მაგრამ ატრიდი თუ ისევ გპულს და მისი ძღვენიც,
მაშინ სხვა მაინც შეიბრალე, სხვა აქაველნი,
ბანაკში სასოწარკვეთილნი, შეიწრებულნი!
მაშინ, ვით ღმერთი, სპათა შორის მოიხვეჭ სახელს!
სძლევ ჰექტორს, იგი მოგეჭრება, თავს გაუვიდა,
305 ისე მძვინვარებს! ტოლად არ თვლის არცერთ დანაელს,
ამდენი გემით რომ მოსულან მის შესახვედრად!

ასე მოუბარს აქილევსმა უთხრა ფეხმარდმა:
”ლაერტის ძეო, ოდისევესო, ჭკუაუღევო!
მინდა გაუწყო გულახდილად, რაც მიფიქრია.
310 სხვა რა ვიღონო, რომ შეწყვიტოთ ფუჭი ჭრიჭინი,
თავს რომ მახეზრებს, ერთ სითყვას რომ მეორე მოსდევს?
მე მძულს ატრიდი, ვით კარიბჭე ჯოჯოხეთისა;
სულში ერთს მაღავს, ხოლო ბაგით მეორეს ამბობს.
პირდაპირ გეტყვით, რაც მგონია ახლა მთავარი:
315 ვერც აგამენონ, დანაელი ვერც სხვა რომელი
გულს ვერ მომიღობს! რა მადლობა ერგო იმ ვაჟკაცს,
ვინც მიწყვიტოვებდა სპას ებრძოდა მკლავმოუღლეელი!
ერთი ფასი აქვს თქვენში მხდალსაც და მეომარსაც,
ერთი ფასი აქვს უსულგულოს და ძალგულოვანს,
320 ყველა ერთია - უქმად კვდება, თუ საქმე მოკლავს!
ჯილდოდ რა მერგო საიმისო, რაც იგრძნო გულმა,
როს მიწყვიტოვებდა დასაღუპად მემეტებოდა?
ვით ჩიტი თავის ფრთაშეუსხამ, ღინღლიან ბარტყებს
საზრდოს ნისკარტით აძლევს, თავი არ ედარდება,
325 ისე რამდენი გამითენდა უძილო ღამე
და რამდენი დღე დამიღამდა სისხლიან ომში,
როს მამაცურად მტრის ფალანგებს ვერკინებოდი!
გემით მივადექ და თორმეტი ციხე დავლექე,
ფეხით მივადექ და ავიღე ციხე თერთმეტი,
330 ყოველ ქალაქში ვპოვე განძი აურაცხელი
და რაც მოვხვეჭე, აგამენონს მივართვი ყველა.
ის კი გემებთან იყო ხოლმე, იღებდა ნადავლს,
ბევრს იტოვებდა თავისთვის და ცოტას გასცემდა.
რაც გასცა ჯილდო, ყველა გმირს და ყველა თემისთავს
335 შერჩა აქამდე. მხოლოდ მე ერთს აქაველთ შორის
წამგვარა ქალი სანუკვარი. დღეს მისით ტკბება
ავხორცი მეფე! რად ებრძვიან მტერს არგიველნი?
რისთვის შეკრიბა ეს მხედრობა აგამენონმა?
ლამაზთმიანი ელენესთვის შეკრიბა განა?
340 ნუთუ ცოლები უცოდველნი მიწიერთ შორის
მხოლოდ ატრევსის ძეებს უყვართ? ქველი ვაჟაცი

ყველა თავისას უფრთხილდება და თავს ევლება.
მეც ხომ მიყვარდა, იარაღით თუმც მოვიპოვე!
იგი წამგლიჯა მან ხელიდან და მომატყუა!

345 იმედი ნუ აქვს, ახლა ვიცნობ, ველარ შემაცდენს!
დე შენთან ერთად, ლაერტიდო, და სხვებთან ერთად
იფიქროს, როგორ ააცდინოს გემებს ხანძარი.
მან ხომ უჩემოდ მართლაც ბევრი რამ გააკეთა:
ააგო მტკიცე გალავანი, გაჭრა სანგარიც
350 ფართო სანგარი, პალოებიც ჩაარჭო შიგნით.
მაგრამ ყოველი ამოა, ჰექტორის ძალას
ვერ შეაკავებს!

სანამ ვიყავ აქაველებთან.

გმირი ჰექტორი ციხის ბურჯებს ვერ სცილდებოდა,
სკაიას ბჭესთან და მუხასთან იბრძოდა მხოლოდ.

355 ერთხელ იქ შემხვდა და ჩემს რისხვას ძლივს გადაურჩა.
აწ აღარა მსურს შერკინება ღვთიურ ჰექტორთან.
ხვალ ზევსს მივუძღვნი და სხვა უკვდავ ღვთაებებს ზვარაკს,
გემებს დავტვირთავ, ჩავაცურებ მყისვე ტალღებზე
და ხვალვე, თუკი სურვილი გაქვს და ეს გაწუხებს,

360 სისხამ დილაზე ნახავ როგორ გაიჭრებიან
ჩემი გემები თევზმრავალი ჰელესპონტიდან.
თუ ბედნიერ გზას დამილოცავს მიწისმრეველი,
მესამე დღესვე ბორცვებიან ფთიას ვეწვევი.
იქ საკმაოა, რაც დავტოვე ტროას მოსულმა,

365 და აქედანაც ბევრი მიმაქვს ოქრო, სპილენძი,
რკინაც, დიაცნით მიმყვებიან წელქამრიანნი.
მიმაქვს, რაც მერგო, ოღონდ ერთი განძის საამო
შერჩა მბრძანებელ აგამენონს, ჩემს შემგინებელს!
აუწყეთ, რასაც გეუბნებით, ყველას წინაშე

370 ამცნეთ ყოველი! და სხვებიც, ვით მე, განრისხდნენ,
თუკი ეცდება რომელიმე დანაელ ვაჟკაცს
კვლავ შეუგინოს პირისწყალი მარდის ურცხვმა!
თუმცა ძალღვივით თავხედია, ვერც გამიბედავს
თვალი მსწოროს! არც სიტყვა მსურს მისი, არც საქმე!

375 რაკი ვერაგმა ერთხელ შეძლო ჩემი შერცხვენა,
მეორედ სიტყვით ვერ შემბორკავს, კმარა, გამცილდეს!
როგორ წაართვა ჭკუა ზევსმა ღრუბელთბატონმა!
მძულს მისი განძიც და თვითონაც არაფრად მიღირს!
მან რომ ათმაგი ან ოცმაგიც შემომთავაზოს,

380 რამდენიც დღს აქვს და რამდენსაც კიდევ მოიხვეჭს,
მომცეს ყოველი, ორქომენში, ეგვიპტელთ თებეს
რაც ინახება უთვალავი განძი ქალაქის,
რომესა ასი ბჭე აქვს, თითოდან ორას-ორასი
მხიარი ეტლით, მარდ ცხენებით გამოდის ხოლმე.

385 მომცეს იმდენიც, რაც მიწაზე ქვიშა ჰფენია -

ვერ მომიბრუნებს გულს ამითაც აგამენონი,
 სულის ამომგდებ ბოლმას სანამ არ გამიქარწყლებს.
 მე არ დავისვამ ცოლად ასულს თემისთავისა,
 თუნდაც მშვენივით აფროდიტეს ედავებოდეს
 390 და ხელოვნებით თვალმცეცხლია ქალღმერთ ათენას,
 არა, არ მინდა! დე მოძებნოს სხვა აქაველი,
 ვინც მას შეჰფერის, მეფურ ძალით ჩემზე მაღლა დგას.
 თუკი ღმერთები დამინდობენ, შინ დავბრუნდები,
 იქ გამირიგებს კეთილშობილ ქალწულს პელევსი.
 395 ბევრი ქალია ჰელადაში, ლამაზ ფთიაში,
 ციხე-ქალაქთა და ქვეყნების მეფეთ ასული,
 მე შევიყვარებ რომელიმეს იმ ქალთა შორის!
 ო, გულს სწყურია კეთილშობილს საყვარელ ქალთან
 წმინდა კავშირი საქორწინო, მთელი ცხოვრება
 400 მინდ ვიკმარო მონახვეჭი მოხუც პელევსის.
 სიცოცხლეს რაღა შეედრება! - არც ეს სიმდიდრე,
 რითაც ჰყვოდა ილიონ გალაღებული,
 მშვიდობიან დროს, აქაველთა შემოსევამდე,
 არც განძი, სალი კდლის კამარა რომ ეფარება
 405 პითოსს, სხივოსან აპოლონის დიად ტაძარში!
 შეიძენ ყოველს: ხარებს, ცხოვარს ვერცხლისმატყლიანს,
 მშვენიერ ცხენებს დარახტულეს, ოქროს სამფეხებს,
 მაგრამ სულს როდი დაიბრუნებ, სულს ვერ მოიხვეჭ,
 ველარ დაიჭერ, თუ ბაგიდან ერთხელ გაფრინდა.
 410 დედამ ვერცხლისფერმუხლიანმა მაუწყა ასე:
 ორი რამ ხვედრი მიმაცილებს საფლავის ზღურბლთან:
 თუ დავყოვნდები ტროელთ ციხის დასალეწავად,
 შინ ველარ წავალ, სახელი კი ჩემი დარჩება,
 თუ დავბრუნდები შინ, ვეწვევი საყვარელ მამულს,
 415 სახელს ვერ ვპოვებ, სიცოცხლეს კი გავიხანგრძლივებ
 და არ მეწვევა ავბედითი სიკვდილი ადრე.
 ამასვე გირჩევთ ყველა თქვენგანს, შინ გაემგზავრეთ,
 ვერ მოეწსრებით იავარქმნას ილიონისა!
 შორით მქუხარმა კრონიონმა, ღრუბელთბატონმა
 420 მფარველი ხელი დააფარა, ხალხს ძალა მისცა.
 უკან დაბრუნდით, გადაეცით ყველა აქაველს,
 ვით გმართებთ ელჩებს, გარუვალი ჩემი პასუხი.
 დაე, თვითონვე უმჯობესი რამ მოიფიქრონ,
 რომ იხსნან გემნი და ძლეული სპა აქაველთა
 425 იმ გემთა გვერდით.

ხოლო რაცა აქამდე გსურდათ,
 ის არ მოხდება, ჩემი რისხვა გარდუვალია!
 აქ დარჩეს ჩვენთან ფოინიქსი და სამშობლოსკენ
 წამოგყვეს სწრაფი ხომალდებით სისხამ დილაზე,
 თუკი ისურვებს, - სრულებითაც არ ვატან ძალას”.

- 430 ასე ბრძანა და ხანგრძლივ დუმილს ზარდაცემული
 მიეცა ყველა: გულმრისხანედ ბრძანებდა იგი.
 ბოლოს წარმოთქვა ფონიქსმა ცრემლმორეულმა,
 ჭაღარა გმირი თრთოდა გემთა დაღუპვის შიშით:
 ”თუ გულში გიდევეს, აქილევსო, შინ დაბრუნება
- 435 და სულაც არ გასურს ჩვენს ხომალდებს ცეცხლი შთანთქმელი
 რომ ააშორო, გულში რისხვა ჩაგზუდებია,
 შვილო ძვირფასო, როგორ დავრჩე აქ მე უშენოდ?
 ერთად გაგვიშვა ჩვენ მოხუცმა გმირმა პელევსმა,
 როცა ფთიიდან გაგაყოლა ატრიდის ლაშქარს.
- 440 ჭაბუკო, მაშინ იყავ ომში გამოუცდელი
 და საფიხვნოზეც, სად დიდებას იხვეჭენ კაცნი.
 მწვერთნელად გამოგყევ, რომ საბჭოზე გებრწყინა მუდამ
 მჭევრმეტყველებით, მოქმედებით - ყოველ საქმეში.
 არა, უშენოდ, საყვარელო შვილო, არ ძალმიძს
- 445 დარჩენა, თუნდაც ყოვლისშემძლე ღმერთმა ინებოს
 სიბერის ნაცვლად მიძღვნას სიტკბო სიყმაწვილისა,
 წლები, ელადა რაც დავტოვე ქალმშვენიერი,
 როს მამის, მოხუც ამინტორის, რისხვას გავექეც -
 ორმენიდისა, თმამშვენიერ ქალქულის გამო.
- 450 მისდამი ვნება ცოლს - დედაჩემს აჰყრიდა პატივს.
 მუხლთ მომეხვია, შემევედრა, მამაზე ადრე
 ქალწულს შევრთვოდი, რომ მოხუცი შესძულეობდა.
 ასეც მოვიქეც. მამაჩემმა შენიშნა მალე,
 დამწყევლა, საზარ ერინებს ევედრა, დიაცს
- 455 აღარასოდეს ღირსებოდა ჩასმა კალათში
 ჩემგან შობილ ძის. შეუსრულებს თხოვნა ღმერთებმა -
 ქვეშეთის ზევსმა, პერსეფონემ მარად უწყალომ.
 რისხვით აღვენთე, მსურდა რვალით მომეკლა მამა,
 დამაშოშმინეს უკვდავებმა, გულს ჩამინერგეს,
- 460 რომ კაცთა შორის ჭორს და სირცხვილს ვერ ავცდებოდი,
 თუ აქაველნი მიწოდებდნენ მშობელ მამის მკვლელს.
 აუტანელი გახდა ჩემთვის სევდა-ნაღველი,
 დაბოღმილ მამის გვერდით მიწყვი სახლში წრიალი.
 მეგობრები და ახლობლები სულ გარს მეხვივნენ,
- 465 მევედრებოდნენ ერთსულოვნად, შინ ვყოფილიყავ.
 მრავალი ცხვარი და მრავალი ხარი დაკლული,
 ქონით მზინავი ღორი უხვად იყო ეზოში,
 გამოტანილი შესაწვავად ჰეფესტოს ალზე.
 ბლომად მოხუცის დოქებიდან შეისვა ღვინო.
- 470 ცხრა ღამეს ჩემთან ათენებდნენ სულ გადაბმულად,
 გუშგებს ცვლიდნენ და წამითაც არა ქრებოდა
 ცეცხლი ეზოში, გალავანი რომ ერტყა მტკიცე
 და შინაც - ჩემი სამთიობოს კარებთან ახლოს.

ხოლო მეათ ბნელი ღამე როცა დამიდგა,
 475 სამთიობოში ოსტატურად ჩაბმული კარი
 გამოვამტვრიე, გადავევლე მაღალ გალავანს,
 ვერც ქალმა მნახა შინაურმა, ვერც ვინ გუშგმა.
 გადავიქროლე ვრცელი ვაკე ელადის მხარის,
 ფთიას ვეწვია, მთაგორიან მშობელს მერანთა,
 480 პირდაპირ - პელევსს. მან კეთილად მიმიღო მაშინ
 და შემეყვარა, მოხუც მამას ვით უყვარს პირმშო,
 გვიან შობილი და დიდძალი განძის მემკვიდრე.
 მიბოძა ბევრი სიმდიდრე და ხალხი მრავალი.
 დოლოპთ ვმეფობდი და ცვხოვრობდი ფთიის მხარეში.
 485 შენ იქ აღგზარდე, აქილევსო, უკვდავთ სადარო!
 გულით მიყვარდი და შენც სხვას არ ეკარებოდი
 სტუმართა შორის, ის კი არა, არ ჭამდი სახლშიც,
 სანამ მუხლზე არ დაგისვამდი, მოვჭრიდი ნაჭერს,
 ბაგესთან ფრთხილად მოგადებდი ღვინის ფიალას.
 490 რამდენჯერ მკერდთან დამისველე კიდეც ქიტონი,
 მოუქნელ ყმაწვილს მაჭარი რომ დაგექცეოდა.
 ბევრი ზრუნვა და ბევრი შრომა შემხვდა შენს გამო.
 ვფიქრობდი, რაკი არ მარგუნეს შვილი ღმერთებმა,
 ძედ შენ მყოლოდი, ო, აქილევს, ღმერთთა სადარო!
 495 ვფიქრობდი, შენვე უღირს ბედსაც ამაცილებდი!
 დაიცხრე გული, შვილო ჩემო, არ მართებს მამაცს,
 თვით უთნო იყოს, თუკი ღმერთიც კი ხდება სათნო -
 ჩვენზე დიდებით, ძლიერებით უზესთაესი!
 ღმერთსაც მორჩილი აღთქმით, ზორვით, გუნდრუკის კმევით,
 500 წმინდა ზედაშით გულს მოულობობს ხოლმე მლოცველი,
 თუმც მის წინაშე ცოდვილია და დამნაშავე.
 ლიტები - ზევსის ასულები, დაღარულები,
 ელამ თვალეებს რომ აცა-ბაცად ახამხამებენ,
 მიწყივ მზრუნველნი გულისწყრომას - ატეს -
 კვალდაკვალ
 505 მისდევენ, მაგრამ ფეხმარდია, ჩამოუქროლებს,
 ყველასთან ასწრებს ამა ქვეყანად და სწყლავს კაცთა ტომს,
 ხოლო ლიტები - ლოცვის ღმერთნი ჰკურნავენ მოწყლულს.
 ვინც ზევსის ასულთ ღირსეულად მიეგებება,
 შველასაც ჰპოვებს და მის ლოცვას ისმენენ ღმერთნი.
 510 თუ გულდრძო ვინმე არ მიღებს, კრონიონ ზევსთან
 მყის მიირბენენ, შესჩივლებენ, გულისწყრომა კი
 თან მისდევს ცოდვილს და ღირსეულს სასჯელს მიაგებს.
 უზღე, აქილევს, რაც ეკუთვნის კრონიდის ასულთ,
 რასაც ისურვებს სული ყველა კეთილი კაცის!
 515 რომ არ ეძლია ახლანდელი და მერმინდელი
 ესოდენ ბევრი ძღვენი ატრიდს, ბოდმას დამღუპველს
 აღარ დახსნოდა, არც მე გთხოვდი რისხვის დაცხრომას,

არგიველთ დაცვას, თუმც სწყურიათ შეწევნა შენი!
 მრავალს იძლევა და შემდეგშიც გპირდება მრავალს,
 520 მდაბალი თხოვნით სახელგანთქმულ გმირებს გაახლებს,
 რჩეულ არგიველთ, უსაყვარლესთ შენთვის ესოდენ.
 აბუჩად ნურც მათს სიტყვას იგდებ, ნურც მათ ვედრებას.
 სამართლიანად მრისხანებდი, უფლებაც გქონდა.
 ბევრი გვსმენია ჩვენ თქმულება ძველ გმირებზედაც,
 525 რისვა მხურვალე ედებოდა ხოლმე მათს სულსაც,
 მაგრამ ტბილ სიტყვით მოლბებოდნენ და მოსაკითხით.
 მახსოვს მე ერთიც, არ ახალი, ძველი ამბავი,
 მინდა გაიმხოთ, მეგობრებო, თუ როგორ მოხდა:
 იბრძოდნენ ერთხელ კურეტნი და ეტოლიელნი,
 530 შეებნენ ერთურთს კალიდონის მისადგომებთან.
 ეტოლიელნი მათს საყვარელ ქალაქს იცავდნენ,
 ხოლო კურეტებს სურდათ ბრძოლით დაემხოთ ციხე.
 არტემის, ოქროსტახტიანი, განრისხებია
 ოინევსს, მას რომ ნაყოფიერ ბალიდან ძღვენი
 535 არ მიუცია.
 ჰეკატომზე უძღვნა სხვა ღმერთებს,
 მას არ შესწირა მსხვერპლი, დიად კრონიდის ასულს
 არ ისურვა თუ არ ახსოვდა, დიდად შესცოდა.
 მრისხანე ღმერთის წულმა, მშვილდით გალაღებულმა,
 თეთრეშვიანი შმაგი ტახი მყისვე მიუშვა,
 540 დათარეშობდა ოინევსის ბაღში ნადირი.
 ერთი-მეორეს მიაწვინა, ძირფესვიანად
 ამოუთხარა ტანმაღალი ვაშლი, ხეხილი.
 ბოლოს ის მოკლა მელეაგროს ოინეიდმა,
 მოუხმო ციხით მონადირეთ, მრავალ მწევრითურთ.
 545 ისეთი იყო, მცირე ძალით ძვრასვ ვერ უზამდნენ,
 მრავალი მოყმე სავალალო კოცონს შეერთო.
 სასტიკი შუღლი მის გარშემო ატეხა ღმერთმა,
 ჯაგრით დაფარულ ტყავის, თეთრი ეშვების ეშხით
 ერთურთს შეებნენ კურეტნი და ეტოლიელნი.
 550 სანამ თან ჰყავდათ ეტოელიელთ მელეაგროსი,
 კურეტებს ერთობ გაუჭირდათ, აღარ შეეძლოთ
 გაღავნის გარეთ ბრძოლა, თუმც კი არ აკლდათ ძალა.
 მაგრამ ამ დროს გმირ მელეაგროსს რისხვა მოედო,
 საზრიან კაცსაც მკერდში გულს რომ უფორიაქებს.
 555 ძვირფას დედაზე დაიბოღმა - ალთაიეზე.
 მიუწვა ლამაზ კლეოპატრეს - ცოლს, ევენინეს
 მეუღლის, მსუბუქფეხებიანმარპესეს ასულს
 და იდეოსის, იმდროინდელ მამაცი გმირის.
 თვით ისრისმფლობელ ფოიბოსზე მას აღუმართავს
 560 მშვილდი ფეხნატიფ ნიმფას გამო და იმ დროიდან
 მშობელმა მამამ, ღირსეულმა დედამ უწოდეს

- ასულს სახელად ალკიონე, რამეთუ დედა
 იზიარებდა ხვედრს ტანჯული ალკიონისა,
 მას დასტიროდა დღენიადაგ, ღმრთის წარტაცებულს.
- 565 იწვა თვის ცოლთან, სულის შემძვრელ რისხვით აღსავსე,
 გამძვინვარებულ დედის წყევლით: იგი ხომ ღმერთებს
 თხოვდა, რომ შური მიძიეთო მოკლული ძმისთვის.
 ხშირად შმაგქმნილი მიწას სცემდა ხელებს გოდებით,
 საშინელ ჰადესს, პერსეფონეს ევედრებოდა,
- 570 მუხლზე რომ ეჯდა, მკერდს ურწყავდ ცხარე ცრემლებით -
 ჩემს შვილს სიკვდილი არგუნეთო! და ბნელში მქროლავს
 ესმა ერინისს ერებოსში გოდება გულღრძოს.
 მალე ჭრიალი და გრუხუნი გაიღო ბჭემან,
 მტრისგან ძლეულმან. ეტოლიელთ შესარიგებლად
- 575 გმირს მიუგზავნეს ღმრთის რჩეულნი მოგვნი სვიანნი,
 ჯილდოც აღუთქვეს, ოღონდ ეხსნა მოყმეს ლაშქარი.
 რაც კი რამ იყო კალიდონზე საუკეთესო -
 ორმოცდაათი ქცევა მიწა მას მიუჩინეს.
 აირჩიეო ნახევარი ვენახიანი,
- 580 ნახევარი კი სულ ყამირი გაუტეხელი.
 ევედრებოდა მას მოხუცი მამა ოინევს,
 თივთონ ეახლა სამთიობოს მაღალ პარმალთან,
 აკაკუნებდა კარზე, თხოვდა დაბეჯითებით.
 ევედრებოდნენ დები, დედა ევედრებოდა.
- 585 მაგრამ სულ უფრო უარობდა, თხოვდნენ მოძმენიც,
 ყველაზე მეტად ვინც უყვარდა და პატივს სცემდა.
 გული ვერაფრით მოუბრუნეს, სანამ საწოლი
 არ შეარყია მტერთა დარტყმამ. კოშკში შეიჭრნენ
 მძლე კურეტები და ადაგზნეს ცეცხლით ქალაქი.
- 590 მაშინ წამოდგა ნორჩი ცოლი მელეგროსის,
 ქვითინით მოყმეს ამცნო ყველა უბედურება,
 დაპყრობილ ქალაქს რაც მოელის და მოქალაქეთ:
 კაცებს ჩეხავენ, მოსდებია ცეცხლი მთელ ქალაქს,
 ლამაზქამრიან ქალებს, ბალებს წაასხამენო.
- 595 სული აენტო, როს სცნო გმირმა საქმე საზარი,
 ინება გასვლა, შეიმოსა ელვარე აბჯრით
 და განაშორა დამღუპველი დღე ეტოლიელთ.
 გულისთქმას აჰყვა, თუმც წინასწარ არ მიუღია
 ჯილდო მრავალი. ვაებისგან იხსნა ქალაქი.
- 600 შენ ასეთი რამ არ იფიქრო, გულ დაიმონს
 არ დაუმონო! დამღუპველი იქნება უფრო
 ხომალდთა დახსნა ხანძრისაგან!
- ბრძოლად ძვენთათვის
 აღსდეგ და, ვით ღმერთს, გადიდებენ აქაველები!
- 605 ვერ ჰპოვებ სახელს, თუმც გადასწყვეტ შედეგს ბრძოლისა!"
 მყისვე ფეხმარდმა აქილევსმა მიუგო მოხუცს:

”ფონიქს, მამი! ღვთაებრივო! არა მჭირდება
მე ეს დიდება, მჯერა, ზევსი მომაგებს პატივს
და ეს შემრჩება სპათა წინაშე, სანამდის სუნთქვა
610 დამივლის მკერდში და იძვრიან მძლავრი ფეხები.
ერთ რამეს გეტყვი და, მოხუცო, გულს ჩაიმარხე:
სულს ნულარ მიმღვრევ, ვედრებით და ოხვრა-გოდებით
აგამენონის საამებლად! ის არ გიყვარდეს
ისე, რომ ვისაც შენ უყვარხარ, შესძულდე, გმირო!
615 შენ კაცი იგი შემიგინე, ვინც შემაგინა!
(მო, ჩემთან ერთად მოილხინე მეფურ პატივით).
პასუხს ესენი მიუტანენ, შენ კი აქ დარჩი,
ფაფუკ საწოლზე მოისვენე. ხვალ, სისხამ დილით,
ერთად ვიფიქროთ, შინ გავწიოთ, თუ დავრჩეთ აქვე”

620 თქვა და პატროკლეს მეყსეულად გმირმა წამუყო:
გაუმზადეო სარეცელი, სურდა, რომ სტუმრებს
დროზე ეფიქრათ გაბრუნება. მძლე აიანტმა,
ტელამონიდმა ღვთაებრივმა მიმართა მოყმეთ:
”ლაერტის ძეო ოდისევსო, ჭკუა უღევო!

625 დროა, წავიდეთ.

ვხედავ ამ გზით სასურველ შედეგს
ველარ მივადწევთ. მალე უნდა ვუთხრათ პასუხი
დანაელთ, თუმცა, სასიკეთოს ვერაფერს ვეტყვით.
გველოდებიან, სხედან სპანი. ხოლო პელიდმა
გულს ჩაინერგა სიამაყე ზღვარს გადასული!
630 სასტიკს არაფრად ჩაუგდია თვით მეგობარიც,
მას მთელს ბანაკში ყველასაგან რომ გამოვარჩევდით,
გულქვას, უგრძნობელს!
ძმაც კი იღებს მოკლული ძმისთვის,
მამა-შვილისთვის გამოსასყიდს და ამ დროს მკვლეელი
ხალხში თავსა გრძნობს არხეინად, თუ განძს გაიღებს.

635 საზღოს მიმღები შურისმგებელ სულს და ამაყ გულს
დააცხრობს ხოლმე. მაგრამ ღმერთმა შენ უბოლოო
რისხვით აგინთო გული მხოლოდ ერთი ქალისთვის!
ჩვენ ხომ შვიდს გაძლევეთ - უკეთესებს უკეთესთ შორის,
სხვა მრავალ ძღვენსაც! შეიმოსე სიკეთით სული!

640 შენს კარავს მაინც სცემდე პატივს: ჭერქვეშ გეწვიეთ
დანაელთ ელჩნი! შენგან ველით აქაველთ შორის
ყველაზე უფრო მხარდაჭერას და მეგობრობას!

მყისვე ფეხმარდმა აქილევსმა მიუგო მოყმეს:

”ტელემონის ძევს იანტო, კეთილშობილო!

645 შენ გულით ამბობ, ვგრძნობ, ყველაფერს, მაგრამ, მამაცო,
რისხვა შემიდრავს სულს, როგორც კი გამახსენდება,
ვით შემიგინა პირისწყალი არგიველთ შორის

ატრიდმა, თითქოს ვინმე ბილწი ბოგანო ვიყო!
უკან დაბრუნდით, თქვენს გამომგზავნს ასე აუწყეთ:
650 გულში ფიქრადაც არ გავივლებ, კვლავ ვღვარო სისხლი,
სანამ ჰექტორი ღვთაებრივი, აბჯარასხმული
არ მოადგება მირმიდონელ კარვებს, ხომალდებს,
როს დაწვავს გემებს არგიველთა და მოსპობს ლაშქარს.
აქ კი, კარავთან, ჩემს შავფერდა ხომალდთან იგი,
655 რაც უნდა დიდად მძვინვარებდეს, ვფიქრობ, დაცხრება!”

თქვა და აიღეს უხმოდ თასი ორფსკერიანი,
ასხურეს ღვინო. ოდისევსი გაუძღვა ელჩებს.
ამ დროს პატროკლემ მონა ქალებს და თვისთა მოძმეთ
უბრძანა, მალე ფონიქსის რბილი საწოლი
660 გაეწყოთ. მათაც გაუშალეს მოხუცს მორჩილად
ვერძის საწყმისი და საბანი უნაზეს სელის.
იქ მოისვენა, ელოდა რა ნათელ განთიადს.
აქილევს დაწვა ურდულგაყრილ კარავის შიგნით.
მიუწვა გვერდით ლესბოსელი ფორბასის ქალი,
665 ლამაზლაწვება დიომედა, ტყვექმნილი მისგან.
იქით პატროკლე ისვენებდა და გვერდით ეწვა
იფისი, ქალი ტანკენარი. იგი პელიდმა
უძღვნა, როს დასცა ენიევსის ციხე სკიროსი.

როცა მიადგნენ ელჩნი კარავს აგამენონის,
670 აქაველთ მენი შეეგებნენ ოქროს თასებით,
მოყმეთ ერთურთის მიყოლებით ეკითხებოდნენ.
პირველმა ბრძანა თემისთავმა აგამენონმა:
”მძლეო ოდისევს, აქაველთა დიდებავ, ბრძანე,
ისურვებს გმირი აგვაცილოს შთანთქმელი ალი,
675 თუ კვლავ გაგვიდგა, ამაყ სულში იმარხავს მტრობას?”
ასე მიუგო ოდისევსმა მრავალტანჯულმა:
”დიდებით მშვენო აგამენონ, ხალხთ მეუფე!
არ სურს დააცხროს მტრობა, ძველი მრისხანებით დუღს,
კვლავ სძულხარ, გმირი უარს ამბობს შენს საბოძვარზე.
680 შენ და არგიველთ რჩევას გაძლევთ, ამ უბედურ ჟამს,
თუ ვით დაიცვათ გემები და სპა განწირული.
თვით იმუქრება, უკვე ხვალვე, გამთენიისას,
ორმხრივხოფიან გემებს ზღვაში ჩავაცურებო.
გმირს განუზრახავს სახლში წასვლა ურჩიოს სხვასაც:
685 ვერასდროს, უთქვამს, აღსასრულს ვერ მოვესწრებითო
ილიონისა. დააფარა მეხისმტყორცნელმა
მფარველი ხელი, ამაღლდაო სიმტკიცე ხალხის.
ასე მოგვიგო. თანამგზავრნიც ამას გეტყვიან -
აიანტი და ორივ მაცნე, ორივ ჭკვიანი.
690 ფონიქსი კი იქვე დარჩა, პელიდმა ბრძანა -

ხვალ გამყვებაო სანუკვარი მამულისაკენ.
 მაგრამ თუ არ სურს, გმირი მოხუცს ძალას არ ატანს”.
 ასე ამბობდა. ღრმა დუმბილმა მოიცვა ყველა
 წარდაცემული: სასტიკ სიტყვას ამბობდა იგი.
 695 ხმა არ გაიღეს დიდხანს დარდით დანაელებმა.
 კეთილშობილმა დიომედემ წარმოთქვა ბოლოს:
 ”მძლეო ატრიდო აგამენონ, ხალხთა მეუფევ!
 ჯობდა არ გეთქვა გულზვიადი აქილევსისთვის,
 არც შეგეძლია ძღვენი: იგი, ისეც ამაყი,
 700 ამ ამბის შემდეგ კიდევ უფრო გაამაყდება!
 მოვეშვათ პელიდს, დარჩეს იგი, სამშობლოსაკენ
 წავა თუ არა, ცხადია, რომ ბრძოლად გამოვა.
 თავის გულისთქმით, თუ ეს უნდა ღმერთს ყოვლისშემძლეს.
 მისმინეთ და, რაც გითხრათ, კვერი დამიკრას ყველამ:
 705 ხამს დავისვენოთ, მანამ უნდა ვიმაგროთ გული
 პურ-ღვინით, ღვინოს სიმხნევეც და სიმტკიცეც მოსდევს.
 ხვალ კი, ეოსი რომ იელვებს ვარდისთითება,
 მხედარნი გემთა წინ გააწყვე და სპაც ქვეითი,
 გული აღუგზნე, შეუერთდი მეწინავეებს!”
 710 ასე თქვა და მხნედ ყველა მეფემ დასცა ყიჟინა,
 გაცეზულმა დიომედეს გაბედულ სიტყვით.
 ბოლოს ასხურეს ზედაშე და თავის კარვებში
 ძილისშორისის საჩუქრებით დატკბნენ მოყმენი.

ქება მეათე

დოლონია

თავ-თავის გემთან კეთილშობილ ყველა აქაველს
 კეთილი ძალით ძლელს მთელი ღამე ეძინა,
 მაგრამ ხალხის მწყემსს აგამენონს, მართლმორჭმულ ატრიდს
 არ უგემნია ტკბილი ძილი ფიქრმოძალებულს.
 5 ვით ელავს ელვა ღამაზთმიან ჰერა დედოფლის,
 აშხაპუნებდა თქორი, მავნე სეტყვა ტკაცუნებს,
 გადაათეთრებს თოვლით ველებს შმაგი ქარბუქი,
 ან კაცთამჟლეტი ომი საზარ ხახას დააბჩენს, -
 ისე გორგავდა აგამენონ, გულის სიღრმიდან
 10 მტანჯველი დარდი მოხეთქავდა, თრთოდა ნაწლევი,
 ოდეს ხედავდა ტროელთ ბანაკს. გმირს აოცებდა
 ილიონის წინ მოგიზგიზე ურიცხვი ცეცხლი,
 ხმა სალამურთა, ხორხოცი და გნიასი ხალხის.
 ხოლო აქაველთ ბანაკის და გემთა შემყურე

15 თმებს ბლუჯა-ბლუჯა იგლეჯდა და ხელს ალაპყრობდა
ზევისსკენ, მწარედ უკვნესოდა ამაყი გული.

ბოლოს ეს აზრი მოეჩვენა საუკეთესოდ:
ენახა ნესტორ, ნელევსის ძე, რომ მასთან ერთად
მსწრაფლ მოეწვია საბჭო, რამე აზრს დასდგომოდნენ

20 დანაელთ ლაშქრის დაღუპვისგან გადასარჩენად.
ადგა ჩაიცივა აჩქარებით გმირმა ქიტონი,
ქათქათა ფეხზე შემოიწნა ლამაზი წულა,
მხრებზე მოისხა ლომის დიდი, მწითური ტყავი,
ვეება, ქედით - კოჭებამდე, შუბი აიღო.

25 იშითვე თრთოდა მენელაოს და მის თვალებსაც
არ მიეკარა რული: ვახ-თუ უბედურება
ელისო ლამარს, უნაპირო ზღვით რომ მოვიდა
ტროის მხარეში და ჩაება აბეზარ ომში.

30 ავაზის ტყავი, ჩამოიმხო ჩაჩქანი თავზე
რვალმოელვარე, შუბი იპყრა ხელთ წამახული
და გაემართა, რომ აღეგზნო ძმა, არგიველთა
ხელისუფალი უმაღლესი, ღმერთის სადარი,
გემის კიჩოსთან დიდებული საჭურვლით მოსილ

35 ძმას შეხვდა, მისთვის ეს სტუმრობა საამო იყო.
უმაღლ მიმართა მძლე მებრძოლმა მენელაოსმა:
”რად აღჭურვილხარ ასე, ჩემო ძვირფასო ძმაო,
გსურს განა ტროელთ გაუგზავნო ვინმე მსტოვარი?
მე ვაღიარებ, მეშინია, ვინმემ ეს საქმე

40 თვით არ ითავოს და თამამი გულის პატრონი
ღამის წყვდიადში არ წავიდეს მზვერავად მარტო”.

ჰქვა და მიუგო კაცთ მეუფე აგამენონმა:
”გვჭირდება რჩევა, მენელაოს ღმერთშემოსილო,
რომელსაც ძალუმს დაიცვას და გადაარჩინოს

45 არგიველთ გემნი. შეიცვალა ზევისის გულისთქმა:
ჰექტორისაკენ მიდრკა მისი სული მოწყალე!
არცა მინახავს, არც მსნენია, რომ მარტოსულმა
ერთ დღეს ამდენი სასწაული საქმე აკეთოს,
რაც დააწია აქაველებს გმირმა ჰექტორმა,

50 თუმც არც ქალღმერთის ძე ბრძანდება და არცა ღმერთის.
მაგრამ რაც შეძლო, არგიველნი ივიშვიშებენ
იმაზე დიდხანს, სპას ისეთი დღე დაათენა!
წადი, მოუხმე აიანტს და გმირ იდომენევს,
გემისკენ გასწი, მე ნელევსის ღვთაებრივ ძესთან

55 თვით წავალ და ვთხოვ ადგეს. ეგებ ინებოს კიდევ
გუშაგთა ნახვა, რომ უბრძანოს სიფხიზლე ღამით.
მას ხომ მორჩილად მოუსმენენ, გუშაგთ უფროსობს

მისი ძე, იქვე ჰყავს მებაჯრე იდომენევის,
მხნე მერიონე. მათ მივანდეთ ბანაკის დაცვა”.

60 ომახიანმა ჰკითხა ბელადს მენელაოსმა:

”მე რას მიბრძანებ, აგამენონ, რას დამავალებ?
დავრჩე იმათთან და შენს მოსვლას ველოდო განა,
თუ კვლავ ვიჩქარო, როცა რჩევას მივცემ მეომრებს?”
კვლავ მენელაოსს უთხრა მეფე აგამენონმა:

65 ”იქ დარჩი, ვინძლო ერთმანეთი სულ არ აგვებნეს
ამ ხეტიალში - ბევრი გზაა ფართო ბანაკში.
სადაც კი მიხვალ, რჩევა მიეც, რომ ფრთხილად იყონ,
მამის სახელით, გვარ-ტომობით მიმართე მებრძოლთ,
რიდით მოეპყარ, არავისთან არ იყოყოჩო.

70 ჩვენც სხვებთან ერთად გავისარჯოთ, ეს გვერგო ბედად!
ზევსმა მის შობილთ დაგვატეხა თავს გასაჭირი!”

ასე თქვა, ჰკუა დაარიგა და ძმა გაუშვა.
თვითონ წავიდა სწრაფად მოხუც ნესტორისაკენ.

შავ გემთან ნახა, თავისსავე კარვის პირდაპირ,

75 რბილ ქვემაგებზე იწვა, ჰქონდა თან საჭურველი -
ფარი ბაკმული, ორი შუბი, ელვარე ზუჩი,
ჭრელი სარტყელიც იქვე ეგდო, ჯერ კიდევ გმირი
წელზე ირტყამდა ხოლმე, ლაშქარს რომ მოუძლოდა,
არ ნებდებოდა, არ უხრიდან ჯერ ქედს სიბერეს.

80 იდაყვს დაეყრდნო, სარეცლიდან წამოიწია
და ატრევსის ძეს შეეკითხა გმირი ხმამაღლა:
”ვინა ხარ? რას დაძრწი გემთა შორის ღამის წყვილიაღში,
მებრძოლთ ბანაკში მარტოდმარტო, როს სძინავს ყველას?
მეგობარს ეძებ, თუ გაქცეულ ჯორს გაეკიდე?

85 რას გასურს? ხმა გამეც, ჩუმად ნუკი მოიპარები!”

მყისვე მიუგო მამაც მეფეს აგამენონმა:

”ნელეიადო ნესტორ, ბურჯო დანაელების!
შენ ხედავ ატრიდ აგამენონს, რომელსაც ზევსმა
არგუნა ჯაფა უსასრულო, სანამდის მკერდში

90 შთენია სუნთქვა და ლასლასი ფეხს შეეძლება.
ჰო, ასე დავძრწი, ჩემთა თვალთა არ ატკბობს ძილი,
თავში სულ ფიქრი მიტრიალებს აქაველთ ბედზე,
შიში გულს მიკლავს, აღარ შემწევს ძალა, სიმტკიცე
რომ შემრჩეს სულის, გული უკვე აღარ მიდგება
95 აწ საგულეში, მიცახცახებს, მითრთის მუხლები!
თუ რამეს ფიქრობ, - ვხედავ, ძილი არ გეკარება, -
ადექ, მივიდეთ გუშაგებთან, ვინ იცის, შრომით
ყველას დააწყდა სახსრები და ძილს მისცემია,
დავიწყებია საგუშაგო საფათერაკო.

100 მტერი ახლოა გულზვიადი და ჩვენ არ ვიცით,

ღამის წყვილიაღმით თავდასხმა ხომ არ გვემუქრება”.

უთხრა ნესტორმა, მხნე მხედარმა გერენიელმა:

”ძღვეით მოსილო აგამენონ, ხალხთა მეუფე!

3ექტორს განზრახვას ახლა ზევსი წინამბჭობელი
105 არ შეასრულებს, როგორც ზვიად ვაჟკაცს ჰგონია,
მასაც დალაზხრავს უფრო მეტად, როს აქილევსი
გულს მოიბრუნებს წრესგადასულ მრისხანებისგან.
მე მიხარია შენ გეახლო, სხვაც გავაღვიძოთ -
ტიდიდი - გმირი შუბოსანი და ოდისევსი,

110 მერე ფეხმარდი აიანტიც, მეც ფილევსისა,
ვინმემ იჩქაროს და მოუხმოს კრებად აიანტს,
მებრძოლს ღვთაებრივს და თემისთვის იდომენევსსაც,
მათი გემების სადგომი ხომ არ არის ახლოს.

ხოლო საყვარელ ჩემს მეგობარს, გმირ მენელაოსს
115 ვერ ვაპატიებ, გინდ გეწყინოს, მე მაინც გეტყვი, -
მხარეთემოზე წევს, გაიძულებს მარტო იშრომო!
თვითონაც სხვებთან ერთად ახლა ოფლს უნდა ღვრიდეს,
სხვებს სთხოვდეს კიდეც, აღარ ითმენს აწ ვითარება!”

ნესტორს მიუგო კვლავ ბელადმა აგამენონმა:

120 ”მოხუცო, გირჩევ, საყვედური მისი თქვა სხვა დროს:
ზანტია ხშირად, თითქოს, შრომას გაურბის კიდეც,
მაგრამ სიზანტით ეს როდი სჭირს, ან უმეცრებით.
მუდამ მე მიცდის, ჩემგან ელის საქმის დაწყებას.
ახლა დამასწრო, ადგა, მყისვე მოვიდა ჩემთან.

125 გავუშვი, რათა უხმოს გმირებს, ვინც შენ ახსენე.
ვიჩქაროთ, ვიცი, მათ მივუსწრებთ ახლა გოდოლთან,
გუშაგთა რაზმთან ერთად, ვბრძანე მე იქ შეკრება”.

ატრიდს მიუგო კვლავ მხედარმა გერენიელმა.

”ო, თუ აგრეა, არგიველი ვინ რაღას ჰკადრებს,

130 ყველა მოუსმენს, რასაც ბრძანებს, რასაც აკრძალავს”.
ასე თქვა, მკერდზე მყის მოისხა ფართო ქიტონი,
ფეხზე შეიკრა მშვენიერი წაღები შემდეგ,
მოისხა მხრებზე ორხაული, ფათოდხვეული
მოწის ქლაინა, აქარგული, ხაოიანი.

135 ხელი ჩაავლო შუბს, წამახულს ბასრი სპილენძით,
გასცდა სპილენძისქიტონიან აქაველთ გემებს.
გამოაღვიძა ოდისევსი თავდაპირველად
მაღლივ მყვირალმა მხნე მხედარმა გერენიელმა,
უმაღვე მისწვდა ლაერტიდის სულს ხმა ნესტორის.

140 კარვიდან სწრაფად გამოსულმა ბელადებს უთხრა:
”ნეტავ, რას დახვალთ გემთა შორის ღამის წყვილიაღმით,
მარტოდ-მარტონი? გარდუვალი რა საქმე გაჩნდა?”

მყისვე მიუგო გმირს ნესტორმა გერენიელმა:
”ლაერტის ძეო, მძლე ოდისევს ჭკუაუღევო!
145 ნუ წყრები! გაჩნდა მართლაც საქმე უცილობელი!
მოგვევ და სხვებიც გავადვიდით, ახლავე ყველამ
ხამს გადავწყვიტოთ, ვიბრძოლოთ, თუ გაქცევა გვმართებს!”

მყისვე შებრუნდა ოდისევსი ჭკუაუღევი,
მხარზე მოიგდო უმაღლესი ფარი და გმირებს გაჰყვა.
150 ნახეს ტიდიდი დიომედე, აბჯარასხმული
დაწოლილიყო კარვიდანს შორის.
თანამებრძოლთაც
იქვე ეძინათ, თავით ფარი დაედოთ, შუბი
ტარით ჩაერჭოთ და სპილენძი შორს ციალებდა
ლამის წყვილიადში, როგორც ელვა მამა ზევსისა.
155 მებრძოლთ შუაში ქვეშაგებად ტიდიდს დაეგო
ველური ხარის ტყავი, თავქვეშ - ხალი ბრწყინვალე.
ახლოს მივიდა, აღვიძებდა გერენიელი,
ფეხიც კი წაჰკრ, აყვედრიდა დაურიდებლად:
”ტიდევის ძეო, არხეინად მთელ ღამეს გძინავს,
160 დაგვიწყებია, რომ დაიპყრეს ტროელთ ზეგანი,
გემთან მოგვადგენენ, ვიწრო ზოლი გვეოფს ერთურთისგან?”

ასე თქვა. გმირი სარეცლიდან წამოხტა მყისვე,
მოხუცს მიმართა საპასუხოდ ფრთიანი სიტყვით:
”მოუსვენარო, თავს არასდროს ანებებ შრომას!
165 განა არა გყავს აქაველი შენზე უმცროსი,
რომ შეჰფეროდეს რიგრიგობით ჩვენი თავმოყრა,
ბანაკში ძებნა? დაუღლეელი ვინმე ხარ მართლაც!”
მიუგო მოყმეს მხნე მხედარმა გერენიელმა:
”სამართლიანად, გონივრულად ამბობ, ძვირფასო.
170 შვილებიცა მყავს, მეომრებიც გარს მახვევიან,
შემეძლო სხვებიც მომეგზავნა თქვენს შესაკრებად.
მაგრამ სასტიკი ხვედრი ელის ახლა აქაველთ:
მახვილის წვერზე აწერია სპას ბედისწერა -
ან სამარცხვინოდ დამარცხება, ან გადარჩენა!
175 გასწი ფილევსის ძესთან ახლავ, მარდ აიანტთან
მოიხმე: შენ ხომ უმცროსიც ხარ და გეცოდები!”

მყისვე მოისხა ამ სიტყვაზე ყრმამ ლომის ტყავი,
მწითური, თხემით - კოჭებამდე, შუბს სტაცა ხელი.
სწრაფად წავიდა, გაადვიძა, უხმო ბელადებს.

180 როს მიაღწიეს ღამის გუშაგთ ერთად თავმოყრილთ,
მათს წინამძღოლებს, ნახეს, როდი დაეწყით თვლენა,
ფხიზლადვე ისხდნენ, აღჭურვილნი, აბჯარასხმულნი.

ნაგაზები რომ დარაჯობენ ცხვრებს მოუსვენრად,
სურს რომ იკრავენ დამშეული, ძლიერ ტყიურის,
185 ატყდება ხოლმე მოდარაჯე კაცთა და ძაღლთა
განგაში მხეცის დასაფრთხობად. სადღაა ძილი!
აქაველთ თვალზე გამქრალიყო ძილი საამო,
მრისხანე ღამის მზირნი წყვილიადს თვალს უშტერებდნენ,
ვაი-თუ ველზე მოდიანო ტროლეთ რაზმები.
190 ხლისით შეხვდა მათ მოხუცი, წასაქეზებლად
(გულმხიარულად მიაგება ფრთიანი სიტყვა):
”ასე იფხიზლეთ, საყვარელო შვილებო, ნურვინ
იფიქრებს ძილზე, არ ვახაროთ მტერი ჩვენზედა!”

ასე თქვა. სანგარს გადაევლო, მიჰყვნენ მეფენი
195 არგიველთანი, ვინც კი იყო ბჭობად მოსული.
ახლდნენ მერიონ და განთქმული ძე ნესტორისი
ისინიც თურმე თემისათვის მოუწვევიათ.
სანგარი განვლეს გალავნის წინ ღრმად ამოთხრილი,
მინდორს მიადგნენ, სად არ იყო გვამების გროვა,
200 სად ჰექტორს აღარ უქლეტია სპა არგიველთა,
რომელნიც მხოლოდ შავმა ღამემ გადაარჩინა.
იმ ველზე დასხდნენ და მიმართეს ერთმენეთს სიტყვით,
კეთილი რჩევა პილოსელმა ნესტორმა ბრძანა:
”ვინმეს ხომ არ სურს, მეგობრებო, მხნე გულს მიენდოს
205 და მიაღწიოს სულზვიადთა ტროელთა ბანაკს?
ვინძლო შემოხვდეს მტერს, გარე-გარ მოხეტიალეს,
ან მოისმინოს საუბარი ტროელ ბელადთა:
რა გადაწყვიტეს, მოშორებით ილიონიდან
რჩებიან ისევ ხომალდებთან, თუ ქალაქისკენ
210 ფიქრობენ წასვლას, თითქოს უკვე სძლიეს აქაველთ?
თუ ეს გაიგო, დაგვიბრუნდა კვლავ უვნებელიც,
დიდება ელის ცისქვეშეთში, დიდი სახელი
მოკვდავთა შორის, საამაყო ჯილდოც ძვირფასი!
ვინცა-ვინ არის მეთაური ნავ-ხომალდების,
215 ვინცა-ვინ არის, დაბრუნებულს შავ ცხვარს აჩუქებს,
ჩვილი კრავითურთ - რა სჯობია ასეთ საბოძვარს!
გაინაწილებს მუდამ ზეიმს და ლხინს მეგობრულს”.
ასე თქვა. არვინ უპასუხა. დუმდნენ ყველანი.
პირველმა ბრძანა დიომედემ ომახიანმა:
220 ”ნესტორ! მიმიწევს გული, მიხმობს სული მამცი,
რომ მტრის ბანაკში შევადწიო, შორს როდი არის.
მაგრამ მეორეც თუ ისურვებს ვინმე წამოსვლას,
მეტი სიმხნევე მელის, მეტიც მხიარულება.
ორი რომ მიდის, ერთიც ფიქრობს, ფიქრობს მეორეც -
225 საქმეს რა უფრო წაადგება. ჭკუა ერთსაც აქვს,
მაგრამ ზანტია ერთის აზრი, სულის მხნეობა”.

ასე ამბობდა და მოსურნეც გამოჩნდა ბევრი:
ორთავ აიანტს წასვლა სურდა, არესის მსახურთ,
სურდა მერიონს, სურდა მამაც ნესტორის ძესაც,
230 სურდა შუბოსან მენელაოსს - ატრიდს თმისთავს,
სურდა ოდისევს ჩუმიად შესვლა ტროელთ ბანაკში.
მუდამ საფრთხისკენ მიუწევდა გული ლაერტიდს.
მაგრამ წამოდგა ხალხთა მეფე აგამენონი:
”ტიდევის ძეო დიომედევ, უსაყვარლესო,
235 თვით აირჩიე, ვინც გენებოს და ვინც გგონია
უმამაცესი, ხომ ხედავ, რომ სწყურია მრავალს.
გულის ნადები აქაო-და არ გამიგონო,
კარგს ნუ დათმობ და ცუდს ნუ იხმობ ამა საქმისთვის,
გვარ-ტომს ნუ მისდევ, მეფე იყოს თუნდ მეფეთ შორის!”

240 ასე თქვა. ბედი აშინებდა მენელაოსის.
ისევ მიუგო დიომედემ ომახიანმა:
”თუკი იბრძანებთ, მეგობარი თვით ავირჩიო,
ოდისევს როგორ დავივიწყებ ღმერთების რჩეულ?
არვინ ასეთი გულითადი არ მეგულება.
245 მტკიცეა ჭირშიც და შრომაშიც, უყვარს ათენას!
თუ წამყვა, ცეცხლსაც გადავლახავთ გავარვარებულს,
ისე მრავალ ხრიკს იტევს ხოლმე მისი გონება”.

თქვა ოდისევსმა, ღვთაებრივმა მრავალტანჯულმა:
”ტრიდიდო, ძლიერ ნუკი მაქებ და ნურც მამაგებ,
250 მიცნობს არგიველთ ყველა გმირი და თემისთავი.
გვიჯობს გავწიოთ, ღამე გარბის, ახლოა დილა.
შორს მიილივნენ ვარსკვლავები, ორ წილზე მეტი
გზა განვლო ღამემ და მესამე წილილა დარჩა”.

ასე წარმოთქვა, შეიმოსნენ მტკიცე საჭურვლით,
255 ტიდიდს უბოძა ორლესული რვალის ხანჯალი
მძლე თრასიმედემ (დარჩენოდა გმირს ხმალი გემზე).
ფარიც მიაართვა. თავზე ხარის ტყავით დაწნული
ზუჩი დაჰხურა, უკბილო და უბიბილოო.
ასეთი ჩაჩქით იმშვენებენ ხოლმე თავს ყრმები.
260 ოდისევსს მისცა მერიონემ მშვილდიც, კაპარჭიც,
ხმალიც, თავზე კი დაახურა ტყავის ჩაჩქანი,
შიგნიდან მჭიდროდ ამოწნული ხშირი ღვედებით,
გადატყევილი. ხოლო გარეთ ეკიდა ჩაჩქანს
ტახის ეშვები, აქეთ-იქით მიქანაობდა
265 თეთრ, ლამაზ მწკრივად, გაყოფილი იყო შუაში.
ავტოლიკოსმა ელეონის ციხინდა იგი,
როს ჰორმენიდი ამინტორის სახლი დაამხო,

წაილო, მისცა სკანდიაში გმირ ამფიდანტს
კითერიელსა. მან საამო ძღვნად მისცა მოლოსს,
270 ხოლო მოლოსმა - ემრიონეს, მამაც ვაჟიშვილს.
ახლა ამ ზუჴმა დაამშვენა გმირი ოდისევს.
მათ საშინელი საჭურველი მსწრაფლ შეიმოსეს
და გაემართნენ. თავკაცები დატოვეს მარტო.
მათ მოუვლინა სასწაულად ათენამ წერო
275 გზიდან ხელმარჯვნივ. ვერ ხედავდნენ ღამის წყვდიადში
ფრთოსანს გმირები, მაგრამ მჟღერი ყივილი ესმათ.
იხარა ბრძენმა ოდისევსმა, ქალღმერთს შესძახა:
”მისმინე ზევსის მძლე ასულო, შენ მეგულები
შრომაში შემწედ, და ამიტომ შენგან არ ვფარავ,
280 რაც მიფიქრია. . . იყავ ახლაც კეთილმოწყალე!
კვლავ ხომალდისკენ დაგვაბრუნე ძლევაძმოსილნი,
ოდეს მოვრჩებით საქმეს, ტროელთ საბედისწეროს!”

ღმერთს შეევედრა დიომედეც, მძლე მეომარი:
”ო, მეც მისმინე, უძლეველო ზევსის ასულო!
285 მეყავ მეგზურად, როგორ ახლდი მამაჩემს ტიდევსს
თებე-ქალაქში. ასოპოსის პირას დასტოვა
გმირმა სპილენძისკვართიანი აქაველები,
რათა კადმოსელთ მოვლენოდა მშვიდობის ცნობით.
გზად კი სასმენად საზარელი რამ ჩაიდინა
290 და შენ, ქალღმერთო, შეეწიე, კეთილმოწყალე!
ყავ სიყვარული და ბრძოლაში მეოხ-მეყავი!
ფართოშუბლიან და ბრწყინვალე მოზვერს გიზორავ,
ქედფიცხელს, კაცს რომ ჯერაც უღლით არ მოუხრია,
მსხვერპლად შეგწირავ ოქროცურვილ რქით დამშვენებულს”.
295 ასე ილოცეს და უსმინა ღმერთმა პალასმა.
როს დაამთავრეს ღაღადისი, ორივ გაიჭრა,
როგორც ლომები უკუნეთში, სიკვდილის ველზე
გადაიარეს სისხლის გუბე და გვამთა გროვა.

ამ დროს ჰექტორმა ტროელთ ძილის ნება არ დართო.
300 ბჭობად შეკრიბა თავკაცები კეთილშობილნი,
მოუხმო ყველას ერისმთავარს, ბრძენ მოთათბირეს.
და რა შეკრიბა, საზრიანი სიტყვა უბრძანა:
”ღიადი განძის საფასურად ვინ დამპირდება
საქმეს მამაცურს? ჯილდოს მართლაც მიიღებს მდიდრულს:
305 ეტლს და ამაყად ქედმორკალულ ფეხმარდ ულაყებს,
მჯობთა უმჯობესთ, რასაც ვნახავთ აქაველთ გემთან,
ვინც კი გაბედავს (ღმერთმა მისცეს დიდების ძალა!)
ღამის წყვდიადში ხომალდების ჩუმად დაზვერვას.
ისევ იქ დგანან დარანდული მძიმე გემები,
310 თუ აქაველნი, ჩვენი ძალით ღონემიხდილნი,

ერთუროს ურჩვენ უკულტოლვას და აღარ ნებავთ
შრომით მაშვრალი გუმაგები ჰყავდეთ ამაღამ?”

- ასე ამბობდა, ღრმა დუმილი იყო პასუხად,
ტროელებს ახლდა ვინმე დოლონ, ძე ევმედესი
315 ოქრომრავალი მეომარი, სპილენძმრავალი,
შეუხედავი, თუმც ფეხმარდი. მის მამას, მაცნეს,
ხუთი ასული გარს ეხვია ძე ჰყავდა ერთი.
ტროელთ წინამძღოლს ასე უთხრა მაშინ დოლონმა:
”ჰექტორ, აღმენტო ახლა სული, გული მიმიწევს -
320 ღამის წყვდიადში აქაველთა გემნი დავზვერო.
აღაპყარ კვერთხი, შემომფიცე, იმედი მომეც,
ცხენებს ქედფიცხელს რომ მარგუნებ, რვალთ მოოჭვილ
ეტლსაც, ლომგული აქილევსის დამამშვენებელს.
როდი ვიქნები ცრუმაცნე და ამაოდ მთქმელი:
325 თავით ბოლომდე ვნახავ ბანაკს, ვიხილავ გემებს,
აგამენონის ხომალდებსაც, აქაველთ თავკაცთ,
რომელნიც ბჭობენ იომონ, თუ დასტოვონ ბრძოლა”.
ასე თხოვდა და პრიამეს ძემ შემართა კვერთხი:
”ზევსი მყავს მოწმედ, ჰერას ქმარი, რისხვით მქუხარი!
330 არ ამხედრდება სხვა ტროელი პელიდის ცხენზე,
მხოლოდ შენ გელის ეს დიადი პატივ-დიდება!”

- თქვა და ამო ფიცი მისცა გულის აღმგზნები.
გმირმა მოიგდო ბეჭზე მრუდე მშვილდი, კაპარჭი,
მხრებზე რუხი მგლის ბანჯგვლიანი ტყავი მოისხა,
335 ქრცვინის ჩაფხუტი ჩამოიცვა, შემართა შუბი
და გემებისკენ გაუტია, მაგრამ უკანვე
როდი ეწერა კვლავ მოსვლა და ამბის მოტანა.
შორს მოიტოვა ცხენთა რემა და ბრობო მხედართა,
ძნელ გზას დაადგა. მსტოვრის მოსვლა შენიშნა მალე
340 ზევსის შობილმა ოდისევმა და მეგზურს უთხრა:
”ვატყობ, ტროელთა ბანაკიდან მოდის ეს კაცი,
მაგრამ არ ვიცი, ჩვენს ხომალდებს მიერჩის მსტოვრად,
თუ ვისმე გვამის გასაძარცვად მოიძურწება?
მივუშვათ, გვერდზე ჩაგვიაროს გულდანდობილმა,
345 შემდეგ მივეჭრათ და ხელიდან ვეღარ წაგვივა.
იცოდე, როცა შეეცდება ჩვენგან გაქცევას,
უყელე, რომ სულ გემებისკენ ეჭიროს გეზი,
შუბი მრისხანედ მოუღერე, რომ ვერ დაგვისხლტეს”.

- ასეც გადაწყდა და გზისპირას, გვამთა გროვასთან
350 ორივე ჩაჯდა. გაურბინა უგნურმა ცხვირწინ.
იმდენზე გასცდა, რამდენსაც ხნულს გაიტანს ჯორი:
მათ ხომ უფრო შორს გააქვთ ხოლმე, ვიდრე ზანტ ხარებს

ერქვანი, ხნულში ღრმად ჩამჯდარი, კულან-მაგარი.
ფეხდაფეხ მიჰყვნი. ჩქამი ესმა, მყისვე შეჩერდა.

- 355 გულში გაივლო, ბანაკიდან თუ მომდევნო,
რომ ისევ უკან გამიხმონო ჰექტორის ნებით.
როგორც კი შუბის მისაწევი მანძილი დარჩა,
მყის იცნო მტრები და სილტოლვად მოსწყდა ფეხმარდი.
სწრაფად მდევრები გამოენთნენ მსტოვარს გაქცეულს.
- 360 როგორც კბილბასრი მისდევს ხოლმე ორი მწევარი
ქურციკს თუ კურდღელს, წამოაგდებს და არ ეშვება,
წარაფის გასწვრივ მიხტის მსხვერპლი წივილ-წივილით,
ასე ტიდიდი და ოდისევს ქალაქთმწგრეველი
ლაშქარს მოწყვეტილს მსტოვარს წამით არ ეშვებოდნენ.
- 365 როდესაც ლამის აქაველთა გუშაგს წაადგა
ლტოლვილი, ტიდიდს შეაპარა ეჭვი ათენამ,
ვინძლო აქაველს რომელიმეს რვაის კვართიანს
არა რგებოდა წილხვდომილი მისი დიდება.
მსოტვარს ოროლი მოუღერა და შეუყვილა:
- 370 ”დადექ, ტიალო! არ აგცდება ჩემი ხელშუბა
და იმედი მაქვს, ვერ წაუხვალ გარდუვალ სიკვდილს!”

თქვა და გასტყორცნა, მაგრამ განგებ გვერდზე უმიზნა:
მარჯვენა მხართან გაუქროლა ელვარე შუბმა,
მიწას დაერჭო. მოყმე შედგა გახევებული.

- 375 ბაგეს აუტყდა თრთოლვა, პირში კბილებს - კაწკაწი.
გაფითრდა. მსტოვარს მყის მიეჭრნენ გმირნი ქოშინით
და ხელი სტაცეს. შელადადა აცრემლებულმა:
”ო, შემიბრალეთ! გამოსასყიდს მოგცემთ უთვალავს,
სახლში მიყრია ოქრო-ვერცხლი, რკინა, სპილენძი,
- 380 ვერც კი დაითვლით, მამაჩემი იმდენ განძს მოგცემთ,
თუ ყური მოჰკრა, რომ ცოცხალი აქაველთ ტყვე ვარ”.

პასუხად უთხრა ოდისევსმა ჭკუაულებმა:
”იყურე და გულს განაშორე სიკვდილზე ფიქრი.
სჯობს მიპასუხო, ოღონდ მარტო სიმართლე მითხრა:

- 385 გემებთან ახლოს მარტო რატომ დაეხეტები
ლამის წყვდიადში, როცა ქვეყნად ყველა კაცს სძინავს?
მკვდრების გაძარცვა გინდა, ბრძოლის ველზე რომ წვანან?
იქნებ ჰექტორმა გამოგზავნა, რომ ჩვენ დაგვზვერო,
თუ შენმა გულმა გიკარნახა გემებთან ბრძოლა?”
- 390 ფერმიხდილ დოლონს მუხლთ უთრთოდა, როცა მიუგო:
”ჰექტორმა ჩემდა სავალალოდ გადამაცდინა,
დამპირდა მტკიცეფლოქვებიან პელიდის ცხენებს,
ეტლს გიბოდებო საუცხოოს, რვალთ მოოჭვილს.
მაგრამ მიბრძანა ლამის წყვდიადს შევფარებოდი,
- 395 თქვენს მტრულ ბანაკთან მოვსულიყავ და დამეზვერა -

ისევ აქ დგანან დარანდული მძიმე გემები,
თუ აქაველნი, ჩვენი ძალით ღონემიცლილნი,
ერთმანეთს ურჩევთ უკულტოლვას და აღარ გნებავთ
შრომით მაშვრალი გუშაგები გყავდეთ ამაღამ”.

400 ღიმილით უთხრა ოდისევსმა ჭკუაუღევმა:

”ო, საჩუქარი შენს სულს დიდი მოსურვებია -
პელიდის ცხენნი! სასტიკია მისი ცხენები -
კაცი არ არის, არ უჭირდეს მართვა იმათი,
გარდა დიადი აქილევსის, ქალღმერთის ძისა!

405 ესეც მითხარი, ოღონდ იყოს მხოლოდ სიმართლე:

როს მოდიოდი, სად დატოვე გმირი ჰექტორი?
სადაა მისი საჭურველი, მარდი ცხენები?
სად დგას ტროელთ სპა, სად - ბანაკი, სად - გუშაგები?
რა აზრს დაადგინენ - მტკიცედ თუ აქვთ გადაწყვეტილი,

410 აქვე დარცნენ ქალაქგარეთ, თუ სურთ, ხომალდებს
მოსცილდნენ, თითქოს უკვე დასცეს აქაველები?”

ოდისევსს უთხრა ევმედეს ძემ დოლონმა ისევ:

”გმირო, სიმართლეს მოგახსენებ.

როცა წამოვედ,

ჰექტორი დარჩა მოთათბირე თემისთავებთან,

415 მყუდრო ადგილას, სად საფლავი არის ილოსის.

გუშაგებზედაც მკითხე, ბევრი არაფერია,
რომ შეძლონ დაცვა ბანაკისა ან ფხიზლად ყოფნა.
სადაც კოცონი ღვივის, მხოლოდ იქ დგას გუშაგი,
გუშაგი გუშაგს სიფხიზლეს სთხოვს.

ამ დროს შორქვეყნელთ,

420 ტროელთ ქომაგებს არხეინად სძინავთ და ღამით

ბანაკის დაცვას მარტო ტროელ მოყმეთ ანდობენ,
თვით დედაწული ახლო-მახლო რაკი არ ახლავთ”.

კვლავ ჩაეკითხა დოლონს მაშინ გმირი ოდისევს:

”როგორ, ტროელებს შეერივნენ მოკავშირენი,

425 თუ ცალკე სძინავთ? მსურს ვიცოდე, აბა, მითხარი!”

ოდისევსს უთხრა ევმედეს ძემ დოლონმა ისევ:

”გეტყვი ყველაფერს და მოგიტხრობ სიმართლეს მხოლოდ.

ზღვასთნ კარიელთ და მშვილდოსან პეონთ რაზმია,

აიქ ლელეგთა, კავკონთა და ღვთიურ პელაზგთა;

430 თიმბრესთან დგანან ლიკიელნი და მისიელნი,

მეონიელთა მხედრობა და სპა ფრიგიელთა. . .

მაგრამ რად გინდათ, რატომ მკითხავთ წვრილად ყველაფერს?

თუ ორივეს გსურთ შეადწიოთ ტროელთ ბანაკში,

აგერ კიდეზე ახალმოსულ თრაკიელთ ნახავთ.

435 მათ ახლავთ მეფე რესოს, ვაჟი ეიონევის.
 მინახავს მისი მშვენიერი, ფიცხელი რაშნი,
 თოვლზე სპეტაკნი, მარულაში ქარზე სწრაფები.
 ოქრო და ვერცხლით მოოჭვილი ეტლი აქვს რესოსს.
 თვით შვენის ოქროს საჭურველი, თვალს ვერ უსწორებ!

440 ისეთი მოსავს მშვენიერი აბჯარ-ბექთარი,
 რომ კაცს კი არა, უკვდავ ღმერთებს დაამშვენებდა!
 ახლა მალემსრბოლ აქაველთა ხომალდს მიმგვარეთ,
 ან აქ დამტოვეთ შბორკილი და როცა უკან
 მოხვალთ, გმირებო, უეჭველად თვით დარწმუნდებით -

445 სიმართლეს ვამბობ, თუ სიმრუდე ისმინეთ ჩემგან”.
 მრისხანედ უთხრა დიომედემ შეუდრეკელმა:
 ”დოლონ, თუმც ბევრი რამ გვიამბე, გულს არ გაივლო
 იმედი ხსნისა, რაკი ახლა ხელთ ჩაგვივარდი!
 დღს რომ გაგიშვათ კვლავ ბანაკში თავისუფალი,

450 შენ ისევ მოხვალ აქაველთა სწრაფ ხომალდებთან
 დასაზვერავად ან აშკარად შესარკინებლად,
 მაგრამ თუ სული ჩემს ხელთა ქვეშ აღმოუტევე,
 შემდეგ არგიველთ ველარაფერს დააკლებ შენა!”
 ასე თქვა. თრთოლვით რომ შეახო ნიკაპზე ხელი

455 მავედრებელმა, დიომედემ მაშინ აძგერა
 ყელში ხანჯალი, გადაუჭრა მყისვე ძარღვები,
 ჯერ კდევ მეყტველს დაუხეთქა მიწაზე თავი.
 მსტოვარს მოაძვრეს მუზარადი ქრცვინის ტყავისა,
 მოქნილი მშვილდი და ვეება შუბი წაჰგლიჯეს

460 და ოდისევსმა ეს ყოველი უძღვნა ათენას,
 ხელაღპყრობილმა შეჰლაღადა მხურვალე ლოცვა:
 ”ზორვა, ღმერთქალო, გიხაროდეს! შენ ოლიმპოზე
 მუდამ პირველნი შეგლაღადებთ, ოდეს ვლოცულბოთ!
 მიგვეყვ თრაკიელთ ცხენ-მხედართა ბანაკისაკენ!”

465 ასე თქვა, შემდეგ საჭურველი მწვანე ჟოლოზე
 დადო, ნიშანიც ზედ დაურთო გამოსაჩენი:
 ღერო, შტოები მოამტვრიეს მწიფე ჟოლოსი,
 რომ შავ ღამეში ამ ადგილს არ ასცილებოდნენ.
 გადაიარეს გვამთა გროვა, სისხლის ნაკადი.

470 და თრაკიელთ განაპირა ბანაკს მიადგნენ.
 მეზრძოლთ ეძინათ შრომის მაშვრალთ და საჭურველი
 გვერდით, ლამაზად მოკაზმული ეწყო სამ რიგად
 და ყოველ რიგში ჩამდგარიყო წყვილი მერანი.
 რესოსს ეძინა შუაგულში, მარდი ცხენები

475 გვერდით ეყენა, საუცხოო ეტლზე მიბმულნი.
 პირველად იგი ოდისევსმა აჩვენა ტიდიდს:
 ”აჰა, ეს კაცი, დიომედევ, ჰა, ეს ცხენებიც,
 ჩვენ რომ დოლონმა მიგვანიშნა, აწ განგმირულმა.

დაიწყე, ძალა საშინელი წარმოაჩინე,
480 დრო არ გვაქვს ბასრი იარაღით უქმად დგომისა.
ცხენებს მიხედე! ან მტერს დასცხე, სხვა ჩემზე იყოს!

ტიდიდს შთაბერა თვალმცეცხლია ათენამ ძალა,
ჩეხვა დაიწყო გმირმა, გმინვა გაისმა ირგვლივ,
ხმლით განგმირულთა სისხლმა წითლად შეღება მიწა.
485 ლომი რომ არვეს წააწყდება, ფარას დაუცველს,
თხათა და კრავთა სისხლის მდომი მსწრაფლ დააცხრება, -
ასე თორმეტი თრაკიელის მოსრა ტიდიდმა.

ხოლო იმავ დროს ოდისევსი ჭკუაულები
გვამებს, აჩეხის ორლესულით ტიდიდის მიერ,
490 ფეხებით სწრაფად დაითრევდა, გვერდზე გაჰქონდა,
რათა ცხენები თრაკიელთ, სქელფაფრიანნი,
თან წაჰყოლოდნენ თვინიერად, არ შემკრთალიყვნენ,
როცა გვამებზე გაივლიდნენ მიუჩვეველნი.

ბოლოს მიადგა დიომედე თვით მძინარ მეფეს
495 და იგი იყო მეცამეტე, ვისაც სიცოცხლე
წარსტავა. მოყმეს თავს წაადგა სიზმარში ჩაფლულს,
ათნას რჩევით მოსული ძე ოინეიდის.
ერთ მთლიან ფლოქვად ქცეულ ცხენებს ახსნა სადავე
ერთურთს მიაკრა ოდისევსმა, გამოატარა,

500 მშვილდს სცემდა, ფიქრად არ მოსვლია, ჭრელი მათრახი
აელო მეფის ჩუქურთმებით მორთულ ეტლიდან.
შემდეგ ტიდევისის ძეს ნიშანი მისცა მან სტვენით.
ის კი ფიქრობდა, სამამაცო რა ვქნაო კიდევ:
ეგების ეტლი დავითრიო საჭურველით სავსე,

505 ხელნაზე ვტაცო ხელი, ან მთლად ციმ-ციმ წავიღო,
თუ მეტ თრაკიელს ავართვაო სული მახვილით?
როცა ამ ფიქრში იყო, მაშინ მიუახლოვდა
თვითონ ათენა და მიმართა მძლე დიომედეს:
”გაცლა იფიქრე, ო, ტიდევისის ძევ სულზვიადო!

510 გემს გამოფულრულს დაუბრუნდი, ვერც კი გააღწევ,
თუ ტროელთ ღმერთი გააღვიძებს, მტრად მოვლენილი”.

ასე უთხრა და მოყმემ იცნო ხმა ქალღმერთისა,
სწრაფა ამხედრდა, ოდისევსი ორსავე მერანს
მშვილდს სცემდა, ცხენნი მიგელავნენ ხომალდებისკენ.

515 ამ დროს მზრუველმა აპოლონმა შორსმოისარმა
შენიშნა, გმირეს რომ თან ახლდა ღმერთი ათენა,
გამწყრალი მყისვე გაექანა ტროელთ ლაშქრისკენ.
იქ გააღვიძა თრაკიელი ჰიპოკოონტი,
მეფე რესოსის ნათსავი.
წამოხტა გმირი,

520 ფერი წაერთვა, რომ შეხედა ცხენების სადგომ
ცარიელ ადგილს, ჯერაც მფეთქავ მებრძოლთ გვამებს.
გმინვით ეძახდა სახელს თავის მოძმეს საყვარელს.
ტროელთ ბანაკში საშინელი განგაში ატყდა.
მოიჭრნენ გმირნი საზარ საქმით გაოცებულნი,
525 გემს შეფარებულ აქაველთა ნამოქმედართ.

როს მიაღწიეს ადგილს, სადაც დასცეს მსტოვარი,
შმაგი ცხენები შეაჩერა მყის ოდისევსმა,
ტიდიდმა ხელში სისხლიანი დავლა აიღო,
მისცა ოდისევსს, კვლავ ამხედრდა, ცხენს აჩქარებდა,
530 მაგრამ მორჩილად მიგელავდნენ გამოფულრული
გემებისაკენ, იქითკენვე უწევდათ გული.

პირველად ნესტორს შემოესმა თქარუნი და თქვა:
”ო, არგიველთა საყვარელო თემისთავებო!
ვცდები თუ არა, მაინც ვიტყვი, მე გული მიგრძნობს:
535 ფეხმარდ მერანთა თქარა-თქური მოესმა ყურთა.
ნეტავ ლაერტის ძე მოქროდეს, ან დიომედე
ერთ მთლიან ფლოქვად გადაქცეულ ტროელთა ცხენით!
მაგრამ გული თრთის, ახა-ვაი, თუ დაზარალდნენ
ტროელთ ბანაკში არგიველთა მძლე მეომრები!”

540 სიტყვა ბოლომდე არც კი უთქვამს, ამ დროს გამოჩნდნენ,
დაიქვეითს. შეეგებნენ აღტაცებულნი.
გაშლილი ხელით, ტკბილი სიტყვით არგიველები.
პირველმა ჰკითხა მათ ნესტორმა გერენიელმა:
”გვამცნე, ოდისევს, აქაველთა ლაშქრის დიდებავ,
545 როგორ ჩაიგდეთ ხელთ ცხენები? განა ტროელებს
შეხვდით ჯიქურად? თუ გზად ღმერთმა გაჩუქათ რაშნი,
მზის ნათელ სხივებს მშვენებით რომ ემსგავსებიან?
ბევრი მინახავს ტროელები, ვიცი, რომ უქმად
არ ვისვენებდი გემების წინ, თუმც ვარ ჭაღარა,
550 მაგრამ ჯერ ასეთ ბედაურებს არ მოვსწრებივარ!
უეჭველია, ღმერთი შეგხვდათ გზად და გიბოძათ!
ორივ უყვარხართ ერთნაირად ზევსს ღრუბელთმარეკს
და ზევსის ასულს, თვალმცეცხლია ქალღმერთ ათნას!”

მიუგო მოხუცს ოდისევსმა ჭკუაუღევმა:
555 ”ნესტორ, ნელევსის ძევ, აქაველთ ლაშქრის დიდებავ!
ღმერთს, თუ ინებებს, უკეთესი ცხენებიც ძალუმს
გვაჩუქოს, ღმერთი ხომ უსაზღვროდ მძლავრი ბრძანდება!
ჰოდა, მოხუცო, თრაკიელთა რაშნი ბანაკში
მხოლოდ ახლახან გაჩნდნენ. მათი მეფე ტიდიდმა
560 მოკლა, დააკლა ზედ თორმეტი თანამებრძოლიც.

ერთიც მოვკალით, მეცამეტე, მსოტვარი გემთან,
იგი ამ ღამით მზირად ჩვენი დიადი ლაშქრის
გამოეგზავნათ ჰექტორსა და სხვა დიდებულებს”.

თქვა და ერთ ფლოქვად ქცეულ ცხენებს თხრილზე გადაჰყვა
565 ამაყი მოყემე, გმირთა დასით გარსემმორტყმული.

მაღე მიადგნენ დიომედეს მშენიერ კარავს,
კობტად დაჭრილი ღვედებისგან შეკრულ სადავით
თავალას მიაბეს ბედაურნი, სად დიომედეს
ჰყავდა სხვა რაშნიც, ტკბილი პურით ნასაზრდოებნი.

570 ხოლო დოლონის საჭურველი მძლე ოდისევსმა
გემზე წაიღო, შესწირავდნენ ვიდრე ათენას.

შემდეგ ჩაყვინთეს ზღვის ტალღებში, ოფლი და მტვერი
ჩამორეცხეს წვივებზე და მუხლისთავეებზე
და როცა ზღვის წყლით განიწმინდნენ ოფლისგან, მტვრისგან,

575 გამოაცოცხლეს სხეული და გული ხალისით,
ლამაზად გათლილ გობში ტანი კვლავ განიბანეს,
სხეული ზეთით დაიზილეს სურნელოვანით
და სანადიმოდ დასხდნენ. თასით დიად ათენას
ღვინო უსხურეს საზედაშე, თაფლზე უტკბესი.

ქება მეთერთმეტე

აგამენონის გმირობა

ტითონის ტკბილი სარეცელი დათმო ეოსმა,
სხივი საამო მოაფინა მოკვდავთ და უკვდავთ.
ამ დროს ერისი აქაველთა სწრაფსროლ გემებთან
საბრძოლო ნიშნით მოავლინა ღრუბელთბატონმა.

5 ბანაკის შუა რომ ეყენა ოდისევსს გემი,
ერისი დადგა ზედ, მისი ხმა რომ მისწდენოდა
შორეულ კარვებს აიანტის, აქილევსისა,
მრავალხოფიან ხომალდებით სულ განაპირას
აქეთ და იქით მდგომთა თვისი ძალის იმედით.

10 საშინელი ხმით შემოჰკვივლა შუღლის ქალღმერთმა
აქაველ მოყმეთ და ყოველთა გულში შთაბერა

ძალა ფიცხელი, კვლა და კვლაცა ომის მსურველი.
ყველას ეტკბილა სისხლისმღვრელი ბრძოლა იმ წამსვე,
ვიდრე ფულურო ხომალდებით შინ დაბრუნება.

15 ატრიდიც ბრძოლად სარტყლის შეკვრას ხმამაღლივ სთხოვდა
სპას არგიველთა და თვითონაც ისხამდა სპილენძს.

თავდაპირველად მძლავრ ფეხებზე საბარკულები
მჭიდროდ შეიკრა გმირმა ვერცხლის წვივსაკრავებით;
მკერდს დიდებული სამკერდული შემოტმასნოდა,

20 იგი კინირეს მიუცია საძღვნოდ ოდესდღე:

ხმა გავარდნილა კვიპროსშიაც, რომ აქაველებს
სურთ ხომალდებით დალაშქრონო ქვეყანა ტროის,
და იმ დღეებში ძვენით მეფე უამებია.

სამკერდულს ათი დაჰყვებოდა ფოლადის ზოლი,

25 თორმეტი ოქროს ხაზი, ოციც - თეთრი ბრპენისა.

კლაკვნით იწევდნენ დრაკონები ზევით, კისრამდე,
სამ-სამნი, მსგავსნი ცისარტყელის, რომელსაც ზევსი
ღრუბელს დააფენს ხოლმე კაცთა გასაოცებლად.

მხარზე აისხა ხმალი, ვადა უელვარებდა

30 ოქროს სამჭავლით, ხმლის ქარქაში ჰქონდა ვერცხლისა
და ოქროს ღვედზე იყო იგი დაკიდებული.

ასწია ყოვლის დამფარველი ვეება ფარი,

ირგვლივ რომ ერტყა ათი სალტე სპილენზ-რვალისა
და გარდიგარდმო ოცი ბრპენის თეთრი კორტოხი,

35 ამოჩრილიყო მათს შუაში შავი ფოლადი,

საზართვალეება გორგო ბოლოს ფარს ამშვენებდა,
რომელსაც თან სდევს სილტოლვაც და საშინელებაც.

ვერცხლისა ჰქონდა სახელური ფარს, ზედ დრაკონი
იკლაკნებოდა; ერთმანეთზე გადაეხლართა

40 მას სამი თავი, ამოსული ერთი კისრიდან.

ზუჭი დაიდო, ოთხი ჰქონდა ზედ ოდრიკალი,

ძუის ჯილაზე ირხეოდა მკაცრი ბიბილო.

ორი ოროლი ხელთ აიღო, რვალით ნაჭედი,

სპილენძის სხივი შორს, ზეცამდე, ულაპლაპებდა.

45 გრგვინვით მალლიდან ათენა და ქალღმერთი ჰერა
ესალმებოდნენ ოქროუხვი მიკენის მეფეს.

ყოველმა მოყმემ თავის მეაბჯრეს უბრძანა მაშინ
ცხენნი დაეწყოთ და სანგრის წინ მწკრივად ჰყოლოდათ.

თვით კი ქვეითად წინ გაიჭრნენ აბჯარასხმულნი,

50 შუბშემართულნი. საზარელი გნიასი ატყდა,

მხედრებს გაასწრეს და სანგრის წინ დაეწყვნენ ბრძოლად.

შორს მოჰყვებოდნენ ცხენოსნები; ძრწოლა და შიში

მათ შეაპარა მალლით ზევსმა, ციდან ცვარ-ნამი

ასხურა სისხლში აღეული. იგი უქადდა

55 ჰადესის შავბნელ სავანეში შთანთქმას მამაცებს.

- ტროელთ ზეგანი ეპყრათ, ბრძოლად ემზადბოდნენ,
 ჰექტორს შეუდგნენ, პულიდამანტს და გმირ ენეასს,
 რომელსაც, ვით ღმერთს, ადიდებდა ყველა ტროელი,
 ანტენორის ძეს - სამს: პოლიბოსს, ღმერთებრ აგენორს
- 60 და მათ უმრწემეს ძმას - აკამანტს, უკვდავთა სადარს.
 ჰექტორს პირველთა შორის ეპყრა ბაკმული ფარი.
 როგორც ვარკსვლავი გამოჩნდება ღრუბლის ქულიდან,
 დროდადრო ბრწყინავს და დროდადრო მიიმალება,
 ისე ჰექტორიც, მეწინავე სპათა დამწყობი,
- 65 კვლავ მეომართა ბოლო რიგებს უბრუნდებოდა.
 რვალი ელავდა, როგორც ელვა ეგიოხ ზევსის.
 როგორც მომკვლნი ეწყობიან ხოლმე პირისპირ,
 ქერის თუ ხორბლის მოსამკვლად მდიდრის ყანაში,
 სვეს მიჰყვებიან შესახვედრად, ძნა ძნაზე ცვივა, -
- 70 ასე მიაწყდნენ ტროელნი და აქაველები
 ერთურთს, ფიქრდაც არ მოსვლია არვის გაქცევა.
 ერთვარად მისცეს თავი ბრძოლას, ბრდღვენდნე, ვით მგლები.
 უბედურების მიზეზს ერისს შვება მიეცა,
 ღმერთთაგან მხოლოდ იგი გახდა მოწამე ჟლეტის.
- 75 სხვა ღმერთნი ბრძოლას განერიდნენ დიდიხანია,
 მშვიდად სუფევდნენ თავ-თავიანთ სავანეებში,
 დიდი ოლიმპოს მთაგრეხილზე რომ უდგას ყოველს.
 მაინც კილავდნენ ღრუბელთმარეკ სასტიკ კრონიონს,
 რომელმაც ტროელთ მიანიჭა ძლევის დიდება.
- 80 ყურს არ უგდებდა დრტვინვას მამა, ყველას გასცილდა
 და ცალკე იჯდა, სიხარულით თვისით ამაყი,
 ჰვრეტდა ტროელთა ციხე-ქალაქს, აქაველთ გემებს,
 სპილენძის ციგლიგს, ბრძოლის ველზე მკვლელსა და მოკლულს.
 სანამდის დილა მიილია და დღემ იძალა,
- 85 აქაც და იქაც ისრის წვიმა სპობდა მეომრებს.
 შეშისმჭრელი რომ სადილს იწყობს, სერის ჩეროში
 მოიკალათებს, მას შემდეგ რაც გაძღა მარჯვენა
 კორომთა ბელვით და სულს ტკბილი სიმშვიდე ელის,
 გრძნობას დაიპყრობს საზრდოს ნდომა, სწორედ ასეთ დროს
- 90 დანაელებმა გაარღვიეს ტროელთ ფალანგნი.
 ატყდა ყიჟინა უცაბედი. თავდაპირველად
 აგამენონმა ბიენორი დასცა სვიანი,
 ზედ მიაყოლა ოილევისიც, ცხენთ მარბიელი,
 როს წინ აღდგა ჩამომხტარი რვალის ეტლიდან.
- 95 ბასრი ოროლი განუწონა შუბლში მოსისხარს,
 ვერ დააკავა შუბისწვერი სპილენძის ზუჩმა,
 ძვალი გააპო, გაიჭედა თავის ქალაში,
 სისხლი და ტვინი აღურია, გზნება დააცხრო.
 თეთრად ელავდა მტერთა გვამნი. მამაცთა მეფემ

- 100 აგამენონმა ტყავკაბა და კვართი გააძრო.
 შემდეგ მიეჭრა ანტიფოსს და ისოსს ჯიქურად -
 პრიამოსის ძეთ - ერთს საკუთარს და ერთს ნაბუმარს.
 ეტლსა მართავდა ბუში, ხოლო გმირი ანტიფოს
 გულმხნედ იბრძოდა. ამასწინათ აქილევსს ძმები
- 105 შეეპყრა, როცა ცხვრებს მწყემსავდნენ იდას კალთებზე,
 წკნელით შეეკრა, მაგრამ საზღოს ფასად გაეშვა.
 ახლა ისინი ატრევსის ძემ დასცა ძლიერმა,
 ზედ ძუძუსთავთან გაუყარა ოროლი ისოსს,
 ხოლო ანტიფოსს ორლესული ჩასცხო ყვრიმალში,
- 110 სწრაფად ახადა მშვენიერი ბექტარი მოკლულთ
 და გაახსენდა: აქაველთა გემთან ენახა,
 როს იდას მთიდან მოიყვანა ტყვენი პელიდმა.
 ლომი უმწეო ირმის ნუკრებს რომ დააცხრება,
 საზარ კბილებით ბუნაგისკენ მყის გააქანებს,
- 115 ჭანგებით დაფლეთს, ნორჩ სიცოცხლეს მოსტაცებს ბედკრულთ.
 რაც უნდა ახლოს იყოს დედა, ვეღარ უშველის,
 რადგან მის გულსაც შიშის თრთოლვა დაუფლებია:
 წყვილიად ჭალაში, ხშირ ბუჩქებში მიქრის ფეხმარდი,
 ოფლი სდის ღვარად და გაურბის ნადირს უღმობელს, -
- 120 ასე განწირულთ ხელი ვერვინ ვერ შეაშველა:
 თვით გაურბოდნენ ტროელები მამაც არგიველთ.

- შემდეგ კი მისწვდა პეისანდროსს და ჰიპოლოქოსს
 თურმე მათ მამას - ანტიმაქოსს პარისისაგან
 დიდძალი ქრთამი მიუღია და თავსა სდებდა,
- 125 რომ მენელაოსს არ მივცეთო ისევ ელენე.
 ამ კაცის ორსავ ძეს მიეჭრა აგამენონი,
 ისინი ეტლზე იდგნენ, ცხენებს მიაგელვებდნენ,
 მაგრამ ბოლომდე აღარ შერჩათ ხელში სადავე.
 ორივ დაიბნა და მივარდა ვით შმაგი ლომი
- 130 მებრძოლთ ატრიდი; საწყალობლად მათ შელაღადეს:
 ”ატრევსის ძეო, ნუ დაგვლუპავ! მიიღე საზღო:
 ბევრი განძი აქვს ანტიმაქოსს, ბევრი სპილენძი,
 ბაჯალლო ოქრო, ოსტატურად ნაჭედი რკინა.
 ხალისით მოგცემს აურაცხელ განძს მამაჩვენი,
- 135 თუ ხმას მიაწვდენ, რომ აქველთ გემებთან გყავართ!”

- ასე ევედრნენ შეწყალებას სათნო სიტყვებით,
 მაგრამ პასუხმა არასათნომ შეზარა სმენა:
 ”ანტიმაქოსის ძენი თუ ხართ, რომელიც ტროელთ
 ურჩევდა, როცა მათ ეწვია მენელაოსი
- 140 ელჩად ღვთაებრივ ოდისევთან ერთად მისული:
 აქვე მოვსპოთო, არ გავუშვათ აქაველებთან, -
 მაშინ ამ ბოღმას ღირსეულად მე გაზღვევინებთ!”

თქვა და ძლიერი დარტყმით დასცა პეისანდროსი,
მკერდგანგმირული ყრმა პირადმა დაასკდა მიწას.
145 ჰიპოლოქოსი ძირს გადმოხტა, ისიც განგმირა,
ხელი მოჰკვეთა ორლესულით, მოსხიპა თავი,
გვამი გაგორდა, ვით დოლაბი ძალით დაძრული.

შემდეგ გასწია, სად შეეკრათ რკალი ფალანგებს,
მიჰყვნენ საბარკულმშვენიერი აქაველებიც.
150 ქვეითი ქვეითს გაედევნა, მხედარი - მხედარს
(ცად აიმართა მტვრის ყომრალი კორიანტელი,
ცხენთა ფლოქვების მძლავრი ცემით ველზე აღმდგარი).
რვალი ამგერეს ერთურთს სპათა, აგამენონი
სპობდა ოტებულთ და ყიჟინით ჯარს ამხნევებდა.
155 შთანთქმელი ალი ყაჩაღურად ტევრს რომ შეეხმის,
მყისვე სანახებს გადააწვდენს ცეცხლს ქარაშოტი
და ხე ტკაცუნით ენარცხება ხანძრით ძლეული.
ასე ატრიდის ხელით ტროელთ თავნი ცვიოდა,
სპათა ლტოლვილთა, ქედფიცხელი ცხენნი გრუხუნით
160 მიაქროლებდნენ ბრძოლის ველზე ეტლებს ცარიელს
მხედართ ეძებდნენ, ისინი კი მინდვრად ეყარნენ
ცოლებზე უფრო ყვავ-ყორანთა საამებელად.

ხოლო ჰექტორი გაარიდა კრონიდმა ბრძოლას,
მარცხი აშორა, სისხლისღვრა და შმაგი განგაში.
165 ატრიდი მაინც არ მოეშვა, სპაც წააქეზა,
მტერი აოტა, სად ილოსის იდგა ტაგრუცი.
ილტვოდნენ სპანი, ქალაქისკენ უწევდათ გული
და იყო ერთი რია-რია ლედვის ხის ახლო.
ფეხდაფეხ სდია, ხელი სისხლში დაალტო მეფემ.
170 მაგრამ მუხასთან, კარიბჭესთან შედგნენ ტროელნი
და ოტებულთა უკანასკნელ ბრბოებს ელოდნენ.
მორობდნენ სპანი, ვით ზმულით გაურბის ზროხა
შუადამეისას დამშეული ლომს, მთელ ჯოგს რომ ზარავს,
მაგრამ მხოლოდ ერთს ადასრული მოელის მისგან,
175 კისერს მოუგრებს, როს ჩაავლებს ალესილ ღოჯებს,
გამმაგებული დააცხრება სისხლს და შიგნეულს.
ასე მისდევდა აგამენონ სულმოუთქმელად,
ჩამორჩენილებს სულსა ხდიდა შუბით, სრბოლის დროს
პირქვე, პირადმა ასკდებოდნენ მიწას ტროელნი -
180 ატრიდის მსხვერპლნი - მძვინვარებდა ბასრი ორლი.

როს ღვაწლისამძლე ქალაქსა და მაღალ გალავანს
მიადგა, მაშინ ზევსი - მამა ღმერთთა და კაცთა
ჩამოსულიყო წყალმრავალი იდას თავქედზე,
მარჯვენა ხელში ელვა ეპყრა.

მყისვე მიმართა

185 ღმერთების მაცნეს, ქალღმერთ ირისს ოქროსფრთეებიანს:

”გასწი, ირისო, გადაეცი ბრძანება ჰექტორს:

ჯერ შორით ნახოს, ხალხთა მწყემსი აგამენონი
ვით დარეგია და მუსრს ავლებს აბჯროსანთ რიგებს!
თვით გაერიდოს ატრიდს, მაგრამ სხვები ალაგზნოს,

190 რომ გაუმართონ ხელჩართული ბრძოლა აქაველთ.

მაგრამ როს ისრით ან ოროლით მოერევიან,
ეტლზე ამხედრდეს, მივცემ ღონეს, ძალგულოვნებას,
მტერს მუსრს გაავლებს და როს სწრაფმსრბოლ გემს მიადგება,
მზეც დაემვება და წყვდიადი დადგება ღამის”.

195 ასე უთხრა და ნებას დაჰყვა ფეხმარდი ირის,

იდას თხემიდან ილიონის მხარეს გასწია.

ნახა ჰექტორი ღვთაებრივი, პრიამოსის ძე
მხედართა დასში მზინავ ეტლზე აღმართულიყო.

წინ აელანდა და აუწყა მარდმა ირისმა:

200 ”ჰექტორ, პრიამეს ძევ, გონებით ზევსის სადარო!

მამამ მიბრძანა და გაუწყებ მეუფის ნებას:

ჯერ შორით ნახე, ხალხთა მწყემის აგამენონი
ვით დარეგია და მუსრს ავლებს აბჯროსანთ რიგებს!
თვით განერიდე, მაგრამ სხვები ალაფრთოვანე,

205 რომ გაუმართონ ხელჩართული ბრძოლა აქაველთ.

მაგრამ რომ ისრით და ოროლით მოგერევიან,
ეტლზე ამხედრდი, ზევსი მოგცემს ძალგულოვნებას.

მტრებს მუსრს გაავლებ და როს სწრაფმსრბოლ გემს მიადგები,
მზეც დაემვება და წყვდიადი დადგება ღამის”.

210 ასე აუწყა და გაფრინდა ირის ფეხმარდი.

აბჯარასხმული მყის გადმოხტა ეტლიდან ჰექტორ,

შუბი შემართა წამახული, სპა მოიარა,

გული აუნთო მხედართ, ბრძოლა გაჩაღდა ისევ,

კვლავ აქაველთა დასახვედრად დადგა ღამქარი.

215 არგიველთ მყისვე გაამაგრეს ფალანთა წყობა.

თავდაპირველად გამოიჭრა აგამენონი,

გულანთებული წინ უსწრებდა მეწინავეებს.

გვამცნეთ, მუზებო, ოლიმპო რომ გეგულვით სახლად,

ვინ შეეგება აგამენონს შესარკინებლად,

220 ტროელთა, გინა მოკავშირე მებრძოლთა შორის?

- ანტენორის ძე იფიდამანტ, მძელე ბუმბერაზი -

მთაგორიანის, ცხვართა მშობელ თრაკიის მკვიდრი.

იქ აკვნიდანვე აღუზრდია ყმაწვილი კისევსს -

მართლმორჭმულ პაპას, თეთრფეხება თეანოს მშობელს.

225 მაგრამ ყმაწვილი ჭაბუკობას რომ მოიყარა,

პაპამ თავისთან დაიტოვა და ქალიც შერთო.

- დიდების ჟინმა სარეცელი დაათმობინა
 მას საქორწინო, გაემართა თორმეტი გემით,
 მაგრამ დატოვა პერკოტეში სწრაფი ხომალდნი.
- 230 ფეხით გაუდგა რაზმთან ერთად გზას ტროასაკენ.
 ახლა სწორედ ის შეეტაკა პირველად ატრიდს.
 როგორც კი ერთურთს მეომარნი მიუახლოვდნენ,
 სტყორცნა ატრიდმა, გაუქროლა შუბმა მოშუღარს,
 ხოლო ტროელმა სარტყლის ქვემოთ მოარტყა შუბი,
- 235 მძლავრად დააწვა შუბისტარსა, ძალაც ერჩოდა,
 მაგრამ ამაოდ შეეჭიდა მოოჭვილ ქამარს,
 ვერცხლმა გალუნა შუბისწვერი, ვით რბილი ბრპენი.
 აგამენონმა მყის უტაცა ხელი შუბისტარს,
 გამძვინვარებით გამოგლიჯა, ვით მძლავრმა ლომმა,
- 240 ქედზე მახვილი დაჰკრა, მყისვე ძირს დაანარცხა.
 მიწას განრთხმულმა მიიძინა სპილენძის ძილით.
 საბრალო, იგი სხვებს იცავდა, ცოლი კი დათმო,
 ალერსიც კი არ ღირსებია. უძღვნა ბევრი რამ -
 ასი მოზვერი მოულალა, დაპირდა ნობათს -
- 245 კიდევ ათას თხას და ტარიგებს ურიცხვ ფარიდან.
 მაგრამ ატრიდმა ტანშიშველი დატოვა მტვერში,
 ძლეულს აართვა საჭურველი და თან წაიღო.
 კოონტმა მოჰკრა თვალი ატრიდს, მძლე მოემარმა,
 უფროსმა ვაჟმა ანტენორის. გული მოუკვდა,
- 250 თვალთ დაუბნელდა, მძა რომ ნახა მიწას განრთხმული.
 შეუმჩნეველად მიეპარა გვერდიდან ატრიდს,
 შუბი აძგერა და იდაყვთან დაჰკრა ბუნიკი,
 ხელი გაუპო გმირს ელვარე ილეკროს წვერმა.
 შიშის ციებამ აათრთოლა აგამენონი,
- 255 მაგრამ არ დათმო ბრძოლის ველი, კოონტს მიეჭრა,
 მრისხანედ შუბი მოუღერა - ქარში ნაზარდი.
 კოონტი ამ დროს გულმოდგინედ თავის საყვარელ მძას
 ფეხში სწვდომოდა, მოუხმობდა საშველად მოძმეთ
 და მიათრევდა უზარმარზარ ფარს მინდობილი.
- 260 ბოძალი დასცა წამახული მოყმეს ატრიდმა
 და მიაყოლა იფიდამანტს, წაადრო თავი.
 ასეთი მწარე ხვედრი ერთოთ ატრიდის ხელით
 ანტენორის ძეთ და ჰადესის მღვიმეს შთაინთქნენ.
- ის კი, ძლიერი, დაერია სხვა ტროელებსაც,
 265 შუბი აძგერა, ხმლით აჩეხა, ლოდით გააპო.
 მჩქეფარე სისხლი კვლავ სდიოდა ახალ იარას.
 ჭრილობა შეშრა, შავი სისხლი როცა შედედდა,
 მწველმა ტკივილმა შეშრა გმირი ატრიდის სული.
 ვით მშობიარეს წეწავს ხოლმე ბასრი ისრები,
- 270 ელეითიებს - ჰერას ასულთ მზად რომ აქვთ ხოლმე

მშობელ დიაცთა სატანჯველად, ისე შეიჭრა
აგამენონის სულში ბასრი ტანჯვა ულევნი.
ეტლზე ავიდა და უბრძანა სადავეთმპყრობელს
სწრაფად ცარიელ გემებისკენ გეზი აეღო,
275 ხმამაღლივ უხმო დანაელებს ტანჯვით აღვსილმა:
”არგიველთ გმირნო მეთაურნო, ო, საყვარელნო!
ახლა თქვენ გმართებთ ბრძოლის ცეცხლი აშორით გემებს,
მე კი როდილა დამანება ღრუბელთმარეკმა
ეს დღ ბოლომდე ტროელებთან მედგრად მეზრძოლა!”

280 ეს თქვა. მათრახი დასცხო ცხენებს ლამაზფაფრიანთ
და გააქროლა მყის მებაჯრემ ხომალდებისკენ.
ქედზე მოადგათ რაშებს ქაფი, ბული ავარდა.
ბრძოლის ველიდან ბრუნდებოდა დაჭრილი მეფე.
თვალი რომ ჰკიდა აგამენონს ლტოლვილს, ჰექტორმა

285 ტროელთ ლაშქარს და ლიკიელებს მხნედ შეუძახა:
”ტროელთა ძენო, ლიკიელნო, დარდანელებო!
გაქვდნდეთ კაცობა, სამამაცნო ზნე გაიხსენეთ!
უმამაცესი გმირი სტოვებს ბრძოლას და ძლევას
მარგუნებს ზევსი! მჟღერფეხება ცხენით მიაწყდით

290 ზვიად დანაელთ, მოიხვეჭეთ სახელ-დიდება!”
ასე შესძახა, სიმამაცე შთაბერა ყველას.
ვით მონადირე თეთრლოჯიან ძაღლებს აქეზებს
გამოსადევნად ლომისა თუ ტყიური ტახის,
ისე ტროელებს მიმართავდა აქაველებზე

295 ჰექტორ, სადარი კაცთმჟლეტი ღმერთის არესის.
დიად საქმეზე მეოცნებე წარუძღვა ლაშქარს,
მტერს ეცა, როგორც ქარაშოტი, ზეცად მბრუნავი
ძირს რომ აწყდება და ღვინისფერ ზღვას ააქავებს.

რომელი იყო პირველი და რომელი ბოლო,
300 ვინც დასცა გმირი, როს არგუნა კრონიდმა ძლევა?
- ასაიოსი, ავტონოსი, შემდეგ ოპიტე,
დოლოპ, კლიტიდი ოფელტიოს, აგელაოსი,
აისომნოსი და ოროსი, ჰიპონოსი -
სპათა ბელადნი ჩინებულნი, სხვაც - უამრავი.

305 ვით ზეფიროსი მიაჩვენებს ღრუბელზე ღრუბელს,
ცივი ნოტოსი შმაგი ბერვით აწეწავს, აშლის,
იბორცვებიან ზღვის ტალღები, ბრუნავს მორევი,
ქაფებს აშხეფებს მრავალ მხრიდან ქარიშხლის ქროლვით,
ისე ცვიოდა მოლაშქრეთა თავები ირგვლივ.

310 აღსრულდებოდა კიდევ საქმე გამოუვალი,
ლტოლვილნი სპანი ხსნად ხომალდებს მიაწყდებოდნენ,
რომ დიომედე არ მოეხმო ომში ოდისევს:

”რაო, ტიდიდო, რისთვის დავთმეთ ზნე სამამაცო?
ჩემთან ჩამოდექ! საშინელი სირცხვილი გველის,
315 თუ გემს აიღებს გმირი ჰექტორ, ზუჩმოქანავე!”

რქვა და მიუგო დიომედემ შეუკრთომელმა:
”მე აქაც ძალმიძს მედგრად დგომა, რა ბედენაა
სიმხნევე ჩვენი, ღრუბელთმარეკ ზევსს ნდომებია
ტროელთ არგუნოს გამარჯვება, არა ჩვენს ლაშქარს!”

320 თქვა და იმავ წამს დააქვეყნა თიბრრაიოსი,
მკერდში, ძუძუსთან დასცა შუბი;
მძლე ოდისევსმა
ღმრთის მსგავს მოლიონს, მის მეზჯრეს, მოულო ბოლო.
დასტოვეს იქვე, ბრძოლის ჟინი სადაც დუცხრეს.
თვით სპათა შორის გაიარეს; როგორც ტახები
325 მწევრებს ანაზდად ძალმოსილნი შემოუტევენ,
ისე ტროელებს დაერივნენ, ხოლო აქაველთ
სული მოითქვეს ლტოლვილებმა ჰექტორის მიერ.

ხელთ იგდეს ეტლი, ორნი ძენი პერკოსიელი
მეროპოსისა, იგი იყო სახელოვანი
330 ბედის მცნობელი, არ აძლევდა თვის შვილებს ნებას,
სასტიკ ბრძოლაში ჩაბმულიყვნენ. არ დაუჯერეს.
პირქუშ სიკვდილთან ბედისწერას მიჰყავდა ძმები.
მათ დიომედემ, შუბოსანმა სახელგანთქმულმა
დღე მოუსწრაფა და მოსტაცა აბჯარ-ბექთარი.

335 ჰიპოდამანტი დასცა, შემდეგ ჰიპეიროქოს
მძლე ოდისევსმა. იდას მთიდან შემყურე ზევსმა
თანაბარ ოძში შეარკინა სპანი ერთმანეთს.
შუბით ბარძაყში აგასტროფოს დაჭრა ტიდიდმა,
პაიონიდი. არ ჰავდა გვერდით ცხენები,

340 რომ გაექუსლა და შეძრწუნდა სული მოყმისა.
ეტლი შორს დარჩა, თვით ქვეითად იბრძოდა გმირი
მეწინავეთა შორის, სანამ სული არ დათმო.
შენიშნა მტერი მძელ ჰექტორმა, საზარ ყიჟინით
მათკენ გაიჭრა, თან ტროელთა ფალანგნი გაჰყვნენ.

345 გულმა უმატა ძგერას, როცა მას მოჰკრა თვალი
ტიდიდმა და მყის იქავე მდგომ ოდისევს უთხრა:
”უბედურება დაგვტრიალებს თავს - მძლე ჰექტორ!
მაგრამ ფეხი არ მოვიცვალოთ, აქ შევეგებოთ!”
თქვა და გასტყორცნა მძლავრად შუბი გრძელჩრდილიანი,

350 მორატყა კიდევ შეუცდომლად პრიამიდის თავს
ჩაჩქანის ზემოთ, მაგრამ რვალი ისხლიტა რვალმა,
მშვენიერ სხეულს ვერ შეეხო, თვალამოდებულ
ზუჩს ველარ გასცდა სამმაგს, ღმერთი აპოლონისგან

ნაჩუქარს.

- გმირი უკუიქცა, რაზმს შეერია,
355 მუხლთ მოეკეცა, მძლავრი ხელით დაეყრდნო მიწას,
თავი ჩაქინდრა, ღამე თვალზე გადაეფარა.
მაგრამ ტიდიდი სანამ ოროლს, შორს გადაფრენილს,
მეწინავეთა შორის გაჰყვა ამოსაძრობად,
სული მოითქვა, გონს მოეგო გმირი ჰექტორი,
360 შეახტა ეტლს და საზარ სიკვდილს უმაღ გაექცა.
შუბით მისდევდა, მისძახოდა მძლე დიომედე:
”ძაღლო, გაექეც ისევ სიკვდილს? თავს განსაცდელი
დაგტრიალებდა. კვლავ შიშველა აპოლონ ღმერთმა!
მასზე ლოცულობ, სანამ ისრის სტვენას მოისმენ!
365 გაგისწორდები, თუ შეგხვდები ოდესმე კიდეც,
ვინძლო მეც მყავდეს ღმერთთა შორის ვინმე მფარველი!
ახლა დავამხოვ სხვა ტროელებს, ვისაც მივწვდები!”

- პაიონიდის საჭურველის აყრა ეწადა,
როცა პარისმა, თმამშვენიერ ელენეს ქმარმა,
370 მშვილდით ნიშანში ამოიღო ძე ტიდევისისა,
ამოეფარა საფლავის სვეტს მოხუც ილოსის,
დარდანოსის ძის, ძველისძველ დროს განთქმული კაცის.
რა დაინახა, აგასტროფოსს რომ აშიშვლებდა,
ფარს მხრიდან გლეჯდა, ზუჟს - თავიდან, ხოლო სამკერდულს

- 375 მკერდზე აცლიდა დიომედე, დაჭიმა მშვილდი,
სტყორცნა ისარი და ამაოდ როდი გარჯილა:
მარჯვენა ტერფში მოახვედრა, გაკენწლა სეფქამ
და ძირს დაეცა.

- მოზეიმე პარის სიცილით
მოსცილდა საფარს და შესძახა ძლევეთ ამაყმა:
380 ”მოგხვდა! ამაოდ მაშ ისარი არ გაფრენილა!
მუცელში მორტყმით, გმირო, სულსაც ამოგართმევდი!
და რამდენადმე ამით შევბას მოვგვრიდი ტროელთ,
შენ რომ თავზარს სცემ, როგორც ლომი - კიკინა კრავებს!”
მოყმეს უშიშრად უპასუხა მძლე დიომედემ:
385 ”ვერაგო, თმებით მოამაყევს, ქალთა შემცდენო!
აშკარად, ხელში იარაღით რომ შემხვედროდი,
ვერ გიშველიდა ვერც მშვილდი და ვერც ისრის სეტყვა.
შენ მხოლოდ ტერფი გამიკაწრე, ამდენს იკვებნი!
მე კი - რა! თითქოს ბავშვს მოერტყას, ანდა ნაზ გოგოს!
390 ასე ბლაგვია ისრის წვერი სუსტი კაცისა!
სხვაგვარად მიქრის ჩემი: როცა სხეულს მიაღწევს,
შიგ შეიჭრება და უსულოდ დასცემს მეომარს.
საბრალო ქვრივი დარდით ღაწვებს იხოკავს მაშინ,
ობლდება ბავშვი, მიწა სისხლით ირწყვება. ირგვლივ

395 ჩიტებს გაუდით რია-რია და არა ქალებს!”

ეს თქვა თუ არა, ოდისევსი ჩამოეფარა,
ჩაჯდა გმირი და გაგლეჯილი ტერფიდან მყისვე
იძრო ისარი.

დაურბინა ტკვილმა ტანში.

ეტლზე ავიდა და მეაბჯრეს სთხოვა გაქცევა
400 ამოფულრული გემებისკენ.
გულს ტანჯვა ფლეთდა.
მარტოლა დარჩა შუბოსანი გმირი ოდისევს,
არგიველები ირგვლივ შიშის ზარმა გაფანტა.
ამოიოხრა, ასე უთხრა თავის მამაც გულს:
”ვაი, რომ მეღის! შევრცხვე და ბრბოს შიშით გავექცე?
405 მით უარესი, თუ მომისწრებს ბრბო მარტომთნილს!
სხვა დანაელნი კრონიონმა მიჰფანტ-მოჰფანტა!
თუმც რად მიშფოთებს სულს სანუკვარს ასეთი ფიქრი?
მხოლოდ უღირსი იხევს ხოლმე ბრძოლის ველიდან,
უეჭველია, კეთილშობილს სხვაგვარად მართებს -
410 მედგრად იცდიდეს, მას მოკლავენ თუ მოკლავს თვითონ!”

როცა ეს ფიქრი გმირს უმღრევდა გულს და გონებას,
მოადგა ტროელ ფაროსანთა რიგების სწრაფად,
გარს შემოერთყნენ და საიკვდილი ეწადათ მისი.
ტახს რომ მწევრები და ჭაბუკი მდევერები ალყას
415 შემოარტყამენ უსიერი ტყიდან გამოსულს,
ღრიჭო ხახიდან ღოჯები რომ მოუჩანს თეთრი,
მიესევინან. აღრჭიალებს საშინლად კბილებს.
მაგრამ მრისხანეს არ სტოვებენ მაინც მდევერები.
ასე ესხმოდნენ თავს ოდისევსს კრონიდის რჩეულს,
420 ის თავს იცავდა. ბასრი შუბით დეიოპიტე
დაჭრა პირველად მან მხარს ზემოთ. შემდეგ თოონი
და ენომოსი დასცა გმირმა ერთურთის გვერდით,
ქერსიდამონტი, ეტლიდან რომ დაბლა ხტებოდა,
ბაკმული ფარის ქვემოთ დაჭრა მუცელში შუბით.
425 ყრმა ძირს განირთხა, მიწა ხელით ჩაბლუჯა მწარედ.
გვამნი დასტოვა. ჰიპასიდი ქაროპე დასცა,
ძმა საყვარელი სახელოვან გმირის სოკოსის.
საშველად სოკოს გამოიჭრა ღმერთთა ბადალი
ახლოს მივიდა და შესძახა გააფთრებულმა:
430 ”ოდისევს! შრომით დაუღლელო და ცბიერებით
დაუშრეტელო! იმაყებს, რომ ორ ჰიპასიდს
ბრძოლაში სძლიე და წარსტაცე აბჯარ-ბექთარი,
ან ჩემი შუბით ძირს განრთხმული სულს განუტევებ!”
თქვა და ოროლი ფარს ამგერა ოდისევსისა,
435 ელვარე ფენა გაირბინა ძლიერმა შუბმა,

მყისვე გააპო მოხატული აბჯარ-ბექთარი,
გმირს ფერდზე კანი გააცალა, მაგრამ ათენამ
არ დაანება რვალს წიაღი მოყმის სხეულის.
იგრძნო, რომ სიკვდილს არ უქადდა სპილენძი.

ოდნავ

440 უკუდგა გმირი და შესძახა ჰიპასოსის ძეს:
ავის მთესველო, არ აგცდება ახლა დაღუპვა!
შენ გადამიდექ ფრიგიელთა ფალანგთან მეზრძოლს
და ამიტომაც წინასწარვე სიკვდილს გიმისნებ.
შუბით ძლეული მომანიჭებ სახელ-დიდებას,
445 ჰადესს - რშებით მოამაყეს სულსაც არგუნებ!”

ეს თქვა თუ არა, მყის სოკოსმა აქცია ზურგი
და მომართული შუბი მოყმეს ქედში ჩაერჭო
ზედ ბექთა შუა და გამჭოლად გააპო მკერდი.
ზათქით დაცემულს ოდისევსმა ჰრქვა მოზეიმემ:

450 ”სოკოს, ო, ძეო ცხენტა მხედვენელ ჰიპასოსისა!
ვერ გაექეცი სასიკვდილო ხვედრს, საცოდავო!
აწ ველარც დედა ღირსეული და ველარც მამა
ვერ დაგიხუჭავს თვალს, შეხვდები მტაცებელ ფრინველთ,
ფრთების ფართქუნით დასაფლეთად დაგაცხრებიან!
455 მე კი, თუ მოვკვდი, არგიველნი დამდებენ პატივს!”

ასე შესძახა და ძლიერი სოკოსის შუბი
ფარს და იარას მოაშორა მძლე ოდისევსმა,
სისხლი იარაღს თან ამოჰყვა. სული შეეკრა.
ტროელთ როგორც კი ოდისევსის შენიშნეს სისხლი,

460 ერთურთს შესძახეს და ერთისკენ გაიჭრა ყველა.
უკან იხევდა გმირი, მოძმეთ შველასა თხოვდა.
სამჯერ იყვირა, რაც კი ხმა აქვს ერთ ადამიანს,
სამჯერ ისმინა ეს ძახილი მენელაოსმა,
ატრიდმა იქვე მყოფ აიანტს სწრაფად მიმართა:

465 ”ტელამონიდო, აიანტო კეთილშობილო!
ხმა მესმის გმირი ოდისევსის, ხმა მომხმობელი!
ასე ჰგავს, თითქოს, შესევია, ტანჯავს მარტოსულს
ტროელთა რაზმი, ასპარეზზე გზა მოუჭრიათ.
უნდა დავიცვათ ოდისევსი, ჩქარა, ძმობილო!

470 შიშით ვთრთი, მარტო ტროელთ სორის არ დაიღუპოს,
თუმც მამაცია! დარდი მოგვსპობს მაშინ აქაველთ!”

თქვა და გაიჭრა უკვდავთ სადარ მოყმის თანხლებით.
ძალე შენიშნეს ოდისევსი. ბრბო გარს უვლიდა,
ვით მთის ფერდობზე მგლები, სისხლის მოწადინენი.

475 ქორბუდა ირემს. მონადირემ ფრთიანი ისრით
დაჭრა, თუმც ველარ დააკავა. მიქრის ფეხმარდი,

სანამდის სისხლი მხურვალეა და მუხლი ერჩის.
 მაგრამ როს ძალას დაუწრიტავს ავი ისარი,
 მგლები დაფლეთენ, გაშმაგებით დააცხრებიან
 480 პირქუშ მუხნარში. ამ დროს ლომი მოჰყვა დაიმონს,
 მგლები გარბიან და ნადავლი რჩება მძლავრ ნადირს.
 ბრძოლანაცადი ოდისევსის ირგვლივ ასევე
 დაძრწოდა ტროელთ მკლავმაგარი მოყმე მრავალი,
 ის კი უშიშრად იცილებდა შუბით გარშემო.
 485 ტელამონის ძეს აღემართ კოშკივით ფარი,
 გმირს წინ ჩაუდგა, გაიფანტნენ ირგვლივ ტროელნი.
 გამოიყვანა ოდისევსი მენელაოსმა,
 სანამ მეეტლე ეტლს საშველად მოაქროლებდა.
 ტროელთ შეება აიანტი, დორიკლოს დაჭრა,
 490 პრიამოს მეფის ბუში, იქვე დასცა პანდოკოს,
 შემდეგ - ლისანდროს, პირასოსი და პილარტოსი.
 როგორც მდინარე ველს დატბორავს დიდროობისას,
 მთით მოვარდნილი, ზევსის თქემით დამძიმებული,
 მუხას მოათრევს, ფიჭვის მორებს, ადუღებს მორევს
 495 და შლამს თუხთუხით მიაქანებს ღვინისფერ ზღვისკენ,
 ისე ყოველი აამტუტა ტელამონიდმა.
 ცხენ-კაცს აპობდა.

მაგრამ ჰექტორ ამ ორმოტრიალს
 როდი ხედავდა, მტერს უტევდა მარცხენა მხარეს,
 აზვირთებული სკამანდროსის სანაპიროზე,
 500 სად თვლა არ ჰქონდა გვამებს, იდგა ბრძოლის გნიასი.
 იდომენევსთან, გერენიელ ნესტორთან ახლოს
 გმირი ჰექტორი უსაზარლეს საქმეს იქმოდა,
 შუბით ცხენდაცხენ დანაელთა მუსრავდა ფალანგს
 მაინც ბრძოლის ველს არ დათმობდნენ დანაელთ სპანი,
 505 თამამშვენიერი ელენეს ქმარს, გმირ ალექსანდროსს,
 რომ მახაონი ბრძოლისაგან არ მოეწყვიტა:
 მარჯვენა მხარში დაჭრა მოყმე სამწვერა ისრით.
 მის გამო შიში გულს მოედო მამაც დანაელთ,
 მხნე მახაონი ვინძლო მტერმა არ მოგვიკლასო.
 510 იდომენევსმა იმწუთსავე შესძახა ნესტორს:
 ”ნელიდო ნესტორ, სიქადულო აქაველთ ლაშქრის!
 დაუყოვნებლივ ეტლზე ადი და მახაონიც
 თან გაიყოლე, გემებისკენ გაქუსლე ცხენით.
 მრავალ მებრძოლს სჯობს დასტაქარი სახელოვანი,
 515 წყლულს რომ მოარჩენს, ამოაცლის ისარს იარას”.

როდი ეურჩა ამ სიტყვაზე გმირი ნესტორი,
 მყის მოაყენა ეტლი, ჩასვა შიგ მახაონი,
 სახელგანთქმული ძე აქიმის შესანიშნავის.
 მათრახი დასცხო ცხენებს, გული რომ მიუწევდათ

520 და სიხარულით მიფრინავდნენ გემებისაკენ.
ამ დროს მეაბჯრემ ჰექტორისა, მხნე კებრიონტმა,
შენიშნა ტროელ სპათა რღვევა და გმირს მიმართა:
”ჰექტორ! ჩვენ როცა დანაელთა ფალანგებს ვუტევთ,
იქ, ველის კიდეს, სადაც ბრძოლა გაჩაღებულა,
525 ლაშქარი ღელავს, არეულა ცხენი თუ კაცი,
ტელამონიდი ავიწროვებს, ვცნობ სპათა ბელადს:
მას მხარს უმშვენებს ფარი თვისი უზარმაზარი.
შმაგი რაშები მივაგელვოთ, იქ უფრო მეტი
ქვეით-მხედართა ბრბო სასტიკად შერკინებულა,
530 ერთურთს ჩეხავენ და ყიჟინა ქუხს გამუდმებით”.

თქვა და მათრახი ფაფარაყრილ ცხენებს უცხუნა
ზუზუნით გმირმა კებრიონტმა, მორჩილნი რაშნი
მეომართ შორის მიფრინავდნენ მჩატე ეტლითურთ,
გვამნი, ფარები გადათქერეს, სისხლმა შეღება
535 ქვემოთ სპილენძის ღერძი, ზემოთ- მარა ეტლისა.
სისხლს აშხეფებდა ეტლის თვალი, ცხენთა ფლოქვები.
მიისწრაფოდა პრიამიდი, რომ სპათა შორის
შთანთქმულს ლაშქარი გაეფანტა.

არივ-დარია

ჯარი და ოროლს მოსვენებას აღარ აძლევდა.
540 რიგდარივ გაჰყვა და გააპო აქაველთ სპანი
შუბით, მახვილით და ვეება კლდის ნამსხვრევებით.
და მაინც თავი მოარიდა ტელეამონის ძეს:
გაახელებდა ზევსს, უმძლავრეს გმირს რომ შებმოდა.

მეუფე ზევსმა მოუვლინა შიში აიანტს,
545 შეკრთა, მოიგდო ზურგზე ფარი შვიდტყავიანი,
უკუმიიქცა, ვით ნადირი, თვალს აცეცებდა
და ფეხაკრეფით გაეცალა ნელ-ნელა ტროელთ.
ფეხმრუდ ხარების ფარებიდან როცა ამაყ ლომს
სდევნიან გლეხნი გაბედულნი, ავი ძაღლები
550 არ ანებებენ მხეცს საქონელს გასატაცებლად,
ლამით ფხიზლობენ, ის კი ხარბად კვლავ ეტანება,
მაგრამ მშვინვარებს სულ ამაოდ, მოიერიშეს
გზას უღობავენ გლად კაცთა ხშირი შუბები,
ცეცხლმოდებული მუგუზლები და მათი შიშით
555 დილის რიჟრაჟზე იპარება გულდარდიანი.
ტელამონიდიც უკუიქცა გაოგნებული,
გმირს აშინებდა აქაველთა გემების ბედი.
ზანტი ვირი რომ ყანობირში შეეხეტება,
ბავშვებს სჯაბნის, ბევრი სახრე ემსხვრევა ფერდზე
560 და მაინც სძოვს მაღალ თაველს, მარდი ყმაწვილნი
ურყტამენ, მაგრამ რა ფასი აქვს მათს ბავშვურ ძალას!

როცა გაძლება თავთუხებით, ძლივს იცილებენ.
 ასე აიანტს, ტელამონის ძეს, ტროელთ სპანი
 და შორქვეყნელი მოკავშირე მეგრძოლნ შუბით
 565 ზედ ფარზე სცემდნენ და მგზნებარედ ერეკებოდნენ.
 ხანდახან გმირი მოიცემდა ხოლმე შმაგ ძალას,
 მობრუნდებოდა და ფალანგებს ატორტმანებდა
 მამაც ტროელთა, ზოგჯერ ისევ გარბოდა სწრაფად,
 მაგრამ გზას მაინც უკეტავდა მტერს გემებისკენ.
 570 ხშირად აიანტ მძვინვარებდა ორ ლაშქარს შორის,
 მარტოსულს ბევრი შუბი, მამაც ტროელთ ნატყორცნი,
 მისკენ მსწრაფველი, შვიდტყავიან ფარში ხვდებოდა,
 ბევრი ოროლი შუაგზაზე ჩაესო მიწას,
 არ შეხებია გმირის თეთრ ტანს სისხლს მწყურვალი.
 575 ევემონოსის ძემ შენიშნა მძლე აიანტი -
 ევრიპილოსმა, როს გმირს შუბთა ღრუბელი ადგა.
 ახლოს მივიდა, მოელვარე სტყორცნა ოროლი,
 სპათა ბელადი აპისაონ, ფაუსოს ძე
 გულს ქვემოთ, ღვიძლში დაჭრა, უმაღ იქვე ჩაკეცა.
 580 მივარდა მკერდზე ასაგლეჯად აბჯარ-ბექთარის.
 მაგრამ შენიშნა ფაუსოსის ვაჟის მძარცველი
 პარისმა, ღმერთის მსგავსმა, სწრაფად მოზიდა მშვილდი,
 ფრთიანი ისრით გაუკვეთა მარჯვენა თემო,
 სეფქა გადომსხვრა, დაამძიმა მოყმის ბარძაყი.
 585 გმირი რაზმისკენ უკუმიდგა, გაექცა სიკვდილს,
 მაშინ ყველას გასაგონად შესძახა ლაშქარს:
 ”მამაც დანაელთ თემისათავენო, ბრძენნო ბელადნო!
 ტროელთ შეებით, ააშორეთ ტელამონის ძეს
 დღეს სიკვდილისა! ისრით ტანჯულს, ვგონებ, არ ძალუმს,
 590 თვით იხსნას თავი ჩეხვისაგან! მტრის შესახვედრად
 დავდგეთ, დანაელთ სადიდებელ აიანტისთვის!”
 ასე იძახდა ყრმა დაჭრილი, დანაელები
 მხარს ამოუდგნენ ევემონიდს ფარშემართულნი,
 შუბი ხელთ ეპყრათ.

უვნებელი ტელამონიდი

595 მათთან მიიჭრა და პირისპირ მტერს შეეგება.
 ასე იბრძოდნენ აბჯროსნები გულანთებულნი.

ბრძოლის ველიდან ნესტორს რაშნი მიაქროლებდნენ,
 ქაფმორეულნი და მახაონს, მართლმორჭმულ მოყმეს.
 მოხუცი იცნო აქილევსმა პელეიონმა.

600 გემის კიჩოზე იდგა ამ დროს ფეხმარდი გმირი.
 ხედავდა ბრძოლას, აქაველთა ცრემლისმგვრელ ლტოლვას.
 ხმამაღლა უხმო ხომალდიდან საყვარელ მოძმეს,
 მამაც პატროკლეს, გამოვიდა კარვიდან იგი
 არესის მსგავსი. . . და ეს იყო საწყისი გლოვის.

605 ჰკითხა პირველად პელიონს პატროკლემ მაშინ:
”რტომ მომიხმე, რას მიბრძანებ, გმირო აქილევს?”
ჰქრვა და მიუგო აქილევსმა, ფეხმარდმა გმირმა:
”ო, მენეტიდო, მეგობარო უსაყვარლესო!
ვფიქრობ, მუხლებში არგიველნი ჩამიცვივიან
610 სულ მალე! ვედარ გაუძლებენ ამდენ გასაჭირს.
მაგრამ იჩქარე, მენეტიდო, და ნესტორს ჰკითხე,
ვინ მიჰყავს მოხუცს, ბრძოლის ველზე დაჭრილი გმირი?
ასკლეპიოსის ძეს მახაონს ჰგავს ის სავსებით
ზურგიდან, სახის დანახვა კი ვერ მოვასწარი,
615 ისე უეცრად გამიქროლეს სწრაფმა ცხენებმა”.

ასე თქვა და მყის მეგობარი დაემორჩილა,
სწრაფად გავარდა ხომალდთა და კარავთ გასწვრივ.
ამ დროს გმირებმა მიაღწიეს ნესტორის კარავს,
მასაზრდოებელ მიწაზედაც დაადგეს ფეხი.
620 ცხენები ახსნა მყის მსახურმა ევრიმედონტმა,
ხოლო მხურვალე ოფლი კვართზე შეაშრა გმირებს,
როცა ნაპირზე ქარს მიენდვნენ გასაგრილებლად.
შემდეგ კარავში ორივ დაჯდა რბილ სავარძელზე,
სასმელს ხუჭუჭა ჰეკამედე მათ უზავებდა,
625 არსინოოსის ქალი.

იმ დღეს, როს ტენედოსი
დასცა პელიდმა, მოხუცს თვითონ აქაველებმა
უძღვნეს ქალწული უპირველეს მრჩეველს და მჭობელს.
ტაბლა დაუდგა ჰეკამედემ, შავი ფეხებით
დამშვენებული, მოკიაფე. სპილენძის სინზე
630 ხახვი დაუწყო მათ სასმელზე დასაყოლებლად,
დასდო ფქვილი და გოლეული, ლამაზი თასი,
რომელიც ნესტორს წამოეღო თურმე სახლიდან,
ოქროს სამსჭვალე ჰქონდა იმ თასს, ოთხ სახელურზე
ორ-ორიი ოქროს მტრედი იჯდა, თითქოს კორტნიდნენ
635 თასის ზედაპირს. ორი ფსკერი ჰქონდა ფიალას.
მძიმე თასს ტაბლას ვერ მოსწყვეტდა ვინმე იოლად,
სასმელით სავსეს. ადვილად კი ძლევდა მოხუცი.
შიგ ჰეკამედემ გააზავა, ქალღმერთის მსგავსმა,
ღვინის ნარევი პრამნეულის. თხის ყველი დაფშვნა
640 სპილენძის ცხავით, მოაყარა ზედ თეთრი ფქვილი.
როცა სასმელი მოამზადა, თქვა - ინებეთო.
ღვინით დაიცხრეს მეომრებმა უმაღლესი წყურვილი
და საამური საუბარი გააბეს შემდეგ.

უცბად კარებთან ღმრთის სადარი პატროკლე გაჩნდა.
645 თვალი რომ ჰკიდა ბერიკაცმა, წამოდგა მყისვე,
ხეი ჩაავლო, სთხოვა, მოდი, დაგვეწვიო.

მაგრამ ეურჩა მენეტიდი, სიტყვა მოუჭრა:
”არა, დრო არ მაქვს, და, მოხუცო, ვერ დამითანხმებ,
ქველია ჩემი წარმომგზავნი, მაგრამ მრისხანეც.

650 მიბრძანა, გკითხოთ, ვინ მოგყავდათ დაჭრილი წელან.
ახლა მეც ვხედავ მძლე მახაონს, ხალხთა მბრძანებელს.
ვიჩქარი ისევ, რომ აქილევსს ეს მოვახსენო.
შენც კარგად იცი, ღვთაებრივო, ეჭვიანია,
უბრალო კაცსაც ბრალეულად მიიჩნევს ხშირად”.

655 უთხრა ნესტორმა, მხნე მხედარმა გერენიელმა:
”ნეტავ, პელიდი ასე რად სწუხს დანაელებზე,
მახვილით ძლეულ მებრძოლებზე? იცის კი განა,
რაც სჭირს ჩვენს ლაშქარს? თუ ვინმე გვყავს საუკეთესო,
ბანაკში გვიწევს ოროლით და ისრით დაჭრილი!

660 ისრით დაკოდეს დიომედე, მძლე მეომარი,
შუბით - ოდისევს და ატრიდი აგამენონი.
ეს თემისთავიც ძლივს დავიხსენ ბრძოლის ველიდან
მხარში დაჭრილი. მაგრამ ციხეთ დამაქცევარი
მძლავრი პელიდი როდილა სწუხს აქაველებზე!

665 იქნება ელის, ჰელესპონტთა, ამ უშედეგო
ომში აქაველთ ხომალდების აბრიალებას,
ერთი-მეორის მიყოლებით ჩვენს სიკვდილს საზარს?
ძალა სადღა მაქვს, მოქნილ სახსრებს შორის რომ ჩქეფდა!
ნეტავ, ჭაბუკი ვიყო, ღონით სავსე, ვით წინათ,

670 როცა ვებრძოდით გამეტებით ძლიერ ელეელთ,
ჯოგის მტაცებელთ. როცა ვაჟი ჰიპოროქოსის,
იტომენევსი მე განვმგმირე, ელიდის მკვიდრი,
ნადავლი სრულად გამოვგლიჯე. ჯოგს რომ იცავდა,
მეწინავეთა შორის დასცა ჩემმა ოროლმა.

675 იმავდროულად გაიფანტნენ შიშით რაზმები.
ელეებისგან წამოვასხით დიდი ნადავლი:
ორმოცდაათი ფარა, ჯოგიც იყო ამდენი,
ღორთა კოლტი და უთვალავი არვე თხებისა,
ცხენების რემა, ფაშატები სულ ასერგასი,

680 ბევრ მათგანს თანაც მშვენიერი კვიცი მოსდევდა.
დამით მოვლალეთ საქონელი მოხუც ნელევსის
პილოსში.

გულით გაიხარა ჩემმა მშობელმა,
რომ ბრძოლად გასულ ჭაბუკს დავლა მომყვა ამდენი.
დილაადრიან მაცნებმა მოუხმეს ყველას,

685 ვისაც კი ვალი ჰქონდა რამე ელიდის მხარეს.
მოგროვდა ხალხი პილოსელი, გაიყვეს დავლა.
ბევრი გვემართა ეპეელთა ვალი იმჟამად,
როს რიცხვნაკლული ხალხი პილოსს იტანჯებოდა:
ძველ დროს ჰერაკლე მოსდგომია ჩვენს ციხე-ქალაქს,

- 690 მამაცნი მცველნი დაცემულან მასთან ბრძოლაში.
 ნელევსის სახლში მეომარი თორმეტი ძმიდან
 მარტო მე დავრჩი, სხვა არავინ გადარჩენილა!
 გულზე მოსულნი ამის გამო ეპეელები
 აბჯარასხმულნი გვიქადოდნენ დიდ ბოროტებას.
- 695 მოხუცმა თვითონ დაიტოვა, ვით საზღაური,
 ჯოგი და ფარა უხვად, ხოლო მწყემსი -სამასი.
 ელიდის მხარეს დიდი ვალი ემართა ნელევსს.
 ოთხი მერანი მარულაში გამარჯვებული,
 ეტლიც, სამფეხაც ჰქონდა დოღში დათქმული ჯილდოდ,
- 700 მაგრამ ისინი თავხედურად წაჰგვარა მაშინ
 მძლე ავგეასმა და მეეტლე გააგდო უკან.
 მოხუცმა მისი საქმითა და სიტყვით ნაწყენმა,
 თავისთვის ბევრი დაიტოვა, სხვა ხალხს დაუთმო,
 რომ გულნაკლულნი გაყოფის დროს არვინ ჰყოლოდა.
- 705 ჩვენ ნადავლს ვყოფდით და ნელევსის ციხე-ქალაქში
 ღმერთს მსხვერპლს ვწირავდით. ხოლო მტერი მესამე დილით,
 მტერი სპილენძის აბჯრიანი და ცხენმრავალი,
 ჯიქურად მოგვაწყდა. მოჰყვა ორი ყრმა მოლიონი,
 ჯერ კიდევ შმაგი ბრძოლის ყადრი რომ არ იცოდნენ.
- 710 არის ქალაქი კლდეზე ერთი, ფრიოესოსი,
 ალფეოსის წინ, ქვიშიანი პილოსის ბოლოს.
 ალყა დაარყტეს მტრებმა, სურდათ ციხის დაქცევა.
 მაგრამ როგორც კი ველს მიაღწენენ, ათენა მაცნედ
 მყის მოგვევლინა ოლიმპოდან ღამით, გვაუწყა
- 715 მათი ამბავი, მოუყარა ქალაქთან ტავი
 ალგზნებულ ლაშქარს. მამაჩემმა ნელევსმა იმ დროს
 ბრძოლაში გასვლა ამიკრძალა, ეტლი დამალა,
 ჭაბუკი ხარო, სამამაცო ზნის უმეცარი.
 მე უცხენოდაც მოვიხვეჭე მხედართა შორის
- 720 დიდი სახელი. ბრძოლად მიხმო ასე ათენამ.
 მინიეიოს არის ერთი მდინარე და ზღვას
 არენეს ახლოს ერთვის. იქვე მხედარნი დილას
 ველოდებოდით, ქვეითნი კი გვემატებოდნენ.
 იმ ადგილიდან დავიძარით საჭურვლის ძალით
- 725 და შუადღისას ალფეოსის მდინარის პირას
 ზევსს ყოვლისშემძლეს აღვუსრულეთ აღთქმული ზორვა.
 ღმერთი ალფეოსსაც - ხბო, მოზვერი - პოსეიდონსაც,
 ათენას უღელდაუდგმელი ხარი შევწირეთ.
 შემდეგ სერობდა რაზმი რაზმის გვერდით, ერთობლივ.
- 730 ბოლოს დავწექით ალფეოსის ნაპირის გასწვრივ,
 არ აგვიყრია საჭურველი. ეპეელნი კი
 ქალაქთან იდგნენ უკვე, მისი ნგრევა სწყუროდათ.
 მაგრამ მანამდის წინ აღუდგათ არესის საქმე.
 როგორც კი მიწას დაანათა მზემ მოელვარემ,

- 735 ზევსს და ათენას შევევედრეთ და მტერს შევებით.
 პილოსელებმა ეპელებს რომ შეუტიეს,
 მოყმე განვგმირე და მოვტაცე მარდი ცხენები
 მებრძოლ მულიოსს, ავგეასის - ბელადის სიძეს,
 უფროს ასულის, ქერათმიან აგამედეს ქმარს.
- 740 რაც კი რამ ქვეყნად სამკურნალო ბალახი ხარობს,
 ყველა იცოდა. შემეფეთა და დავკარ შუბი.
 ძირს დაენარცხა, მე კი უმალ მის ეტლს შევახტი,
 მეწინავეთა შორის გავჩნდი და ეპეელნი
 ერთი-მეორის მიყოლებით ილტვოდნენ.
 მოყმე,
- 745 მათი ბელადი, აბჯროსანი რა ნახეს მკვდარი.
 ლტოლვილთ მოვედე, ვით მძვინვარე შავი გრიგალი,
 ეტლი ხელთ ვიგდე მე ერგასი თითოსგან ორ-ორს
 შუბით განგმირულს ვაღრღვნევენიე მიწა კბილებით.
 ორ აკტორიდსაც, მოლიონებს, არ დავინდობდი,
- 750 რომ მრავლის შემძლე მიწისმრყეველს, მათს მშობელ მამას
 არ დაეფარა შავი ღრუბლით და არ ეშველა.
 პილოსელ მოყმეთ ზევსმა ძლევა არგუნა მტერთა
 მედგრად მივდედით მინდორ-მინდორ ლტოლვილთ და
 ვსპობდით,
 თან გზადაგზა ვაგროვებდით მდიდრულ საჭურველს,
- 755 სანამ ცხენები მივაგელვეთ უპრასიოსში,
 იქ ოლენიეს ტინი გახლავთ, ალესიოსის
 სერიც იქვეა. მაგრამ ამდროს უკვე ათენამ
 შემოგვაბრუნა. იქ ბოლო მტერს ავართვი სული.
 უპრასიოსით პილოსისკენ ვაჭენეთ ცხენნი.
- 760 ღმერთთაგან სპა ზევსს ადიდებდა, კაცთაგან - ნელიდს!
 ოდესღაც ვიყავ მე ასეთი, გმირთა მძლეველი!
 ხოლო პელიდი სიმამაცეს თვის თავს უნახავს.
 თუმც ვიცი, იგლოვს ვაი-ვიშით ჩვენს იავარქმნას!
 ძმაო, განა შენ არ გმოდღვრავდა მენეტიოსი,
- 765 როცა ფთიიდან გაგაყოლა ატრიდის ლაშქარს?
 მე და ოდისევს გახლდით იმ დროს პელევსის სახლში,
 კარგად გვესმოდა, მამაშენი რას გარიგებდა,
 პელევსის პალატს, ლაღად მორთულს ვეწვიეთ მაშინ,
 რომ ბრძოლად გვეხმო აქაველთა ქვეყნის ლაშქარი.
- 770 მაშინ ვიხილეთ აკტორიდი მენეტიოსი,
 შენც, აქილევსიც იქ იყავით, ხოლო პელევსი
 ელვისმოყვარე ზევსს სწირავდა მოზვერის ნეკნებს,
 ეზოში იდგა, ხელში ოქროს თასი ეჭირა
 და წმინდა ალზე ასხურებდნენ კამკამა ღვინოს.
- 775 ზვარაკის ნაწილს თქვენა წვავდით. მე და ოდისევს
 შევდექით ბჭესთან. აქილევსი გაოცებული
 შეგვხვდა, მოგვკიდა ხელი, მყისვე შინ შეგვიყვანა,

საჭმელ-სასმელი მოგვაწოდა, ვით სტუმრებს შვენიით.
და როცა დავტკბით მისგან უხვად ნამასპინძლევით,
780 სიტყვა დავიწყე, მოგიწოდეთ ლაშქრად წამოსვლა,
თქვენც ბრძოლა გასურდათ. გარიგებდნენ მამები ჭკუას.
პელევსი თავის პირმშოს, პელიდს, ეუბნებოდა:
სხვას აჯობეო, მიწყვი გწადდეს გამოჩენაო.
მენეტიოსი შენ გმოდღვრავდა კეთილშობილი:
785 ”შვილო, პელიდი გვარ-ტომობით შენზე მეტია,
შენ კი - ასაკით. მას მეტი აქვს ძალა და ღონე,
მაგრამ შენ რჩევა გააგონე ყოველთვის ბრძნული.
ვით მეგობარმა, გზა აჩვენე და გამოგყვება”.
ასე გირჩია მამამ, მაგრამ შენ გავიწყდება!
790 ო, ახლა მაინც გაუბედო რჩევა აქილევსს!
განა ღვთით, ძმური შეგონებით არ შეგიძლია
გული შეუძრა? მოძმის სიტყვას დიდი აქვს ძალა.
თუკი რაიმე ნამისნევი აშფოთებს მის სულს,
თუკი რაიმე კრონიდისგან აცნობა დედამ,
795 შენ ჩაგრთოს ომში და გაახლოს მირმიდონელნი,
ვინძლო დანაელთ მოევლინო ძლევის შუქურად.
ნება ყოს, მისი საჭურველი რომ შენ აისხა,
იგი ეგონოთ ეგებ ტროელთ, გაექცნენ ბრძოლას,
დანაელნი კი ბრძოლის ველზე სულს მოითქვამენ,
800 უკვე მაშვრალნი. ხანმოკლეა ომში მშვიდობა.
დასვენებული თქვენი რაზმი სპას ბრძოლით დაღლილს
ხომალდებიდან უკუაქცევს გალავნისაკენ”.

ასე თქვა. მკერდში შეუტოკდა გული პატროკლეს.
გემების გასწვრივ პელიდისკენ გაქანდა გმირი.
805 მაგრამ ღმერთის მსგავსი ოდისევსის გემს რომ მიადგა,
სად მოედანი და სახალხო სამსჯავრო იყო,
ირგვლივ ბომონნი აღმართულნი უკვდავ ღმერთების,
შეხვდა დაჭრილი ევრიპილოს ევემონის ძე,
თემოში ჰქონდა გმირს გაყრილი ბასრი ისარი.
810 კოჭლობდა გმირი, დასდიოდა ოფლი ღვარ-ღვარად,
ცივად ბეჭებზე ჩაურბენდა, სისხლი მოჩქეფდა
ღია ჭრილობას, სული მაინც რჩებოდა მტკიცე.
რომ დაინახა, სიბრალული იგრძნო პატროკლემ
და თანაგრძნობით მიაგება ფრთიანი სიტყვა:
815 ”ვასი, აქაველთ მებრძოლნო და თემისთავებო!
ნუთუ სანუკვარ მამულიდან და მოძმეთაგან
შორს თეთრ სხეულით ილიონის ძაღლებს დაადლობთ?
დგანანლა სპანი, მითხარ, გმირო, ზევსის ნაზარდო,
ომში საოცარ გმირ ჰექტორთან შესარკინებლად?
820 თუ სულს ღაფავენ დათრგუნვილნი მისი მახვილით?”

მყისვე მიუგო ევრიპილოს ევემონიდმა:
”არა, პატროკლევ, არსაიდან ხსნა აღარა აქვს
აქაველთ ლაშქარს, შავ გემებთან ელით დაღუპვა!
ვინცა ვინ გვყავდა მთელს ლაშქარში უმამაცესი,
825 ბანაკში გვიწევს დაკოდილი, ან ბრძოლის ველზე
რვალთ დაშლილი. ტროელთ ძალა მიწყევ მატულბოს. . .
მიშველე, ძმაო, მიმაცილე შავფერდა გემთან,
სეფქა ამგლიჯე და თბილი წყლით მომბანე წყლულზე
სისხლი,
მალამო სამკურნალო ზედ დამაფინე.

830 ამბობენ, იცი შენ ეს საქმე აქილევსისგან,
მას კი ქირონი ასწავლიდა, კენტავრი სათნო.
პოდალეიროს გვყავს აქაველთ და მახაონი,
მაგრამ ეს, ვგონებ, მოწყლულია, ახლა კარავში
თვით წევს უმწეო და გამოცდილ დასტაქარს ელის,
835 ის კი ველზე დგას, ეგებება არესის რისხვას”.
მენეტიოსის ძემ მიუგო კეთილშობილმა:
რით დამთავრდება ჩვენი საქმე, რაღა ვიღონოთ?
ვიჩქარი, რათა ყოველივე ვუამბო პელიდს,
რაც მე მიბრძანა აქაველთა მცველმა ნესტორმა.
840 მაგრამ ნაწამებს, ევრიპილოს, ვერც შენ დატოვებ!”

ხელი მკერდის ქვეშ შეაშველა, მიჰყვა კარვამდე.
მსახურმა კარვის კალთა - მოზვრის ტყავი გასწია.
დანით ამოსჭრა წამოწოლილს მწარე, ფრთიანი
ისრის წვერი და მოუბანა წყლულზე თბილი წყლით
845 სისხლი,
შემდეგ კი გახეხილი ბალახის ფესვი
ზედ მოაყარა, დაუამა უმალ ტკივილი,
სისხლი შეჩერდა, წყლული გაშრა და განიკურნა.

ქება მეთორმეტე

გალავანთან შერკინება

მენეტიოსის მამაცი ძე მაღალ კარვის ქვეშ
ევრიპილოსის წყლულს უვლიდა, როს ქუხდა ბრძოლა
არგიველთ და ტროელთ შორის.
ამიერიდან
ვერ დაიცავდა დანაელებს მტკიცე სიმაგრე,
5 გემების გასწვრივ აღმართული, ვეღარც სანგარი,
მის წინ გაჭრილი: ჰეკატომბე არ უძღვნეს ღმერთებს,
არცა ილოცეს, რომ გემნი და ხალხის დოვლათი

- ეხსნა სიმაგრეს, არა ღმერთთა ნებით აგებულს.
 დიდხანს ვერ გაძლო მიწის პირზე იმ გალავანმა:
- 10 სანამ გმირ ჰექტორს სული ედგა, ხოლო პელიდი
 განს გამდგარიყო, მტკიცედ იყო ჯერ კიდევ ტროა,
 აქაველთ ვრცელი გალავანი იდგა უვნებლად.
 მაგრამ, რომ ტროელთ გმირნი ბრძოლის ველზე დაეცნენ,
 ბევრი მოისპო არგიველიც, გადარჩა ბევრიც
- 15 და მეათე წელს პრიამოსის დაინგრა ციხე,
 ხოლო გემები თ არგიველნი შინ გაეშურნენ,
 პოსეიდონმა, აპოლონმა გამართეს ბჭობა:
 როგორ მიეშვათ გალავანზე ყველა მდინარე,
 იდას მთიდან რომ ზღვას შეერთვის აბობოქრებულს:
- 20 ჰეპტაპოროსი, კარესოსი, რესოს, როდიოს,
 აისეპოსი, გრენიკოსი და სკამანდროსი,
 სიმოეისიც, რომლის პირას ფარ-მუზარადი
 ქვეყნის ეყარა და გვამები ნახევარღმერთთა.
 ყველა მდინარე აპოლონმა მიმართა ერთ გზით -
- 25 გალავნისაკენ, ცხრა დღე-ღამე ზევსმაც მიწყვიდად
 დელგმა დაურთო, რომ ზღვის ტალღებს წაელოთ ციხე.
 მიწისმრყეველიც სამკბილათი იდგა ზვირთებთან
 და ყოველივეს წყალში ჰყრიდა ძირფესვიანად -
 მორებს და ლოდებს, აქაველთა ნაშრომ-ნაჯაფარს.
- 30 ზედ ზღვისპირამდე გაასწორა მიწასთან ციხე
 და ყოველივე ნაგებობა, ფართო ნაპირი
 გაავსო ქვიშით, მოამწყვდია მდინარეები
 ძველ კალაპოთში, სადაც ადრე მილივლივებდნენ.

- ასე ენებათ პოსეიდონს და ღმერთ აპოლონს
- 35 ერთად ეშრომათ მომავალში. ხოლო ამჟამად
 კვლავ ბრძოლა ატყდა გალავანთან. გაიღეს ზათქი
 კოშკის ძელებმა. არგიველნი, ზევსის ნაგვემნი,
 გემების ახლოს გალავანში ჩაკეტილიყვნენ,
 დამარბეველი გმირი ჰექტორის შიშით დამფრთხალნი.
- 40 ის კი, ვით წინათ, მძვინვარებდა მსგავსი ქარიშხლის.
 მონადირეთა და ძაღლების ალყაში მყოფი
 ტახი ან ლომი ბრდღვინავს ხოლმე, თვალანთებული,
 წრე მის წინაშე შეიკვრება, როგორც კედელი,
 თავს დაატყდება ბასრ ოროლთა ღრუბელი მრუმე,
- 45 მაგრამ მამაცი გული როდი აუთრთოლდება.
 არსად არ გარბის, გულადობით თავსაც იღუპავს:
 ხან აქ აწყდება, ხან იმ მხარეს სცდის მონადირეთ,
 და საითაც კი გაიჭრება, გაეცლებიან.
 ასე ჰექტორიც წინ მიქროდა, სანგრის გადასვლას
- 50 სთხოვდა ტროელებს, მაგრამ მათი ფიცხი ცხენები
 ყალყზე დგებოდნენ, ფრუტუნებდნენ შეშინებულნი

- ზედ თხრილის პირას, თავზარს სცემდათ ფართო სანგარი,
 არც გადახტომა ეგებოდა, არცა გადასვლა.
 მას მთელს სიგრძეზე ნათალი კლდის წიბო გასდევდა.
- 55 ერთი-მეორის მიყოლებით ორსავე მხარეს
 ხშირ-ხშირად იყო ამოჩრილი ბასრი სარები,
 აქაველებს რომ დასაცავად თხრილში ჩაერჭოთ.
 შიგ მსუბუქთვლიან ეტლით ცხენი ვერ ჩააღწევდა,
 მხოლოდ ქვეითნი კვლავ ცდილობდნენ როგორმე ჩასვლას.
- 60 პულიდამენტმა ბოლოს მამაც ჰექტორს შესძახა:
 ”ჰექტორ! ტროელთა ბელადნო და მოკავშირენო!
 უგუნურებაა ამ სანგარზე ცხენთა ჭენება,
 ეტლით გადასვლა არ იქნება. ყოველ ნაბიჯზე
 ბასრი სარია და მას იქით - აქველთ ციხე.
- 65 თხრილში ვერ ჩავალთ, იქ მხედრები ვერ იბრძოლებენ,
 სივიწროვია, აგვაგებენ სარებზე ყველას.
 თუ მეხისმტყორცნელს ჭემმართად უნებებია
 მტრის შემუსვრა და ხსნა ტროელთა მამაც მხედრობის,
 მეც ხომ ეს მინდა: აქაველებს დაუყოვნებლივ
- 70 ბოლო მოელოთ არგოსიდან შორს გადმოხვეწილთ.
 მაგრამ თუ უცბად მოგვიბრუნდნენ, დაიწყეს თვითონ
 გემთა წინ ბრძოლა, ღრმა სანგარში ჩამოგვრეკავენ.
 მე კი ღრმად მჯერა, ვერვინ წავა ამბის წამლები
 მტრის გასადევნად შუბშემართულ აქაველთაგან.
- 75 მისმინეთ, ძმანო და ჩემს რჩევას დაემორჩილეთ:
 ცხენნი დავტოვოთ, სანგარის პირას მივანდოთ მსახურთ,
 თვით კი ქვეითა, შემოსილნი სპილენძის ჯავშნით,
 წავჰყვეთ გმირ ჰექტორს. აქაველთა სპა ვერ გაგვიძლებს,
 ვერ შეგვაჩერებს, ვერ წაუვა ბედის მუქარას”.
- 80 დაემორჩილა ჰექტორ რჩევას პულიდამანტის,
 ეტლიდან მყისვე ძირს გადმოხტა აბჯარასხმული.
 და ფიცხელ ცხენებს აღარც სხვები მიჰკარებია.
 ჰექტორის შემდეგ ყველა მოყმე ჩამოქვეითდა.
 მსახურთ უბრძანეს ტროელების თემისთავებმა
- 85 ცხენები მწკრივი მზად ჰყოლოდათ სანგარის პირას.
 ჯარი გაიყო, შემჭიდროვდა მტკიცე რიგები -
 ხუთ დიდ ნაწილად და ბელადებს ბრძოლაში გაჰყვა.
 პულიდამანტი და ჰექტორი წარუძღვნა ერთ რაზმს,
 სიმრავლითა და სიმამაცით მოწადინებულს
- 90 ციხის დანგრევის და გემებთან მტრის იავარქმნის.
 მათ კებრიონე მიჰყვა, უფრო სუსტი კებრიონეს,
 მეორეს, ეტლთან მიუჩინა საქმე ჰექტორმა.
 პარის, აგენორ, ალკათოსს გაუძღვნენ სხვა რაზმს,
 ხოლო მესამეს - ჰელენოს და დეიფობოსი -
- 95 პრიამეს ძენი, მათვე ახლდათ გმირი ასიოს,

- გმირი ასიოს ჰირტაკიცი, ამხედრებული
 არისბეს მხრიდან, სელეენტის სანაპიროდან.
 მეოთხე ლაშქარს მიუძღოდა ძე ანქისესი -
 გმირი ენეას, ანტენორის ორი ძეც ახლდა -
 100 არქელოქოს და აკამანტი ბრძოლანაცადნი.
 მოკავშირეთა ჯარს გაუძღვა გმირი სარპედონ,
 თან გაიყოლა გალაკოსი და ასტეროპეოს,
 ორივე უყვარდა - მამაცთ შორის უმამაცესნი.
 თვით კი სიმხნევით აჭარბებდა ყველა წინამძღოლს.
 105 ასე ეჭირათ თადარიგი, ფარშემართულნი
 მტრიკენ იწვევდნენ მგზნებარენი, ოცნებად ჰქონდათ -
 ვერ შეგვბედავენ, გემებისკენ განილტვიანო.

- როგორც ტროელნი, ისე ტროელთ მოკავშირენი
 დაემორჩილნენ კეთილ რჩევას პულიდამანტის.
 110 მხოლოდ ჰირტაკიდს არა სურდა, ასიოსს მამაცს
 ცხენნი მიენდო მეეტლისთვის სანგართან ახლოს.
 ფიცხი ცხენებით ესწრაფოდა არგიველთ გემებს.
 ეგ შლეგი! აბა ბედს როგორღა გაექცეოდა,
 რას ყოყობდა - ეტლით უკან არ მომიწევსო
 115 გემთსადგომიდან გაქროლება ილონისაკენ!
 თავხედს მისწვდა დევკალიდის იდომენევსის.
 მარცხნივ მიქროდა გემებისკენ, სად აქაველნი
 მსუბუქ ეტლებით სცილდებოდნენ ბრძოლის სარბიელს.
 120 ზედ კოშკს მიადგა ასიოსი ფეხმარდ ცხენებით,
 ვერც საკლიტური ვერ იხილა, ვერც ბჭე დახშული:
 ფართოდ გაეხსნათ, რომ ეშველათ ბრძოლიდან მოსულ
 მოლაშქრეთათვის, შეემაღათ ნავ-ხომალდებთან.
 ჯიქრუ მიეჭრა მეოცნებე, მოსდევდნენ სხვბიც
 125 საზარ ყიჟნით, მათ ეგონათ, რომ აქაველნი
 ვერ შეგვბედავენ, გემებისკენ განილტვიანო.
 ვაი, მათ ჭკუას! კოშკთან ორი შემოხვდა მოყმე,
 მამაცნი შვილნი შუბოსანი ლაპითებისა:
 პერთოოს - გმირის ვაჟი პოლიპოიტე
 130 და ელეონტევსის, სულთმხუთავ არესის მსგავსი.
 მაღლა შემართულ გოდოლის წინ იდგა ორივე,
 ვით ტყიან ბორცვზე მოშრიალე მუხა ამაყი,
 დღენიადგა რომ ქარიშხალი, წვიმა ძირს უთხრის,
 მაგრამ მიწაში გაუშლია ფართოდ ფესვები.
 135 მათაც მკლავის და მამაცობის იმედი ჰქონდათ,
 ურყევად იდგნენ და ელოდნენ ფიცხელ ასიოსს.
 როს მტერი შმაგად გალავნისკენ ბრძლის ყიჟნით,
 ფარშემართული მოიწევდა, მოსდევდ მოყმეთ:
 ბელად ასიოს, იამენოსს, ოინომაოსს,
 140 ასიოსის ძეს ადამანტს და ორესტეს, თოონტს,

იმ დროს ლაპითნი, ბჭესთან მდგომნი გემთ დასაცავად
უხმობდნენ ლამაზ საბარკულთა მფლობელ აქაველთ.
მაგრამ ზედ ციხეს რომ მოაწყდა ტროელთა ძალა
და დანაელთა მეომრებმა შექმნეს განგაში,

145 ორივ კარიბჭის წინ გავარდა და მტერს შეება.

ველური ტახი გულუშიშრად ხვდება მუხნარში
მონადირეთა და დაგეიშილ ძაღლთა თავდასხმას,
ბუჩქნარს გაარღვევს ლაწა-ლუწით, ფესვებიანად
ამოთხრის ხეებს და ჭახანი ისმის ეშვების,

150 სანამ ოროლი მოუსწრაფებს ნადირს სიცოცხლეს.

ასე გაჰქონდა ლაპითბის მკერდზე რვალს ჟღერა
მტერთაგან ნაკრავს, ფიცხი იყო კვეთება მათი,
ირველივ მყოფ სპათა და საკუთარ ძალის იმედით.
ვეება ლოდებს მეომრები მაღალ კოშკიდან

155 მომხვედურს სტყორცნიდნენ და იცავდნენ გემებს და
ბანაკს.

როგორც ფარფატით დაეშვება თვალისმომჭრელი
თოვლი, ქარბუქი რომ მოხვეტავს, აღმძვრელი ღრუბლის
და ფანტელებად ნაყოფმრავალ მიწას დააფენს,
ისე აქაველთ და ტროელთა ხელით ცვიოდა

160 ისრის ფანტელი. უზარმაზარ ქვების დარტყმისგან
ყრუდ გუგუნებდნენ ფარები და მუზარადები.

შეჰყვირა, ბოღმით ბარძაყზედაც დაირტყა ხელი
ბრგე ასიოსმა ჰირტაკიძმა ცოფმორეულმა:

”მამაო ზევსო, შენც გამხდარხარ ცრუთა მოყვარე!

165 ვერც ვიფიქრებდი, რომ შეძლებდნენ აქაველები
ჩვენს სიმამაცეს, მკლავთა ძალას წინ აღდგომოდნენ!
მაგრამ არც ფუტკრებს, არც აბეზარ და ჭრელ კრაზანებს
ბუდეს კლდე-ღეზე, მტვრიან გზებზე რომ მოიწყობენ,
არ სურთ არაგზით, მიატოვონ მღვიმე საამო

170 და მიმტაცებელ გლეხებს, ბავშვებს კბენენ სასტიკად,
ასე, თუმც ორად ორი დარჩა, ბჭეს არ სტოვებენ,
სანამ არ ძლევენ ყველას ან თვით არ იძლევიან!”

ასე ღაღად ყო, მაგრამ როდი უსმინა ზევსმა,
ჰექტორის სახელ-დიდებაზე ზრუნავდა იგი.

175 სხვა რაზმი ამ დროს მტერს ებრძოდა მეორე კოშკთან.

არ ძალმიძს გითხრათ ყველაფერი მე, როგორც ღმერთმა
ვრცელი გალაგნის გაყოლებით გაჩაღდა ბრძოლა,
სულმიღეულნი არგიველთა სპანი ლოდებით
იცავდნენ გემებს. მოიღუშნენ დარდით ღმერთებიც -

180 ტროის ბრძოლაში დანაეთლა ლაშქრის ქომაგნი.

ერთურთს შეუდგნენ ლაპითები საშინელ ომში
პერიტოოს-გმირს ვაჟმა პოლიპოიტემ

შუბით დამასოს გაუნგრია რვალის საღაწვე,
სპილენძმა დარტყმას ვერ გაუძლო, ოროლის წვერმა
185 ძვალი გააპო, ჩაეჭედა თავისქალაში,
სისხლში არია ტვინი. გზნება დაუცხრო მომხვდურს.
მზე დაუბნელა პილონოსს და ორმენოსს ბოლოს.
ანტიმაქოსის ძე განგმირა მძლე ლეონტევსმა -
ჰიპომექოსი. შიგ სარტყელში გაურჭო შუბი.
190 იძრო მახვილი ქარქაშიდან, ბრბოს გაერია,
პირველი დასცა ანტიფატე, აძგერა ხმალი
და სულთმოზრდავი დაენარცხა მიწას პირაღმა.
იამენოსი, მენონი და ბოლოს ორესტე
ერთი-მეორის მიყოლებით ძირს დაანარცხა.

195 იმ დროს, როს აბჯარს მოლაპლაპეს ხდიდნენ დაცემულს,
პულიდამანტს და ჰექტორს მოჰყვა ჭაბუკთა რაზმი
სიმრავლით, სიმხნით, სიმამაცით გულმიცემული
ციხე-გალავნის დასანგრევად, გემთ დასაწველად.
მაგრამ სანგართან მამაცთა სპა შედგა ყოყმანით:

200 გულაგზნებულებს სასწაულად გამოეცადა
მალლით არწივი, ჩაუქროლა მარცხნიდან ლაშქარს.
ბრჭყალებში ჰყავდა სისხლიანი ვეება გველი,
ჯერაც ცოცხალი. იბრძოდა და იკლავებოდა.
გადიზნიქა, მიმტაცებელს კისერთან ახლოს

205 მკერდზე უკბინა, და ტკივილით გამწარებულმა
არწივმა გველი ჩამოაგდო მხედრობის შუა.
თვით კი ყივილით გააყოლა ქარ-ნიავეს ფრთები.
ძრწოლა მოჰგვარა ტროელთ ჭრელი გველის დანახვამ,
მათს წინ მიწაზე განრთხმულიყო ღვთის სასწაული.

210 პულიდამანტმა ასე უთხრა გუმტკიცე ჰექტორს:
”ჰექტორ, ყოველთვის რად მაყვედრი, როცა ბჭობისას
სამართლიანად ვიტყვი ხოლმე? ხამს მოქალაქემ
ჭემმარიტება არ უარყოს გინდა საბჭოზე,
გინდა ბრძოლაში, არამედ შენს ნებას იცავდეს.

215 მე მოგახსენებთ, რაც მგონია დღეს სასიკეთო:
ნუღარ შევუტევთ დანაელებს ნავ-ხომალდებთან.
ჩვენ აგვიხდება სასწაული, თუ ბრძოლის მსურველ
ტროელებს მართლაც სასწაულად მოვლინებია
მალლით არწივი, მარცხნისაკენ გამოქროლილი.

220 ცოცხალი გველი სისხლიანი ეჭირა ჭანგით,
მაგრამ გაუშვა, სანამ ბუდეს მიადგებოდა
და ვერ მოასწრო მართვეთათვის მირთმევა მისი.
ჩვენც, თუმც აქაველთ კარიბჭეს და მაღალ გალავანს
ძალით დავლექწავთ, დაგვითმობენ გზას აქველნი,

225 მაგრამ უკანვე იმავე გზით ვერ დავბრუნდებით,

ბევრი დაგვრჩება აქ ტროელი. აქველთ სპანი
დასცემენ რვალთ, გემებისთვის თავდადებულნი.
ასე ახსნიდა მოგვიც, ვისმა ნათელმა სულმა
უწყის ყოველი სასწაული. ხალხსაც სწამს მისი”.

- 230 მწყრალად შეხედა და მიუგო გმირმა ჰექტორმა:
”პულიდამანტო, არა მგამა სიტყვა ასეთი!
შეგეძლო, რჩევა უკეთესი გეაზრებინა!
თუკი ეს, რაც თქვი, წრფელი გულით გქონდა ნათქვამი,
ეტყობა, ჭკუა შენთვის ღმერთებს მიუტაცნიათ.
- 235 შენ ამბობ, ნება დავივიწყო მგრგვინავი ზევსის,
რაც მიგვანიშნა და მე რისიც მმართებს სრულყოფა?
არა ღმრთის მწამდეს, არამედ ცად მფრინავი ჩიტის?
ჩირად არ მიღირს მე ჩიტები, რა მენაღვლება,
მარჯვნივ გაჰკრავენ - აღმოსავლით, დილის, მზის მხარეს,
- 240 თუ მარცხნივ, პირქუმ და ფერმიმქრალ დასავლეთისკენ.
ჩვენ მხოლოდ დიად ზევსის ნებას უნდა ვერწმუნოთ,
მოკვდავ კაცთა და მარადნეტარ ღმერთთა მბრძანებლის!
ყველაზე დიდი სასწაული ქვეყნის დაცვაა!
რად გემინია შერკინების და ომის საფრთხის?
- 245 ტროელთა ძენი თუ არგიველთ გემების გვერდით
ვეყრებით მკვდრები, ნუ გექნება სიკვდილის შიში;
შენ სული მტრებთან შესაბამელად როდი მიგყვება!
მაგრამ თუ ბრძოლას გაექცევი, ან სხვა მეომარს
აცდუნებ სიტყვით, განარიდებ საომარ საქმეს,
- 250 ამ ჩემი შუბით ამოგხდება სული, იცოდე!”
- ასე წარმოთქვა. გზა განაგრძო. გაჰყვნენ რაზმები
საზარ ყიჟინით. ზევსმა, მეხით გალაღებულმა,
იდას თხემიდან ქარი აღძრა და გემების წინ
დაატრიალა მტვრის ქარქვეტი. აქაველ გემებს
- 255 სული დაუმცრო, აღამაღლა ტროელთ დიდება.
ენდვნენ სასწაულს ღვთაებისას, ენდვნენ თვის ძალას
და აქაველთა ციხის ნგრევა დაიწყეს ტროელთ.
ქონგურებს გლეჯდნენ, ლაწა-ლუწი გაჰქონდა გოდოლს,
ძალაყინებით ძირს ურყევდნენ ღრმად ჩათრხრილ ბოძებს,
- 260 მაღალ კოშკების დასაყრდენად მიწაში ჩასმულთ.
იმედი ჰქონდათ. რომ გალავანს მალე დაშლიდნენ.
მაგრამ ჯერ ფეხსაც არ იცვლიდა სპა დანაელთა.
ფარებით მტკიცედ კოშკს იცავდნენ, ქვებით, შუბებით
ებრძოდნენ ტროელთ, შემოსეულთ გალავნის ძირას.
- 265 ორივე გმირი აიანტი გოდოლს იცავდა,
მეციხოვნეებს დაუვლიდნენ, გულს უმაგრებდნენ,
ზოგს მოფერებით მიმართავდნენ, ზოგს კი მრისხანედ,
თუ თვალს მოჰკრავდნენ ბრძოლის ველით შემობრუნებულს:

”ო, არგიველნო, წინანი ხართ თუ უკანანი,
270 თუ ლაშქარის შუა მოქცეულხართ, - ყველას ხომ ერთი
არ მოსდგამს ძალა, - დღეს ერთი გვაქვს ჩვენ განსაცდელი!
თვით ხედავთ! გულში ლტოლვას ფიქრად ნურვინ გაივლებს,
როს გალავანთან თავზარს დასცემს მტრების ყიჟინა!
წინ გაიჭერთ, ერთმანეთიც ბრძოლით აღაგზნეთ!
275 ვინძლო ინებოს კრონიონმა მალლით ელვარემ
ხსნა მოგვანიჭოს და მივსდიოთ მტერს ქალაქამდე!”

ასე აქაველთ ამხნევებდნენ აიანტები.
თითქოს გადმოსკდა თოვლის თქორი ხშირ ფანტელეზად
ზამთრის ჟას, ოდეს ზევსი გრგვინავს მეხთამტყორცნელი,
რომ კაცნი თოვლში გაახვიოს, სტყორცნის თვის ისრებს,
280 ქარს მიაყუჩებს, განუწყვეტლივ ბარდნის და ბარდნის,
ფარავს მწვერვალებს და ალესილ კლდეთა წვეროებს,
გაშლილ ველ-მინდვრებს, კაცტა ნაშრომს და ნამუშაკვეს,
ნაპირს ეფრქვევა, შეესევა კიდეს ზღვაური,
285 ტალღა თარეშობს, ფიფქებს შთანთქავს. სხვას ყოველივეს
ზედ აფენია თეთრად, ბორგავს ზევსის ქარბუქი.
ასე მიქროდნენ აქედან და იქიდან ქვები -
ტროელთ ბანაკში, ტროელთაგან - აქაველთ მხარეს.
სწრაფად ტყორდნიდნენ, ბურჯს გაჰქონდა გრიალ-გრიალი.
290 როდი შეძლებდნენ ტროელნი და გმირი ჰექტორი,
ბჭე შეელეწათ, შეემტვრიათ საკლიტურები,
რომ ძეს - სარპედონს მამა-ზევსი არ შეწეოდა.
ვით რქამრუდ ხარებს ლომმა, მოყმემ მტერს შეუტია.
მყის აიფარა მკერდზე ფარი მან მორკალული,
295 მძიმე სპილენძით მოჭედილი და მოელვარე.
ქველ ოქრომჭედელს კრავის ტყავი ოქროს სამსჭვალით
ფარის სიმრგვალის გაყოლებით გადაუჭიმავს.
მკერდზე ეფარა გმირს, ხელთ ეპყრა ორი ხელშუბა;
გაიჭრა ლომი, მოწადინე სისხლის და ხორცის,
300 მამაცი სული აღგზნებია, ცხოვართ საჟლეტად
უნდა შევარდნა შემორაგულ ფარეხში უმაღლ,
თუმც ძელყორის წინ კომბლიანი დახვდნე მწყემსები,
ფხიზელ ნაგაზთა ხროვით ფარას რომ დარაჯობდნენ.
ფიქრად არ მოსდის დაცხრეს, სანამ სისხლს არ იგემებს.
305 გადაეველება ძელყორეს და მიიღებს დარტყმას,
უმაღლე შუბით განგმირული დაენარცხება.
ასე სარპედონს წინ უსწრებდა სული, ღვთაებრივს,
სურდა გალავანს თავს დასხმოდა, ბურჯი დაემხო.
მიმართა გლავკოსს, ძეს სვიანი ჰიპოლოქოსის:
310 ”გლავკოს! ყველასგან რატომ ვყავართ გამორჩეული,
ნადიმში რატომ მოგვართმევენ სავსე ფიალებს,
ვითარცა ღმერთებს, ლიკიაში რად გვადიდებენ?

ქსანთოსის პირას რად გაშლილა ჩვენი მამული,
დოვლათიანი, თავთუხიან-ვენახიანი?

- 315 ჩვენ ლიკიელთა მეწინავე გმირებთან გვმართებს
მგზნებარე ბრძოლა, უპირველესთ პირველთა შორის.
დე თოროსანმა ლიკიელმა ვერცერთმა ვერ თქვას:
ვრცელი ლიკიის სახელმწიფოს უქმი მეფენი
განაგრძობენო, მიირთმევენ ნოყიერ საზრდოს,
320 ტკბილ ღვინოს სვამენ, მაგრამ ძალა როდი მოსდგამთო.
არა! გვადიდონ, ვით პირველნი ლიკელთ შორის!
ო, საყვარელო! ჩვენ რომ ომზე დღეს უარი ვთქვათ,
უბერებელი და უკვდავი დავრჩეთ ორთავე,
კარგი იქნება. მაშინ წინ არც გავიჭრებოდი,
325 არც ჩაგირთავდი სამამაცო ბრძოლის საფრთხეში,
მაგრამ ჩვენ ახლაც, ვით ყოველთვის, სიკვდილი გვახლავს,
მოკვდავი მას გვერს ვერ აუვლის.
რაკი ასეა,
წინ - დიდებისკენ! ან დავეცეთ მტრის სადიდებლად!”

ასე მოუხმო და გლავკოსიც არ გაერიდა.

- 330 ორივ გაიჭრა ლიკიელთა დიდი ლაშქრის წინ.
პეტროსის ძე მენესთევსი შეკრთა, როს ნახა -
ემუქრებოდა მის კომკს ძალა დამანგრეველი.
მიმოიხედა, ვინძლო ვინმე აქაველთაგან
საბედისწერო ჟამს მის ლაშქარს მიშველებოდა.
335 იხილა ბრძოლით უმაძლარი აიანტები,
ერთურთის გვერდით, იქვე ტევკროს ახლად მისული;
მაგრამ იქამდე არ შეეძლო ხმა მიეწვდინა -
ცამდე აღწევდა ღრიანცელი, იდგა გრუხუნი
გამსკდარ ფარების, მუზარადის, საკლიტურების.
340 ბჭე ძიგძიგებდა, შემორტყმოდა ბრბო საშინელი,
სურდა გაეპოთ. გაეხლიჩათ, შიგ შეჭრილიყვნენ.
აიანტებთან მსწრაფლ აფრინა მაცნე თოოტი,
”გასწი, თოოტი, ღვთაებრივო, უხმე აიანტს,
გვიჯობს ორივე! ახლა მართებთ ჩვენი შეწევნა,
345 რამეთუ სწორედ აქ ატყდება ბრძოლა საზარი!
მოისწრაფვიან ლიკიელნი, რომელთ წინათაც
ქარიშხალივით ბრძოლის ველზე შეჭრა ჩვეოდათ.
თუ ჯაფა ადგათ, ცხარე ბრძოლაც გაჩაღებულა,
ერთი მოვიდეს აიანტი, ტელამონის ძე,
350 ტევკროსიც მოჰყვეს, მოისარი სახელოვანი”.

ასე უბრძანა, მალემსრბოლიც დაჰყვა მის ნებას,
რვალისკვართიან აქაველთა გალავნის ბოლოს
ორთავ აიანტს მიეახლა მაცნე და უთხრა:
”ღვალისკვართიან აქაველთა ქველნო ბელადნო!

355 ღმერთშემოსილი, საყვარელი ძე პეტეოსის
გთხოვთ, თუნდ ნაწილი თქვენ იტვირთოთ მძიმე შრომისა.
უჯობს ორივე! ახლა გმართებთ მათი შეწევნა,
რამეთუ სწორედ იქ ატყდება ბრძოლა საზარი!
მიისწრაფვიან ლიკიელნი, რომელთ წინათაც
360 ქარიშხალივით ბრძოლის ველზე შეჭრა ჩვეოდათ.
თუ ჯაფა გადგათ, ცხარე ბრძოლაც გაჩაღებულა,
ერთი მივიდეს აიანტი, ტელამონის ძე,
ტევკროსიც მიჰყვეს, მოისარი სახელოვანი!”

თქვა და ხალისით დაეთანხმა ტელამონის ძე,
365 ფრთიანი სიტყვით ოილევსის ძეს მიუბრუნდა:
”გმირო აიანტ, ლიკომედევ გულუშიშარო!
დარჩით, დანაელთ შთაათონეთ ბრძოლა გმირული.
მე კი საშველად მივიჩქარი მოძმეთა ჩემთა,
მტერს იქ შევმუსრავ და უმაღვე თქვენთან გავჩნდები”.

370 თავისიანებს ასე უთხრა, ტელამონის ძეს
გაჰყვა ტევკროსიც, მამით ძმები იყვნენ მოყმენი.
ტევკროსს თან მიჰყვა პანდიონი, მშვილდი მიჰქონდა.
მენესთევსის კოშკს როს მიადგნენ გალავნის შიგნით,
ნახეს, რომ მართლაც მტერი ბურჯებს შემოსჯარვოდა.

375 გადაუვლიათ მიწაყრილი, ვით სასტიკ გრიგალს
ლიკიელთ ლაშქრის უმამაცეს მეფე-ბელადებს.
მებრძოლი მებრძოლს საომარი ყიჟინით შეხვდა.

პირველად დასცა მეგობარი სარპედონისა
ტელამონის ძემ - ეპიკლევსი დიდსულოვანი.

380 მარმარილოს ქვას ხელი სტაცა: ეგდო ვეება
ლოდი, ბასრი და წამახული, სანგრის კიდესთან.
ჩვენი დროისას ორ მოწიფულ ვაჟკაცსაც დაძვრა
ძნელად შეეძლო, მან კი სტყროცნა ლოდი იოლად.
ზუჩი ბაკმული გაუჭყლიტა და თავის ქალა

385 სულ მიუმსხვრია.

მოყმე მოსწყდა როგორც მყვინთავი

მაღალ კოშკიდან.

სულმა ძვლები დატოვა მყისვე.

ტევკროსმა გლავკოს - ძლიერი ძე ჰიპოლოქოსის,
გალავნით მისკენ გამოჭრილი, ფრთოსანით დაჭრა,
იქ, სადაც ტანს ვერ უფარავდა თორნი მეომარს.

390 მოყმე გალავანს მიეფარა, ვინძლო აქაველთ
არ შეენიშნათ დაკოდილი, ყბად არ აეღოთ.
ბოღმა მოაწვა გმირ სარპედონ, ოდეს გლავკოსის
გაცლა შენიშნა. ბრძოლის ველზე თვით დარჩა მაინც.
ბასრი ოროლი თესტორის ძეს ალკამონს სტყორცნა,

395 უკვე მოქაჩა, შუბს ბარბაცით მოჰყვა სხეული

და აჟღერებდა რვალის მძიმე აბჯარ-ბექთარი,
მაგრამ ძალუმად ამოგლიჯა მოყმემ დიბლიგი,
მოსწყდა შუბისწვერს მტერი, მიწას პირქვე დაასკდა.
მალლით გაიხსნა გალავანი, გზა გაიკალა.

400 აიანტი და ტევკროს დახვდნენ ყრმას ერთდროულად,
ერთმა ისარი განუწონა ფარს კაცის სიგრძეს
და გმირის სარტყელს, მაგრამ ზევსი შვილს შეეწია,
აზრად არ ჰქონდა ხომალდებთან დალუპვის მისი.
ფარი გაუპო აიანტმა, შუბმა გამჭოლად

405 გაკვეთა, მტერი უკუიქცა გულდაზაფრული.
ბრძოლის ასპარეზს მაინც როდი გარიდებია,
იმედი ჰქონდა, რომ დიდება არ ასცდებოდა.
ლტოლვილმა უთხრა ლიკიელებს, ღვთაების სადართ:
”ო, ლიკიელნო! სიმამაცე რად გაგეცალათ?

410 განა მე ძალმძის, გაცილებით მძლავრიც რომ ვიყო,
ბურჯიც დავამხო და გავკაფო გზაც ხომალდისკენ?
მომყევით! ერთად შრომა ძლევის საწინდარია!”

ეს რომ თქვა, ლაშქარს მრთლაც შერცხვა სვიანი მეფის,
მტკიცედ შეიკრა, გაბედულად მიჰყვა წინამძღოლს.

415 არგიველებმაც გაამაგრეს თვისნი ფალანგნი
გალავნის შიგნით, მათს სიმხნევს მხნე ძალაც დახვდა:
როგორც ლიკიელთ არ შეეძლოთ დანაელთ ძლევა,
ბურჯის გარღვევა, გზის გაკაფვა ხომალდებისკენ,
ისე უჭირდათ დანაელთაც კარზე მომდგარი

420 ლიკიელთ ლაშქრის უკუგდება ციხის ზღუდიდან.
ვით ორი გლეხი ყანობირთან წაკინკლავდება,
ხელთ აქვთ საზომი - უტევანი, დგანან სამანთან,
სადაც სვე გადის, ყაყანებენ, მეტს იჩემებენ,
ასევე ჰყოფდა სპას კედელი, აქეთ-იქიდან

425 ერთურთს უპობდნენ მკერდზე აკრულ მოზვერის
ღვედებს,
მდიდრულ ტყავკაბას, ბაკმულ ფარებს მსუბუქს და
დიდსაც.

ბევრს სამარცხვინოდ მიეწია ბასრი სპილენძი,
ზურგი გაუპო, ხერხემალი გადაუმსხვრია,
მრავალს კი მკერდი გაუნგრია - ფარმაც ვერ იხსნა.

430 კოშკიც, სანგარიც შეიღება მეზრძოლთა სისხლით,
აქაც და იქაც, აქაველთა და ტროელთ მხარეს.
მაგრამ აქაველთ არ იცვალეს ფეხი, არ შედრკნენ.
როგორც ურყევად დგას სასწორი დიასახლისის,
თუ ქალი პინას გულმოდგინედ აწონასწორებს,

435 რომ მშვიერ ბავშვებს მიუჩინოს კერძის საზრდელი,
ისე ლაშქარმა მტრის ლაშქარი ვერ გადაწონა,
სანამ ჰექტორი გმირულ საქმით დიადმა ზევსმა

არ დაამშვენა. გაარღვია გმირმა გოდლედი.
გამაყრუებელ ხმით შესძახა ტროელთა ლაშქარს:
440 ”ტროელნო გმირნო, გაანგრეთ არგიველთ ზღუდე
და მათს ხომალდებს ალი სტყორცნეთ ყოვლის შთანთქმელი!”

ასე აღაგზნო, კიდიტ-კიდე ხმა მისწვდა ყველას,
გოდოლს მიაწყდნენ, სწრაფად იწყეს ასვლა კედელზე,
ყოველ ღრიჭოდან გამოჩრილი შეხვდათ სათხედი.
445 ჰექტორს ხელთ ლოდი აეტაცა, იქვე რომ ეგდო
ძირგანიერი, კენწეროსკენ თანდათან წვრილი.
მას ცვენ დროის ორი კაციც, თუნდ მჯობთა მჯობი
ეგრე იოლად ბერკეტითაც ვერ დაუდებდა
ურემს, მაგრამ ლოდს მოერია მოყმე ადვილად.
450 შეუმსუბუქა ტვირთი ვაჟკაცს ცბიერმა ზევსმა.
მწყემსს რომ საწმისი მიაქვს, ფეხსაც არ მოუნელებს,
იგი ვერც კი გრძნობს, ხელს არ უშლის ტვირთის სიმძიმე.
ასე მსუბუქად კარიბჭისკენ მიჰქონდა ჰექტორს
ვეება ლოდი. კარი დახვდა მტკიცედ დახშული
455 საკლიტურებით, შიგ გაყრილი მძიმე საძალნი
სალტის შეეკრათ ორივ, ურთულს ეჭირა კარი.
დადგა ყრმა ბჭესთან. დარტყმა რომ არ გაცუდებოდა,
ლაჯი გაშალა, გაიზნიქა, შუაში დასცხო.
ორივ საძალი ჩამოგლიჯა, შიგ დაეხეთქა
460 ლოდი. კარიბჭემ დაიქუხა, ვედარც ურდულმა
უშველა, ირგვლივ გაიფანტა მყის ნაფოტები.
ბჭეში შეიჭრა საშინელი გმირი ჰექტორი.
დამესა ჰგავდა ქარიშხლიანს, რვალი ელავდა,
ყრმა მთლად სპილენძის თორნ-ჯავშანით შემოსილიყო.
465 ხელთ შუბი ეპყრა, გმირს ღმერთიც ვერ დააკავებდა,
როცა კარიბჭე შევლო. ცეცხლი ენთო თვალებში.
ტროელთ უბრძანა ბრბოდ მოჯარულთ, რომ მეყსეულად
გალავნის თავზე აჭრილიყვნენ. ასეც მოიქცნენ,
დაუყოვნებლივ შეესივნენ კომკს და გალავანს,
470 გახნსილ კარიბჭეს.
გაიფანტნენ დანაელთ სპანი,
გემს მიაშურეს. საშინელი განგაში ატყდა.

ქება მეცამეტე

ბრძოლა ხომალდებთან

ზევსმა ჰექტორი და ტროელნი მტერს შეატოვა,

- რომ ვაება და ომის ჯაფა არ ასცდენოდათ,
ხოლო თვით თვალნი სხივოსანნი მიაპყრო შორეთს -
თრაკიელთ მიწას - ცხენოსანთა, მისიელების -
- 5 მხნედ მორკინალთა, მხარეს განთქმულ ჰიპემოლოგსთა -
რძით გაზრდილ, ლატაკ, მაგრამ მუდამ მართალი ხალხის.
ტროისკენ თვალი შუქმოსილი არ მიუმართავს.
როგორ ეგონა, რომ უკვდავთა შორის კვლავ ვინმე
ქომაგად ტროელთ ან დანაელთ აღუჩნდებოდა!
- 10 მაგრამ არ დადგა უქმად ღმერთი პოსეიდონი,
ომს და კვეთებას რომ დამზერდა მთის მწვერვალიდან.
ტყიან სამოსის ციცაბოზე ჩამომჯდარიყო
თრაკიის მხარს. შორს მოსჩანდა იდე დიადი,
აქაველთ გემნი და ქალაქი პრიამოსისა.
- 15 ზღვის წიალიდან ამოსული სთნავდა დანაელთ,
ტროელთა ძალით დათრგუნვილებს, დრტვინავდა ზევსზე.
ადგა მრისხანე, გამოიჭრა მთის მწვერვალიდან,
თრთოლვა შეუდგათ მუხნარსა და უღელტეხილებს,
განაბულთ ტერფქვეშ უკვდავ ღმერთის პოსეიდონის.
- 20 სამი ნაბიჯი რომ გადადგა, მეოთხეზევე
გაჩნდა აიგას, ზღვის ყურეში სადაც ეგულვა
ოქროს სასახლე, სხივმოსილი, მარად უხრწნელი.
ეტლში შეაბა რაშნი რვალისფლოქვებიანნი,
შმაგად გაფრენილთ ერხეოდათ ოქროს ფაფარი,
- 25 ოქრო აისხა, მარჯვენაში ოქროს მათრახი
შვენოდა ღმერთსა, შედგა სწრაფად კამკაშა ეტლზე
და ზღვის ზვირთებზე გააქროლა, შეძრა ჯურღმული.
თავი ამოყვეს ვეშაპებმა, იცნეს მეუფე.
ლაღად გაშლილ ზღვას მყის რაშებმა გადაუქროლეს,
- 30 სპილენძის ღერში წყლის ჭავლეს თითქმის არ ეხებოდა.
ხომალდებისკენ ფეხმარდ მერნებს აელოთ გეზი.
არის ყურეში ერთი მღვიმე ზვირთების ზემოთ,
ტენედოსის და კლდე-პიტალო იმბროსის შუა.
იქ შეაჩერა რაშნი ღმერთმა პოსეიდონმა.
- 35 მოხსნა ეტლიდან, მისცა საზრდო ამბროსიული
და მკვირცხლ ფეხებზე ამოაკრა ოქროს ხუნდები,
ჯაჭვით დააბა, რომ ადგილზე კვლავ დახვედროდნენ
და თვით გასწია აქაველთა მხედრობისაკენ.
- ტროელთ სპა მძლავრი, ვით გრიგალი, ალი მგზნებარე,
40 ჰექტორს საომრად მიჰყვებოდა საზარ ყიჟინით,
გულმიცემულნი ოცნებობდნენ: დავწვავთ გემებს
და აქაველებს ხომალდებთან მივაჟუჟავთო.
მაგრამ ღრმა ზღვიდან ამოსული ქვეყნისმრყეველი
პოსეიდონი არგიველთ სულს აღაზევებდა.

- 45 კალქანტს ემსგავსა, სახითა და ომახიან ხმით,
 თავდაპირველად სიტყვა უთხრა ფიცხ აიანტებს:
 ”აიანტებო! თქვენდა ძალგიდთ ხსნა აქაველთა,
 გამკობთ სიმხნევე, ლტოლვაც ფიქრად არ გაგივლიათ.
 სხვაგან ტროელთა მძლე მარჯვენის შიში არა მაქვს,
 50 ქონგურებიან გალავანში ბრბოდ შემოჭრილთა,
 ყველგან მამაცად დახვდებიან აქაველთ სპანი.
 აქ კი უსაზღვრო შიში მიპყრობს, ვაი თუ გვძლიონ,
 აქ ხომ ღველფივით მოგიზგიზებს სპა მოჰყავს ჰექტორს,
 თავის თავს ყოვლისშემძლე ზევსის შვილს რომ უწოდებს!
 55 ნეტავ, ღმერთებმა ჩაგინერგონ გულში სიმტკიცე,
 რომ თქვენი თავიც გაამხნევოთ და სხვაც შემკრთალი!
 რაგინდაც შმაგი იყოს, გემებს არ დაანებებთ,
 თუნდ აქეზებდეს თვითონ ზევსი ოლიმპიელი!”

თქვა და თვით კვერთხით ღმერთი ქვეყნის შემარყეველი
 60 შეეხო გმირებს, საშინელი ძალით ადავსო.

მსუბუქ-ყო მათი სახსრები და მძლავრი მარჯვენა.
 თვით კი გაიჭრა, ვით ალალი, ცად მოლივლივე,
 ციცაბო კლდიდან სანადიროდ რომ ჰკრავს ირაოს,
 რათა დააცხრეს ფრინველს, შიშით აფრთხიალებულს.

65 იმასა ჰგავდა პოსეიდონ ქვეყნის მრყეველი.
 პირველად იცნო ღმერთი გმირმა ოილევის ძემ,
 პირველად მანვე უთხრა მამაც ტელამონიონს:
 ”უეჭველია, აიანტო, ოლიმპოს მკვიდრი
 ემსგავსა მისანს და გვიბრძანა დაცვა ხომალდთა.

70 არ კალქანტია იგი, ბრძენი ჩიტთამჩხიბავი,
 კვალიც შევიცან, მძლავრ წვივებით ღვთაება, ჩვენგან
 უკუქცეული.

ღმერთის ცნობა ძნელია როდი.

ჰოდა, ვგრძნობ კიდეც, მკერდში გული გამხნევებული
 საომრად მიწევს წინანდელზე უფრო მგზნებარედ,
 75 მძლავრი მხარ-მკლავი და სახსრები ბრძოლად ამენტო”.

ჰრქვა და მიუთო აიანტმა ტელამონიონს:

”ოღონდაც! შუბზე მეწვის ხელი ბრძოლის სურვილით,
 სული აღმენტო, მოუსვენრად მითრთის ტერფები,
 ლამის წამიღონ! ახლა მინდა მარტო გავიჭრა
 80 პრიამეს ძესთნ, მძვინვარესთან შესარკინებლად!”

ასე ერთმანეთს უთხრეს სიტყვა აღგზნებულმა
 ბრძოლის კოცონით, ღმერთმა გულში რომ გაუღვივა.
 იმ დროს ღვთაება აქეზებდა მათს უკან მდგომ სპას,
 ნავ-ხომალდებთან სულს დაშრეტილს რომ იბრუნებდნენ.
 85 მებრძოლებს, სასტიკ ჯაფით ძალაგამოლეულებს,

- გულს მოსწოლოდათ მწუხარება, რაკი ხედავდნენ
 ტროელთა ლაშქრის გალავანთან ბრბოდ შემოსულს.
 მათი ზეიმი ცრემლებს ჰგვრიდათ, სირცხვილს და სიკვდილს
 ვერ ავიცდნეთო. მაგრამ ღმერთი ქვეყნის მრყეველი
- 90 ანაზდად გაჩნდა, წამოშალა ფალანგნი სპათა.
 პირველად ტევკროსს და ლეიტოსს მიადგა ღმერთი;
 იქ - პენელეოსს, მამაც თოანტს და დეიპოროსს,
 აქ - მერიონეს, ანტილოქოსს, ბრძოლანაცადებს
 ფრთიანი სიტყვით მიმართავდა გასამხნეველად:
- 95 "ვაი, სირცხვილი, არგიველნო ჭაბუკნო!
 მე ვთქვი,
 რომ დაიცავდით მამაცურად ზღვად მცურავ გემებს!
 მაგრამ თუ შიშით თქვენც ასპარეზს გამოქცევინართ,
 საბედისწერო დღ დამდგარა! გძლევენ ტროელნი!
 ახა-ვაიმე! ეს რა ნახა ჩემმა თვალებმა,
- 100 რა სასწაული, რომ მეგონა არ მოხდებოდა:
 ტროელნი გემებს თავს ესხმიან, წინათ დაზაფრულ
 და მოცახცახე შვილებს ჰგავდნენ, უსიერ ტევრში
 ფეხაკრეფილებს, ომისათვის არ გაჩენილებს,
 საზრდოდ განწირულთ ტურა-მგელთა და ფოცხვერთათვის.
- 105 განა ტროელნი აქაველთა შიშით არ თრთოდნენ,
 ვერ უდგებოდნენ წინ წამითაც მათს სიმამაცეს!
 ახლა კი, დახეთ ციხიდან შორს, გემთან იბრძვიან!
 მეფის საქციელს მოჰყვა ეს და სისუსტე ჯარის,
 მბრძანებლის ჯიბრით რომ არ უნდა გემების დაცვა
- 110 და მტრის ალყაში დასალუჰად თავსაც იმეტებს!
 გრცხვენოდეთ! თუნდაც დამნაშავე იყოს საშინლად
 გმირი ატრიდი, თემისთავი აგამენონი,
 თუნდ პელიდისთვის აეყაროს მართლაც პატივი,
 ერთი წამითაც არ გმართებდათ უკან დახევა!
- 115 ჩვენც თავს ვუშველოთ: კეთილშობილ გულს ეშველება!
 ზნეს სამამაცოს თქვენ ივიწყებთ, მთელს მხედრობაში
 უმამაცესნი! მე თავს რისხვას არც დავატეხდი
 მეომარს, თუკი მხდალია და გაურბის ბრძოლას,
 მაგრამ თქვენს გამო აღშფოთებით შემემძრა სული!
- 120 ვაი-ბეჩავნო! თქვენ მოუტანთ ვაებას ყველას
 ამ სიძაბუნით! გონს მოეგეთ, საით წაუხვალთ
 სირცხვილს, ყვედრებას! გადამწყვეტი იწყება ბრძოლა!
 ჰექტორი უკვე თავს დაესხა მაღალ ხომალდებს;
 ბჭენი დალეწა, დაამტვრია საკლიტურები!"
- 125 ასე უხმო და გაამხნევა სპა აქაველთა.
 აიანტებთან დადგნენ გმირნი კედლად შეკრულნი.
 არესს, ათენას - სპათა განმწყობს როდი შეეძლოთ
 შვება არ ეგრძნოთ მათი ნახვით: მძლე მეომართა
 ფალანგი ტროელთ და ღვთაებრივ ჰექტორს ელოდა.

- 130 შუბი ებჯინა შუბს, ფარი-ფარს გაუთავებლად,
ჩაჩქანი - ჩაჩქანს, და კაცი კაცს ედგა მხარდამხარ.
ზუჩის თავბოლო კაშკაშებდა, ზუჩი და ზუჩი
ხშირ ფალანგებში ირხეოდა ხოლმე მრისხანედ,
ვაჟკაცთა ხელში შემართული შუბი ტოკავდა.
- 135 ტროელთ მიეჭრნენ, შერკინება სწყუროდათ გმირებს.
მაგრამ დაასწრეს, ტროელებმა დასცხეს,
ჰექტორი
ეკვეთა, როგორც მძიმე ლოდი, კლდეს მოხეთქილი.
როს შემოდგომით მთის ნაკადი ანგრევს წახნაგებს,
თქეში გააპობს პიტალო კლდის საძირკველს მტკიცეს,
- 140 ლოდი მოფრინავს, ტკაცა-ტკუცი ხეებს გაუდის,
არსად არ უხვევს, ჯიქურ მოდის, სანამდის ველზე
დაენარცხება. იქ კი ბოლოს წყნარდება შმაგი.
მას ჰგავდა ჰექტორ, ისწრაფოდა ზედ ზღვამდე გაჭრას,
გემთა, კარავთა, აქაველთა გვამების გავლით,
- 145 მაგრამ, როს შეხვდა მტრის ფალანგებს შემჭიდროებულთ,
ზედ მივარდნილი შედგა.
მედგრად აქაველთ ძენი
ორმხრივ წამახულ ოროლებით და ხმლებით დახვდნენ.
უკუაქციეს. დაიხია ძლეულმა ძალით.
ყურისწამლები ხმით შესძახა ტროელთა რაზმებს:
- 150 "ტროელებო და ლიკიელნო, დარდანელებო!
შესდექით, დიდხანს აქაველნი ვერ გამიძლებენ,
თუნდაც კოშკივით წინ აღმართონ მთელი ლაშქარი.
შუბით გარშემო მიმოვფანტავ, თუკი ნამდვილად
ღმერთი მყავს შემწედ, ყოვლისშემძლე, ჰერას მეუღლე!"
- 155 ასე შესძახა, ალაზევა სული მებრძოლთა.
დეიფობოსი მეოცნებე, პრიამოსის ძე,
სპას გამოეყო, მკერდს მიიკრა ბაკმული ფარი,
წინ მიიწევდა ტერფმსუბუქი, ფარს შეყუჟული.
მაგრამ უსწორა მერიონემ ელვარე შუბი
- 160 და ბაკმულ ფარში გაეჭედა შმაგი დიბლიგი,
ვერ გაატანა მოზვრის ტყავში, და შუბისტარი
ზედ გადაემსხვრა, სულშეძრულმა დეიფობოსმა
ოროლის შიშით მოიშორა ფარი ბაკმული,
ტყავადაკრული. მერიონე მეგობართ კერებულს
- 165 კვლავ შეუერთდა გამწყრალი და ბედზე მჩივანი,
რომ შუბთან რთად გამარჯვებაც დაჰკარგა ნაღდი.
სწრაფად წავიდა აქაველთა ბანაკისაკენ,
რომ დიდი შუბი მოეტანა თვისი კარვიდან.

სხვები იბრძოდნენ, საშინელი გმინვა ისმოდა.

- 170 ტევკროსმა დასცა მძლე მებრძოლი თავდაპირველად -
იმბრიოს, ვაჟი მენტორისა, ცხენმრავალ კაცის.

აქაველთ ლაშქრის შემოჭრამდე პედაიოსში
მედესიკასტე ესვა ცოლად, პრიამეს ბუში.
მაგრამ გემებით არგიველთა სპა რომ მოადგა
175 ილიონს, ომში ტროელთ შორის ბრწყინვალე მოყმე.
პრიამეს სახლში, ვით მეფის ძეს, ერგო პატივი.
მას შიგ ყვრიმალში დასცხო შუბი ტელამონიდმა
და კვლავ დაადრო.

მოიკვეთა, როგორც კოპიტი
სერზე გაშლილი, შესამჩნევი უკვე შორიდან,
180 რვალთ მოჭრილი, მწვანე შტოით დანარცხებული.
დაეცა მოყმე და ჟღრიალი გაიღო თორნმა.
მივარდა ტევკროს, რომ აერთვა აბჯარ-ბეთქარი,
მაგრამ ჰექტორმა მოელვარე ოროლი სტყროცნა.
შენიშნა გმირმა, ძლივს გაუსხლტა შუბს, შმაგად ნასროლს,
185 ამფიმაქოსს, აქტორიონ კტეატოსის ძეს,
ბრძოლად შემოჭრილს, განეწონა მკერდში ოროლი.
ზათქით დაეცა და გაიღო ზრიალი თორნმა.
გაიჭრა ჰექტორ, რომ ჩაჩქანი რვალთ ნაჭედი
მსწრაფლ ხელთ ჩაეგდო განგმირული ამფიმაქოსის.
190 მაგრამ აძგერა აიანტმა თავდამსხმელს შუბი.
ველარ გაკვეთა შუბმა ტანი, ირგვლივ სპილენძით
შემოსალტული, მაგრამ ფარის შუაგულს მოხვდა,
ძალა იგრძნო და უკუიქცა ჰექტორი. მოკლულთ
თავი ანება.

გაათრიეს გვამნი არგიველთ.
195 ამფიმაქოსი სტიქიოსმა და მენესთევსმა,
მხნე ათენელთა ბელადებმა თან წაიყვანეს,
ხოლო იმბრიოსს მიათრევდნენ აიანტები,
როგორც ლომი - ჯიხვს, კბილგაბასრულ ძაღლების
ნადავლს.

ამაყად მიაქვს ფოთლებაშლილ ხშირ ბუჩქნარებში,
200 სისხლიან ყელში ჩაუვლია ხარბი ღოჯები.
ასე ეჭირათ გვამი მაღლა, აიანტები
მკერდზე აგლეჯდნენ ბექთარს, თავი ძირს ჩაქინდრული
ოილევის ძემ მოაკვეთა, შურისმგებელმა
შორს მოისროლა, როგორც ბურთი, ტროელებისკენ
205 და გმირ ჰექტორის ფეხების წინ გაგორდა თავი.

რისხვით აინთო პოსეიდონ მისი ბადიშის
მკვლელობისათვის, სასტიკ ომში რომ სძლია მტერმა.
მოისწრაფოდა აქაველთა ბანაკისაკენ,
დანაელთ გულს ადაგზნებდა ტროელთ საგლოვად.
210 იდომენევსი ღმერთს შემოხვდა, გმირი მეგობარს
დასცილებოდა სულ ახლახან, ბრძოლის ველიდან
ახლად მოყვანილს და მუხლს ქვემოთ სასტიკად დაჭრილს.

მოყმე მოძმეთა მოყვანილი მიახლო აქიმს,
თვით კი დაბრუნდა, კვლავ ბრძოლის ველს მიესწრაფოდა.
215 მამაცს მიმართა პოსეიდონ მიწისმრეველმა,
ომახიან ხმით ანდრემონის ძის თოანტისა,
პლევრონის მკვიდრის, კალიდონის მთიან მხარეში
ეტოლიელთა მეფის, ღმერთებზე პატივდებულის:
”კრეტელთ მრჩეველო იდომენევს, რა უყავ ქადილს,
220 აქაველთ ძენი რომ ეტყოდნენ ტროელთა ლაშქარს?”

მას შეესიტყვა იდომენევს, კრეტელთ ბელადი:
”თოანტო, ვგონებ, დამნაშავეს ვერ ნახავ ვერვის,
ძალას არ ვზოგავთ, მზად ვართ კიდევ მტერს შვერკინოთ.
სიმხდალეს არვინ შეუბორკავს, არვინ გვყავს უქმად,
225 არვინ გაუბრის სასტიკ ბრძოლას. მაგრამ ეტყობა,
ზევსს ყოვლისშემძლეს ურჩევნია, შორს არგოსიდან
აქვე იხილოს უსახელოდ დაცემა ჩვენი!
შენ კი თოანტო, მარდ მტკიცე სულით განთქმულო,
მუდამ ამხნევებ, ვინც ივიწყებს ზნეს სამამაცოს,
230 ახლაც ნუ დათმობ სულს მებრძოლთა, შთაბერე ძალა!”

მყისვე მიუგო პოსეიდონს მიწისმრეველმა:
”ო, იდომენევს, ნურც გასცლია ტროელთ ნაპირებს,
შინ ნურც წასულა, სათამაშოდ ქცეულა ძაღლთა,
ვინც თვისი ნებით დაეთხოვოს ჭირ-ვარამს ბრძოლის!
235 გასწი, აისხი იარაღი, ჩვენ ერთად გვმართებს
დღეს მოქმედება. შესაძლოა, გავუძლოთ ორმაც,
ორი უძლიერეც ძლიერია, თუ ერთად იბრძვის,
ჩვენ კი ცალ-ცალკე უძლიერესთ ვერკინებოდით!”

თქვა და კვლავ ღმერთი დაუბრუნდა კაცთა საზრუნავს.
240 იდომენევსი კეთილნაგებ კარავს მიადგა.
შეიარაღდა, ხელთ აიღო ოროლი ორი
და გამოიჭრა, როგორც ელვა, რომელსაც ზევსი
ყოვლადძლიერი ტყორცნის ხოლმე ოლიმპოს მთიდან
კაცთ სასწაულად, მოქრის, იწვის თვალისმომჭრელი. . .
245 ასე მსრბოლს ვაჟკაცს უელავდა მკერდზე სპილენძი.
შეხვდა მსახური მერიონე სახელგანთქმული.
კარავთან, სადაც რვალის შუბის აღება სწადდა,
მოყმეს მოჩქარეს სიტყვა უთხრა იდომენევსმა:
”მოლოსის ძეო მერიონევ, ფეხმარდო კაცო,
250 აქ რას მოსულხარ, დაგიგდია ბრძოლა სასტიკი?
ისრით დაკოდისლ სალმობა ხომ არ მოგრევი?
იქნება ბრძოლის ამბავს მეტყვი? თუმცა მე თვითონ
იქ მივალ, არა კარვის ჩრდილში მოსასვენებლად!”

ბრძენმა მსახურმა მერიონემ მიუგო ბელადს:

255 "რვალისაბჯროსან კრეტელთ მეფევ იდომენევსო!
მოვედი, ვინძლო შენს კარავში ამელო შუბი,
თუკი შემოგრჩა. რაცა მქონდა, ნაფოტად იქცა,
დეიფობოსის ფარს რომ მოხვდა, უზომოდ მძლავრის".

კვლავ უთხრა კრეტელთ წინამძღოლმა იდომენევსმა:

260 "შუბი თუ გინდა, ერთსაც ნახავ და ბარე ოცსაც
კარვის კედელთან ჩამწკრივებულს და მოელვარს.
ყველა მათგანი ოძში მოკლულ ტროელთ ავართვით.
გავბედავ, ვიტყვი, ბრძოლაში შორს როდი ვიდექი,
ამიტომ უხვად შუბებიც მაქვს, ფარებიც რვალის,
265 თორნ-მუზარადნი მოკაშკაშე-მოელვარენი".

ბრძენმა მსახურმა მერიონემ მიუგო ისევ:

"ჩემს კარავშიაც, შავ გემშიაც უხვად მიყრია
ნაალაფევი ტროის მხრიდან. შორსა მაქვს ოღონდ.
თვით მე ვიქადი: არ მჩვევია სიმხნის დაკარგვა.
270 მებრძლთ სახელის მოსახვეჭელ სასტიკ ბრძოლებში
მეწინავეთა შოის მყისვე გავჩნდები ხოლმე.
იქნებ სპილენძისქიტონიან აქაველთ ჯარში
სხვამ ეს არ იცის, მაგრამ, ვგონებ, შენ მაინც მიცნობ!"

კვლავ უთხრა კრეტელთ წინამძღოლმა იდომენევსმა;

275 "ვიცი მე შენი სიმამაცე, თქმა აღარ გინდა!
ყველაც გაიგებს, თუ გემებთან დავრჩით საფარში,
რადგან იქა ჩანს ხოლმე ძალა ჩასაფრებულთა.
იოლად იცნობ მებრძოლს მამაცს და კაცს წახდენილს.
ფერი ფერსა ცვლის ნირწამხდარი მოყმის სახეზე,
280 სიმტკიცეს აცლის მინავლული ძალი სულისა.
ხან ერთ მუხლს ჩახრის, ხან ორივე ჩაეკეცება,
მკერდში გაუდის ბაგა-ბუგი გულს აძგერებულს.
სიკვდილის შიშით აკაწკაცებს კბილებს მთრთოლვარე.
ფერი არ მისდის მამცს, გული უცემს თანაბრად,
285 ზის მტკიცედ სანგარს ჩასაფრებულ მამაცთა გვერდით,
მტერთან ბრძოლაში მალე ჩაბმის მსასოველი.
შენს სიმამაცეს იქ სწორედ რომ ვერ გაკილავდნენ!
მტერთან მორკინალს თუ გნახავდნენ მოწყულს ან
მოკლულს,
არა კისერი, არა ზურგი განიპებოდა,
290 შეაგებებდი გულმკერდს ოროლს, გულისკოვზს ისარს,
მეწინავეთა შორის მედგრად მტრისკენ გაჭრილი.
კმარა ბაასი! ბავშვებივით ვთამაშობთ თითქოს!
ვაი-თუ ვინმემ თავხედური გვაკადროს სიტყვა!
შედი კარავში, კვლავ დაბრუნდი შუბშემართული!"

295 დაემორჩილა მერიონე არესის მსგავსი,
აილო შუბი, მოჭედული ელავარე რვალით,
ბრძოლის წყურვილით ანთებული გაჰყვა წინამძღოლს.
გეგონებოდა, მოქრის არეს, კაცთა მმუსვრელი,
თან ძე მოჰყვება - შიშის ღმერთი, მისებრ უშიში

300 მამაცის სულსაც რომ თავზარს სცემს საზარ ბრძოლის
ჟამს.

მთიან თრაკიას მოჰვებიან ეფიროსისკენ,
ან ფლეგიელებს თავს ესხმიან, არც შეისმენენ
ხალხის ხმას, ძლევას არგუნებენ მხოლოდ ერთს, რჩეულს.
ასე გაიჭრნენ მერიონეც და იდომენევს

305 ბრძოლის ველისკენ, შემოსილნი ელვარე რვალით.

გზად მერიონემ მიაძახა გმირ იდომენევს:
”ო, დევკალიდო, სად გასურს ბრძოლის ალში ჩაება?
მარჯვენა კიდეს მხედრობისა, თუ შუაგულში?
იქნება მარცხნივ? მე მგონია, იქ უფრო მეტად

310 სჭირდება შველა ხუჭუჭთმიან აქაველთ ლაშქარს”.

მიუგო კრეტელთ წინამძღოლმა იდომენევსმა:
”გემთა შუაგულს მამაცურად სხვებიც იცავენ:
აიანტები და ტევკროსი, აქაველთ შორის
მძლე მშვილდოსანი, მორკინალიც არანაკლები.

315 იქ იკმარებენ, რომ გაადღონ გაუმაძღარი
ომით ჰექტორი, თუნდაც უფრო ძლიერი იყოს!
გაუჭირდება, თუმც სიშმაგე მოსჭარბებია,
მათს სიმამაცეს მოერიოს და მკლავთა ძალას,
თუნდ ერთი გემი გადაბუგოს, უკეთუ ზევსი

320 თვით არ გატყორცნის ხომალდისკენ ფიცხელ ჩირაღდანს.

ტელამონიდი არ დაუთმობს მოყმეს ბრძოლაში,
მოკვდავის შობილს და დემეტრეს ნაყოფით ნაზარდს,
თუკი სპილენძით ან ქვით ძალუმს იყოს ვნებული.
თვით აქილევესსაც, სპათა მნგრეველს, არ შეუდრკება

325 ხელდახელ ომში, ჩამორჩება მხოლოდ სიმარდით.

მარცხენა მხარეს მივაშუროთ და მალე ვნახავთ,
სხვას განვადიდებთ, თუ დიდებას მოვიმკით თვითონ!”

თქვა და გაიჭრა მერიონეც არესის მსგავსი,
ნაჩვენებ ლაშქარს მიაღწია გმირმა ფეხმარდმა.

330 იდომენევსი რა იხილეს - ქვა და პიტალო
ველს მოანგრევადა, მოჰყვებოდა მძლავრი მებაჯრე,
ერთხმად იხუვლეს, შეეგება ყველა ერთობლივ
და ხომალდების კიჩოებთან ატყდა გნიასი.
როს მოსისინე ქარს ქარქვეტი შეეხეთქება

- 335 გაგანია დღეს, ბუღით როა გზა დაფარული,
 გაშმაგებულნი მტვრის სქელ ღრუბელს აიტაცებენ.
 ასე გააფთრდა მაშინ ბრძოლა, აენთოთ გული
 შესარკინებლად და ორლესულ რვალთა კვეთებად.
 გარს სარბიელი გადაშავდა შუბისტარებით,
- 340 ისე გრძელით და ისე ხშირით, ვით ტყე უღრანი.
 თვალს ჭრიდა ჩაჩქნის ელვარება (ცეცხლი ეკიდა),
 შუქი ბექთართა, სხივოსანთა ფართა, ბაკმულთა.
 მართლაც გულადი უნდა იყოს ამის მნახველი,
 რომ სიმხნე შერჩეს და ყელს სული არ მიეხვინოს!
- 345 მრავლის შემძლე და უძლეველმა კრონიონებმა
 ორ აბჯარასხმულ ტომს ასეთი ურვა არგუნეს.
 ზევსი ტროელებს და გმირ ჰექტორს მოსავდა ძლევიით,
 განადიდებდა ამით იგი ფეხმარდ აქილევსს,
 მაგრამ აქაველთ აღსასრული ტროის კედლებთან
- 350 არ სურდა, მხოლოდ თეტისსა და მის ძეს აღხენდა.
 პოსეიდონი არგიველებს გაჰყვა ბრძოლაში,
 ჭაღარა ზღვიდან ამოსული, სწყალობდა მოყმეთ,
 ტროელთა ძალით დათრგუნვილებს, დრტვინავდა ზევსზე
 ორივე ღვთაება ერთი სისხლის და მოდგმისაა,
- 355 მხოლოდ ზევსს, ადრე დაბადებულს, უნახავს მეტი.
 უფროსის შიშით ხალხს აშკარად ვერ ქომაგობდა,
 მოკვდავის სახით მოევლინა ღმერთი მებრძოლებს.
 ღმერთებმა შულლის, დამლუპველი ბრძოლის ბაგირი
 ორივე ლაშქრის წინ გაჭიმეს და გადანასკვეს
- 360 გაუწყვეტელი, ზედ მრავალს რომ მიემსხვრა ფეხი.
 სპათა აღმგზნები მეომარი, უკვე ჭაღარა
 იდომენევსი ტროელთ შეხვდა და ჰყო სილტოლვად.
 კაბესიელი ოთრიონევს დასცა, ახლახან
 ტროას მოსული, მოიმედე სახელ-დიდების.
- 365 პრიამოსს სთხოვა მან ასული, ტურფა კასანდრე,
 ძღვენი არ მისცა, მაგრამ დიდი საქმე იქადა:
 გავამევებო ქალაქიდან ძეებს.
 ასულს დაპირდა პრიამოსი, მისცემდა კიდეც
 და ამიტომაც თავდადებით იბრძოდა გმირი.
- 370 იდომენევსმა მას ელვარე სტყორცნა ოროლი,
 დაჭრა ამაყად გამოჭრილი, სპილენძის თორნმა
 ვერ იხსნა მოყმე, ჩაეჭედა მუცელში შუბი.
 ზათქით დაეცა და ამაყად უთხრა მძლეველმა:
 ”ოთრიონევსო! მე უდიდეს კაცად ჩაგთვლიდი,
- 375 თუ აღასრულებ, რაც აღუთქვი მოხუც პრიამოსს,
 იგი ხომ ცოლად ულამაზეს ასულს დაგპირდა.
 ჩვენც დაგპირდებით, შევასრულებთ კიდევაც აღთქმას:
 მიიღებ ასულს ატრიდისას, საუკეთესოს,
 მას საქორწილოდ არგოსისან მოვიხმობთ, ოღონდ

380 დაგვანგრევიანე ილიონი ლაღად ნაგები!
გამომყევ, გემთან დავამთავროთ ჩვენ გარიგება,
განა მზითევეზე ხელმომჭირნე მაჭანკლები ვართ?”

თქვა და ფეხებით დაითრია ბრძოლის ველიდან,
მაგრამ მიეჭრა ასიოსი შურისმგებელად.

385 იგი ცხენებს წინ მოუძღოდა. ზედ მის ბეჭებთან
მოფრუტუნებს წარმართავდა მარჯვე მეეტლე.
მიეჭრა ტიდიდს, მაგრამ უმაღ დაასწრო გმირმა,
ხორხში, წვერს ქვემოთ გაუტარა ბასრი ოროლი.
მიწას დაასკდა, როგორც ალვა, მუხა ან ფიჭვი,

390 რომელსაც მთაში შეშისმჭრელნი გალესილ ცულით
გარს უვლიან და ჭრიან გემის მორად განზრახულს.
ასე განირთხა თვის ეტლის წინ გმირი ასიოს,
კბილთა ღრჭიალით რომ ფხოჭნიდა სისხლიან მიწას.
მეეტლეს ჭკუა გაფანტვოდა, გაშეშებული

395 და ფერმიხდილი იდგა, მტერსაც ვერ გაქცეოდა.
მას ანტილოქემ ბასრი შუბი ბრძოლისმოყვარემ
მკერდქვეშ აბგერა, ვერ დაიცვა რვალის ჯავშანმა
შუქმოელვარემ, ჩაიძირა ნაწლავში შუბი.
ამოიგმინა, ჩამოვარდა ძვირფას ეტლიდან.

400 ანტილოქოსმა, ნესტორის ძემ მარდი ცხენები
მსწრაფლ გააქროლა რვალმშვენიერ აქაველებთან.

დეიფობოსი იდომენევს ასიოსისთვის
შურისმგებელი მსწრაფლ მიეჭრა ელვარე შუბით,
მაგრამ შენიშნა, რვალს გაექცა მომაკვდინებელს

405 იდომენევსი, უზარმაზარ ფარს შეეფარა,
მოზვრი ტყავით და მოელვარე რვალით გაჭედილს.
ზედ გარდიგარდმო ფარს ჰშვენოდა ორი კაუჭი,
მის ქვეშ შემალულს შუბმა თავზე გადაუქროლა.
წვერიდა გაჰკრა და ჟღრიალი გაიღო ფარმა.

410 მაგრამ ძლიერ ხელს შუბი ფუჭად არ დასცდენია:
ჰიპასიდს მოხვდა, ხალხთა მეფეს, მამაც ჰიპსენორს,
მკერდში ჩაექდო, ჩაუკეცა იქვე მუხლები.

დეიფობოსმა მყის შესძახა ძლევიტ ამაყმა:
”ავიღე სისხლი ასიოდის და ახლა, მჯერა,

415 ჰადესის პირქუმ სასახლეში შევა შვებითაც,
გმირს მივუჩინე ღირსეული თანამეგზური!”

ასე რომ ბრძანა, არგიველნი მით აღაშფოთა,
ყველაზე მეტად ანტილოქეს სული მებრძოლი.
მან არ დატოვა განგმირული მეგობრის გვამი,

420 სწრაფად მიიჭრა, მიაშველა ელვარე ფარი.
იმავედროულად დაიხარა ორი მებრძოლი -

ექიოსსი ძე მეკისტევესი და ალასტორი,
გლოვა-გოდებით გემებისკენ წაიღეს გვამი.

იდომენევესი არ ცხრებოდა, არ იღლებოდა,
425 რომ ტროელთათვის მოეტანა ღამის წყვდიადი,
ან თვით ეგემნა და აქაველთ ლაშქარი ეხსნა.
ესიეტაოს-ღვთისშობილის ძე დასცა გმირმა -
ალკათოოსი, გმირ ანქისეს ძვირფასი სიძე.
ჰიპოდამიას ქმარი იყო, მეფის ასულის,
430 თავს რომ ერჩივნათ მამასა და ღირსეულ დედას:
იგი მშვენებით, დიდი ჭკუით, სიტყვით და საქმით
მეგობარ ქალებს ყველას სჯობდა, აკი ამიტომ
ერგო ქმრად ტროის მოქალაქე საუკეთესო.
ეს კაცი დასცა გმირის ხელით პოსეიდონმა,
435 ამოუღამა თვალი, ფერხნი მყის დაუბორკა,
აღარც გაქცევა, არც დამალვა შეეძლო მოყმეს,
შიშით შკრული, ვით ბოძი, ხე ტოტებმაღალი
გაშეშებული იდგა იგი, იდომენევესმა
მკერდში ამგერა შუბი, კვართი გაჭრა სპილენძის,
440 ომში მრავალგზის რომ იცავდა გმირს სიკვდილისგან.
ბექთარმა, შუბით გაპობილმა ყრუ ხმა გაიღო,
მოყმე დაეცა, შუბისწვერი გულს განეწონა,
და გულისმგერამ აათრთოლა თვით შუბისტარი.
მაღე არესმა ძლიერება დააცხრო გმირის.
445 იდომენევესმა, ღვაწლისამძლე, რიხით შესძახა:
”ო, დეიფობოს, ღირსეულად ხომ ვუზღე ვალი?
სამი დავაკალ ერთს!

შენ კვებნა გჩვევია მხოლოდ,
ტიალო! აბა ერთი თვითონ მოდი და ნახავ -
ზევისის ნაზარდი რა ვაჟკაცი მოვსულვარ ტროას!
450 მან შვა მინოსი, კრეტის მცველი,
მინოსმა შობა
დეკალიონი, სვიანი ძე,
დეკალიონმა
ძე მშობა, კრეტის უთვალავი ტომის მეუფე
და ხომალდებმა მომიყვანეს იქიდან დროას,
შენს დასალუპად, შენი მამის, ყველა ტროელის!”

455 ასე თქვა. მაგრამ ყოყმანობდა დეიფობოსი:
რა ექნა, ვინმე ტროელ ვაჟკაცს შეერთებოდა
და ორს ებრძოლათ, თუ პირისპირ ესინჯა ძალა.
ამ ფიქრში იყო და იაზრა: უმჯობესია
გამოვძებნო ენეასი. რაზმების ბოლოს
460 იხილა გმირი. მრისხანებდა კვლავ პრიამოსზე,
რამეთუ მეფე არ მოსავდა მამაცს პატივით.

მის წინ დადგა და მიაგება ფრთიანი სიტყვა:

”ენეას, ტროელთ მბრძანებელო, თუკი ახლობელთ
ბედი გაწუხებს, შეეწიო უნდა მეგობრბს.

465 წამო, დავიცვათ ალკათოოს, რომელიც ჭაბუკს,
სიძედ რომ გერგო, თავის სახლში თავს გვევლებოდა.
იდომენევსმა დასცა იგი, მძლე შუბოსანმა”.
ასე უთხრა და მკერდში სული აუბოხოქრა.
დევეკალიდისკენ გამოიჭრა ბრძოლის მსურველი.

470 მაგრამ არ შედრკა, ყმაწვილივით იდომენევსი.
იდგა ურყევად, ვით მთის ტახი ძალმოცემული,
მონადირეთა თავდასხმას რომ მოელის სასტიკს
უკაცურ ტყეში, აუბურმგლავს მრისხანედ ქედი,
თვალი უკვესავს მხეცს, ვით ალი წვეტიან ღოჯებს

475 აჩენს, მზად არის ყირამალა დაუშვას მტერი.
ასე ელოდა იდომენევს ფეხმოუცვლელად
მისკენ გამოჭრილ შმაგ ენეასს, მხოლოდ მებრძოლებს
მხნედ მოუხმობდა: ასკალაფოსს და დეიპოროსს,
აფარევსსა და მერიონეს, ბრგე ანტილოქოსს.

480 ომნაცად გმირებს მიმართავდა ფრთიანი სიტყვით:

”აქეთ, ო, აქეთ, საყვარელნო, ნუ მტოვებთ მარტო -
საშინელია ენეასი! იგი თავს მესხმის,
ორთაბრძოლაში, კაცთ კვლაში ვინ შეედრება!

ბრწყინავს პირველი სიყმაწვილის ფერით და ძალით!

485 ჩვენ რომ ტოლფერნი ვიყოთ ხანით, ვითარცა სულით,
ან მე ან იგი გამარჯვებით ვიამაყებდით!”

ასე ამბობდა, ერთსულოვნად მივიდნენ მასთან
მებრძოლნი, გვერდით ამოუდგნენ, ფარი შემართეს.

ხოლო ენეას აქეზებდა თავის ლაშქარსაც,

490 უხმობდა პარისს, დეიფოროსს, ღმერთებერ აგენორს,
ტროელთა რაზმებს მასთან ერთად რომ მოუძლოდნენ.
ყველა მოვიდა, როგორც მძლავრ ვერძს მიჰყვება ფარა
იალალიდან სარწყულებლად და მწყემსიც ხარობს.

ასე ლაღობდა სულით მოყმე, მძლე ენეასი,

495 როცა ხედავდა მისკენ სწრაფად მომავალ ლაშქარს.

ალკათოოსის ირგვლივ ბრძოლა გაჩაღდა მძაფრი,

ვეება შუბებს იღერებდნენ, სპილენძი მკერდზე

ხშირი კვეთებით ჟღრიალებდა ყურის წამღებად.

ორი მედგარი აბჯროსანი, ორი მამაცი

500 ენეასი და იდომენევს, არესის მსგავსნი

ერთურთს უშენდნენ რვალს, სიკვდილის მომასწავებელს.

პირველად სტყორცნა იდომენევსს მხნე ენეასმა.

შენიშნა შუბი, აიცდინა დამხვდურმა რვალი.

შეტოკდა შუბი და ჩაეჭდო მიწაში თრთოლვით,

505 ფუჭად ძლიერი გმირის ხელით გამოტყორცნილი.
იდომენევსმა დაჭრა შუბით ოინომაონ,
გაუპო რვალმა სამკერდული და ნაწლავები
გამოუყარა. მტვერში ხელით ფხოჭნიდა მიწას.
იდომენევსმა მოკლულს შუბი გრძელჩრდილიანი

510 ისევ ააძრო, მაგრამ თორნი ვერ ააგლიჯა
მოკლულს მკერდიდან, დააყარა მტერმა ისარი.
ისე მოქნილნი როდი იყო, რომ მეყსეულად
შუბს მივარდნოდა, აეცდინა ოროლიც სხვისი.
მედგარი ბრძოლით და სიკერპით გამოორდა სიკვდილს.

515 ფეხებს გაჰყავდათ ნელა-ნელა ბრძოლის ველიდან.
ოროლი სტყორცნა, აღვსებულმა ბოდმით და ბრაზით,
კვლავ ააცდინა, ასკალაფოსს ეწია შუბი -
ენიალიოს-ღვთაების ძეს.

მხარი ოროლმა

520 გაუპო, ნები დაცემულმა შეახო მიწას.
ხმამოგუგუნე ძლიერ არესს კიდევ კარგახანს
არ გაუგია, რომ დაეცა მისი გმირი ძე:
ოლიმპოს თხემზე ოქროს ღრუბლით გარემოცული
ყოვლადძლიერი ზევსის ნებით იჯდა ღვთაება,

525 იქ სხვა ღმერთებიც იყვნენ, ბრძოლას ვინც არიდა.
ასკალაფოსის გვამთან ფიცხლად შეიბნენ გმირნი.
დეიფობოსმა ააგლიჯა ზუჩი ელვარე.
არესის მსგავსმა მერიონემ მას ჰკრა ოროლი,
ზუჩი, თვალთ გასწვრივ გახვრეტილი, გააგდებინა.

530 მჭახე ჟღრიალით გადაგორდა ჩაფხუტი იქვე.
ქორივით ეცა მერიონე, კუნთში ჩასული
შუბი უკავნვე გამოგლიჯა და მეყსეულად
კვლავ თვის რაზმისკენ უკუმიდგა, ხოლო პოლიტემ -
ძმამ დაკოდილ ძმას მკერდზე მძლავრად მოხვია ხელნი.

535 ბრძოლის ველიდან გაიყვანა, ეტლამდე მიჰყვა.
მარდი ცხენები, ბრძოლის გნიასს არიდებულნი,
ელოდნენ. ეტლზე შემდგარიყო ცხენთმარბიელი.
მყის გააქანეს, დეიფობოს მწარედ კვნესოდა,
სისხლი მოსჩქეფდა ჭრილობაზე ტკივილით ტანჯულს.

540 ბრძოლა გაგრძელდა, ირგვლივ იდგა კვნესა-გოდება.
კალეტორის ვაჟს ენეასი შეხვდა - აფარევსს,
ბასრი ოროლი განუწონა თავდამსხმელს ხორხში.
თავი ჩაკიდა, ზედ დააწვა ფარი და ზუჩი,
მოყმეს სიკვდილი დაუეფლა სულის შთანთქმელი.

545 ანტილოქოსმა თვალი მოჰკრა ოტებულ თოონეტს
და გაიმეტა სასიკვდილოდ: გადაუწყვიტა
მარჯვენა მხრიდან ყელს რომ მაღლა მიჰყვება მარდვი,
ბარბაცით შედგა მოყმე, შემდეგ დაასკდა მიწას,

- მთრთოლვარე ხელნი მეგობართა მხარეს განართხო.
- 550 ანტილოქოსი აბჯარ-ბექთარს აგლეჯდა ტროელს,
თან მტერს მოჯარულს თვალს წამითაც არ აცილებდა.
ფართო ფარს ჩხვლექდნენ მეომრები, მაგრამ ამაოდ.
თეთრ სხეულს მაინც ვერ შეახეს ბასრი სპილენძი.
პოსეიდონი ანტილოქოსს, ნესტორის პირშმოს
- 555 თვითონ იცავდა გულმოდგინედ შუბით ღრუბლისგან:
შორს როდი იდგა, მეზრძოლთ შორის დაქროდა ღმერთი.
შუბს არ აღირსა მოსვენება, მიწყვი უთრთოდა
მოღერებული საბრძოლველად. ბასრი სპილენძი
ახლოს საგმერად, შორს სატყორცნად მზად ჰქონდა
მუდამ.
- 560 შენიშნა გმირი ადამანტმა ასიოსის ძემ,
მყის გამოიჭრა, ალესილი სპილენძის წვერი
ფარში აძგერა, მაგრამ ოროლს წაართვა ძალა
პოსეიდონმა, ყრმის სიცოცხლე არ დათმო ღმერთმა.
ვით შერუჯული პალო, ფარში შერჩა ბუნკი,
- 565 ხოლო დიბლიგი დაბლაგული ეგდო მიწაზე.
სპას მოეფარა ადამანტი, გაექცა სიკვდილს.
ოროლით მისწვდა მერიონე ლტოლვილს,
ბოქვენთან
- ჩააჭდო შუბი, იმ ადგილას, სადაც ჭრილობა
უბედურ მოკვდავს საზარ ტანჯვას აგემებს ხოლმე.
- 570 ზედ წამოეგო სპილენძს მოყმე და ფართხალებდა,
ვით ურჩი ხარი, სიჯიუტეც რომ ვედარ შველის
და მეჯოგეებს გაბაწრული ეთრევენება.
ასე ბორგავდა მიჭედილი, ცურავდა სისხლში,
მაგრამ სულ წამით: ამოგლიჯა შუბი ტანიდან
- 575 მტერს მერიონემ. თვალს წყვდიადი გადაეფარა.
- ჰელენოს შეხვდა დეიპოროსს - თრაკიელს და ხმლით
შუბლი გაუპო, ააგლიჯა ჩაფხუტი თავზე.
მიწაზე ეგდო ზუჩი, სანამ აქაველ მხედარს
წილად არ ერგო ფეხებშუა გაგორებული.
- 580 დეიპოროსის თვალს წყვდიადი მოედო ღამის.
ომნაცად ატრიდს მენელაოსს ყრმა შეებრაღა,
მეფე ჰელენოსს დაექადნა, შემართა შუბი,
მან კი მყის მშვილდი მოიმარჯვა მტრის შესახვედრად.
ერთს შუბი ჰქონდა საიმედოდ, ხოლო მეორეს
- 585 გაჭიმულ ლარზე გადებული ბასრი ისარი.
გულში უმიზნა ფრთაშესხმული ისარი ატრიდს,
მაგრამ სამკერდემ აისხლიტა ბოროტი რვალი.
საცეხველიდან იფანტება ხოლმე ველ-მინდვრად
ბარდის მარცვალი მოლისფერი, შავი ლობიო,
- 590 თუ ანიავებ, როცა სტვენით ქრის ქარიშხალი.

მენელაოსის სამკერდულზე ასე აიჭრა
და ასხლეტილი შორს დაეცა ველზე ისარი.
ატრევსის ძემ კი, ომნაცადმა მენელაოსმა
მშვილდიან ხელში მშვიდოსანი ისე დაკოდა,
595 რომ შუბისწვერით მიაჭედა ზედვე მტევანი.
სიკვდილს გაექცა, მეგობართა დასს მიაშურა,
ხელს მიჭდობილი იფნის ტოტი მოსთრევდა მიწას.
იგი სულდიდმა აგენორმა მყის მოაცილა,
ხელი შუკრა რბილ სახვევით მოხერხებულად,
600 მებჯრეს მუდამ თან დაჰქონდა თემისთავისთვის.

პეისანდროსი შეხვდა ამ დროს გმირ მენელაოსს,
უახლოვდება ტროელს ბედი სიკვდილის სამანს.
შენ, მენელაოს, შენ დააცხრე ყრმის მგზნებარება!
ერთურთს მიეჭრნენ და იმავ წამს სტყორცნა ატრიდმა,
605 მაგრამ ამაოდ, გაუქროლა ოროლმა გვერდით.
პეისანდროსმა მენელაოსს, დიდებით მოსილს,
ფარი გაუპო, მაგრამ ვერ კი გასცილდა შუბი,
შინ გაიჭედა, შუბისტარი ძირში გადატყდა.
გული მოეცა ყრმას, ეგონა ვძლიეო მტერი.
610 ატრიდმა დასცა ხმალი ვერცხლის სამსჭვალისანი,
მაგრამ ბაკმულმა ფარმა იხსნა პეისანდროსი,
სპილენძის ცული მოიმარჯვა მან მოლაპლაპე
და შეუტია, შეერკინნენ ერთურთს მებრძოლნი.
დასცხო ჩაჩქანზე, სადაც ჯილა აფოფრილიყო,
615 ზედ ზუჟის თხემთან. მან კი შუბლში ჰკრა პეისანდროსს,
წარბთან.

გაისმა ძვლის ღრჭიალი. თვალნი მიწაზე
გამოუცვივდა და მაშინვე დაეცა მოყმეც.
ფეხით ზედ შედგა მენელაოს, აბჯარს აგლეჯდა
და გაჰყიოდა ამაყი და გამარჯვებული:
620 "ასე დატოვებთ ცხენთმარბიელ დანაელთ გემებს
დამლუპველ ომით გაუმადლარ ტროელთა სპანი!
მეტ თავლაფდასხმას ვერც იფიქრებთ, რაც თქვანგან მერგო,
თქვენ ძაღლთაპირნო!
ზევსის რისხვაც არ გაშინებდათ -
იგი ხომ სტუმარ-მასპინძლობის არის მფარველი
625 და ნაცარ-ტუტად აქცევს მალე თქვენს მაღალ ციხეს!
ცოლიც წამგვარეთ ახალგაზრდა, განძიც გაზიდეთ,
ურცხვად წახვედით მეგობრულად ნამასპინძლევნი!
ახლა სურვილი გწვავთ, ზღვადმავლა აქაველთ გემებს
რომ ცეცხლი მოსდოთ! მაგრამ ბოლოს მაინც დაწყედებით,
630 რაგინდაც ხარბად ემსახუროთ არესის საქმეს!
მამაო ზევსო! შენზე უთქვამთ, სიბრძნით სჭარბობსო
კაცთაც და ღმერთთაც, ყოველივე მოდისო მისგან.

- ნუთუ ესოდენ სწყალობ ტროელთ უპირსწყლოებს,
 მოძალადეებს, უმაძღართა მოაქამომდე
- 635 ყველა კაცთათვის საძულველებს ხოცვა-ჟლეტითა?
 ბოლო აქვს ყოველს - ძილისშორისს თუ ტრფიალებას,
 ტკბილი ჰანგს, უმწიკვლო გოგოს ცეკვით აღძრულ ჟურანტელს,
 უფრო სანუკვარს, ვიდრე ბრძოლის ღრიანცელია.
 მაგრამ ტროელებს ეამებათ ომი უფრორე!
- 640 მყის საჭურველი სისხლის ორთქლით აბოლქვილ სხეულს
 ახადა გმირმა და მეაბჯრეთ გადაულოცა.
 კვლავ მეწინავეთ შორის ჩადგა მენელაოსი.
 პილაიმენევს მეფის ვაჟი ჰარპალიონი
 მას თავს დაესხა.
 მოჰყოლია ტროაში მამას,
- 645 მაგრამ სამშობლოს უბედური ვერ დაუბრუნდა!
 ფარში აძგერა ატრიდს შუბი ანაზდეულად,
 მყისვე გაექცა სიკვდილს, თავის ხალხს მიაშურა,
 სულ მხერად იქცა, ვინძლო შუბმა არ მიწიოსო.
- 650 მაგრამ მორტყა მერიონემ ლტოლვილს ისარი
 მარჯვენა მხარეს უკანალთან და ბასრმა რვალმა
 ძვალი გააპო, ბუშტში ჩარჩა. სულ დაიგრიხა
 სიმწრით, მოძმეთა ხვევნაში ყრმას აღმოხდა სული,
 შემდეგ, ვით ჭია, გაიშალა სისხლიან ველზე.
- 655 მიწა დაალტო შავი სისხლის სქელმა ნაკადმა.
 პაფლაგონელნი აწრიალდნენ მოყმის გარშემო,
 მოკლული ეტლზე დაასვენეს, ილიონისკენ
 მიაცილდნენ, მამაც ახლდათ ცრემლთა მფრქვეველი,
 აღარ შეეძლო შვილისათვის შურისძიება.
- 660 მაგრამ პარისი შურისგების გრძნობით აღინთო:
 ახსოვდა მისი მასპინძლობა, როს პაფლაგონელთ
 ეწვია სტუმრად. მტერს ისარი სტყორცნა ფრთიანი.
 ექვენორ იყო მე მისანი პოლიიდოსის,
 კაცი მორჭმული, აყვავებულ კორინთოს მკვიდრი.
- 665 იცოდა თუმცა ბედისერა, ილიონისკენ
 წავიდა მაინც.
 პოლიიდოს სულ აფრთხილებდა:
 შინ მოკვდებოი მძიმე სენით, ან ბრძოლის ველზე
 აქაველთ გემთან მოგიღებენ ბოლოს ტროელნი.
 ყრმა სახადივით გაურბოდა ომსაც, აქაველთ
- 670 რაც არ სჩვევიათ, სასტიკ სენსაც და ფუჭ სატანჯველს.
 ყვრილამში მოხვდა მას პარისის ბასრი ისარი,
 სული გაფრინდა, თვალს წყვდიადი გადაეფარა.
 ასე იბრძოდნენ მეომარნი, აღმოდებულნი.
 გმირ ჰექტორს ზევსის რჩეულს, შორით არც კი ესმოდა,
- 675 გემებთან, მარცხნით თუ რა მარცხი ელოდა ლაშქარს
 არგიველთაგან. და სულ მალე მტრის ჯარს დიდება

არ ასცდებოდა.

ამხნევებდა მიწისმრყეველი

აქაველთ სულეებს, თვის ძალასაც არ იშურებდა.

ჰექტორი იმ დროს კარიბჭესთან იბრძოდა მედგრად,

680 სადაც თვით სძლია ფაროსანთა დანაელთ სპანი.

პროტესილას თემისთავის და აიანტის

გემები იდნენ იქვე, ზღვიდან ამოთრეულნი.

იმ მხარეს იყო გალავანი ერთობ დაბალი.

ფიცხელ ცხენებს და მამაც მებრძოლთ ეკისრათ დაცვა,

685 სპას ბეოტიელთ, ქიტონიან იაონების,

ფთიელთა, ლოკრთა, სახელოვან ეპეელთ რაზმებს.

თუმცა ხომალდებს თავდამსხმელებს არ ანებებდნენ,

მაინც ვერ სძლევდნენ ქარიშხლიან ჰექტორის ძალას.

რჩეულ ათენელთ პეტეოსის ძე მენესთევსი

690 ედგა წინამძღვრად, შემდეგ იყო სპა ფეიდასის,

სტიქიოსის და ბიანტისა.

ეპეელთ ახლდათ

ამფიოსი და ფილევის ძე მეგეს, დრაკიოს,

ფთიელთ მედონტი და პოდარკე ბრძოლის მოსურნე.

იყო ღვთაებრივ ოილევის ბუში მედონტი,

695 ოილიადი აიანტის ძმა უმრწემესი.

შორს ფილაკეში თავის დროზე გადახვეწილა,

როს ძმა მოუკლავს დედინაცვლის - ერიოპისის,

იფიკლოსის ძე ფილაკიდთა მოდგმიდან იყო.

ორივ სარდლობდა დიდსულოვან ფთიელთა რაზმებს.

700 გემებს იცავდნენ ბეოტიელ სპათა მხარდამხარ.

გმირი აიანტი, ოილევის ფეხმარდი ვაჟი

არ შორდებოდა მხნე აიანტს, ტელამონის ძეს.

ულელში შებმულ ხარეს გააქვთ სვე ხოდაბუნზე,

შავეებს, ტოლძალებს. მიათრევენ გულდაგულ ერქვანს,

705 რქის ძირას ოფლი ჟონავს, ჯუფთად ვლიან ტაატით,

და სვლის დროს ქედი ქედთან მიდის, რომ კვლავ

დასცილდეს.

სვეს გაიტანენ და ბელტები ბელტებზე წვება.

ასევე ერთურთს მხარში ედგნენ აიანტები.

ტელამონის ძეს მოჰყვებოდა ბევრი ვაჟკაცი

710 თანამებრძოლი, მეყსეულად მის ფარს იღებდნენ,

თუ გმირის მუხლებს დაღლილობა შეეტყობოდა.

იოლიადს კი არვინ გაჰყვა ომში ლოკრთაგან.

მათ ხელჩართული ბრძოლა როდი ემარჯვებოდათ,

არც რვალის ზუჭი ჰქონდათ, ცხენი ძუით შემკული,

715 არცა ფარები, არც მაღალი შუბები იფნის,

მხოლოდ მშვილდები და გრაგნილი ტყავი შვენოდათ.

იმედიანად მოსულიყვნენ ტროას მხარეში.

ისრით უცდომლად თავზარს სცემდნენ ტროელთ ფალანგებს.

ელვარედ რვალი, მედგრად იდგნენ მეწინავენი,
 720 სპილენძის ჯავშნით მოსილ ჰეტორს, ტროელთ ებრძოდნენ,
 ხოლო მათ უკან ზუზუნებდა სეფქა ლოკრების.
 ტროელთ წაერთვათ სიმამაცე ისრით დაბნეულთ.
 სირცხვილეულნი გემებს დათმობდნენ, რათა დღებნელნი
 შეკედლებოდნენ ტროას, ქარით ახმაურებულს,
 725 რომ საყვედურით პულიდამანტს არ მიემართა:
 ”ჰექტორ! არა გსურს სხვისი რჩევა, კაცო სასტიკო!
 ღმერთმა გარგუნა სხვაზე მეტი სამხედრო ნიჭი,
 შენ კი სიბრძნითაც გინდა იყო აღმატებული!
 ეგრე არ არის, ერთს რომ ჰქონდეს ყველა სიკეთე!
 730 ღმერთი ანიჭებს ვაჟკაცს რჩეულს უნარს ბრძოლისა,
 სხვას კი -სიმღერის, კითარის და როკვის ნიჭს აძლევს,
 სხვას კიდევ მკერდში ბრძენი ზევსი აუნთებს ჭკუას,
 მისი ნაყოფით ზნეკეთილობს კაცობრიობა,
 მისით შენდება ქალაქები, მისი სწამს ყველას.
 735 შენც გწამდეს რჩევა, მე რომ ახლა კარგი მგონია.
 შემოგნთებია ცეცხლის რკალად გარშემო ბრძოლა,
 მას შემდგ, ციხე რაც აიღეს ტროელთ ჯარებმა,
 ზოგი დაეხსნა ბრძოლას, ზოგი ახლაც შებმია
 მტერთ სიმრავლეს, გაფანტულან გემები გასწვრივ.
 740 ბრძოლას მოეშვი და მოუხმე სპათა წინამძღოლთ
 და გადავწყვიტოთ ერთად საქმე მნიშვნელოვანი:
 ერთბაშად დავცხოთ მტრის ხომალდებს მრავალმერხიანს,
 თუკი ინება ძლევა ღმერთმა, ან იქნებ ახლავ
 უკუმივიქცეთ, სანამ გვძლევენ!

აბა, რა გითხრა?

745 შიშით ვთრთი, ვინძლო გუშინდლისთვის
 არ დაგვიბრუნონ
 აქაველებმა სისხლიანი ვალი: გემებთან
 მოგველის გმირი, ვეჭვობ, ბრძოლად კვლავ არ ჩაებას!”

ასე ამბობდა პულიდამანტ.

მიიღო რჩევა

სამართლიანი და გადმოხტა ეტლიდან ჰექტორ,
 750 მყისვე მიუგო, მიაგება ფრთიანი სიტყვა:
 ”პულიდამანტო, დააყოვნე აქ ყველა მოყმე,
 მე კი წავალ და ბრძოლის ქარცეცხლს დავუბრუნდები,
 კვლავ აქ გავჩნდები, როს ბრძანებას გადავცემ ყველას”.

თქვა და გაიჭრა ტანით მსგავსი თოვლიან მთათა.

755 შემოუფრინა მოწოდებით ტროელთა რაზმებს.
 პულიდამანტთან, პანთოიდთან, ძლევის მოყვარე
 გმირთან მივიდა ყველა, ვისაც მისი ხმა ესმა.
 ჰექტორ ეძებდა დეიფობოსს, მეფე ჰელენოსს,

ადამანტის ძეს ასიოსს და ჰირტაკოსის ძეს -
 760 ისევ ასიოსს, მეწინავეთ შორის ეძებდა.
 ნახვით კი ნახა, მაგრამ არა ყველა ცოცხალი:
 ზოგი მიწაზე განაპირა გემებთან იწვა
 ფერმილეული, სულმიხდილი არგიველთ ხელით,
 ზოგი მოწყლული შუბ-ისრისგან იტანჯებოდა.
 765 ბრძოლის მარცხენა ფრთაზე ნახა მხოლოდ ღმერთებრივ
 ალექსანდროსი, თმამშვენიერ ელენეს ქმარი,
 თავის ლაშქარს რომ ამხნევებდა შესარკინებლად,
 გმირს წინ დაუდგა და მიმართა ყვედრებით ასე:
 "სახელამაზო მექალთანევ, მაცდუნებელო!
 770 სად გყავს ჰელენოს, დეიფობოს ან ასიოსი
 ადამანტის ძე, ასიოსი - ჰირტაკოსის ძე?
 ოთრიონევისი სადღა არის? დღეს დაიქცევა,
 დღეს - ილიონი, დღეს მოგელის შენვე დალუპვა!"

მყის შეესიტყვა ალექსანდროს ღმერთის სადარი:
 775 "ჰექტორ! შენ გინდა ბრალი დასდო უბრალო კაცსაც!
 ადრე ეგების ვგავდი კიდევ უქმს და უზრუნველს,
 ახლა კი არა! მეც ხომ დედამ მშობა ვაჟკაცად!
 იმავე ჟამიდან, გემებთან რომ ატეხე ბრძოლა,
 იმავე ჟამინდა დანაელებს აქ ვებრძვით მიწყვი.
 780 მაგრამ დავკარგეთ მეგობრები, შენ ვინც ახსენე.
 მხოლოდ ჰელენოს მეფე, გმირი დეიფობოსი
 გასცილდნენ ბრძოლას მტრის შუბებით მკლავში დაჭრილნი,
 მაგრამ სიკვდილი ააცილა მოყმეთ კრონიდმა.
 გაგვიძებ, ჰექტორ, სადაც გული მიგიწევს, გმირო!
 785 ყველანი მზად ვართ თან გამოგყვეთ, ჩვენს სიმამაცეს,
 ვფიქრობ, წუნს მანამ ვერ უპოვი, სანამ გვაქვს ძალა,
 ხოლო ძალას ზევით ბრძოლა არვის არ შეუძლია!"
 ასე მიუგო და დააცხრო ძმის მკაცრი სული.
 ორივე გაიჭრა იქით, სადაც გაფიცხდა ბრძოლა,
 790 სადაც იბრძოდნენ კებრიონე, პულიდამანტი,
 ორთაიოსი, პოლიფეტე, ფალკე, პალმისი,
 ასკანიოსი და მორინი, ჰიპოტიონის
 ორი ვაჟკაცი, ჩამოსული ასკანიიდან
 წინამორბედთა შესაცვლელად მხოლოდღა გუმინ.
 795 ზევსმა აღანთო, მტერს ეკვეთნენ, ვით ქარიშხალი.
 ქუხს მამა-ზევსი, ველზე მიქრის ქარი მრისხანე,
 შეეხეთქება ზღვას ღმულით, მიჯრით და მიჯრით
 აამთავორებს მოგუგუნე ზვირთების წყებას,
 მალღა აღმართულს, აქაფებულს, ათუხთუხებულს.
 800 ასე ტროელნიც შემჭიდროვდნენ, მიჯრით და მიჯრით.
 რვალის კიაფით და ზრიალით მიჰყვნენ ბელადებს.
 ჰექტორ წინ ედგა სპას, კაცთმჟღეუტ არესის მსგავსი.

მკერდზე ევარა ვეება წრე ბაკმული ფარის,
 ტყავადაკრული, მოჭედილი უხვად სპილენძით.

805 თავზე ჩაჩქანი ერხეოდა შუქმომფინარე,
 ფარშემართული ყოველ ფალანგს ემუქრებოდა,
 ყველგან ბედს სცდიდა, ვინძლო რიგი გავარღვიოო.
 მაგრამ ვერსაით ვერ აკრთობდა სულს აქაველთა.
 გამოიწვია აიანტმა, წინ გამოჭრილმა:

810 "აქ მო, ტიალო! რა შორიდან გვაფრთხობ არგიველთ,
 ომის საქმეში უმეცარნი არც ჩვენ გახლავართ!
 ჩვენ მხოლოდ ზევსის საშინელმა ძალამ დაგვრთოუნა.
 გულში იმედი გიკიაფებს, ალბათ, რომ დღესვე
 დალენავ გემებს, მაგრამ ჯერ ხომ გვიჭრის მარჯვენა!"

815 უფრო ცხადია, რომ გოდლედი თქვენი ქალაქის
 ჩვენს ხელთ იქნება, გასწორდება უმაღლ მიწასთან!
 მე შენ გიცხადებ, შორს არ არის დღე, როს ლტოლვილი
 შეევედრები მამა-ზევსსაც და ყველა უკვდავს,
 ქორ-შევარდენზე უსწრაფეს-ყონ მარდი ცხენები,

820 თვალს რომ მოსწყდები, ააყენებ მტერის კორიანტელს!"

ამას ამბობდა, როს ანაზდად მარჯვნივ იხუვლა
 არწივმა, ერთხმად სასწაულით გამხნეებულმა
 შესძახა ჯარმა. მაგრამ მტკიცედ გმირმა მიუგო:
 "აბა, რას მიედ-მოედები, ზვაობა ამაოდ!"

825 ნეტავ ისევე შექველად ვიყო ძე ზევსის,
 მარად ცოცხალი და დედოფალ ჰერას შობილი,
 განდიდებული, ვით ათენა და აპოლონი,
 როგორც ის არის უექველი, რომ არ აგცდებათ
 დაღუპვა ყველას, შენც მათ შორის, თუ გამიბედავ,

830 შემოეფეთო ჩემს შუბს! იგი გაგიპობს სხეულს!
 უდაბნოს ფრინველთ და ტროელთა ძაღლებს გააძღებ
 მაგ შენი გვამით, აქაველთა გემთან ძლეული!"
 ასე უთხრა და წინ გაიჭრა, საზარ ყიჟინით
 მიჰყვა მხედრობა, მხნედ შესძახა უკანა რაზმმაც,

835 იქუხა სპამაც არგიველთა, არა ჰკარგავდა
 გულის სიმტკიცეს და ელოდა ტროელთა დარტყმას.
 ხმამ ერთობლივმა მიაღწია ეთერს, ზევსის შუქს.

ქება მეთოთხმეტე

ზევსის მოხიბლვა

ხმამ შეაშფოთა მხნე ნესტორიც კარავში მყოფი,

- ასკლეპიოსის ძეს მიმართა ფრთიანი სიტყვით:
 ”ძმაო მახაონ, რა მოჰყვება ამ უგვან საქმეს?
 გემებთან ჩვენი მებრძოლების გმინვამ იმატა!
- 5 ჩემთან იყავი, წითელ ღვინით იჯერე გული,
 წყალს თმახუჭუჭა ჰეკამედე გაგითბობს ახლავ
 და სისხლიან მტვერს მოგაცილებს მყისვე სხეულზე.
 მე სერზე ავალ და გავიგებ, რა ხდება ჩვენს თავს”.
 ფარი ბაკმული, ძისეული აილო გმირმა,
- 10 ის დარჩა მხედარ თრაშიმედეს რვალით მზინავი,
 თვით კი იბრძოდა მამის ფართით. მოხუცმა შუბი
 ხელთ იპყრა, წვერზე წამახული სპილენძი ჰქონდა.
 კარვის წინ დადგა, მყის იხილა სასირცხვო საქმე:
 გარბოდნენ სპანი, მიჰყვებოდნენ კვალში ტროელნი
- 15 გულმციემულნი, დაქანცულა აქაველთ ციხე!
 ზღვა რომ შავდება მუნჯი ჭავლით, მგრგვინავ გრიგალის
 სწრაფ შემოტევას მოასწავებს ადრე და მალე.
 მხოლოდ შავდება, როდი იძღვრის, არც შეირხევა,
 სანამ გრიგალი, ზევსის მაცნე, აატორტმანებს.
- 20 ასე მოხუცი ყოყმანობდა, შეეძრა სული
 ორგვარი ფიქრით: დანაელთა სპას შეშველებოდა,
 თუ მისულიყო ხალხთა მეფე აგამენონთან.
 ბოლოს ფიქრებით აღელვებულს ეუკეთესა
 ატრიდთან წასვლა. ამ დროს სპანი ჟლეტდნენ ურთიერთს
- 25 და ჟღრიალებდა მათშ მძლავრ ტანზე რვალი საზარლად
 ორლესულთა და ორბუნთან ოროლთა ცემით.
 ნესტორს შემოხვდნენ თემისთავნი ღმერთშემოსილნი,
 ადრე დაჭრილნი წამოსულან ხომალდებიდან -
 ტიდევის ძე და ოდისევსი, აგამენონი.
- 30 ბრძოლის ველიდან შორს ეყენეთ მათ ხომალდები,
 ჭადარა ზღვიდან სულ პირველებს აუთრევიათ ხმელეთზე.
 შემდეგ სხვებთან ერთად აღმართეს კოშკიც.
 ფართო თუმც იყო სანაპირო, ორმხრივხოფიან
 ხომალდებს მაინც ძლივს იტევდა. სპა იდგა ვიწროდ.
- 35 ამოეთრიათ აქაველებს გემნი ქვიშაზე,
 ყურე გაევისოთ, სანაპირო კონცხთაშორისი.
 სამი ბელადი, მოწადინე ბრძოლის თვალთვალის,
 ერთურთის გვერდით მოდიოდა. შუბს ეყრდნობოდნენ.
 დარდი უკლავდათ გულს. შემოხვდათ გმირი ნესტორი
- 40 და კიდევ უფრო სული მათი აფორიაქდა.
 მყისვე მიმართა მოხუცს მეფე აგამენონმა:
 ”ნესტორ, დიდბავ აქაველთა, ნელეიადო!
 აქ რად შემოგხვდი, რად დასტოვე ბრძოლა მძვინვარე?
 ო, გული მითრთის, რომ არ სრულქმნას სიტყვა ჰექტორმა:
- 45 ტროელთა დასში დაიქადა მოყმემ ამაყმა,
 აღარ მივალო ილიონში, სანამ მგრის გემებს

ცეცხლს არ მივცემო, არ ომსპობო თავად მხედრობას.
ასე იქადა და ქადილი სრულდება კიდევ!
ნუთუ საბარკულმშვენიერთა აქაველთ ჯარი
50 გულში ჩემდამი სიძულვილს გრძნობს, ვით აქილევსი,
რომ აღარ უნდა მტერს შეეხას გემის კიჩოსთან?”

უთხრა ნესტორმა მას, მხედარმა გერენიელმა:
”აღსრულდა საქმე! ველარ შეძლებს თვით მამა ზევსი,
რაც მოხდა, იგი მოახდინოს უკვე სხვაგვარად!
55 დაეცა ციხე, ჩვენ რომ დიდი იმედი გვქონდა -
მტრისგან დაიცავს ხომალდებსაც და მხედრობასო.
ხომალდებისკენ მოიწევენ ჯიუტად მტრები,
ირგვლივ მოგვადგნენ, ვერც გაიგებ, ბევრიც ეცადო,
საით გარბიან არგიველნი აგრე ურიგოდ.
60 ყველგან - გნიასი, ყველგან - გმერა, გმინვა - ცათამდე!
განვსაჯოთ ახლა, რა მოჰყვება ამ საზარ საქმეს?
იქნებ გონებამ გვიხსნას. ხოლო თქვენ შერკინებას
არ გირჩევთ, ბრძოლა როდი მართებს დაჭრილ მეომარს”.

კვლავ შეესიტყვა კაცთა მეფე აგამენონი:
65 ”ნესტორ, თუ ბრძოლა გაიმართა გემის კიჩოსთან,
ვერც გალავანი გადაგვარჩენს, ვერც ღრმა სანგარი,
დანაელებმა რომ იღვაწეს. იმედი გვქონდა,
მტრისგან დაიცავს ხომალდებსაც და მხედრობასო.
ექვი არ არის, ყოვლადძლიერ ზევსს სურს იხილოს
70 შორს არგოსიდან უსახელოდ აქაველთ ჟლეტა.
დრო იყო, იგი დანაელებს სწყალობდა გულით,
დრო დადგა, ვხედავ, ტროელთ სწყალობს, ვით ნეტარ ღმერთებს,
დიდებით ამკობს, ჩვენ კი მკლავთა ძალა შეგვიკრა!
ისმინეთ, რასაც გეტყვით, ყველა ასე მოვიქცეთ:
75 ზედ ზღვის კიდესთან ახლო მდგომი ჩვენი გემები
დავძრათ, ჩავუშვათ სათითაოდ ღვთაებრივ ზღვაში.
გემბანზე დავდგათ, სანამ ღამე უკაცრიელი
ჩამოწვებოდეს. იქნებ შეწყდეს მათი თავდასხმა.
შემდეგ ჩავუშვებთ ზღვის ნაპირას დარჩენილ გემებს.
80 არ მრცხვენის ღამის მწუხრში ლტოლვა მწუხარებისგან,
სჯობს რომ გაექცე ბედს, ვიდრეღა სიკვდილს დანებდე!”

ცერად გახედა და მიუგო მხნე ოდისევსმა:
”ო, აგამენონ, ეგ რა სიტყვა დასცდა შენს ბაგეს?
რა უღმობელი! სჯობს ჯაბანთა ჯარს თავკაცობდე,
85 ვიდრე ჩვენ გყავდე მეთაურად, ჩვენ, ვისაც ზევსმა
სიყმაწვილიდან სიბერემდე საქმე საბრძოლო
დაგვიდო წესად, სანამ რვალი სულს ამოგვართმევს.
შენ გსურს დატოვო ხალხმრავალი ტროელთ ქალაქი,

რომლის გარშემო ესოდენი ურვა გვეწვია?
 90 ჩუმად! აქაველთ შორის ვისმე არ ესმას სიტყვა,
 რომლითაც კაცი არ ისურვებს დაგესლოს ბაგე!
 ვის ძალუმს სიტყვა შეათანხმოს ჭკვიანურ აზრთან,
 ვინ ფლობს კვერთხს, ვის ჰყავს სპა ამდენი, აურაცხელი,
 რამდენიც შენა, თემისთავო არგიველთ ტომის!
 95 შენს აზრს უარვეყოფ და იმ სიტყვას, რასაც შენ ამბობ!
 ამ გაგანია ომში გინდა შემოგვთავაზო,
 რომ ზღვაში გემნი ჩავაცუროთ ტროელთ საამოდ,
 ისეც ბრძოლის დროს მოლხინართა, მოზეიმეთა?
 არც ერთს დაღუპვა არ აგვცდება, სპა ვერ გაუძლებს,
 100 როცა ხომალდი ზღვის ტალღებზე ატივტივდება:
 სულ უკან-უკან ყურებაში ზნე სამამაცო გამოეცლებათ.
 შენი რჩევა დაგვლუპავს, მეფევ!”

მყის შეუყვირა ხალხთ მეუფემ აგამენონმა:
 ”ჰოი, ოდისევს! საყვედურით სული შემიდარ!
 105 მე ხომ აქაველთ არ ვუბრძანებ მათს უნებურად
 ტალღებში მრავალმერხიანი გემი ჩაუშვან.
 თქვას უკეთესი რჩევა კაცმა, ვინც გინდა იყოს,
 ყრმა თუ მოხუცი, გამახარებს ამით დიახაც!”

მაშინ წარმოთქვა დიომედემ კეთილშობილმა:
 110 ”თქვენს წინაშეა კაცი იგი! ძებნა არ უნდა
 კეთილის მრჩეველს! მაგრამ ნურვის მოხვდება გულზე,
 თუკი თქვენს შორის უმრწემესი ვიწყებ ლაპარაკს.
 ჯეროვნად მმართველს ვიამაყო ჩამომავლობით,
 ტიდევსის სისხლით, თებეში რომ ფარავს საფლავი.
 115 პართევსს ეყოლა სამი ვაჟი, პლევრონს ცხოვრობდნენ,
 მთაგორებიან კალიდონში, მდიდარ მხარეში:
 გმირი აგრიოს და მელანტი, მხნე ოინევსი.
 მათ შორის მამა ტიდევსისა ყველასა სჯობდა.
 იქვე ესახლა. მამაჩემი მიადგა არგოსს
 120 გადახვეწილი, ასე სურდა ზევსს და სხვა ღმერთებს.
 ცოლა დაისვა ადრესტოსის ასული მაშინ
 სახლის უფალმა სვეკეთილმა. მას ეკუთვნოდა
 ხოდაბუნები თავთუხების, უხვი წალკოტი,
 ჯოგი მრავალი და აქაველთ შუბის ტყორცნაში
 125 ყველასა სჯობდა. მაგრამ თქვენც მშვენივრად უწყით.
 ასე, რომ არ მაქვს გვარ-ტომობა არც მე უგვანი.
 ჩემს რჩევას ახლა თქვენც მოისმენთ. გეტყვით ალაღად:
 თუმც დაჭრილნი ვართ, სარბიელზე უნდა გავიდეთ,
 ლაშქარს ვერვენოთ, მაგრამ ომში ნუ ჩავებმებით,
 130 ისრებს ვერიდოთ, რომ ჭრილობა არ მოგვემატოს.
 სხვა წავაქეხოთ: რამდენია, გულს რომ აპყვება,

გულს აჩვილებულს და შორსა დგას ბრძოლის ველიდან”.

ასე მოუბარს ყურადღებით უსმინა ყველამ.
წავიდნენ, გმირებს წინ გაუძღვა აგამენონი.

135 მათ შესცქეროდა პოსეიდონ მიწისმრეველი,
გამოეცხადა თემისთავეს მოხუცის სახით,
ხელი ჩაავლო მარჯვენაზე ბრგე აგამენონს
და მიაგება ატრევსის ძეს ფრთიანი სიტყვა:
”ატრიდო, ახლა აქილევსის უგლიმი გული

140 ძგერს სიხარულით, როს აქაველთ ვაებას ხედავს,
არ შერჩენია სიბრალულიც მცირეოდენი!
დაე, დაინთქას, შეარცხვინოს ღმერთმა ზვიადი!
შენ კი, ატრიდო, ნეტარ ღმერთებს არ ეჯავრები.
ეგების მალე ტროელთ მეფე-თემისთავებმა

145 გზაზე აყარონ ბული მტვრისა, ეგების მალე
ნახო ლტოლვილნი ბანაკიდან და გემებიდან!”
თქვა და ყიჟინით ეტლისაკენ გაქანდა ღმერთი,
თითქოს იქუხა კაცმა ცხრა თუ ათი ათასმა
ომში საზარელ შეტაკების მოსასწავებლად.

150 მიწისმრეველის მკერდს ასეთი გრგვინვა აღმოხდა.
ყველა აქაველს ჩაუნერგა გულში სიმძლავრე,
რომ დაუღლელად ცაბმულიყვნენ ისევ ბრძოლაში.

ოლიმპოს იყო ჰერა ოქროს ტახტის მფლობელი,
მწვერვალს მიაპყრო თვალი ღმერთმა, უმაღ შეიცნო
155 გმირთ სდიდებელ ბრძოლის ველზე შმაგად გაჭრილი
ძლიერი მაზლი და ძმა თვისი, შვება მოეცა.

ზევსიც შენიშნა მდგომი ჩანჩქერმრავალ იდაზე
და ქალღმერთს გული შეეკუმშა მისადმი ბოლით.
ფიქრებს მიეცა დედოფალი ხარისთვალემა,
160 თუ ვით დაეპყრო ღვთაებრივი გონება ზევსის.
ბოლოს ეს აზრი მოეჩვენა საუკეთესოდ:
იდაზე მისვლა, დამშვენება სამკაულებით -
ვინძლო დაწვესო ჩემთან, ტრფობის აღმურით დატკვებს,
მშვენიერებით მოხიბლული მიეცეს ტკბილ ძილს

165 და მის წამწამებს დაეუფლო ძილისშორისი.
შევიდა ჰერა სამთიობოს, იგი ჰეფესტოს
აეგო მისთვის. მკვრივ კარებზე იდუმალ კლიტეს
ჯერ რომელიმე სხვა ღვთაება არ შეხებია.
ჰერამ ჩაკეტა მოელვარე საკლიტურები.

170 ამბროსიული სითხით, ოდნავ თუკი რამ ეცხო,
მშვენიერ სხეულს მოაშორა: უნატიფესი
ციური ზეთით დაიზილა ტანი ქათქათა.
სუნამო ზევსის სასახლეში ოდნავ შეხებით

დაბლა მიწამდე, მაღლა ცამდე აფრქვევდა სურნელს.
175 მკერდი საცხებლით დაიზილა, თმა დაივარცხნა,
ცბიერად წნული ნაწნავები, ამბროსიული
კულულთა ტალღა გადმოღვარა უკვდავ თავიდან.

სურნელოვანი კვართი ეცვა, ათენას მიერ
უცხოდ ნაქარგი, მოქსოვილი. მუძუებს ზემოთ
180 შეკრა პერანგი ძვირფას ოქროს ღილკილოებით.

წელზე მოირგო ფოჩიანი ჭრელი ქამარი,
ბიბილოებზე - სამთვლიანი საყურეებ,
მოთამაშე ა მოციმციმე. ეშხით ელავდა.
თავზე მანდილი მოიხურა სულ სიფრიფანა,

185 ახალთ-ახალი, მზის სხივებზე აელვებული.
ფეხი შეიკრა წვივსაკრავით, თავალისმომჭრელად
სამკაულები ლამაზ ტანზე ააელვარა.
სამთიობიდან გამოსულმა გაიხმო გვერდით
პირმშვენიერი აფროდიტე და ასე უთხრა:

190 "ჩემო ასულო საყვარელო, გსურს შეასრულო
ჩემი სურვილი? თუ შენს გულში რისხვა მძვინვარებს,
რომ მე დანაელთ, შენ კი ტროელთ ექომაგები?"

მყის უპასუხა აფროდიტემ, ზევსის ასულმა:

"ო, დედოფალო ღირსეულო, კრონისის წულო,
195 რა გსურს? გული მთხოვს აგისრულო, რასაც მიბრძანებ,
თუ შემძლია და საერთოდ თუ შეიძლება".

ცბიერი სიტყვით დედოფალმა მიუგო ასულს:

"მო, საყვარელო, მომეც ძალა, ვნება-სურვილი,
რომლითაც იპყრობ გულს უკვდავთა ღმერთთა და კაცთა.

200 შორს მივალ, რათა მოვიხილო მიწის სამანთან
უკვდავთან მამა ოკეანე, დედა ტეთისი.
მათ გამომზარდეს, სათნოებით თავს მევლებოდნენ,
ოდეს მიმიღეს რეასაგან, როს მგრგვინავ ზევსმა
კრონოს მიწის ქვეშ, უნაყოფო ზღვათ აქვეშ შთანთქა.

205 მინდა ვეწვიო, რომ სასტიკ შულლს მოვულო ბოლო.
დიდი ხანია საქორწინო საწოლს და ხვევნას
განრიდებიან საყვარელნი, მტრობა ღრღნის მათ სულს.
თუ შევარიგებ მშობლებს, თუკი მათ სარეცელზე
ავიყვან და კვლავ სიყვარულით შეერთდებიან,
210 მარად პატივით შემხვდებიან და ვეყვარები".

მყის აფროდიტემ მომხიბვლელი ღიმლით უთხრა:

"არ შემძლია წინ აღვუდგე მე შენს ბრძანებას -
შენ ხომ დიადი ზევსის ხვევნა გრგებია წილად".

ასე უთხრა და შემოიხსნა ნემსით ნაჩხვლეტი
215 სარტყელი, იგი ყველა წადილს იტევდა: ტრფობის,
ტრფობის განდობას, სურვილს, ჩურჩულს სიყვარულისა,
სიტყვებს მომნუსხველს გონებისა და გონიერთა.
ჰერას მიაართვა და ასეთი სიტყვა მიუგო:
”აჰა სარტყელი მოხატული, უბეს ჩაიდე,
220 მასში იპოვი, რასაც ეძებ. ვფიქრობ არ მოხვალ,
სანამ საწინდელს არ ეწევი და გულისნადებს”.

შვილს გაუღიმა დედოფალმა ხარისთვალეზამ,
ღიმილით უბეს ჩაიცურა ჭრელი სარტყელი.
კვლავ შინ შებრუნდა აფროდიტე, ასული ზევსის.
225 ჰერამ დასტოვა მეყსეულად ოლიმპოს თხემი,
პიერიის მთებს, გაშლილ ველებს ემათიოსის
და თრაკიელთა თოვლიან ქედს გადაუქროლა,
არ ეხებოდა ტერფით მიწას ცად მოლივლივე.
ათონის მთიდან ჩამოვიდა ზვირთმრავალ ზღვაზე.
230 ლემონსს ეწვია და ღვთაებრივ თოანტის ქალაქს.
ძილისშორისი ნახა, ღვიძლი ძმა სიკვდილისა.
ხელი მოჰკიდა ხელზე, უთხრა სახელმიგებით:
”ძილო, ღმერთთა და ყველა კაცთა მძლე მბრძანებელო!
თუკი ოდესმე მისრულდები სიტყვას ხალისით,
235 დღესაც მისმინე! უსაზღვროა მადლობა ჩემი.
ძილო, სძლიე და დამიძინე თვალეზი ზევსის,
როს სარეცელზე სიყვარულით ჩავეკონები.
ჯილდოდ მიიღებ ტახტს მშვენიერს, ოქროთი ნაჭედს,
ღმერთი ჰეფესტო კელოვანი და ხელოვანი
240 შენთვის შეამკობს და მდიდრული ფარდაგით მორთავს,
რომ მოასვენო მეინახემ ნაზი ფეხები”.

დედოფალ ჰერას მოახსენა ძილმა ნეტარმა:
”ჰოი, ქალღმერთო ღირსეულო, კრონოსის წულო,
ყველა ღვთაებას, ზეცად მსუფვეს თუ ქვეყნად მცხოვრებს,
245 მე ვძლევე ადვილად, მივაძინებ ხოლმე ტალღებსაც
ძველი ნაკადის - ოკეანის, ყოველთა მშობლის.
მხოლოდ კრონოსის ძესთან, ზევსთან, ვერ მივალ ახლოს,
ვერ მივაძინებ, სანამ თვითონ არ მოისურვებს.
მახსოვს, მან მეხით მომიყვანა ერთხელაც გონზე,
250 როს სულმადალი ბრუნდებოდა კრონიონის ძე
ილიონიდან, ტროელთ ციხის დამაქცეველი.
იმ დღეს მოვწუსხე ყოვლად ძლიერ ზევსის გონება,
ტკბილად მოვთენთე. შენ კი ლომგულ გმირს თავს დაესხი
და შეარყიე ზღვის ლაჟვარდი შმაგი ქარიშხლით,
255 მოყმე გარიყე შორს, კოოსის ნაპირებისკენ,
მოსწყვიტე ყველას. გაიღვიძა ზევსმა და მეხით

მიყარ-მოყარა ყველა ღმერთი. და მე მით უფრო
მერჩოდა, ალაბათ მომისროდა ზღვის ჯურღუმლისკენ.
ღმერთთა და კაცთა დედოფალმა ღამემ მიშველა.

260 მას შევეფარე. დაშოშმინდა ზევსი მრისხანე,
ველარ გაბედა ძალადობა წინაშე ღამის.
შენ კი მიბრძანებ, კვლავ საშიში საქმე ვიტვირთო?”
მიუგო ჰერამ, დედოფალმა ხარისთვალეზამ:
”ძილისშორისო, რად ეძლევი აბეზარ ფიქრებს?

265 ნუთუ გგონია, ზევსი ტროელთ ისე დაიცავს,
როგორ ჰერაკლეს, საყვარელს ძეს, იცავდა იგი?
მომყევ! სანაცვლოდ ქარიტს მოგცემ ნორჩსა და ნატიფს,
ბოლოს და ბოლოს მოეხვევი, ცოლად დაისვამ,
ვინც სიყვარულით აგაკვნესა - შენს პასითესა”.

270 ასე რომ უთხრა, სიხარულით შესძახა ძილმა:
”მაშ დაიფიცე სტიქსის წყალი, მოწყალე ღმერთო,
ხელით შეეხე, დედოფალო, მადლიან მიწას
და ზღვას კამკამას, დაე, ფიცის იყონ მოწმენი
ქვეშეთის ღმერთნიც, თანაარსნი ძველი კრონოსის,

275 შემეფიცე, ცოლად რომ მარგუნებ ნორჩს, ნატიფ ქარიტს,
ვინც სიყვარულით ამაკვნესა - ჩემს პასითესა!”
თქვა და უსმინა თეთრხელება ქალღმერთმა ჰერამ.
ხელნი ალაპყრო ფიცი დასდო, ქვეშეთის ღმერთებს
მოუხმო, ქვეყნად ტიტანებად სახელდებულთა.

280 როგორც კი მორჩა ფიცს საშინელს, ორივე აფრინდა,
დათმეს სამანი ლემნოსისა, იმბროსის მხარე.
გარს ღრუბლის ფთილა მოეფინათ, სწრაფად მიქროდნენ.
წყალუხვი იდგა, ტყის ნადირთა დედა, იხილეს.
ლექტოსთან ზღვის ჭავლს რა გასცილდნენ, სამყაროს თავანს

285 გადაუქროლეს, ტერფით წვერებს არხევდნენ მუხის.
ერთურთს დასცილდნენ. ძილი კრონიდს ემალებოდა.
დიდ ნაძვზე დაჯდა, იდას მთაზე რომ აჭრილიყო,
ამაყი თავით ჰაერს ჰკვეთდა, ეთერს წვდებოდა.
თავს იფარავდა ძილი ნაძვის შავი ტოტებით.

290 ფრინველს ემსგავსა ხმაწკრიალას, მთების ბინადარს.
ღმერთნი ქალკიდად თვლიან იმ ჩიტს, კაცნი კიმინდად.

ჰერა ეწვია იდას მთაზე გარგაროსის თხემს.
იქ დაინახა იგი ზევსმა ღრუბელთმარეკმა.
და რა იხილა, სული შეძრა ძლიერმა ვნებამ

295 იმავე სახმილით, რითაც დატკბა პირველ ტრფობისას,
როს ეზიარა მშობელთაგან ფარულად ჰერას.
ცოლს შეეგება და სახელით მიმართა ზევსმა:
”ჰერავ, ოლიმპოს მწვერვალიდან ასე რად მოხველ,
ვერც ფეხმარდ რაშებს ვხედავ სადმე და ეტლიც არ ჩანს”

300 ცბიერად უთხრა დედოფალმა ჰერამ მეუფეს:

”მივდივარ, რათა მოვიხილო მიწის სამანთან
მშობელი ღმერთი ოკეანე, დედა ტეთისი,
მათ გამომზარდეს, სათნოებით თავს მევლებოდნენ.
მინდა ვეწვიო, რომ სასტიკ შუღლს მოვუღო ბოლო.

305 დიდიხანია საქორწინო საწოლს და ხვევნას
განრიდებიან უკვდავები, მტრობა ღრღნის მათს სულს.
აქ მყავს მერანნი წყალმრავალი იდას მთის ძირას,
მე მიმელიან, გადიფრენენ ზღვასა და ხმელეთს.
მაგრამ მოვედი და გეახელ ოლიმპოს თხემზე,

310 რისვხას ვერიდე, არ მინდოდა შენს უნებურად
ნაკადთა მფრქვეველ ოკეანეს მღვიმეს ვწვეოდი”.

მცისვე მიუგო ჰერას ზევსმა ღრუბელთმარეკმა:

”ნება შენია, მოესწრები წასვლას შემდეგაც.
ახლა კი დავწვეთ, კვლავ ვიგემოთ ტრფობის აღმური.

315 ასეთი ტრფობა არც ქალღმერთის, არც ქალწულისა
გულს არ მდებია, სული ასე არ აღმგზნებია
არც მაშინ, როცა იქსიონეს ცოლი მიყვარდა
რომელმაც შობა პერიტოოს, სიბრძნით ღვთის სწორი,
ან აკრისიეს ქალს დანაეს როცა ვეტრფოდი,

320 რომელმაც შობა პერსევს, მოყმე სახელოვანი.
ასე არ ვთრთოდი, როცა ვფლობდი ფენიქსის ასულს,
(ვინც შვა მინოსი, ღვთაებრივი რადამანთოსი),
არც როს სემელე და ალკმენე მესვა თებეში
(ალკმენემ შვა მძლე ჰერაკლე დიდსულოვანი,

325 სემელემ შობა დიონისე, კაცთა სიამე),
არც როს ვეტრფოდი თვით დემეტრეს - დალალმშვენიერს,
ლეტოს, მომხიბვლელს, ან თვით შენ, ჰერავ ღმერთქალო!
დღეს შენ აღმანთე და აღმავსე ტკბილი წადილით!”

ცბიერად უთხრა დედოფალმა ჰერამ მეუფეს:

330 ”ო, კრონიონო საშინელო, რა სიტყვას ბრძანებ?
გინდა აქ დავწვეთ, სიყვარულის სიტკბოს მივეცეთ?
აქ, იდას თხემზე, საიდანაც ჩანს ყოველივე?
რა გველის მაშინ, რომელიმე ღმერთმა თუ გვნახა
ჩახუტებულნი და ყველა ღმერთს უამბო ღვარძლით?

335 როგორ გავბედავ, სარეცლიდან როცა ავდგები,
შინ დაბრუნებას, სად გამოვყო სირცხვილით თავი?
მაგრამ თუ შენს სულს ეამება, რასაცა ბრძანებ,
გაქვს სამთიბიო, საყვარელმა ძემ რომ შეგიძკო -
კოჭლმა ჰეფესტომ, კარს მოარგო საკლიტურები.

340 იქ დავწვეთ, როცა მოსვენებას ისრუვებ, ღმერთო!”

ჰერას მიუგო მცისვე ზევსმა ღრუბელთმარეკმა:

”მენდე, ვერც ღმერთი, ვერც მოკვდავი თვალსაც ვერ მოგვკრავს,

შემოგებვევა შენ გარშემო ოქროს ღრუბელი,
შიგ ვერ შეაღწევს შუქმფინარი მზე - ჰელიოსიც,
345 რომლის მახვილ თვალს არაფერი გამორჩენია”.

თქვა და ძლიერად მოეხვია ზევსი მეუღლეს.
მიწაზე მყისვე ამოხეთქა მოღმა ხასხასამ,
ლოტოსმა ფოთოლნამიანმა, ხშირმა სუმბულმა,
მოქნილ კვირტებით ღმერთნი ნაზად ასწიეს მაღლა.
350 იწვინენ უკვდავნი, მოებურათ ოქროს ღრუბელი
და მოწვეთავდა იმ ღრუბლიდან წვიმა კამკამა.

ასე ეძინა გარგაროსის მწვერვალზე მამას,
ტრფიალით ძლეულს და მეუღლის მკერდს ჩახუტებულს.
მსწრაფლ აქაველთა გემს მიადგა ძილისშპორისი,
355 და პოსეიდონს საამური ამბავი უთხრა,
მის წინ დადგა და მიაგება ფრთიანი სიტყვა:
”მედგრად, ღვთაებრივ, იყავ შემწე დანაელების!
უბოძე ძლევა თუნდ მცირედი და წამიერი,
სანამ ზევსს სძინავს. ტკბილი თვლენა მოგვვარე მამას.
360 ჰერამ აცდუნა სარეცლით და ტრფობის სიამით”.

თქვა და გაფრინდა სახელოვან კაცთა ტომისკენ,
ოდეს აღაგზნო დანაელთა ქომაგად ღმერთი.
მეწინავეთ შორის ჩადგა და მხნედ შესძახა:
”ო, არგიველნო! ისევ ჰექტორს ვარგუნებთ ძლევას?
365 გემებს დავუთმობთ და აღვავსებთ სახელ-დიდებით?
იმიტომ გასდის თავს მზვანობარს, რომ აქილევსი
ფულურო გემთან რჩება ჩვენზე განრისხებული.
მაგრამ ისიც არ დაგვჭირდება, თუ ერთობლივად
მტრებს მივეჭრებით, მხარს ავუბამთ ერთი-მეორეს!
370 მისმინეთ, რჩევა მომიცია, თქვენც დამიჯერეთ:
რაც კი ფარი გვაქვს ბაკმული და საუკეთესო,
მკერდი დავიცვათ, დავიხუროთ მუზარადები,
რვალის შუბები მოვიღეროთ, მტერს შევხვდეთ მედგრად,
წინ გაგიძღვებით, არ მგონია, გმირი ჰექტორი
375 გზად გადაგვიდგეს, რაზომ შმაგიც არ უნდა იყოს.
ვინც ძლიერია და არა აქვს ფარის იმედი,
სუსტს მისცეს თვისი, თვით კი დიდი ფარი ატაროს!”

თქვა და დასთანხმდა ყველა დიდი მოწადინებით.
მეფეებს წყლულიც დაავიწყდათ, დარაზმეს ჯარი.
380 გმირმა ტიდიდმა, ოდისევსმა, აგამემნონმა
სპა მოიარეს, საჭურველი ბევრს შეუცვალეს,
ძლიერთ არგუნეს ბასრი რვალი, უძალოთ - ბლაგვი.
როს აღიჭურვნენ მოკამკამა, მტკიცე სპილენძით,

დაიძრნენ. ლაშქარს მიუძღოდა პოსეიდონი,
 385 ღმერთს ყოვლისშემძლე ხელში ეპყრა ბასრი მახვილი,
 ცეცხლოვან ელვის დასადარი. რომ შეხვდეს კაცი,
 შიშის ზარს დასცემს, სულს გაუფრთხობს მარტო შეხედვა.
 ტროელთ ლაშქარი შეაგება ლაშქარს ჰეტორმა.
 შუღლი შეუდგათ საშინელი ღმერთ პოსეიდონს,
 390 ძლიერს, შავთმიანს და გმირ ჰეტორს ზუჩმოელვარს,
 ეს ძვირფას ტროელთ, ის არგიველთ ლაშქარს იცავდა.
 ზღვა აღდგა, ტალღა შეეხეთქა ბანაკს ღმუილით.
 საზარ ყიჟინით შეერია ლაშქარი ლაშქარს.
 ზღვის ნაპირებთან ასე შმაგად ზვირთი არ ბორგავს,
 395 გამოტყორცნილი ბორეასის მძვინვარე სუნთქვით,
 კოცონიც ასე არ გუგუნებს ხანძრად ქცეული,
 როს მოედება მთაში ტევრს და ხეებს ნთქავს ხარბად,
 ქარი არ ღმუის მაღალმთიან მუხის წვეროზე,
 როს დააცხრება ხეს მძვინვარე, გაშმაგებული,
 400 როგორც გრგვინავდა ხმა ტროელთა და აქაველთა,
 ერთი მეორეს გაცოფებით რომ აწყობდნენ.

ჯერ გმირ აიანტს სტყორცნა ბასრი შუბი ჰეტორმა,
 როცა უტევდ აიანტი. უწია სწორად.
 მკერდზე, საკიდი ღვედი სადაც ღვედს ედებოდა,
 405 ერთი მახვილის, ხოლო ერთიც ბაკმული ფარის,
 იქ მოახვედრა. ღვედმა იხსნა. განრისხდა მოყმე,
 რა ნახა, რვალი მის მარჯვენას ამაოდ გასცდა.
 უკუდგა ჰეტორ და ანაზდად გაექცა სიკვდილს.
 მაგრამ დაკოდა აიანტმა უკუქცეული
 410 ლოდით. ქვა-ღორღი ძირს ეყარა გემთა საბჯენად,
 მებრძოლთ ფეხებში ედებოდ. ერთი გასტყორცნა,
 მკერდში, ფარს ზემოთ, ყელთან ახლოს მოარტყა ჰეტორს,
 როგორც ჩიკორი, გაფრენილი ბზრიალ-ბზრიალით.
 დიადი ზევსის დამანგრეველ დარტყმით თვით მუხა
 415 ძირფესვიანად ყირავდება, ხეს ასდის მყრალი
 გოგირდის კვამლი. დგას გამვლელი სულმიხდილივით
 გაშეშებული. ზევსის მეხი დამლუპველია.
 ასე დაემხო მეყსეულად გმირი ჰეტორი,
 შუბი ხელიდან გაუვარდა, მკერდზე დაეცა
 420 ფარი ბაკმული, აჟღრიალდა ჭრელი აბჯარი.
 ყიჟინით მისკენ გამოიჭრნენ აქაველთ ძენი,
 სურდათ გათრევა, უამრავი ოროლი სტყორცნეს,
 მაგრამ ვერ შეძლო ხალხთა მეფის დაჭრა ვერც ერთმა,
 ვერ მოახვედრეს, რადგან მყისვე გმირს აეფარნენ
 425 პულიდამანტი, ენეასი და აგენორი,
 ლიკიის მეფე სარპედონი, ქველი გლავკოსი.
 არ იყო კაცი, რომ ჰეტორის ხსნა არ ეფიქრა.

ფარი აღმართეს დასაცავად. მყის მეგობრებმა
ხელი დაავლეს, გაიყვანეს ბრძოლის ველიდან.
430 ფეხმარდნი ცხენნი ახლოს ჰყავდათ, მყუდრო ადგილას
დიდებულ ეტლთან, იქვე იდგა ქველი მეეტლე.
ეტლმა ციხისკენ გააქანა მკვნესარი გმირი.

მაგრამ როროგორც კი მოლივლივე ნაკადს მიადგნენ -
ღვთაებრივ ქსანთოსს, უკვდავ ზევსის შობილ მდინარეს,
435 მოყმე მიწაზე დაასვენეს, მობანეს სახე
მოკამკამე წყლით.

ძლივს თვალეზში გამოიხედა.
წამოიწია და გადმოსკდა პირიდან სისხლი.
ისევ წაიქცა, კვლავ თვალეზში ღამე ჩაუდგა:
ჯერ კიდევ სული დარტყმით ჰქონდა გაბრუებული.
440 არგიველთ ჰექტორს თვალი მოჰკრეს, ბრძოლიდან
გასულს

და უფრო ფიცხლად შეუტიეს ზვიად ტროელებს.
პირველად მარდმა აიანტმა ოილევისის ძემ
დასცა სატნიოს, როს დაატყდა თავს ბასრი შუბით,
ნიმფა ნეადას შესძენია იგი ყრმა მწყემსი

445 ენოპოსისგან, ნაპირებთნა სატნიოესის.
მძლე აიანტმა ოილიდმა ბოქვენში დაჭრა
და ძირს განრთხმული შუბოსანის გვამის გარშემო
შეიქმნა ერთი ხოცვა-ჟლეტა მებრძოლთ შორის.
პულიდამანტი შურისმგებლად შუბმოღერებით

450 გაიჭრა, სტყორცნა პროთოენორს ბასრი ოროლი,
არეილიკოს-მამაცის ძეს, მხარი გაუპო
და განრთხმულს ხელით აფხოჭინა შავი ტალახი.
პულიდამანტი გაამაყდა, შესძახა კიდევ:
”იტყვის კი ვინმე, რომ პანთოიდს მძლავრი მარჯვენით

455 ახლა ამაოდ უყროცნია შუბი ვეება?
ვიღაც არგიველს მოხვდა იგი და, იმედი მაქვს,
ყავარჯნად იხმარს, რომ ჰადესის ეწვიოს მღვიმეს”.
თავხედის სიტყვამ დაამწუხრა არგიველთ სპანი.
ყველაზე მეტად აიანტის სული დაფლითა,

460 ტელამონიდის. სწორედ მის წინ დაეცა მოყმე.
მრისხანე გმირმა დაადევნა ტროელს ოროლი.
პულიდამანტი ძლივს გაექცა შავ ბედისწერას,
განზე გადახტა. რვალი მისწვდა ანტენორის ძეს,
გმირი არქელოქოსს. მას არგნა დაღუპვა ღმერთმა.

465 შუბმა დალახვრა, სად ერთდება თავთან კისერი,
ხერხემლის ზემოთ, გაუწყვიტა ბედკრულს ძარღვები.
დარტყმით ძლეული ტუჩ-პირით და თავის უადრეს
დაემხო მიწას, ვიდრე მუხლებს ზედ შეახებდა.
რისხვით შსძახა პულიდამანტს მძლე აიანტმა:

470 "პულიდამანტო, მითხარი მაინც, პროთოენორის
სანაცვლოდ სიკვდილს ეს მეზრძოლი თუ იმსახურებს?
არც თუ ურიგო მხედარი ჩანს, არც უგვარტომო,
იგი ანტენორს, ცხენტა მხედვნელს მედ თუ ერგება,
ეგების ძმადაც, მისი მოდგმის ჩანს მეომარი".

475 ასე თქვა, ნაღდად კი იცოდა. დადრმა მოიცვა
ტროელთა სული. აკამანტმა შური იძია
ძმის გვამის გამთრევ პრომაქოსზე, ბეოტიელზე.
ღვარძლით ამბობდა აკამანტი გამარჯვებული:
"უქმად ქედმაღლად მოქადნულნო აქაველთ მცველნო!

480 საზრძოლო ჯაფა და ვაება განა მხოლოდღა
ჩვენი ხვედრია? არ აგდებათ თქვენც სივალაღე!
ხომ ხედავთ, როგორ მიიძინა ამ მეომარმა
შუბით ძლეულმა! შურისგებამ არ დაახანა!
გონიერია, ვინც დატოვა ამ ჩემს ძმასავით

485 შურისმგებელი, ძმა ძმისათვის სისხლის ამღები!"
არგიველები შეურაცხყო თავხედის სიტყვამ.
ყველაზე მეტად პენელევსის სული აღელდა.
მიეჭრა, მაგრამ აარიდა ტროელმა თავი.
მხნე პენელევსმა მაშინ დასცა ილიონევსი,

490 მე ფორბანტისა, ჯოგმრავლისა. ჰერმესს უყვარდა
ფორბანტი ფრიად და სიუხვირთ ავსებადა მის სახელს,
სხვა მე არ ესვა მოხუცს, მარტო - ილიონევსი.
ისიც განგმირა პენელევსმა, თვალის ფოსოდან
გუგა უმაღვე ამოუგდო, თავისქალაშიც

495 გავიდა შუბი. ჩაიკეცა ბედშავი მოყმე
ხელებგაწვილილი. ქარქაშიდან იძრო მახვილი,
კისერში დასცა გმირმა, თავი იქვე გაგორდა,
ჯერ კიდევ თვალში გასჩხეროდა შუბი, მომგვრელი
საზარ სიკვდილის. ვით ყაყაჩოს, მის თავს სისხლიანს

500 ტროელთ ზეიმით აჩვენებდა ყრმა მზვაობარი:
"ტროელთა ძენო, მოახსენეთ ილიონევსის
საყვარელ მამას, მშობელ დედას - მე დაიტირონ!
ვერც პრომაქოსის ახალგაზრდა ცოლი გამოვა
მის შესახვედრად სიხარულით, ოდეს ტროიდან

505 შინ დავბრუნდებით ხომალდებით აქაველთ ძენი!"

ეს თქვა და ტროელთ სახე შიშის ფითრმა დაფარა,
და სიკვდილისგან სალტოლველად გაექცა თვალი.

ახლა, მუზებო, სახლად რომ გაქვთ ოლიმპოს თხემი,
მამცნეთ, პირველმა ვინ აიღო ნადავლი ომში,
510 აქაველთ ძლევა როს არგუნა მიწისმრყეველმა?

ტელამონი დმა აიანტმა დასცა ჰირტიოს
გირტიოსის ძე, მძლე ბელადი მისიელების.
ანტილოქოსმა ფალკე დასცა და მერმეროსი,
მერიონემ კი მორინი და ჰიპოტიონტი.

515 ტევკროსმა დასცა პროთონტი და პერიფეტე,
ჰიპერენოროს - მძლე ატრიდმა, მან სპათა ბელადს
ფერი გაუპო. გაიარა შუბმა სტომაქი
და გამოყარა ნაწლავები. შიშველ წყლულიდან
გაფრინდა სული, გმირს ჩაუდგა თვალში წყვილიადი.

520 ყველაზე მეტი ოილევის ძემ აიანტმა
გაანადგურა, ვერვინ სჯობდა მას, როგორც მდევარს
ლტოლვილ მებრძოლთა, თავზარს რომ სცემთ ზევსი დიადი”.

ქება მეთხუთმეტე

განდევნა ხომალდებიდან

გადაირბინეს სანგარი და განვლეს ძელყორე,
ბევრიც დაკარგეს განგმირული დანაელთ მიერ
და მაშინ შედგნენ თვის ეტლებთან შიშით ფერმკრთალნი
და მთრთოლვარენი. ამ დროს ადგა იდაზე ზევსი,
5 ოქროსტახტიან ქალღმერთ ჰერას ნაალერსევი.
უმაღლ შენიშნა ტროელნი და აქაველთ სპანი:
რიგებ არეულ ლტოლვილ ტროელთ ხარბად მისდევდნენ
არგიველები, მათთან იყო პოსეიდონიც.
ჰექტორიც ნახა ძირს განრთხმული, მასთან მწუხარედ
10 მსხდომი მოყმეც. გრძნობამიხდილს სუნთქა უჭირდა,
სისხლი მოსჩქეფდა, გაეგმირა მამაც აქაველს.
ყრმა შეეწყალა ღვთაებათა და კაცთა მამას,
ჰერას მრისხანედ მიუბრუდან და ასე უთხრა:
”შენი ხრიკია, ბოროტმქმედო, მარად ცბიერო,
15 გმირი ჰექტორის და მებრძოლი ხალხის დათრგუნვა!
ჯერ არც კი ვიცი, რას მოიმკვი ამ ვერაგობით,
მაგრამ ცხადია, ელვის მათრახს ვერლარ ასცდები!
ნუთუ არ გახსოვს, ვით ეკიდე ზეცად? ფეხებზე
ორი ბორკილი გედო, ხელზე - გაუწყვეტელი
20 ოქროს ხუნდები. ეთერსა და ღრუბელთა შორის
ცად ქანაობდი. ოლიმპოზე წუხდნენ ღმერთები,
სცადეს და ვერვინ შეგეწია. ვისაც კი მივწვდი,
ზეცის ზღურბლიდან გადმოვუშვი ფრიალ-ფრიალით.
ძლივს დაჰყვით სული. მაგრამ ამით როდი დამცხრალა
25 რისხვა ღვთაებრივ ძის - ჰერაკლეს ტანჯვათა გამო.

შენ დაადევნე ბორეასი და ქარიშხალი,
უდაბურ ზღვაზე უმზადებდი უბედურებას,
ხალხმრავალ კოოსს გადახვეწე, უცხო მხარეში.
მე დავაბრუნე სამშობლოში - ცხენმრავალ არგოსს
30 მოყმე, რომელსაც დიდი ჯაფა გადახდომია.
კარგად გახსოვდეს, მოერიდე ვერაგულ ფანდებს,
არ გმართებს ღვარძლი შეაზავო ტრფობის ალერსით,
ღმერთთაგან ჩუმად რომ მაგემე მოსახიბლავად!”

თავზარი დასცა ქალღმერთ ჰერას ზევსის ნათქვამმა
35 და მეყსეულად მიაგება ფრთიანი სიტყვა:
”მოწმედ მეყავით, დედამიწავ, ცავ უნაპიროვ,
სტიქსის ნაკადნო - საშინელნო დასაფიცარნო,
ზარის მომგვრელნო თვითონ ნეტარ ღვთაებათათვის!
შენი თავის მზემ, ზევსო, ჩვენი სასიყვარულო
40 სარეცელის მზემ, - მას ხომ ლიქნით არ შემოგფიცავ, -
პოსეიდონი მიწისმგვრელი ჩემ გამო ტროელთ
როდი ვნებს, ჰექტორს როდი სდევნის და იცავს მის მტერს!
თვითონ სწადია საკუთარი გულის კარნახით.
თვით შეებრალა აქაველნი, გემს მიჭეჭყილნი.
45 განა არა თუ? მეც ვურჩევდი, მაგრამ ყოველთვის
შენი გზით დადის, შენი ნებით, შავღრუბლიანო!”

ასე თქვა ჰერამ. ღვთაებათა და კაცთა მამას
ჩაეცინა და მიაგება ფრთიანი სიტყვა:
”ამიერიანდა, დედოფალო ხარისთვალებავ,
50 უკვდავთა დასში ერთი აზრით თუ შევთანხმდებით,
პოსეიდონიც, რაც არ უნდა სხვასა ფიქრობდეს,
მყის აზრს შეიცვლის, მიენდობა ჩემსა და შენს გულს,
ახლა, მას შემდეგ, რაც გულწრფელად ფიქრი გამანდე,
გასწი ღმერთების საფიხვნოზე, უბრძანე ირისს
55 იდაზე მოსვლა, აპოლონსაც - ვერცხლისმშვილდოსანს.
მაცნე ეწვიოს აქაველთა სპას რვალისკვართიანს
და პოსეიდონს მოახსენოს ჩემი ბრძანება:
ბრძოლას მოემვას, დაუბრუნდეს მყუდრო სავანეს.
ისევ ჩააბას ფოიბოსმა ომში ჰექტორი,
60 სიმხნევე მისცეს და განკურნოს სატანჯველისგან,
გმირი სულს რომ ფლეთს. აქაველნი გარეკოს ისევ,
აღავსოს შიშით, გააქციოს შეძრწუნებულნი.
ამ სიჩქარეში ტროელები თავს დაესხმიან
პელიდის გემებს, აქილევსი ჩააბამს ბრძოლად
65 პატროკლეს.
მას კი ილიონთან მოუღბს ბოლოს
მძლავრი ჰექტორი, ბევრ მძლეთამძლე მოყმის მძლეველი.
მტერი ჩემს ძესც - გმირ სარპედონს მოკლავს.

მას შემდეგ

- შურისმგებელი აქილევსი განგმირავს ჰექტორს.
მაშინვე გემებს განვაშორებ ტროელთ მხედრობას,
70 ველარაფერი შემაჩერებს! და აქაველნი
ათენას რჩევით აიღებენ ქალაქ ილიონს.
მანამ ჩემს რისხვას არ დავაცხრობ და არც სხვა ღმერთებს
მივცემ უფელბას, გაუწოდონ ხელი დანაელთ.
უნდა შესრულდეს აქილევსის ნება-სურვილი:
75 ასე დავპირდი, თავის დახრით თანხმობა მივეც
თეტისს, როდესაც მუხლმოყრილი მევედრებოდა -
კომკთა მღეწველი აქილევსის სახელ-დიდებას”.
თქვა და მორჩილად დაჰყვა ნებას ქალღმერთი ჰერა.
იდას თხემიდან ოლიმპოსკენ მსწრაფლ გაეშურა.
80 როგორც სწრაფია კაცის აზრი, რომელსაც ძალუმს
მთელი ქვეყანა მოიაროს გონების ძალით:
”აქ ვიყავიო და იქაცო” - ბევრს მოიგონებს,
ისევე სწრაფად დედოფალმა გადაიფრინა,
ოლიმპოს მწვერვალს მიაღწია. მრავალი ღმერთი
85 იხილა ზევსის სასახლეში. შემოეგებნენ
და მიესალმა თვითეული თასით დედოფალს.
ჰერამ მიიღო ღვაწლამაზი თემიდასაგან
თასი, რადგან ის გამოიჭრა ყველაზე უწინ
შესაგებებლად და მიმართა ფრთიანი სიტყვით:
90 ”ო, ჰერა, რატომ მოხველ ასე შიშით შეძრული?
ჩანს, კრონოსის ძემ, შენმა ქმარმა დაგცა თავზარი!”
მას უპასუხა თეთრხელემა ქალღმერთმა ჰერამ:
”რად მეკითხები, ო, თემიდავ? განა არ იცი,
რა სასტიკი და გულგოროზი ვინმე ბრძანდება?
95 სჯობს დასხდეთ ღმერთნი, სავანეში მენახენი.
უკვდავთა შორის შენც მოისმენ, რა ცუდი საქმე
ზევსს განუზრახავს. გულით ვერვინ ვერ გაიხარებს
ამა საქმითა, ვერც მოკვდავი, ვერც ღვთაება,
რა ნეტარი და მხნეც არ იყოს მოაქჟამამდე!”
100 თქვა და დაბრძანდა დედოფალი. ყველა ღვთაება
შეშფოთდა. ქალღმერთს ბაგეზე აჩნდა ღიმილი,
შავ წარბებს ზემოთ კი შუბლს სხივი არ დაჰფენია.
ანაზღად ღმერთებს მიუბრუნდა განრისხებული:
”უგნურნო! ჩვენო ხომ ზევსის სამტროდ ჰკუა არ გვეყოფნის!
105 ამაოდ ვცდილობთ მის მოდრეკას სიტყვით თუ ძალით.
იგი ამჟამად ცალკეა და ჩვენზე არც ფიქრობს,
აბუჩად გვიგდებს, მიაჩნია, რომ უკვდავთ შორის
შეუდარებლად სჭარბობს ყველას ძალაუფლებით.
რა გაეწყობა, რაც არ უნდა თავს დაგვატეხოს,
110 მოთმენ გვმართებს. არ დაინდო, ვგონებ, არესიც -

დღეს ბრძოლის ველზე სანუკვარი დაეცა მოყმე,
ასკალაფოსი, არესი რომ თავის ძედ თვლიდა”.

ეს რომ თქვა, მყისვე ძარღვიანი ხელი არესმა
მოქნილ ბარძაყზე დაიკრა და გმინვით შესძახა:

115 ”ნუ გამამტუნებთ, თუ ძის გამო, ოლიმპოს მკვიდროს,
შურისმგებელად აქაველთა გემებს ვეწვევი!
თუმც მოსჯილი მაქვს ზევსის მიერ ელვადაცემულს -
სისხლის გუბეში, მტერში ვიწვე გვამებთან ერთად!”

თქვა და უბრძანა მყისვე შიშს და საშინელებას -
120 რაშნი შეებათ ეტლში, იპყრა ხელთ საჭურველი,
ალისმფრქვეველი. მაგრამ ზევსი წინათ აროდეს
განრისხებულა ღმერთთა დასზე ასე სასტიკად.
სწორედ ამიტომ უკდავთ ბედით შემფოთებული
ბჭესთან მივარდა მყის ათენა, დასტოვა ტახტი.

125 მკერდიდან ფარი, თავზე ზუჩი მოგლიჯა არესს,
შუბი წაართვა წამახული, გვერდზე გადადო
და მრისხანე ღმერთს შეუძახა მოგუგუნე ხმით:
”შმაგო, უგნურო, ფეთიანო, რისთვის გაქვს ყური,
თუ არა ისმენ? სირცხვილიც და ჭკუაც დაკარგე?

130 ველარ გაიგე, თეთრხელება ჰერა რას ამბობს?
იგი ოლიმპოს დაუბრუნდა ახლა ზევსისგან.
იქნებ გსურს, რაკი ზევსის რისხვას მაინც ვერ ასცდი,
კვლავ შეირცხვინო თავი, შამდეგ დაბრუნებულმა
თვითეულ ჩვენგანს შეამთხვიო უბედურება?

135 მალე ტროლეთა, ძალგულოვან აქაველთ ჯარზე
ხელს აიღებდა ზევსი, ღმერთებს თავზარს დაგვცემდა,
ვერ ასცდებოდა მას ვერც მრუდი და ვერც მართალი!
დამყევ ნებას და ნუ იძიებ შურს შვილის გამო,
მასზე მამაციც, მასზე მძლავრიც ბევრი დაეცა,

140 კვლავ დაეცემა ბრძოლის ველზე. სად გაგონილა,
გარდუვალ სიკვდილს კაცთა მოდგმა გადაარჩინო!”

თქვა და არესი ტახტზე დასვა გაცოფებული.
ჰერამ კი ზევსის სასახლიდან უხმო აპოლონს
და უკვდავ ღმერთთა ფეხმარდ მაცნეს, მშვენიერ ირისს.

145 ფრთიანი სიტყვა მიაგება ღმერთებს ქალღმერთმა:
”ზევსმა მიბრძანა, რომ მოგიხმოთ იდგას მწვერვალზე.
იცოდეთ, როცა მიხვალთ, ნახავთ ზევსს ღრუბელთმარეკს,
მისი სურვილი და ბრძანება მყის შეასრულეთ”.

ასე უბრძანა, სასახლეში დაბრუნდა ჰერა,

150 ტახტზე დაბრძანდა. ისინი კი გაფრინდნენ უმაღ.
მყის წყალუხვ იდას, ტყის ნადირთა დედას, ეწვივნენ.

- იქ, გარგაროსის თხემზე ნახეს მეუფე ზევსი.
 მჯდომარე კრონიდს ადგა ღრუბლის შარავანდედი.
 იდგნენ ღმერთები ღრუბელთმარეკს ზევსის წინაშე,
 155 და მან მოწყალედ შემოხედა. მყის აღსრულდება
 ელოდა მაცნეთ ზევსის ძვირფას ცოლის ნებისა.
 პირველად ირისს მიაგება ფრთიანი სიტყვა:
 ”პოსეიდონთან, უსწრაფესო ირისო, გასწი,
 ამცნე ყოველი, საიმედო მაცნედ მეყავ მე!
- 160 დაუყოვნებლივ დათმოს ბრძოლა, კვლავ დაუბრუნდეს
 ან ღმერთთა კრებულს ოლიმპოზე, ან ზღვას ღვთაებრივს.
 თუ არ ისურვოს შესრულება ნაბრძანებისა,
 მაშინ გულს ჰკითხოს და გონებას - გაუძლებს განა
 ჩემთან შეხვედრას, თვით რაც უნდა ძლიერი იყოს?
- 165 პოსეიდონზე ძალითაც და ხნოვანებითაც
 მეტი ვარ, მაგრამ მას ერთადერთს არ ეშინა
 ტოლად ჩათვალოს, ვის წინაშეც ყველა ცახცახებს!
 დაემორჩილა ირისს, ქარისფეხებიანი
 და იდას მთიდან მყის დაეშვა ილიონისკენ.
- 170 როგორც მოწყდება ღრუბელს თოვლი, ან ცივი სეტყვა.
 გაეკიდება ქარ-ბორეასს, ეთერში შობილს,
 ისე ანაზღადა გზა ირისმა გადაიფრინა,
 მივიდა, უთხრა პოსეიდონს დანაბარევი:
 ”მოვედი შენთან, შავთმიანო, მიწისმრყეველი,
- 175 დიადმა ზევსმა ფაროსანმა აქ მომავლინა.
 დაუყოვნებლივ დათმე ბრძოლა, კვლავ დაუბრუნდი
 ან ღმერთთა კრებულს ოლიმპოზე, ან ზღვას ღვთაებრივს.
 თუ არ ისურვებ შესრულებას ნაბრძანებისა,
 ზევსი გიქადის, რომ მაშინვე შესარკინებლად
- 180 გამოიჭრება. გირჩევს თავი არიდო ბრძოლას.
 შენზე მეტია ძალითაც და ხნოვანებითაც.
 ეს შენც ხომ იცი, მაგრამ მაინც არ გეშინია,
 ტოლად ჩათვალო, ვის წინაშეც ყველა ცახცახებს”.
 გაოგნებულმა უპასუხა მიწისმრყეველმა:
- 185 ”ჰაი-ჰაი, რომ ძლიერია! მაგრამ თავხედობს,
 რაკი ტოლი ტოლს აგერ მბოჭავს ჩემს უნებურად!
 სამი ძმა გავჩნდით კრონოსისა და რეასაგან:
 ზევსი, მე, შემდეგ აიდესი - ქვეშეთის ღმერთი.
 სამად გაიყო ეს სამყარო, სამივეს წილად.
- 190 სამარადისოდ სამფლობელოდ ზვირთმოგუგუნე
 ზღვა შემხვდა. ქვეშეთს, უკუნეთში მეფობს აიდეს,
 ხოლო ღრუბელს და ეთერს შორის ზევსს ერგო ზეცა.
 ჩემთვის საერთო დარჩა მიწა, ოლიმპოს თხემი.
 არა, მე ზევსის წესი არ მწამს! ხომ დიადია
- 195 და ძალმოსილი, თავის წილხვედრს ფლობდეს მესამედს,
 მე ნუ მაშინებს მკლავსი ძალით, ვით საწყალობელს!

ის ურჩევნია, თვის ასულებს და ვაჟიშვილებს
მიხედოს, მკაცრი სიტყვა უთხრას.

თვით გააჩინა

და სურთ თუ არა, უნდა მის წესს დაემორჩილონ!”

200 ისევ მიუგო მას ირისმა ქარისფეხებამ:

”ეს ვუთხრა განა, შავთმიანო მიწისმრყეველო,
პასუხად კრონიდს - სიტყვა მკაცრი და საშინელი?
ეგების ოდნავ შეარბილო? სათნოა გული
კეთილშობილთა. ერინიაც უფროსებს შველის”.

205 კვლავ უპასუხა პოსეიდონმა მიწისმრყეველმა:

”ქალღმერთო ირის, გონივრულად ამბობ სიმართლეს.
კარგია, როცა მაცნეს ძალუძს რჩევა კეთილი.
გამოგიტყდები, გულს მიმსჭვალავს ძლიერი წყენა,
როცა ამაყად იქადნება და პატივს აპყრის

210 მისთვის თანასწორს და ბედითაც მასავით სვიანს.

ახლა, თუმც კი მწყინს, მმართველს დავეყვე მის ნება-სურვილს.
ვაცხადებ, მაგრამ ჩავიმარხავ ამ ქადილს სულშიც:
უკეთუ ჩემდა უნებურად და ათნასი,
ჰერას, ჰერმესის და ჰეფესტოს დაუკითხავად

215 ქალაქ ილიონს შეიწყალებს მტკიცებურჯიანს,
რომ არგიველნი გამარჯვების არა ჰყოს ღირსნი,
იცოდეს, მტრობას არ ექნება ჩვენს საზღვარი!”
ასე წარმოთქვა და დასტოვა სპა აქაველთა.

ზღვაში ჩაეშვა. ოხვრა დასცდათ არგიველთ გმირებს.

220 აპოლონს უთხრა მაშინ ზევსმა ღრუბელთმარეკმა:

”რვალისაბჯრიან გმირ ჰექტოთან წადი, ფოიბოს,
ქვეყნის მომგარსველს, მიწისმრყეველს უნებებია
ღვთაებრივ ზღვაში ჩასვლა, რისხვას გაურბის იგი.
ეჰ, რომ სმენოდათ ამ სასტიკი ბრძოლის ამბავი

225 ქვეშეთის ღმერთებს, მოზინადრეთ კრონოსის ახლოს!

კიდევ კარგი, რომ, თუმც მრისხანებს, არ მეურჩება,
წინაშე ჩემსა უკან იხევს, თორემ ეს საქმე
ორივეს დიდი ოფლის ფასად დაგვიჯდებოდა!
მაგრამ, მიიღე აიგიდა ფოჩებიანი,

230 მოიღერე და მით დააფრთხე სპა აქაველთა!

შორსმოისარო, ჰექტორზე კი იზრუნე კვლავაც,
სიმტკიცე მიეც, სანამ ლტოლვილ აქაველ გმირებს
ხომალდებთან და ჰელესპონტის პირას მირეკავს.
სიტყვას ვიტყვი და ერთდროულად მოჰყვება საქმეც,
235 რომ ომის ჯაფას გადაურჩნენ აქაველები”.

ასე ბრძანა და არ ეურჩა მამას აპოლონ,
იდას ქედვიდან გადმოიჭრა, ვით შევარდენი,
ქედანთა მტერი, უსწრაფესი მტაცებელთ შორის.

ველზე იხილა პრიამოსის ძე ღვთაებრივი,
240 წამომჯდარიყო, მოსულიყო გონზე ჰექტორი,
მეგობრებს სცნობდა, სულიც აღარ ეხუთებოდა
ეგიოხ ზევსის ნებით ვაჟკაცს მიეცა ძალა.
ახლოს მივიდა და მიმართა შორსმოისარმა:
”პრიამოსის ძე, ჰექტორ! ლაშქარს განშორებული
245 დაღონებული აქ რად ზიხარ, რა დარდი გსერავს?”
მძიმედ სუნთქავდა და მიუგო გმირმა ჰექტორმა:
”ვინ ხარ, კეთილო ღმერთო, სიტყვით რომ მომეგებენ?
არა გსმენია, აქაველთა ხომალდების წინ
ლაშქარს რომ ვსპობდი, აიანტმა მკერდს შემალეწა
250 ლოდი ვეება, სიმამაცე დააცხრო ჩემი?
მეგონა უკვე ვიხილავდი ჰადესის მღვიმეს,
რაკილა გული სანუკვარი მიბნედილიყო”.

შორსმოისარმა აპოლონმა მიუგო მოყმეს:
”მხნედ იყავ, ძლიერ ქომაგს მხედავ, კრონიდის მიერ
255 შენდა მფარველად მოვლინებულს იდას თხემიდან.
ფოიბოსი ვარ, აპოლონი ოქროსხმლიანი,
შენ და შენს ქალაქს რომ გიცავდით წინათაც მედგრად.
მიჰყევ სპას, მხედრებს მოუწოდე მრავალრიცხოვანთ,
ამოფულრული გემებისკენ მიმართონ რაშნი.
260 წინ წარვუძღვები და თვითონვე გზას გავუკვალავ
ცხენებს, სილტოლვად სპას მივაქცევს აქაველების!”
ეს თქვა ა სპათა ბელადს ძალა შთაბერა ღმერთმა.
ცხენი რომ გაწყვეტს ხოლმე საბელს, თავლაში მდგარი,
გამოფრინდება და ფლოქვებით აჰყრის კოლბოხებს,
265 მიჰქენავს, ცურვას მიჩვეული შმაგ მდინარეში,
თავი ამაყად აღუმართავს და ძლიერ ქედზე
ფაფარს აიფრენს, თვით ამაყობს თავისი მშვენებით.
მიაქროლებენ ფაშატებთან მარდი ფეხები.
მას ჰგავდა ჰექტორ, გამოიჭრა გმირი, რომ ესმა
270 ხმა ღვთაებისა, აღაგზნებდა ბრძოლად მხედრობას.
როცა მისდევენ ველურ ქუციკს, ქორბუდა ირემს
ჯიუტი, ფიცხი მწვერები და მონადირენი,
ციცაბო კბოდე, დაბურული ჭალა იფარავს
ნადირს და მდევარს დასაჭერად არ სწყალობს ბედი.
275 გამოალვიძებს ღრიანცელი ლომს ფაფარაყრილს,
გზაზე გამოდის, ბრბოს გაფანტავს აქლოშინებულს.
ასე მისდევდნენ დანაელნი ტროელთა ძეებს,
ხმილთა და შუბით ზურგს უპობდნენ, მაგრამ შენიშნეს
გმირი ჰექტორი, გამოჭრილი მხედრობისაკენ,
280 ყველა შეკრთა და აღარ შერჩათ გული საგულეს.

ანდრიამონის ძე თოანტი სპას ამხნევებდა,

- ეტოლიელი მოყმე, ისრის ტყორცნით განთქმული,
 ომში მედგარი, აქაველთა კრებაზეც ბრძენი,
 თუმც, ვით მჭევრმეტყველს, ბევრი ჰყავდა მოყმე მოცილე.
- 285 იგი, სიფიცხით აგზნებული, ასე ამბობდა:
 ”ბიჭოს! რა ნახა -სასწაული ჩემმა თვალებმა!
 სიკვდილს გაექცა ჰექტორი და აგერ არ არის?
 ჩვენ კი იმედი გვქონდა, რომ ეს ზვიადი მოყმე
 სულს გააფრთხოდა აიანტის მძლავრი მარჯვენით.
 ცხადია, ღმერთმა დაიფარა და აღადგინა
- 290 ჰექტორი, მრავალ დანაელის მუხლთა მსხვრეველი.
 რა დღეს დაგვაყრის, წინასწარ ვჭვრეთ! ზევსის ნებით დგას
 ლაშქრის წინ იგი, ანთებული ბრძოლის სახმილით.
 ერთ რჩევას მოგცემთ და ყველანი დამყევით ნებას.
- 295 ლაშქარს ვუბრძანოთ, გემებისკენ აიღონ გეზი,
 ჩვენ, ვინცა-ვინ ვართ მიჩვეულნი უმამაცესად,
 მტერს დავხვდეთ, ვინძლო შევაჩეროთ აღმართულ შუბით,
 ვფიქრობ, გმირს, რაგინდ გზნებით გული ბრძოლად ერჩოდეს,
 დანაელთ რამზში შესაჭრელად აღარ გაუწევს!”

ასე მოუბარს ყურადღებით უსმინა ყველამ.

- 300 მყის დიომედე და ორვე მძლე აიანტი,
 ტევკროს, მეგესი, მერიონე დადგნენ საომრად,
 სხვებსაც მოუხმეს - კეთილშობილ არგვიელ გმირებს,
 რომ დახვედროდნენ მამაც ჰექტორს და სპას ტორელთა.
- 305 მათს უკან გემებს აფარებდნენ თავს აქაველნი.
 მოაწყდნენ მტრები, მოუძლოდა მტკიცე ნაბიჯით
 ჰექტორი, სულ წინ მოდიოდა თვით აპოლონი,
 მკერდს უფარავდა სქელი ნისლი, ხოლო ხელთ ეპყრა
 ღმერთს აიგიდა საშინელი, მხატვარ ჰეფესტოს
- 310 რომ მიუძღვნია ზევსისათვის კაცთ დასაფრთხოზად.
 ამ აიგიდით მოუძლოდა ლაშქარს ფოიბოს.
 მჭიდრო რიგებით არგვიელნი ელოდნენ მომხვდურს.
 ყიჟინა დასცდა ორსავ ლაშქარს, ლარს მოსწყდა უცბად
 ბასრი ისარი, გადიქროლა რვალის ოროლმა,
- 315 მრავალ მშვენიერ მოყმეს ტანში ჩაეჭდო შუბი,
 მრავალიც გზაში, თეთრ სხეულთა დაუწაფებლად
 მიწაში ჩარჩა მოცახცახე, სისხლის მწყურვალი.

სანამ აპოლონს აიგიდა ხელთ ეპყრა წყნარად,
 თანაბრად ფრენდა სეფქა, მებრძოლთ თანაბრად სპობდა,

- 320 მაგრამ როგორც კი დანაელებს შეხედა ღმერთმა
 და აიგიდა აუქნია, ხაფად დასჭექა,
 სული შეეძრათ, დაავიწყდათ ზნე სამამაცო.
 როგორც ხართა ჯოგს, თხათა არვეს ღამის წყვდიადში
 მიმოფანთავენ მტაცებელი მხეცები უცბად,

- 325 როს ახლო-მახლო მათი მწყემსი არ ეგულებათ,
 ისე გაფანტა აქაველნი, მოჰგვარა ძრწოლა
 მათს გულებს ღმერთმა, ხოლო ჰექტორს - ძლევა-დიდება.
 მებრძოლი მებრძოლს შეერკინა სასტიკ ბრძოლაში.
 სტიქიოს დასცა ჰექტორმა და არკესილაოს.
- 330 ერთი -რვალმოსილ ბეოტიელთ ჯარის ბელადი,
 მეორე - სანდო მეგობარი მენესთევსისა.
 რვალს შეეწირნენ ენეასის მედონტი, იასოს.
 მედონტი იყო ბუმი ღმრთებერ ოილევსისა,
 ოილიადი აიანტის ძმა უმრწემესი.
- 335 შორს, ფილაკეში, ყრმა მას შემდეგ გადახვეწილა,
 რაც დედინაცვლის ძმა მოუკლავს - ერიოპისის.
 იასოსი კი ათენელთა იყო ბელადი,
 ძედ სფელოსისა წოდებული, ბუკოლიონის.
 პოლიტემ დასცა ექიოსი, პულიდამანტმა
- 340 მოკლა მეკისტე, აგენორმა კი - კლონიოსი.
 პარისმა ახლოს გარბენილი დეიოქოსი
 დასცა და რვალმა გაატანა მეორე მხარეს.

ტროელნი მოკლულთ რომ ძარცვავდნენ, შეშინებული
 აქაველები იმ დროს ირგვლივ მიმოიფანტნენ

- 345 და სანგარს გაღმა გზას ეძებდნენ გადასარჩენად.
 ომახიანი ხმით ჰექტორი ეტყოდა ტროელთ:
 ”გემებს დაჰკარით, ჯერ მოეშვით სისხლიან ნადავლს.
 თუკი შევნიშნავ ვისმე ლტოლვილს ხომალდებიდან,
 იქვე დავამხო! უბედურის ცხედარს, ცხადია,
- 350 ცეცხლს ვერ მისცემენ ვერცა ძმები და ველარც დები,
 არამედ ძალღმირთა ხროვა დაგლეჯს ქალაქის ბჭესთნ!”

თქვა და მათრახი დასცხო ცხენებს, უმაღ გაფრინდა,
 ტროელთ ყიჟინით ამხნევებდა და ღრიანცელით
 მიჰყვნიენ წინამძღოლს მხედრები და სწრაფი ეტლები

- 355 საზარ გრუხუნით. აპოლონმა სპათა წინაშე
 სანგრის ნაპირი მყის ტერფებით ჩამოანგრია,
 თხრილში ჩაყარა, გაუკვალა ლაშქარს სავალი
 ისე ფართო და ისე ვრცელი, რასაც გაიფრენს
 შუბი, თუ კაცი შორს გასტყორცნის ძალის სასინჯად.
- 360 იქით გაიჭრნენ ფალანგები, წინ - აპოლონი,
 თვის აიგიდით მოკაშკაშე. დასცა ბურჯები
 ისე იოლად, ვით ყმაწვილი გაფანტავს ქვიმას.
 როცა ზღვის პირას სათამაშოს რასმე აკეთებს,
 შემდეგ ფეხსა ჰკრავს, თავსი ხუხულას გაფანტავს ანცი.
- 365 ასე, ფოიბოს, არგიველთა ნაშრომ-ნაღვაწი
 შენ დააქციე და სილტოლვად მიმართე სპანი!
 გემებთან ახლოს შედგნენ ბოლოს, კვლავ შემჭიდროვდნენ

ერთუროს დაუწყეს გამხნეება, ალაპყრეს ხელნი
და მსასოვართ შელადადეს ღმერთებს ვედრება.
370 მეტადრე ნესტორ ლოცულობდა, აქაველთ ბურჯი,
ვარსკვლავიანი ზეცისაკენ აღეპყრო ხელი:
”მამაო ზევსო! თუ ოდესმე შენთვის არგოსში
ვისმე შეუწვავს მოზვრისა და ვერძის ფერდები,
შეგვედრებია შინ მშვიდობით კვლავ დაბრუნებას,
375 არ დაივიწყო და გვაშორე დღე იავარქმნის!
ტროელთ ბოლომდე ნუ დააცლი აქაველთ ძლევას!”

ასე ილოცა. და იქუხა ზეციდან ზევსმა,
კეთილშობილი ნელევსის ძის ლოცვა ისმინა.
ტროელთ მიიღეს კეთილ ნიშნად ეს სასწაული,
380 ბრძოლის მწყურვალნი უფრო ფიცხლად ეკვეთნენ ლაშქარს,
უზარმაზარი ზვირთი ზომაულევი ზღვისა
გემბანზე მაღლა აღზევდება, ქარიშხლის ძალით
აღბორგებული, გადაივლის ტალღაზე ტალღა. . .
ასე გაიჭრნენ ტროელები შმაგი ყიჟინით,
385 ცხენთა ჭენებით და ხომალდებს შესარკინებლად
შუბით მიაწყდნენ. მათ იმედი ჰქონდათ ეტლისა,
ამათ - გემების, მტკიცედ იდგნენ აქაველები,
საზღვაო ბრძოლის დროს სახმარი ძელშუბით შეხვდნენ,
ერკინებოდნენ შემოჭრილ მტერს თავგამეტებით.

390 გმირი პატროკლე, სანამ ტროელთ აქაველები
უმკლავდებოდნენ გალავანის კიდესთან ჯერაც,
ომის მოყვარე ევრიპილეს კარავში იჯდა,
გულს უქარვებდა საუბრით და მძიმე ჭრილობას
შავთა ტკივილით დამაცხრობელ წამალს ადებდა.

395 მაგრამ როგორც კი დაინახა გალავნის აქეთ
შმაგი ტროელნი, არგიველთა განგაშიც ესმა,
შეჰყვირა გმირმა და ბარდაყზე დაიკრა ხელი,
დარდი მოედო, მწუხარე ხმით მიმართა დაჭრილს:
”ო, ევრიპილე, აღარ ძალიძს შენთან დარჩენა,

400 რაც გინდა მთხოვო, საშინელი ბრძოლის ხმა მესმის!
ახლა მსახურმა შენ მოგხედოს, ხოლო მე წავალ
გმირ აქილევსთან, დავითანხმო ვინძლო სალაშქროდ.
ეგების, აბა რას გაიგებ, - მოუღბეს გული,
დიდი ძალა აქვს მართალ სიტყვას, მეგობრის ნუგეშს”.

405 ასე მოუბარს ფერხნი უკვე მიაქროლებდნენ.
აქაველნი კი ტროელთ ისევ ებრძოდნენ მედგრად,
მათს მცირე ლაშქარს გზას უჭრიდნენ ხომალდებისკენ,
ტროელნიც ღონეს არ ზოგავდნენ, რომ დაეშალათ
მტერთა ფალანგი, შესეოდნენ გემებს და კარვებს.

410 ლარი და ხაზი გაასწორებს ხოლმე ხომალდის

მორებს ჭკვიანი ხუროს ხელში, მხატვრობის სიბრძნე
 ვინც კარგად იცის, გამოწვრთნილმა ათენას მიერ.
 ასე მათ შორის ბრძოლის ხაზი გაწონასწორდა,
 მებრძოლი მებრძოლს შეერკინა ხომალდთა ახლოს.

415 ჰექტორი შეხვდა გმირ აიანტს, განთქმულს დიდებით.
 ერთი გემისთვის შებმულიყვნენ, მაგრამ ამაოდ
 ის მცველის მოკვლას, გემის დაწვას მიესწრაფოდა,
 ეს კი - გაგდებას ავსულისგან მოგვრილი მტერის.
 კალეტორ დასცა - კლიტიოსის ძე აიანტმა,

420 ხომალდთან ცეცხლის მომტანს შუბი აძგერა გულში.
 ძირს დაეხეთქა, გაუვარდა კვარი გზნებული.
 თვალი რომ მოჰკრა თვის ახლობელს გმირმა ჰექტორმა,
 შავი ხომალდის წინ განგმირულს, დასჭექა მძლავრად,
 ბრძოლად აღაგზნო ტროელთ სპა და ლიკიელნი:

425 ”ტროელთა ძენო, ლიკიელნო, მძლავრნო დარდანნო!
 სდექ! გეშინოდეთ ამ ჭყლეტაში უკანდახევის!
 უმჯობესია დაიცავით კლიტიოსის ძე,
 რომ ხომალდისკენ არ წაიღოთ თორნი აქაველთ”.

ასე შესძახა და აიანტს სტყორცნა ოროლი,

430 მაგრამ აძგერა მასტორის ძეს, მამაც ლიკოფრონს,
 მებაჯრეს მისას, კითერიელს, მის სახლში მცხოვრებს
 მას აქეთ, რაიც კაცი მოკლა კითერიაში.
 თავის ქალაში, ყურისძირთან განგმრია იგი,
 ტელამონიდის გვერდით მდგომი. გემის კიჩოდან

435 გადმოყირავდა, ყრმას დაემსხვრა სულის სიმტკიცე.
 შეკრთა, უმრწემეს ძმას შესძახა მძლე აიანტმა:
 ”ტევკროს! დავკარგეთ, საყვარელო, წრფელი ძმობილი!
 რაც კითერიდან მასტროიდი მოვიდა ჩვენთან,
 ვით ძვირფას მშობლებს, ისე სცემდა მას ყველა პატივს.

440 ჰექტორმა დასცა! აბა, სად გაქვს ბასრი ისარი,
 და საზარელი მშვილდი, ძღვენი აპოლონისა?”

თქვა და გაუგო ძმამაც, მყისვე მის გვერდით გაჩნდა,
 მძლავრ ხელში ჰქონდა მშვილდი, ბეჭზე - მჭიდრო კაპარჭი,
 სულ გაეჭედა ფრთოსან ისრით, ტროელთ მუსრავდა:

445 პეისენორის ძე კლეიტოს განგმირა მოყმემ -
 პულიდამანტის მეგობარი, პანთოიდისა.
 მეეტლედ ჰყავდა, დიდი ჯაფა ადგა, შმაგ ცხენებს
 იქით მართავდა, სადაც მჭიდროდ იდგნენ ფალანგნი,
 იღწვოდა ტროელთ საამებლად, მაგრამ სიკვდილმა

450 როცა უწია, აღარავის შეეძლო შველა.
 უკან, კისერში მოხვდა სეფქა გლოვის მომგვრელი,
 ძირს დაენარცხა და ცხენები უკუმიაწყდნენ,
 გაიხრიგინა ცარიელმა ეტლმა. მაშინვე

პულიდამანტმა ეს შენიშნა, ცხენებს მივარდა,
 455 პროტიონის ძეს მიჰგვარა, გმირ ასტინოეს,
 რომ მას სადმე შორს არ გაესვა, თვალი სჭეროდა.
 თვით კი საომრად დაუბრუნდა მეწინავეებს.
 ტევკროსმა სეფქა კვლავ გამართა, აბჯროსან ჰექტორს
 აიძულებდა კიდეც ბრძოლის ველი დაეგდო,
 460 ამოართმევდა უძლეველ გმირს სულ უეჭველად,
 მაგრამ ვერ შეძლო აეცდინა ზევსის განგება -
 გმრი დაიცვა და წარსტაცა დიდება ტევკროსს.
 მშვიდლი გამართა მშვენიერკ, მოზიდა ლარი,
 მაგრამ გაუწყდა და ისარი გაექცა გვერდზე.
 465 წვერწამახული. გაუვარდა ხელიდან მშვილდი.
 შეძრწუნდა ტევკროს და შესძახა ძმას შემფოთებით:
 ”ვაი ჩემს თავსა! დაიმონი საბრძოლო გეგმას
 მიშლის, მშვილდიც კი გამომტაცა ახლა ხელიდან!
 ლარიც გაწყვიტა, მე ხომ დიდი ხანი არაა,
 470 ისრის სატყორცნად მორკალულ მშვილდს მოვარგე იგი!”

ტევკროსს მიუგო აიანტმა ტელამონიდმა:
 ”თავი ანებე, საყვარელო, მშვილდსაც და ისარს,
 რაკი დანაელთ მტრობს ღვთაება, ხელიდან გაცლის.
 შუბი შემართე და მოიგდე ბეჭებზე ფარი,
 475 შეები ტროელთ, წააქეზე ლაშქარიც ბრძოლად.
 ეგრე იოლად ნუ შერჩები მტერს, ძლევით ამაყს,
 ჩვენი გემები. კვლავ შევუდგეთ ზნეს სამამაცოს!”

ასე თქვა, მშვილდი კვლავ კარავში დატოვა გმირმა,
 მხარზე მოიგდო ხორკლიანი, ოთხფენოვანი
 480 ფარი. ჩაჩქანი დაიხურა, ზედ ცხენის ძუით
 დამშვენებული.
 ერხეოდა მრისხანედ ზუჩი.
 ბასრი, სპილენძის წვერიანი შუბი ხელთ იპყრა.
 ისევ დაბრუნდა და აიანტს დაუდგა გვერდით.

ნახა თუ არა დამსხვრეული მშვილდი ტევკროსის,
 485 ჰექტორმა ისევ წააქეზა ტროელთ მხედრობა:
 ”ტროელნო და თქვენც ლიკიელნო, მძლენო დარდანნო!
 იყავით კაცნი, გაიხსენეთ ზნე სამამაცო
 ამოფულრული გემების წინ! მე თვითონ ვნახე
 სვიან მეომრის მშვილდ-ისარი ზევსმა დალეწა.
 490 მუდამ ცხადია კაცისათვის ზევსის განგება,
 ჩანს ხოლმე, როდის აღმაღლებს მოკვდავს დიდებით,
 როდის დაამცრობს, არ დაინდობს, არ შეეწევა.
 ახლაც აკნინებს არგიველებს ჩვენს სადიდებლად.
 მთელი მხედრობით შევუტოთ გემებს! თუ ვინმე

495 ხმლითა და ისრით მოიწყლა და სიკვდილს ეწია,
მოკვდეს! სახელი ხომ დარჩება, რაკი სამშობლოს
აქ შეეწირა! მაგრამ იხსნის სახლს და დედა-წულს,
შთამომავლობას გადაარჩენს, თუ აქაველნი
შავი გემებით თვის სამშობლოს მიაშურებენ!”

500 ასე ამბობდა, ყველას მისმა ძალაც, სიმხნევეც.
იქით აიანტ ღალადებდა რაზმის წინაშე:
”გრცხვენოდეთ, ძმანო! სჯობს გავბედოთ: ან მტერს შევაკვდეთ,
ან იავარქმნა ავაცილოთ ფულურო გემებს!
იცით, თუ გემებს ხელთ ჩაიგდებს გმირი ჰექტორი,
505 ფეხით მოუწევს ყოველ ჩვენგან ტროიდან წასვლა!
გესმით, ყიჟინით რომ აღაგზნებს ტროელთ მხედრობას
და გემის დაწვას მიესწრაფვის გამძვინვარებით?
ცხადია, როკვად როდი უხმობს სპას, ბრძოლა ნებავს!
არ დაგვრჩეია ჩვენც სხვა აზრი, სხვა საფიქრალი,
510 ვიდრე შევებათ მტერს ხელი-ხელ გადახლართულნი!
სჯობს მყის სიცოცხლე მოვიხვეჭოთ, ანუ სიკვდილი,
ვიდრე მარადლე სასტიკ ბრძოლივ ვიტანჯებოდეთ,
და ხელჩაქნეულ ლაშქარს ვახლდეთ ნავ-ხომალდებთან!”

ასე ამბობდა. ყველას მისცა ძალაც, სიმხნევეც.
515 პერიმედევსის ძე სქედოს დასცა ჰექტორმა,
ფოკველთ მეფე, აიანტმა - ლაოდამანტი,
ქვეით მებრძოლთა წიანმძლოლი, ანტენორის ძე.
პულიდამანტმა კილეინელ ოტოსს წარსტაცა
თორნი, მეგობარს ფილეიდის, ეპეელთ მეფეს.
520 მყის სტყორცნა გვერდით ჩამოქროლილ მეგესს ოროლი
პულიდამანტმა, ააცილა. როდი ინება
აპოლონ ღმერთმა მოყმის მოკვლა მებრძოლთა შორის.
კროისმოსს ოხვდა მკერდში შუბი წვერწამახული.
ზათქით დაეცა და მძლეველი გმირს ხსნიდა ბექთარს.
525 გმირ პულიდამანტს ლამპეტიდი დოლოპსი შეხვდა.
ლამპოსმა შობა იგი, შვილმა ლაომედონტის,
ბრძენმა, საომარ საქმეებით სახელგანთქმულმა.
შეხვდა ფილეიდს, ჯიქრუ მოსულს, ფარის შუა წრე
შუბით გაუპო, მაგრამ მოყმე დაიცვა თორნმა,
530 მკერდზე აკრულმა, ფილევსმა რომ მისცა ეფირეს
ციხე-ქალაქში, სელეენტის პირას, თემისთავ
ევფეტეს მიერ მეგობრულად ნასახსოვრები.
მისცა, სისხლისმღვრელ ომში მტრისგან რომ ეხსნა თავი.
მართლაც უშველა, იხსნა მისი ძე სიკვდილისგან.
535 მეგესმა ჩაჩქანს, იქ, სად კეფას უფარავს მებრძოლს
მრგვალი სპილენძი, გამეტებით შუბი ამგერა,
ბიბილო მოსჭრა ფაფრიანი, მტვერში გაგორდა

და გაეშალა მოკიაფე მოწის ფოჩები.

და როცა იგი მტერს ებრძოდა ძლევის მოსურნე,
540 მძლავრი ქომაგი გამოუჩნდა - მენელაოსი.

შუბშემართულმა შეუმჩნევლად ზურგიდან მხარში
ოროლი დასცა, გაანგრია მკერდი სპილენძმა
და წინ გაიჭრა, დაენარცხა პირქვე მებრძოლი.

ორივ მივარდა, რომ სპილენძის თორნე აერთვათ,
545 მაგრამ ჰექტორმა მყის შესძახა მოყმის ახლობელთ,
არცხვენდა გმირი, მეტადრე მეს ჰიკეტაონის,
გმირ მელანიპოსს, პერკოტეში ჯოგს რომ მწყემსავდა,
სანამ ილიონს აქაველნი შეესეოდნენ.

მაგრამ როგორც კი გემებს მოჰყვნე მრავალხოფიანს,
550 ტროას მოიჭრა ტროელთ რაზმში გამორჩეული,
ძესავით იგი შეუყვარდა მეფე პრიამოსს.

ჰექტორმა უთხრა სიტყვა მოყმეს, უკმაყოფილომ:
”ო, მელანიპოს! აქ დავტოვოთ? ნუთუ სრულიად
არ გტკივა გული განგმირული მოყვასის გამო?

555 იქნებ ვერ ხედავ, ვით იბრძვიან მისი აბჯრისთვის?
მომყევ, არ არის დრო არგიველთ შორით ვებრძოლოთ.
ჩვენ უდა ვძლიოთ, სანამ მტერმა ძირფესვიანად
არ დააქცია ილიონი და თვით არ მოგვსპო!”

თქვა ა თან გაჰყვა მყისვე მოყმე ღმრთის სადარი.

560 ხოლო არგიველთ ალაგზნებდა ტელამონიდი:

”გამაგრდით, ძმანო! და აღივსეთ სირცხვილით გული!
ყველას საგმირო სარბიელზე რცხვენოდეს მოძმის.
ვინც სირცხვილს იგრძნობს, უფრო მეტა ის გადარჩება,
ლტოლვილს არც ხსნა მიეგება, არცა სახელი!”

565 ასე თქვა, მაგრამ თვით მზად იყო სპა დასაცავად.

გულში ჩაიდეს გმირის სიტყვა, რვალის კედელი
გემს შემოავლეს. მაგრამ ზევსი მტერს ალაგზნებდა.
ყრმა ანტილოქოსს მოუწოდა მენელაოსმა:

”არვინ არის, გმირო, ჭაბუკო აქაველთ შორის

570 არც შენზე სწრაფი, არც ძლიერი შეტაკებისას.

ეჰ, წინ გაჭრილი ამ ტროელს რომ შერკინებოდი!”

უკუდგა, ოდეს წააქეზა ანტილოქოსი.

ყრმა გამოეყო მეწინავეთ. მიმოიხედა,

სტყორცნა ოროლი, ზარი დასცა ტროელთ, რა ნახეს

575 ძალა მოყმისა. არც ამაოდ გაიჭრა შუბი:

ჰიკეტაონის ძე, მამაცი მელანიპოსი,

მკერდგანგმირული, ამაყად რომ ჩაება ომში,

მიწას დაასკდა, აჟღერიალდა აბჯარ-ბექთარი.

ანტილოქოსი მას მიეჭრა, ვით ძალდი-მოწყულულ

580 ირემს, რომელსაც მონადირემ ბუჩქიდან მხლტომელს

ისარი დასცა, მოუცარა მარდი ფეხები.
შენც, მელანიპოს, ასე შეგხვდა ანტილოქოსი,
აბჯრის მოსურნე. მაგრამ ჰექტორს ვერ დაემალა.
მისკენ გაიჭრა, გაარღვია მეზრძოლთ კედელი.

585 ანტილოქოსი ეგრე ფიცხიც, ვერ გაუჩერდა,
ნადირის მსგავსად, სისამაგლეს რომ სჩადის ხოლმე,
ქოფაკს რომ დაფლეთს, ან საქონელს ყელს გამოდადრავს,
ტყისკენ გარბის, სანამ მოვე მტელი სოფელი.
ასე გაიქცა ნესტორიდიც. დასცა ყიჟინა
590 და დააყარეს ტროელეებმა ისხარი ისრის.
მტერს მიუბრუნდა, როს მეგობართ დასს მიაღწია.

ამ დროს ტროელნი, ვით ლომები, სისხლის მთქვლეფელნი,
გემეს მიეჭრნენ, აღასრულეს სურვილი ზევსის:

ის მიწყვი მათს სულს ამაღლებდა, ხოლო არგიველთ
595 ძალას ართმევდა, ტროელ სპათა წამქეზებელი.
გულით სწყუროდა ჰექტორისთვის დიდება ძლევის,
რომ მოსდებოდა ნავ-ხომალდებს შთანთქმელი ალი,
თეტისის აჯა სრულქმნილიყო საბედისწერო.
ერთი რამ სურდა ზევსს შორსმჭვრეტელს, ამას ელოდა,
600 თვალთ ენახა პირველ გემის აბრიალება.
და იმ ჟამიდან გემებიდან გარდუვალ ლტოლვას
უსჯიდა ტროელთ, დანაელებს - დიდებას ძლევის.
ასე ინება. წააქეზა გმირი ჰექტორი,
თვითონაც გულით მოწადინე, ისე მძვინვარე,
605 როგორც არესი შუბოსანი და უარესი -
ცეცხლი, მთის ფერდზე მოჩახჩახე უსიერ ტევრში.

ტუჩს ქაფი ადგა, მოლუშული წარბების ქვემოთ
ცეცხლს აკვებსდნენ თვალნი მისნი, მრისხანედ ზუჩი
შეერხეოდა გრიგალივით მოვარდნილ ჰექტორს.

610 გმირის ქომაგი თვითონ ზევსი იყო ზეცაში
და მხოლოდ იგი აღაზევა მოკვდავთა შორის,
რამეთუ დიდი დღე პრიამიდს აღარ ეწერა.
უახლოებდა მას უკვე ჟამს საბედისწეროს
პელიდის ხელით თვით ათენა.

ჰექტორს სწყუროდა,

615 რომ გაეხლიჩა დანაელთა მხედრობის მწკრივი
და იქ იწევდა, სადაც მჭიდროდ სპა შეკრულიყო.
ვერ გაარღვია ვერსად რიგი დიდად მოსურნემ.
როგორც გოდოლი, იდგა ჯარი. ციცაბო ტინი
ქაფიან ზღვასთან აღმართული, ამაყად ხვდება
620 სტვენ მოვარდნილ ქარაშოტის შმაგ შემოტევას,
თავხედ ტალღებსაც, ტყლაშუნით რომ შეასკდებიან.
ასე ხვდებოდნენ დანაელნიც ტროელთ უშიშრად.

ის კი, ვით ცეცხლი მოელვარე, მიეჭრა რაზმებს
ისე მრისხანედ, როგორც ხომალდს გაქცეულს ტალდა,
625 ქარმა რომ ღრუბელს ჩამოწველა. ქანაობს გემი,
ქაფით ივსება. მოგუგუნე გრიგალის სუნთქვა
წეწავს აფქიოს, ფერდაკარგულ მენავეთ გული
შიშს წაუღია. ცურვით სიკვდილს ძლივსდა გაასწრეს.
ასე უთრთოდათ გული მკერდში მამაც აქაველთ.
630 ის კი, ვით ლომი, თავს დაესხა. რქამრუდე ხარებს,
ნამიან ველზე ათასობით რომ ბალახობენ,
ერჩის ნადირი.

ნორჩი მწყემსი თუმც ჯოგთან არის,
არ იცის ბრძოლა, რქამორკალულ საქონლის დაცვა,
გამოუცდელი ყრმა მოუვლის ჯოგს ხან წინიდან,
635 ხან უკან გარბის. მტაცებელი შუაში შედის,
ყელს გამოლადრავს ხარს და ჯოგი გაიფანტება.
ასე გაექცნენ აქაველნი ზევსსა და ჰექტორს.
გმირმა განგმირა პერიფეტი, ბრგე მიკენელი,
ძე კოპრევსისა, ვინც ერვრისთევსს ჰყავდა მსახურად
640 და ჰერაკლესთან ხშირად მაცნედ დაუდიოდა.

ამ უხეირო მამამ შობა ძე ხერხიანი -
მარდი მსრბოლელი და ბრძოლაშიც გამობრძმენდილი.
ჭკუით ბრწყინავდა იგი მუდამ მიკენელთ შორის.
დიდი სახელი მოუპოვა მებრძოლმა ჰექტორს:

645 როცა გარბოდა, ფარს წაედო ანაზდეულად,
ხელთ რომ ეჭირა, კოჭებამდე იცავდა მოყმეს.
პირქვე დაემხო, აგრუხუნდა საფეთქლის ირგვლივ
რვალის ჩაჩქანი დაცემისგან. რომ დაინახა
გმირმა ჰექტორმა, მიირბინა, წაადგა თავზე,
650 მკერდში აძგერა შუბი და გმირს მოძმეთა თვალწინ
სული აართვა. მათ ვერ შეძლეს მიშველებოდნენ,
შედრწუნებულნი იყვნენ გმირი ჰექტორის შიშით.
იქვე ხომალდებს მოეფარნენ, ყველაზე ადრე
რომ ამოელოთ ზღვიდან. მაგრამ მისდია გმირმა.

655 კვლავ დაიხია არგიველთა სპამ სხვა გემისკენ,
ისე წავიდა მათი საქმე. დადგნენ კარვებთან
მჭიდროდ, დაძვრად კი არ შეეძლოთ, ერთად შეკრიბა
ისინი შიშმა და სირცხვილმა. მიწყვი ერთმანეთში
შეძახილებით ამხნევებდნენ, მეტადრე - ნესტორ,

660 თვითეულ მოყმეს ახლობელთა მზეს აფიცებდა:
”იყავით კაცნი, არგიველნო, იგრძნეთ სირცხვილი
ყველას წინაშე! გაიხსენეთ, გულით ვინც გიყვართ,
ცოლი და ბავშვი, დედა-ძენი თუ შენაძენი,
მშობლები, ყველა, ვინც მკვდარი გყავთ, ანუ ცოცხალი!

665 მათი სახელით - არ მყოფთაცა, გემუდარებით,
მაგრად დექ, სპაო! ლტოლვას, სპაო, ნულარ ეცდები!”

ასე ამბობდა და აუნთო სიმტკიცე ყოველს.
მათ წინ გაფანტა თვით ათენამ შავი ღრუბელი
ცით მოვლენილი, შუქი გაკრთა, სივრცე გაეხსნათ
670 ხომალდთა მხარეს, ბრძოლის ველიც გამოჩნდა მაშინ.
იხილეს ჰექტორ საშინელი, და ყველა რაზმი,
რაც კი მის უკან უქმად იდგა, ისიც იხილეს -
რამდენი გმირი ხომალდებთან იბრძოდა მედგრად.

დიად აიანტს გული უკვე არ უდგებოდა
675 ვიწრო ადგილას შეჯგუფებულ აქაველთ რაზმთან.
გემბანზე ახტა და ღონივრად მიალაჯებდა,
თან იღვრებდა უზარმაზარ ძელშუბს გემისა.
ოცდაოი წყრთა სიგრძე ჰქონდა იმ ძელს გარანდულს.
როს მოჯირითე, გამოწვრთნილი ცხენოსნობაში,
680 რემაში რაშებს ამოარცევს - ოთხს, ულამაზესს,
შეკაზმავს, გასწევს, გააჭენებს ქალაქისაკენ
დატკეპნილი გზით, ბრბო ყმაწვილთა, დამფრთხალ დიაცთა
მისჩერებია განცვიფრებით. მოყმე კი მარჯვედ
ჩქარი რბოლის დროს გადახტება ცხენიდან ცხენზე.
685 ასე გემიდან გემზე გმირი გადადიოდა
ფართო ნახტომით. ცას აღწევდა მისი ყიჟინი.
ტელამონიდი აქეზებდა მიწყივ დანაელთ
გემთ დასაცავად, მაგრამ ამ დროს გმირი ჰექტორი
როდი რჩებოდა უქმად ტროელ მეზრძოლთა შორის.
690 შმაგი არწივი დააცხრება ხოლმე ფრთოსანთა
გადამფრენ გუნდებს, მდინარესთან რომ ისვენებენ,
ღერღეტი, წერო თუ გედები გრძელკისრიანნი.
ასე დააცხრა ჰექტორ გემებს შავჭვინტიანებს,
მას აქეზებდა, აშმაგებდა დიადი ზევსი.
695 ხოლო წინამძღოლს მოჰყვებოდა ტროელთ ლაშქარი.

კვლავ ხომალდებთან საშინელი ბრძოლა განახლდა,
გეგონებოდა, სპა იბრძვისო დასვენებული,
ისე მგზნებარედ შეერკინა მეზრძოლი მეზრძოლს.
ასეთი იყო მეომართა სულისკვეთება:

700 სასოწარკვეთილ აქაველებს ომში დალუპვა
გადაეწყვიტათ, ხოლო ტროელთ, სიმხნით აღსავსეთ,
იმედი ჰქონდათ, გემებს დაწვავთ, მტრებსაც მოვსპობთო.
ასეთი აზრით შეერკინა მეზრძოლი მეზრძოლს.

ჰექტორმა გემის კიჩოს სტაცა მძლავრი მარჯვენა.

705 ამ მხატე გემმა, მშვენიერმა, პროტესილას
ჩამოიყვანა, მამულში კი ვერ დააბრუნა.
ხომალდის ირგვლივ ტროელნი და აქაველები

- ხელჩართულ ომში ჩაბმულიყვნენ, აღარ აკრთობდათ
შორით ნასროლი ისარი და შუბი ელვარე:
- 710 ერთურთს პირისპირ შეხვედროდნენ სულანთებულნი,
კვეთდნენ მახვილით ორღესულით, ხმლითა და ხანჯლით,
ორივე მხრიდან წამახული სპილენძის შუბით,
შავვადიანი სატევრები ბევრი ეყარა,
მებრძოლთ ხელიდან გაფრენილი, მხრიდან ახსნილი,
- 715 და შავი სისხლით მორწყულიყო მიწა ფხვიერი.
ჰეტორი გემს ხელს არ უშვებდა, არ სცილდებოდა,
კიჩოს კიდეზე ჩაფრენოდა, ეტყოდა ტროელთ:
”მომეცით კვარი! შემჭიდროვდით, შეებით მედგრად!
გვაჩუქა ზევსმა დღეს, სიკეთის მომნიჭებელი,
- 720 გვარგუნა გემნი, არა ღმერთთა ნებით მოსულნი,
ამდენი ჭირი მომ მოგვაგეს ტროელ მოხუცთა
სიფრთხილის გამო. მე მინდოდა გემებთან ბრძოლა,
ხოლო ისინი გვაკავებდნენ ციხე-ქალაქში.
მაგრამ თუ მაშინ დაგვიბნელა კრონიდმა ჭკუა,
- 725 ახლა თვით გვიხმობს და მიგვიძღვის ღრუბელთმარეკი!”
თქვა და არგიველთ შეუტიეს უფრო მძვინვარედ.
ველარ გაუძლო აიანტმა - დასცხეს ისრები.
მტერს გაეცალა გარდუვალი სიკვდილის შიშით,
გემის კიჩოდან მიაღწია მერხს შვიდტერფიანს.
- 730 ირგვლივ მალი-მალ თვალს ავლებდა ტროელთ და ლახვარს
ჩასცხებდა ხოლმე, ცეცხლის აღმგზნებთ გემიდან ჰყრიდა,
თან განუწყვეტილივ ამხნევებდა დანაელთ ლაშქარს:
”ო, მეგობრებო, დანაელნო, არესის სპანო,
იყავით კაცნი, გაიხსენეთ ზნე სამამაცო!
- 735 იქნება ფიქრობთ, რომ ზურგს უკან ვინმე გვყავს შემწე?
ან გალავანი გეგულებათ, ჩვენ რომ დაგვიცავს?
არ არის ახლოს ციხე, კოშკით გამაგრებული,
რომ შევეფაროთ და მაშველთა იმედი გვქონდეს.
ტროელთა ველზე აბჯარასხმულ ამ ჯარს ზედ ზღვასთან
- 740 მივუსრესივართ, შორს სამშობლოს სანახებიდან!
ხსნა ჩვენს ხელთაა, ხსნა არ ძალუმს სულს დაკნინებულს!”
- ასე თქვა. შუბით აწყდებოდა გრძელჩრდილიანით
ტროელთ, თუ ვინმე გემის კიჩოს მივარდებოდა
ხელში ჩირაღდნით, ჰექტორისგან წაქეზებული.
- 745 ხვდებოდა ყოველ მათგანს შუბით მძლე აიანტი,
ასე განგმირაგემების წინ თორმეტი მოყმე.

ქება მეთექვსმეტე

პატროკლეა

- ასე იბრძოდნენ ბაგირმტკიცე ხომალდებისთვის,
როცა პატროკლე ლაშქართ მწყემს პელიდს ეწვია.
მხურვალე ცრემლი დასდიოდა, როგორც მთის ნაკადს
კლდის ნაპრალიდან მოსჩქევს ხოლმე შავი ჩქერები.
- 5 შეხედა მოძმეს, შეებრაღა ფეხმარდ აქილევსს
და მოფერებით მიაგება ფრთიანი სიტყვა:
”რაო, პატროკლე, რად ცრემლობ, ვით ნორჩი გოგო,
დედას რომ მისდევს, ატატებას ჰვედრის ტირილით,
ებლაუჭება კაბას, წამსვლელს კალთაზე ეკვრის
- 10 და შესციცინებს ცრემლიანი - ამიყვანეო.
იმასა ჰგავხარ შენც, პატროკლე, ცრემლებს რომ აფრქვევ.
იქნებ რაიმე მირმიდონელთ გინდა გვაცნობო?
იქნებ მარტო შენ იცი რამე შინაურებზე ?
კარგად არისო აკტორის ძე მენეტოსი,
- 15 ამბობენ, პელევს ეაკიდიც მხნედ ბრძანდებაო.
მართლაც საზარი იქნებოდა მათი სიკვდილი!
იქნებ არგიველთ ბედზე შფოთავ, ეგრე უწყალოდ
უსამართლონი გემებთან რომ ისრისებიან?
გულში ხვაშიადს ნუ ჩაიკლავ, მითხარ, ვიცოდე”.
- 20 ამოიოხრა და მიუგო გამირმა პატროკლემ:
”აქაველთ შორის უქველესო გამირო აქილევს!
ცრემლი შემინდე! დიდი ურვა ერგო აქაველთ,
ყველას, ვისაც კი უმამაცეს მეომრად თვლიდნენ,
უწყალოდ დაჭრილს სული ხდება შავ ხომალდებთან!
- 25 ისრით დაკოდეს დიომედე, ხელჩართულ ომში
ოროლით დაჭრეს ოდისევსი, აგამენონი,
ევრიპილოსიც ბარძაყჭია შუბით მოწყლული,
მათ აქიმები თავს მზრუნველად დასტრიალებენ.
შენ კი, აქილევსს, მხოლოდ შენ ერთს არ გეწვის გული!
- 30 ო, შენებრ რისხვს დაუცხრომელს არ მოვსწრებივარ!
ვის შეუძლია ჩვენი მოდგმა გადაარჩინოს,
თუკი არგიველთ სამარცხვინო ხვედრს არ აშორებ?
გულუკეთურო! არ შეგფერის მამად პელევსი,
დედად თეტისი არ გერგება! შავმა კლდეებმა
- 35 და ზღვამ გშვეს გულქვად, როგორებიც თვითონ არიან!
თუ ღვთაებრივი სასწაული რამ გულს გიშფოთებს,
თუ ზევსის რამე საიდუმლო გაიმბო დედამ,
მე ჩამრთე ომში, მე მომანდე მირმიდონელნი!
დანაელთ ბედის მანათობლად ეგების ვერგო!
- 40 მხრებზე ავისხამ შენს საჭურველს შეუდარებელს:
ვინძლო ბრძოლის დროს აქილევსად მიგულვოს მტერმა,
აქაველ მოყმეთ ღონემიხდილთ შვება მიეცეთ.

იშვიათია დასვენების წუთი ომის დროს.
დასვენებული ჩვენი რაზმი ბრძოლით დამშვრალ
45 ტროელთ მხედრობას გემებიდან გაჰრის იოლად”.

- ასე სთხოვდა და ვერ განსჭვრიტა, რასაცა სთხოვდა:
სიკვდილსა სთხოვდა უბედური და არადყოფას!
ამოიოხრა და მიუგო გმირმა ფეხმარდმა:
”აბა, რას ამბობ, ო, პატროკლევე, კეთილშობილო!
- 50 მისნობა როგორ შემაშინებს? ღვთაებრივ დედას
ზევისის სურვილზე არაფერი ჩემთვის არ უთქვამს.
მაგრამ გულს მსჭვალავს, სულს მიშფოთებს სასტიკი რისხვა,
როს ვხედავ - კაცი თანასწორის გამარცვას ცდილობს
მხოლოდ იმიტომ, რომ უფლებით აღემატება!
- 55 და არც დაცხრბა რისხვა ჩემი: ბრძოლაგადახდილს
აქაველებმა შემირჩიეს ჯილდოდ ასული:
შუბით ვირგუნე, როს დავთრგუნე მტკიცე ქალაქი
და თვითნებურად გამომტაცა ხელიდან ქალი
აგამენონმა, თითქოს ვინმე ბოგანო ვიყო!
- 60 მაგრამ რაც მოხდა, რას გავაწყობ! არც ეგ ივარგებს,
რომ რისხვას ზღვარი არ დავუდო. ის კი ცხადია,
არ დავწყნარდები, სანამ აქვე ჩემს ხომალდებთან
და ჩვენს ბანაკთან არ ატყდება ომის გნიასი. . .
კარგი, პატროკლევე, შეიმოსე ჩემი ბექთარით
- 65 და წინ გაუძეხ მირმიდონელთ, ომს მოწყურებულთ.
ვხედავ, გარშემო ტროელ სპათა შავი ღრუბელი
გემს მოსჯარვია, ზღვის კიდესთნა მიჭეჭყილები
ძლივს იკიდებენ აქაველნი ფეხს ქვიშროვანზე.
თავს დასტყდომია ტროა აგრე გალაღებული:
- 70 ვეღარ ხედავენ ბრძოლის ველზე პელიდის ჩაჩქანს
თვალისმომჭრელს და მოელვარს! მათს გვამებს მიწა
ვერ დაიტევდა, აგამენონს რომ არ ეძალა.
ბანაკს და გემებს მოსდგომია მტერი თამამად,
აღარ მძვინვარებს დიომედე მძლე მარჯვენაში
- 75 მძლავრი ბოძალი, რომ აშოროს ლაშქარს მოძალე.
აგამენონის საძულველი ბაგე-პირიდან
ხმა აღარ ისმის, კაცთამჟლეტი ჰექტორი ოდენ
გრგვინავსს ტროელთა შორის მყოფი, მძლავრი ყიჟინით
ველს აზანზარებს და სასტიკად მუსრავს აქაველთ!
- 80 კმარა! პატროკლევე, ააშორე ხომალდებს ცეცხლი,
მტკიცედ დაჰკარი, რომ გემები არ გადაბუგონ,
გზა არ მოგვიჭრან სანუკვარი - შინ წასასვლელი!
ოღონდ მისმინე და ეს რჩევა გულს ჩაიბეჭდე:
სახელ-დიდება მომიხვეჭე დანაელთ შორის,
- 85 რომ მშვენიერი ქალიშვილი უკან მომგვარონ,
თან მოსაკითხი მომიტანონ აურაცხელი,

გემს ააცდინე განსაცდელი და დამიბრუნდი!
 მეხისმტყორცნელმა თუნდ დიდებით გაგამამაცოს,
 მაინც უჩემოდ ნუ გაბედავ ბრძოლის მოყვარე
 90 მტრის იავარქმნას, ნუ შებღალავ ამით ჩემს სახელს.
 გულანთებულმა სიმამაციტ სძლიე ტროელნი,
 მაგრამ სპას ნულარ წარუძღვები ილიონისკენ,
 რომ ოლიმპოდან მათდა შემწედ უკვდავი ვინმე
 არ მოგვევლინოს: აპოლონს ხომ უყვარს ტროელნი!
 95 როგორც კი გემებს გადაარჩენ, მყისვე დაბრუნდი,
 აქაველები მოსასპობად იქვე დატოვე!
 მამაო ზევსო! ო, ათენავს! დიდო აპოლონ!
 ნეტავ ტროელთა, არგიველთა მხედრობამ სრულად
 მოსპოს ერთურთი! მხოლოდ ჩვენდა გავექცეთ სიკვდილს,
 100 მხოლოდ ჩვენ დავცეთ ილიონის ამაყი ციხე!”

ამ საუბარში იყვნენ, როცა ტროელთ თავდასხმას
 ველარ გაუძლო აიანტმა - ისხარს ისართა.
 ზევსის ძალამ და სწრაფმოისარ მტრის სიმამაცემ
 დათრგუნა გმირ, მოელვარე რვალის მუზარადს
 105 წკრიალ-წკრიალი გასდიოდა, სპილენძის წიბოს
 ხვდებოდა რვალი, და აიანტს მხარიც დააწყდა
 ფარის სიმძიმით, აქამდე რომ ეჭირა მტკიცედ.
 მაინც ვერ დაძრეს, თუმც ოროლებს თვლა აღარ ჰქონდა.
 ხშირ-ხშირად, მძიმედ, ღრმად სუნთქავდა, ოფლი ღვარ-ღვარად

110 სდიოდა, მაგრამ არ შეეძლო ერთი წამითაც
 მას შეყოვნება -საფრთხეს ისევ საფთხე მოსდევდა.

გვამცნეთ, მუზებო, ვის ოლიმპო გეგულვით სახლად,
 როგორ მოედო აქაველთ გემს ცეცხლი მსახვრალი?

მიეჭრა ჰექტორ და იფნის შუბს აიანტისას
 115 სწვდა ორლესულით და დიბლიგი შუა გაუპო.
 ამოდ სცადა აიანტმა ტელამონის ძემ
 მოღერებული შუბის ტყორცნა, ბასრი ბუნიკი
 მოსწყდა შუბისტარს, დაენარცხა მიწას წკრიალით.
 მყის გულის თრთოლვით აიანტი მიხვდა, რომ ღმერთებს
 120 ასე სწადიათ, რომ მის ყოველ მოწადინებას
 მალლით მგრგვინავი ზევსი ჩაშლის ტროელთ შემხიდე.
 რალა გზა ჰქონდა, უკუმიდგა. მყისვე ტკაცუნით
 ცეცხლი მოედო გემს, ზედ აღმა გადაირბინა.
 ამ დროს ფეხმარდმა აქილევსმა რისხვით ბარძაყზე
 125 ხელი დაიკრა და შესძახა მამაც პატროკლეს:
 ”გმირო პატროკლევ! ო, იჩქარე, ჩემო მხედარო!
 ვხედავ, გიზგიზებს უკვე გემზე ცეცხლი შთანთქმელი.

- თუ ხომალდები ხელთ ჩაიგდეს, გზაც მოგვეჭრება!
 თორნ-იარაღით შეიმოსე, მე სპას მოვუხმობ!”
- 130 ასე ბრძანა და ყრმამ ელვარე რვალს ხელი ჰკიდა.
 თავდაპირველად მოიწვართა საბარკულები,
 ვერცხლის კავებით იკვრებოდა ზედ მჭიდროდ იკა.
 განიერ მკერდზე სამკერდული ეაკიდისა
 სწრაფად აისხა, ვარსკვლავებით გაბრწყინებული.
- 135 მხარზე ღვედი და ხმალი ვერცხლისსამსჭვალისანი
 აისხა რვალისპირიანი, ფარს დასწვდა ბაკმულს,
 თავზე მოირგო მოელვარე ზუჩი, მრისხანედ
 უთრთოდა ჯილა, ცხენის ფაფრით დამშვენებული.
 ხელში რაც მოხვდა, იმ შუბს მისწვდა, როდი ინდომა
- 140 ბოძალი გმირი ეაკიდის: მძიმე რამ იყო
 მტკიცე იფანი. ვერაკაცი აქაველთაგან
 ძვრას ვერ უზამდა. აქილევსი კი შუბს მსუბუქად
 ხმარობდა ხოლმე! თურმე ქირონს მამამისისთვის
 მტრის სავალალოდ პელიონზე მოუკვეთია.
- 145 ცხენთა შეკაზმვა ავტომედონტს სთხოვა პატროკლემ,
 მძლე აქილევსის შემდეგ ყველა გმირზე ღირსეულს,
 ყველაზე ერთგულს და ბრძოლაში ყველაზე ამტანს.
 ავტომედონტმა მიაყენა ხელნასთან ცხენნი -
 ქსანთოს, ბალიოს - ფრთაშესხმულნი, ქართუმალესნი.
- 150 ცხენნი პოდარგემ შვა, ჰარპიამ, ოდეს ზეფიროსს
 ეწვია ველზე ოკეანის შმაგ ნაკადებთან.
 სწრაფი პედასიც მოიყვანა. აქილევსს ერგო
 ეს ცხენი, როცა ეტიონის ციხე დალაშქრა.
 ტოლს არ უდებდა უკვდავ რაშებს მოკვდავი ცხენი.
- 155 იმ დროს პელიდი მირმიდონელთ კარვებს ეწვია,
 ბრძოლად განაწყო, როგორც მგლები ხორცისმჭამელნი.
 აულაგმავი თავხედობა მგლებს გულში უდევთ,
 ქორბუდა ირემს მთის წარაფთან დასცემენ ოდეს.
 უწყალოდ ფლეთენ. სისხლით წითლად უღვივით ხახა.
- 160 შემდეგ მამდარნი შავ წყაროსთან მიხროვდებიან,
 შესმული სისხლი ლაშზე დასდით, გასკდომაზე აქვთ
 სტომაქი, მაგრამ გული სავსე რცება სიხარბით.
 მირმიდონელთა გუნდის თავნიც ომში მგლებს ჰგვანან.
- 165 ფეხმარდ პელიდის სპა შეუდგა ყრმას კეთილშობილს,
 მათ შორის იყო აქილევსიც ბრძოლისმოყვარე,
 ყიჟინით ცხენებს ალაგზნებდა, ფაროსან მოყმეთ.
 ორმოცდაათი მოყვანა ხომალდი პელიდის,
 ზევსის რჩეულ გმირს, ტროის მხარეს, ყოველ ხომალდზე
- 170 ორმოცდაათი მოყმე იჯდა ხოფის საბელთან.
 ხუთი თავკაცი შეერცია ომში წინამძღვრად,
 თვით კი მთელს ლაშქარს თავკაცობდა ხელმწიფურ ნებით.

- თორწმთეღვარე მენესთთოს უბოდა ერთ რაზმს -
სპერქეთოსის ძე, მდინარის, ცით ჩამოღვრთლის:
- 175 მალულა თურმე შმაგ ნაკადთან შვა პოლიღორემ -
პელევსის წულმა, ქალმა ღმერთთან შეერთებულმა.
თუმც ისიც უთქვამთ, პერიერიდ ბოროსგან ჰყავსო,
რომელმაც მასზე იქორწინა დიდძალ საფასით.
მეორე რაზმი მოჰყვებოდა მამაც ევღოროსს.
- 180 იგი ფერხულში უებარმა, ფილანტის ქალმა
შვა - ჰოლიმელემ. ჰერმეს ღმერთი მხიარულ ქალწულს
დამონებია, როს ტკბილხმიან გუნდში უხილავს,
ოქროსისრიან არტემისის დღესასწაულზე.
კოშკში შესულა, საიდუმლოდ შეუღლებულა
- 185 ქალწულთან ღმერთი. და შვა ქალმა ძე მშვენიერი -
ევღოროს - სწრაფი ასპარეზზე, შმაგი ბრძოლაში.
ელეთთიამ, მშობიარის შემწემ, ამ ქვეყნად
გამოაჩინა ძე, აჩვენა მზის ბრწყინვალეზა
და ექეკლესმაც, აქტორის ძემ, ცოლად დაისვა
- 190 შინ პოლიმელე, როს გაიღო საზღო დიდძალი.
ხოლო ფილანტმა, მცხოვანმა, შინ, თვის სასახლეში
გაწვრთნა ყმაწვილი, შეუყარდა გულით, ვით შვილი.
მესამე რამზს კი მოუძღოდა პეისანდროსი -
მაიმალის ძე.
მირმიღონელთ შორის ვერვინ
- 195 მხედრად ვერ სჯობდა, აქილევსის მეგობრის გარდა.
მეოთხე იყო ფონიქსი, მცხოვანი გმირი,
მეხუთე რაზმთან - ალკიმედოტნ, ძე ლაერკვესის.
რაზმებს თავკაცნი დაუყენა, მწყობრად დააწყო.
და ხელმწიფური სიტყვა უთხრა მათ აქილევსმა:
- 200 "მირმიღონელნო, გაიხსენეთ მუქარის სიტყვა,
გემებთან ტროელთ რომ უთხარით, როს სამართლიან
რისხვით ვიწვოდი. თქვენ ხომ მაშინ მეც შემარცხვინეთ:
შე საზარელო, ალბათ შხამით გაგზარდა დედამ,
რომ შენს მეგობრებს გემებიდან არ იშორებო!
- 205 ბარელამ სახლში დავბრუნდეთო, დაუნდობელო,
რაკილა გული ბოროტ ბოღმით გგსივებია!
განრისხებულნი ამ სიტყვებით მხვდებოდით ხოლმე.
ახლა დაგიდგათ ბრძოლის ჟამი, ამას ნატრობდით!
მაშ, ვისაც ერჩის გული, ტროელთ შეებას მედგრად!"
- 210 თქვა და აუთნო ყველას სული და სიმამაცე.
მეფის სიტყვაზე უფრო მჰიდროდ შეიკრნენ სპანი.
ვით კირითხურო აგებს კედელს მტკიცე ქვებისგან,
მიჯრით დააწყობს, შეკრავს და გზას დაუხშობს ნიავს,
ისე ეკვროდა ერთურთს რვალის ფარ-მუზარადი.
- 215 ფარი ბაკმულ ფარს, კაცი კაცს და ჩაჩქანი ჩაჩქანს
შენივთებოდა, ეხებოდა ზუჩს ბოლო ზუჩის -

ათრთოლებული, ისე მჭიდროდ სპანი შეიკრნენ.
სულ ყველაზე წინ იდგა ორი ბრგე აბჯროსანი -
ავტომედონტი და პატროკლე, ჩქარობდნენ გასვლას
220 და ერთი სული ჰქონდათ, სანამ ომს დაიწყებდნენ.

კარავს შევიდა აქილევსი, თავი ახადა
ლამაზ კიდობანს, ვერცხლისმუხლა თეტისის ნობათს,
გემით მოტანილს, ქლაინებით, ქიტონით სავსეს,
ხაოიანი თექებით და ქარსაცავ ნოხით.

225 თასიცა ჰქონდა მშვენიერი, მისგან არაკაცს
ღვინო არ უსვამს, არ რგებია მისგან არაღმერთს
წმინდა ზედაშე, გარდა თვითონ მამა-ზევსისა.
სწორედ ეს თასი ამოიღო, ჯერ ხომ გაფერა
გოგირდით, შემდეგ გამორეცხა მოკამკამე წყლით.

230 ხელდაბანილმა მერმე ღვინით გაავსო თასი.
ეზოში დადგა და ასხურა წმინდა ზედაშე,
ზევის შემყურე ლოცულობდა. შენიშნა ზევსმაც:
”ზევსო, დოდონთა და პელაზგთა უფალო, მკვიდრო
ცივი დოდონის, სადაც შენი მკითხავებია -

235 სელები, ფეხს რომ არ იბანენ, მიწაზე წვანან!
შენ ხომ ჩემს ლოცვას, ღმობიერო, მოაპყარ ყური,
მადიდე ფრიად, დაამცირე აქაველთ ხალხი,
ახლა კიდევ გთხოვ, შემისრულე ერთი სურვილიც!
მე ვრჩები დრომდე ხომალდების ჩემის სადგომთან,

240 ხოლო მეგობარს ბრძოლად ვუშვებ და მირმიდონელთ.
ამათ არგუნე ძლევა, ზევსო წინასწარმჭვრეთო!
გული მამაცი განუმტკიცე, იგრძნოს ჰექტორმაც,
შედლებს თუ არა შეერკინოს მარტო პატროკლე,
თუ მკლავნი მისნი მძვინვარებენ მხოლოდლა მაშინ,

245 ოდეს მეცა ვარ გამოსული არესის კვალზე!
ხოლო როს გმებს განაშორებს ხანძარს და სიკვდილს,
კვლავ დამიბრუნე უვნებელი ნავ-ხომალდებთან
აბჯრით მოსილი, ყველა მამაც მოძმის თანხლებით!”

მავედრებელმა ასე უთხრა. უსმინა ზევსმაც

250 ერთს ნაწილს თხოვნის, მეორე კი ყურად არ იღო,
ადაკვეთინა ხანძარი და ბრძოლა გემებთან,
მაგრამ უვნებლად დაბრუნდება აღარ აღირსა.
მოყმე, ზედაშე რომ ასხურა, მორჩა ლოცვასაც,
კარავს შევიდა, ჩადო თასი კვლავ საესავი.

255 გულმა არ უქნა, გამოვიდა ისევ კარვის წინ,
რომ კვლავ ეხილა ტროელთა და აქაველთ ბრძოლა.

ამ დროს პატროკლეს მიჰყვებოდა სპა, შემართული
მტერთან საომრად, რომ ტროელებს შეტაკებოდნენ.

- ისევე სწრაფად გამოცვივდნენ, ვით კრაზანები,
 260 გზის გაყოლებით რომ ცხოვრობენ. ბალებს სჩვევიათ
 მარადლე მათი დაფეთება მყუდრო ბუდეში.
 ჭკუაუსრული ბევრს მოუტანს სხვასაც სიავეს.
 თუ ვინმეს ამ დროს მოგზაური გაივლის ახლოს
 მყისვე ფრთოსნები კვლავ უშიშრად გამოცვივიან
- 265 უმწეო მწერთა და ბუდეთა გადასარჩენად.
 ამ გულითა და ასეთივე სულისკვეთებით
 მირმიდონელნი გამოცვივდნენ ხომალდებიდან.
 მათ კიდევ უფრო ამხნევებდა გმირი პატროკლე:
 ”მირმიდონელნო, მეგობარნო ფეხმარდ პელიდის!
 270 იყავით კაცნი, გაიხსენეთ ზნე სამამაცო!
 ვადიდებთ პელიდს, იგი არის არგიველთ შორის
 უმხნესი, ხოლო თქვენ ხართ მისი მძლე მეაბჯრენი!
 ატრიდმაც იგრძნოს, თუ რაოდენ დამნაშავეა,
 რომ მოაყივნა გულუმხნესი აქაველთ შორის!”
- 275 ასე ანბიბდა და აღაგზნო გული მით უფრო.
 მიეჭრნენ ტროელთ და მათს ძახილს გაეხმიანა
 საზარ ქუხილით მისადგომი ნავ-ხომალდების.
 ტროელთ, როგორც კი თვალი მოჰკრეს მამაც პატროკლეს,
 მეაბჯრის გვერდით მოელვარეს დიდებულ თორნით,
- 280 გული შეუკრთათ. შეტორტმანდა სპათა ფალანგი.
 იფიქრეს, ალბათ, უქმად მყოფმა პელიონმა
 რისხვა დააგდო და კვლავ მიდრკა მეგობრობისკენ.
 თვალის ცეცება იწყეს, ვინძლო მტერს გავექცეთო.
- ხოლო პატროკლე მოლაპლაპე შუბით შეიჭრა
- 285 მტირს შუაგულში, სადაც მჭიდროდ იდგა მხედრობა
 პროტესილავს, მართლმორჭმულის, გემის გარშემო.
 გმირ პირაიქმს, რომელს მოჰყვა პეონთა ჯარი
 შორი ქვეყნიდან ამიდონტის, სად დის აქსიოს,
 მარჯვენა მხარში დასცა შუბი. დაასკდა მიწას
- 290 მტერი მკვნესარი. მყისვე ირგვლივ შემოეფანტა
 ყველა პეონი: მათ პატროკლემ მოჰგვარა ძრწოლა,
 რაკი ბელადი დასცა, ომში უმამაცესი.
 გემი რომ იხსნა, მოგიზგიზე ცეცხლი დაშრიტა.
 დათმეს ხომალდი, სანახევროდ დამწვარი, მტრებმა,
- 295 სულ აირივნენ, დანაელნი ფულურო გემებს
 მყისვე მიადგნენ, ატყდა ერთი აურ-ზაური.
 მთის თვალუწვდენელ მწვერვალიდან მოქუფრულ
 გვერდზე გაფანტავს ხოლმე ზევსი ელვისმტყორცნელი,
 გადაიშლება თვალწინ ველი, კლდე და ბორცვები,
- 300 ცისქვეშ ეთერი უბოლოო და უსასრულო.
 ასე გემს ცეცხლი ააცილეს დანაელებმა,

მაგრამ ჯერ კიდევ არ ცხრებოდა ცეცხლი ბრძოლისა:
თუმცა ტროელნი აქაველთა ომნაცად ლაშქარს
გაექცნენ, გემებს არც თუ ძლიერ მოსცილებიან;
305 კიდევ მხნედ იდგნენ იძულებით უკუქცეულნი.

გაუხშობულ სარბიელზე კაცი კაცს კლავდა,
ბელადი-ბელადს. მძლე პატროკლემ თავდაპირველად
არიელიკოს ბასრი შუბით დასცა ლტოლვილი,
უკან, თემოსთან გაატანა რვალმა ბოლომდის.

310 მენელაოსმა ამ დროს თოანტს დასცა ოროლი
შიშველ გულმკერდში, ფარს ასცდა და ძვლები დაღეწა.
ამფიკლოსს თვალი ფილეიდმა მოჰკრა თავდამსხმელს,
დაასწრო, თემოს დასცა შუბი, სად კაცის ფეხი

315 მსხვილი კუნთებით შემოსილა. ოროლის წვერმა
ძარღვები გაჭრა და გმირს თვალში ჩაუდგა ღამე.
ანტილოქოსმა ატიმნიოს განგმირა შუბით
და ნაწლავებში ჩაიძირა სპილენძის წვერი.
მოყმე დაეცა მის ფეხებთან. მარისმა შუბი

320 მყის მოუღერა ანტილოქოსს, ძმის მოკვლის გამო
განრისხებულმა. წიანუსწრო მას თრასიმედემ,
სანამ სტყორცნიდა მტერი, თვითონ დასცა ოროლი
ზედ ბექისთავზე, შუბისწვერმა ძარღვი გაწყვიტა,
ხელი მოკვეთა, დაუმსხვრია ძვალი და რბილი.

325 ზათქით დაასკდა მიწას, თვალში ღამე ჩაუდგა.
ასე ბედკრული ძმები ძმათა ხელით მოკლულნი,
ჰადესს შთაინთქმნენ, სარპედონის მძლე მეგობრები,
ამისადოროს მოისარის ძენი, რომელმაც
ოდესღაც კაცთა სავალალოდ ჰკვება ქიმერა.

330 ოლივესის ძემ აიანტმა კლეობულოსი
ცოცხლად ჩაიგდო მაშინ ხელში და ადგილზევე
მოყმეს სიცოცხლე მოუსწრაფა ბასრი მახვილით.
სისხლში გახურდა ორლესული, თვალი დაუვსეს
მოყმეს სიკვდილმა მეწამულმა და ბედისწერამ.

335 პენელეოსი და ლიკონი შეიბნენ. შუბმა
მოყმეთ უმტყუნა, ოროელები სტყორცნეს ამაოდ.
ხმალდახმალ შეხვდნენ. წინაუსწრო გმირმა ლიკონმა,
ცხენისძუიან ზუჩში დაჰკრა, სპილენძის ხმალი
ზედ გადაემსხვრა. ყურთან ხმალი პენელაოსის

340 ყელში ვადამდე ჩაიძირა. კანს დაეკიდა
თავი მოჭრილი. გაცამტვერდა სიმტკიცე მოყმის.
წამოეწია მერიონე მაშინ აკამენტს,
ეტლზე ასვლის დროს მოასხეპა მარჯვენა მხარი.
გმირი დაეცა, ჩაელვარა თვალში წყვილიადი.

345 იდომენევსმა შიგ ხახაში ჩასცა ერიმანტს
ლახვარი, ტვინი გაიარა რვალმა და გარეთ

გამოჰყო თავი, თეთრი ძვლები დაემსხვრა მოყმეს,
კბილნი დასცვივდა, გადმოკარკლულ თვალთაგან სისხლი
სდიოდა, ნესტორს და გახლეჩილ ხახასაც უხვად,
350 საწამ სიკვდილის შავი ღრუბლით არ დაიფარა.

მტერს სძლევდნენ ზვიად დანაელთა თემისთავეები.
მძვინვარე მგლები თავს ესხმიან თხებსა და ბატკნებს.
ფარას აცდენილთ, გამოუცდელ მწყემსს მთის ფერდობზე
რომ გაუშვია გაფანტულად. თვალს რომ მოკრავენ,
355 მიესევნიან ათრთოლებულ, უძლურ სულდგმულებს.
ასევე სპობდნენ ტროელთ სპას, მხოლოდლა გაცლა
რომ სურდათ მათგან, დავიწყნოდათ ზნე სამამაცო.

სულ იმის ცდაში იყო ამ დროს მძლე აიანტი,
ჰექტორს შებმოდა რვალით მოსილს.

ის კი ბრძოლაში

360 გამობრძმედილ, იფარავდა მხრებს ბაკმულ ფარით,
აკვირდებოდა ისართ სტვენას, ოროლთა ზუზუნს.
უკვე ხვდებოდა, გამარჯვება რომ ეცლებოდა,
მაინც რჩებოდა დასაცავად ერთგულ მოძმეთა.

ვით ოლიმპოდან აიჭრება ზეცად ღრუბელი,
365 როს ჭექა-ქუხილს მამა ზევსი აპირებს ხოლმე,
ისე გარბოდნენ სანგარს გასცდნენ, ხოლო ჰექტორი
მარდმა ცხენებმა გააქროლეს, ჯარი დატოვა,
ხომალდების წინ გათხრილ სანგრით დაბრკოლებული.

370 მრავალმა ცხენმა მიახვრია თხრილში ხელნები,
მრავალი ეტლი შიგვე ჩარჩა მხედართა მძლეთა.
პატროკლე ლაშქარს ალაგზნებდა მტერთა მდევარი,
ტროელთ უქადდა ძლევას. ირგვლივ გზები გოდებით
აავსეს ლტოლვილთ, ღრუბლებამდე აღწევდა სვეტი

375 ავარდნილ მტვერის, ყირა-ყირა გადადიოდნენ
ცხენები, უკან, ტროისაკენ გაჭენებულნი.
პატროკლეს სადაც თვალს მოჰკრავდა ლტოლვილთა ბრბოებს,
მიიჭრებოდა მძლე ყიჟინით. ეტლის ფერსოსთან
ცვიოდნენ მტრები, იმსხვრეოდნენ გრუხუნით ეტლნი.

380 ზედ გადაევიდნენ ფართო სანგარს ფიცხი ცხენები,
უკვდავნი, პელევსს რომ აჩუქეს თვითონ ღმერთებმა.
ფიცხლად მიქროდნენ, მათს მბრძანებელს სისხლი სწყუროდა,
ექებდა ჰექტორს, მაგრამ იგი შოს გაჭრილიყო.

მიწას ამძიმებს ქარიშხალი და კვნესის მიწა

385 შემოდგომაზე, როცა ღვართქაფს მოუვლენს ციდან
ზევსი, მრისხანებს კაცთა მოდგმის დანაშაულზე,
მსჯავრს რომ იტყვიან უსამართლოს და ძალადობენ,
არ დაგიდევენ არც ღვთის რისხვას და არც სიმართლეს.

ამ დროს იწყება დიდროობაც მდინარეების,
390 პიტალო კლდიდან ჩანჩქერების ისმის გუგუნის
ღვინისფერ ზღვისკენ მიიღვრება ღრიალით წყალი.
მთიდან გადმოქუხს, აჩანაგებს კაცის ნახელავს. . .
ასეთი შმაგი თქარა-თქურით ილტვოდნენ ცხენნი.
პატროკლემ უმაღ გზა მოუჭრა წინა ფალანგებს,
395 უკან განდევნა, კვლავ ხომალდთა მხარეს მილალა,
არ დაანება ქალაქს შესვლა. შეყარა ერთად
გემთა, მდინარის, ციხის შუა გადაშლილ ველზე.
დათარეშობდა, მრავალ გმირზე შური იძია.
პირველად გულში დასცა შუბი მამაც პრონოსს,
400 ბაკმულ ფარს გვერდი აუარა, დაუმხო ძალა.
გრუხუნით დასცა.

ენოპოსის ძეს ფესტორს შეხვდა

იქვე.
დიდებულ ეტლში იჯდა ეგ უბედური,
მობუზულიყო, შეებორკა შიშს, მთრთოლავ ხელით
სადავეს ველარ იოკებდა. სპილენძის შუბი
405 მარჯვენა ყბაში გაუყარა გმირმა, კბილები
გააყრევინა, ეტლიდან ძირს გადმოათრია,
როგორც მეთევზემ, ზღვის კიდეზე დაკიდულ კლდეზე
ელვარე ანკესს მოზრდილ თევზს რომ ამოაყოლებს.
ასე მოზიდა რვალის შუბით, მიწაზე დასცა,
410 პირვე დამხობილს გაუფრინდა მყისვე სიცოცხლე.
ერილოსი რომ მიეჭრა, სალი ფიქალით
გადაუჩეხა თავისქალა, შუა გაუპო
მძიმე ჩაჩქანში შემალული. შუბლგანგმირული
მიწას დაასკდა. თავს დააცხრა სულთამხუთავი.
415 ამფოტეროსი, ერიმანტი, ეპალტე, პირის,
ტელეპოლემოსი, ექიოსი დამასტორიდი,
პოლიმელოსი არგეადი, იფევს, ევიპოს
ერთი-მეორის მიყოლებით დასცა მიწაზე.
და რა იხილა სარპედონმა მრავალი გმირი
420 პატროკლეს ხელით განგმირული, მენეტიადის,
შესძახა მყისვე საყვედურით სულდიდ ლიკიელთ:
”გრცხვენოდეთ! ილტვით? აი, თურმე რა გმირები ხართ!
მე მინდა შევხვდე ამ აბჯროსანს, მე მინდა ვნახო,
ვინ არის იგი! დაგვაწია ბევრი ვაება,
425 გადაუმსხვრია მრავალ ტროელს მტკიცე სახსრები!”

ასე შესძახა და ეტლიდან ჩამოხტა მყისვე.
ეს რომ იხილა მენეტიდმა, ისიც ჩამოხტა.
ვით ორი ორბი, ნისკარტმრუდე, ჭანგმორკალული,
პიტალო კლდესთან მიეჭრება ერთურთს ყივილით,
430 ისე მივარდნენ მეომრები ერთიმეორეს.

მათ შემხვედვარეს აუჩვილდა გული ზევს ცბიერს,
ასე მიმართა ჰერას - დას და მეუღლეს თვისას:
"ვაი-ვაი! ვხედავ, რომ სარპედონს, გმირს უძვირფასესს,
პატროკლეს ხელით უწერია დღეს დამარცხება!

435 გული მიღელავს, ორ აზრს შუა აღბორგებული:
ვერ გადავწყვიტე - ავაცალო საგლოველ ბრძოლას
შვილი, ლიკიის ნაყოფიერ ველს მივაყენო,
თუ მენეტიდის ხელით დაშრტეს მზე სარპედონის?!"

მყისვე მიუგო დედოფალმა ხარისთვალეზამ:

440 "პირქუშო ზევსო, რასა ბრძანებ, შავღრუბლიანო!
მოკვდავი მოყმე, განწირული აწ ბედისწერით,
გსურს სავალალო სიკვდილისგან დაიხსნა სულაც?
ნება ყავ, მაგრამ ყველა ღმერთი არ მოგიწონებს!
ერთ სიტყვას გეტყვი, დაიმარხე გულში, კრონიდო:

445 თუკი უვნებლად შინ გაუშვებ მამაც სარპედონს,
იცოდე, ვით შენ, შეიძლება სხვა ღმერთსაც სურდეს,
ძე საყვარელი ააცილოს ომს სავალალოს:
აქ ბევრი იბრძვის პრიამოსის ქალაქის ბჭესთან
შვილი უკვდავთა. ღმრთთა დრტვინვას უნდა ელოდე!

450 რაგინდ გიყვარდეს, რაგინდ გული გეწვოდეს, ღმერთო,
შვილი გაუშვი სასიკვდილოდ შესარკინებლად,
მენეტიოსის ძის, პატროკლეს ხელით დაეცეს.
შემდეგ, სარპედონს როს დატოვებს სული, ძილს მორჩილს
და სიკვდილს უთხარ, წაასვენოს გმირის სხეული

455 უცხო ქვეყნიდან ნაყოფიერ ლიკიის მხარს.
იქ დამარხავენ მეგობრები, ძმები, სახსოვრად
საფლავზე სტელას აღმართავენ, ვით მოკლულს შვენის".

ასე თქვა.

კაცთა და უკვდავთ ამამამ ირწმუნა

მიწას ზეციდან სისხლიანი ასხურა ცვარი,

460 ადიდდა შვილი, პატროკლეს რომ უნდა მოეკლა
შორს სამშობლოდან, ბორცვებიან ტროას მხარეში.

გმირი გმირს შეხვდა შემტევი და მოიერიშე,
დაჰკრა პატროკლემ და განგმირა თრასიდემოსი,
უმამაცესი სარპედონის მსახურთა შორის:

465 სტომამქში ჩასცა შუბი, ძალა გამოაცალა.

კვლავ შეუტია სარპედონმა, მაგრამ ოროლი
გვერდით გაექცა და პატროკლეს რაში პედასი
მხარში დაკოდა, ცხენს ხროტინით გაექცა სული.
მიწას დაასკდა, გაუფრინდა მძლავრი სიცოცხლე.

470 ორმა სხვა ცხენმაც გაუწია სხვადასხვა მხარეს,

- სადავეები აიხლართა, როს კიდურბმული
 რაში დაეცა. ხერხს მიაგნო ავტომედონტმა:
 მყის ქარქაშიდან იძრო ხმალი გრძელპირიანი,
 უმაღ გადაჭრა კიდურბმული ცხენის საბელი
 475 მაშინ გასწორდნენ ეტმლი მარდი ბედაურები.
 კვლავ იწყეს სამკვდრო-სასიცოცხლო დავა გმირებმა.
 მტერს სარპედონმა ააცდინა შუბი ელვარე.
 მარცხენა მხართან გაუფრინა პატროკლეს შუბმა,
 არ შეხებია. ახლა თვითონ სტყორცნა ოროლი
 480 და ფუჭად როდი გაჰფრენია ხელიდან შუბი:
 მკერდში მოარტყა გმირ სარპედონს, გულისფიცარზე.
 დაეცა გმირი, ვით ეცემა მუხა ან ვერხვი
 ან დიდი ფიჭვი, შეშისმჭრელნი მთაში რომ ჭრიან
 ბასრი ცულებით, უზარმაზარ მორს სახომალდეს.
 485 ასე ეტლის წინ ეგდო, კბილებს სიმწრით ღრჭიალი
 გაუდიოდა, ხელით მიწას ფხოჭნიდა მოყმე.
 ვით ლომი, ჯოგს რომ თავს დაესხმის მოულოდნელად,
 ფეხმრუდე ხართა შორის ზვიად კუროს ძირს დასცემს
 და დმუის ლოჯებჩაშობილი კურო მოწყლული,
 490 ისე პატროკლეს მიერ გვემულ ლიკიელთ მეფეს
 გმინვა აღმოხდა და შესჩივლა სვიან მეგობარს:
 ”გლავკოს, ძვირფასო, კაცთა შორის უმამაცესო,
 ახლა შენ გმართებს შუბშემართულს უშიშრად ბრძოლა,
 დაუნდობელი შერკინება, თუ ხარ ვაჟაცი!
 495 იჩქარე, მამაც ლიკიელთა თემისთავებთნა,
 ყველა ალაგზნე საბრძოლველად სარპედონისთვის.
 ჩემი გულისთვის შეებრზოლე რვალით არგიველთ,
 თორემ სირცხვილი არ აგცდება ჩემგან - წინაშე
 შთამომავალთა შორეულთა, თუ აქაველნი
 500 გემებთან ძლეულს ამაცლიან მკერდიდან ბექთარს!
 მედგრად დაჰკარი და საომრად ჯარი აღმარი!”

ასე მომჩივანს მყის დაუხშო სიკვდილის ხელმა
 თვალი და ნესტო, მკერდზე ფეხით შეადგა მტერი,
 შუბი მოსწია, თან ამოჰყვა გულისფიცარი.

- 505 სულიც და შუბიც ამოართვა გმირს ერთდროულად.
 მის მოჭიხვინე ცხენებს მისწვდნენ მირმიდონელნი,
 ხელში ჩაიგდეს, მეფის ოხრად შთენილი ეტლი.
 მეგობრის გმინვა შეესმა და შეკრთა გლავკოსი,
 გული მოუკვდა, დახმარება რომ არ შეეძლო.
 510 მარცხენა კუნთზე მიიჭირა ხელი, იარა
 გმირი ტევკროსის ნაისრალი ისევ სტანჯავდა,
 გალაგნის მხრიდან, მეგობართა შემწედ მოსულის
 დარდით შესძახა შორსმოდისარ აპოლონს მოყმემ:
 ”გესმას, უფალო, ნაყოფიერ ლიკიის მხარეს,

515 თუ ტროას სუფევ! ყველგან ძალგამს, რომ სათნო ეყო
დარდიან ვაჟკაცს, ვინც ჩემსავით გაწამებულა!
ჭრილობა მტანჯავს, ხელი მეწვის სასტიკ ტკივილით,
სისხლი ჩქეფს წყლულზე განუწყვეტლივ, ადარ ჩერდება,
ხელი მხრებიდან მიშემდება დაბუჟბული.

520 ვეღარც შუბს ვიჭრ, ომში აბა ვით ჩავერთვები,
მტერს ვით შევხვდები! დაილუპა უმხნესი გმირი
სარპედონ!

ზევსმაც ვერ უშველა ძეს უსაყვარლესს!

ო, შემეწიე, დამიამე წყლული, უფალო,
ძალა მომეცი, რომ კვლავ შევძლო მამაც ლიკიელ

525 მოყმეთ აღზნება და ბრძოლაში შესვლა გულდაგულ,
მეგობრისათვის ღირსეულად მეც მტერს შევხვდები!”

ასე ევედრა.

გმირს უსმინა აპოლონ ღმერთმა.

მყისვე საღმობა დაუამა, მტანჯველ წყლულიდან
სისხლის ნაკადი შეუჩერა. სული აღუნთო.

530 გული მიეცა გლავკოსს, იგრძნო, ადრე და მალე
მისი ლოცვი ხმას რომ უსმინა მაღალმა ღმერთმა.

ჯერ დაუარა სპათა განმწყობ ლიკიელ მოყმეთ
და მოუწოდა, რომ ებრძოლათ სარპედონისთვის.

შემდეგ წავიდა ტროელთ მხარეს ფართო ნაბიჯით.

535 შეხვდა პანთოიდ პულიდამანტს, ღმრთეებრ აგენორს,
ენეასს, ჰექტორს რვალშემოსილს გამოეცხადა
და მეყსეულად მიაგება ფრთიანი სიტყვა:

”ჰექტორ, სპა დათმე სახელოვან მოკავშირეთა,

შორს სამშობლოდან რომ ებრძვიან თავგამოდებით

540 მამაც აქაველთ?

მათი დაცვაც არ მოგდის ფიქრად!

დაეცა გმირი სარპედონი, ლიკილეთ მეფე,

რომ ხელმწიფობდა სიმართლიდ და სიმხნევით სულის.

რვალის არესმა ის დააცხრო პატროკლეს შუბით.

აღსდექით, ძმებო, აღივსენით შურისძიებით,

545 არ გაგვიძარცვოს, არ დასცინოს ჩვენს მიცვალებულს

სპამ მირმიდონთა, მძვინვარეთა დანაელთ გამო,

შუბით რომ მოვსპეთ ხომალდებთან აურაცხელნი!”

თქვა და ტროელნი საშინელმა დარდმა დასერა,

სევდამ სრულიად უსასოომ.

ყრმა უცხოელი

550 იყო ტროელთა ბურჯი მაინც:

სპა უთვალავი

მათი მიაშველა და თვით იყო რჩეული სიმხნით.

შემოუბრუნდა დანაელებს გაშმაგებულნი,

შურისმგებელი მოუძლოდა ჰექტორი ლაშქარს,

ხოლო აქაველთ მენეტიდი ძალას აძლევდა,
555 სიმხნეს ჰმატებდა აიანტებს, თავადაც მხნეებს:
”აიანტებო, მტრის შეხვედრა გეამებოდეთ,
იყავით გამირნი, ვით ყოველთვის, ან უფრო მეტად!
დაეცა მოყმე, ვინც დაგვესხა პირველთაგანი!
ნეტავ, სარპედონს წავათრევდეთ, გვამს დავცინებდეთ,
560 მკერდზე საჭურველს ავაცლიდეთ და მის მებაჯრეს,
ცხედარს რომ იცავს, ავკეპავდეთ დამლუპველ რვალით!”

ასე ალაგზნო, მაგრამ თვით მათ არც აკლდათ ცეცხლი.
და ფალანგები ორიც მხრიდან რომ გაამაგრეს,
ტროელთ, ლიკიელთ, მირმიდონელთ და აქაველებს
565 მოკლულის ახლოს საშინელი ბრძოლა შეექმნათ,
ატყდა ყოყინა და სასტიკი ხმალოთა კვეთება.
ზევსმა მოჰფინა ბნელი ღამე ბრძოლის სარბიელს,
რომ საზარელი ხოცვა-ჟლეტა ატეხილიყო.
ტროელთ ჯერ სძლიეს თვალმახვილი აქაველები,
570 მირმიდონელთა შორის დასცეს მოყმე მედგარი,
ძე აგაკლევსის, ღვთაებრივი ეპეიგევსი.
მეფობდა ადრე იგი ქალაქ ბუდეიოსში,
მაგრამ მას შემდეგ, ნათესავი რომ შემოაკვდა,
პელევსს და თეტისს შეეხიზნა ვერცხლისფერხებას.
575 აქილევსს გაჰყვა სპათა მნგრეველს შემდეგ ცხენმრავალ
ქალაქ ილიონს, ტროელთ ტომის დასალაშქრავად.
ლამის წაავლო ხელი ცხედარს, მაგრამ ჰექტორმა
თავში ქვა დასცა და შუაზე გადაუჩეხა
მტკიცე ჩაჩქანში შემალული, უსულო სხეულს
580 პირქვე დაემხო, მყის სიკვდილიც წაადგა მოყმეს.
პატროკლეს რისხვა შემოენთო მეგობრის გამო,
მეწინავეებს გამოეყო, ვით სწრაფი ქორი,
რომელიც მისდევს მოფრთხიალე ჭკებს და შოშიებს.
ასე ლიკიელთ, ო, პატროკლევ, ცხენთმარბიელო,
585 და ტროელთ დასცხე, მებაჯრისთვის შურისმგებელმა!
ითაიმენოს-მამაცის ძე სთენელაოსი
განგმირე, ქვით რომ გადაუჭერ კისრის ძარღვები!
მეწინავენი გაიქცნენ და გაჰყვა ჰექტორიც.
რასაც გაიფრენს მანძილს შუბი, ოდეს ვაჟკაცი
590 ძალას სცდის ხოლმე მებრძოლი ან მოასპარეზე,
და სტყორცნის ზვიად მეტოქეებს სულის ამომხდელთ,
მეტოქეს ასე გაეცალა ტროელთ ლაშქარი.
უკუქცევისას ლიკიელთა მეფემ გლავკოსმა
მოკლა ბათიკლევს, ქალკონის ძე სულით მაღალი,
595 რომელსაც ტურფა ელადაში ჰქონდა სამკვიდრო,
მირმიდონელთ შორის განძით იყო განთქმული.
მოულოდნელად დასცა მკერდში შუბი გლავკოსმა.

როს მოუბრუნდა მდევარს გმირი. და ბათიკლევსი
ზათქით დაეცა. ელდა ეცათ აქაველთ გმირებს
600 სიკვდილის მომსწრეთ.

სიხარულით შეუდგათ ტროელთ.

მიცვივდნენ მოკლულს ერთობლივად, მაგრამ აქაველთ
სიმტკიცის ყავლი არ გასვლოდათ, მტერს მედგრად დახვდნენ.
მაშინ განგმირა მერიონემ ლაოგონოსი
ოენტორის ძე, იდაელი ზევსის ქურუმი,
605 რომელსაც ხალხი პატევს სცემდა, როგორც ღვთაებას.
ზედ ყურის ძირში, ყბასთან მოხვდა მოყმეს ოროლი,
ძვლები დასტოვა სულმა, ღამის წყვდიადი დადგა.
მხნე ენეასმა მერიონეს სტყორცნა ოროლი,
სწადდა მოერტყა მემორისთვის ბაკმულ ფარის ქვეშ.

610 მან შორიდანვე შეამჩნია და რვალს გაექცა,
გადაიხარა. ქედზე შუბმა გრძელჩრდილიანმა
გადაუფრინა, მიწას მოხვდა და შუბისტარი
კარგახანს თრთოდა, სანამ დაცხრა რისხვა არესის.
ბასრი ოროლი მოძიგძიგე ჩაეფრო მიწას,

615 ფუჭად ნასროლი ენეასის მძლავრი ხელიდან.
მყის ენეასმა გულნაკლულმა შესძახა მაშინ:
”ო, მერიონე, თუმც მროკველი ბრძანდები მარდი,
ჩემი ოროლი დაგაცხრობდა, რომ მოგხვედროდა!”
უმალ მიუგო მერიონემ, მხნე შუბოსანმა:

620 ”გაგიძნელდება, თუმცა მძლეობ ომში, ენეას,
ყველა მეომარს გაუმკლავდე, ვინც შემოგხვდება,
ძალას მოსინჯავს. როგორც ყველა, შენც მოკვდავი ხარ!
მეც რომ მომერტყა შენთვის მკერდში ბასრი სპილენძი,
თუმც მხნე ხარ, მკლავის იმედიც გაქვს, მომანიჭებდი
625 მე დიდებას და სულს კი - ჰადესს, კვიცებით მდიდარს!”

ასე მოუბარს საყვედურით უთხრა პატროკლემ:

”ო, მერიონე, რაღად ხარჯავს სიტყვას ამაოდ?
ტროელთ ლაშქარი შენს ნათქვამზე არ დანებდება
სიკვდილს, ვიდრეღა შავი მიწა არ დაფლავს გვამებს!

630 მკლავი წარმართავს ბრძოლას, ხოლო სიტყვები ბჭობას.
არ მწამს კაფია, როცა მტერი ასაკაფია!”

თქვა და გაიჭრა კიდეც, მიჰყვა ყრმა შუბოსანი.
ვით შეშისმჭრელნი ატეხავენ ცულით ხათქა-ხუთქს
ტყიან ბორცვებზე და სივრცეში ხმა იფანტება,

635 ისე გაისმა სპათა შორის კიდით კიდემდე
რვალის გუგუნნი, გაუფლეთელ ფარების დვრინი,
ზედ შეხეთქება შუბისა და ხმალ-სატევრისა.
უერთგულესი მეგობარიც კი ვერ იცნობდა
მაშინ სარპედონს: ისრებითაც, სისხლით, ტალახით

- 640 თავით ფეხამდე ისე იყო მთლად დაფარული.
 გვამის გარშემო განუწყვეტილვი ღვიოდა ბრძოლა.
 როგორც ბუხები ზუზუნებენ ბადიის ირგვლივ,
 რძე როს ჩხრიალებს დიდ დერგებში შესადედებლად,
 ისე მებრძოლნი ირეოდნენ გვამის გარშემო.
- 645 ზევსი ბრძოლის ველს თვალს სხივოსანს არ აცილებდა.
 უმზერდა მოყმეთ გამუდმებით წინამბჭობელი,
 პატროკლეს ხვედრზე ბევრს ფიქრობდა, ეჭვი გაუჩნდა:
 ან ჰექტორს სამკვდრო-სასიცოცხლო ბრძოლაში აქვე,
 გმირ სარპედონის ძვლებთან მოყმე უნდა დაეცხრო
- 650 ბასრი სპილენძით და ბექთარი შემოეძარცვა,
 ან შერჩენოდა კვლავ პატროკლეს სიმხნე მებრძოლის.
 ამ ფიქრში იყო, სასურველად ეჩვენა ბოლოს
 რომ პელევსის ძის, აქილევსის, მამაც მეგობარს
 ტროის ლამქარი და ჰექტორი ზუჩმოელვარე
- 655 ქალაქისაკენ გაედევნა სულის ამომხდელს.
 ჯერ ზევსმა ჰექტორს სულმდაბლობა გულს ჩაუნერგა.
 ეტლით გაიქცა გმირი, სხვებსაც, ტროელთ მხედრობას
 ლტოლვა უბრძანა, ზევსის სასწორს დაემორჩილა.
 აღარც მამაცი ლიკიელნი შემორჩნენ ბრძოლას,
- 660 ყველა გაიქცა, როს ბელადი გულგანგმირული
 გვამთა გროვაში დაიგულეს: ბევრი დააკვდა
 მყომეს, რაც ზევსმა გააჩაღა ბრძოლა მის ირგვლივ.
 სარპედონს მხრიდან ააგლიჯა დანაელთ თორნი
 რვალმოელვარე და უბრძანა ღრმა გემებისკენ
- 665 მისი წაღება მამაცმა ძემ მენეტიოსის.

ამ დროს აპოლონს უთხრა ზევსმა ღრუბელთმარეკმა:
 ”გასწი, ფოიბოს, გამოსტაცე ისრების სარპედონ,
 განწმინდე იგი სისხლისა და ტალახისაგან.

- შორს, მდინარესთან კამკამა წყლით განბანე, წასცხე
- 670 გვამს ამბროსია და შემოსე უხრწნელ სამოსით.
 მერმე უბრძანე მოჩუმათ და სწრაფ მოციქულთ -
 სკივდილს და ძილსა, ტყუპებს, მალე გმირი მიჰგვარონ
 უხვნაყოფიან, ფართოდ გაშლილ ლიკიის მხარეს.
 იქ დამარხავენ მეგობრებით, ძმები და სტელას
- 675 აღუმართავენ სამარეზე, ვით შვენის მოკლულს”.
 ასე უბრძანა, არ ეურჩა მამას აპოლონ.
 იდას თხემიდან ბრძოლის ველზე დაეშვა სწრაფად.
 ისრებს მოსტაცა სარპედონი, ღმერთის სადარი,
 შორს, მდინარესთან, კამკამა წყლით განბანა, წასცხო
- 680 გვამს აბროსია და შემოსა უხრწნელ სამოსით.
 მერმე უბრძანა მოჩუმათე და სწრაფ მოციქულთ -
 სიკვდილს და ძილსა, ტყუპებს, მყისვე მათ წაიყვანეს
 უხვნაყოფიან, ვრცლად გადაშლილ ლიკიას გმირი.

იმ დროს პატროკლე აჩქარებდა გმირ ავტომედონტს,
685 რაშით მისდევდა ტორელთ, სიკვდილს იახლოვებდა,
ეგ უგუნური! რომ ესმინა პელიდის სიტყვა,
შავ სიკვდილს და ხვედრს აიცდენდა მუხთალს, საგლოველს.
მაგრამ მეტია ზევსის განსჯა კაცის განსჯაზე:
იგი ძრწოლას ჰგვრის მამაცს, ძლევას წარსტაცებს მოყმეს,
690 რომელსაც თვითონ აქეზებდა შესარკინებლად.
პატროკლეს გულის მან აღავსო მძვინვარე ჟინით.

ვინ პირველი და ვინ, პატროკლე, უკანასკნელი
განგმირე, ოდეს სასიკვდილოდ გიხმეს ღმერთებმა?
ჯერ ადრესტოსი, ავტონოოს, შემდეგ ექველოს,
695 მერმე მეგადი პერიმოსი, მელანიპოსი,
ეპისტორი და ელასოსი, მულიოს დასცა,
შემდეგ პილარტეც. სხვები ლტოლვით ეძებდნენ საშველს.
იმ დღეს დასცემდნენ კიდეც ტროეას აქაველთ ძენი
პატროკლეს ხელით, შუბოსანი ისე შმაგობდა,
700 რომ ღმერთს აპოლონს, ტროელთ შემწედ კოშკზე შემართულს,
არ ჰქონდა განზრახული მოყმის სიკვდილი.
სამჯერ მიაწყდა მძლე პატროკლე მაღალ გალავანს,
სამჯერვე იგი უკუაგდო აპოლონ ღმერთმა,
უკვდავი მკლავით, რვალის ფართი იგერიებდა.
705 მაგრამ მეოთხედ რომ მიეჭრა, ვით დაიმონი,
ღმერთმა მრისხანედ მიაგება ფრთიანი სიტყვა:
”უკან, პატროკლე! შენ ხომ ბედად არ გიწერია
შუბით დაქცევა ტროელთ ციხის და არც აქილევსს,
შენზე უდიდესს, უძლიერესს შეუდარებლად!”
710 ეს რომ თქვა, მყისვე გაერიდა გმირი პატროკლე
შორსმოისარი აპოლონის დამღუპველ რისხვას.

ჰექტორ ერთ ფლოქვად ქცეულს ცხენებს სკაიას ბჭესთან
იჭერდა.

იგი სულ ფიქრობდა - კვლავ მტერს შეხმობდა.

თუ გალავანში შეეყვანა თავისი ლაშქარი.

715 ამ ყოყმანისას აპოლონი გამოეცხადა,
სახე მიიღო შეღერებულ, მოწიფულ მოყმის,
მხედარ ჰექტორის ბიძის - ჭაბუკ ასიოსისა,
ჰეკაბეს ღვიძლი ძმის, დიმანტის ძის, ფრიგიაში,
სახელი რომ ჰქონდა, ნაპირებთან სანაგარიოსის.

720 მას მიემგვანა და ზევსის ძემ თქვა აპოლონმა:
”ჰექტორ, გაექეც ბრძოლას? შენ ხომ ეს არ შეგშვენის!
რაგვარ სუსტი ვარ, იმგვარ შენზე მძლავრი რომ ვიყო,
შეგაგინებდი სისხლისმღვრელი ომიდან გასვლას!
გაბრუნდი, ცხენი გააჭენე პატროკლესაკენ,

725 ვინძლო გარგუნოს აპოლონმა ძლევის დიდება!”

თქვა და შეუდგა ღმერთი ისევ კაცთა საჯაფარს.
უბრძანა მყისვე კებრიონეს გმირმა ჰექტორმა,
ეტლი მტრებისკენ მიემართა. ხოლო აპოლონ
ჯარს შეერია, არგიველთა შორის ატეხა

730 ბრძოლა ჰექტორის და ტროელთა განსადიდებლად.
დანაელთ ჰექტორს გვერდს უვდლიდა, არვის შებმია,
მიაჭენებდა ფეხმარდ ცხენებს პატროკლესაკენ.
მის შესახვედრად პატროკლემაც დასტოვა ეტლი,
ცაცით შუბი მოიღერა, მარჯვენაში კი

735 არ ეტეოდა მარმარილო წიბოიანი.
სტყორცნა ძლიერად, ლოდი დიდხანს არ მიფრინავდა
და არც ამაოდ უტყორცნია: მოხვდა მეეტლეს,
პრიამოსის ბუშს - კებრიონეს, როს კადნიერად
ცხენებს მართავდა. შუბლში მოხვდა ლოდი სასტიკი,

740 გადაუტყავა მყის წარბები, თავისქალაში
ძვლები დაუფშხვნა. თვალეზიკ კი გადმოუცვივდა
მეაბჯრის მტკერში. მყესელად მყვინთავის მსგავსად
ეტლს გამოეველო მოყმე, სულმაც დასტოვა ძვლები.

მწარედ დასცინა მას პატროკლემ, ცხენთა მხედნავმა,

745 ”ო, ღმერთო ჩემო! რა მჩატეა, რა სწრაფად ყვინთავს!
თევზმრავალ ზღვაში ეგ როგორმე რომ გასულიყო,
ბევრს აამებდა, როს ნიჟარებს მოკრეფდა ფსკერზე,
მღლევარე ზღვაშიც ისკუპებდა გულარხეინად.
თუმცა ველზეა, მაინც როგორ მარდად ჩაყვინთა!

750 ვხედავს, გყოლიათ მყვინთავები თურმე ტროელებს!”

ასე დასცინა და მივარდა კებრიონეს გვამს,
ვით ლომი, ბაკს რომ ანადგურებს მკერდში ნარქენი
და თავს ილუპავს სიშმაგით და გულუშიშროებით,
ასე მიეჭერ კებრიონეს შმაგად, პატროკლევ!

755 ჰექტორ ჩამოხტა შესახვედრად მყისვე ეტლიდან,
და ლომებივით წაიკიდნენ მოკლულის გამო.
მთის ქედზე ლომნი, დამშეულნი, ერთი ირმისთვის
თავს არ ზოგავენ და მძვინვარედ ებრძვიან ერთურთს.
ასე იბრძოდა კებრიონეს გვამისთვის ორი:

760 გმირი ჰექტორი და პატროკლე მენეტიადი.
უწყალო რვალით მტრის განგმირვა მოსწყურებოდათ.
თავსი ჩაავსლო ხელი ცხედარს მტკიცედ ჰექტორმა,
პატროკლემ ფეხით დაითრია და მათს გარშემო
დანაელთ ძენი და ტროელნი შეიბნენ მედგრად.

765 ევროს და ნოტოს რომ ატეხენ ხოლმე ქიშპობას,

ზეგანზე მუხნარს ეხლებიან გაწიწმატებით,
წიფლები და კოპიტები, მკვრივი კორდები
შეირცხვიან, ხე შტოებით ხეს უტყლამუნებს,
ველს ეფინება დამსხვრეულთა ხეთა ხათქუნი.

770 ასე ტროელნი შეეხეთქნენ შმაგას აქაველთ,
ფიქრად არ ჰქონდა სამარცხვინო გაქცევა ვისმე.
მრავლად ეყარა კებრიონეს გარშემო შუბი,
მრავლად ისარი ფრთაშესხმული მიწაში ერჭო,
მრავალი ლოდი შეეხეთქა მებრძოლთა ფარებს.
775 ის კი მტვრის ბულში დიდბული იწვა უძრავად
და ხელოვნება მეეტლისა დავიწყებოდა.

სანამ ჰელიოს მიაღწევდა ზეცის შუაგულს,
ორივე მხრიდან მოფრინავდნენ შმაგი ისრები.
ხართა გამოსხსნის ჟამს მიადგა მზე-ჰელიოსი

780 და სძლიეს ბედის უნებურად აქაველებმა:
ისრის წვიმაში და ტროელთა ყიჟინის ხმაში
გვამს მიტაცებულს ააგლიჯა აბჯარ-ბექთარი.
ხოლო პატროკლე, ტროელთათვის სიავის მდგომი,
სამჯერ შეიჭრა მათს რიგებში, მსგავსად არესის
785 საზარ ყიჟინით. სამჯერ დასცა ცხრა-ცხრა მხედარი.
მაგრამ მეოთხედ რომ მიეჭრა, ვით დაიმონი,
მაშინ, პატროკლე, აღსასრულიც გეწია უცებ.
შენს წინააღმდეგ ფოიბოსი მოიჭრა შმაგი
და ვერ იცანი ღმერთი, ხალხში სწრაფად მავალი.
790 ირგვლივ წყვდიადი მოხვეოდა, წინ მოიწევდა.

დადგა ზურგს უკან, ფართო ბეჭზე დაარტყა ხელი,
მყისვე თვალები დაუბნელა მამაც პატროკლეს.
ჩაჩქანი მოყმეს გადაუგდო აპოლონ ღმერთმა -
ძირს მიგორავდა, აჟღერიალდა ცხენთა ფლოქვებთან

795 ზუჩი სათვალეგახვრეტილი.

ჯილის ფაფარი

სისხლით და მტვერით დაიფარა.

არა სჩვეოდა

ადრე ამ ჩაჩქანს მიწიერი მტვერით შებილწვა.
წინათ ღმერთკაცის აქილევსის შუბლზე ელავდა
ეს მუზარადი, ზევსს კი სურდა, ჰექტორის თავზე

800 ენახა იგი: ახლოს იყო ყრმის აღსასრული.
პატროკლეს შუბი დაელეწა გრძელჩრდილიანი,
მძიმე, სპილენძით გაჭედული. მხრებიდან ფარი,
ფეხის ტერფამდე რომ სწვდებოდა, ძირს დაენარცხა.
ახსნა სპილენძის სამკერდული მძლე აპოლონმა,
805 სულს გაოგნება დაეუფლა, სახსრებს - სისუსტე.
გაშეშდა გმირი. ბასრი შუბითზურგთან მოადგა

და გაუყარა ბეჭებშუა დარდანმა მოყმემ,
მძლე ევფორბოსმა პანთოიდმა, თანატოლთ შორის
შუბის ტყორცნით და ფეხმარდობით გამორჩეულმა.

810 ჯერ კვლავ ყმაწვილმა ოცი კაცი დასცა ეტლიდან,
როცა პირველად გამოვიდა ბრძოლის სასწავლად.
მან, ო, პატროკლეც, იარაღი პირველმა ჩაგცა,
თუმცა ვერ გძლია. ამოგგლიჯა წყლულიდან შუბი
და მიიძალა მეომრებში. როდი გაბედა

815 პატროკლეს, უკვე აბჯარახსნილს, შერკინებოდა.
მან კი, დამცხრალმა ღმერთის დარტყმით და მტრის ოროლით,
მეგობრებისკენ დაიხია, გაექცა სიკვდილს.

ჰექტორმა, როგორც კი შენიშნა მოყმე სულდიდი,
უკუქცეული, დაკოდილი ბასრი სპილენძით,

820 მიეჭრა, შუბით დაასწრო და წელს ქვემოთ დაჰკრა,
ზედ საზარდულთან, ნაწლავებში ჩაეფლო რვალი.
დაეცა გმირი, დააღონა დანაელები.

მძლავრ ტახს ამარცხებს ხოლმე ლომი გაშმაგებული,
როს ზედაზენზე შეიყრება ორიგ ზვიადი,

825 დასარწმუნებულად მოწანწკარე მთის ნაკადულთან.

უკვე დამაშვრალს მოერევა ტახს ლომი მძლავრი.

ასე პატროკლეც, დამღუპველი უკვე მრავალთა,
დასცა ჰექტორმა, ამოართვა ოროლით სული.

ძლევიტ ამაყმა მიაძახა სიტყვა ფრთიანი:

830 "ალბათ, იმედი გქონდა ციხეს რომ დაგვიქცევდი,
ჩვენს ცოლებს მაშინ წაართმევდი თავისუფლებას,
გემით ტყვეებად წაასხამდი სამშობლოს მხარეს!

ო, უგუნურო! მათთვის მიქრის ჩემი ცხენები

ბრძოლის ველისკენ, შუბით ვბრწყინავ ომისმოყვარე

835 ტროელთა შორის, იმედიც მაქვს, მათ ავაცილებ
მონობის ხვედრსაც! შენ კი დაგფლეთს აქვე ყორანი!

ბედკრულო! გმირმა აქილევსმა კი ვეღარ გიხსნა!

ალბათ, გიბრძანა, როცა ბრძოლის ველზე გიშვებდა,

არც იფიქროო დაბრუნება ღრმა ხომალდებთნა,

840 სანამ კაცთამჟღეტ ჰექტორს ქიტონს, სისხლით აბოლქვილს,

შენი ხელებით არ ააგლეჯ მძლავრი მკერდიდან!

ეტყობა, ასე შეგიცდინა, უგუნურო, სული!"

სუთქვაშეკრულმა ძლივს მიუგო სიტყვა, პატროკლემ:

"ჰექტორ! იხიარე, აპოლონის, ზევსის შეწევნით

845 გამარჯვებულმა! ეს მათ მძლიეს! მათ ხომ ადვილად

ძალუძთ ყოველი! საჭურველიც მათ გამომტაცეს!

მაგრამ შენებრი კიდევ ოცი რომ შემხვედროდა,

დაეცემოდა განგმირული ჩემი ოროლით.

ბედმა, ლტოს ძემ, ევფორბოსმა - კაცმა მოკვდავმა

850 მომიღეს ბოლო, შენ კი მოხვედ უკვე მესამე.
 სიტყვას მოგიგებ უკანასკნელს, გულს ჩაიმარხე:
 ქვეყნად სიცოცხლე შენც ხანგრძლივად არ დაგრჩენია,
 შენს წინაშე დგას სიკვდილი და სასტიკი ხვედრი,
 ბოლოს მოგიღებს აქილევსი, მძლე ეაკიდი!”

855 ეს თქვა და მყისვე დაეუფლა სიკვდილი მოყმეს.
 ჩუმად გაფრინდა სხეულიდან სული ჰაერში,
 ბედს დასტიროდა, გამქრალ ძალას და სიჭაბუკეს.
 ხოლო პატროკლეს, უკვე მოკლულს, უთხრა ჰექტორმა:
 ”რატომ მიქადი წინასწარვე მრისხანე სიკვდილს?”

860 კაცმა არ იცის, იქნებ თვითონ მძლე აქილევსი
 ჩემზე უადრეს, ჩემი შუბით დათმობს სიცოცხლეს?”

ასე თქვა. ტერფით დააწვა და აამრო შუბი
 მოკლულს, ფეხი ჰკრა, გვამი პირვე გადააბრუნა.
 შემდეგ ანაზდად მიუბრუნდა გმირ ავტომედონტს,
 865 ძლიერ მებაჯრეს სახელგანთქმულს ეაკიდისა.
 ის კი უმაღვე გააქროლეს მარდმა, უკვდავმა
 ცხენებმა, ძღვნად რომ ერგო პელევსს ღმერთებისაგან.

ქება მეჩვიდმეტე

მენელაოსის გმრობა

მყისვე შენიშნა ატრევსის ძემ მენელაოსმა
 პატროკლე, მტრისგან განგმირული ფიცხელ ბრძოლაში.
 გაიჭრა შუბით აღჭურვილი, გვამის გარშემო
 ისე ბორგავდა, ვით ბოჩოლას გარშემო დედა,
 5 ახალ მშობელი, პირველ შობის ვერ-მეცნიერი.
 თავს ევლებოდა აგრერიგად მენელაოსი,
 მრისხანედ ოროლს იღერებდა ფარშემართული.
 მზად იყო სული ამოერთვა, ვინც შებედავდა.
 მაგრამ პანთოსის ძლიერ ძესაც ომში ძლეული
 10 პატროკლეს გვამი დიახაც რომ რამედ უღირდა.
 მიუახლოვდა და შესძახა გმირ მენელაოსს:
 ”ზევისის ნაზარდო მენელაოს, მამაცთა მეფევ,
 გამშორდი, დათმე სისხლიანი ჩემი ნადავლი!
 ჩემამდე არვინ არც ტროელი, არც მოკავშირე
 15 არ შეხებია შუბით ფიცხელ ომში პატროკლეს.
 თავიდან მომწყდი, მაამაყე ტროელთა შორის,
 თორემ მიფრთხილდი, ტკბილ სიცოცხლეს გამოგასალმებ!”

რისთვის აენტო მენელაოს ქერათმიანი:

”მამა ზევსს ვფიცავ, არ შეგშვენის ასე ტრაბახი!
20 ამდენს ფოცხვერი არ ამაყოფს, ლომი ფიცხელი,
ან ტახი, რომელს უფრო დიდი ზიანი მოაქვს,
გული რომ უძგერს მძვინვარებით და ღონე ერჩის,
რამდენსაც ძენი იკვებნიან პანთოიდისა!
მაგრამ ვერ იხსნა სიჭაბუკემ ჰიპერენოროს,
25 როცა ამიკლო უტიფარი ლანძღვა-გინებით.
რას ყაყანებდა, აქაო-და ჯაბანი ხარო,
თუმცა, ვგონებ, სახლში თვისი ფეხით აღარ წასულა,
ნორჩი ცოლის და შინაურთა გასახარებლად!
შენს ზვაობასაც მე დავაცხრობ, თუკი გაზედავ
30 მომიახლოვდე, მაგრამ გირჩევ, მაგ ბრბოში ჩქარა
შეყავი თავი! ნუ მეჩრები, ფეხზე გაასწარ
უბედურებას! უჭკუოც კი ხედავს, რა ხდება!”

ასე თქვა. მაგრამ კვლავ მიუგო მოყმემ პასუხად:
”ო, მენელაოს, ახლავ მიზღავ ძმის მოკვლის გამო!
35 ამაყოფ კიდევ, გამწარებულ ქვრივად რომ დარჩა
ნორჩი დიაცი საქორწინო სამთიბიოში,
ხოლო მშობლები უნუგემო გლოვას მიეცნენ!
ო, უეჭველად მგლოვიარეთ ვესალბუნები,
თუ თავს მოგკვეთავს, სამკერდულებს აგაგლეჯ მკერდზე
40 და პანთოსს მივცემ და ღვთაებრივ ფრონტისს ვაახლებ.
მაგრამ აქამდე რად არ გვინდა, რომ შერკინებით
გაირკვეს ჩვენი სიმხნევე თუ უბადრუკობა?”

ასე წარმოთქვა და აძგერა მტრის ფარს ოროლი,
მაგრამ ვერ გაჭრა, გაელუნა გმირს შუბისწვერი.
45 მაშინ გაიჭრა წინ სპილენძით მენელაოსი,
ხელთ სასიკვდილო შუბი ეპყრა, ზევსს შეევედრა
ომში შეწევნას. ყელში ჩასცა მტერს უკუქცეულს
და თან დააწვა, მძლავრი მკლავის ჰქონდა იმედი.
მყის გაირბინა ნაზი ყელი სასტიკმა რვალმა,
50 დაეცა მოყმე, აჟღრიალდა მძიმე ჯავშანი.
სისხლით მოირწყა თმა ლამაზი, ქარიტთა მსგავსად
კოხტად შეკრული ვერცხლისა და ოქროს კავებით.
ზეთისხილის ხე, კაცის ხელით ნასათუთევი,
განმარტოებით მოჩუხჩუხე რუსთან ნებივრობს,
55 ხოლო რტოებით ველსა ფარავს, სიო ნარნარი
წამოქოჩრავს და გააგრილებს სპეტაკფერიანს.
მაგრამ უეცრად ქარიშხალი შეეხეთქა,
ძირფესვიანად ამოძირკვავს, დაახლის მიწას. . .
ასე პანთოსის ძე ევფორბოს მენელაოსმა
60 დასცა, დაამხო და ახადა აბჯარ-ბექთარი.

მთებში გაზრდილი და ამაყი ლომი როდესაც
მოიალალე ჯოგს მოსტაცებს უკეთეს ძროხას,
მაშინვე ყელში ეძგერება ბასრი კბილებით.
შემდეგ ნთქავს სისხლსაც, ცხელ შიგნეულს, ხარბად
ფლეთს სხეულს.

65 ირგვლივ ძაღლების წკავ-წკავია, და მოშორებით
ნადირს გლეხები უყვიიან, მაგრამ წინ გასვლას
ვერავინ ბედავს, შიშისაგან წასვლიათ ფერი. . .
ასე ტროელნიც არ გაუშვა გულმა, რომ მედგრად
შერკინებოდნენ მენელაოსს, დიდებით მოსილს.

70 მალე საჭურველს წაიღებდა პანთოიდისა,
რომ მისი ჯიბრით შორსმოისარ უფალ აპოლონს
ჰექტორი, მსგავსი არესისა, არ გაეძრახა.
კიკონელთ მეფის მენტეს სახე მიიღო მაშინ
და ისე უთხრა ფოიბოსმა ფრთიანი სიტყვა:

75 ”ჰექტორ, ამაოდ მისდევ ცხნებს ეკადისა,
მოუხელთებელთ. სასტიკია მათი ბუნება,
ყველა კაცს, მოკვდავს, უჭირს მათი მართვა და დევნა,
გარდა უკდავი დედის შვილის - აქილევსისა!
შენს აქ ყოფნაში ატრევსის ძემ მენელაოსმა,

80 როცა პატროკლეს გვამს იცავდა, ბოლო მოუღო,
დათრგუნა ძალა პანთოსის ძის, მძლე ევფორბოსის!”

თქვა და კვლავ ღმერთი მიუბრუნდა კაცთა საჯაფარს.
ჰექტორს კი დარდმა შეუკუმშა მაშინვე გული.
გარშემო ლაშქარს გადახედა, უმალ შენიშნა

85 მოყმე საჭურველის მტაცებელი, სხვა მოყმეც, მიწას
უხმოდ განრთხმული, იარიდან მჩქეფარე სისხლი.
იქით გაიჭრა, ადჭურვილი ელვარე რვალით,
მოყიჟინე და სწრაფი, როგორც ჰეფესტოს ცეცხლი.
ატრიდს შეესმა უმაღვე ხმა ომახიანი.

90 და კეითილშობილ გულში ფიქრი გაივლო გმირმა:
”ეჰა! ბექთარიც თუ დავთმე და პატროკლეს გვამიც,
რომელმაც ჩემი ღირსებისთვის დათმო სიცოცხლე,
დამგმობს ყოველი დანაელი, ვინც დამინახავს!
თუ ჰექტორს დავხვდე, რაკი ლტოლვა სამარცხვინოა,

95 და ტროელთ ლაშქარს, ერთს შემხვდება სიმრავლე სპათა -
ზუჩმოელვარე ჰექტორს აქეთ მოჰყავს ტროელნი!
მაგრამ ამ ფიქრებს გული ტკბილად რად მისცემია?
ვინც ბედავს ღმერთის უნებურად ებრძოლოს მოყმეს
ღმერთის მიერ დაცულს, არ ასცდება უბედურება.

100 მე არ დამგმობენ დანაელნი, თუ ავერიდე
გმირთან შეხვედრას: ღმერთის შეწევნით იბრძვის ჰექტორი!
თუ ვნახე სადმე აიანტი, სულმხნე, უშიში,
ჩვენ კვლავ ვიფიქრებთ ფიცხელ ომზე, გინდ დაიმონი

დაგვიდგეს, ოღონდ მივასვენოთ პელიდთან გვამი!
105 ეს ჭირი უჯობს ჭირთა თმენას მასზე უარესს”.

როცა ეს ფიქრი გონებაში უტრიალებდა,
მოადგა მტერი, მოუძლოდა ტროელთ ჰექტორი.
გმირმა დატოვა მყის პატროკლე,

უკუქცეული

მალ-მალ, ვით ლომი ფაფრიანი, მტერს მოხედავდა.

110 ერეკებიან ფარეხიდან ლომს გლებკაცები
შუბით მისდევენ, ძალლი ღრინავს და შეკუმშვია
მხეცს შიშით გული, უხალისოდ ტოვებს საშოვარს.
ასე მოშორდა ცხედარს გმირი მენელაოსიც.

მიუახლოვდა ხალხის კრებულს და იქ ეძებდა

115 მამაც აიანტს, ტელამონის ძეს კეთილშობილს.
მალე იხილა გმირი ლაშქრის მარცხენა მხარეს,
სადაც მხედრობას აქეზებდა მძაფრი ბრძოლისთვის,
თუმცა თავზარი დასცა მაღლით აპოლონ ღმერთმა.
მიუახლოვდა გმირ აიანტს და მოუწოდა:

120 ”აქეთ, აიანტ! ბრძოლა გვმართებს პატროკლესათვის,
ვინძლო აქილევსს დავუბრუნოთ თუნდაც შიშველი
მისი ცხედარი, საჭურველი მძლე ჰექტორს შერჩა!”

ასე მიმართ, შეძრა სული აიანტისა.

გაიჭრა გმირი, თანვე გაჰყვა მენელაოსი.

125 ხოლო ჰექტორი, როს განძარცვა პატროკლეს გვამი,
გმირს მიათრევდა, სურდა თავი მოეჭრა მისთვის
და დასაფლეთად მიეჩინა ტროის ძალლთათვის.
მკერდზე კოშკივით შემართული ფარით აიანტ
გამოეცხადა. დაიხია ჰექტორმა უკან

130 და ეტლს შეახტა. საჭურველი მებაჯრეთ მისცა,
რომ სადიდებლად შეენახათ მისთვის ბექთარი.

ვეება ფარით აიანტმა გვამი დაფარა,
იდგა მრისხანე, როგორც ლომი, ბოკვერთა მცველი.
ლომს მიჰყვებიან ბოკვერები პირქუმ მუხნარში

135 და მონადირე რომ შეხვდება, თვალს დააკვესებს
მძლავრი ნადირი, რისხვით შუბლი შეეჭმუნება.

ასე უვლიდა გარს აიანტს პატროკლეს ცხედარს,
მეორე მხარს მენელაოს ბრძოლისმოყვარე
იდგა გუშაგად, სასტიკ დარდით გულდასერილი.

140 ლიკიელთ მეფემ, მძლე გლავკოსმა ჰიპოლოქიდმა
გაკენჭლა მწარე საყვედურით გმირი ჰექტორი:

”ჰექტორ, იერით გმირის მსგავსო, შენ გმირობისა
არა გცხვენია რა! ამაოდ გაქვს ხალხში სახელი!
რამე იღონე, რომ დაიცვა ციხე-ქალაქი

145 ილიონს შობილ ვაჟკაცებთან და ჯართან ერთად.

რაც შეეხება ლიკიელებს, არვინ ისურვებს
 უმადურ საქმეს - შერკინებას დანაელებთან.
 აბა, რა გვერგო ყოველდღიურ ბრძოლის სანაცვლოდ?
 რას წაადგები, უბადრუკო, უბრალო მეზრდოლს,
 150 თუ სარპედონი, სტუმარი და ძმობილი შენი,
 ასე ვაგლახად არგიველებს ომში დაუთმე?
 მან ხომ ტროისთვის და შენთვისაც გაიღო ბევრი,
 შენ კი ძალღებიც ვერ განდევნე მისი ცხედრისგან!
 თუ ჯერ კვლავ სჯერა ლიკიელთა მხედრობას ჩემი,
 155 შინ გავაბრუნებ! ახლოვდება ტორის დაცემა!
 ტროელთ რომ სული შერჩენოდათ, სული, რომელიც
 მოყმეთ აღანთებს დასაცავად სამშობლო ქვეყნის,
 აატანინებს ბრძოლისა და შრომის სიმძიმეს,
 პატროკლეს მალე წავართმევდით ილიონისკენ!
 160 რომ შეგვძლებოდა პრიამოსის ციხეში წაგვრა
 ბრძოლის დროს ხელში ჩაგდებული პატროკლეს გვამის,
 არგიველების სარპედონის თორნს დაგვითმობდნენ.
 თვით მის სხეულსაც მივიტანდით ტროის ციხეში,
 რადგან დაეცა აქილევსის გმირი მსახური,
 165 არგიველთ შორის უმამაცეს სპათა ბელადი!
 შენ კი აიანტს შებრძოლება ვერ გაუბედე,
 აუთრთოლებლად ვერც შეხედე მოყმეს თვალებში!
 სხვა რა გზა გქონდა. ის ხომ შენზე ბევრად მხენა არის!”
 გმირმა მრისხანედ შემოხედა და თქვა პასუხად:
 170 ”გლავკოს, უჭკუოდ რასაც ამბობ, ისა ხარ შენცა!
 დღემდე მეგონა, საყვარელო, აჭარბებ ჭკუით
 ყველას, ვინც ცხოვრობს ვრცელი ლიკიის სამეფო მხარეს,
 ახლა კი ჭკუას ვერც მოგკითხავს! ეს რა მითხარი!
 შენ ამბობ, თითქოს, ვერა ვბედავთ შევხვდე აიანტს?
 175 ცხენთა თქარუნის, მტერთან შებმის შიში როდი მაქვს,
 მაგრამ კაცის აზრს ბევრად სჭარბობს განსჯა ზევსისა:
 ის აკრთობს მამაცს, უკან სტაცებს მოყმესაც ძლევას,
 რომელსაც თვითონ წააქეზებს შესარკინებლად.
 მომყევ, ძვირფასო, დადექ გვერდით და ნახე საქმე.
 180 მთლი დღ მფრთხალი თუ ვიქნები, როგორც შენ ამბობ,
 თუ რომელიმე გმირ დანაელს დავუცხრობ გზნებას,
 პატროკლეს ცხედრის დასაცავად შუბმოღერებულს!”

 ასე თქვა, ტროელთ ასაგზნებად დასჭექა ხაფად:
 ”ტროელებო და ლიკიელნო, მძლენო დარდანნო!
 185 იყავით კაცნი, გაიხსენეთ ზნე სამამაცო!
 შევიძმოსები მეც პელიდის აბჯარ-ბექთარით,
 ხელთ რომ ჩავიგდე, როს დავამხე პატროკლეს ძალა!”
 ასე წარმოთქვა და დატოვა ბრძოლა ფიცხელი
 ზუჩმოელვარემ, გაეკიდა თავის მებაჯრეთ,

190 ჯერ ვერ მოესწროთ მათ შორს წასვლა, წამოეწია,
ილიონისკენ რომ მიჰქონდათ პელიდის თორნი.
ბრძოლის ველიდან მოშორებით იცვლიდა ბექთარს.
თვისი მოიხსნა, გაატანა ტროის ციხისკენ,
შემდეგ აისხა იარაღი გაუცვეთელი -
195 აქილევსისა, ღმერთებმა რომ ოდესღაც მისცეს
ჯილდოდ მამამისს მან აჩუქა შვილს, მაგრამ შვილსა
აღალ ეღირსა დაბერება მამის აბჯარში. . .

ღრუბელთმარეკმა ზევსმა როგორც კი დაინახა
გმირი ღვთაებრივ აქილევსის აბჯარ-ბექთარში,
200 გადაიქნია სინანულით თავი და ბრძანა:
”ეჰ, შე საბრალოვ, შენი სულიც არცა გრძნობს სიკვდილს
მოახლოვებულს! შემოსილხარ უკვდავ საჭურველით
ძლიერი მოყმის, ვის წინაშე თრთის გმირი ყველა!
შენ მას დაუმხე სულდიდი და მხნე მეგობარი,
205 აბჯარ-ბექთარი ააგლიჯე გმირს უდიერად . . .
მაგრამ გარგუნებ ახლა ძლევას იმის სანაცვლოდ,
რომ შუბ-ფარ-შიმშერს ვერ მიიღბს აქილევსისა
შენი ხელიდან ანდრომაქე, შინ რომ მიგელის”.

ეს თქვა და კვერი დაჰკრა შავი წარბების დახრით.
210 ჰექტორს მოერგო საჭურველი. ჩასახლდა გულში
შმაგი არესი.

გმირს სახსრები სიმხნით აღევსო
და სიმამაცით.

სპას ეჩვენა მოკავშირეთა,
ომახიანი შემახილით, სულდიდ პელადის
შუბ-ფარ-შიმშერის ელვარებით სპა გაამხნევა
215 და წინამძღოლებს მიაგება ფრთიანი სიტყვა -
მესთლეს, და გლავკოს, და გმირ მედონტს, და თერსილოქოსს,
ასტეროპეოსს, დეისენორს და ჰიპოთოოსს,
ფორკისს, ქრომიოსს და ენომოსს - ჩიტებზე მჩხიბავს,
მათ აღაგზნებდა გმირთა-გმირი ფრთიანი სიტყვით:
220 ”ისმინეთ, სპანო უთვალავნო და მეზობლებო!
რად მჭირდებოდა ხალხთმრავლობა, განა ამისთვის
გიხმეთ შორეულ გზებიდან და ქალაქებიდან?
მსურდა, ცოლები ტროელების და უცოდველნი
ჩვილნი დაგეცვათ ომის მსურველ აქაველთაგან!
225 ამ აზრით, დიდძალ საზღოსა და საზრდოს გაღებით
ჩემს ხალხსა ვფიცავ, რომ სიმტკიცე ამაღლდა თქვენი.
მაშ, მტერს შეებით! თავი დასდოს ყველა თქვენგანმა,
ან ბრძოლით იხსნას თავი თვისი ეს მართებს მეზრძოლს!
ვინც მოახერხებს დაითრიოს პატროკლეს გვამი
230 და ვინც აიანტს ბრძოლით უკან დაახევინებს,

მიიღებს ნადავლს, სანახევროდ ჩემთან გაყოფილს
და იამაყრებს ამ დიდებით ჩემთანვე ერთად!”

თქვა და მიაწყდნენ დანაელებს შუბშემართულნი,
ამაყ იმედით ავსებოდათ გული მეომრებს,
235 რომ წაართმევდნენ ტელამონიდს პატროკლეს ცხედარს.
უგუნურები! ბევრს ზედ გვამთან ახადა სული!
მტერს რომ შეხედა, მენელაოსს მიმართა გმირმა:
”ზევის ალზრდილო მენელაოს, ასე მგონია,
ვეღარ გავასწრებთ აწ ცოცხალნი ბრძოლის ველიდან!

240 ახლა მაშფოთებს უფრო არა პატროკლეს გვამი, -
მალე რომ ძაღლთა და ყორანთა გახდება ხვედრი, -
არამედ ჩემი თავი მიჭირს, შენც არ აგცდება
უბედურება.

ბრძოლის ღრუბელით ფარავს ჰექტორი
ირგვლივ ყველაფერს.

ჩანს, დაღუპვა გარდუვალია!

245 უხმე დანაელთ, გააგონე ვინძლო ძახილი!”

დაემოღჩილა მენელაოს კეთილშობილი,
ხმამალა უხმო დანაელებს დასახმარებლად:
”ო, მეგობრებო, არგიველთა თემისთავებო!
აგამემნონს და მენელაოსს სტუმრად სწვევიხართ
250 და ერთად გისვამთ,

ქვეშევრდომებს მართავთ სვიანად,
მალლით ზევსისგან მოგცემიათ ძალა-უფლება!
ახლა არ ძალმიძს მეთაურნი ვიცნო ლაშქართა,
ბრძოლის ქარცეცხლი ჩვენს გარშემო მძაფრად გიზგიზებს!
თვითონ იჩქარეთ ყველამ აქეთ, აღივსეთ რისხვით,
255 ნუ გახდით ძაღლთა სათამაშოდ პატროკლეს ცხედარს!”

მისი ხმა ესმა მარდ აიანტს, ოილევსის ძეს,
ყველას დაასწრო, გაირბინა მყის სარბიელი.
იდომენესი მოჰყვა, მოყმე იდომენესის -
მხნე მერიონე, კაცთა მმუსვრელ არესის ტოლი.
260 სხვათა სახელებს, მომდევნოთა, ვინ დაიხსომებს.
ვინც განაახლა დანაელთა ბრძოლა მედგარი?

პირველად ტროელთ შეუტიეს და მხნე ჰექტორმა.
კრონიდის აღძრულ მდინარეთა შესართავებთან
უზარმაზარი აგორდება ზვირთი და ღმუის,
265 ზღვა კი ნაპირებს მოახეთქებს ტალღათა ბორცვებს.
ტროელთ ასეთი ღრიანცელი ატეხეს, მაგრამ
ერთსულოვანნი აქაველნი იცავდნენ ცხედარს
რვალის ფარებით მოჯარულნი, მალლა, მათს ზემოთ

ელვარე ზუჭითა ირგვლივ ზევსმა ღამე დაღვარა:
270 არასდროს გმირი მენეტიდი არ სძულეზია,
სანამ სუნთქავდა და ერთგულად შველოდა პელიდს.
ღმერთს როდი სურდა ტროის ძალთა კერძად ექცია
და მეგობარნი მიაშველა გმირს დასაცავად.
თვალგამჭრიახი აქაველნი დასძლიეს ტროელთ,
275 დაათმობინეს გვამი, მაინც კადნიერებმა
ვერვინ განგმირა, თუმც მგზნებარე ჟინით ებრძოდნენ.
ცხედარს მიეჭრნენ, მაგრამ იგი დიდხანს აქაველთ
არ დაუთმიათ:

მოაბრუნა მცისვე ლაშქარი

მძლე აიანტმა, იგი თვისი სახით და საქმით
280 ყველა დანაელს ამეტებდა, პელიდის გარდა.
მეწინავეებს დაერია. მდევარს რომ ტახი
მოუბრუნდებოდა, ძაღლებსა და მონადირეებს
უსიერ ტევრში კისრისტეხით მიფანტ-მოფანთავს.
ასე იოლად აიანტმა ტელამონის ძემ
285 ტროელთა ხშირი ფალანგები არივ-დარია.
ისინი უკვე შემორტყმოდნენ პატროკლეს ცხედარს,
სურდათ დიდება მოეხვეჭათ და გაეტაცათ.
ჰიპოთოოსი, ლეთოსის ძე, პელაზგი გმირი
სარბიელიდან მიათრევდა გვამს აჩქარებით,
290 კოჭებთან ახლოს მოეჭირა ღვედი მაგარი,
რომ ჰექტორისთვის, ტროელთათვის ეამებინა.
მაგრამ მოვიდა სიკვდილი და ვერ იხსნა ვერვინ,
ტელამონის ძემ მის მიერვე გახლეჩილ ბრბოში
ცხედარს წააკლა, შუბი დაჰკრა რვალის მუზარადს,
295 გააპო ზუჭი შუბისწვერმა ხშირფაფრიანი,
მძლავრმა ხელმა და რვალმა მოყმეს მოულო ბოლო,
ტვინი ბუნიკზე სისხლიანი ჩამოიღვენთა,
დაკარგა ძალა, ათრთოლებულ ხელიდან გვამი
300 პირქვე დაემხო ჰიპოთოოს - მკვდარი მკვდრის გვერდით.
შორს მშობლიური ღარისადაც. უბედურ მშობლებს
ვეღარ მიუზღა შრომის ფასი. მისი სიცოცხლე
მოკლე გამოდგა, აიანტის შუბით დაშლილი.
ამ დროს ჰექტორმა მოუღერა აიანტს შუბი,
305 დროზე შენიშნა, რვალი გმირმა ძლივს აირიდა.
მაგრამ მოიწყლა სქედოსი, იფიტოსის ძე.
ფოკველთ მეფე, სახელოვან პანოპეში რომ
ჰქონდა სასახლე, მბრძანებლობდა მრავალ ქვეშევრდომს.
ლავიწის ძვალთან მოხვდა შუბი, რვალმა კისერში
310 გაატანა და შუბისწვერმა მხარი გააპო.
ზათქით დაეცა, აზრიალდა ტანზე ჯავშანი.
მძლე აიანტმა დასცა ფორკისს, ფაინოპსის ძეს
შუბი მუცელში, როს იცავდა ის ჰიპოთოოსს.

თორნი გააპო, გამოყარა შუბმა ნაწლავი.

315 მოყმე განრთხმული ჩააფრინდა ხელეებით მიწას.

ილტვოდა რაზმი მეწინავე, გმირი ჰექტორიც.

იხუვლა ჯარმა არგიველთა და გაიტაცა

ჰიპოთოოსი და ფორკისი. ახადეს თორნი.

ბრძოლის მოყვარე აქაველებს მალე ტროელნი

320 გაეცლებოდნენ, დათრგუნვილნი სულის სიმდაბლით,

ღმერთის უნებლიეთ არგიველნი ძლევასა ყოფდნენ

ძალმიცემულნი, მაგრამ ამ დროს აპოლონ ღმერთმა,

მათზე გამწყრალმა, პერიფანტის სახე მიიღო -

ეპიტოსის ძის, ენეასის მხცოვან მამასთან

325 მაცნედ ყოფილის, დღეს მოხუცის და თვინიერის.

ასე ეახლა ენეასს და მიმართა ღმერთმა:

”როგორ შეგეძლოთ ილიონი გეხსნათ, ენეას,

თუნდაც ღმერთების უნებურად, როცა არ გავხართ

მე რომ მიწახავს, იმ ვაჟკაცებს, ძალგულოვანებს,

330 მცირერიცხოვანთ, შიშს რომ გულში არ იკარებდნენ!

ჩვენ უფრო გვწყალობს მამა ზევსი, ვიდრე აქაველთ,

მაგრამ თქვენ ბრძოლას გაქცევიხართ, თრთით საწყალობლად!”

მაშინვე იცნო ენეასმა, როს აპოლონის

თვალეებს შეხედა. მყის ხმამაღლა შესძახა ჰექტორს:

335 ”ჰექტორ! ბელადნო ტროელთა და მოკავშირეთა!

გრცხვენოდეთ, რომ კვლავ აქაველებს ბრძოლისმოყვარეთ

სულის სიმდაბლით დათრგუნვილნი აქ ვემალებით!

თვით ღმერთმა ბრძანა, - ჩემს წინ იდგა იგია ხლახან -

ზევსი უბრძნესი კვლავ იქნება კეთილმოწყალე!

340 პირისპირ შევხვდეთ დანაელებს! დე, მტრებმა მშვიდად

ვერ მიასვენონ ხომალდებთან პატროკლეს გვამი!”

თქვა და გაიჭრა, წინ ჩაუდგა მხედრობას გმირი.

ტროელნიც მიჰყვნენ, აქაველთა პირისპირ დადგნენ.

ოროლიდ დასცა ენეასმა ლეიორკიტოს,

345 არისბანტოსის ძე, ძმობილი ლიკომედოსის.

ლიკომედოსი სიბრალულით მივიდა მასთან,

გვერდით დაუდგა, მოელვარე ოროლი სტყორცნა.

აპისაონტი, ჰიპასოსის ძე დაჭრა მძიმედ,

ღვიძლში, გულს ქვემოთ.

დაუმსხვრია ფეხები ვაჟკაცს,

350 ვინც პეონის აყვავებულ ველ-მინდვრებიდან

ტროას მოვიდა, ბრძოლის ველზე გაბრწყინებული.

ასტეროპოსს შეებრალა მოკლული მოყმე

და შეეტაკა დანაელებს მოსურნე ბრძოლის.

ამაო იყო სიმამაცე! ფარებს, ვით კედელს,

355 პატროკლეს ირგვლივ შუბოსანნი ეფარებოდნენ.

დასტრიალებდა აიანტი, სპას ამხნევებდა,

უშლიდა თუნდაც ერთი ბიჯით უკან დახევას,
 თუნდ ერთი ბიჯით წინ გაჭრასაც მტრის შესახვედრად.
 არ მოსცილდეთო მოკლულ მოყმეს, აქ იბრძოლეთო -
 360 ასე ამბობდა აიანტი, მიწა კი სისხლით
 კვლავ ივსებოდა. ზედახორა იდგა გვამების
 როგორც ტროელთა, ისე მამაც მოკავშირეთა.
 ვერც დანაელნი გადაურჩნენ ბრძოლას უსისხლოდ,
 მაინც ნაკლებად იმსხვრეოდა მათი რიგები,
 365 მიწყვიც ზრუნავდნენ ერთმანეთის გადასარჩენად.

 ბრძოლა, ვით ცეცხლი, გიზგიზებდა, კაცი იტყოდა -
 ცის თარზე, ალბათ, მზეც და მთვარეც დაილიაო,
 ისეთ უკუნეთს დაეფარა ველზე გმირები,
 რომელნიც მედგრად მენეტიდის ცხედარს იცავდნენ.
 370 სხვა ტროელთ, ლამაზლეკვერთხიან სხვა აქაველებს
 ბრძოლის ასპარეზს უნათებდა შუქი ელვარე,
 მზე იღვრებოდა, ქედზე ღრუბლის ფთილა არ ჩანდა,
 დროგამოშვებით ისვენებდა ორივე ლაშქარი.
 იოლიც იყო შორით ნასროლ ისრის აცდენა.
 375 აქ კი, შუაში, წყვილიადასა და ჭაპანწყვეტაში
 უწყლოდ ჟლეტდა მამაც მოყმეთ რვალი მსახვრალი.
 არც გაუგია ორ აბჯროსან და სვიან ვაჟკაცს -
 გმირ ფრასიმედეს, მის უბადლო ძმას ანტილოქოსს,
 რომ აღარ იყო აწ პატროკლე! მათ კვლავ ეგონათ
 380 ამაყ ტროელთა მეწინავე ფალანგს მუსრავსო.
 ორივე ცდილობდა აცდენოდა მოძმეთ ვაება,
 ცალკე იბრძოდა, როგორც უთხრა მამა ნესტორმა,
 როცა ვაჟები ხომალდიდან ომში გაუშვა.
 ტოლს არ უდებდნენ ერთურთს სპანი ბრძოლაში იმ დღეს.
 385 ხვითქი სდიოდა და სულ მტვერში ამოეგანგლა
 მუხლი, წვივები და ფეხები ყოველ მეომარს.
 ხელი დააწყდა შერკინებით, ვინც კი იბრძოდა
 იმ დღს ფეხმარდი ეაკიდის მეგობრის გამო.
 გეგონებოდა, კაცს ძლიერი ჭაბუკებისთვის
 390 მიუციაო გასაჭიმად ტყავი მოზვრისა;
 ყველა თავისკენ ექაჩება ყოველი მხრიდან,
 სითხე მოწვეთავს, ცხიმი დნება თანდათანობით
 და ფართოვდება ტყავი ამდენ გაწამაწით.
 ასევე აქეთ, მერე იქით პატროკლეს ცხედარს
 395 ხან ესენი და ხან ისინი ეჭიდებოდნენ.
 ტროელთ იმედი ჰქონდათ, ტროის მხარეს წაგვრისა,
 აქაველთ - სწრაფი გემებისკენ. ცხედრის გარშემო
 დულდა ბრძოლა და ვერც არესი, კაცთა აღმგზნები,
 ვერცა ათენა წუნს ამ ბრძოლას ვერ დაუდებდა,
 400 ისეთი ჟლეტა გააჩაღა პატროკლესათვის

დიადმა ზევსმა. ხოლო ამ დროს მოძმის სიკვდილი
როდი უწყოდა აქილევსმა, უკვდავთ სადარმა.
სპა, აქაველთა ნავ-ხომალდებს დაცილებული,
ტროის ციხესთან მტერს ებრძოდა.

არც უფიქრია

405 მოყმის დაცემა; ილიონის ბჭესთან მისული
მობრუნდებაო.

ისიც სწამდა, რომ ტროის ციხეს
უმისოდ გმირი ვერ დაძლეოდა, ვერც მასთან ერთად.
დედისგან ხშირად ეს სმენია; იდუმლად პირმშოს
ანდობდა ზევსის განჩინებას ხოლმე ქალღმერთი.

410 მაგრამ არ უთხრა, რაც ელოდა ყველაზე მწარე:
გულით საყვარელ ძმადნაფიცის დასამარება.
ლაშქარი კვლავაც აწყდებოდა გვამთან მტრის ლაშქარს,
შუბშემართული და მუსრავდა მებრძოლს მებრძოლი.
ბევრი ამბობდა აქაველი, მოსილი რვალით:

415 ”ო, მეგობრებო! სირცხვილს ვერ ვჭამთ უკუქცეულნი,
დაე ადგილზე წკვარამმა და მიწის წიაღმა
თან ჩაგვიტანოს! უამესად მივიჩნევთ სიკვდილს,
ვიდრე ცხენ-რშით მორკინალი ტროელის მიერ
ტვამის წაგვრას სა მტრის შემკობას დიდების შუქით!”

420 ბევრი ამბობდა გულზვიადი ტროელიც მაშინ:

”ძმებო, თუნდ გავწყდეთ უკანასკნელ კაცამდე ყველა,
ფეხსაც არ გადგამს არც ერთი ყრმა ბრძოლის ველიდან!”
ასე ამბობდნენ და მეგობრებს სულს აღუგზნებდნენ.
მედგრად იბრძოდნენ და ილეკროს გრგვინვა ისმოდა,

425 ხმა სპილენძის ცას ასკდებოდა ეთერის გავლით.
ბრძოლის ველიდან შორს პელევსის ძის ბედაურნი
ცხარედ ტიროდნენ, რაკი იგრძნეს, მათი მხედარი
ჰექტორის ხელით განგმირული ეგდო მიწაზე.
დიორესის ძე, ომნაცადი ავტომედონტი

430 მათხრახსა სცემდა, საალერსოს ბევრსაც ეტყოდა,
ხან კი მრისხანედ ყიჟინებდა სრბოლის მოსურნე.
მაგრამ არც ზღვისკენ, ბანაკისკენ, ჰელესპონტისკენ,
არც აქაველთა მხედრობისკენ მიმართეს გეზი.
როგორც ყორღანზე აღმართულა სვეტი უძრავად -

435 ვაჟკაცის ძეგლი ან დედოფლის მოსაგონარი,
ისე მშვენიერ ეტლში იდგნენ გაშემებულნი,
ქედდადრეკილნი, დასდიოდათ ცრემლი მხურვალე
პირქუშ მიწაზე წვეთ-წვეთობით.

გლოვობდნენ მხედარს

მამაც პატროკლეს.

გადმოღვროდათ ხშირი ფაფარი

440 უღლის რკალიდან.

დაფარვოდან მიწით ფლოქვები.

მწუხარე რაშნი შეეწყალა ზევსს, სინანულით

სულთქნა და თავი გაიქნია, გულში გაივლო:

”ვაგლახ, ბედკრულნო, რდ მიგეცით თმისთავს პელევსს,

მოკვდავს რად ერგეთ უკვდავნი და უბერებელნი?

445 განა რომ გეგრძნოთ დარდი ბედშავ ადამიანთა?

ადამიანზე უბედური არა არის რა

ქვეყნად არსება მშვენიერი, მიწად მეთრევი.

მაგრამ ნუ დარდობთ: თქვენ ბრწყინვალე ეტლში ჰექტორი

ვერ გაგაჩენებთ მოზეიმე, მე არ მსურს ესა!

450 განა არ კმარა აქილევსის აბჯრით რომ ზვაობს?

მუხლში ჩაგიდგამთ ძალასა და გულში - სიმტკიცეს.

ავტომედონტი გააშორეთ ბრძოლას უვნებლად.

ხოლო ტროელებს მივანიჭებ ისევ დიდებას,

დე, მოსპონ სპანი, სანამ მივლენ ნავ-ხომალდებთან.

455 მაშინ მზეც ჩავა და წყვილია დიდგება ღამის”.

ბრძანა და ცხენებს უძლეველი ძალა შთაბერა.

მათ შეიფერთხეს ძირს დათრეულ ფაფარზე მტვერი.

მყის გააქროლეს სწრაფი ეტლი ორ ლაშქარს შორის.

ავტომედონტი მეგობარზე დამწუხრებული

460 მტრის ბედაურებს დაერია, ვით ქორი ღერღეტს.

სწრაფად ილტვოდა გაშმაგებულ ტროელთ ლაშქრიდან,

სწრაფად მისდევდა უკუქცეულ ტროელთა ლაშქარს.

მაგრამ მდევარი დევნილს ვედარ ერკინებოდა:

დიდებულ ეტლზე მარტო შთნილს როდი შეეძლო

465 შუბიც ეტყორცნა, მოეთოკა მარდი ცხენებიც.

ამ დროს შენიშნა მეომარი ალკიმედონტმა -

აიძონიდი ლაერკევსის შვილმა უებრომ.

მიუახლოვდა და შესძახა ქველ ავტომედონტს:

”ავტომედონტო, ღმერთთა შორის ამო რჩევა

470 რომელმა მოგცა და წაგართვა აზრი მართალი?

ტროელთ რად ებრძვი მარტოხელა? მომმე მოგიკლეს,

მისგან ახსნილი აბჯრით ზვაობს გმირი ჰექტორი,

მკერდზე აუსხამს ეაკიდის მძლე საჭურველი!”

მოხედა, უთხრა დიორიდმა ავტომედონტმა:

475 ”აქაველთ შორის, ელკიმედონტ, შენებრ ვის ძალუმს

უკვდავ მერანთა მოთოკვაც და გამძვინვარებაც?

სანამ ცოცხლობდა, მენეტიდი მხედრის ხელობით

ღვთის ტოლი იყო, მაგრამ სიკვდილს ვერ კი გაექცა!

მოდი, ხელთ იპყარ, საყვარელო, ცხენთა სადავე,

480 მე ეტლს დავტოვებს, რომ მძვინვარედ მტერს შევერკინო!”

ასე თქვა.

ეტლზე შედგა მყისვე ალიმედონტი,

მათრახს, სადავე მძლავრი ხელი ჩასჭიდა გმირმა,
ეტლი დატოვა დიორიდმა. ამ დროს ჰექტორმაც
შენიშნა მტრები. ახლოს მეზრძოლ ენეასს უთხრა:

485 "ენეას, რვალისლეკვერთხიან ტროელთ მრჩეველო!
მე ვხედავ ცხენებს ფეხმარდ მოყმის - ეაკიდისა
კვლავ ბრძლის ველზე! მაგრამ მხდალი მხედრები ახლავს.
ვგონებ ხელთ ვიგდო, თუ შენც გული მიგიწევს მათზე,
მჯერა, თუ ორივ მეყსეულად თავს დავატყდებით,
490 ვერ გაბედავენ გადაგვიდნენ და შეგვებრძოლონ!"

თქვა და ირწმუნა მისი სიტყვა ანქისეს შვილმა:
ჯიქურ გაიჭრა, ხბოს ტყავები მკერდზე იფარა,
მშრალი ტყავები, დაფარული უხვად სპილენძით.
გაჰყვნენ ქრომიოს, არეტოსი, ტანად და თვალად
495 ღმერთთა სადარნი.

გულს იმედი ეფონებოდათ -
მტერს მოვსპობთ, ცხენებს წავასხამთ ქედმოღერებულთ.
ვაგლახ, უგნურნი! მტერს უსისხლოდ რას ასცდებოდნენ!
ავტომედონტმა ის-ის იყო ზევსს შელაღადა,
რომ სიმამაცით და მხნეობით აევსო გული.

500 ერთგულ მეგობარს ალკიმედონტს მიმართა შემდეგ:

"ო, ალკიმედონტს, შორი-ახლო გყავდეს ცხენები,
ზურგს უკან ვგრძნობდე მე მათ ფშინვას.

ახლა კი მჯერა -
ვეღარ დაცხრება გმირი ჰექტორი გავეშებული,
სანამ პელიდის შმაგ ცხენებზე არ ამხედრდება,
505 როცა ჩვენ მოგვსპობს! ვიდრე მწკრივებს არ დაშლის ჩვენსას,
ან ვიდრე თვით არ დაიშლება მწკრივთა წინაშე!"

შემდეგ მიმართა მენელაოსს, ორთავ აიანტს:

"არგიველთ მწყემსნო აიანტო და მენელაოს!

სხვა კეთილშობილ გმირებს ანდეთ ზრუნვა ცხედარზე,
510 მედგრად იცავდნენ, მტრის წინ ფეხსაც არ მოიცვლიან
ხოლო ჩვენ, ცოცხლებს, აგვაცილეთ ბედის მუქარა!
საზარელ ხვედრით დათრგუნვილებს გმირი ჰექტორი
და ენეასი თავს გვესხმიან, უმამაცესნი
ტროელთა შორის.

ო, გაფრინდი ჩემო ოროლო,
515 ხოლო დანარჩენს თვით გადაწყვეტს ღრუბელთმარეკი!"

თქვა და ძალუმად სტყორცნა შუბი გრძელჩრდილიანი,
არეტოსს მოხვდა ბაკმულ ფარში, ვერ დააკავა
ფარმა სპილენძი, გაიარა რვალმა ქამარიც
მოზარნიშული, მშნვეიერი, მუცელში ჩარჩა.

520 როცა ჭაბუკი ცულს მოიქნევს და რქების შუა

ნაიალადარ ხარს გაუპობს თავს, გადაუჭრის
ძარღვს, შეხტება მოზვერი და დაენარცხება.
ასევე შეხტა მოწყლული და დაეცა პირქვე,
შუბი შეირხა მუცელში და მოუსპო ძალა.

525 ჰექტორმა სტყორცნა ავტომედონტს ელვარე შუბი,
მან კი შენიშნა და გაექცა რვალის მუქარას,
წინდ დაიხარა, მის თავს ზემოთ გადაფრენილი
მიწას ჩაეჭდო შუბი, ბოლო უცახცახებდა,
სანამ არ დაცხრა მძვინვარება შმაგი არესის.

530 ხმალდახმალ გმირნი ერთურთს კიდეც შეებმებოდნენ,
რომ აიანტებს მათი ბრძოლა არ ჩაეშალათ.
მტერი აჩეხეს და მოიჭრნენ მეგობრის ხმაზე.
მოსულთა რიდით დაიხიეს გმირმა ჰექტორმა
და ენეასმა, ქრომიოსმა - სადარმა ღმერთის.

535 არეტოს იქვე მიატოვეს მკერდგანგმირული,
მიწას განრთხმული. ავტომედონტს ძალისმხმეველმა,
ახადა მოკლულს საჭურველი და თქვა ზეიმით:
”ეჰ, ოდნავ მაინც გადავიგდე გულიდან დარდი
პატროკლეს გამო, თუმცა ბევრად სუსტი განვგმირე!”

540 თქვა და ისროლა სისხლიანი ნადავლი ეტლში,
ზედვე ავიდა თვითონ. სისხლით იყო მოთხვრილი,
ვით შმაგი ლომი, ახლახან რომ მოკლა კანჯარი.

პატროკლეს ირგვლივ კვლავ განახლდა საზარი ბრძოლა,
მრავლის მომყვლელი. ალაგზნებდა ათენა სახმილს,

545 რომელიც ზეცით მოავლინა ღრუბელთმარეკმა
დანაელთ შემწედ: მოუბრუნდა ზევსს მათზე გული.
გეგონებოდა, ცისარტყელა ზევსს სისხლისფერი,
მოუვლენია სასწაულად, ნიშნად ომისა,
ანდა ტაროსის, მხვნელ-მთესველებს რომ აიძულებს

550 დატოვონ ყანა, ჯოგს წაუხდენს ხოლმე გუნებას.
იმასა ჰგავდა მეწამული ღრუბლით მოსილი
ზევსის ასული. აქაველთა სულს ალაგზნებდა.
პირველად უთხრა ატრევსის ძეს, მხნე მენელაოსს,
ყველაზე ახლოს რომ აღმოჩნდა მფარველ ქალღმერთთან,

555 ღმერთს ჰქონდა, სახე ფოინიქსის და ხმა ძლიერი:
”სირცხვილი გელის, მენელაოს, და საუკუნო
თავლაფის დასხმა, თუ პელიდის ერთგულ მეგობარს
ტროელთ ციხესთან დაძიძგნიან მარდი ძაღლები!
მედგრად დაჰკარი და აღმარი მთელი მხედრობა!”

560 მყისვე მიუგო მძლე მებრძოლმა მენელაოსმა:
”მამავ ფოინიქს, დიდი ხნის წინ შობილო! ნეტავ,
მომცეს ათენამ მკლავის ძალა, მიხსნას შუბისგან!

მზად ვარ დავიცვა იარაღით პატროკლეს გვამი,
სული შემიძრა ერთიანად მისმა სიკვდილმა!
565 მაგრამ, ვით ცეცხლი, შმაგობს ჰექტორ, ბასრი სპილენძით
სპობს ყოველივეს, განადიდებს გმირს თვითონ ზევსი!”

ეს რომ თქვა, გულში სიხარული იგრძნო ათენამ,
რაკი მლოცველმა იგი იხმო პირველად შემწედ.
სიმტკიცე მისცა მის მხარ-მკლავებს და მუხლებს - ძალა,
570 გული აუვსო მოყმეს ბუზის კადნიერებით:
კაცმა რომ ბევრიც აუქმიოს, ბუზი აბეზრად
ისევ საკბენად ეტანება - სწყურია სისხლი.
ატრიდის გულიც სავსე იყო გამბედაობით.
მიიჭრა გვამთან მენეტიდის, სტყორცნა ოროლი.

575 ტროელთა შორის იყო პოდეს, ეტიონის ძე,
ერთი მდიდარი და სვიანი კაცი, ჰექტორის
მეგობარი და მეინახე, ამაოდ მიხრობელი.
ამ კაცს, გაქცეულს, მენელაოს ქერათმიანმა
შუბი მოარტყა, გაატანა სარტყელში რვალი.

580 დაცემულს უმაღ ხელი სტაცა და გაბედულად
ტროელთა ბრბოდან მარტოდმარტომ გამოათრია.
გამოეცხადა ამ დროს ჰექტორს თვით აპოლონი,
სახე მიეღო ფაინოპსის, ასიადისა,
აბიდოსელის, გულიდათი მისი მეგობრის.

585 ასე მიმართა აპოლონმა შორსმოისარმა:
”ჰექტორ, სხვა უფრო ვინ შეგაკრთობს აქაველთაგან,
თუკი გაშინებს, გაცახცახებს მენელაოსი?
იგი აქამდე სუსტი იყო, ახლა კი მარტო
ტროელთა გვამებს მიაჩოჩებს! მაგან მოგიკლა
590 მოძმე პოდესი, მეწინავე, ეტიონის ძე!”

ეს რომ გაიგო, გმირს მოედო დარდის ღრუბელი.
მედგრად გაიჭრა, იღერებდა ელვარე სპილენძს.
ამ დროს აიღო აიგიდა ზევსმა, ალივით
ალამპრებული, მოახვია იდას ღრუბლები,
595 ერთი იჭექა, დაიგრგვინა მეხისმტყორცნელმა,
ტროელებს ძლევა, აქაველებს ლტოლვა არგუნა.

მედგრად იბრძოდა პენელეოს, ბეოტიელი.
ბეჭში დაჭრილი მაინც მიწყვივ წინ მიიწევდა,
მაგრამ სხეული გაუჩეხა ბოლოს ძვლებამდე
600 პულიდამანტის იარაღმა ხელჩართულ ომში.
ლეიტოს ხელში შუბის დაკვრით დაჭრა მტევანთან -
ალექტიონის ძე, ჰექტორმა დაუცხრო გზნება.
ისიც გაიქცა, უკან შიშით იხედებოდა,
შუბის იმედი აღარ ჰქონდა და მტერთან ბრძოლის.

605 იდომენევსმა ლეიტოსზე მიჭრილ გმირ ჰექტორს
მკერდში, ელვარე სამკერდულთან მოარტყა შუბი,
ზედ ბუნიკზევე გადაუტყდა.

ტროელთა შეჰყვირეს.

ხოლო ჰექტორმა იდომენევსს, მძლე დევკალიონს
თვით სტყოცნა შუბი, ოდნავ ასცდა, მაგრამ განგმირა

610 მხნე მერიონეს მოძმე, გმირი კოირანოსი,
აყვავებული ლიკტოსიდან რომ მოჰყოლია.
იდომენევსი ხომალდიდან თურმე ფეხდაფეხ
მისულა ომში და ტროელებს ნაღდად დიდებას
შესძენდა, ეტლით კოირანოსს რომ არ მიესწრო.

615 სინათლის სხივად მოევლინა, იხსნა ბელადი,
თვითონ კი სული ამოერთვა ჰექტორის ხელით.
ოროლი მოხვდა ყბის ქვეშ, რვალმა გადმოუყარა
მოყმეს კბილები, ხოლო ენა შუა გაუპო.
ძირს დაენარცხა, გაუვარდა სადავეები.

620 მყის მერიონემ ხელი სტაცა მიწაზე აღვირს,
მტვერში ამოსვრილს და შესძახა მხნე იდომენევსს:
”გასწი, სანამდის ხომალდებთან არ მიაჭენებ!
ხომ ხედავ, აღარ გვეღირსება ჩვენ გამარჯვება!”

მათრახი დასცხო მაშინ ცხენებს იდომენევსმა,

625 გეზი აიღო გემებისკენ. შიშმა გაკენწლა.
ჩაწვდნენ აიანტ, მენელაოს ნებას ზევსისა,
რომ გამარჯვება ტროელთაკენ გადახრილიყო.
ლაშქარს მიმართა აიანტმა ტელამონიძმა:
”ვაი ჩვენს თავსა! ძმებო, დიდი ჭკუა არ უნდა,

630 რომ კაცი მიხვდეს: ზევსი ტროელთ ანიჭებს ძლევას!
ვინც უნდა იყოს, სუსტია თუ ძალგულოვანი,
ტროელთა ისრებს ზევსი მუდამ სწორად წარმართავს,
ჩვენი ისრები უსარგებლოდ ჰყრია მიწაზე!

მოდო, ვიფიქროთ, დანაელნო, თუ რა ვიღონოთ,
635 რომ გამოვტაცოთ მტერს პატროკლე, რომ მეგობრები
კვლავ გავახაროთ, როცა ბანაკს დავუბრუნდებით.
ჩვენს შემხედვარეთ მათ თავზარი ეცემათ, რადგან
აგერ ჰგონიათ, კაცთმმუსვრელ ჰექტორის ხელებს
ვეღარ გავუძლებთ, შევცვივდებით შავ ხომალდებში.

640 ო, რომ გამოჩნდეს კაცი, პელიდს ვინც აცნობებდა
საშინელ ამბავს!

მე მგონია, მან არც კი იცის,

რომ დაელუპა მეგობარი უსაყვარლესი.

მაგრამ მალემსრბოლს ვერვის ვხედავ აქაველთ შორის.

წყვდიადი ფარავს მეომრებსაც და მათს ცხენებსაც!

645 ზევსო მამაო! განაშორე აქაველთ ღამე,
ღდის სინათლეზე, რაკი გნებავს, მოგვიღე ბოო! ”

გმირის ცრემლებმა ზევსის გული მოაღბო მაშინ,
 შავი ღრუბლები მოაშორა, ღამის უკუნი,
 650 მზე აელვარდა, აკაშკაშდა გარშემო ველი.
 მძლე აიანტმა მენელაოსს მიმართა სვიანს:
 ”ზევსო ნაზარდო მენელაოს, აბა, გახედე,
 თუ ანტილოქოსს თვალი მოჰკრა, ძეს ნესტორისა,
 დაიყოლიე, რომ ეწვიოს მამაც აქილევსს,
 655 უთხრას, რომ ომში დაედუპა ქველი ძმობილი!”
 ასე ამბობდა და უსმინა მენელაოსმა,
 ისე გავიდა, როგორც გადის ბაკიდან ლომი.
 იღლება მცხეცი, ძაღლებთან და მეხრესთნ შუღლით
 არ ანებებენ გატაცებას ნადირს საქონლის,
 660 და მთლი ღამე დარაჯობენ. ხორცის წადილით
 ლომი მძვინვარედ მიიჭრება, მაგრამ ამოდ:
 ზუზუნით მოქრის შუბი შუბლში დამიზნებული
 და მუგუზოები. ეშინია, დილის სისხამზე,
 რიბი-რაბოზე დარდიანი მიიპარება.
 665 ასე მოშორდა მენელაოსს პატროკლეს ცხედარს,
 გული უკრთოდა, ვაი-თუ მტერს აქაველები
 დაუთმობენო დამღუპველი შიშით გმირის გვამს.
 კვლავ არწმუნებდა მერიონეს და აიანტებს:
 ”აიანტებო, წინამძღოლნო და მერიონევ!
 670 ბედკრულ პატროკლეს სათნოება გახსოვდეთ ყველას,
 მას არ შეეძლო თქვენ ყველანი არ ყვარებოდით,
 ვიდრე ცოცხლობდა, მაგრამ მისწვდა სიკვდილის ხელი!”

ასე უთხრა და გზას გაუდგა მენელაოსი,
 მიდამოს თვალი გადაავლო, როგორც არწივმა,
 675 რომელიც, თურმე, ყველა ჩიტზე თვალმახვილია:
 რაგინდ რა მალლა იყოს, ბუჩქში ვერც კი შეასწრებს
 ფრთხილი კურდღელი, შენიშნავს და შეკრავს კამარას,
 ზედ დააცხრება, მიიტაცებს სიცოცხლის ნიშატს.
 და შენც ასევე, მენელაოს, ზევსის ნაზარდო,
 680 აქაველთ ლაშქარს გამჭრიახ თვალს არ აცილებდი,
 თვალებს სწყუროდათ დაენახათ ანტილოქოსი
 კვლავაც ცოცხალი. ანხეს კიდევ ლაშქართა მარცხნივ.
 გმირი მეგობრტებს აღაგზნებდა მტერთან საომრად.
 ახლოს მივიდა და მიმართა მენელაოსმა:
 685 ”აქეთ მოიწი, ანტილოქოს, ერთ ამბავს გეტყვი,
 არ მომხდარიყო, ნეტავ იგი საქმე არასდროს!
 შენ, ვიცი, კარგად ხედავ თვითონ საკუთარ თვალთ,
 რომ დანაელებს დაატეხა ღმერთმა ვარამი,
 აქაველთ შორის უმამაცეს მოყმეს, პატროკლეს
 690 ბოლო მოელო! უსაზღვროა დანაელთ სევდა!

ხომალდებისკენ გასწი ჩქარა, აქილევსს უთხარ,
რაც მოხდა, იგი გემთან გვამსაც ვერ გადაარჩენს.
უკვე წაადრო მოზეიმე ჰექტორმა თორნი!”

თავზარი დასცა ანტილოქოსს მისმა სიტყვებმა,
695 ელდაცემული მთლად დამუნჯდა, ხოლო თვალები
ცრემლით აევსო, გაეჩხირა სათქმელი ყელში.
მაგრამ გაიგო მან ნათქვამი მენელაოსის,
გადააბარა იარაღი მყის ლაოდოკოსს,
რომელსაც ახლოს შეკაზმული ჰყავდა მერანი.
700 ცრემლთამფრქვეველი მსწრაფლ გაჰყავდათ ფეხებს
ბრძოლიდან,
რომ საშინელი სიტყვა ეთქვა აქილევსისთვის.

ზევსის ნაზარდო მენელაოს, შენს გულს არ სურდა,
ანტილოქოსის დატოვებულ მოძმეთა დაცვა,
საშინელ დღში იყვნენ მაშინ პილოსელები.
705 მენელაოსმა მიაშვილე სპას თრასიამდე,
თვით კი გაიჭრა დასაცავად პატროკლეს გვამის.
აიანტებთან დადგა, ფრთიან სიტყვით მიმართა:
”ანტილოქოსი გავაგზავნე ახლა გემებთან,
ფეხმარდ აქილევსს სიტყვას ეტყვის, მაგრამ მე მჯერა,
710 რომ ის არ მოვა, აღიგზნება თუმც მტერზე რისხვით,
ტროელთ როგორღა შეერკინოს უიარაღო?
ჩვენ თვითონ ახლა საიმედო ხერხი ვიძიოთ,
თუ ვით დავიცვათ მეგობარი, ტროელთა ხმალქვეშ
როგორ გავექცეთ ბედისწერას და საზარ სიკვდილს?!”

715 უთხრა დიადმა აიანტმა ტელამონის ძემ:
”სულ მართალს ამბობ, რასაც ამბო, ო, მენელაოს!
ანაზდად შენ და მერიონე პატროკლეს ცხედარს
უნდა მიეჭრათ, აიტაცოთ, ზურგს გაგიმაგრებთ
და შევაჩერებთ ტროელებს და ღვთაებრივ ჰექტორს.
720 ჩვენ ერთი მოგვდგამს ძალაცა და სახელ-დიდებაც,
არესის რისხვა ხომ მხარდამხარ გამოგვივლია!”

ეს რომ თქვა, მოყმეთ მყის ასწიეს პატროკლეს გვამი,
ხელი ჩასჭიდეს მძლავრად.

ტროელთ დასცხეს ყიჟინა
თავზარდამცემი, როს აქველთ საქმე იხილეს.
725 ჯიქურ მიეჭრნენ მძვინვარენი, ვით ტახს - ძაღლები,
მონადირეს რომ წინ უსწრებენ, მისდევენ დაჭრილს.
გული არ უთმენთ, რომ როგორმე დაფლითონ მხეცი.
მაგრამ როგორც კი ძალმოსილი მოუბრუნდება,
უკან გარბიან და ასწრებენ ერთი-მეორეს.

730 ასე ტროელნიც თავიდანვე ჯგროდ გაედევნენ,
ხმლებს უღრებდნენ და წამახულ შუბებს ზურგსუკან,
მაგრამ თუ წამით შედგებოდნენ აიანტები,
ფერსა ჰკარგავდნენ და ვერც ერთი ვერა ბედავდა
ფეხი გაეღა და ებრძოლა პატროკლესათვის.

735 ასე გაჰქონდათ გულმოდგინედ აქაველთ გვამი -
ფარო გემები სადგომისკენ.

მათს უკან ბრძოლა

კვლავ ენთო, როგორც ცეცხლის ქალაქს წაკიდებული,
უცხად იფეთქებს, ნთქავს ყველაფერს, ამხობს შენობებს,
ქარი აღვივებს და გუგუნებს მძლავრი ხანძარი.

740 ასევე ცხენებს და მეომრებს რვალშემოსილებს
მისდევდა ბრძოლის ნიაღვარი და ხმა ფეხდაფეხ.
უღელს შებმული, ძალმოსილი მარჯვე ჯორები
ღარტაფებიდან, ქვა-ღორღიან გზაზე გემის მორს,
ვეება ანძას მოათრევენ მოწადინებით,

745 ნაჯაფარნი და ნაოფლარნი ეშურებიან,
ასე მიჰქონდათ გმირებს გვამი, ხოლო მათს უკან
იგერიებდნენ მტერს მამაცი აიანტები.
ტყიანი ბორცვი წყალს შეხვდება აბობოქრებულს,
მთის მდინარეებს, მძვინვარებას ზვიად ზვირთების,

750 შეატორტმანებს, შეაკავებს და უკუაგდებს
მინდორ-ვაკისკენ. მას ვერ ანგრევს მდინარის ძალა.
აიანტებიც ტროელთ ასე იგერიებდნენ.
მაგრამ უტევდნენ მაინც მტრები.

განსაკუთრებით

ორი - ჰექტორი რვალმოსილი და ენეასი

755 შეშინებული შოშიების, ჰკების ღრუბელი
მიჰქრის განწირულ ჟრიაშულით, როს თვალს მოჰკრავენ
ქორს, საშინელი სიკვდილით რომ დამუქრებია.
ასე ენეასს და გმირ ჰექტორს ყრმა აქაველნი
შეძრწუნებულნი გაურბოდნენ, დაჰკარგეს სიმხნე

760 თორნი სანგარს და შემოგარენს შემორჩა ბევრი,
მაგრამ საბრძოლო ქარიშხალი არა ცხრებოდა.

ქება მეთვრამეტე

საჭურველის გაჭედვა

ასე იბრძოდნენ ალანძულნი, როგორც ხანძარი.
ანტილოქოსი კი პელიდთან მიქროდა ცნობით.
მარტო იხილა ბასრჭვინტიან გემებთან გმირი,

- ჩაფიქრებული: რა ხდებოდა ველზე ბრძოლისა.
- 5 ამოიოხრა და გულში თქვა მოყმემ დიადმა:
 ”ვაიმე - ჩემს თავსა! რა ვიფიქრო? აქაველები
 რატომ გარბიან უწესრიგოდ კვლავ გემებისკენ?
 განა ღმერთებმა ჩაიდინეს საზარი საქმე,
 დიდიხნის წინათ დედაჩემმა რომ გამაფრთხილა,
- 10 მითხრა, შენზე წინ გულუმხნესი მირმიდონელი
 უნდა დაემხოს, დაეთხოვოს მზის სინათლესო.
 ეტყობა, მართლაც აღარა მყავს გმირი პატროკლე!
 ვაი- უბედურს! რა ვეხვეზე, ხანძარს რომ დაშრეტ,
 დაბრუნდი-მეთქი ხომალდებთან, ერიდე ჰექტორს!”
- 15 იმ დროს, ეს ფიქრი როცა გულში უტრიალებდა,
 მიუახლოვდა გულმწუხარე ანტილოქოსი,
 ცრემლით მფრქვეველი და საზარი ამბავი უთხრა:
 ”ვაი, აქილევს, მწარე ამბავს გეტყვი, არასდროს
 იგი არ უნდა დაგვტეხოდა თავს სავალალოდ!
- 20 მოკვდა პატროკლე! უკვე ბრძოლა დუღს მის გარშემო,
 შიშველი გდია, აუხდია ჰექტორს ბექთარი!”

- მოყმე მოიცვა მწუხარების შავმა ღრუბელმა,
 ხელი წაავლო მეყსეულად მტვერს და ნაცარს,
 თავზე იყარა, მშვენიერი თმები წაბილწა,
- 25 ლაფში მოსვარა სამოსელი სურნელოვანი.
 უხმოდ დაემხო, გაიშალა დიად მიწაზე,
 თმებს ბუწუწებად, ბლუჯა-ბლუჯად იწეწდა გმირი.
 ქორფა ქალები, აქილევსის ტყვენი აკივლდნენ,
 დარდმორეულნი გამოცვივდნენ სწრაფად კარვიდან,
- 30 შემოეხვივნენ პელიდს, სიმწრით იმტვრევდნენ თითებს
 და მჯიღს იცემდნენ, სანამ მუხლი არ მოეკვეთათ.
 იქვე გალობდა ანტილოქოს ცრემლთა მფრქვეველი,
 ხელთ აბორგებულ აქილევსის ხელი ეჭირა,
 ვაი-თუ ყელი გმირმა რკინით გადაიჭრასო.
- 35 გლოვა-გოდება მყის შეესმა დედოფალს, დედას
 ზღვის ჯუღრმულებსი, მამისეულ სრა-სასახლემი.
 მწარედ იკივლა, ქალღმერთები მოცვივდნენ მასთან
 ზღვის წიაღიდან, მისი დები, ნერეიდები.
 მოვიდნენ: გლავკე, თალია და კიმოდოკე,
- 40 სპეიე, თოე, ნესაიე, მკვირცხლი ჰალიე,
 კიმოთოე და აკტაიე, ლიმნორეია,
 იაირა და მფითოე, მელიტე, დოტო,
 აგავე, პროტო, დინამენე, ნაზი ფერუსა,
 დექსამენე და ამფინომე, კალიანერა,
- 45 დორის, პანოპე, მშვენიერი გალატეია,
 ნემერტესი და აპსევდესი, კალიანასა,
 იანერირა და კლიმენე და იანასა,

ორეითვია და მაირა და ამათეა, -
ზღვის წიაღიდან - მისი დები ნერეიდები.
50 ირგვლივ მორევი ვერცხლისფერი აავსეს დებმა,
მკერდში იცემდნენ და გოდებდა დედა თეტისი:
”მისმინეთ, დებო, საყვარლებო, ნერეიდებო!
ახლა გაიგებთ, თუ რა დარდი მიმსჭვალავს სულსა!
ვა-ვაი, ბედკრულს! . . . ახა-ვაი, მე საწყალობელს!
55 ვაჰ, გმირის მშობელს! . . . მყავს ვაჟკაცი, პირველთა შორის
უპირველესი!

ფუფუნებით გავზარდე იგი,
როგორც წალკოტში მშვენიერი ყვავილი ბუტკო.
სწრაფი გემებით ილიონში გამოვამგზავრე,
ტროელთ ლაშქართან საბრძოლველად.

ველარასოდეს

60 ვნახავ პელევსის პალატებში, მამის კერაში!
მაგრამ ვიდრემდე ცოცხლობს იგი, ხედავს მზის ნათლს,
უნდა იტანჯოს, მე შველა არ შემიძლია!
მაინც მივდივარ, უნდა მითხრას ძემ საყვარელმა,
თავს რა დაატყდა სასტიკ ბრძოლის ველს განრიდებულს!”

65 ასე წარმოთვა. ზღვა დატოვა. ამოჰყვნენ დებიც
მოქვეითნენი. გაიფანტა ირგვლივ ხმაურით
ტალღები ზღვისა. მიაღწიეს ტროას და წყნარად,
ერთი-მეორის მიყოლებით მიადგნენ ნაპირს,
სადაც გვერდი-გვერდ მირმიდონელთ გემები იდგა.

70 მიუახლოვდა დედოფალი გმირს მწარედ მკვნესარს,
მკერდზე გოდებით მიიხუტა თავი შვილისა,
თვით ქვითინებდა და თან ფრთიან სიტყვას ეტყოდა:
”რად ტირი, შვილო? ეს რა დარდი ეწვია შენს სულს?
ნუ დამიძალავ და მითხარი! ხომ შეასრულა

75 ზევსმა, რაც სთხოვე გულმხურვალედ ხელაპყრობილმა?
გემის კიჩოსთან მისრისნენ აქაველები,
შენლა გნატრობენ და სასირცხო საქმე სჭირთ ახლა!”
ოხრვით მიუგო აქილევსმა, გმირმა ფეხმარდმა:
”ვიცი, დედაო, შემისრულა ზევსმა ყოველი. . .

80 რა თავში ვიხლი, როს დავკარგე ძვირფასი მოძმე?
პატროკლე ყველა მეგობარზე მეტად მიყვარდა,
თავს ვეველებოდი და ხელიდან გამომეცალა!
მკვლელმა ჰექტორმა საჭურველიც ახსნა ვეება,
რომელიც ღმერთებს მიუძღვნიათ პელევსისათვის,

85 ოდეს შენ მოკვდავს სარეცელზე ეტრფე უკვდავი.
ო, რად არ დარჩი ზღვის ქალმერთად, ლამაზ ფერიად,
ო, რატომ პელევსს არ არგუნეს მოკვდავი ცოლი!
შენ უსასოო, უსასრულო დარდი მოგელის,
შვილის დამკარგველს, ვერ იხილავ ამიერიდან

90 მამულში შენს ძეს! ახლა უკვე გულიც არ მიწევს

ვიცოცხლო, ხალხში გავერიო, გმირი ჰექტორი
ჩემივე შუბით სანამ სულს არ აღმოუტევებს,
სანამ არ მიზღავს უსაყვარლეს პატროკლესათვის!”

ისევ მიმართ მას თეტისმა ცრემლისმფრქვეველმა:

95 ”მაღე მოკვდები, რასაც ამბობ, თუ მიჰყევ, შვილო,
მაღე ჰექტორის შემდეგ გელის შენც აღსასრული!”

ოხვრით მიუგო აქილევსმა, გმირმა ფეხმარდმა:

”ო, ახლავ მოგვკდე, თუ არ ძალმიძს დავიხსნა მოძმე
მკვლელის ხელთაგან!

სამშობლოდან მოშორებული

100 დაეცა იგი, მომიხმობდა, ალბათ, საშველად!

ან რაღად ვაქნევს აწ სიცოცხლეს? მამულს ვერ ვნახავ,

ვერც მენტის ვიხსენი და ვერც სხვა კეთილშობილ

მეგობრებს ვექმენ შემწედ, მოკლულთ ჰექტორის მიერ:

უქმად ვზი გემთან, უმაქნისი ტვირთი ვარ მიწის,

105 მე, ვისაც რვალისქიტონიან აქაველთ შორის

არ მყავს ბადალი ომში, ბჭობით კი მჯობნის ბევრი.

შორს იყო შულლი ღმერთებისგან და მოკვდავთაგან,

შორს ჩვენგან რისხვა, ბრძენკაცსაც რომ შლეგად მოაქცევს.

ჩაისახება, როგორც ტკბილად მწრთოლვარე თაფლი,

110 გულში იზრდება, ვით ცეცხლისგან კვამლი მხრჩოლავი!

ასეთი რისხვა გამიღვივა აგამენონმაც. . .

მაგრამ ვივიწყებთ ხოლმე წარსულს, თუნდაც უმწარსს,

რისხვას ჩავიხშობთ, თუ მოითხოვს საჭიროება.

გავალ, რომ შევხვდე საზარ ჰექტორს - ჩემს საოცნებოს,

115 ხოლო სიკვდილი მე იმწამსვე მზად ვარ მივილო,

როს მარგუნებენ მამა-ზევსი და სხვა ღმერთები!

სიკვდილს ჰერაკლევ ვერ გაექცევა, მოკვდავთა შორის

უღიადესი, თუმც უყვარდა ძლიერ მამა-ზევსს.

ბედმა სძლია და ჰერას ბოღმამ დაუცხრომელმა.

120 მეც, რაკი ასე მიწერია, მშვიდად მოვკვდები,

სადაც მომწვდება! მაგრამ მანამ მოვიხვეჭ სახელს!

კიდევ არა ერთ ქალს მკერდსავსეს - ტროელს, დარდანელს

დარდით და ოხვრით ვაკაწვრინებ ძუძუს ჯანდამწვარს,

ნაზ ღაწვებიდან ხელით ცრემლებს მოვაწმედიანებ!

125 გაიგონ, დიდხანს რომ ბრძოლისგან დამისვენია.

ამაოდ ცდილობ შემაჩერო, მწყურია ომი!”

კვლავ თქვე თეტისმა, ქალღვთაებმა ვერცხლისფეხებამ:

”შენ მართალი ხარ, შვილო ჩემო, ცუდი როდია,

მოძმეთა დახსნა სიკვდილის და გასაჭირისგან.

130 მაგრამ დღეს შენი საჭურველი ტროელთ ეკუთვნის.

რვალთ, მოკამკამ-მოელვართ, გმირმა ჰექტორმა

მკერდი დაიცვა და ზეიმობს! ვფიქრობ, დიდი ხნით

ვერ იზივებ! შორს არ არის აწ აღსასრული!
მაგრამ შენც, შვილო, არ ჩაება ომის ქარცეცხლში,
135 სანამ არ მოვალ კვლავ და შენი თვალით არ მნახავ:
გამოვცხადებდი მზესთან ერთად ხვალ სისხამ დილით
და ჰეფესტოსგან რავალმშვენიერ აბჯარს გაახლებ”.

ასე უთხრა და მწუხარე შვილს მოშორდა დედა,
დებს მიუბრუნდა, ნერვიდებს, ქალღმერთი თხოვნით:
140 ”ო, ჩემო დებო, კვლავ ჩაყვინთეთ წიაღში ზღვისა
და მამისეულ სახლს ეწვიეთ, იქ ნახავთ მოხუცს.
ამცნეთ ყოველი. მე ოლიმპოს გავემარები
დღად ხელოვან ჰეფესტოსთან, ისურვოს ეგებ
მისცეს აქილევსს საჭურველი რვალმშვენიერი”.

145 ასე რომ უთხრა, მყისვე დებმა ზღვას მისცეს თავი.
ოლიმპოსაკენ გაემართა მაშინ ქალღმერთი,
რომ წამოეღო იარაღი საყვარელ ძისთვის.
ტერფებს აჰყავდათ სწრაფად მთაზე. შეძრწუნებული
ამ დროს გარბოდნენ აქაველნი კაცთამმუსვრელი

150 ჰეტორის შიშით. ჰელსპონტის ჭავლებთან გაჩდნენ.
ამაოდ სცადეს მათ, სპილენძის საბაკრულიანთ,
ეხსნათ პატროკლე ისრებისგან, მოძმე პელიდის.
კვლავ ირეოდა უთვალავი ხალხი და ცხენი,
კვლავ მოუძლოდა მათ ჰეტორი, ვით ცეცხლის ალი.

155 სამჯერ წაავლო ფეხზე ხელი გმირმა პატროკლეს,
რომ გაეტაცა, თან ხმამაღლა მოუხმო ტროელთ.
სამჯერ გვამისგან უკუაგდეს აიანტებმა.
მაგრამ ჯიუტად მოიწევდა, ხან შეკრულ რიგებს
შეასკდებოდა, ხან იდგა სპას მოუხმობდა,

160 მაგრამ არც ერთხელ უფიქრია უკან დახევა.
ვით შიმშილისგან გაშმაგებულ ლომს ვერ აშორებს
სისხლიან ნადავლს ღამის მეხრე გამწარებული,
ისე უჭირდა ორ აიანტს საერთო ზალით
გმირი ჰეტორის უკუგდება, პატროკლეს იგი

165 ხელთ ჩაიგდებდა, მოიხვეჭდა კიდევაც სახელს,
პელიდს ირის, ქარის მსგავსი რომ არ სწვეოდა,
ბრძოლაში ჩაბმა არ ერჩია მოციქულს ზეცის,
ზევსის, სხვა ღმერთთა უნებლიედ ჰერას მოგზავნილს.
მაცნე მივიდა, მიაგება ფრთიანი სიტყვა:

170 ”ბრძოლად აღიძარ, ყველა გმირზე საზარო გმირო!
იხსენ პატროკლე!

გემების წინ მის გამო ატყდა
მძვინვარე ბრძოლა.

არ ზოგავენ ერთი-მეორეს:
ესენი, რათა სულმიხდილი გვამი დაიცვან,

ისინი, რათა გააქანონ ტროის ციხეში.
175 ყველაზე მეტად ჰექტორსა სურს ზუჭმოელვარეს
წაგვრა ცხედრისა, განუზრახავს მოკვეთოს თავი
და ხალხის სათრევ-საგინებლად სარზე ააგოს.
დრო აღარ ითმენს, გიგრძნოს გულმა საშინელება!
თუ ტროის ძაღლთა სათამაშოდ იქცა პატროკლე,
180 თუ დასახიჩრდა, წაიბილწა, სირცხვილი შენდა!

ამოიოხრა და მიმართა გმირმა ფეხმარდმა:
”ქალღმერთო, მითხარ, ღმერთთა შორის ვინ მოგავლინა?”
ირისმა მოყმეს უპასუხა ქარისფეხებამ:
”ზევისს მეუღლემ, თეთრხელემა ქალღმერთა ჰერამ.
185 მაგრამ არ იცის ზევსმა, მაღალ ტახტის მფლობელმა,
არც სხვა მკვიდრებმა თოვლიანი ოლიმპოს თხემის”.

ისევ მიმართა მას პელიდმა, გმირმა ფეხმარდმა:
”როგორც ვიბრძოლო? საჭურველი მტერმა ხელთ იგდო,
სალაშქროდ გასვლაც ამიკრძალა ძვირფასმა დედამ,
190 სანამდის ისევ არ შევხვდები აქ დაბრუნებულს.
ჰეფესტოსაგან გამოჭედილ აბჯარს დამპირდა.
ახლა რა ვიცი, საჭურველი ავისხა ვისი?
ფარი მე მხოლოდ მომერგება ტელამონის ძის.
მაგრამ თვით, ვგონებ, მხარში უდგას მეწინავეებს,
195 მტერს ანადგურებს მენეტიდის გვამის გარშემო”.

ისევ მიუგო გმირს ირისმა ქარისფეხებამ:
”ჩვენ ვიცი, შენი იარაღი რომ ტროელთ დარჩა,
მაგრამ უმისოდ მიადექი სანგარს, ეჩვენე.
შემრწუნდებიან, რომ გნახავენ და ვინძლო მტერმა
200 დასტოვოს კიდეც სარბიელი, მაშვრალ აქაველთ
სულიც მოითქვან. ცოტა დრო აქვთ მებრძოლთ ამისთვის?
ასე თქვა და კვლავ დაუბრუნდა ირისი ზეცას.
ზევისს რჩეული აქილევსი ადგა. ათნამ,
ფოჩებიანი აიგიდით შეუმკო მხრები.
205 თავის გარშემ შემოავლო ოქროს ღრუბელი,
ღრუბლის გარშემო მოკაშკაშე ალი აანთო.
კვამლი რომ ასდის ციხეს, აღწევს ცას ვარსკვლავიანს,
კუნძულზე, რომელს მტრის ლაშქარი ერტყმის გარშემო.
დილიდან სამკვდრო-სასიცოცხლო დავა ჰქონიათ
210 დაღამებამდე მეციხოვნეთ. მზე რომ დახდება,
აბრიალდება მყის შუქურა, სხივი მაღლიდან
ანათებს არეს, რომ მეზობლებს მისცენ ნიშანი
და ხომალდები შემოიჭრნენ მოკავშირეთა.
ასე აფრქვევდა ზეცად სხივებს გმირი ფეხმარდი.
215 გალავანს გასცდა, სერზე დადგა, მაგრამ აქაველთ

არ შეერია, დედის რჩევა ახსოვდა ბრძნული.
ომახიანად სჭექა გმირმა.

თვითონ ათენამ

რისხვით შეჰყვივლა.

ტროელთ ძრწოლა შეუდგათ უმაღლ.

შემზარავია ხმა ბარბითის, როს იუწყება

220 სულთამხუთავი და მოალყე მტრის შემოტევას,
ასევე ზარავს მტერს ყიჟინა ფეხმარდ პელიდის.
ტროელთ რა ესმათ სპილენძის ხმა ეაკიდისა,
გული შეეძრათ, რაშნი მათნი ხშირფაფრიანნი
თვითონ გაიჭრენ, გულმა უგრძნოთ სიკვდილის საფრთხე.

225 მეეტლეებსაც ელდა ეცათ, ალი უშრეტი
ოდეს იხილეს ღვთაეზბრივი პელიდის თავზე.
მას ალაგზნებდა თვალმცეცხლია ღმერთი ათენა.
სამჯერ შეჰყვირა აქილევსმა ომახიანად,
სამჯერ აღირია სპა ტროელთა, მოკავშირთა.

230 ამ ღრიანცელში საკუთარი ეტლით და შუბით
თორმეტი მოყმე დაიღუპა,

ხოლო აქაველთ

გულმხიარულად გააქანეს პატროკლეს გვამი
და სარეცელზე დაასვენეს.

მოკლულს ქვითინით

შემოეხვივნენ მეგობრები,

მძლე აქილევსმაც

235 ცხარე ცრემლებით დაიტირა ერთგული მოძმე,
ბასრი სპილენძით განგმირული.

მოძმე, რომელიც

თავისი ეტლით და ცხენებით გაგზავნა ომში,
მაგრამ ბრძოლიდან კვლავ ცოცხალი ვერ დაიბრუნა.

იმ დროს ჰელიოსს, გზად დაუღლეღს, ხარისთვალეზა

240 ჰერამ უბრძანა ჩასვენება ოკეანეში.

მზეც ჩაიმაღა.

ღვთაებრივმა აქაველთა სპამ

სული მოითქვა საზარელი შეტევის შემდეგ.

მეორე მხარეს ტროელები ბრძოლის ველს გასცდნენ
და ეტლებიდან მყის გამოხსნეს მარდი ცხენები.

245 სამხარზე არც კი უფიქრიათ, დადგნენ თათბირად,
ეგრევე ფეხზე მდგომნი ბჭობდნენ,

ვერვინ გაბედა

ჩამომჯდარიყო.

ეშინოდათ, ვაკ-თუ პელიდი,

კვლავ გამოჩნდესო, დიდხანს ომს რომ თავს არიდებდა.
პულიდამანტმა პანთოიდმა დაიწყო ბჭობა.

250 მან გარდასულიც და მერმისის საქმეც უწყოდა.
ერთ ღამეს იშვა თვის მეგობარ ჰექტორთან ერთად.
როგორც ის სიტყვით, ისე ჰექტორ ბრწყინავდა საქმით.
ჭკუაკეთილმა მოყმემ ტროელთ ასე ურჩია:
”გირჩევთ, გულდაგულ რომ განსაჯოთ ეს საქმე, ძმებო:

255 კოშკში შევიდეთ, არ ველოდოთ მინდორში ეოსს
გემებთან ახლოს.

ჩვენს შორსა ვართ ქალაქის ბჭიდან.

იმ დროს, როს მტრობდა აგამემნონს ქველი ვაჟკაცი,
ესოდენ მძლავრნი როდი იყვნენ აქაველები.
მეც მიხაროდა გემებთან რომ ვათევედი ღამეს.

260 იმედი მქონდა, ხელთ ვიგდებდით მალე ხომალდებს.
ახლა თქვენსავით მეც შიში მაქვს ფეხმარდ პელიდის.
ვიცი, რა შმაგი სულიც უდგას, როდი ისურვებს
ველზე დაყოვნდეს, სად აქაველთ და მამაც ტროელთ
ომში თანაბრად თავს ატყდება არესის რისხვა.

265 ეცდება ციხე დააქციოს, ცოლნი წაგვგვაროს!
ახლავ გავბრუნდეთ! დამიჯერეთ, ასე მოხდება! . . .
დღეს თუ დაყოვნდა პელევსის ძე, გმირი ფეხმარდი
ამბროსიული ღამის გამო, ხვალ აქ წაგვასწრებს
და არ დაგვინდობს.

ო, აქილევსს მალე მრავალი

270 გაიცნობს კარგად. ილიონში ლაღადაც შევა,
ვინ გაექცევა! მრავალ ტროელს დაფლეთენ ძაღლნი
და ყვავ-ყორანნი. ნუ მომასმენ, ღმერთო ამ ამბავს!
გთხოვთ დამიჯეროთ, თუნდ ამ სიტყვამ გული გატკინოთ:
ღამე ვათიოთ მოედანზე, მაშინ ჩვენს ქალაქს

275 კოშკი, კარიბჭე და ვეება საკლიტურები
მტკიცედ შეკრულნი, გრძელნი, გლუვნი ეყოფა დაცვად.
სისხამ დილაზე კვლავ ავისხამთ რვალის საჭურველს,
კოშკზე დავდგებით. ვაი, თავხედს, ვინც კადნიერად
ხომალდებიდან გამოჭრილი კოშკთან იბრძოლებს!

280 კვლავ გაბრუნდება, როცა ცხენებს ქედმორკალულებს
ქალაქის ირგვლივ უნაყოფო სირბილით დაღლილს.
ზვიადი გუიც ვერ გაუწევს გალავნისაკენ,
მას ვერ დაანგრევს, უმალ ძაღლთა ლუკმა გახდება!”

თვალი მრისხანედ შეავლო და უთხრა ჰექტორმა:

285 ”პულიდამანტო, რასაც ამბობ, გულს მწარედ ხვდება
უკან დახევას გვირჩევ, ტროის კოშკში შეყუშვას!
ნუთუ დამალვა დღემდე ყელში არ ამოგსვლიათ?
მხნე პრიამოსის ციხეს ადრე ყველა მოკვდავი
ოქრომრავალ და სპილენძმრავალ ქალაქად თვლიდა.

290 დაშრტა ყოველი, რაც ძვირფასი რამ გვქონდა შინა!
რამდენი განძი ფრიგიაში, მეონიაში

გაგვიტანია, მამა-ზევისი რაც გაგვირისხდა!
 ახლა ცბიერმა კრონოსის ძემ მარგუნა ძლევა
 ნავ-ხომალდებთან, უკუვაგდებ მალე აქაველთ!
 295 ამ დროს, შე შლეგო, არ გრცხვენია, რა უთხრა ამ ხალხს!
 არვინ მოგისმენს ტროელთაგან, ნებას არ ვაძლევ!
 მე მიგდეთ ყური, მეგობრებო, ენდეთ ჩემს სიტყვას!
 აქ დავრჩეთ ამდამ, რაზმმა რაზმთან ათიოს ღამე.
 დღეს ყველა გუშავს სიმხნე მართებს, მზირებს - სიფხიზლე.
 300 ტროელთა შორის ვინც თავს იკლავს ოჯახის განძზე,
 სჯობს მოაქუჩოს, ხალხს მისცეს და ხალხი დახარჯავს:
 ხელთ არ ჩაიგდოს აქაველმა, დარჩეს ჩვენთანს.
 ხვალვე, სისხამზე, აღვიჭურვოთ თორნ-მუარადით,
 მრავალხოფიან ნავ-ხომალდებს მედგრად დავესხათ.
 305 თუ მართლაც აღდგა აქილევსი კვლავ საბრძოლველად,
 რაც სურს, მიიღებს! ომში აღარ ავერიდები,
 გულმხნედ შევხვდები და მოვიმკით ძლევის დიდებას
 ან მე, ან იგი, ყველა მოკვდავს ერთი ჰყავს ღმერთი
 ენიალოსი.
 იგი მოკლავს მას, ვინც თვით ჰკლავდა!”

310 ჰექტორის სიტყვას შეეგება ჯარი ყიჟინით.
 უგუნურები! დაუბნელა ჰკუა ათენამ.
 ჰექტორის რჩევას ყველა ენდო საუბედუროს,
 პულიდამანტის სასარგებლო რჩევას - არავინ.
 ტროელნი მინდვრად ათენებდნენ, ხოლო აქაველთ
 315 ღამე გლოვაში გაატარეს პატროკლეს გვამთან.
 დაიწყო მეფე აქილევსმა კვნესა-გოდება,
 კაცთამმუსვრელი ხელი მოძმეს მკერდზე დაადო,
 მძიმედ კვნესოდა, როგორც ლომი ხშირფაფრიანი.
 როდესაც ბოკვრებს მოსტაცებენ უსიერ ტევრში,
 320 გვიან მოსული ლომი ბრდღვინავს, დაეხეტება.
 ბნელ წავარნიდან წავარნისკენ, დაეძებს მტრის კვალს
 გმინავს საბრალოდ, მძვინვარება და დარდის მსჭვალავს.
 ასე გოდებდა მირმიდონელთ შორის პეიდიც:
 ”ვა-ვაი! სიტყვა უნაყოფო დამცდა ბაგიდან,
 325 როს მენეტიოსს უნუგემოს ვანუგეშებდი!
 ვუთხარ, ოპონტს მე მოვიყვან, შენს განთქმულ ვაჟკაცს.
 ვით ილიონის დამაქცეველს, მფლობელს ნადავლის.
 მაგრამ ყველაფერს როდი უძღვნის ზევსი მოკვდავებს!
 ჩვენ ორს ბედად გვაქვს ერთი მიწის შეღებვა სისხლით
 330 აქ, ტროის მხარეს! და ბრძოლიდან შინ დაბრუნებულს
 აღარასოდეს შემომხვდება მამა მოხუცი,
 არცა თეტისი. აქ დამფარავს შავი სამარე!
 მაგრამ შენს შმდეგ რადგან უნდა მე დავიმარხო,
 დიდ პატივს დაგდებ, ო, პატროკლე! ხოლო მანამდის

335 თავს წავკვეთ ჰექტორს, შენი მოკვლით გაამაყებულს!
შენი კოცონის ახლოს თორმეტ ტყვესაც დავაკლავ -
მშვენიერ ტროელთ დაცავლენავ შურისმგებელი.
შენ კი მანამდის განისვენე ჩემს ხომალდებთან!
ტროელთ ქვეყნის მშვენიერ და მკერდსავსე ქალებს
340 დაე, გოდებით დღე და ღამე სდიოდეთ ცრემლი,
მათ, ვინც მე და შენ მოვიპოვეთ ძალმოსილ შუბით,
ბრძოლისმოყვარე ხალხთა მხარე როს დავაქციეთ”.

ასე ამბობდა და მეგობრებს უბრძანა გმირმა
რვალის სამფეხის ცეცხლზე შედგმა. რომ მოეზანათ
345 მიმხმარი სისხლი და ტალახი პატროკლესათვის.
კაცებმა დადგეს მოელვარე ალზე სამფეხა,
გაავსეს წყლით და შეუკეთეს შეშე კერიას,
სამფეხას ცეცხლი შემოენთო, სითხე გაცხელდა
და როს თუხთუხით ახმაურდა სპილენძში წყალი,
350 გვამი განზანეს და განპოხეს შემდეგ საცხებლით,
წყლული ცხრაწლიან ძვირფას ცხიმით ამოულესეს
და სარეცელზე დაასვენეს, ტანზე ეფარა
თეთრი და თხელი ტილო ცხედარს თხემით ტერფამდე.
და მთელი ღამე დასტიროდნენ მირმიდონელნი,
355 პელიდის ირგვლივ მდგომნი, მამაც პატროკლეს ცხედარს.

ზევსმა მიმართა ჰერას - თავის დას და მეუღლეს:
”ჰქმენ, რაც შეგეძლო, დედოფალო ხარისთვალებავ!
ბრძოლად აღმარი აქილეუსი, დედა ხარ მართლაც
თმახუჭუჭ ხალხთა, აყვავებულ ელადის მხარის”.

360 ჰრქვა და მიუგო დედოფალმა ხარისთვალებამ:
”ჰურქუმო ზევსო კრონიონო, აბა, რას ამბობ?
კაცს თუ ნება აქვს ბოროტება კაცს შეამთხვიოს,
მოკვდავმა - მოკვდავს და ჰკუითაც ღატაკმა - ღატაკს.
მე, უზენაეს დედოფლის რომ მერგო პატივი,
365 რითაც ვამაყობ და შენც მიხმობ დად და მეუღლედ,
შენ, მეუფეო, უკვდავებზე გამეფებულო,
ნუთუ საძულველ ტროელთ დევნის ნება არა მაქვს?”

ასე მიუგეს ოლიმპოზე ერთურთს ღმერთებმა.
იმ დროს თეტისმაც მიაღწია ჰეფესტოს პალატს,
370 უკვდავთა ბინას, უჭკნობელს და ვარსკვლავებიანს,
ელვარე რვალით რომ ააგო ფეხკელოვანმა.
ოფლით გაღვარულს შეხვდა მეშინავ საბერვლების წინ,
ოცი სამფეხა ერთდროულად შეედგა ოსტატს,
რომ ლაღად ნაგებ სასახლეში დაედგა შემდეგ.
375 ფეხებთან ყველას მიუმაგრა ოქროს ბორბლები,

რომ უკვდავთ დასთან მიგორება თვით შეძლებოდათ
და უკან სახლში დაბრუნებაც აგრე საოცრთ
ამ სახით უკვე გაეჭედა. არ ჰქონდა ზოგ-ზოგს
მოხერხებული სახელური - სამსჭვალს არგებდა.

380 როს შემოქმედი ხორცს ასხამდა საქმეს ჩანაფიქრს,
იმ დროს შევიდა თეტის, ღმერთი ვერცხლისფეხება.
რა დაინახა, შეეგება ქალღმერთი ქარიტი
მშვენიებით სავსე, ახალგაზრდა ცოლი მასპინძლის,
ალერსით ხელი ხელზე ჰკიდა და ტკბილად უთხრა:

385 ”თეტის, საბურვლით დაფარულო, მოსულხარ ჩვენთან,
საყვარელო და სასურველო! რა ძვირად გხედავთ!
მოდო, გვეწვიე გიმასპინძლებ, ტკბილო ღმერთქალო!”

ასე უთხრა და შეიყვანა სახლში თეტისი.

იქ დასვა ვერცხლის სამსჭვალიან ტახტზე ქალღმერთი,
390 ლამაზად მორთულ სავარძელზე კვარცხლბეკიანზე.
შემდეგ გასძახა სახელოვან ოსტატს ხმამაღლა:
”ჰეფესტო! მოდი, სათხოვარი ჰქონია თეტისს!”

ფეხკელოვანი ღმერთი მყისვე გაეპასუხა:

”მეწვია მძლავრი ქალღვთაება მარად დიადი!

395 მან ტანჯვისაგან მიხსნა, როცა დედის სურვილით
ზეცას მომწყვტიეს: უსინდისოს სურდა დამალვა
კოჭლი შვილისა. რა სიმწარე ჩემს გუშლი დუღდა,
სანამ მღიმეში არ მიმიღეს თეტისმა მაშინ
და ევრინომემ, ოკეანის ნაზმა ასულმა!

400 იქ სამკაულებს ვაკეთებდი ცხრა წელიწადი,
ბეჭდებს, თმის კავეებს, ღილკილოებს თუ ყელსაბამებს.
ვიყავ მღვიმეში, ირგვლივ ქუხდა ღრმა ოკეანე
აქაფებული, მსწრაფლ მზორგავი, განუზომელი.
არც მიწისშვილი შემხვდა ვინმე არცა უკვდავი,

405 მხოლოდ თეტის და ევრინომე, ჩემი მხსენელები.
ახლა მეწვია შინ თეტისი! უნდა მივუზღა
გადარჩენისთვის ვალი ქალღმერთს ლამაზთმეზიანს.
გაუმასპინძლდი, ჩემო ცოლო, მდიდრულ ნუგბარით,
მეც ახლავ მოვალ, ხელსაწყობებს ავაწყობ მხოლოდ”.

410 თქვა და მოშორდა გრდემლს ვეება და გამურული,
კოჭლი ღვთაება ძლივს ადგამდა ხეიბარ ფეხებს.
საბერვალს მოხსნა საბურავი, ხელსაწყობები
ერთად შეკრიბა, ვერცხლის სკივრში ჩააწყო ფრთხილად,
სველ მაწაწურით, გაიწმინდა ხელი და სახე,

415 კისერი, მკერდი ფაჩვნიერი, ქედი ძლიერი.
კვართი ჩაიცვა, კვერთხს დაეყრდნო, კარში გავიდა
ღმერთი აკლობით.

მოახლენი შეუდგნენ მხარში
და მოჰყვებოდნენ ოქროვანნი, ქალწულთ სადარნი.
ცოცხლებსა ჰგავდნენ, ჰკუაც ჰქონდათ, ხმაცა და ძალაც,
420 მათ უკვდავებმა შეასწავლეს ყოველი საქმე.
აქეთ-იქიდან შემოუდგნენ, ბორძიკ-ბორძიკით
მიუახლოვდა ღმერთი თეტისს, ტახტზე მჯდომარეს.
ალერსით ხელი ხელზე ჰკიდა და ტკბილად უთხრა:
”თეტის, საბურვლით დაფარულო, მოსულხარ ჩვენთან,
425 საყვარელო და სასურველო! რა ძვირად გხედავთ!
მითხარ, რა გნებავს? გული მითქვამს, დავჰყვე შენს ნებას,
თუ სემიძლია და თუ არის შესაძლებელი”.
თეტისმა ცრემლებმორეულმა უთხრა ჰეფესტოს:
”ერთი ქალღმერთი ოლიმპოზე თუ გეგულება,
430 გულში იმდენი ჭირ-ვარამი რომ ჩაეხვიოს,
მე რაოდენიც კრონიონმა მარგუნა ბედკრულს!
ზღვის ნიმიფა მიმცა აიაკეს ძეს, მოკვდავ პელევსს
და განვიცადე ქმრის ალერსი, თუმცაღა გული
როდი მიწევდა.

უკვე მძიმე სიბერის ტვირთი

435 მას შინ სწვევია.

მაგრამ მე სხვა დარდიცა მტანჯავს:
ზევსმა მაჩუქა ერთი ვაჟი, პირმშო, პირველი
პირველთა შორის, პირმშვენიერს სათუთად ვზრდიდი,
როგორც წალკოტში ნერგს და ყვავილს ლამაზად გაშლილს.
სწრაფმსრბოლ ხომალდით ილიონში გავგზავნენ მოყმე
440 ტროას სალაშქროდ.

ვაი, რომ აწ ველარ შევხდები
მამასთან, ნათელ დარბაზებში მოხუც პელევსის!
თუმც ცოცხალია და ჯერ ხედავს მზის ბრწყინვალებას,
უნდა იტანჯოს, მე კი შველა არ შემიძლია!
ქალწული, ჯილდოდ მირთმეული აქაველთ მიერ,
445 ისევ ხელიდან გამოსტაცა აგამემნონმა.
ამაზე დარდით ევსებოდა გული.

აქაველთ

აღარ შეეძლოთ გემს და ბანაკს მოსცილებოდნენ
მტერთაგან ძლეულთ.

უხუცესნი ეახლდნენ ჩემს ძეს,
უთვალავ ჯილდოს პირდებოდნენ შესარიგებლად.
450 მან არ ისურვა გადარჩენა აქაველთ ლაშქრის,
მაგრამ პატროკლე თვისი აბჯარ-ბექთრით შემოსა.
მეგობარს ომში გააყოლა რაზმი დიდძალი.
სკაიას კომკის მისადგომთან მთელ დღეს იბრძოდნენ,
ილიონს კიდევ დაამხოზდნენ. უფალ აპოლონს
455 მენეტოსის ძისთვის დღე რომ არ მოესწრაფა,
ხოლო დიდება არ რგებოდა ღვთაებრივ ჰექტორს.

აი, რად მოველ, რად ვეხვევი ხვეწნით შენს მუხლებს:
დღემოსწრაფებლ ჩემს შვილს იქნებ შენ შეეწიო,
იქნებ შენ მისცე ფარიც, ზუზიც, საბარკულებიც,
460 იქნებ შენ მისცე სამკლაურიც: თვისი დაკარგა,
როს ტროელთ დასცეს ძმადნაფიცი უერთგულესი !”

მცისვე მიუგო მართლმორჭმულმა ამფიგიევსმა:
”იყუჩე და გულს მწუხარება არ გააკარო.
მე განა ძალმიძს, აქილევსი სიკვდილისა და
465 ბედისწერისგან დავიფარო ისე იოლად,
როგორც საჭურვლის წრთობა ვიცი, უთვალავ მოკვდავს
ერთი შეხედვით თავზარს დასცემს და გააოცებს!”

ასე უთხრა და ისევ ქურას მიადგა ღმერთი,
ცეცხლს მიუშვირა საბერვლები მძლავრად მქმინავი,
470 ერთბაშად ოცმა საბერველმა ხახა დაალო,
ააბრიალა მცისვე ალი ძალუმმა სუნთქვამ.
ხან უბერავდნენ მთელი ძალით, ხან წყნარად ქმენდნენ
მქმნელის ნების და ქმნილი საქმის შესაბამისად.
აბოზოქრებულ ცეცხლში ჩადო სპილენძის ზოდი,
475 ბრპენი ჩააგდო, შემდეგ ვერცხლი, ბაჯაღლო ოქრო.
კუნძზე რომ გრდემლი დაამაგრა, მარჯვენა ხელში
ურო აიღო, მეორეში მაშა ეჭირა.

ჯერ გამოჰქედა მტკიცე ფარი, უზარმაზარი,
ირველივ ლამაზად მოახატა ზეცის კამარა,
480 სამმაგი თალი, ვერცხლისფერი ღვედით შეამკო.
ხუთი ფურცელი ჰქონდა იმ ფარს და შუაგულში
ღმერთს საოცარი, ათასგვარი რამ აესახა,
აქ იყო მიწაც, ზღვაც და ზეცაც უკიდევანო,
მზე - გზაუზომო, სავსე მთვარე, ყველა ვარსკვლავი,
485 ცარგვალს რომ ამკობს სილალით და მშვენიერებით,
პლეადები დაჰიადები, ორიონ, არკტოს,
რომელსაც ეტლსაც უწოდებენ ხოლმე სხვაგვარად.
იგო ორიონს თან დაჰყვება და მიწყივ ბრუნავს,
მაგრამ არასდროს შეხებია ზვირთს ოკეანის.
490 ორი ქალაქიც გამოსახა მტკიცედ ნაგები,
ერთში ნადიმი და ქორწილი გამართულიყო,
გაჩახჩახებულ სასახლიდან ქალაქის ზღურბლთან
მიაცილებდნენ საქორწინო სიმღერით ქალწულს.
ყმაწვილთ გუნდ-გუნდად გაუმართავთ ფერხული, ისმის
495 ხმა ფორმინგის და სალამურის. შესციცინებენ
მათ ღირსეულნი ბანოვანნი ჭიშკართან მდგომნი.
იქით მხარეს კი უამრავი ხალხი ირევა
ორ კაცს მკვლევლობის საზღაურზე დავა ჰქონიათ.

- ერთი ფიცსა სდებს და უცხადებს ხალხს, რომ მთლიანად
 500 გადაიხადა, მეორე კი მტკიცედ უარყოფს
 გადუწყვეტიათ, გადაეჭრათ მოწმეებს დავა,
 ხალხი ყაყანებს, თავისიანს ემხრობა ყველა.
 მაცნე ბრბოს აცხრობს, უხუცესნი ქალაქისანი
 წყნარად თლილ ქვებზე ჩამომსხდარან წრის შუაგულში.
- 505 მჟღერხმიან მაცნეთ მიუციათ მათთვის კვერთხები,
 ერთი მეორის მიყოლებით მსჯავრს წარმოთქვამენ.
 წრეში დევს ოქროს მოელვარე, ორი ტალანტი
 მისთვის, ვინც უფრო სამართლიან მსჯავრს გამოიტანს.
 მეორე ქალაქს შესევია ორი ლაშქარი,
- 510 ელვარებს მათი საჭურველი. ორი რამ უნდათ:
 ციხის დაქცევა, ან არა და წილად მიღება
 თვით მცხოვრებთაგან ყველა სარჩო-საბადებელის.
 ხოლო ისინი უარობენ, ემზადებიან.
 კოშკზე უშვებენ საყვარელ ქმრებს დედაკაცები,
- 515 ყმაწვილთ უსუსურთ და სიბერით დათრგუნვილ კაცებს
 დიაცნი ცვლიან, არესი და პალასი ახლავთ,
 ორივ ოქროსი, შემოსილი ოქროს სამოსით.
 რა მშვენებაა! საჭურველიც - რა დიდებული!
 მართლა ნამდვილი ღმერთებია!

ქვემოთ მებრძოლნი

- 520 მიდიან, სადაც ეგულებათ მყუდრო საფარი,
 მდინარის პირას, აქ ჩანს ჯოგთა სარწყულებელი.
 წყნარად სხედან, თავს უმშვენებთ ლევარე რვალი,
 ორი მსტოვარი მოშორებით ველს უთვალთვალეებს:
 ხომ არა ჩანსო ცხრების ფარა, საქონლის ჯოგი?
- 525 მალე გამოჩნდა, ორი მწყემსი მიუძღვებოდა
 და თან სალამურს აჟღერებდა, ვერ გრძნობდნენ მახეს.
 სწრაფად ესხმიან თავს წყლის პირას ჩასაფრებულნი.
 ეკვეთებიან ხარებს და ცხვრებს ვერცხლისმატყლიანთ,
 მწყემსებმსა ჰკლავენ, იტაცებენ ჯოგსა და ფარას.
- 530 როგორც კი კოშკში ღრიანცელი შეესმა მხედართ,
 გალაუნის გუშაგთ, მსწრაფლ ამხედრნენ ფიცხელ ცხენებზე,
 სადაც განგაში ატყდა, გაჩდნენ იქ მეყსეულად,
 მხარიმხარ დადგნენ, წყლის ნაპირას გაჩაღდა ბრძოლა.
 ერთურთს ებგერნენ, სპილენძის შუბს მოცლა არა აქვს.
- 535 ღვარძლი, გნიასი და სიკვდილი ჯარს დაერია.
 სიკვდილის ღმერთი ხან მომაკვდავს, ხან კი მოსაკლავს,
 ხან მოკლულს ბრძოლის სარბიელზე ფეხით დაითრევს,
 გაწითლებია კაცის სისხლით მკერდზე ქულაჯა.
 როგორც ცოცხალი მებრძოლები, ისე იბრძვიან
- 540 შმაგი ღმერთები, დგამენ გორას სისხლიან გვამთა.
 ფარზე ხატია ფართო ველი და ხოდაბუნი,
 ფხვიერი, სამგზის გადახნული, მიწათმოქმედნი

უღელში გაბმულ მოზვრებს სვეზე ერეკებიან
და როცა ისევ მოუხვევენ ყანის სამანთან,
545 თვითეულს ღვინოს თასით აძლევს კაცი სალხინოს.

და ოდეს კლავ სვეს თავიანთსას უბრუნდებიან,
ჩქარობენ ბოლოს გაიტანონ უხეში ხნული.
თუმც ხოდაბუნი ოქროსია, ხნული შავდება
და უკან რჩება. სასწაული რამ სურათია!

550 შემდეგ დახატა ყანა მაღალ თავთუხიანი,
მოპირულ ნამგლებს მომკელთ ხელში ბზინვა გაუდის.
ზოლ-ზოლად ხშირი თვაელები მიწაზე ცვივა,
მარჯვედ კონავენ შემკრვრელები ძნებად და ძნებად.

სამ-სამი მისდევს თითოეულს, უკან ბავშვები

555 თავთუხს თავთუხზე ამატებენ კონა-კონებად
და მათ აძლევენ. იქვე მოჩანს ყანის პატრონი
კომბალით ხელში, გულს სიამე შემოჰფენია,
შორს კი მსახურნი სუფრას დგამენ მუხის ჩეროში,
ხარი დაუკავლთ, ფუსფუსებენ, ხოლო დიაცნი

560 თეთრ ფქვილს ურევენ, რომ მოასწრონ ტკბილი სამარხი.

ზემოთ მოხატა დახუნძლული ოქროს ვენახი,
მხოლოდ მტევდნები კიაფობენ სურათზე შავად,
ვაზი უჭირავს ვერცხლის ჭიგოს. ვენახთან ახლოს
მუქლურჯი თხრილი და ბრპენისაგან თეთრი კედელი

565 გამოსახულა. ვაზებს შუა ვიწრო ბილიკზე
ჩანან მზიდავნი. რთველი არის ბარაქიანი.

ქალწულთ და ყმაწვილთ გული უცემთ ლხენით და შვებით,
სავსე გიდელთი როცა მიაქვთ ტკბილი ნაყოფი.

იმათ შორის დგას მშვენიერი ერთი ჭაბუკი,

570 წკრიალა ფორმინგს რომ აჟღერებს და ტკბილად მღერის,
ჭაბუკის გვერდით მოხდენილად როკავენ ყრმანი.
დგას ჟრიამული, ჟღერს სიმღერა, ქუხს საფერხისო.

იქავე ჯოგი მოჩანს ხართა, რქებამართულთა,
ზოგი ოქროთი, ზოგიც ბრპენით გამოძერწილი.

575 გამოცვენილან ძელყორიდან იალადისკენ,
შმაგი მდინარის ლელიანი ნაპირის გასწვრივ.
ოქრონაძერწი ოთხი მწყემსიც ახლავს საქონელს
და ცხრა ნაგაზი. მალემსრბოლი თანვე მიჰყვება.
ჯოგს დასცემია ორი ლომი ხშირფაფრიანი,

580 აბღავლდა კურო, დაითრია ოდეს ნადირმა.

საშველად მწყემსნი გამორბიან და ქოფაკებიც,
ლომებს კი ხარის ტყავი უკვე აუგლეჯიათ.
დასწაფებიან სისხლს, შიგნეულს, მწყემსნი ამაოდ
უსისინებენ ფეხმარდ ძაღლებს შესაშინებლად.

585 თვით ეშინიათ ძაღლებს, კბილს ვით დააკარებენ:
ერთს რომ წკავწკავით შეუყეფენ, გარბიან ისევ.

შემდეგ მოხატა იალადი ამფიგიევსმა,
ხასხასა ველზე ფარა ვერცხლის მატყლით მორთული,
ცხვრების ფარეხი და კარვებით მათი მწყემსების.

590 შემდეგ ჰეფესტომ დაამშვენა ფარი ფერხულით,
ისე ლამაზით, როგორც წინათ კნოსოსში შექმნა
დაიდალოსმა თმამშვენიერ არიადნესთვის,
ყრმანი და მრავალმზითვიანი ქალიშვილები
ცეკვავენ, ხელნი სიყვარულით გადაუხლართავთ,
595 ქალწულთ ამშვენებთ ჩითის კაბა, ყმაწვილთ - ქიტონი,
და სისპეტაკით და სისწრაფით გაბრწყინებულან.
გოგოებს ყვავილთ გვირგვინები ალამაზებენ,
ბიჭებს კი ოქროს სატევარი ვერცხლის ღვედებზე.
ისე ცეკვავენ, ისე მარდად შებრუნდებიან,
600 ისე მსუბუქად, როგორც ჩარხში მარჯვე ბორბალი,
როცა გამოსცდი - კვლავ ადვილად ბრუნავს თუ არა.
ხან იშლებიან, მიჰყვებიან ერთიმეორეს.
აღტაებული მოხვევია გუნდს ირგვლივ ხალხი
605 მათს შუა მღერის შეწყობილად ორი ყმაწვილი.

იქვე მდინარე ოკეანის ძალაც ასახა -
ზედა სალტესთან შემოავლო ფარს საუცხოოს.
როს მოამთავრა მოხატული, ვეება ფარი,
იწყო ალივით მოელვარე ჯავშნის გაჭედვა
610 ჰეფესტომ. შემდეგ მუზარადი, პელიდის სარგო
მოხატა, ზემოთ ოქროს ჯილა დაადგა ღმერთმა.
მოქნილ ბრპენისგან გაუკეთა საბარკულები.
როცა ბოლომდე გამოჭედა აბჯარ-ბექთარი,
პელიდის დედას დალაგა კოჭლმა ჰეფესტომ.
615 თოვლით მოვერცხლილ ოლიმპოდან ვით შევარდენი,
მოაქროლებდა მოელვარე საჭურველს დედა.

ქება მეცხრამეტე

რისხვის დაცხრომა

ეოსი ოქროსკვერთიანი ოკეანის ზვრითს
ასცდა, უკვდავებს და მოკვდავებს მოჰფენია შუქი.
ამ დროს ღმერთის ძღვენით მირმიდონელთ კარვებს მიადგა
თეტისი, ნახა ძე, პატროკლეს გადამხობილი.

5 ჰგოდებდა იგი, ირგვლივ ბევრი მოძმეც ჰგოდებდა.
მათ შორის დადგა და ქალღმერთმა მოჰკიდა ხელი
შვილს მარჯვენაზე, მიეფერა და ასე უთხრა:
"ეგ დარჩეს, შვილო, რაც არ უნდა გიმძიმდეს გულით,
აქ იწევს მშვიდად. ღმერთთა ნებით დაეცა იგი.

10 ადექ, მიიღე ჰეფესტოსგან მძლე საჭურველი,
მოკვდავს არასდროს მხრებით რომ არ უტარებია".

ასე უთხრა და საჭურველი დადო თეტისმა
აქილევისს წინ. აციმციმდა ის საოცარი.
მირმიდონელნი შეკრთნენ. თვალი ვერვინ უსწორა,

15 საჭურველს ზურგი შეაქციეს. ხოლო პელიდმა
ერთი შეხედა და აღვისო მძვინვარე ჟინით.
წამწამთა შორის ელვარება გამოკრთა თვალთა.
მიელაციცა მოციმციმე ნობათს ღვთაების.
და როს იჯერა გმირმა გული ამ სასწაულით,

20 მშვენიერ დედას მიაგება ფრთიანი სიტყვა:
"დედავ ძვირფასო, ეს ხომ მართლაც ღმერთის ძღვენია,
უკვდავის ქმნილი, მოკვდავს მისი შექმნა არ ძალუძს!
ახლავ ავისხამ, მაგრამ გული მეთანადრება:
ამასობაში მამაცი ძე მენეტეოსის

25 არ წამიბილწონ ბუზებმა და ღრმა იარებში
არ გაამრავლონ ჭია-ჭუა. დააგონჯებენ,
მას ხომ სიცოცხლე გაეცალა! გახრწნიან ცხედარს!"

უთხრა თეტისმა შვილს, ქალღმერთმა ვერცხლისფეხებამ:
"ო, ძეო ჩემო! მასზე ზრუნვით გულს ნუ აიმღვრევ!

30 მე გავირჯები, რომ ვაშორო სისსლის მწყურვალნი
ჯელგა ბუზების, ხარბად გვამს რომ ეტანებიან.
და თუნდაც იწევს მთლი წელი, მისი სხეული
უვნებელი და მშვენიერი დარჩება კვლავაც.
შენ კი შეკრიბე აქაველნი, ო, შვილო ჩემო!

35 ნულარ მრისხანებ ხალხთა მეფე აგამენონზე.
ომში ჩაები, შეიმოსე კვლავ ძლიერებით!"

ასე უთხრა და ჩაუნერგა შვილს სიმამაცე.
პატროკლეს ნესტოს მიაპკურა შემდეგ ნექტარი
და ამბროსია, რომ უვნებლად დაეცვა გვამი.

40 ზღვის ნაპირს გაჰყვა ღვთაებრივი პელიდი მაშინ,
ომახიანად უხმო ლაშქარს, კვლავ ააღელვა
სპა, ხომალდებთან რომ რჩებოდა ადრე ყოველთვის,
მეზღვაურები, მესაჭენი, თვით წინამძღოლნი
მეომარ რაზმთა, მსახურნის და მცხობელნი პურის.

45 ყველამ იჩქარა საფიხვნოზე, როს აქილევისი

- ისევ გამოჩნდა, დიდხანს ბრძოლას არიდებული.
 ორი მსახური არესისა მისკენ კოჭლობით
 გამოემართა: მძლე ტიდიდი და ოდისეესი.
 ებჯინებოდნენ შუბებს, კვლავაც სტკიოდათ წყლული.
- 50 მიუახლოვდნენ, წინა რიგში ჩამოდგნენ ჩუმად.
 შემდეგ მოვიდა ხალხთა მეფე აგამემნონი,
 ისიც დაჭრილი. შმაგ ბრძოლაში დაჭრა კოონტმა
 ანტენორიძმა მძლე ატრიდი სპილენძის შუბით.
 და როს ყოველი აქაველი მოვიდ კრებად,
- 55 ადგა ფეხმარდი აქილევსი და ასე ბრძანა:
 ”ატრიდო! უფრო კარგი იყო, რომ ცოტა ადრე
 აქ შევხვედროდით, რაკი ორივ ტყვე ქალწულისთვის
 აღვენთეთ ჩვენდა სავალალოდ სულის მღრღნელ ბოღმით!
 ო, არტემისმა რად არ მოკლა ისრით ეს გოგო,
- 60 როს ლირენსოსის დაქცევისას ვარჩიე ქალებს:
 ამდენი გმირი მიწას კბილით ხომ არ დაღრღნიდა
 მტრისგან მოკლული, როს ჯიუტად დავნებდი რისხვას!
 ჰექტორი ლაღობს ამის გამო, ხოლო აქაველთ,
 ემახსოვრებათ დამღუპველი ქიშპობა ჩვენი.
- 65 მაგრამ რაც ოხდა, მწუხარენი დავესხნათ ახლა,
 გული დავიცხროთ, ვით მოითხოვს გარდუვალობა!
 მეცა ვთმობ რისხვას უცილობლად. როდი ვაპირებ
 რომ განუწყვეტლივ ვმრისხანებდე. შენც, აგამემნონ,
 ომში ჩააბი თმახუჭუჭა აქაველები.
- 70 მიმიშვი მტერზე, გამოვცადო ისევ ტროელნი,
 თუ აპირებენ ხომალდებთან ათიონ ღამე?
 ვფიქრობ, ყოველი იმათგანი დაღლილ მუხლს ჩახრის,
 ფიცხელ ბრძოლაში ჩვენი ხმლით და დაშნით ნაგვემი!”
- ასე თქვა. შვება აქაველთა სპას მოეფინა,
 75 რა ესმათ, აღარ მრისხანებსო პელეიონი,
 მაშინ დაიწყო სიტყვა მეფე აგამემნონმა,
 წამოდგა, მაგრამ სპათა შუა არ გამოსულა:
 ”დანაელთ გმირნო, მძლე არესის მსახურნო ქველნო!
 სიტყვას რომ ამბობს კაცი, პირში ნუ წაეჩრებით,
- 80 ასე გამოცდილ მჭერმეტყველსაც გაუჭირდება.
 აყალ-მაყალში შეიძლება განა თქვა რამე,
 ან გაიგონო? ომახიანს ხმა ჩაუწყდება.
 სათქმელს მე ვეტყვი პელევსის ძეს.
 ხოლო არგიველთ
 ამას გაუწყებთ, ყურადღებით აწონ-დაწონეთ:
- 85 მუდამ მეტყოდნენ აქაველნი მწარე საყვედურს,
 ბრალს მდებდნენ, მაგრამ დამნაშავე ვიყავ არა მე,
 არამედ ზევსი, ერინისი და ბედისწერა,
 ბნელში მცოცავი! ამირიეს ღმერთებმა ჭკუა

- საბედისწერო დღეს, როს პელიდს ჯილდო წავგვარე.
- 90 რა უდნა მექნა, ყველაფერი იკისრა ღმერთმა -
ზევისის ასულმა ატემ - წყენამ, კაცს რომ აბრმავებს.
ულმობელს ნაზი ტერფები აქვს, ფეხით მიწის მტვერს
არც კი ეხება, გადაივლოს მოკვდავთა თავებს
და საწყლავს, ადვილად აქცევს მრავალს თავის ბადეში.
- 95 ოდესღაც ზევსიც დააბრმავა, უზენაესი
ყველა ღმერთზე და ყველა კაცზე. ჰერამ ზევსიც კი,
თუმცა ცოლია თვითონ ზევსის, მშრალზე დატოვა
იმ დღეს, როს დედა ბედნიერი, ტურფა ალკმენე
მზად იყო ეშვა მძლე ჰერაკლე თებეს ციხეში.
- 100 ზევსი ამბობდა ქედმაღლურად უკვდავთა შორის:
მისმინეთ, ღმერთნო და ქალღმერთნო, მინდა გაუწყოთ,
რას მითქვამს გული: ახლა ქვეყნად მოავლენს ყმაწვილს
ეილითია, ღმერთი, შემწე მშობიარეთა.
რაც კი ხალხია მის გარშემო, მათზე იმეფებს
- 105 მოყმე, ნაყოფი კაცთა მოდგმის და ჩემი სისხლის!
მზაკვრობა ჰქონდა გულში, როცა ზევსს უთხრა ჰერამ:
”ეგ ტყუილია! შენ არასდროს ასრულებ სიტყვას!
მაშინ გაბედე, შემოგვფიცე ოლიმპიელო,
რომ რაც ხალხია მის გარშემო, მათზე იმეფებს
- 110 მოკვდავი, დღეს რომ ჩაგორდება დედის კალთაში,
მოყმე, ნაყოფი კაცთა მოდგმის და შენი სისხლის!”
ასე უთხრა და როდი იგრძნო ზევსმა ოინი,
ფიცი დადო და სანანებლად გაუხდა შემდეგ.
ჰერამ დატოვა მეყსეულად ოლიმპოს ბორცვი.
- 115 აქაველთ არგოს მიაღწია, სადაც ადრევე
ეგულვა ცოლი პერსეიდი სთენელოსისა.
ძეს მეშვიდე თვეს ატარებდა წიაღით დედა.
ვადამდე შვილი აშობინა. ალკმენეს შობა
კი დაუყოვნა, მოაშორა ეილითია.
- 120 შემდეგ მივიდა კრონიონთან და ასე უთხრა:
”ზევსო მამაო, გულზე გაჭდე შენსავე სიტყვას -
იშვა მოკვდავი, ვინც იმეფებს არგოსის მხარეს,
ყრმა ევრისტევსი, პერსეიდი სთენელოსის ძე,
შენივე მოდგმის! არ იქნება მეფე უღირში! . . .”
- 125 ასე უთხრა და მწყველი დარდი გულში აუნთო.
ზევისი მყის მიწვდა ატეს ლამაზ დალალ-კავებში,
განრისხებული ფიცსა დებდა შავღრუბლიანი,
რომ ოლიმპოზე, ვარკვლავებით მოჭედილ ცაზე
ვერასდროს ავა ატე, თვალთ დამავსებელი.
- 130 ხელი მოწყვეტით მოიქნია, ცას ვარსკვლავიანს
მოსხლიტა იგი, კაცთა საქმე არგუნა წილად.
ზევსის გმინავდა, როს ხედავდა ძეს უსაყვარლესს,
ევრისტევსისთვის სამარცხვინო უღლით გატანჯულს.

მეც, როს ჰექტორი, დიადი და ზუჴმოელვარე,
 135 გემის კიჴოსთან მუსრს ავლებდა არგიველთ ლაშქარს,
 ვერ ვივიწყებდი ატენ-წყენას, ბრძაღ რომ მაქცია.
 რაკი შევცოდე, რაკი ჴკუა მომტაცა ზევსმა,
 მინდა უზღვავი საზღაურით ვზღა ცოდვა ჩემი!
 გმირო, ამხედრდი, აღამხედრე კვლავაც რაზმები!
 140 ხოლო განძს ახლავ მოგართმევენ შენტან მოსულმა
 მხნე ოდისევსმა, ამას წინათ რომ მოგითვისალა.
 ნუღარ გადავდებთ, რაც არ უნდა ბრძოლა გწყუროდეს,
 მოგიზიდავენ გემზე ნობათს მსახურნი ჩემნი,
 და თვითონ ნახავ, რას მოგართმევ შესარიგებლად”.

145 ატრიდს მიუგო აქილევსმა, გმირმა ფეხმარდმა:
 ”ქველო ატრიდო აგამენონ, მამაცთ მეუფევი!
 გინდ მომეც ძღვენი, რაც ეგების შესარიგებლად,
 გინდ დაიტოვე, ოღონდ ახლა ომზე ვიფიქროთ,
 რაზე დავკარგოთ სჯა-ბაასში დრო სანუკვარი?
 150 რაღას ვაყოვნებთ, ჯერ ხომ საქმე არ დაგვლევია?
 დე, ვინც ისურვებს, კვლავ იხილოს მძლე აქილევსი,
 სპილენძის შუბით ფალანგების დამანგრეველი
 და მის მსგავსადვე თვითონ აენტოს მტერთან საომრად!”

მას ოდისევსი შეესიტყვა ჴკუალევი:

155 ”რაგინდ მძლე იყო, აქილევსო, ღმერთთა სადარო,
 მშიერ აქაველთ ნუ წაიყვან ილიონისკენ
 ტროელთ ლაშქართან საბრძოლველად!
 არა მცირე ხნით
 ატყდება ომი, თუ ფალანგნი მხნე მეომართა
 შეიბმებიან, ღმერთიც ყველას შთაბერავს სიმხნეს.

160 მანამ აქაველთ დანაყრება უთხარ გემებთან
 ჰურ-ღვინით: სიმხნეც ეს არის და სიმტკიცეც კაცთა.
 მთლი დღ, თვით მზის ამოსვლიდან მზის დახდომამდე,
 წაუხემსებლად ვერ გაუძლებს ვაჴკაცი ბრძოლას.
 გინდ მოუღლეელი გული ეგზნოს მიწყვი საომრად,
 165 სიგამხდრით დაბუნს უმძიმდება ხოლმე სახსარი,
 შმიერს და მწყურვალს ებლადება გზაში ფეხები.
 მაგრამ კაცი რომ მომაგრდება ღვინით და საგზლით,
 ძალუძს მთელი დღე მტერს ეომოს, მის მკერდში სული
 განმტკიცებულა და სახსრები არ გრძნობენ დაღლას,
 170 სანამ რაზმთაგან ბრძოლის ველი არ დაიცლება.
 სპა განუტევე, საუზმისთვის უნდა იზრუნონ.
 შენ კი კრების წინ ხალხთ მეფე აგამემნონმა
 წარმოგიდგინოს საზღაური. იხილოს ყველამ
 საკუთარ თვალით და შენც ხომ გულს გადააყოლებ!
 175 არგიველთ შორის შემოგფიცოს, რომ აქამომდე
 მშვენიერ ქალწულს სარეცელზე არ ჩახვევია,

ჩემზე განთქმულო და ჩემზევე მძლე მეომარო,
იცოდე, მაინც შორს ჩამომრჩი განსჯით და ცოდნით:
უადრეს შობილს უმეტესი მინახავს ქვეყნად.

220 დაგიცხრეს სული, გმირო, ჩემი კეთილი რჩევით.

ომში კვეთებით მალე ძლება ვაჟკაცთ გული,
როცა თავთუხებს ძირს დააფენს სპილენძი უხვად.
მკაცა ძნელდება, ოდეს დახრის სასწორს კრონიდი -
მოყმეთა შორის გადამწყვეტი ბრძოლის ბედისა.

225 ამიტომ მკვდრებზე გვმართებს ვწუხდეთ არა სტომაქით:

მარაღე მწკრივი მწკრივზე წვება აქაველთ სპათა,
ვინ და როდისღა მოასწრებდა სულის ამოთქმას?
ჩვენი ვალთა მივაბაროთ მიწას მოკლული,
ისევ გავმხნევდით, როს მთლი დღ მკვდარს დავიტირებთ.

230 და ვინც ცოცხალი გადაურჩა დამღუპველ ბრძოლას,
უნდა გამაგრდეს პურ-ღვინოთი, რომ ახლა ძალით
შეებას მტერს და კვლავ იბრძოდეს მუხლჩაუხრელად,
მტკიცე სპილენძით შეჯავშნული.

დაე, ნურავინ

აყოვნებს წასვლას, სხვა ბრძანებას ნურავინ ელის!

235 ყველას დაღუპავს ის ბრძანება, ვინც კი გემებთან
დაიძალება არგიველი.

მალე ტროელებს

ჩვენ შევესევით და საშინელ ომს გავაჩაღებთ!”

გაიხმო ძენი ნესტორისნი, მძლე ფილელიდი
მეგეტი, გმირი მერიონე, მძლავრი თოანტი,

240 კრეონტიადი ლიკომედე, მელანიპოსი.

იჩქარეს მისვლა აგამეონ მეფის კარავთნ.

შვიდი სამფეხა წამოიღეს შეპირებული,

ოცი კარდალაგ, თორმეტივე ცხენი მოასხეს,

245 შვიდი ქალწული ხელოვანი, არ დასაწუნი
და მერვე - დაწვებალანძული ბრისეს ასული.

ოდისევსს ოქრო გადაუწყავს ათი ტალანტი

ად თვით მოჰქონდა, ჭაბუკებს კი - სხვა მოსაკითხი.

დასის წინ დადეს.

ზე წამოდგა აგამეონი.

250 ხელით ეჭირათ ტალთიბიოსს, ხმით ღმერთის ბადალს,

ბურვაკი, მაცნე თვის მბრძანებელს გამოეცხადა.

ატრიდმა იბრო მეყსეულად მძლავრი მარჯვენით

ბასრი ხანჯალი, ხმლის გვერდით რომ ეკიდა მუდამ,

ჯაგარი წაჭრა ბურვაკს, ხელნი მალლა აღაპყრო,

255 ზევსს შეღაღადა. არგიველნი ისხდნენ და მეფის

სიტყვას ისმენდნენ ყურადღებით, სულგანაბულნი.

ის ლოცულობდა, სასოებით ზეცის შემყურე:

”ზევისი მემოწმოს უმძლავრესი, უზენაესი,

მზე, დედამიწა, ქვეშეთს მყოფი ერინიები,

260 ცრუ მაფიცარს რომ მიაგებენ საშინელ სასჯელს!
ვფიცავ, რომ ქალწულ ბრისეისს მე არ შევხებივარ,
მის სარეცელზე იძულებით ან სხვა რამ ძალით,
არა, კარავში უზრუნველად ცხოვრობდა იგი!
თუ ცრუ ფიცს ვამბობ, დაე, მიზღან ღმერთებმა, რაც კი
265 უბედურება აქვთ სასჯელად ვერაგ კაცთათვის!”
თქვა და გამოჭრა ბასრი რვალით ბურვაკსაც ყელი.
ტალთიბოსმა ზღვის ზვირთებში უმაღ ზვარაკი
ჩაუგდო თევზებს.

ზე წამოდგა ამ დროს აქილევს,

ასეთი რამ თქვა არგიველთა შორის პელიდმა:

270 ”ზევსო მამაო! კაცს საშინელ ბედსა სწევ ხოლმე!
არასდროს ატრიდს ჩემთან შუღლი არ სურვებია,
ვერავითარი ვერაგობით ქალწულს კარვიდან
ჩემს უნებურად ვერ წამგვრიდა. მაგრამ თვით ზევსმა
ისურვე ვნება ესოდენი აქაველთათვის!

275 ახლა საუზმე დააჩქარეთ და ვიწყით ბრძოლა!”
ასე თქვა, კრებაც დაიშალა სახელდახელო.
ყველამ მაშინვე მიაშურა თავ-თავის ხომალდს.
მირმიდონელნი, მიიღეს რა გამოსასყიდი,
მიადგნენ გემებს ღვთაებრივი აქილევსისა,

280 კარავთან დადეს, იქვე დასვეს ტურფა ქალები,
ცხენები რემას შეურიეს მეაბჯრებმა.
ბრისეს ასული, მსგავსი ოქრო-აფროდიტესი,
ნახა თუ არა ყრმა პატროკლე რვალით ძლეული,
ცხედარს ქვითინით დაეკონა, იწყო გოდება,

285 ნაზი მკერდის და ყელის ხოკვა, მშვენიერ სახის.
ქალი, ღმერთქალის შესადარი, ასე მოთქვამდა:
”ჩემო პატროკლე, შენი ფასი ვინ მყავდა ბედკრულს!
ვაგლახ, ცოცხალი დაგთმე, როცა ბანაკს ვტოვებდი,
ბანაკში მოველ, ხალხის მწყემსო და ცხედრად გპოვე!

290 ასე თნ მდევს მიწყვიტე ჭირი ჭირთა უმეტესი!
ვიზეც დამწინდეს მე მშობლებმა, იგი ვიხილე
სასტიკ სპილენძით განგმირული ქალაქის ბჭესთან,
სამი ძმა მყავდა, გაგვაჩინა ჩვენ ერთმა დედამ,
ყველა მიყვარდა და ყველანი ერთ დღეს დაგვარგე.

295 აქვითინებულს, როს აქილევს - ქალაქთმნგრეველმა
ქმარი მომიკლა, დააქცია მინესის ციხე,
შენ მამშვიდებდი, აქილევსის ცოლად გინდოდი,
ფთიის მხარეში მიპირებდი მალე წაყვანას,
მირმიდონელთა შორის ქორწილს. . . და შენ აღარ ხარ! . . .

300 აწ და მარადის გლოვა მმართვეს, ვაი ჭაბუკო!”

ასე მოთქვამდა. ვიშვიშებდნენ სხვა დიაცებიც,
თითქოს მოკლულზე, გულში ყველა თვისას სტიროდა.

ამ დროს აქილევსს აქაველთა თავკაცნი სთხოვდნენ,
წაიხემსეო, გამაგრდიო. უარი უთხრა:

- 305 ”გემუდარებით, მეგობრებო, თუ მეგობარი
მყავს კიდევ ვინმე, - ნურას მეტყვით საჭმელ-სასმელზე!
გული დაფლითა მწუხარებამ აუტანელმა.
ხელს ვერას ვახლებ, მზე სანამდის ჩაესვენება!”
ასე უთხრა და გააბრუნა სპათა ბელადნი.
- 310 მხოლოდ ატრიდნი, ოდისევსი, იდომენევსი,
ნესტორ, ღმერთებრი ფონიქსი დარჩნენ პელიდთან,
ანუგემებდნენ. მაგრამ შვებას როდი იგრძნობდა,
სანამდის კვლავ არ იგემებდა ომის ჯოჯოხეთს.
ფიქრობდა მხოლოდ პატროკლეზე, ამბობდა ოხვრით:
- 315 ”ჩემო ბედკრულო მეგობარო, მახსოვს, კარავში
საამო ნუგბარს მთავაზობდი ხოლმე მზრუნველად,
როს აქაველნი იჩქაროდნენ, ტროელთ მხედრობას
უხვცრემლიანი, სისხლიანი ბრძოლით შებმოდნენ.
ახლა შენ წევხარ განგმირული და გულს არა სურს
- 320 უხვი ხორაგი და სასმელი, შენთვის დარდიანს!
მე მწუხარება საზარელი ხელს ვერ დამრევდა,
თუნდ ჩემს ყურამდე მოსულიყო სიკვდილი მამის,
ვინც, შესაძლოა, ცხარე ცრემლით ტირის ფთიაში,
შვილი შინ არ ჰყავს, უცხო მხარს გადახვეწილა
- 325 და მშვენიერი ელენესთვის შებმია ტროელთ!
ან რომ გამეგო სკიროსს მყოფი ვაჟის დაღუპვა. . .
აღარც კი ვიცი, ცოცხალი მყავს ნეოპტოლემოს?
გულში იმედად მქონდა, თუკი სიკვდილს ვპოვებდი,
მარტო ვპოვებდი მამულიდან გადახვეწილი,
- 330 ტროელთ მხარეში, შენ კი ფთიას კვლავ ეწვეოდი,
შავი ხომალდით მიიყვანდი მამულში ჩემს ვაჟს,
სკიროსის მხრიდან. აჩვენებდი ყმაწვილს ყველაფერს:
სამშობლო მხარს, გუმბათიან სახლსა და მონებს.
მამა პელევსი, გული მითქვამს, აწ აღარა მყავს,
- 335 ან, შესაძლოა, ძლივსღა სუნთქავს, ქედდადრეკილი
სიბერის უღლით, მძიმე დარდით, რაკი სულ ელის
ჩემი სიკვდილის გულისმომწყვლელ, საზარელ ცნობას!”

ასე მოთქვამდა. მის გარშემო ოხრავდნენ გმირნი,
ყველა შინაურს იგონებდა, გულით საყვარელს.

- 340 ციდან იხილა მწუხარენი, ზევსს შეეწყალა
და ფრთიან სიტყვით ასე უთხრა ქალღმერთ ათენას:
”ნუთუ, ასულო, სახელოვან ვაჟკაცს განუდექ,
სულ აღარ ზრუნავ აქილევსზე? მარტოა იგი
მართკიჩოიან ხომალდებთან და გულმდულარე
- 345 დასტირის მოძმეს უსაყვარლეს. სხვანი ყველანი
ჰამენ და სვამენ, ის კი რჩება მშიერ-მწყურვალი.

გასწი, ათენავ, ამბროსია, ტკბილი ნექტარი
მკერდზე აპკურე, დიახსენი შიმშილისაგან”.

ღმერთი, ისედაც მოწადინე, მან წააქეზა:

- 350 ვით მჟღერხმიანი შევარდენი, ფართოფრთიანი
ციტ გადმოიჭრა მყის ათენა. ამ დროს აქაველთ
მთელი მხედრობა შეეკაზმათ. ზევსის ასულმა
პელიდს მალულად ამბროსია, ტკბილი ნექტარი
მკერდზე აპკურა და დაიხსნა შიმშილისაგან.
- 355 კვლავ მამისეულ რვალით ნაგებ კომკში აიჭრა.
ისე მოქროდნენ აქაველნი შავ გემებიდან,
როგორც ზევსისგან მოფრქვეული თოვლის ფანტელი,
სწრაფი და ცივი, გამსჭვალავ ქარს ადევნბული.
აქაველები გემებს უთვალავი გამოეფანტა
- 360 გარეთ ჩაფხუტი მოელვარე, შუბ-ფარ-შიმშერი,
ჯაჭვის პერანგი მტკიცედ წნული, იფნის ოროლი,
ცას ჭრიდა რვალის სიკაშკაშე, სპილენძის სხივით
მთლად დედამიწა იცინოდა და გუგუნებდა
ფერხთა ქვეშ ველი. ლაშქრად იდგა თვით აქილევსიც.
- 365 კბილები რისხვით ურღჭინავდნენ, თვალნი საშინელ
ცეცხლს აკვესებდნენ, გულს უღრღნიდა დარდი საზარი.
ტროელთ გულის გასაგმირად რისხვით აღივსო,
ჰეფესტოს ძღვენით აღიჭურვა გასაოცარით.
ჯერ მარდ ფეხებზე მოიწვართა საბარკულები,
- 370 რომელნიც მჭიდროდ იკვრებოდნენ ვერცხლის კავებით.
შემდეგ მლავრ მკერდზე სამკერდული აისხა ჭრელი.
მხარზე მოიგდო ხმალი ვერცხლისსამსჭვალისანი,
ხმალი სპილენძით მოპირული. აილო ფარი,
მტკიცე და მძიმე, შორს აფრქვევდა შუქს, ვით მთოვარე,
- 375 ვით მეზღვაურებს ცეცხლის ალი უფანტავს წყვდიადს,
როს მთის მწვერვალზე აინთება კოცონი შორი
და უნებურად ქარიშხლისა, მრისხანე ზვირთთა,
მდულარე ზღვაში გემი ნაპირს ელტვის სანატრელს,
ასე საოცარს, თვალისმომჭრელ აქილევსის ფარს
- 380 შუქი გარშემო მოეფრქვია. აილო ზუჩი
და, ვით ვარსკვლავი, აკრიალდა თავზე ჩაჩქანი,
ათრთოლდა ძუა და შეირხა ჯილა ოქროსი,
ჰეფესტოს მიერ ჩამოძერწილ და ჩამოსხმული,
გასინჯა გმირმა აქილევსმა: ტანზე თუ მადგას,
- 385 ხომ არ მიბორკავს მკვრივ სახსრებსო ეს საჭურველი?
არა, ვით ფრთები, ხალხთ მეუფეს სიმხნეს აძლევდნენ!
შემდეგ აილო კიდობნიდან მამისეული
იფნის ოროლი, მას ვერავინ აქაველთ შორის
ძვრად ვერ უზამდა, პელიდი კი იოლად ძლევდა.
- 390 პელიონური იფნის ძელი მამას ქირონმა
გმირთა დასანთქმელად პელიონის თხემზე მოუჭრა.

- ამ დროს ალკიმოს, ავტომედონტ კაზმავედნენ ცხენებს,
ქედზე დაადგეს საყევარი, ლაგამი მოსდეს,
მოსართავები მოჭიმეს და მშვენიერ ეტლზე
- 395 კოფოს მიაბეს. ხელი სტაცა ბრწყინვალე მათრახს
და ეტლის ძარას მყის შეახტა ავტომედონტი,
მის უკან იდგა საბრძოლველად გმირი აქილევს,
ბრწყინავდა, როგორც ჰიპერიონ სხივთა მთოველი.
ხაფად შეჰყივლა მამისეულ ცხენებს მრისხანემ:
- 400 "ქსანთოს, ბალიოს, ღვთაებრივი პოდარგეს შვილნო!
ახლა სხვაგვარად გაიყვანეთ თქვენი მეეტლე
დანაელთ დასთნ, რომ ბრძოლის ჟინს ოდეს მოვიკლავთ,
როგორც პატროკლე, სარბიელზე არ დაგრჩეთ იგი!"
ეს თქვა თუ არა, შმაგფეხება რაშმა ქსანთოსმა
- 405 ხმა ამოიღო თავდახრილმა, უხვი ფაფარი
ხელნის ქვემოდან გადმოცვივდა, მიწამდე დაწვდა,
ცხენი მეტყველ-ყო თეთრხელემა ქალღმერთმა ჰერამ:
"ახლაც კვლავ ცოცხალს დაგაბრუნებთ, გმირო ფეხმარდო,
მაგრამ ახლოა აღსასრული! ჩვენ არ გიმუხლებთ,
- 410 არამედ - ღმერთი, მბრძანებელი, ბედი-თავნება!
ო, განა ჩვენმა სიზანტემ და მოუქნელობამ
პატროკლეს მკერდზე მტერს ჯავშანი ააგლეჯინა?
ყოვლადძლიერმა ღმერთმა დასცა, ლეტოს შობილმა
პატროკლე, ხოლო მიანიჭა დიდება ჰექტორს!
- 415 ჩვენ თუნდ ვიფრინოთ, ვით ზეფიროს სუნთქავს ქმუილით -
ქართუსწრაფესი, ბედისწერას შენც ვერ აგაცდენთ:
ძლიერი ღმერთი და მოკვდავი დაგცემს ვაჟკაცი!"
ამის თქმა იყო და დაუხშო ხმა ერინიამ.
პირქუშად უთხრა აქილევსმა ფეხმარდმა მერანს:
- 420 "რატომ მიქადი სიკვდილს, შენ ეს არ გეკითხება!
მეც კარგად ვიცი, რომ დაღუპვა აქ მიწერია,
შორს დედ-მამისგან. მაგრამ ბრძოლის ველს არ დავტოვებ,
სანამ ტროელებს არ დავადლებ სისხლიან ომით!"

თქვა და ყიჟინით გააჭენა თქარუნა ცხენნი.

ქება მეოცე

ღმერთების ბრძოლა

ჭვინტებმორკალულ ხომალდებთან რვალმოელვარე
აქაველები შემოგიდგნენ, პელევსის ძეო!
ტროელთ ზეგანი ეკავათ და ელოდნენ მომხვდურს.
კრონიდმა ბრძანა, რომ თემიდას ვეყალ უკვდავი
5 შემოევრიბა ოლიმპოდან. ჩამოურა

თემიდან, ზევსის სასახლეში მოვიდა ყველა,
რუ და მდინარე, ოკეანე აკდათ ჭაღარა.
იყვნენ ნიმრები, აყვავებულ ჭალების მკვიდრნი
და მოლივლივე მდინარეთა, ტყეთა და ველთა.

10 ღრუბელთმარევი ზევსის სახლში შეკრებილები
დასხდნენ ბრწყინვალე პალატებში, რომელნიც კრონიდს
ჰეფესტომ დიდი შთაგონებით აუგო წინათ.
აქ თავს იყრიდნენ მამა-ზევსთან, თვით მიწისმძვრელი
როდი ეურჩა ქალღმერთს, ზღვიდან მოვიდა ზეცად.

15 დაჯდა შუაში და კრონიდის ნება იკითხა:
”რად უხმობ, ვერცხლისელვიანო, კრებად უკვდავებს?
გინდა განსაჯო ტროელთა და არგიველთ საქმე?
არ დაყოვნება შეტაკება მათი რამზების!”

პასუხად უთხრა მამა-ზევსმა ღრუბელთბატონმა:

20 ”შენ გამოიცან ზრახვა ჩემი, მიწისმრყეველო,
სწორედ ამისთვის გიხმეთ, ვწუხვარ მოკვდავთა გამო.
მაგრამ დავრჩები სათვალთვალოდ ოლიმპოს თხემზე,
დავტკბები მზერით. თქვენ კი წახვალთ ყველანი ახლავ
მამაც ტროელთა და აქაველთა რაზმებისაკენ.

25 ამათ და იმათ შეეწიეთ, ვინც თქვენ გერჩიოთ.
ტროელებს მარტო აქილევსიც ეყოფათ რისხვად,
ერთი წამითა ბრძოლის ველზე ვერ გაუძლებენ,
წინათ შეხედვაც თავზარს სცემდათ, თრთოდა ლაშქარი,
ახლა კი, რისხვით ანთებულა მეგობრის გამო,

30 ვშიშობ, არ ასცდეს ბედისწრას, ტროა არ მოსპოს”.

ასე თქვა. შუღლი გააჩაღა. ღმერთებს საერთო
სულისკვეთება როდი ჰქონდათ. მყის მოსწყდნენ ზეცას.
ჰერას ათენა აქაველთა ბანაკში მიჰყვა,
პოსეიდონი მიწისმძვრელი, შემდეგ ჰერმესი -

35 უხვად გამცემი საამო ძღვნის, ჰკუანათელი.
ძალისმხმეველი და ვეება ღმერთი ჰეფესტოც
მიჰყვა კოჭლობით, ძლივს ადგამდა ხეიბარ ფეხებს.
ტროელთ ლაშქართან გაჩნდა არეს, ზუჩმოელვარე,
აპოლონ - თმების არ მკრეჭელი და არტემისი,

40 ლეტო, ქსანთოსი, აფროდიტე ამოდ მდიმარი.

სანამ ღმერთები შეერივნენ ადამიანებს,
მხნედ იდგა რაზმი აქაველთა, რაკი პელიდი
გამოჩნდა, დიდხანს საზარ ომს რომ თავს არიდებდა.

ტროელთ ლაშქარში ყველას შიშით ურთოდდა მუხლი,
45 რაკი კვლავ მოჰკრეს თვალი ველზე აქილევსს ფეხმარდს,
მრისხანედ რვალთ მოელვარეს, ვით მმუსვრელ არესს.
მაგრამ მეომართ როს მიადგნენ ოლიმპიელნი,

აღდგა ერისი, შეუკეთა ცეცხლი. ათნამ
ხან სანგრის წინ და ხან აქაველთ გალავნის იქით,
50 ხან მოგუგუნე ზღვის ნაპირზე დასცა ყიჟინა.
შმაგად, ვით შავმა ქარიშხალმა, სჭექა არესმა,
ტროელთ ხმამაღლა ამხნევებდა ხან მთის თხემიდან,
ხან სიმონტის ჩქერთან, კალიკოლონეს ახლოს.

ასე ორ ლაშქარს ალაგზნებდნენ ღმერთნი ნეტარნი
55 და შეარკინეს საშინელი გამძინვარებით.

ცაში იქუხა ზევსმა, მამამ კაცთა და ღმერთთა,
ხოლო ძირს ველი შეარყია პოსეიდონმა,
უსაზღვრო მიწა, მწვერვალები მათათა მაღალთა.
თრთოდა ყოველი, კაჟიანი ძირი და თხემი

60 მაღალ იდესი, ტროელთ ციხე, ნავ-ხომალდები. . .

თვითონ ჰადესიც კი შეძრწუნდა, ქვეშეთის მეფე
და სავარძლიდან გადმოვარდა, შიშით შეჰყვირა,
ვაი-თუ მიწა გახეთქოსო პოსეიდონმა,
შავი სავანე აჩვენოსო მოკვდავთ და უკვდავთ,

65 საზარი მღვიმე, თვით ღმერთებსაც რომ აცახცახებს.

შეიძრა მიწა, როს ბრძოლაში ჩაებნენ ღმერთნი.
პოსეიდონის წინააღმდეგ დადგა ფოიბოს -
გრძელკუთულება აპოლონი, შორსმოისარი.
ენიალოსის წინ - ათენა თვალეზბრიალა,

70 ჰერას წინ ედგა არტემისი, ისრის მტყორცნელი,
მფლობელი ოქროს მშვილდის, დაი შორსმოისარის.

ლეტოს მეტოქე იყო ჰერმეს კეთიმოქმედი,
ჰეფესტოს კი სწრაფწყლიანი და ღრმა მდინარე,
ღმერთნი ქსანთოსს რომ ემახიან, კაცნი - სკამანდროსს.

75 მიისწრაფოდა ღმერთი ღმერთზე, ხოლო აქილეუს
ოღონდ კი ჰექტორს შეხვედროდა, ბრბოს შეერია.
გული უსაზღვროდ აღზნებოდა, სურდა გაეძლო
ბრძოლით უმაძღარ გმირის სისხლით ღმერთი არესი.

მაგრამ ენეასს აპოლონმა, სპათა აღმძვრელმა,
80 სიმხნე შთაბერა, წააქეზა პელიდთან ბრძოლად.

ხმა ჰქონდა, სახეც ლიკაონის, პრიამოსის ძის,
გამოეცხადა გმირს, მიმართა აპოლონ ღმერთმა:
”ენეას, ტროელთ მწყემსო, შენი კვებნა რა იქნა?
როს ნადიმობდი ტროელებთან, მაშინ ამაყად

85 იქადნებოდი, აქილეუსსაც ვერკინებო!”

მყისვე მიუგო მას პასუხად მხნე ენეასმა:

”რად მაიძულებ, პრიამიდო, თუკი არა მსურს,
რომ შევერკინო პელევსის ძეს, ძლიერს და ზვიადს?
ახლა პირველად როდი ვხვდები ფეხმარდ აქილეუსს.

90 მან ადრე შუბით გამაძევა იდას თხემიდან,

ანაზდეულად თავს დაგვატყდა გმირი საომრად.
პედასოს დასცა, ლირენსოსიც, ხოლო ზევსმა
გადამარჩინა, ძალაც მომცა, ფერხთა სიმარდეც.
მომკლავდა მაშინ აქილევსი, მძლავრი პალასიც,
95 ყველგან რომ თან სდევს, რჩევას აძლევს და ჰმატებს ძალას,
რომ რვალის შუბით სძლიოს ლეგელთ და სპას ტროელთა.
არაკაცს მასთან შერკინება არ შეუძლია,
მუდამ თან ახლავს, დალუპვისგან იცავს ღვთაება.
მის შუბს მიზანი არ ეშლება, არც ჰკარგავს ძალას,
100 სანამ მტრის სისხლით არ გაძლება. მაგრამ თუ ღმერთი
თანაბარწილად გაგვიყოფდა სიმძიმეს ბრძოლის,
იოლად ვერ მძლევს, თუმც ამაყოფს, რვალისა ვარო!”

ისევ მიმართა აპოლონმა, ღმერთმა ზევსის ძემ:
”გმირო, რად არ გასურს შენ ილოცო უკვდავთა მიმართ?
105 ამბობენ, გშობა აფროდიტემ, ზევსის ასულმა,
ხოლო პელიდი უფრო მდაბალ ქალღმერთის ძეა:
ზევსის სისხლი გვაქვს, ხოლო თეტისს - ზღვის მოხუცისა.
მძლავრი სპილენძით შეეგებე, ყურს ნუ ათხოვებ
ნურც ომახიან მის შემახილს, ნურც ზვიად ქადილს!”

110 თქვა და აღაგზნო სული ხალხის წინამძღოლისა!
მოყმე გაიჭრა მოელვარე რვალით მოსილი.
მაგრამ ანქისეს ძე მაშინვე შენიშნა ჰერამ,
პელევსის ძისკენ გზას ლაშქარში რომ მიიკვლევდა.
სწრაფად მოუხმო და მიმართა ღმერთებს ქალღმერთმა:

115 ”სწორედ განსაჯეთ პოსეიდონ და შენც ათენავ,
აბა რა უნდა გამოვიდეს ამა საქმიდან?
ხედავთ, ზვიადი ენეასი რვალშემოსილი
პელიდზე მიდის, წააქეზა თვითონ აპოლონმა.
დაუყოვნებლივ გამოვიხმოთ უკანვე გმირი.
120 ან აქილევსთან გამოცხადდეს ერთი ჩვენგანი,
აღავსოს მოყმე ძლიერებით, რამეთუ სულით
აღარ დაეცეს, იგრძნოს გმირმა, რომ ძველებურად
უყვართ უკვდავებს. ხოლო უწინ და დღესაც ტროელთ
ვინცა მფარველობს, უძღურია ახლანდელ ომში!

125 ყველამ დავტოვეთ დღეს ოლიმპო, ვისურვეთ - ბრძოლას
დავესწროთ, ლაშქარს ტროელთაგან ვაშოროთ ვნება.
შემდეგ შეხვდება თვის განსაცდელს, ჯიუტმა ბედმა
პირველ დღიდანვე, შობიდანვე რომ განუმზადა.
თუ ღმერთი თვითონ არ აუწყებს ამას აქილევსს.

130 შეკრთება გმირი რომელიმე ღმერთს რომ შეხვდება,
ომში ღვთაების გამოჩენა საშინელია!”
მყისვე მიუგო პოსეიდონ - მიწისმრყეველმა:
”ჰერა, უგონოდ მძვინვარება საკადრისია?”

არ მსურს ღმერთს ღმერთი უთანაბრო ბრძოლაში შეხვდეს,
135 არც ჩვენ და არც სხვა. ძალით ბევრად ვაჭარბებთ მოკვდავს.
სჯობს გავეცალოთ ბრძოლის ველს და ბექობზე დავსხდეთ,
ადამიანებს მივანებოთ საქმე სამხედრო.

თუ აპოლონი ფოიბოსი, ანდა არესი
საუარესოდ გაუხდიან ბრძოლას აქილევესს,
140 ნუ დავაყოვნებთ, ჩვენც ჩავებათ მაშინ ბრძოლაში
და იმედი მაქვს, მალე ყველას მივფანტ-მოვფანტავთ,
ოლიმპოს წავლენ, შეერთვიან ღმერთების კრებულს,
მათს უნებლიედ დათრგუნვილნი ჩვენი მარჯვენით”.

თქვა და უფალი შავთმიანი ქალღმერთ ათენას
145 ღმერთის სწორ ჰერაკლეს ბორცვისაკენ წარუძღვა მაშინ.
ეს ბორცვი ტროელთ ათენასთან ერთად აღმართეს,
რომ გმირს დაეცვა თავი საზარ ვეშაპისაგან,
უკეთუ იგი გაჰყვებოდა ზღვიდან ხმელეთზე.

იქ პოსეიდონ და სხვა ღმერთნი მოლზე დაბრძანდნენ,
150 მხარზე ეფინათ მოქუფრული ღრუბლის ქულები.
სხვეები - იქითა მხარს, კალიკოლონეს თხემზე,
შენთან, ფოიბოს, ციხისმღეწველ არესთან დარჩნენ.
ასე ორსავე მხარს ისხდნენ უკვდავი ღმერთნი,
ფიქრს მისცემოდნენ მდუმარენი, ბრძოლის დაწყებას

155 კი აყოვნებდნენ, თუმცა ზევსი შულს აღვივებდა.

ველი გაავსო სჰამ.

ცხენთა და მებრძოლთა სპილენძს
ბზინვა გაჰქონდა, და ფერხთა ქვეშ მიწა ათრთოლდა.
ბრბო ომს ელტვოდა,

ამ დროს ორი სვიანი მოყმე

თავ-თავის ლაშქარს გამოეყო აღსავსე ჟინით:

160 ანქისიადი ენეასი და აქილევესი.
ჯერ ენეასი გამოვიდა დაქადნებული,
ზუჭი მრისხანედ ერხეოდა, ფარი მსუბუქი
მკერდზე მიეკრა იღრებოდა სპილენძის ოროლს.
პელიდიც უმაღ გამოიჭრა, ვით შმაგი ლომი.

165 სოფლელებს მიზნად დაუსახავთ მოკვლა ლომისა
და შეჯგუფულან, მათ ნადირი ჯერ არად აგდებს,
მაგრამ როგორც კი მარჯვე ბიჭი დაჭრის ოროლით,
აიფოფრება, დაამთქნარებს, საზარელ ხალხას
კიდებზე დუჭი ჩამოუვა. გული უკვნესის

170 ფოჩიან მძლავრ კუდს ნეკნებზე და ფერდებზე იცემს
და თავისსავე თავს აღაგნებს შესაბრძოლებლად.
უცბად დაკვესავს რისხვით თვალსა, შეკრავს კამარას
მტრის დასაფლეთად, ან სიკვდილის შესაგებებლად.
ასე იწვევდა პელიდს ძალაც და სიმცნეც გულის,

175 რომ გმირ ენეასს, სულდიდს, უმაღლ შერკინებოდა.
 როგორც კი თვალი მოჰკრეს ერთურთს, იჩქარს შებმა.
 ჯერ ღვთაებრივმა აქილევსმა მიმართა მოყმეს:
 ”რად გამოეყავ, ენეასო, მხედრობას შენსას?
 განა მოგიწევს გული ჩემთან შესარკინებლად,
 180 ამაყ იმედით, რომ ტროელთა იქნები მეფე,
 მემკვიდრე მოხუც პრიამოსის? მეც რომ დამჯაბნო,
 ქონებას იგი შენ არ მოგცემს, მას ჰყავს შვილები
 და არ მერყეობს, თუკი გულში ჩაიდო რამე.
 იქნებ ტროელნი გთავაზობენ წილს - ვრცელ ველ-მინდვრებს
 185 სახნავ-სათესად, ნახირისთვის საიალალოდ,
 თუკი მძლევ? ვეჭვობ, ეგ გმრობა გაგიძნელდება!
 უკვე წინათაც გაექეცი, მახსოვს, ჩემს ოროლს.
 თუ დაგავიწყდა, ჯოგთან მარტო რომ მიგიმწყვდიე,
 გერეკებოდი იდას მთიდან?

გარბოდი როგორ!

190 უკან მოხედვას ვერ ბედავდი დაფეთებული!
 შენ ლირენსოსის გალავანში შემასწარ, მაგრამ
 ნაცრად ვაქციე ათენას და ზევსის შეწევნით.
 ქალნი მონებად გავირეკე, თავისუფლება წავგვარე!
 შენ კი გიხსნეს ზევსმა და სხვა ღმერთებმა.
 195 დღეს, ვფიქრობ, იგი ვერ გიშველის, თუმც გაქვს იმედი!
 მაგრამ მიიღე ჩემი რჩევა, ახლავე ლაშქარს
 თავი აფარე! ნუ მეჩრები, სანამ სიკვდილი
 მოგიღებს ბოლოს! აქ რაც ხდება, ბრიყვიც კი ხედავს!”

ამაზე უთხრა ენეასმა ფეხმარდ აქილევსს:

200 ”ჩემს დაშინებას იმედოვნებ ფუჭი სიტყვებით,
 თითქოს ბალდი ვარ უასაკო! მეც ხომ იოლად
 ძალმიძს გაკადრო თავხედური და მწარე სიტყვა!
 ვიცით ორივემ მოდგმა ჩვენი, მშობენიც ვუწყით,
 თვითონ გვსმენია მოკვდავთაგან თქმულება ძველი.
 205 მაგრამ შენ ჩემნი, მე კი შენნი როდი გვინახავს.
 შენზე ამბობენ, ძე არისო ქველი პელევსის,
 დედად თეტისი ჰყავსო ლამაზდალალიანი.
 მე კი სულდიდი ანქისეს ძე ვარ ღირსეული,
 დედა-მშობელი მშვენიერი აფროდიტეა!
 210 დღეს რომელიმეს დატირება მოუწევს შვილის:
 არა მგონია, რომ ბალღური წაკინკლავება
 ვიკმაროთ, ერთურთს გავეცალოთ ბრძოლის ველიდან.
 უკეთუ გნებავს, მოგახსენებ ჩემს განთქმულ მოდგმას,
 რომ შენც იცოდე, რაიც ბევრმა მოკვდავმა იცის.
 215 დარდანოს - ჩვენი წინაპარი შობა თვით ზევსმა.
 მან დაარსა დარდანეთი, ჯერ ილიონი
 არც არსებობდა ქვეყნად - მოკვდავ კაცთა ქალაქი.

- ხალხი ცხოვრობდ ჯერ წყალუხვი იდას კალთებზე
შვა დარდანოსმა ძე, ხელმწიფე ერიქთონოს,
- 220 უმდიდრესი და უდიდესი მეფეთა შორის:
სამი ათასი ცხენი ველად დაუდიოდა -
ფაშატნი, კვიცთა ნაირობით მოამაყენი.
ბევრს ბორეასი ტრფობის ჟინით სწვევია ველზე
შავფაფრიან და შმაგ ულაყზე ამხედრებული.
- 225 ყველა დამაკდა, თორმეტი შვეს ბორეასისგან.
კვიცები როცა მიგელავდნენ პურის ყანაში,
თავთუხებს არც კი ეხებოდნენ, არ სრესდნენ ღეროს,
უკიდევანო ზღვის ქედზე რომ გაიქროლებდნენ,
ტალღათა ზემოთ მოფრინავდნენ მოლივლივეთა.
- 230 ერიქთონოს მეფემ შობა ძლიერი ტროსი,
ტროსმა ქვეყანას მოუვლნა სამი ძე ქველი:
ილოსი შობა, ასარაკოს და განიმედე,
რომელიც მართლაც იყო მოყმე ულამაზესი!
იგი ზევსის მწედდ აღიყვანეს ღმერთებმა ზეცად.
- 235 მშვენიერ ჭაბუკს რომ ეცხოვრა უკვდავთა შორის.
შობა ილოსმა ლაომედონტ კეთილშობილი.
ლაომედონტმა შვა თითონი და პრიამოსი,
ლამპოს, ლიტოს, არესის ძე ჰიკეტაონტი.
ასაარაკოსმა შვა კაპისი, მან კი - ანქისე.
- 240 მე ვარ ანქისეს ძე, ჰექტორი - პრიამოსისა.
აჰა, ესერა მოდგმა, რითაც ვიწონებ თავსა!
კაცთ სიმხნეს ზევსი ხან ამცრობს და ხან განადიდებს,
როგორც ისურვებს: ყოვლისშემძლე იგია მხოლოდ.
კმარამ! ბალღური კინკლაობა ამ გაგანია
- 245 ბრძოლის გუგუნში არა გმართებს, რა ბედენაა!
ძნელი არ არის, სალანძღავი იმდენი რამ ვთქვათ,
ასმერხიან გემს გაუჭირდეს შემდეგ წათრევა.
მოქნილი არის მოკვდავთ ენა, ბევრია სიტყვაც,
მისთვის სარბიელს რა გამოლევს აქეთ და იქით!
- 250 რასაც კაცს ეტყვი, გაიგონებ იმასვე მისგან.
აბა, რას გვარგებს გინება და მწარე სიტყვები,
პირისპირ მდგომნი ქალებივით ერთურთს რომ ვახლით?
დიაცნი, ბოდმით ალანძულნი, მათ გულს რომ უღრღნის,
შუა ქუჩაში მიაფრქვევენ ერთურთს კივილით
- 255 მრუდსა და მართალს. რისხვას რას არ შეამლებინებს!
ვერ განმაშორებ მაგ სიტყვებით ბრძოლას სასურველს,
სანამ სპილენძით არ შემხვდები! დავიწყოთ ჩქარა,
ბასრი შუბებით გამოვცადოთ ძალა და ღონე!”
- თქვა და სპილენძის შუბი დაჰკრა ფარს გასაოცარს,
260 მძლავრი დარტყმისგან აგუგუნდა ვეება ფარი.
პელიდმა სწრაფად მოიშორა მკერდიდან იგი,

შიშმა გაკენწლა, მას ეგონა, ენეასის შუბს
შეუძლიაო სულ ადვილად შიგ გაატანოს.
ვერც გულმა უგრძნო, ვერც იფიქრა ამ უგუნურმა:
265 ღვთის ჯილდო კაცის ნახელავზე ნაკლები იყოს,
ან მისმა ძალამ დაანგრეოს, როგორ იქნება!
შმაგმა ოროლმა მშვენიერი ვერ გაჭრა ფარი,
ძალამიხდილმა ოქროს ფენით, ღვთაებრივ ძღვენით.
მან ორი ფენა გაიარა, სამიც რჩებოდა,
270 რაკი ჰეფესტომ შეადულა ერთად შრე ხუთი:
ორი სპილენძის, ორი ბრპენის, ხოლო შუაში
ფენა ოქროსი. შუბი სწორედ მან გააჩერა.

შემდეგ პელიდმა სტყორცნა შუბი გრძელჩრდილიანი
და ბაკმულ ფარში მოახვედრა განთქმულ ენეასს,
275 სალტესთან ახლოს, სადაც თხელი იყო სპილენძიც
და ხარის ტყავიც. გაიარა ფარი გამჭოლად
პელიონურმა იფნის შუბმა. ისმა ტკაცანი.
მყის დაიხარა ენეასი, ფარი თავს ზემოთ
შიშით ასწია, გაისტვინა შუბმა ზურგს უკან,
280 მიწას ჩაექდო, გაიყოლა თან ორი სალტე
გმირის ფარისა. რა გაექცა დამღუპველ სპილენძს,
შიშით თვალები დაენისლა მამაც ენეასს,
სიკვდილი ისე ახლოს იყო! ხოლო პელიდმა
შეჰყვილა, მყისვე ორლესული იშიშვლა ბასრი
285 და შეუტია, მაგრამ სტაცა უკვე ლოდს ხელი
მხნე ენეასმა. ჩვენი დროის ორი კაციც კი
ძვრას ვერ უზამდა, ის კი მარტოც იქნევდა მჩატედ.
მაშინ თავდამსხმელს ლოდს დასცემდა გმირი ენეას
ზუჩში ან ფარში, მაგრამ რვალი იხსნიდა მოყმეს,
290 პელევსის ძე კი ორლესულით სულს ამოხდიდა,
რომ ეს მიწისმძვრელ პოსეიდონს არ შეენიშნა:
მყის უკვდავ ღმერთებს მიაგება სიტყვა ფრთიანი:
”ვა-ვაი! დარდი მსერავს სულდიდ ვაჟკაცის გამო!
მალე ენეას, განგმირული პელიდის მიერ,
295 ჰადესს იხილავს!
აპოლონის რჩევას უსმინა,
ეგ კი, უჭკუო, აწ თვითონაც ვერ იხსნის მოკვავს.
მაგრამ უცოდველს სხვისი ცოდვა რად დაეკისრა,
რატომ დაატყდა ჭირ-ვარამი, მძიმე სასჯელი?
საამო ზარაკს უზორავდა ხოლმე ზეციერთ!
300 ნება ვყოთ, ვიხსნათ სიკვდილისგან გმირი ენეას!
ალბათ, კრონიდი განრისხდება, როს აქილევსი
გმირს მოკლავს. მას კი უწერია სიცოცხლე ბედად,
რომ უშვილძიროდ ქველი მოდგმა არ გადაეგოს
305 მისგან ეყოლათ, ეს ვაჟკაციც უყვარს ძალიან.

დიდიხანია ზევსს სძულს მოდგმა პრიამოსისა.
აწ ენეასი ტროელების მეფე იქნება,
ისევე, როგორც ძენი მისნი და ძეთა ძენი”.

მიუგო ჰერამ დედოფალმა ხარისთვალეზამ:

310 ”მიწისმრყეველო. შენ განსაჯე გონებით შენით -
უნდა იხსნა, თუ ენეასი უნდა დაუთმო
პელიდს, რაც გინდა იყოს იგი სახელოვანი.
ჩვენ, ქალღმერთები, მუდამ მეც და პალას-ათენა
ფიცს ვდებთ ხოლმე გაუტეხელს უკვდავთ წინაშე,
315 რომ ტროელები აღარ ვიხსნათ განსაცდელისგან
იმ დროსაც, როცა ტროა, შმაგი ალით მთლიანად
აგიზგიზდება აქაველთა ხელით გზნებული”.

ჰერას ნათქვამზე პოსეიდონ მიწისმრყეველი
ბრძოლად ჩაება იქ, სად იდგა რვაის ჭახანი,

320 სად აქილევსი და ენეას ებრძოდნენ ერთურთს.
ვით ღმერთმა, სწრაფად პელევსის ძის თვალწინ მოჰფინა
მრუმე წყვილი და იფანი პელიონური
თვით ამოგლიჯა სულმაღალი ენეასის ფარს,
ჩუმიად დაუდო პელიდს ფეხთან, თვით ენეასი

325 მძლავრი ხელებით აიტაცა, შორს მოისროლა.
სპათა მრავალი მწკრივი, ცხენთა მრავალი რიგი
გადაიფრინა ენეასმა, ღმრთის გატყორცნილმა.
როს მიაღწია ბრძოლით მდუღარ ველის დასასრულს,
სადაც კავკონთა სპა თადარიგს იჭერდა ბრძოლის,

330 მიწისმრყეველი პოსეიდონ გამოეცხადა
და ანქისეს ძეს ასე უთხრა ფრთიანი სიტყვით:
”რომელმა ღმერთმა დაგაბრმავა და წაგაქეზა,
რომ პელევსის ძეს გაშმაგებულს შერკინებოდი?
შენზე მძლავრია, შენზე მეტად უყვართ უკვდავებს.

335 კვლავ რომ შეხვდე და შეეჩეხო, შმაგს მოერიდე,
თორემ ასცდები ბედისწერას, ჰადესს ეწვევი!
მეწინავეთა შორის ბრძოლა გმართებს უმიშრად:
აქაველთაგან ვერ წარგტაცებს ვერვინ მონაგარს!”

340 ასე დამოძღვრა და დატოვა გმირი ენეას.

იმწამს გაფანტა აქილევსის თვალთა წინაშე
ღმერთმა ღრუბელი ჯადოსნური. მიმოიხედა,
ამოიოხრა და გულში თქვა მრისხანე მოყმემ:
”ვაი ჩემს თავსა! ეს რა ნახა ჩემმა თვალეზმა

345 შუბი ფეხებთან მიგდია და კაცი არა ჩანს,
ვისაც ვესროლე მოწადინემ მისი მოკვლისა!
ეტყობა, უყვართ ენეასი უკვდავ ღვთაებებს!
მე კი მეგონა, იჩემებდა უკვდავთ სიყვარულს.

გზაც იქით ჰქონდეს ! ვერ გაბედავს კვლავ წინ აღმიდგეს.
350 ახლა სიხარულს ვერც დამალავს, რომ გადამირჩა.
ვისწრაფოთ, მეზრდოლ დანაელთა სპანი აღვაგზნოთ,
მტერს შევერკინოთ, გამოვცადოთ სხვა ტროელებიც!”

თქვა და მიიჭრა რაზმთან გმირი წასაქეზებლად:
”ტროელთ შორი-შორს ნუ მოუვლით, აქაველებო!
355 კაცი კაცს შეხვდეს ერთი-ერთზე, ბრძოლა არ შეწყდეს!
მე მარტო მიჭირს, თუმც კი ძალა მომდგავს გმირული,
ამდენ მეომარს გარს ვუარო და გავუმკლავდე!
ვერცა არესი, თუმც ღმერთია, ვერც თვით ათენა
ასე უღეველ ლაშქარს ბრძოლით ვერ მოივლიან!
360 რაც შემძლია ამ მხარ-მკლავით და სიჩაუქით,
არ შევყოვნდები, ვფიქრობ, ძალაც არ გამეცლება.
გავჭრი, გავაპობ ტროელთ რიგებს, გულმხიარული
ვერვინ დარჩება აქილევსის შუბთან შეხვედრით!”

მეზრდოლებს ასე ამხნეებდა, ხოლო ჰექტორი
365 ტროელთ უხმოზდა, იქადოდა პელიდთან შეხლას:
”გმირნო ტროელნო! ნუ შეგაკრთობთ პელიონი.
სიტყვით თვით უკვდავ ღმერთებს როდი შევეპუები,
საქმით - ძნელია, ღმერთთან კაცი რას მოვა მართლაც!
ვერც აქილევსი შეასრულებს რაც თქვა, ყველაფერს.
370 ზოგს რასმე შეძლებს, ზოგს დიახაც ვეღარ აუვა.
პელიდს ცეცხლივით უჭრის მკლავი, სული აქვს რკინის!”
ასე თქვა.

რისხვით ტროელებმა შემართეს შუბნი,
გული აენტოთ სიმამაცით, დასცხეს ყიჟინა,
375 ჰექტორს მიმართა სხივოსანმა აპოლონ ღმერთმა:
”ჯერ ნუ გაბედავ შერკინებას გმირ აქილევსთან.
ნუ გაეცლები მეზრდოლთ მწკრივს, რომ შორიდანაც
შუბით არ მოგწვდეს, ან ახლოდან ხმლით არ აგჩეხოს”.
ჰექტორი ისევ ჩაიძირა სპათა ტალღაში,

380 როს გულმთრთოლვარემ მოისმინა ღაღადი ღმერთის.
მყისვე ტროელებს აქილევსი სულით ძლიერი
შეხვდა ყიჟინით, ოტრინტიდი იფიტიონი
დასცა პირველი, მეთაური მამაცთა რაზმის.

ნიმფამ ოტრინტევსს, ქალაქთმნგრეველს შესძინა იგი
385 ჰიდეს სოფელში, ქედთოვლიან ტმოლოსის ახლოს.
შეხვდა ღმრთეებრი აქილევსი მისკენ გამოჭრილს,
შუბი აძგერა, თავისქალა შუა გაუპო.

ზათქით დასცა და დააქვეყნა, შესძახა გმირმა:
”ოტრინტევსის ძევ, კაცთა შორის უსაზარლესო!
390 აქ სულსა ღაფავ, სამშობლო კი შორს დაგრჩენია -
გიგაიეს ტბის ახლოს, სადაც ზვრები გეგულვის

მამისეული, ჰილოსის და ჰერმოსის პირას!”
 ასე თქვა გმირმა.
 მყის წყვდიადმა დაუვსო თვალი
 მოკლულს და თვლებით გადათქერეს გვამი ცხენებმა,
 395 გზად გახირული.
 აქილევსმა გმირ დემოლეონტს,
 ანტენორის ძეს, უსასტიკეს მოასპარეზეს,
 შუბით ჩაჩქანი დაულეწა და საფეთქელი,
 რვალის საღაწვემ ვერ უშველა, შიგ გააღწია
 სპილენძმა, ძვალი დაუმსხვრია, თავისქალაში
 400 ტვინი და სისხლი ააჩქეფა, სძლია თავდამსხმელს.
 ჰიპოდამანტი რომ ჩამოხტა მის წინ ეტლიდან
 და ჩაუქროლა, ბეჭებს შუა განგმირა შუბით.
 მოყმეს სულთმოზრდავს შემზარავი გმინვა აღმოხდა,
 ვით ჰელიკონელ უფლის მსხვერპლად შეწირულ მოზვერს,
 405 საკურთხეველთან ძალით მიგვრილს ღმერთის საამოდ.
 გმინვა აღმოხდა და სხეულიც დატოვა სულმა.
 შუბით გაიჭრა ღვთის ნაზარდი პოლიდორისკენ -
 პრიამეს ძისკენ. ომში წასვლად არ ერთმოზოდა
 მოხუცს მრავალთა ძეთა შორის ყრმა უმრწემესი,
 410 უსაყვარლესი.
 ველზე ვერვინ სჯობდა სისწრაფით.
 ბალღურ სიციტით და სიმარდის ფუჭი იმედით
 დაჰქროდა სპათა შორის, სანამ სულს ამოხდიდნენ.
 ყმაწვილს ფეხმარდმა აქილევსმა, მის წინ ჩაქროლილს,
 ზურგში უწვდინა ბასრი შუბი, სად ოქროს კავით
 415 იყო შეკრული წელსარტყამი, ორმაგ ჯავშანში
 მეორე მხარეს გააღწია ბასრმა ოროლმა.
 შეჰკვივლა, მუხლი მოეკვეთა. თვალთ დაუბნელდა.
 ხელით მიიკრა ქედმოხრილმა წელზე ნაწლავნი.
 ჰექტორმა როგორც კი შენიშნა, რომ პოლიდოროსს
 420 ხელში ნაწლავნი ჩაებლუჯა სისხლიან ველზე,
 თვალთ დაუბნელდა, უკვე აღარ შეეძლო მისგან
 შორს ყოფილიყო. გამოიჭრა აქილევსისკენ
 ცეცხლის ალივით შუქმოსილი, შუბშემართული.
 თვალი რომ მოჰკრა აქილევსმა, ლხენით შესძახა:
 425 ”აჰა, ის კაციც, ჩემი გული ვინც გადასერა!
 ჩემი ძვირფასი მოძმის მკვლელი! მომეშვა გულზე,
 ამიერიდან რაკი ერთურთს ზურგს არ შევაქცევთ!”
 ასე ბრძანა და მიეგება მძვინვარედ ჰექტორს:
 ”თუ ახლოს მოხვალ, ავბედით ზღურბლს მოიახლოვებ!”

430 მას შეუკრთომლად ჰრქვა ჰექტორმა ზუჩმოელვარემ:
 ”პალევსის ძეო! ფუჭ სიტყვებით ნუ გაქვს იმედი
 ჩვილი ბალღვით დამაშინო!

მეც ხომ იოლად
ძალმიძს ვთქვა სიტყვა დამცინავი და თავხედური.
ვიცი, რაოდენ ძლიერიც ხარ, მე - რარიც სუსტი.
435 მაგრამ იციან ყოვლის შემძლე ღმერთებმა უკეთ,
ამაყ სულს როგორ ამოგართმევ შენზე უძლური -
აგერ, ამ შუბით, შუბისწვერი მაქვს წამახული!

თქვა და ძალუმად მოიქნია, მაგრამ ათენამ
სულის შებერვით უკუაგდო ბასრი ოროლი,
440 უკან ღვთაებრივ გმირ ჰექტორთან შუბი მოფრინდა
და მის ფეხებთან დაენარცხა. ხოლო აქილევს
გულაგზნებული, მოყიჟინე, მოუთმენელი
მიეჭრა ჰექტორს.

აპოლონმა იხსნა ვაჟკაცი
უმაღ, ვით ღმერთმა, გმირს წყვდიადი შემოახვია.
445 სამგზის დაესხა თავს ფეხმარდი გმირი აქილევს,
სამგზის გააპო მძიმე შუბით მხოლოდ წყვდიადი.
მაგრამ მეოთხედ რომ მოვარდა, ვით დაიმონი,
მაშინ შეჰყვირა ფრთიან სიტყვით მაუწყებელმა:
”კვლავ გაექეცი სიკვდილს, ძაღლო! სწორედ თავს გადგა
450 სიკვდილი, მაგრამ ისევ გიხსნა აპოლონ ღმერთმა!
ლოცულობ, ვიდრე მოსისინე ისრებს იხილავ!
კვლავ შეგეყრები, გავსწორდებით მაშინდა მაინც,
თუ ღმერთთა შორის დამრჩენია შემწე, მფარველი!
ახლა კი ტროელთ დაცავლეწავ, საცა მივწვდები!”

455 თქვა და იმავ წამს ყელში ჩასცა დრიოპოსს შუბი.
მის წინ ბარბაცით ყრმა დაემხო. თავი ანება
და მყის დემუქოსს ფილეტორიდს გაუპო მუხლი,
შუბი აძგერა, შეაჩერა სწრაფად მსრბოლელი,
შემდეგ აჩეხა, ამოართვა სული მახვილით.

460 ბიანტის ძენი -დარდანოს და ლაოგონოსი
მოაგელვებდნენ ეტლს.

ორივე ძირს დაანარცხა -
პირველს შუბი ჰკრა, მეორეს ხმლით მოულო ბოლო.
ალასტორის ძე ტროსი ვაჟკაცს მუხლთ მოეხვია,
განა რა არის - შემბრალოს, ტყვედ მიგულოსო.
465 ვინძლო, ფიქრობდა, არ მომკლავსო ტოლი თანატოლს,
ეჰ, უგუნური! რა იცოდა, რომ შეწყალებას
ამაოდ სთხოვდა. მის წინაშე ყრმა იდგა უთნო
და არა სათნო!

მუხლზე ხელით სწვდა და უნდოდა
შევედრებოდა, მაგრამ ღვიძლში მყის სატევარი
470 ბოლომდე ჩასცეს, სისხლი მკერდში ქაფად აჩქეფდა
და სულთმოზრმავის თვალს წყვდიადი გადაეფარა.

ხოლო პელიდი მულიონთან მიიჭრა მყისვე,
 ყურში სცა შუბი, მეორე მხრივ გავიდა წვერი.
 შემდეგ ექეკლოსს, აგენორის ძეს თავისქალა
 475 შუა გაუპო ორლესულით გრძელვადიანით.
 სისხლმა გაათბო, გაახურა ხმალი. ექეკლოსს
 თვალი დაუვსო სიკვდილმა და საზარმა წერამ.
 დეკალიონი სძლია; მოყმეს მოხრილ იდაყვთან
 სადაც ძარღვები იბურცება, ხელი გაუპო
 480 ბასრმა ოროლმა, მოეჩვენა უმწეოდ მკლავი,
 იგრძნო სიკვდილის სიახლოვე,
 თავი მოსხიპეს,
 რვალის ჩაჩქანი შეტორტმანდა, აჩეხილ ძვლიდან
 ტვინი დაინთხა, ძირს დაემხო უთავო გვამი.
 არ დააყოვნა, პეირევსის ძეს რიგმოსს მისწვდა,
 485 ნაყოფიერი თრაკიიდან ტროაში მოსულს,
 ოროლი ჩასცა, ჩაიძირა მუცელში რვალი,
 მოყმე ეტლიდან ჩამოვარდა. არეითოსს,
 ცხენნი რომ უკან მოაბრუნა, მხარში ჰკრა შუბი,
 ისიც დაამხო. შიშით გვერდზე გახტნენ ცხენები.
 490 როგორ მძვინვარებს საშინელი ხანძარი ტევრში,
 მთების ფერდობზე და გიზგიზებს ტყე უსიერი,
 გრიგალი გრგვინავს, ყოვლის შთანთქმელ ალს აბრიალებს,
 ისე დაჰქროდა გმირი შუბით, ვით დაიმონი.
 სდევდა, ჩეხავდა, ირწყვებოდა სისხლით მინდორი.
 495 შუბლმაგარ ხარებს რომ შეაბამს კევრში სოფლელი,
 ფართოდ გადაშლილ და მოთეთრო ქერის კალოზე,
 სწრაფად იფშხვნება თავთუხები ხარის ფერხთა ქვეშ.
 ასევ ფლოქვებდაჭედილი გმირის ცხენები
 თქერავდნენ გვამებს, ფარს და ჩაჩქნებს, სისხლმა შეღება
 500 სპილენძის ღერძიც და მაღალი კამარაც ეტლის.
 ვით წვიმის შხეფი, ცხენთა ფლოქვებს, გამმაგებულ თვლებს
 სისხლი სწყდებოდა წინწკლებივით.
 დიდება სურდა
 მამაც აქილევსს და მკლავს სისხლით ღებავდა წითლად.

ქება ოცდამეერთე

ბრძოლა მდინარის ნაპირებთან

ის იყო, ფონი დაიგულეს ვერცხლისტალდიან
 ქსანთოს-მდინარის, ზევსის მიერ უკვდავად ქმნილის,
 რომ შუა გაჭრა მტრის სპა გმირმა, ზოგი განდევნა

- ციხისკენ იმ გზით, საიდანაც აქაველები
 5 წინდლით ილტვოდნენ, მძვინვარებდა ოდეს ჰექტორი.
 სპა აირია, ხოლო ჰერა ღამის უკუნით
 გზას უღობავდა ტროელთ. სხვები ქსანთოსს მიაწყდნენ
 ვერცხლისტალღიანს, მოდუდუნეს, ღრმასა და მდორეს,
 წყალში ჩაცვივდნენ, აშხეფებდნენ წინწკლებს ხმაურით,
 10 ქშოდა ირგვლივ არე-მარე, ზრინვით ჩამხტარნი
 ტალღის დგაფუნით ტრიალებდნენ ფიცხელ მორევში.
 როგორც წნორები მოსწყდებიან აალებულნი
 მდინარის ნაპირს, ხანძარი რომ აგიზგიზდება,
 ათრთოლებულნი ტკაცა-ტკუცით ცვივიან წყალში,
 15 ისე მიაწყდა მოგუგუნე მდინარის მორევს
 აქილევსისგან ოტებული ცხენი თუ კაცი.
 გმირმა ღმრთეებრმა წყლის ნაპირას დატოვა შუბი,
 ჟოლოს ტოტს ჩაჰყვა მდინარეში ვით დაიმონი,
 მახვილი ეპყრა, განეზრახა საზარი საქმე.
 20 დაიწყო ჩეხვა, საშინელი გმინვა გაისმა
 ხმლით განგმირულთა, შეიღება მდინარე სისხლით.
 როგორც ხარბ დელფინს გაურბიან წვრილ-წვრილი თევზნი
 და მყუდრო ყურეს ესწრაფვიან შიშით დამფრთხალნი,
 ის კი მსუნაგად ყველას სანსლავს, ვისაც მიასწრებს,
 25 ასე ტროელნიც ჰკვეთდნენ ტალღებს, ციცაბო ნაპირს
 ეკვროდნენ შიშით. როს დააწყდა გმირს მხარ-მკლავები
 ჟლეტით და ჩეხვით, ტყვედ ჩაიგდო თორმეტი მოყმე,
 რომ მენეტიდის სიკვდილისთვის შური ეძია.
 გამოათრია ტალღებიდან შეძრულნი შიშით,
 30 ვით შვლის ნუკრები და ზურგს უკან შეუკრა ხელნი
 ღვედებით, დაწულ ქიტონზე რომ თვით ჰქონდა ხოლმე.
 ხომალდებისკენ წასაყვანად მისცა მეგობრებს.
 თვით კვლავ გაიჭრა მოწადინე მტრის ხოცვა-ჟლეტის.
 პრიამოსის ძეს, ახალგაზრდა ლიკაონს შეხვედა,
 35 ამოსულიყო ლიკაონი მდინარის პირზე.
 ერთხელ პელიდმა მამისეულ მტილიდან ღამით
 გამოიტაცა მოყმე საწყლად აყვირებული.
 იქ რვალთ თლიდა ეტლის თვლებად ლელვის ნორჩ ტოტებს,
 როს თავს დაატყდა ცოდო-ბრალი - თვით აქილევსი!
 40 ლემნოსს გაგზავნა სწრაფი გემით და იქ გაყიდა:
 იესონიდმა შეაძლია საზღაო დიდძალი,
 ხოლო იქიდან ჰეტონმა, იმბროსის მეფემ,
 გამოისყიდა და გაგზავნა წმინდა არისბეს.
 ბოლოს გაიქცა, დაუბრუნდა სახლს მამისეულს.
 45 ილხინა მოყმემ თერთმეტი დღე შინაურებთან
 ტყვეობის შემდეგ. მეთორმეტე დღეს ღმერთმა ისევ
 ხელში ჩაუგდო პელიდს, ვისაც ბედად ეწერა
 სული, ჰადესის არ მოსურნე, ამოერთმია.

- როგორც კი თვალი მოჰკრა შიშველს ძეს პრიამოსის,
 50 უფარ-შიმშეროდ დაუშობოდ წყლიდან ამოსულს,
 ყველაფერი რომ მიუყრია, დაღლილობისგან
 ოფლი სდენია და მუხლები ათრთოლებია,
 გაცეცხლდა აქილევსმა შესძახა რისხვით:
 ”ვა-ვაი! ეს რა სასწაული ნახა თვალეზმა!
- 55 ალბათ, ტროელნი, ვინც ბრძოლაში მე თვით მომიკლავს,
 კვლავ აღდგებიან, გაცდებიან წყვდიადს ქვეშეთის,
 თუკი ეს კაციც დამიბრუნდა! შავ დღეს გაექცა
 კუნძულ ლემნოსზე გაყიდული, ვერც წყლის მორევმა
 დააკლო რამე, არვის რომ არ ინდობს ხოლმე!
- 60 მაგრამ დე ახლა იგრძნოს წვერი ჩემი შუბისა,
 მინდა ვნახო და დავირწმუნო გული ერთხელაც:
 ნუთუ იქიდან დაბრუნდება, სადაც ჩაიკრავს
 მიწა-მშობელი, მასზე მძლავრთა შემკავებელი?!”
 მოყმე აქილევსს ცოცხალ-მკვდარი მიუახლოვდა,
- 65 მზად იყო, ფეხზე მოხვეოდა. ვერ იტყვის ენა,
 თუ როგორც სურდა ასცდენოდა შავ ბედისწერას.
 შუბი შემართა აქილევსმა, ტყორცნა მზად იყო,
 მაგრამ ჭაბუკმა მოირბინა, მიწას განრთხმული
 ფერხთ მოეხვია. მოზუზუნე შუბი ზურგს უკან
- 70 მიწას ჩაეჭდო, აცახცახდა სისხლის მწყურვალი.
 მავედრებელი მოხვეოდა პელიდის მუხლებს,
 და ცალი ხელით აქილევსის შუბს ჩაფრენოდა,
 ეხვეწებოდა, მიმართავდა ფრთიანი სიტყვით:
 ”შენ მუხლს ვეხვევი, ო, აქილევს, იყავ მოწყალე!
- 75 ზევსის ნაზარდო, ვით მლოცველი, გესასოები!
 გახსოვს, დამატკბე ლმობიერად დემეტრეს ძღვენით
 იმ დღეს, როს მამის წალკოტიდან ტყვედ წამიყვანე?
 შემდეგ გამყიდე, დამაშორე მამას და ძმებსაც
 და ლემნოსის ტყვემ ფასად ასი ზროხა გარგუნე.
- 80 ახლა სამმაგი ფასი გელის! მინათბს მხოლოდ
 მეთორმეტე დღე, რაც ვეწვიე ისევ ილიონს.
 ბევრი ვეწამე. . . შემახვედრა კვლავ შენთან ბედმა!
 ჩანს, ვძულვარ კრონიდს, ხელმეორედ რაკილა შენთან
 მოსვლა მარგუნა! ლაოთოემ, მოხუც ალტოსის
- 85 ასულმა მშობა მე, საწუთრომოსწრაფებული.
 ომისმოყვარე ლელეგებზე მეფობს ალტოსი,
 ფლობს სატნიონის პირას ქალაქს - ბჭემალალ პედასს,
 მისი ასული ერთ-ერთ ცოლად ესვა პრიამოსს.
 ორი მე ჰყავდა, ორივ შენი წერა გამხდარა!
- 90 ჩემი ძმა უკვე შემოგაკვდა მეწინავეთა
 შორის - ოროლით, ღვთაებრივი პოლიდოროსი.
 მეც არ ამცდება შავი ბედი, ვიცი, შენს ხელებს
 ვერ გავექცევი, რაკი წილად მხვდა ეს შეხვედრა!

სხვა სიტყვას გეტყვი. გამიგონე, ნუ მომკლავ ღვარძლით:
95 დედის წიაღით ძმად ჰექტორი არ მეგულემა,
ვინც შენ წაგართვა მეგობარი კეთილშობილი!”

თავს აბრალედა პრიამოსის ვაჟი აქილევეს,
მაგრამ მოესმა სიტყვა მკაცრი, დაუნდობელი:
”ნუ გამაგონებ გამოსასყიდს, გონსგადასულო!
100 სანამ პატროკლე ნეტარებდა დღის ბრწყინვალეობით,
მეამებოდა პატიება ტროელ მოყმეთა.
ბევრი ტყვე მყავდა, საზღაურიც ბევრი მივიღე,
ახლა კი არვის შევიბრალებ, უკეთუ ღმერთი
ვინმეს მარგუნებს ილიონის გალაგნის ახლოს.
105 სიკვდილი - ყველას, მეტადრე კი პრიამოსის ძეთ!
შენც - ჩემო კარგო! ნეტავ ამდენს რატომ ქვითინებ?
მოკვდა პატროკლე, შენზე ბევრად ქველი მოკვდავი!
შემხედე, მეც ხომ ლამაზი ვარ და დიდებული,
განთქმულ მამის შვილს დედად მივის თვითონ ქალღმერთი!
110 მაგრამ მეც სიკვდილს, ბედისწერას ვერ გავექცევი.
დილას მომკითხავს, მიმწუხრისას, ან დღისით სულაც,
ბრძოლაში მტერი ამომართმევს სულს დაუნდობლად,
ან შუბით მომსპობს, ან მშვილდიდან- ფრთიანი ისრით”.

ეს რომ თქვა, ჭაბუკს აუთრთოლდა გული, სახსრები,
115 შუბს ხელი უშვა მოცახცახემ და ჩაიკეცა.
პელიდმაც მაშინ მეყსეულად იშიშვლა დაშნა,
ყელში ჩასცა და გაატარა შიგნით ვადამდე,
ბოლომდე ჩაფლა. . . შავ მიწაზე პირქვე დაემხო
მოყმე და მიწას მიეშხეფა სისხლი მჩქეფარე.
120 ფერხთ ხელი სტაცა, მდინარეში ისროლა გვამი
და დასცინოდა აქილევესი ფრთიანი სიტყვით:
”აჰა, თევზებთან განისვენე! ხარბად იარას
მიესევინა! სარეცელზე ვერ დაგდებს დედა,
რომ დაგიტიროს! სკამანდროსის მოგივლის ახლა!
125 ტალღით ზღვის წიაღს გაგაყოლებს უკიდევანოს.
თევზი, ტალღებში მოთამაშე, ამოცურდება,
რომ მოტივტივე ლიკაონის სხეულით გაძღეს.
ასე ვიქნებით, სანამ ტროას მოვუღებთ ბოლოს,
თქვენ - ოტებულნი, მე - ოტებულთ იავარმქმნელი.
130 ვერ გიხსნით ტალღა ვერცხლისფერი მძლავრი მდინარის,
გინდაც, ვით წინათ, ახლც უძღვნათ ხარი ურიცხვი.
ახლაც ტალღებში ცოცხლად ცხენნი შმაგნი, ფიცხელნი
შერეკეთ, სიკვდილს მაინც ვერვინ გადაურჩება,
მიზღავთ პატროკლეს და აქაველთ გაქელვისათვის,
135 უჩემოდ ბრძოლით რომ აჩეხეთ შავ ხომალდებთან!”

ასე ამბობდა, განარისხა შმაგი მდინარე.
 იმას ფიქრობდა, მძვინვარება როგორ დაეცხრო
 აქილევსისა და ვით ეხსნა ტროელთ ლაშქარი.
 პელიდმა შუბი მოიღერა, ასტეროპეოსს
 140 მიეჭრა იგი, ანთებული მოკვლის წადილით,
 პელეგონის ძეს. აქსიოსმა, მდორე დმინარემ
 პერიბოიას ჩაუსახა იგი, როს ეტრფო
 აკესამენოს მეფის უფროს ასულს მშვენიერს.
 მისკენ მიქროდა, როცა გმირი ღრმა მდინარიდან
 145 შესაგებებლად ორი შუბით გამოემართა.
 მოყმეს ქსანოთის აქეზებდა, განრისხებული
 ფართო მორევში ჩახოცილი გმირების გამო.
 როგორც კი ერთურთს მებრძოლები მიუახლოვდნენ,
 შესძახა გმირმა აქილევსმა თავდაპირველად:
 150 "ვინა ხარ, კაცო, შერკინებას რომ ბედავ ჩემთან?
 ჩემი გამოცდა მხოლოდ ბედკრულ შვილთა ხვედრია!"

მას უპასუხა მამაცმა ძემ პელეგონისა:
 პელევსის ძეო, სულზვიადო, მოდგმას რად მკითხავ?
 ვერ შორეული, ნაყოფიერ პეონიიდან -
 155 გრძელშუბიანთა პეონთ მეფე. თერთმეტი დილა
 გამთენებია, რაც ვეწვიე ქალაქ ილიონს.
 წინაპრად მივის აქსიოსი მდორედ მდინარე,
 წყალმშვენიერი აქსიოსი, მომრწყველი მიწის.
 მან შვა პელეგონ. მას, შუბოსანს, მე გავჩენივარ.
 160 მაგრამ, აქილევს, კმარა, ერთურთს შევებათ, გმირო!"

ქადილით უთხრა. და შემართა მძლე აქილევსმა
 პელიონური იფნის შუბი. მაგრამ ორივე
 ოროლი სტყორცნა ორ-ორ შუბით მებრძოლმა მტერმა.
 ერთი ფარს მოხვდა, თუმცა, შიგნით ვერ შეაღწია,
 165 ოქრომ, ღვთაების ნაჩუქარმა, დააცხრო იგი.
 მეორე შუბმა გაუქროლა მოყმეს იდაყვთან,
 ხელი გაკენწლა, ამოხეთქა სისხლმა, ზურგს უკან
 დაეჭდო შუბი, კაცის თეთრი ხორცის მოსურნე.
 შემდეგ წრფივმფრენი იფნის შუბი სტყორცნა პელიდმა
 170 ასტეროპეოსს, ადგზნებულმა მოკვლის სურვილით.
 ვერ მოახვედრა, წყლის ნაპირად ჩეჭდო შუბი
 უზარმაზარი, სანახევროდ ჩაიფლო კიდეც.
 მყისვე პელიდმა ქარქაშიდან იშიშვლა ხმალი,
 ჯიქურ მიიჭრა, მტერი ამ დროს იფანს ამაოდ
 175 ეჭიდებოდა, ამოდრობა ეწადა მისი:
 სამჯერ შეძრა და სამივეჯერ არ ეყო ძალა,
 კლდეს ვერ მოგლიჯა.
 მეოთხეჯერ დაეჯაჯგურა

- მომაკვდინებელ იფანს ძირში გადასატეხად.
მაგრამ პელიდმა თავხედს სული ხმლით ამოართვა,
180 შიგ ჭიპში ჩასცო ორლესული და ნაწლავები დააყრევინა.
თვალნი მოყმეს ახროტინებულს
ამოულამა კუნაპეტმან სიკვდილისამან.
ბექთარსა ხსნიდა აქილევსი, ძლევით ზვაობდა:
”მიწაზე იწექ! გიმძიმს ბრძოლა ზევსის ძეებთან,
185 თუმც კი შვილი ხარ უდიდესი მდინარის ღმერთის!
შენ თუ წყალუხვი ნაკადისგან შობით ამაყოფ,
მე განმადიდებს ზევსის მოდგმა - უკვდავთ მეუფის.
სიცოცხლე მიძღვნა მირმიდონელთ მეფემ პელევსმა,
ძემ ეაკესი, ხოლო ზევსმა შვა თვით ეაკე.
190 ზღვად ლტოლვილ ნაკადს რამდენადაც აჭარბებს ზევსი,
იმდენად ზევსის ძე მძლავრია მდინარის ძეზე!
აქ, შენს წინაშე მდინარეა, აბა, გიმველოს!
მაგრამ არ ძალუმს არვის ბრძოლა კრონიონ ზევსთან.
აქელოიოს ვერ გაბედავს ზევსს შეერკინოს,
195 ვერც ჭადარა ოკეანე უკიდევანო,
ვისგანაც მოდის მოჩუხჩუხე ყველა მდინარე,
რუ, ნაკადული, ჭა და წყარო, ზღვაცა ყოველი.
ისიც ცახცახებს ყოვლისშემძლე ზევსის წინაშე,
როს ოლიმპოდან დაიქუცებს ელვა და მეხი”.
- 200 თქვა და კაჟიან ნაპირიდან ააძრო შუბი.
მტვერში დატოვა მტერი, სული რომ ამოართვა,
გადაუარა ამღვრეულამ წყალმა უბედურს.
ირგვლივ თევზები აფუთფუთდნენ და გველთევზები,
ღვიძლსა სწიწკნიდნენ გამოშიგნულს, ხარზად ყლაპავდნენ.
- 205 გამოედევნა გმირი მხედარ პეონიელებს:
პელიდს მდინარის ნაპირიდან გაექცა მტერი,
როცა იხილა, რომ დაეცა ძლიერი მოყმე,
ძლეული გმირი აქილევსის ხმლით და მარჯვენით.
მოკლა მიდონი, თერსილოქოს, ასტიპილოსი,
210 თრასიოს, მნეოს, აინიოს და ოფელესტე.
მრავალს დასცემდა კიდევ პეონს მძლე აქილევსი,
რომ თვით მდინარეს მრისხანება არ მორეოდა,
ღრმა მორევიდან ამოსძახა ღმერთმა აქილესს:
”ძალაც გერჩის და საშინელი საქმეც გიქნია,
215 ყველა კაცს სჯობნი, შენ გშველიან მუდამ ღმერთებიც.
თუ ზევსმა გიძღვნა სასიკვდილოდ ყველა ტროელი,
ჩემგან გარეკე, იმპვინვარე შორს მინდორ-ველზე,
კაცთა გვამებით ნუ გამივსე კამკამა წყლები.
მე აღარ ძალმძის ღვთაებრივ ზღვას ტალღები შევრთო,
220 გვამმა გაჭედა შესართავი! კვლავ, ვით სიკვდილი!
შეჩერდა! როგორ გამოაცე, მამაცთა მწყემსო!”

მყისვე მიუგო აქილევსმა, გმირმა ფეხმარდმა:
”ისე ვიქმ, ვით თქვი, ო, სკამანდროს, ზევსის ნაზარდო!
შევწყვეტ მათს მუსვრას, მაგრამ მაშინ, როცა ზვიადებს
225 კოშკს მივასრისავ, როს გამოვცდი ჰეტორის ძალას
და ან მე მოვკლავ ან კადნიერს თვით შევაკვდები”.

ასე თქვა. ტროელთ გამოენთო, ვით დაიმონი.
ღრმა მორევინდა შეღალადა ღმერთმა აპოლონს:
”ვა-ვაი! ვერცხლისმშვილდოსანო, ზევსის ბრძანებას
230 რად არ ასრულებ, ზევსის ძეო? მან ხომ ისურვა
იცავდე ტროელთ გამუდმებით, სანამ დაისი
დაეშვება და ველს ბორცვიანს ჩრდილი დაფარავს”.

ასე თქვა. ხოლო აქილევს ციცაბო ნაპირს
235 მოსწყდა, მორევში გაერია. ტალღა ადულდა
ძირის-ძირამდე, გააქანა ტროელთ გვამები
(პელიდს ცხედრებით ამოევსო წიაღი წლისა).
ველზე გაყარა, ვით მოზვერმა აღმუვლებულმა.
ცოცხლები მღვიმეს შეფარვოდნენ, მათს წინ მდინარის
აგორებული ზვირთი ზვირთზე გადადიოდა.

240 მძლე აქილევსის წინ კი ღელვა ატყდა საზარი.
ეხეთქებოდნენ გმირს ტალღები ფეხზე და ფარზე,
თავს უკვე ველარ იმაგრებდა, წნორს ჩაეჭიდა,
წინ გადმოწოლილს, ფესვიანა მოუწდა ძეწნა,
ჩამოიყოლა მიწის კიდე, ხშირი შტოებით

245 წყალზე გადაწვა, მდინარეზე გადაიხიდა.
ანაზდეულად მორევიდან ამოხტა გმირი,
შეშინებული ყრმა ფეხმარდი ველზე გარბოდა,
მაგრამ არც ღმერთი დარიდა, მისდევდა უკნა
და შავთავიან ზვირთსა სცემდა, რათა დაეცხრო

250 სიფიცხე გმირის და მით ეხსნა ძენი ტროელთა.
პელიდი გასცდა შუბის სატყორც მანძილზე ტალღას.
ისე მიქროდა, ვით არწივი შავფრთებიანი,
ყველაზე მძლავრი, უსწრაფესი ფრთოსანთ შორის.
სწორედ მას ჰგავდა. იარაღის ელვარე რვალი

255 მკერდზე საშინლად ჟღრიალებდა. წყალს გაურბოდა
და გმირის კვალზე ტრიალებდა ღმულით ტალღა.
გლახკაცს წყაროდან წყალუხვიდან ბაღში რომ გაჰყავს
არხი ხეხილის მოსარწყავად, ნორჩი ჯეჯილის,
თოხს მოუმარჯვებს ქვა-ღორღისგან თხრილს ასუფთავებს,

260 თან მისდევს წყალი და ქვეშ წვრილი ხვინჭა და ხრეში
მიხრიალებენ. რუ ჩუხჩუხებს აჩქარებული,
გარბის დაღმართზე და გლახკაცსაც ასწრებს რაკრაკით . . .
ასე მისდევდა პელიდს ზვირთი შავთავიანი,

რაგინდაც სწრაფი ყოფილიყო: ღმერთს ვინ აჯობებს!
 265 რამდენჯერ სცადა აქილევსმა მედგრად შედგომა,
 ვინძლო ენახა, ყველა ღმერთი ხომ არ მდევნისო!
 თავს სამტროდ ხომ არ დამქცევია სულაც ზეცაო!
 რამდენჯერ ზვირთი მდინარისა, ზევსის ნაჟური,
 ზემოდან მხრებზე გადაემსხვრა! ელდანაკრავი
 270 მაღლა ხტებოდა, მაგრამ ტალღა ბორკავდა ფეხებს,
 უტყლამუნებდა და აცლიდა მიწას ტერფიდან.
 ბოლოს შეჰყვირა პელიდმა და შეხედა ზეცას:
 ”ზევსო მამაო! ნუთუ არ მყავს ღმერთი მოწყალე,
 რომ წყლისგან მიხსნას? ავიტანდი მე სხვას ყველაფერს.
 275 მაგრამ ვის ვყვედრი? ვის ვაბრალებ ზეციერთ შორის?
 მე ხომ მაცდუნა სანუკვარმა დედამ, ოცნებით
 მაცნობა ბედი - აბჯროსანთა ტროელთა ბჭესთან
 მხოლოდ ისარი აპოლონის თუ გძლევსო ბოლოს.
 რატომ ჰექტორმა არ გამგმირა უძლიერესმა,
 280 მამაცს მოკლავდა და მამაცი იამაყებდა!
 ახლა სიკვდილი უსახელო მარგუნა ბედმა:
 მდინარის ზვირთმა უნდა შთანმთქას, როგორც მელორე,
 გაცურვის მდომი რომ მოაშთო შმაგმა ნაკადმა!”

ასე თქვა და მყის ათენა და პოსეიდონი
 285 გამოეცხადნენ, მიიღეს რა იერი კაცთა.
 ხელი მოჰკიდეს ხელზე მოყმეს სანუგემებლად.
 პირველად უთხრა პოსეიდონ მიწისმრეველმა:
 ”ნუღარა ნაღვლობ, ნუღარაფერს ნუ გეშინია!
 ჩვენ ვართ ღმერთები, ზევსის ნებით შეგიერთდებით
 290 შემწედ, შემხიდედ ათენა და მე - პოსეიდონ!
 არ გიწერია მდინარეში დაღუპვა ბედად.
 მალე სიშმაგე დაუცხრება, შენ თვითონ ნახავ.
 ბრძნულ რჩევას მოგცემთ, მოგვისმინე, პელევსის ძეო:
 ხელს ნუ აიღებ ბრძოლასა და ხოცვა-ჟლეტაზე,
 295 სანამ ტროელებს არ შერეკავ ტროის ციხეში,
 ვინც გადარჩება. შემდეგ ჰექტორს სულს რომ ამოხდი,
 გემთან დაბრუნდი, მოგანიჭებ ნანატრ დიდებას!”

ასე უთხრეს და კვლავ უკვდავთა დასს დაუბრუნდნენ.
 იგი გაფრინდა ღმერთთა სიტყვით გამხნეებულნი.
 300 ველზე კი წყალი დაბრორილი მაღლა იწევდა,
 ზედ ტივტივებდა იარაღი, ლამაზ ჭაბუკთა
 მრავალი გვამი. მაღლა ხლტოდა მოყმე, მდინარის
 მძვინვარე ჩქერებს გაურბოდა, უკვე ნაკადი
 ვერ აკავებდა ძალმციმულს ათენას მიერ.
 305 მაგრამ სკამანდროს არ აცხრობდა რისხვას აქამდე,
 უფრო ცხარობდა, ზვირთი ზვირთზე აბორცვილიყო,

ღმერთმა ღმუილით შეღაღადა ბოლოს სიმონეტს:
 ”მიშველე, ძმაო, შენთან ერთად ამ კაცის ძალა
 უნდა დავთრგუნო, თორემ მალე პრიამეს ციხეს
 310 დაამხოვს იგი. ტროელთ ბრძოლის ძალა არ შესწევთ!
 მოდი, მომხედე, კალაპოტი აივსე ჩქერით
 მთის ნაკადულთა, ნაპირისკენ ტალღები დასძარ!
 ააბობოქრე მოგუგუნე ზვირთთა მორევი,
 ქვა და მორები! დაღლილ მოყმის მორევას შევძლებთ!
 315 ახლა იმარჯვებს და ბრძოლაში მძლეობს, ვით ღმერთი!
 მაგრამ ვერ იხსნის ვერც მშვენება, ვერც ძლიერება,
 ვერც იარაღი დიდებული, ლამში და ლაფში
 ჩაიდირება, შავი შლამი დაფარავს გმირსაც.
 ქვიშით ჩაგოზილს ირგვლივ ლოდებს შემოვუყორავ,
 320 მოყმის ძვლებსაც კი ვერ ნახავენ აქაველები,
 ისე იქნება დამარხული ლამგორის ძირას!
 ჰპოვებს აქ საფლავს, აქაველებს არ დასჭირდებათ
 ბორცვის აღმართვა და პატივის მიგება მისთვის!”

თქვა და დაესხა თავს აქილევსს გაშმაგებული,
 325 ღმუოდა, ქაფს, სისხლს და მოკლულთ გვამებს ანთხევდა.
 გაწითლებული იღვრებოდა ტალღა და ტალღა
 და ირგვლივ კედლად შემორტყმოდა გმირ პელიონს.
 შეჰკვივლა ჰერამ, შეეშინდა, ვაი თუ გმირი
 გააქანოსო მდინარებამ უფსკრულისაკენ.
 330 მყისვე ჰეფესტოს, საყვარელ ძეს, ასე მიმართა:
 ”ბრძოლად აღიძარ, მკელობელო, ო, შვილო ჩემო!
 შენ ღირსეულად შეგიძლია ქსანთოსს შეება.
 გადაედობე, გააჩაღე შთანმთქმელი ცეცხლი!
 მე კი მივდივარ, ზეფიროსი, ცივი ნოტოსი
 335 რომ ზღვისპირიდან წამოვშალო სასტიკ ქარიშხლად.
 ქარი თავს და თორნს გაურუჯავს სამულველ ტროელთ,
 ცეცხლს რომ ალაგზნებს. შენ ქსანთოსის სანაპიროსთან
 დაწვი ხეები, მცხუნვარება მოსდე მდინარეს.
 ტკბილი სიტყვებით ნუ მოლბება, ნურცა მუქარით,
 340 არ დაცხრეს შენი მგზნებარება, სანამ ძახილით
 მოგცემდე ნიშანს. მხოლოდ მაშინ დაშრიტე ცეცხლი”.

ასე თქვა. ცეცხლი გააღვივა მყისვე ჰეფესტომ.
 მინდორში გვამებს ჯერ მოედო და ხარბად ნთქავდა
 პელიდის მოკლულ ტროელების დახორგილ სხეულთ.
 345 ველი გამოშრა და შიშინით შეჩერდა წყალი.
 შემოდგომაზე ბორეასი წვიმით დანესტილ
 წალკოტს რომ აშრობს და გლახკაცის გულს რომ ახარებს,
 ისე გამოხმა ველი, გვამთა დაიწვა გორა.
 ღმერთმა მდინარეს მოჩახჩახე ალი შეუნთო:

350 მწვანე ტირიფი, ჟოლო, წნორი, ძეწნა და ძურწა,
 ცვრიანი ლოტოს, ნემსიყუნწა, ლერწმის ლერწები
 ილეწებოდნენ ლაწა-ლუწით, ცეცხლმოდებულნი.
 თევზნი გულადმა დაეხეთქნენ, ზოგმა კი მორევს,
 ზოგმა კამკამა ნაკადების სიღრმეს მიმართა.

355 კვლავ მძვინვარებდა ცეცხლოვანი ბრძენი ჰეფესტო.
 თვითონ მდინარე აბრიალდა და შეღაღადა:
 ”ვერა, ჰეფესტო, შენ ვერც ერთი ღმერთი ვერ გიძლებს!
 მე შენ არასდროს შეგებმები, ცეცხლისმფრქვეველო!
 მაკმარე! დაე, აქილევსმა დალევოს ციხე,

360 მე თავს ვანებებ მათს შულს, ტროელთ შეწევნა არ მსურს!”

ასე ამბობდა და იწვოდა. . . დულდა წყლის ჭავლი.
 ცეცხლზე შედგმული კარდალა რომ ათუხთუხდება,
 ადნობს მზინავ ქონს ბურვაკისა, გააქვს რაკრაკი,
 დულს და გადმოდულს, ხურს და ლელავს მგზნებარე ალზე.

365 ასე ხანძარმა აადულა ტალდა ქაფქაფა.
 დადგა მდინარე, ვერ დაიძრა, მცხუნვარე ძალამ
 დათრგუნა ღმერთის - ჰეფესტოსი. მყის მოზეიმე
 ჰერას მიმართა მახვეწარი, ფრთიანი სიტყვით:
 ”ჰერა! შენი ძე რად დაესხა მრისხანედ ნაკადს,
 370 რას მემართლება?
 მე არც ისე ვარ დამნაშავე,
 ვით რომელიმე სხვა ღვთაება, ტროელთ მფარველი!
 თუ შენ მიბრძანებ, მე მაშინვე დავშოშმინდები,
 ოღონდ დამეხსნას! შემოგფიცავ უკვდავთა ფიცით:
 სასტიკ ხვედრისგან არასოდეს დავიცავ ტროელთ,
 375 მაშინაც, როცა შმაგი ალით აგიზგიზდება
 აქაველთ ძეთა მუგუზლებით გზნებული ტროა!”

ეს რომ შეესმა თეთრხელება დედოფალ ჰერას,
 მყისვე ჰეფესტოსს, საყვარელ ძეს, შეეხმიანა:
 ”კმარა, ჰეფესტო! დაცხრი, ჩემო განთქმულო შვილო,

380 ასე უწყალოდ უკვდავს ნუ სჯი მოკვდავთა გამო”.
 ასე უბრძანა და ჰეფესტომ დაშრიტა ცეცხლი.
 უკან მდინარეს მიაშურა ლივლივით წყალმა.
 დაცხრა ქსანთოსის მძვინვარება, დაწყნარდა ორივე,
 მრისხანე ჰერამ დაამშვიდა შმაგი ღმერთები.

385 მაგრამ იფეთქა შულმა ამ დროს სხვა ღმერთთა შორის,
 განხეთქილებამ ააღელვა სული უკვდავთა.
 ატყდა განგაში. დედამიწამ ამოიგმინა,
 თითქოს ბარბითმაც შეარხია მაღალი ზეცა.
 ზევსსაც შეესმა ოლიმპოზე, გული ზეიმით

390 შეეძრა, როცა თვალი მოჰკრა ღმერთების ამბოხს,
 დიდხანს არ მდგარან უქმად, ერთურთს შეტაკებულნი:

იწყო არესმა, მოსდგა პალასს ფართამლეწველი,
სპილენძის შუბი მოუღერა და შეაგინა:

”თავხედო ბუზო! ზეციერთა მონუსხვა გწადის?

395 ზღვარი არა აქვს შენს სიბრიყვეს! რისვას არ იშლი!
გახსოვს ტიდიდის წაქეზება ჩემს დასაჭრელად -
დიმედესი? შენ თვითონა შუბს სტაცე ხელი,
ყველას წინაშე მომიღერე და კიდეც დამკარ!
ახლავე მიზღავ, რაც კი რამ გაქვს დანაშაული!”

400 თქვა და საშინელ აიგიდას მრავალფოჩიანს,
რომლის წინაშეც უძლურია თვით ზევსის მეხი,
ვეება შუბი დაალეწა გონსგადასულმა.
ზევსის ასულმა მძლავრი ხელი მყისვე ლოდს სტაცა,
მინდვრად რომ ეგდო ვეება და წახნაგიანი,

405 ოდესღაც კაცთა დადებული ყანის სამანად.
ქედში მოარტყა, დაუმსხვრია არესს სიმტკიცე.
როცა წაიქცა, შვიდი ქცევა მიწა დაფარა,
თორნმა იქუხა, მტვირთ აევსო ღვთაებას თმები.
ლიმილით უთხრა მოზეიმე ათენამ არესს:

410 ”განა ვერ გრძნობდი, უგუნურო, რა რიგ ძალ-ღონით
მეტი ვარ შენზე, რომ შემბედე მოსინჯვა ძალის?
შენ წყევლა გიწევს, წყევლა დედა ერინისისა,
რომ თმოზ აქაველთ და ემხრობი ვერაგ ტროელებს!”

415 ასე უთხრა და სხივოსანი თვალი აშორა.
ზევსის ასულმა აფროდიტემ მოჰკიდა ხელი
და შეეშველა, გაიყვანა მკვნესარი ღმერთი.
როგორც კი ნახა აფროდიტე ქალღმერთმა ჰერამ,
ათენას უთხრა თეთრხელებამ ფრთიანი სიტყვით:

420 ”ეჰა, ასულო უძლეველო მგრგვინავი ზევსის!
ხედავ, არესი კაცთამჟღეტი იმ მოყივნებულს
ბრძოლიდან გაჰყავს თავხედურად! მიჰყევ, მისდიე!”

ეს თქვა თუ არა, გაეხარდა ქალღმერთ ათენას,
მიეჭრა მყისვე აფროდიტეს, მკერდში ჰკრა ხელი

425 და მეყსეულა მოუდუნა გულიც, სახსრებიც.
ორივ დასცა და დააქვეყნა წინაშე თვისა,
ზედ თავს წაადგა მოზეიმე ფრთიანი სიტყვით:
”ტროის ქომაგნი ასეთები რომ ყოფილიყვნენ,
რვალთ აღჭურვილ არგიველთა მოჰაექრენი,

430 ასე მამაცნი და სულდიდნი, ვით აფროდიტე,
ღმერთის არესის მოკავშირე, მეტოქე ჩემი,
ო, მაშინ ომი აგვცდებოდა დიდი ხნის წინათ,
იავარჯყოფდით ტროას მაღალ ქონგურებიანს!”

- ასე ამბობდა და ეამა დედოფალ ჰერას.
- 435 აპოლონს უთხრა მაშინ ღმერთმაც მიწისმრყეველმა:
 ”ჩვენ რაღას ვდგავართ გარე-კერძო? არ გვეკადრება!
 უკვე დაიწყეს სხვა ღმერთებმა. თუ უბრძოლველად
 მივალთ ოლიმპოს, ზევსის სახლში, სირცხვილს ვჭამთ მაშინ!
 აბა შენ იცი, უმრწემესო! მე არ შემფერის
- 440 დასწრება, რაკი ადრე გავჩნდი, ბევრიც რამ ვიცი.
 ოი, უგნურო, გუმავიწყო, ნუთუ არ გახსოვს
 რა დღე დაგვადგა ილიონთან უკვდავთა ნებით?
 დავემორჩილეთ ზევსის სურვილს გაამაყებულ
 ლაომედონტთან მთელი წელი აღთქმულ სასყიდლით
- 445 ვიღწვოდით, მისი სისასტიკე გაოგვიცდია.
 ტროელთ ავუგე ქონგურები ქორედ-ქორედი,
 ქალაქის ბურჯი, შეუხებელ-შეუღწეველი.
 შენ კი, ფოიბოს, მრუდერქიან ხარებს მწყემსავდი
 ხშირი მუხნარით აქოჩრილი იდას ფერდობზე.
- 450 და როს ჰორების აღთქმულ ჯილდოს ჟამი დაგვიდგა,
 ლაომედონტმა მიითვისა ჩვენი კუთვნილი,
 სასტიკ მუქარით გაგვასახლა ტროის ქვეყნიდან.
 ხელფეხშებორკილს გიქადოდა გამმაგებული
 უცხო კუნძულზე მონასავით უმაღლესად,
- 455 ორთავეს ყურებს დაგაჭრითო, გვემუქრებოდა.
 ჩვენც გავეცალეთ ვერაგ მეფეს გულამღვრეულნი.
 მან აღთქმა დასდო, ზენაარი არ შეასრულა!
 ნუთუ ამიტომ გასურს სიკეთე მიუზღო ტროელთ
 და არ გწყურია იავარყო სამარადჟამდო?
- 460 დე, დაწნენ დედაწულიანად, დე, დასამარდნენ!”
 მიუგო ვერცხილსმშვილდოსანმა აპოლონ ღმერთმა;
 ”მიწისმრყეველო! არ ჩამთვლიდი თვით შენ ჭკვიანად,
 რომ შეგწყრომოდი და შეგმობდი მოკვდავთა გამო,
 ამა საცოდავ და უბადრუკ ქმნილებათათვის,
- 465 ფოთოლთა მსგავსად მიწის წვენით აყვავებულნი
 გამოჩნდებიან ამა ქვეყნად და კვლავ ქრებიან.
 არა, მე შენთან არ მსურს შუღლი! დე, მათ იბრძოლონ!”

- ასე თქვა. მყისვე უკმიიქცა შემფოთებული,
 ბიძას - მამის ძმას ვერ შეჰბედა - ღვთაებას ძლიერს.
- 470 დამ, არტემისმა, ბუკის ცემით გულმხიარულმა,
 ნადირთ უფალმა, ძმას მრისხანედ უსაყვედურა:
 ”ნუთუ გარბიხარ, მოისარო? და პოსეიდონს
 უთმობ დიდებას, დაუსჯელად რომ იტრაბახოს?
 შე სულმდაბალო, რად ატარებ შვილს, რას გარგია?
 475 არ გავიგონო მე დღეიდან მამის დარბაზში
 შენი ტრაბახი, უკვდავთ შორის რომ იცი ხოლმე,
 პოსეიდონთან აქაო-და ბრძოლად გავალო! ”

ასე თქვა, მაგრამ აპოლონმა არ უპასუხა.

მის ნაცვლად ჰერა გაგულისდა, ზევსის მეუღლე.

480 სასტიკი სიტყვით ღვარძლიანად უთხრა არტემისს:

”როგორ, შე ძუკნავ უსირცხვილოვ, მეც გამიბედავ

შემება? ძვირად დაგიჯდება, მშვილდით ამაყო!

მოკვდავ დიაცებს მიგიჩინა ზევსმა ძუ ლომად

და ნება მოგცა მხოლოდ მათზე მძვინვარებისა!

485 შენ უფრო მთებში, ველზე ნადირთ მოუტან ვნებას,

ვიდრე ძლიერთა ქვეყანისა და ზეცისათა.

თუ გინდა ბრძოლაც გამოსცადო, ახლავ გაიგებ,

რამდენად უფრო ძლიერი ვარ მე, კადნიერო!”

ასე უთხრა და ქალღმერთს ხელზე სტაცა მარცხენა,

490 ხოლო მარჯვენით მოაგლიჯა მხარილლივ მშვილდი,

მწარე დაცინვით ყურისძირში თვით მასვე დასცხო.

თავს არიდებდა, დაეფანტა ქალღმერთს ისრები,

ატირებული ძლივს გაიქცა. მფრთხალი ქედანიც

ქორს თუ შენიშნავს, შეფრინდება კლდის ბნელ ნაპრაღში,

495 ბუდეში თავს რომ დაიგულეებს, ვერვინ დაიჭერს.

ცრელმიანს მშვილიც არ ახსოვდა, როცა გარბოდა.

მაშინ ჰერმესმა, ღმერთთა მაცნემ, ლეტოს მიმართა:

”მე შენთან ბრძოლა არც ახლა მსურს და არც არასდროს:

ძნელია ბრძოლა ღრუბელთბატონ ზევსის ცოლებთან.

500 როცა ისურვებ, შეგიძლია ზეიმით ბრძანო,

უკვდავთა შორის იტრაბახო, რომ მომერიე!”

ასე ამბობდა, როცა ლეტო მშვილდს, კაპარჭიდან

აქა-იქ მიყრილ-მოყრილ მსუბუქ ისრებს კრეფდა.

როს მოაგროვდა, დაღონებულ ასულს ეწვია.

505 ამ დროს არტემისს ზევსისეულ რვალის დარბაზში

ცრემლი სდიოდა ღაპალუპით. მამის მუხლებზე

იჯდა ქალწული და უთრთოდა მხრებზე სამოსი.

გულში ჩაიკრა ზევსმა. ტკბილი ღიმილით ჰკითხა:

”ჩემო ასულო, ზეციერმა ვინ გაგიბედა

510 გაწყრომა, თითქოს ბოროტება რამ ჩაგედინოს?”

ნადირთ უფალმა უპასუხა გვირგვინოსანმა:

”შენმა მეუღლემ, თეთრხელება ჰერამ შემრისხა.

იგი აღაგზნებს ხოლმე ბრძოლას უკვდავთა შორის”.

ასე ურთიერთს ზეციერნი ეტყოდნენ სიტყვას,

515 როს ბოიბოსი აპოლონი ტროას ეწვია.

ზრუნავდა იგი, რომ ქალაქი კეთილნაგები

დანაელთ იმ დღეს არ დაემხოთ ბედის საცილოდ.

სხვა ღვთაებანი ასულიყვნენ ოლიმპოს თხემზე,
ზოგი ბოღმით და ზოგიც ძლევით გულანთებული.
520 მეხისმტყორცნელი მამის ირგვლივ ჩამოჯდა ყველა.
ამ დროს აქილევს სპობდა ტროელთ, მათს ფეხმარდ ცხენებს.
კვამლი ზეცამდე ხანძრისაგან რომ აისვეტება,
ღმერთების რისხვით ოდეს ქალაქს ააგიზგიზებს,
ყველას ულვევი შრომა ელის, ბევრს კი ვაება;
525 ასე არგუნა მტერს პელიდმა შრომა და ჭირი.
ღვთაებრივ კომპზე პრიამოსი იდგა მცხოვანი.
ნახა საზარი აქილევსი. მისგან ილტვოდა
ყველა ტროელი, აწყდებოდნენ ერთურთს და ბრძოლა
ალარც ითქმოდა. აქვითინდა მეფე. მივიდა
530 და ასე უთხრა სახელოვან მცველებს კარიბჭის:
”ხელი ჩაავლეთ გახსნილ ბჭისკარს, ვიდრე ლტოლვილი
ლაშქარი ციხეს შეაღწევდეს! პელიდი სწრაფად
გვიახლოვდება, აღსასრულიც ახლოა ჩვენი!
მაგრამ როგორ კი გალავანში შემოვა ჯარი,
535 ჩაკეტეთ კარი, ზედ სამალნიც დაადეთ მტკიცე,
ვშიშობ, შინ ჩვენი ამომგდები არ შემოგვეჭრას!”

თქვა და გასწიეს კაცთ სამალნი, განახვენეს ბჭენი,
ბევრს ღია კარმა თვალისჩინი შეუნარჩუნა.
ტროელთ საშველად შეეგება მყის აპოლონი.
540 სპა ქალაქისკენ მიილტვოდა, ციხე-კომპისკენ,
მტვრით დაფარული ისწრაფოდა ბრძოლის ველიდან.
შმაგად მოსდევდა შუბით მოყმე, გულაგზნებული
მძვინვარებით და საამქვეყნოდ დიდების ცეცხლით.
იმ დღეს დასცემდნენ აქაველნი ბჭემაღალ ტროას,
545 რომ აგენორი არ აღეგზნო უფალ აპოლონს -
შთამომავალი სახელოვან ანტენორისა.
გული აუნთო სიმამაცით, თვით იქვე იდგა,
რომ ასცდენოდა კაცთა სიკვდილის მსახვრალი ხელი.
ცაცხვთან მივიდა, მოიფარა ღრუბელი მრუმე.

550 მოყმემ შენიშნა აქილევსი ქალაქთმნგრეველი,
ანაზდად შედგა, ხოლო გული შიშმა გაკენწლა.
ამოიოხრა, გუნებაში გაივლო აზრად:
”ვაი ჩემს თავს! რომ გავექცე მას დაზაფრული,
როგორც გაურბის შიშით ყველა ფეხმარდ აქილევსს,
555 ხომ დამეწევა და, ვით ლაჩარს, თავსაც წამაცლის!
თუ ლტოლვილ სპათა მდევარ ვაჟკაცს თავი ვანებო,
ქალაქის მხარეს, ველს გავუყვე ილეიოსის,
სანამ მივაღწევ ტყემშვენიერ იდეს მწვერვალებს,
ტევრით დაფარულს და ბუჩქნარში დავიმალები?
560 იქ მიმწუხრისას მთის ნაკადში ოფლს მოვიცილებ

და ოვისვენებ, ხოლო ღამით ილიონს მივალ.
ო, გულო, ფიქრებს მისცემიხარ განა ამაოდ!
ქალაქიდან შორს, გაშლილ ველზე, თვალი რომ მომკრას?
თუ გამომენტო, ვერ მიყელებს განა ფეხმარდი?
565 ო, მაშინ სიკვდილს და საზარ ხვედრს მე ვერ ავცდები!
ეს კაცი ყველა კაცსა სჭარბობს შეუდარებლად!
მაგრამ ქალაქის კარიბჭესთან რომ შევეგებო?
მისი სხეულიც, ვით სხვა კაცთა, ვერ უძლებს სპილენძს.
მასაც ხომ სული უდგას, მასაც მოკვდავი ჰქვია.
570 მხოლოდ კრონიდი აძლევს ხოლმე ძალმოსილებას”.

ასე წარმოთქვა. ბრძოლად დადგა. პელიდს ელოდა:
გული უწევდა სამამაცოდ, შესარკინებლად.
როგორც ავაზა წარაფიდან რომ გამოჩნდება,
გულდაგულ ხვდება მონადირეს, არ იცის შიში,
575 როდი შეკრთება, როდი გარბის ღავღავის ხმაზე,
თუნდ მონადირე ოროლსა და ისარს სტყორცნიდეს.
შუბით დაჭრილიც არა სტოვებს ბრძოლის ასპარეზს,
სანამ არ დასცემს შემხვედურს, ან თვით არ დაემხოზა.
ასევე იდგა ანტენორის ძე აგენორი,
580 არ სურდა წასვლა, სანამ პელიდს არ გამოცდიდა.
ზედ აიფარა მკერდზე დიდი ფარი ბაკმული,
შუბი შემართა და მუქართი შესძახა მედგრად:
”ალბათ, აქილევს, იმედი გაქვს, სახელოვანო,
რომ დღეს დაამხოვ კეთილშობილ ტროელთ სავანეს?
585 არა, უგნურო, ჯერ ჭირ-ვარამს კიდევ ბევრს ნახავთ!
ჯერ კვლავ ბევრი გვყავს ტროელთ გმირი მძლავრიც, გულადიც.
მზად ვართ, მამათა, მეუღლეთა და ჩვილ ყრმათათვის
დავიცვათ ციხე, რომლის ბჭესთან შენც დაემხოზი,
შენ, კაცთა შორის უმხნესო და უმამაცესო!”
590 თქვა და ძლიერი ხელით სტყორცნა ელვარე შუბი.
ვერ მოახვედრა რიგიანად: მუხლს ქვემოთ წვივზე
ბრპენის ლეკვერთხმა უსიამოდ დაიჭდრიალა
და აისხლიტა საბარკულმა რვალი სასტიკი.
ფეხს გასცდა, ღმერთის საჩუქარი ველარ გაკვეთა.
595 მაშინ აგენორს აქილევსმა სტყორცნა ოროლი,
მაგრამ დიდება აპოლონმა არ მიანიჭა:
გამოიტაცა ღრმა წყვილიადით მოცული მოყმე
და სულ ადვილად გააპარა ბრძოლის ველიდან,
თვით კი პელიდი გაიტყუა მოხერხებულად.
600 აგენორს ვერცხლისმშვილდოსანი ემსგავსა სახით,
წინ გადაუდგა. გაემოენტო მოყმე ფეხმარდი.
როცა მისდევდა შორსმოისარს პურის ყანაში,
ღრმანაკადიან სკამანდროსის სანაპიროსთნ,
ღმერთი ოდნავდა თუ უსწრებდა: აცდენდა მოკვდავს,

605 გმირს სულ ეგონა, ჰა, საცაა დავეწევო.

იმ დროს ტროელნი ოტებულნი დიდძალ ბრბოებად
მისცვივდნენ ქალაქს, ლტოლვილებით აივსო ტროა.

ვერვინ ბედავდა გასცდენოდა ციხის კარიბჭეს,
სხვას დახვედროდა, ან გაეგო, თუ ვინ გადარჩა,

610 ვინ დაილუპა. ვით ტალღები, შეცვივდნენ ბჭეში,
გული უთრთოდათ სწრაფი ლტოლვით გადარჩენილებს.

ქება ოცდამეორე

ჰექტორის მოკვლა

შედრწუნებულნი, ვით შვლის ნუკრნი, გალავნის შიგნით
ოფლს იგრილებდნენ და იკლავდნენ ტროელნი წყურვილს.

გალავნის გასწვრივ თავსა ჰყოფდნენ ქონგურებიდან,
გალავნის ირგვლივ მოსდგომოდა მტერიც ილიონს.

5 ამ დროს ჰექტორი, შებოჭილი ავი განგებით,
განგებ მარტოკა დამდგარიყო სკაიას ბჭესთან.

ღმერთმა, ფოიბოს-აპოლონმა უთხრა აქილევსს:

”რაო, პელიდო, მარტო მარდი ფეხის იმედით
მოკვდავი მისევ უკვდავს? განა მოაქჟამამდე

10 ვერ იცან ღმერთი? რას გიზგიზებ გამძინვარებით?
ტროელთ ბედი და სიდუხჭირე სულ დაგავიწყდა.

უკვე შეგასწრეს გალავანში, შენ კი აქ დაძრწი.

ვერ მომკლავ, არ ვარ მე სიკვდილის თანაზიარი!”

რისხვით აენტო და მიუგო გმირმა ფეხმარდმა:

15 ”როგორ მაცდუნე, ღმერთთა შორის უბოროტესო!

ციხიდან ველზე გამიტყუე, კვლავ ბევრი მოყმე
მიწას დაღრღნიდა, სანამ კოშკში შეიჭრებოდა.

მე შენ დიდება გამომტაცე, ხოლო ტროელნი
უშრომელად იხსენ, შურისგების შიშიც არა აქვთ.

20 სამაგიეროს, რომ შემემძლოს, გიზღავდი კიდევ!”

ასე უთხრა და ქალაქისკენ გაიჭრა გმირი.

რამი რომ მიქრის, მარულაში ძლევას ჩვეული,
ლამის გაეკრას ხოლო მუცლით მდელოს ხასხასას,

ასევე სხარტად უნაცვლებდა ფეხებს პელიდი.

25 პირველად შორით თვალი ჰკიდა მას პრიამოსმა,

ველზე შმაგად მსრბოლს, მოკაშკაშეს, ვით შუქურ-ვარსკვლავს,

ვით შუქურ-ვარსკვლავს, შემდგომით რომ შემოდგება;

ლამის წყვდიადში მოკიაფე ცეცხლოვან სხივით.

30 ორიონს ძაღლს უწოდებენ მას, ვარსკვლავთ შორის
 ყველაზე ნათელს, მაგრამ ცნობილს ავის მორბედად:
 ციებ-ცხელებას მოჰგვრის ხოლმე უბედურ მოკვდავთ.
 ასევე პელიდს უელავდა მკერდზე სპილენძი.
 შეჰყვირა, თავსი ხელი იცა მოხუცმა მეფემ,
 ზეცას ვედრებით შეღაღადა და ცრემლნი
 35 ეხვეწებოდა საყვარელ ძეს. ის კი ჯიუტად
 და უხმოდ იდგა, აღზნებული ბრძოლის სურვილით.
 მამამ საბრალომ ხელიც, სიტყვაც მისკენ მიმართა:
 ”ჰექტორ, ძვირფასო შვილო ჩემო! ნუ უცდი ამ კაცს
 მარტო, უსხვისოდ, აღსასრული არ ჰპოვო ვინძლო
 40 პელიდის ხელით: შნზე მძლავრი მეომარია!
 ნეტავ, ისევე ღმერთს უყვარდეს, როგორც მე მიყვარს,
 მაშინ ხომ მის გვამს ნაკუწ-ნაკუწ დაფლეთდა ძაღლი
 და ყოველგვარი სადარდელი ამცილდებოდა!
 რამდენი შვილი მოწიფული მომტაცა გმირმა,
 45 ან მოკლა, ანდა გამიყიდა შორს, კუნძულებზე!
 ახლაც ვერ ვხედავ ვერც ლიკაონს, ვერც პოლიდოროსს. . .
 არ ჩანან ქალაქს შემოხიზნულ ტროელთა შორის.
 ისინი შობა ლაოთოემ, ქალთა ხელმწიფემ.
 თუ ცოცხლადა ჰყავთ აქაველებს დატყვევებულნი,
 50 გამოვისყიდით ოქრო-რვალით: უხვად გვიძს შინა.
 ასულთან ერთად ბევრი განძიც მიბოძა ალტემ.
 თუ მოკლა ორივ, ჰადესს შთანთქა, ახა-ვაი მე,
 ვაი დედასა! მწუხარების შვილნი გვიშვია!
 მაგრამ ხალხს ნაკლებ სავალალო ერგება ხვედრი,
 55 ოღონდ შენ შერჩი, აქილევსმა შენ არა გძლიოს!
 შემოდი, შვილო, ამით იხსნი ტროელ მამაცებს,
 ტროელ დიაცთაც. არ აჩუქებ ძლევის დიდებას
 პელიდს! სიცოცხლეს აღარ დათმობ ტკბილს და სანუკვარს!
 მეც შემიბრალე, სანამ ვსუნთქავ მე უბედური,
 60 მოხუცი, ვისაც ზედ სამარის კართან სჯის ზევსი
 და აიძულებს განიცადოს ყველა ტკივილი:
 ძეთა სიკვდილი და ასულთა წაგვრა მონებად,
 სამთიობოთა ნგრევა, შვილთა, უცოდველ ჩვილთა
 ძირს დახეთქება ამ დამღუპველ ბრძოლის გნიასში,
 65 რძალთა წახმევა, წაგვრა, თრევა აქაველთ ხელით. . .
 ბოლოს მეც მკვდარი დავეცემი, ზედ კარის ზღურბლთან
 ხარბი ძაღლები დამჯიჯგნიან, როცა სპილენძით
 მტერი გამიპობს გულს და ტანჯულს სულს ამომართმევს.
 ვინც ნასუფრალით გამიზრდია კარიბჭის მცველად,
 70 ჩემსავე სისხლს რომ დააძღვება, გულნადვლიანი
 მახინჯ ცხედართან წამოწვება . . . ო, შვენის ჭაბუკს
 ველზე დაცემაც, როს სპინელძით გულს გაუპობენ,
 მკვდარიც კი, თუნდაც გააშიშვლონ, მშვენიერია!

და თუ მოხუცის ჭადარა წვერს და თმას ჭადარას
75 რვალი დადარავს სამარცხვინოდ, ძალლი წაბილწავს,
უფრო საზარი ხვედრი მოკვდავს არ უწერია!”

ასე ჰგოდებდა და მოხუცი ჭადარა ბუწუწს
იწეწდა თავზე. მაგრამ გული შვილს ვერ მოუღბო.
ცალკერძ მოთქვამდა მოქვითინე მოხუცი დედა,
80 მკერდს იმიშვლებდა, აჩვენებდა შვილს ხელით ძუძუს,
ცრემლთა მფრქვეველი მიმართავდა ფრთიანი სიტყვით:
”ჰექტორ! ო, შვილო, დედის ძუძუს ეცი პატივი,
ბალლი რომ იყავ, აჭინჭყლებულს ის გამშვიდებდა.
გახსოვდეს, ჩემო საყვარელო! შემოდი შეიგნით
85 და საზარ მოყმეს მარტოდმარტო ნუ ენახვები!
თუ გძლია, შვილო, გულმძვინვარემ, ჩემს ძეს საყვარელს
ვერ დაგიტირებ სასიკვდილო სარეცლის ახლოს
და ვერც მიელულე დაგიტირებს, შორს ორივესგან
არგიველთ გემთან დაგძიმგნიან ხარბი ძაღლები!”

90 ასე ქვითინით მოუხმობდნენ, ევედრებოდნენ
ძვირფას ძეს, მაგრამ არ მოუღბა გული გმირ ჰექტორს.
იგი ელოდა მძლე აქილევსს, მისკენ გამოჭრილს,
ვით მთის ურჩხულს კაცს მოელის შავბნელ მღვიმესთან,
ამოყორილი შხამიანი ბალახ-ბულახით,
95 თვალეხს აკვესებს, იკლავს მღვიმის ნაპრაღთან,
ისე ჰექტორიც იდგა სავსე ძალგულოვნებით,
გამობერილ ფარს დაყრდნობოდა გოდოლის ძირას.
ამოიოხრა და მამაცურ გულში გაივლო:

”ვაი სირცხვილო, თუ ვით მხდალი, ბჭეს შევეფარე,
100 პულიდამანტი მე გამკიცხავს თავდაპირველად.
მან ხომ მირჩია, რომ ტროელნი ციხეს შემესხ,
იმ ღამეს, ოდეს აქილევსი ამხედრდა ისევ.
მე არ ვუსმინე, სჯობდა თურმე მიმელო რჩევა!
ხალხი დავლუპე უგნურებით. რარიგ მრცხვენია
105 გრძელპეპლოსიან ტროელ ქალთა, მამაც ტროელთა!
ყველაზე უფრო უბადრუკსაც ამის თქმა ძალუძს:
ჰექტორი ენდო თავს და ხალხი დაგვიღუპაო!
ასეც იტყვიან. უფრო სწორი იქნება ახლა
შევხვდე აქილევსს, დავცე იგი, ძლევეთ დავბრუნდე,
110 ან სახელოვნად ქალაქის წინ გავწირო თავი!
მაგრამ თუ დავდე მოლაპლაპე ფარი ბაკმული,
მძიმე ჩაჩქანიც, მივაყუდე ბოძალიც სვეტზე
და შევეგებე გმირ აქილევსს ასე პირისპირ?
მოდი, ელენეს შევპირდები, ყოველ საჭურველს,
115 ალექსანდროსმა რაც ტროაში გემს მოაყოლა -
საბედისწერო, დამღუპველი შუღლის მიზეზი, -

უხვად გავუყოფ ატრიდებს და სპას აქაველთა
სიკეთეს ყოველს, რაც ქალაქში მოიპოვება,
თანაც ტროელთა უხუცესნიც ფიციტ იტყვიან,
120 რომ არაფერი დაგვიმალავს, განძი ყოველი,
ქალაქს საყვარელს რაც დაუცავს, გიწილადეთო. . .
ეს რა აზრები მომდის თავში? არა, არ მივალ,
ვით მათხოვარი! მე ხომ ვიცი, არ შემიწყალებს,
უიარაღოს თავს დამესხმის და როგორც დიაცს,
125 თავსაც წამაცლის თავხედურად, თუ დავთმობ ფარ-შუბს.
არ გამოგვივა კლდესთან, მწვანე მუხის ჩეროში
შვიდი ბაასი, როგორც ჭაბუკს - სოფლელ ქალწულთან.
ბიჭი გოგონას ორღობეში გაულაღდება,
ჩვენ კი ხამს ერთურთს შევერკინოთ! ზევსმა განსაჯოს
130 ვის მიანიჭოს ჩვენს ორს შორის დიდება ძლევის!”

ასე ფიქრობდა. აქილევსიც მოქროდა მისკენ,
ვით ღმერთი ჩაჩქანმოელვარე - ენიალიოს.
მარჯვენა მხარზე შუბი ჰქონდა პელიონური,
თვალის მომჭრელად ელვარებდა სპილენძის შუქი,
135 როგორც კოცონი მოგიზგიზე, როგორც დილის მზე.
ჰექტორი შიშმა აიტანა, აღარ შეეძლო
ცდა, ბჭეს მოსცილდა და გაიქცა ზარდაცემული.
მიჰყვა პელიდიც, გმირს სიმარდის იმედი ჰქონდა.
ვით შევარდენი, ფრთოსანთ შორის ყველაზე სწრაფი,
140 ენით უთქმელი ძალით ქედანს გამოენტეება,
გვერდზე ფრთხილით გასხლეტილ ჩიტს ყივილით ისევ
ქვემოდან უვლის, ხან ზემოდან, აცხრება ხარბად. –
ისე მისდევდა ათროლეზულ ჰექტორს პელიდი.
ტროის გალავნის ირგვლივ სწრაფად ცვლიდა ფეხი ფეხს.
145 ლედვის ხის ახლოს, ბორცვთან, სადაც მუდამ ქრის ქარი,
საურმე გზაზე, ციხიდან შორს მიისწრაფოდნენ,
მიადგნენ ლამაზ ჩქერებიან წყაროს გმირები,
სად სკამანდროსის ტალღებს ერთვის ორი ნაკადი.
ერთი წყაროდან მოჩუხჩუხებს სულ თბილი წყალი,
150 ორთქლი გადასდის, ვით მზეს ლიბრი აალებული,
მეორე ცივად მოწანწკარებს თიბათვეშიაც,
ვით წყალ-კრისტალი, ვით ყინული, ვით თეთრი თოვლი.
ზედ წყაროსთვალთან ქვის ორი ღრუ ამოუკვეთავთ
ფართო და თლილი. იქ ქათქათა კვართთა სარეცხად
155 ტროელთ ცოლები და ასულნი მშვიდობიან დროს,
აქაველთ ძეთა შემოჭრამდე, იკრიბებოდნენ.
წყაროს მიადგნენ დევნილი და მისი მდევარიც.
ილტვოდა მძლავრი, მაგრამ უფრო მძლავრი მისდევდა.
განა ზვარაკზე, ხარის ტყავზე ჰქონდა ცილობა,
160 როგორც სჩვევიათ ასპარეზზე მორბენალ ბიჭებს,

არა, ჰექტორის სულს ერთმანეთს ეცილებოდნენ!
 მოკლულთა გმირთა სადიდებლად გამართულ დოღზე
 სამანს ჭენებით მსწრაფლ მოუვლის ხოლმე მხედარი,
 მოწიფულ დიაცს, ან სამეფხას მოელის ჯილდოდ.
 165 მის მსგავსად სამგზის წრე დაარტყეს პრიამეს ციხეს
 შეუჩერებლივ.
 ყველა ღმერთი მათ შესცქეროდა
 და ასე ბრძანა ღვთაებათა და კაცთა მამამ:
 ”ვაგლახ! საყვარელ ვაჟკაცს ციხე-ქალაქის ახლოს
 ვხედავ ოტებულს, ჩემი გული დარდმა გამსჭვალა!
 170 ჰექტორი, კაცი სულნათლი, ხბოს მსუყე ბარკლებს
 იდაზე ხშირად სწვავდა ჩემთვის ნელსურნელოვანს.
 დღეს ღვთაებრივი აქილევსი, შმაგი მდევარი,
 მიელტვის ჰექტორს პირამოსის ციხის კედლებთანა.
 ღმერთებო! ახლა გადაწყვიტეთ, თქვენს გულსა ჰკითხეთ:
 175 ბოლოს და ბოლოს სიკვდილისგან ვიხსნათ ჰექტორი,
 თუ პელევსის ძეს, გმირ აქილევსს ვარგუნოთ ძლივა?”
 ზევსს უპასუხა მყის პალასმა თვალეზბრიალამ:
 ”მეხთამცემელო მამავ, რა თქვი, შავლრუბლიანო?
 მოკვდავი კაცი, განწირული ავ ბედისწერით,
 180 გნებავს, რომ სიკვდილს ააცდინო, ყოველთა მმუსვრელს?
 ნება ყავ! მაგრამ ყველა ღმერთი თავს არ დაგიხრის!”

მყის უპასუხა კრონიონმა ღრუბელთმარეკმა:
 ”ჩემო ასულო, საყვარელო ტრიტოგენია!
 გულის კარნახით როდი ვამბობ შენი მოწყალე
 185 ნება ყავ და გულს რაც უნდოდეს, იგი ინებე!”

თქვა და შეჰმატა ცეცხლი ისეც გაგულისებულს,
 ოლიმპოს მთიდან გადმოფრინდა ათენა უმაღ.
 ამ დროს პელიდი კვლავ მისდევდა ფეხდაფეხ ჰექტორს.
 როგორც მთის ძირას ძაღლი ირემს გამოენთება,
 190 როს წამოაგდებს, ძეძვნარებში და ღრანტეებში
 საშველს არ აძლევს, შიშით ბუჩქის ქვეშ მიყუჩებულს,
 გუმანით ეძებს, სულ წრიალებს, ვიდრე მიაგნებს.
 ასე ჰექტორიც პელიონს ვერ დაემალა.
 მრავალგზის სცადა, დარდანელთა ბჭეს მიღწეულმა,
 195 შევარდნილიყო კოშკმაღალი გალავნის შიგნით,
 სადაც ტროელნი დაიცავდნენ მშვილდშემართულნი.
 იმდენგზის გმირმა აქილევსმა გზა გადაუჭრა,
 ბჭესთან უყელა და მინდორი დაუთმო სრბოლად.
 ძილისშორისში კაცი კაცს რომ ამაოდ მისდევს,
 200 ერთი ვერ გარბის, ვერც მეორეს გაუდგამს ფეხი,
 ასევე ვერც ეს დასწევია, ვერც ის გაურბის.
 მაგრამ თავს როგორ დააღწევდა ჰექტორი სიკვდილს,

- რომ აპოლონი გმირის შემწე არ ყოფილიყო?
იგი აძლევდ ქალასაც და ფერხთა სისწრაფეს.
- 205 ხოლო ღმერთებრი აქილევსი სპას უკრძალავდა -
მწარე ისრები ჰექტორისთვის რომ დაეშინათ,
ვინძლო დიდება არ მიხდოდა დაგვიანებულს.
მაგრამ მეოთხედ წყაროებთან რომ მიირბინეს,
ოქროს სასწორზე ორი წილი დააწყო მამამ,
- 210 სიკვდილის წილი, მარადიულ ძილის მომგვრელი,
ერთწილ ჰექტორის, მეორეწილ აქილევსიას.
მალლა ასწია. ჩამოქანდა ჰექტორის პინა
ძირს, ჰადესისკენ. . . ფოიბოსიც მოსცილდა მოყმეს,
ხოლო აქილევსს მყის ათენა გამოეცხადა,
- 215 ახლოს მივიდ, მიაგება სიტყვა ფრთიანი:
”ზევსის რჩეულო აქილევსო, ახლა კი ვგონებ,
აქაველთ გემებს მივანიჭებთ სახელ-დიდებას:
ჰეტორს გავგმირავთ გაუმაძღარს ომით და სისხლით.
ამიერიდან ჩვენს მარჯვენას ვერ დაუსხლტება,
- 220 ბევრიც ეცადოს აპოლონი შორსმოისარი,
მოყმე მიწაზე განირთხმება ზევსის წინაშე.
შენ შეისვენე, დადექ, გმირო, მე შეგახვედრებ,
დავიყოლიებ ფეხმარდ გმირთან შესარკინებლად”.
- ათენას ნათქვამს სიხარულით უსმინა მოყმემ,
- 225 იფანს დაეყრდნო მოელვარეს, რვალისწვერიანს.
ღვთაებრივ ჰეტორს დაეწია მყისვე ქალღმერთი,
ხმით და სახითაც დეიფობოსს მიმსგავსებული,
წინ გადაუდგა და ფრთიანი სიტყვით მიმართა:
”გმირო, აქილევსს რა სსტიკად დაუჯაბნიხარ,
- 230 რომ ციხის ახლოს მოგდევს აგრე გაშმაგებული!
შეჩერდი, შედექ! მტერს უშიშრად აქ შევეგებოთ!”
მიუგო ჩაფხუტმოელვარე გმირმა ჰექტორმა:
”ო, დეიფობოს, ყრმობიდანვე ჩემს ძმათა შორის,
პრიამოსისა და ჰეკაბეს შობილთა შორის,
- 235 შენ შეგხაროდი! ახლა მმართებს უფრო მიყვარდე!
შენ ხომ ჩემ გამო, როს მიხილე მარტომთენილი,
კოშკი დატოვე, ხოლო სხვები გოდოლში სხედან!”
- ისევ მიუგო თვალმცეცხლია ათენამ ჰექტორს:
”მევედრებოდნენ დიახაც რომ მამაც და დედაც,
- 240 მუხლთ მეხვეოდნენ, მეგობრებიც მევედრებოდნენ -
ჩვენთან დარჩიო: შიშმა ასე მოიცვა ყველა.
მაგრამ მე გული მიკვდებოდა შენს გამო დარდით.
დავდგეთ და მომხვდურს შევეგებოთ, ნუ დავიშურებთ
შუბსა და სათხედს! აბა ვნახოთ, შეძლებს პელიდი -
- 245 ორიც დაგვამხოს, სისხლიანი დავლა ხელთ იგდოს?
თუ შენი შუბით განგმირული დაშოშმინდება?!”

ასე უთხრა და ვერაგულად წინ წადგა ღმერთი.
მაშინვე გმირნი საბრძოლველად შეხვდნენ ერთმანეთს.
პირველად პელიდს ჰრქვა ჰექტორმა ზუჩმოელვარემ:

250 "პელევსის ძეო. არ ვაპირებ აწ უკუქცევას!

სამგზის გაგევეც ციხის გასწვრივ, ვერ გაგიბედე
შეგრკინებოდი, მაგრამ ახლა კი გული მითქვამს -
ბრძოლად გამოგყვე. ან მე მოგკლავ, ან შეგაკვდები!
ღმერთებს მოვიხმობ მოწმედ, უკეთ ვერ შეძლებს ვერვინ,

255 რომ შემინახოს ზენაარი, ფიცი, პირობა:

არ შეგილახავს სხეულს, თუკი ზევსი მარგუნებს
ძლევას, ოდეს სულს ამოგართმევ ელვარე რვალით.
აბჯარს აგაგლეჯ სახელოვანს, ხოლო აქაველთ
გვამს მივცემ და შენც ეს პირობა ხამს შეასრულო".

260 რისხვით შეხედა და შეჰყვირა გმირმა ფეხმარდმა:

"ჰექტორ, პირობას ნუ მთავაზობ, მტერო ზვიადო!
ლომთა და კაცთა შორის კავშირს განა რა შეკრავს,
არც მგლებს და კრავებს უკარნახებს გული თანხმობას,
მუდამ ბოროტად ზღვევა მართებთ მტრად მოკიდებულთ.

265 ჩვენც სიყვარული აღარ ძალგვიძს, არც ერთი სიტყვა,

სათნო პირობა ჩვენ არ გვეთქმის! სანამ ერთ-ერთი
თავისი სისხლით არ გააძლებს მძვინვარე არესს!
გიჯობს ყოველი გაიხსენო ზნე სამამაცო,
იყო მებრძოლი შუბოსანი და უშიშარი!

270 ველარ წამიხვალ, ჩემი შუბით ძალე ათენა

დაგაშოშმინებს და ერთბაშად ვალს გადამიხდი,
რაც გამამწარე მეგობართა ჩემთა შემუსვრით!"

თქვა და გასტყორცნა გმირმა შუბი გრძელჩრდილიანი.

დროზე შენიშნა, აიცდინა იგი ჰექტორმა:

275 მსწრაფლ დაიხარა, თავს ზემოდან გადაფრენილი

მიწას ჩაერჭო შუბისწვერი. მაგრამ ათენამ
კვლავ მისცა პელიდს, თუმც ხალხთა მწყემსს ჰექტორს ეს მაშინ
არ შეუნიშნავს. მხნედ შესძახა გმირმა აქილევსს:

"ამაო იყო შენი დარტყმა! უკვდავთ სადარო,

280 ვერ გაგიგია ჩემი ბედი, თუმც მაუწყებდი,

ყოფილხარ ყბედი და ცბიერი! გინდოდა, ალბათ,
რომ ამ სიტყვებით წამრთმეოდა სულაც მხნეობა!
არა, სილტოლვას არ ვაპირებ, პირისპირ გიმზერ
და ზურგში ოროლს ვერ მომაწვდენ! გამიპე გული,

285 თუ ღმერთს ეს უნდა! მაგრამ ამ ჩემს შუბსაც ერიდე!

ნეტავ სპილენძი შენს სხეულში მთლად ჩაიმარხოს!
ტროელთა ბრძოლა სისხლისმღვრელი უფრო ადვილი
მაშინ იქნება, როცა მოგსპობ მათს მტერს მძვინვარეს!"

თქვა და ძალუმად სტყორცნა შუბი გრძელჩრდილიანი.
 290 ვერრა დააკლო, შუა ფარში მოარტყა პელიდს,
 შორს აისხლიტა შუბი ფარმა. შეწუხდა გმირი,
 იგრძნო, თუ როგორ მოეცარა ხელი ამოდ.
 თვალი დახარა, აღარ შერჩა უკვე ოროლი.
 ხმამაღლივ უხმო შემწედ ერთგულ ძმას დეიფობოსს.
 295 სხვა შუბი სთხოვა. სადღა იყო დეიფობოსი!
 ჰექტორი მიხვდა, გულმა უგრძნო და შელაღადა:
 ”ვაიმე! უკვე სასიკვდილოდ მიხმეს ღმერთებმა!
 დეიფობოსი მე ჩემს გვერდით მეგულებოდა,
 ის კი კოშკშია: შემაცდინა ისევ ათენამ.
 300 ჩემს გვერდით მხოლოდ სიკვდილია! ხსხნა არსით არის!
 უეჭველია, თვით ღმერთებმა განსაჯეს ასე:
 ზევსმა, ზევსის ძემ აპოლონმა. ადრე მოწყალეთ
 ბევრჯერ მიშველეს და, ჰა, ბედმა მიწია ბოლოს!
 მაგრამ უაზროდ, უსახელოდ სულს როდი დავთმობ,
 305 ისეთ საქმეს ვიქმ, რომ ხმა მისწვდეს შთამომავლობას!”
 ასე წარმოთქვა და იშიშვლა მყის სატევარი,
 მარცხენა მხარეს რომ ეკიდა მძიმე, ვეება,
 ისე გაიჭრა, ვით არწივი ცად მოლივლივე,
 მრუმე ღრუბლიდან დაბლობისკენ რომ დაემეება,
 310 ხუჭუჭა ტარიგს, დამფრთხალ კურდღელს დახარბებული.
 მას ჰგავდა ჰეტორ, ხმალს იქნევდა სიკვდილის მთესველს.
 შემოეგება აქილევსიც გაშმაგებული.
 მკერდის წინ ფარი მოხატული ეჭირა ფეხმარდს,
 თავზე ჩაფხუტი კიაფობდა ოთხსალტიანი,
 315 ზედ უელავდა სხივნათელი ოქროს ფაფარი,
 ჰეფესტომ ჯიღას რომ მოასხა, მოაგვირისტა.
 ვით ვარსკვლავთ შორის ღამის ბნელში ბრწყინავს ვარსკვლავი
 ჰესპეროს, ზეცად უნათლესი და უტურფესი,
 ისე ელავდა აქილევსის ხელში ოროლი,
 320 ღვთაებრივ ჰექტორს სვეს საშინელს რომ უქადოდა.
 ეძებდა ადგილს დასარტყმელად მშვენიერ ტანზე,
 მაგრამ აბჯარი გმირს იცავდა რვალით ნაჭედი,
 რომელიც ერგო მამაც ჰექტორს, პატროკლეს მძლეველს.
 მხოლოდ იქ, სადაც ყელი ჩანდა, ხორხის ნაწილიც
 325 იყო შიშველი, სული სიკვდილს ვერ აიცდენდა.
 მიეჭრა გმირი აქილევსი, დასც ოროლი,
 და შიგ თეთრ ყელში გაიარა ბასრმა ბუნკმა,
 ოღონდაც ხორცს არ შეხებია მწვავე სპილენძი,
 ჰექტორს მომაკვდავს რამდენიმე სიტყვა რომ ეთქვა.
 330 დაეცა მოყმე და შესძახა მას აქილევსმა:
 ”ჰექტორ! პატროკლეს მკვლელს სიცოცხლის იმედი გქონდა,
 ბრძოლიდან გასულს აღარ მთვლიდი საშიშ მეტოქედ.
 რას მოხვიდოდი ძალით ჩემთან, შურისმგებელთან.

თუმც უქმად გემთან ვიდექ შენთა მუხლთა მსხვრეველი!
335 აწ დაგკორნიან სვავნი, ხოლო ძაღლნი დაგფლეთენ,
გმირ პატროკლეს კი დაკრძალავენ აქაველები! . . .”
მას სულამოთქმით ძლივსღა უთხრა გმირმა ჰექტორმა:
”შენს სულს გაფიცებ ძირს განრთხმული, შენთან მშომბელთა!
აქაველთ ძაღლებს ნუ მიუგდებ ჩემს გვამს საჯიჯგნად!
340 სპილენძი, ოქრო, რამდენიც გსურს, გამოითხოვე
გამოსასყიდად, მოგართმევენ მამა და დედა,
ოღონდ ციხეში დამაბრუნე, რომ კოცონს მიმცენ
და პატივი მცენ ტროელთა და ტროელთ დიაცთაც”.

პირქუშად უთხრა აქილევსმა სულთმოზრდავ ჰექტორს:
345 ”ამაოდ, ძაღლო, მუხლთ მეხვევი, შმობელთ მაფიცებ!
რისხვას რომ აყვე, თვით დაგგლეჯდი ნაწილ-ნაწილად,
ჯერ კიდევ თბილ ხორცს ვიგემებდი, ისე მომეპყარ!
არა, შენს სხეულს კაცისშვილი ვერ მოაცილებს
დამშეულ ძაღლებს, თუნდაც ათჯერ ან თუნდაც ოცჯერ
350 ბვირფასად მიზღან და იმდენიც დამპირდნენ კიდევ!
პრიამოს მეფემ შენი წონა ოქროც რომ მომცეს,
მაინც ჰეკაბე დედოფალი ძის დაბადებას
ვერ დაიტირებს სასიკვდილო სარეცლის გვერდით.
შენს გვამს სვავები დაკორტნიან, ძაღლნი დაფლეთენ!”

355 უთხრა ჰექტორმა სულთმოზრდავმა ფეხმარდ აქილევსს;
”მე ხომ გიცნობდი, გული გრძნობდა, ვერ მოგალბობდი
ხვეწნა-ვედრებით: შენ ხომ რკინის გული გაქვს მკერდში!
ძრწოდე, მძლეველო, რომ ღვთის რისხვად არ მოგველინო,
როცა პარისი და აპოლონ შორსმოისარი,
360 რაც უნდა ძალას იკვეხნიდე, ბჭესთან დაგცემენ!”

ასე მოუბარს დაეუფლა შავი სიკვდილი:
სული, ბაგიდან აფრენილი, ჰადესს ჩაეშვა,
დატოვა ძალაც, სიჭაბუკეც ბედზე მტირალმა.
ხოლო გმირს, უკვე მოკლულს, ასე უთხრა პელიდმა:
365 ”ჩაძაღლდი! მე კი გულის თრთოლვით შევხვდები სიკვდილს!
როცა მომივლენს ყველა ღმერთი და მამა ზევსი!”

ასე თქვა.
მოკლულს ამოგლიჯა სპილენძის შუბი,
გვერდზე მიაგდო და საჭურვლის ახდას შეუდგა,
სისხლით მორწყულის. მოირბინეს აქაველებმა,
370 გაოცებულნი იყვნენ გმირის ზომით, მშვენებით.
ახლოს მოსულნი აქაველნი შუბს აძგერებდნენ,
ერთი მეორეს შეხედავდა, ამბობდა ზოგი:

”ო, ღმერთო ჩემო! რა რბილია ახლა ჰექტორი,
რა მტკიცე იყო, როს სტყორცნიდა გემებს ცეცხლს შთანთქმელს!”

375 ასე ამბობდა ბევრი და გვამს შუბს ამგერებდა.
ამ დროს ჰექტორი გააშიშვლა მძლე აქილევსმა,
აქაველთ შორის დადგა, ფრთიან სიტყვით მიმართა:

”ო, მეგობრებო, ბელადებო არგიველთ ტომის!
ბოლოს მარგუნეს მე ღმერთებმა ძლევა ვაჟკაცის,

380 ვინც მეტი ვნება მოგვიტანა, ვიდრე სხვამ ყველამ.
ახლა კი ქალაქს შევესიოთ მტკიცეზღუდიანს.
გავიგოთ, გულში ტროელ გმირებს რა ფიქრი უდევთ:
განგმირულს ხომ არ დაურთავენ ციხეს და გოდოლს,
თუ უჰექტოროდ გამაგრებას კვლავ გაბედავენ?

385 მაგრამ რა ფიქრებს მისცემია საამო გული!
გემებთან მიწევს მეგობარი დაუკრძალავი!
ვერ დავივიწყებ ჩემს პატროკლეს, სანამ ვეთრევი
ცოცხალთა შორის და ტერფებით ვეხები მიწას!
მკვდარი ჰადესში რომც ჰკარგავდეს მეხსიერებას.

390 იქაც მეგობარს კეთილშობილს რა დამავიწყებს!
ძლევის პეანი იგალობეთ აწ, აქაველნო,
ჩვენ კი გემისკენ გვამს წავათრევთ, დიდი სახელი
გვაქვს მოხვეჭილი: აღარ არის გმირი ჰექტორი,
ვისაც ტროელნი ადიდებდნენ, როგორც ღვთაებას!”

395 თქვა და ჰექტორის უკადრისი საქმე იკადრა:
ორსავე ფეხზე გადაუჭრა მაშვრალი ძარღვი,
ქუსლში კოჭამდე გაუყარა ღვედები და ეტლს
მიაბა გვამი, დარჩა თავი დაბლა სათრევად.
ეტლზე დაადგა და საჭურველი აჩვენა ლაშქარს.

400 მათრახი დასცხო ცხენს, გაფრინდნენ მორჩილნი რაშნი.
გათრეულ ცხედარს მტვერი ადგა სვეტად, მიწაზე
მისრიალდებდა შავი თმები, თავს ხათქა-ხუთქი
გაუდიოდა, წინათ ლამაზს.

ზევსმა მტრებს მისცა

მოსაყივნებლად აყვავებულ მშობლიურ ველზე.

405 თავი გაშავდა, გაიზინზლა. დედამ შენიშნა,
ჭაღარა თმები დაიწეწა, უცხო მანდილი
შორს მოისროლა, საწყალობლად იწყო გოდება.
მოთქვამდა მამაც, აქვითინდნენ მოქალაქენიც
და ილიონში კიდით კიდე გაისმა გლოვა.

410 გეგონებოდათ ამ თავიდან თვით იმ თავამდე
ტროას ძირიან-ფესვიანად მოედო ცეცხლი.
ძლივს აკავებდნენ მოხუცს, სიმწრით გონზე გადასულს.
სულ მიიწევდა, კარიბჭიდან გაჭრას ლამობდა.
მიწას განრთხმულიც მიხობხავდა, დარდით და ხვეწნით

415 სახელს ეტყოდა ყოველ მოყმეს მავედრებელი:
”გამიშვიტ მარტო, ნულარ ზრუნავთ ჩემზე, გავიდე
ამ ქალაქიდან! აქაველთა ვეწვევი გემებს. . .
შევედრები ჩემს დამღუპველს, გულქვა ავაზაკს,
ეგების ასაკს სცეს პატივი, სიბერეს ძაბუნს. . .

420 ისიც კაცია, მასაც ხომ ჰყავს ჩემებრი მამა,
მოხუცი პელევს, რომელმაც შვა და გამოზარდა
ტროელთა ჭირად, ჩემდა ჭირად ყველაზე ემტად!
რამდენი შვილი მოწიფული წამართვა, მაგრამ
ყველაზე გული ნაკლებ მიწუხს, ვიდრე ამ ერთზე! . . .

425 მალე ჰადეის ბჭეს მახლებს ჰექტორზე დარდი. . .
ჩემს ხელზე მაინც დაელია სული უბედურს! . . .
მოვიოხებდით გულს ქვითინით, ოხვრა-გოდებით
დედა ბედკრული და მე, მამა ნუგეშმიხდილი! . . .”

ასე გოდებდა. ირგვლივ გვრინი ისმოდა გლოვის.

430 ტროელთ დიაცთა შორის იწყო მოთქმა ჰეკაბემ:
”შვილო, უბედურს სატანჯველად არ მსურს სიცოცხლე! . . .
შვილო, ყოველი დამიკარგავს მე შენთან ერთად! . . .
დღითა და ღამით შენ იყავი დიდება ჩვენი. . .
იმედი ჩვენი, ტროელთ ქალთა, ტორლ მამაცთა! . . .

435 მფარველ ღმერთივით გევლებოდნენ. . . შენი სიცოცხლით
უხვეჭდი სახელს. . . და შენ მოგწვდა სიკვდილი, შვილო! . . .”

ხოლო მეუღლეს არაფერი გაუგონია,
მაცნე ერთგული არ მისულა, არ უთქვამს მისთვის,
რომ გმირი ჰექტორ ველზე დარჩა კარიბჭის გარეთ.

440 მოსასხამს ქსოვდა, დამჯდარიყო შორეულ კომკში.
ფერად აშიებს აყოლებდა სხივოსან ქსოვილს.
ადრევე უთხრა ლამაზთმიან მოახლე ქალებს
ცეცხლზე სამფეხა შეედგათ და მზად ჰქონდათ
ბრძოლიდან მოსულ ჰექტორისთვის თბილი აბანო.

445 ბედშავს ფიქრადაც არ მოსვლია, რომ სახლიდან შორს
პელიდმა დასცა და ათენამ დააცხრო გმირი.
ანაზდად ესმა გლოვა, შიშით ათრთოლდა ქალი
და გაუვარდა ჯარატარი მყისვე ხელიდან.
ადგა და ორსავ ლამაზთმიან მოახლეს უთხრა:

450 ”მომყევით! ვნახოთ, იქ რა ხდება! მესმის კვილი
დედამთილისა. . . ვაი, გული ყელს მებჯინება! . . .
ისე ძგერს, ლამის ამომვარდეს! მომეჭრა მუხლი! . . .
ჩანს, პრიამოსის ძეთ დაატყდა უბედურება! . . .
ო, ნურც მსმენია! . . მაგრამ შიშით ვთრთი და ვცახცახებ. . .

455 ნუთუ გმირ ჰექტორს გზა მოუჭრა გალავნისაკენ
და აქილევსი ღვთაებრივი მისდევს ფეხდაფეხ?
ხომ არ დაუცხრო სიმამაცე საბედისწერო?

ამ სიმამაცით ცოცხლობს ჰექტორ, ცდა არ ჩვევია
და არვის უთმობს ხოლმე იგი საქმეს საგმიროს!”

- 460 ასე თქვა. გარეთ გამოიჭრა, ვით ბორგნეული,
შმაგად უცემდა გული. ორივ მოახლე მიჰყვა.
სწრაფად ავიდა გოდოლზე და გააპო ხალხი,
მიმოიხედა. მყისვე ნახა გმირის სხეული,
ძირს გათრეული. . . უმოწყალოდ შმაგი ცხენები
- 465 აქაველთ ფართო გემებისკენ გვამს მიათრევდნენ.
წყვდიადმა ღამემ ქალს დაუვსო სინათლე თვალთა.
პირქვე დაეცა, თითქოს სული განუტევაო.
ჩამოუვარდა, გაიშალა ნაზი მანდილი,
ბაფთა, პირბადე, ყაითანი კოხტად ნაქსოვი,
- 470 ღართიც - ბრწყინვალე ძღვენი ოქრო-აფროდიტესი.
იმ დღეს აჩუქა მეფის ასულს, როცა ჰექტორმა
შინ მოიყვანა ეტიონეს სახლიდან ქალი.
გარშემო რძლები და მულები შემოხვეოდნენ,
დიდხანს ეჭირათ ფერმიხდილი და ცოცხალ-მკვდარი.
- 475 გრძნობა მოეგო, ოდნავ სუნთქვა რომ მოიკრიფა,
გულამოსკვნილი აქვითინდა მწარედ მგლოველი:
”ჰექტორ! ვაგლახ-მე უბედურსა! ერთნაირ ბედით
დავბადებულვართ: შენ - ტროაში, პრიამეს სახლში,
მე კი - ტყიანი პლაკეს ფერდოს, სად ჰყვავის თებე
- 480 ეტიონესას. მან გამზარდა, მან - უბედურმა
მე- უბედური. . . ო, რად გავჩნდი ამ ქვეყანაზე!. . .
შენ, ქმარო ჩემო, სამუდამოდ ქვეშეთის მღვიმეს
უნდა ეწვიო და მე ვტოვებ, ქვრივს უნუგეშოს!. . .
ხოლო მე ჩვენი, უბედური დედ-მამის შვილი
- 485 ობოლი დარჩა. . . ვაგლახ, შენ მას აღარ ეკუთვნი
ნუგეშად . . . შენ ხომ აღარ ხარ!. . . აღარც გყავს შვილი! . . .
თუ აქაველებს გადაურჩა კაცთმჟღეტ ომში,
მიწყვიტ შრომა და ტნჯვა ელის ბალღს უპატრონოს.
გადამთიელი ხელთ ჩაიგდებს ობლის ხოდაბუნს,
- 490 მალე ბავშვობის ამხანაგიც დაეკარგება.
დაეხეტება ქედმოხრილი, ნამტირალევი,
სათხოვრად მამის მეგობრებთან მიდის მორჩილად,
ერთს ქლაინაზე, სხვას ქიტონზე ეპოტინება.
ზოგს ეცოდება, სამოწყალოდ გაიღებს ლუკმას,
- 495 პირს გაუსველებს, სასა მაინც დარჩება მშრალი. . .
უფრო ხშირად კი მეოჯახე სვებედნიერი
ხელსა ჰკრავს ხოლმე, აუგ სიტყვას ზედ მიაყოლებს:
თავიდან მომწყდი! მეგობრებთან აქ შენი მამა
კი არ ილხენსო!. . . და კვლავ დედას ეძებს მტირალი. . .
- 500 ასტიანაქტი უბედური! მამის კალთაში
ბატკნის ტვინით რომ პირს იტკობოდა და ნაზი ხორციო. . .

თამაშით დადლილს როცა ძილი მოერეოდა,
ძიძის წიაღთან სარეცელზე ეძინა ტკბილად,
თვის რბილ ყურთუკზე გაბრწყინებულს სიამოვნებით.

505 ახლა რა ელის უმშობლო და უბედურ ყმაწვილს -
ჩვენს ასტიანაქტს? ტროელები ასე უხმობენ,
რადგან შენ ერთი ბჭეს იცავდი და ტროის ციხეს.
ახლა კი მტრების ხომალდებთან, შორს ქალაქიდან,
ჭიები გხრავენ, ძაღლთა მიერ დაფლეთილს, შიშველს! . . .

510 შიშველი წევხარ! სამოსი კი რაოდენია
შენს პალატებში, ტროელ ქალთა ხელით ნაქსოვი!
მათ მე ბედკრული ახლავ ცეცხლის ალში გავახვევ,
აგრე ოხრად რომ დაგრჩენია! მამაც ტროელთა
და ტროელ ქალთა თვალწინ დავწვავ შენს სადიდებლად!”

515 ასე გოდებდა. მასთან ერთად გლოვობდნენ ქალნი.

ქება ოცდამესამე

პატროკლეს დაკრძალვა. ასპარეზობა

ასე გოდებდნენ ტროელები. აქაველნი კი
თავიანთ ბანაკს დაუბრუნდნენ და ჰელესპონტთან
მაშინვე წავიდ-წამოვიდნენ ხომალდებისკენ.
მირმიდონელნი აქილევსმა როდი დაშალა.

5 შუაში ჩადგა და მიმართა ომისმოყვარეთ:
”მირმიდონელნო, ძმანო ჩემნო, მარდნო მხედარნო!
ეტლიდან ნულარ ავხსნით ცხენებს ქედმორკალულებს.
ეტლითვე მივალთ, დავიტირებთ მედგარ პატროკლეს
და რაც ეკუთვნის მიცვალებულს, მივაგებთ პატივს.

10 მაგრამ გოდებით და ტირილით გულს რომ ვიჯერებთ,
ავხსნათ ცხენები და სერობა გავმართოთ ყველამ”

თქვა და დაიწყო გლოვა.

მთელი რაზმი ტიროდა.

სამჯერ გვამს ირგვლივ მოუარეს გრძელფაფრიანი
მარდი ცხენებით, აღაგზნებდა გლოვას თეტისი.

15 გარშემო ქვიშა ირწყვებოდა და სველი იყო
ცრემლით აბჯრები. გმირი ასე გამოიტირეს.
პელიდმა იწყო მწარე მოთქმა, მძლავრი ხელები
მკერდზე დაადო მიცვალებულს, უსულო მოძმეს:
”ო, გიხაროდეს თვით ჰადესის მღვიმეშიც, გმირო!

20 ვასრულებ, რისი აღთქმაც მოგეც, ძმაო პატროკლევ!
აქ მოვათრიე ძაღლთა წილად ჰეტორის გვამი
და შენს კოცონთან თორმეტ რჩეულ ტროელ მეომარს

თავსაც წავაცლი მე, შენს გამო შურისმგებელი!”

თქვა და გმირ ჰექტორს უკადრისი საქმე აკადრა:

- 25 პირვე განართხო პატროკლეს წინ დარდანიონი.
მხრიდან მოიხსნეს მებრძოლებმა აბჯარ-ბექთარი,
მოყელყელავე ბედაურნი აუშვეს შემდეგ.
ჩამოსხდნენ ახლოს აქილევსის ნავ-ხომალდებთან
და გაუმართა აქილევსმა უხვი ქელეხი.
- 30 მრავალი ხარი ააბლავლა რკინის ხანჯარლმა,
მრავალი კანჯარის და ბატკნის კიკინი ისმა.
მსუქან ღორების, თეთრეშვიან ტახების ხორცი
ჰეფესტოს ცეცხლზე შეედგათ და იხრაკებოდა
სისხლი პატროკლეს ირგვლივ ჩქეფდა კოკისპირულად.
- 35 ხოლო ფეხმარდი აქილევსი ამ დროს მიიხმეს
აგამემნონთან აქაველთა თემისთავებმა,
ბევრი ეცადნე, დაარწმუნეს დარდმორეული.
აგამემნონმა კარვის ირგვლივ შეკრებილ მოყმეთ
და თვის შიკრიკებს ომახიანთ უბრძანა, ცეცხლზე
- 40 რვალის სამფეხა შემოედგათ, ეგებ ინებოს
მტვრისა და სისხლის ჩამობანა აქილევსმაო.
იგი გადაჭრით უარს ჰყოფდა, იფიცა კიდევ:
”ზევსს გეფიცები, უზენაეს, უმხნეს ღვთაებას!
არ შემერგება აბაზანა, გინდ ისარნები,
- 45 სანამ პატროკლეს ცეცხლს არ მივცემ და შავ სამარეს,
სანამ კულულებს არ შევიკვცე! მსგავსი ვაება
რა დამატყდება, ვიდრე ცოცხალთ შორის ვეთრევი!
გვიჯობს ვიჩქაროთ და შევუდგეთ ახლავე ქელეხს.
მამაცთა მეფევ, აგამემნონ, უბრძანე მალე
- 50 შეშა მოზიდონ კოცონისთვის და მოამზადონ,
რაც კი შეჰფერის მიცვალებულს, ქვეშეთში ჩამსვლელს.
დე, მენეტინი წმინდა ალმა შთანთქას, დაფაროს
თვალთაგან ჩემთა და ლაშქარიც შეუდგეს საქმეს”.

ასე თქვა.

რიდით მოუსმინეს და ნებას დაჰყვნენ.

- 55 მალე კარავში გაიმართა დიდი სერობა.
ყველა ტკბებოდა, აამებდნენ გულს სანოვაგით.
როცა პურ-ღვინით დაუამდათ შიმშილის გრძნობა,
განსასვენებლად გაიფანტნენ კარვებისაკენ.
მხოლოდ პელიდი მოგუგუნე ზღვის პირად იწვა
- 60 მწარედ მკვნესარი. სპათა გაჰყვა მირმოდინელთა.
ჩამხობილიყო. მღვრიე ტალღა ღრღნიდა ნაპირებს.
აქილევსს გული ტკივილების დამატკობელი
ძილი თანდათან მოერია. გადაღლილიყო
ტროის გალავნის ირგვლივ გმირი ჰექტორის დევნით.

65 მილში აქილევსს მოევლინა პატროკლეს სული,
 ცოცხალსა ჰგავდა ახოვნებით, თვალთა მშვენებით,
 იგივე ჰქონდა სამოსელი და ხმა ნაცნობი.
 თავით დაუდგა სული და გმირს მიმართა ასე:
 ”გძინავს, აქილევს? არ გახსოვარ? ცოცხალს გულცივად
 70 არა მხვდებოდი, მიცვალებულს გამიცვივდები?
 ო, გთხოვ, დამკრძალე, რომ ვეწვიო ჰადესის მღვიმეს!
 მკვდართა აჩრდილებს კარიბჭიდან ვერ გავექცევი,
 რომ შევხვდე სულებს, არ მიშვებენ მდინარის გაღმა.
 დავებეტები ფართობჭიან ჰადესის ზღურბლთან.

75 მომეცი ხელი. . . ცოცხლებს უკვე ველარ ვიხილავ
 აწ და მარადის - შენ მიერ ცეცხლს ნაზიარევი!
 ველარ ამოვალ ჰადესიდან და როგორც წინათ
 მეგობრულ ბჭობას ვერ გავმართავთ, მიწია ბედმა,
 რაიც მეწერა: ქვეშეთს შთანთქმა დაუბრუნებლად.

80 შენც გიწერია, ო, აქილევს, უკვდავთ სადარო,
 ტროელთა მაღალა გალავანის ქვეშ მწარე სიკვდილი!
 კიდევ ერთს გეტყვი, შემისრულე მოძმეს ანდერძი:
 ჩემს ძვლებს, აქილევს, შენს სამკვალეს ნუ მოაშორებ.
 ერთადვე იყოს, როგორც ერთი გვექონდა ბავშვობა.

85 ოპონენტიდან მომიყვანა მენეტიოსმა
 თქვენსას, მიზეზი სამწუხარო მკვლელობა იყო:
 ყმაწივლს უგუნურს ავბედითი დღეს ამფიდანანტის
 ძე შემომაკვდა - წავიკიდეთ ჟღარუნასათვის.
 მომიალერსა და შემიტკბო ბრძენმა პელევსმა,

90 შენს გვერდით მზრდიდა, მიმიჩნია შენს ამხანაგად.
 დე, ჩვენი ძვლები დაიმარხოს ერთ აკლდამაში,
 მათ ოქროს ურნა შეინახავს, თეტისის განძი!”

მყისვე მიუგო აქილევსმა, გმირმა ფეხმარდმა:
 ”მიცვალებული კვლავ მეწვიე, უსაყვარლესო?
 95 ანდერძს მიტოვებ? შევასრულებ მას უექველად
 და რაც მითხარი, სიხარულით ვიქმ ყოველივეს!
 მომიახლოვდი, წამით ერთურთს გადავებვიოთ,
 გული ვიჯეროთ და დავიტკბოთ მწარე ქვითინით!”

თქვა, გაუწოდა ხარბი ხელი მოსიყვარულის.
 100 მაგრამ ამაოდ. . . სული გაქრა, ვით კვამლის ბოლქვი
 და მისი გმინვაც მიილია. . . ელდაცემული
 წამოხტა, ჯვარით ხელს შემოჰკრა ხელი პელიდმა:
 ”ვა-ვაი! მართლაც არსებულა მიწისქვეშეთში
 კაცის სული და სახე, ოღონდ სულაც უხორცო!

105 ვხედავდი, მთელი ღამე ბედკრულ პატროკლეს სული
 თავით მედგა და საწყალობლად კვნესოდა კიდევ.
 ანდერძიც მითხრა აჩრდილმა, მას მიმსგავსებულმა!”

- ასე ამბობდა და სატირლად ალაგზნო ყველა.
 ასე მოუსწრო სპას ეოსმა ვარდისთითებამ
- 110 ბედკრულის გვამთან. სისხამ დილით აგამემნონმა
 ბევრი მებრძოლი და ჯორები ხე-ტყის საზიდად გაუშვა.
 მათვა გაჰყვა მოყმე კეთილშობილი,
 იდომენევსის შინაკაცი, მხნე მერიონე.
 ხელში ცულებით, დახვეული თოკით მებრძოლნი
- 115 ჭალას წავიდნენ. წინ ჯორები ციცაბო კლდიდან
 კვლავ ციდაბოზე ოკრო-ბოკროდ გადადიოდნენ.
 უხვნაკადიან იდეს ტყიან ბორცვებთან მისულთ
 ცულებით უწყეს ჭრა წიფელებს ცად ასვეტილებს.
 აქეთ და იქით ხე ცვიოდა ლაწან-ლაწანით.
- 120 მორებად დაჭრეს, ჯორს აკიდეს აქაველებმა,
 ფლოქვებით თხრიდნენ სახედრები მიწას აყალოს,
 ბუჩქების გავლით მინდვრისაკენ მიისწრაფოდნენ.
 ყოველ შემისმჭრელს მძიმე მორი მოჰქონდა ასე,
 რადგან უბრძანა მერიონემ, ბრძენმა მეაბჯრემ.
- 125 იქ დაახვავეს, აქილევსმა სადაც ინება
 პატროკლესათვის და თავისთვის აღმართვა ბორცვის.
- ურიცხვი ხე-ტყე რომ დაყარეს, იქვე ჩამოსხდნენ.
 ხოლო ფეხმარდმა აქილევსმა უბრძანა მაშინ
 ბრძოლის მოყვარე მირმიდონელთ, ყველას სასწრაფოდ
- 130 აესხა რვალი, შეეკაზმა ეტლი და ცხენი.
 ისინიც მალე აღიჭურვნენ აბჯარ-ბექთარით.
 ეტლზე ავიდნენ მებრძოლნი და მეეტლეები.
 მიჰყვა ცხენოსნებს ქვეითი სპა აურაცხელი.
 მiasვენედნენ მეგობრები პატროკლეს ცხედარს,
- 135 მთლად დაეფარათ მოკლულისთვის მიძღვნილი თმებით.
 უკან აქილევსს თვით ეჭირა მეგობრის თავი,
 მიაცილებდა მას ჰადესის სავანისაკენ.
- როცა მიადგნენ გმირის მიერ დანიშნულ ადგილს,
 დაბლა დაუშვეს სარცელი. ცეცხლი დააგზნეს.
- 140 სხვა აზრი მაშინ მოუვიდა ფეხმარდ აქილევსს:
 კოცონთან დადგა, მოიკვეცა ქერა კულული,
 სპერქეიოსს რომ ბავშვობიდან უზრდიდა გმირი,
 ღვინისფერ ზღვისკენ გაიხედა, შესძახა ოხვრით:
 ”ო, სპერქეიოს! ამაოა პელევსის აღთქმა!
- 145 იგი დაგპირდა, სამშობლოში დაბრუნებულ შვილს
 რომ თმებს შეჭრიდა, მოგიძღვინდა. ჰეკატომბესაც,
 ვერძს ორმოცდაათს შეგწირავდა წყაროსთან, სადაც
 ჭალა გეგულვის და ბომონი სურნელოვანი.
 ამას დაგპირდა, მაგრამ ლოცვა არ შეუსრულე:

150 ველარასოდეს ველირსები სანუკვარ მამულს!
დაე, პატროკლემ ჩაიტანოს ჩემი კულული!..”

ამის თქმა იყო და მოიჭრა თმა. თვით ჩაუდო
ხელში მეგობარს, ცხარე ცრემლი მოჰგვარა ყველას.
მოტირალთ კიდეც დატოვებდა მზე უეჭველად,
155 რომ ატრიდისთვის პელიდს სიტყვით არ მიემართა:
”დაემორჩილონ აქაველნი შენს ნებას, მეფევ,
ტირლით მერეც შეუძლიათ იჯერონ გული.
ხალხი გაგზავნე და უბრზანე, მიხედონ სამხარს,
ჩვენ კი ვიზრუნებთ აქ საქმეზე, რასაც მოითხოვს
160 წესის აგება, აქვე დარჩნენ თემისთავები”.

მისი სიტყვა რომ მოისმინა, აგამემნონმა
დაუყოვნებლივ გემებისკენ გაუშვა ხალხი.
მესაფლავენი დარჩნენ მხოლოდ, შემა დააწყვეს,
აქეთ და იქით ას ნაბიჯზე გაჩაღდა ცეცხლი.
165 ცეცხლზე ცხედარი დაასვენეს დარდიანებმა.
მრავალი ცხვარი და მოზვერი ფეხათრეული
კოცონთან დაკლეს, ამოიღეს ოთხში და ცხიმით
გვამი დაფარა აქილევსმა დიდსულოვანმა
თხემით ფეხამდე, გარს ხორცები შემოულაგა.
170 გვერდით მოუწყო თაფლით, ზეთით სავსე ქილები,
ზედ სარეცელთან. ოთხი ცხენი ქედმორკალული
დასცა კოცონზე აქილევსმა მწარედ მკვნესარმა.
ცხრა ძალლი ჰყავდა ნასუფრალით ნასათუთევი,
ორი დააკლა თავმოჭრილი დასცა ნაკაფზე.
175 მოკლა თორმეტი რჩეული ტყვე ბასრი სპილენძით
და ზედ დაურთო. გულში ავი რამ განეზრახა;
შეჰმატა ცეცხლის სისასტიკეს სიმკაცრე რკინას.
ამოიგმინა და მიმართა ძვირფას მეგობარს:
”ო, გიხაროდეს თვით ჰადესის მღვიმეშიც, გმირო!”

180 ვასრულებ, რისი აღთქმაც მოგეც, ძმაო პატროკლევ!
შენს სამარესთან თორმეტ რჩეულ ტროელ მეომფარს
კოცონი შთანთქავს, მაგრამ ჰექტორს არ ელირსება -
მას ცეცხლს კი არა, შთანთქმელად მივუგდებ ძალლებს!”

ასე იქადა.

მაგრამ ძაღლებს იგერიებდა

185 ზევსის ასული აფროდიტე დღითა და ღამით.
ვარდის სუნამო გვამს წააცხო ამბროსიული,
რომ ნათრევ სხეულს იარები შეხორცებოდ.
გმირი შებურა აპოლონმა ყომრალი ღრუბლით
ციდან მიწამდე და ადგილი, სად მოყმე იწვა,
190 ჩრდილით დაფარა, რომ მცხუნვარე მნათობის სხივით

არ გამხმარიყო სახსრები და სისხლის მარღვები.

- ამ დროს კოცონი უკვე ენთო მენეტიდის ქვეშ.
გულში სხვა რამე ჩაიფიქრა კვლავ აქილევსმა:
დადგა ცეცხლიდან მოშორებით, ლოცვა დაიწყო,
195 მსხვერპლი აღუთქვა ქარ-ბორეასს და ქარ-ზეფიროსს.
თასით ზედაშეს ასხურებდა, ევედრებოდა,
ერთი ძალუმად დაექროლათ, რომ მოგიზგიზე
აღს მყის შთაენთქა ნაკაფი და მიცვალებული.
ირისმა ლოცვა გაიგონა. მაცნედ გაიჭრა.
- 200 ამ დროს ზეფიროსს წვეულება ჰქონია სახლში,
დიდად ილხენდნენ ქარ-ნიავნი. ირისი სწრაფად
ქვის ზღურბლს მიადგა. თვალი მოჰკრეს ქარებმა ქალღმერთს,
ყველა წამოხტა და მოუხმეს მოსალხინებლად.
მაცნემ შიგ შესვლა იუარა და უთხრა ასე:
- 205 ”არა მცალია! ოკეანის ტალღებთან მივალ,
ეთიოპებთან. ჰეკატომბეს სწირავენ ახლა
მარად უკვდავებს. მეც ვიქნები ზიარი ზორვის.
ქარ-ბორეასო და ზეფიროს, გიხმობთ აქილევს
და სასოებით მდიდრულ ზვარაკს გპირდებით გმირი,
- 210 თუ გააღვივებთ უფრო ჩქარა პატროკლეს კოცონს
იქ, სად გმირი წევს და გლოვობენ აქაველები”.

- თქვა და აიჭრა მყის ზღურბლიდან. ქარები გრგვინვით
დაიძრნენ, ღრუბელის ააყენეს კორიანტელი,
ზღვასაც მძვინვარედ დაუქროლეს, ქაფიან ტალღებს
215 სუნთქვა აფრქვიეს, მიაღწიეს ბორცვიან ტროასს,
მოედვნენ კოცონს, დაიგრგვინა ცეცხლმა შთანთქმელმა.
მთელ ღმეს ქარნი აღელვებდნენ აღს მობრიალეს,
შხუილით ქშენდნენ. აქილევსი მთელ ღამეს თასით
ორფსკერიანით ოქროს ქვევრში ღვინოს ხაპავდა,
220 ცეცხლის გარშემო ასხურებდა და რწყავდა მიწას,
თან მოუხმობდა პატროკლეს სულს - ბედკრულ მეგობარის.
ზარდაცემული მამა თვის ძეს, ახლად ცოლშერთულს,
ბედშავ მშობელთა სავალალოდ რომ უნთებს კოცონს,
ისე იკლავდა თავს პელიდი, როცა ძვლებს წვავდა,
225 კოცონის ირგვლივ დახოხავდა ოხვრა-გოდებით.

- როს განთიადი, დილის მაცნე, შუქშემოსილი
ზღვას განეფინა ოქროსფერი, ნაზი ქულაჯით,
შემა მინავლდა, დაიშრიტა წითელი ალი.
ქარებმა უკან დაიხიეს და თრაკიის ზღვით
230 სახლს მიაშურეს. ზღვა ღელავდა აბორგებული.
ბოლოს მოცილდა ცეცხლს პელიდი, ველზე წამოწვა
ღონემიხდილი. ტკბილი ძილი ეწვია მოყმეს.

იმ დროს ლაშქარმაც მოიყარა თავი ატრიდთან,
ფეხის ხმამ პელიდს დაურღვია ხანმოკლე ძილი.

235 წამოდგა, სპათა წინამძღოლებს ასე მიმართა:

”მეფევ, სრულიად აქაველთა თემისთავებო!
დროა ჩავაქროთ ნალვერდალი, ღვინო ასხურეთ
ადგილს, კოცონი სადაც ენთო და ფერფლთა შორის
მენეტიოსის ძის პატროკლეს ძვლები მოვკრიფოთ.

240 ცალკე დავაწყოთ. მათი ცნობა ძნელი როდია.

ცეცხლის შუაში იწვა იგი, ცეცხლის კიდეზე
იწვოდნენ გროვად დაყრილები კაცნი და ცხენნი.
ოქროს ფიალა ორმაგ ცხიმით დაფარულ ძვლებით
აავსეთ, სანამ ჰადესს ჩავალ, გქონდეთ ურნაში.

245 დიდი აკლდამა არც მსურს ვნახო ჩემი მეგობრის,
ყორღანი ჰქონდეს ღირსეული. უფრო მაღალი
თქვენ აღუმართეთ, აქაველნო, ვინც კი ჩემს შემდეგ
ცოცხლად დარჩებით ხომალდებთან გადარჩენილნი!”

ასე ამბობდა.

დაუჯერეს ფეხმარდ აქილევსს.

250 დაშრიტეს ცეცხლი, მეწამული ღვინო ასხურეს,
სადაც კი ალმა გაირბინალ. დაცვივდა ფერფლი.
ცრემლების ფრქვევით მოაგროვეს ძვირფას მეგობრის
თეთრი ძვლები და ოქროს თასში ქონით მოფინეს.
თასი კარავში შეიტანეს, დაადეს ტილო.

255 კოცონის ახლოს მოინიშნეს შემდეგ საფლავი
და ზედ სასწრაფოდ მოაყარეს ფხვიერი მიწა.
როცა ყორღანი აღუმართეს, მიმოიფანტნენ.
მაგრამ პელიდმა შეაჩერა თანამებრძოლნი,
წრედ დასვა, იქვე მოიტანა გემიდან განძი:

260 სინი, სამფეხა, რკინეული. მათ მოაყოლა
ჯორ-ცხენი, ხარი, დიაცები წელქამრიანნი.
გმირმა ჯერ მარჯვე მეეტლეს აღუთქვა ჯილდო:
გამრჯე ქალწული, ქალურ საქმეს დაუფლებული,
ოცდაორ ზროხად ღირებული რვალის სამფეხა.

265 დოღში მეორე გამაჯრვებულს - ექვსი წლის ცხენი,
გაუხედნავი, წიაღში რომ ჯორს ატარებდა.
მესამეს - ცეცხლზე შეუდგომელი, ვერცხლის სადარი
ჯერ სულ ახალი მაზმაროთი, ფართო, ტევადი.
მეოთხეს ჯილდოდ სთავაზობდა ორ ოქროს ტალანტს,

270 მეხუთეს - ცეცხლში გამოუწრთობ ორმხრივ ფიალას.

ბოლოს აქაველთ აქილევსმა ასე მიმართა:

”ატრიდო, ლამაზლეკვერთხიან აქაველთ სპანო!
მარჯვე მეეტლეს ელის წრეში ჩადგმული ჯილდო.
სხვათა სახსოვრად ასპარეზზე რომ შევხვედრდით,

275 უცილოდ პირველს მოვიმკიდი დოღში საგანძურს.
თქვენ იცით, მე რა ცხენები მყავს კეთილშობილნი,
უკვდავი ჯიშის: თვით დიადმა პოსეიდონმა
უძღვნა მამაჩემს, მოხუც პელევსს. მივიღე მისგან.
მაგრამ არც მე და არც ისინი არ გეცილებით.

280 ო, აღარა ჰყავთ მათ მეეტლე სახელოვანი,
რომელიც ფაფარს ატალღებულს ხშირად თვითონვე
სუფთა წყლით ბანდა და აცხებდა სპეტაკ სუნამოს.
ახლა დარდობენ მეეტლეზე. დგანან. ფაფარი
მტვერში ესვრებათ, ნაღვლიანნი არც ინძრევიან.

285 სხვები მოეწყონ სარბიელზე, აქაველები,
ვისაც იმედი აქვს ეტლის და ფეხმარდ მერანთა”.

ასე ბრძანა და მყის წამოდგნენ მარჯვე მოყმენი:
პირველი იყო ევმელოსი, ხალხთა ხელმწიფე,
ადმეტოსის ძე, ეტლის მართვით სახელგანთქმული.

290 შემდეგ - ტიდიდი, დიომედე გულუშიშარი.
ტროსის ცხენები მას შეუბამს, ომში ენეასს
რომ გამოსტაცა, აპოლონის მიერ მიმალულს.
მესამე ადგა მენელაოს ქერათმიანი,
ზევისის ნაზარდი. მიიყვანა ეტლთან ცხენები:

295 თვისი - პოდარგოს და აითე - აგამემნონის;
ეს ცხენი ატრიდს ანქისადმა ექეპოლოსმა
უძღვნა, რომ გმირი ქარსატეველ ტროას დასხნოდა
და შინ მშვიდობით დამტკბარიყო. რაც ჰქონდა მეფეს,
ზევისისგან ჰქონდა სიკიონში ყველა სიკეთე.

300 ამ ცხენს კაზმავდა, სრბოლის ჟინით აცახცახებულს,
მენელაოსი. ხშიფაფრიან ცხენებს აბამდა
ანტილოქოსიც, ახალგაზრდა ძე ნესტორისი,
ნელეიდისა. პილოსური რშები მის ეტლს
გააქროლებდნენ. გამოცდილი მამა მივიდა

305 და შვილს კეთილი რჩევა მისცა, ჰკვიანს, გამგონეს:
”ბალღობიდანვე, ანტილოქოს, უყვარდა კრონიდს
და პოსეიდონს. საჯირითო ხერხს გასწავლიდნენ.
და ამიტომაც არც მექნება ბევრი სათქმელი.
შენ ოსტატურად მოაბრუნებ ეტლს სანიშნესთნა.

310 ჩვენს მძიმე ცხენებს, ვშიშობ, მარცხი არ მოუვიდეთ.
სხვებს უფრო მარჯვე ცხენები ჰყავთ, მაგრამ მხედარნი
ხერხიანობით, ხელოვნებით შენთან რას მოვლენ!
ასე, რომ მტკიცედ იყავ, შვილო, აღივსე სული
ჟინით და ცოდნით, არ გაუშვა ჯილდო ხელიდან!

315 ხურო გაჯობებს ხელოვნებით და არა ძალით,
მესაჭეც მხოლოდ ხელოვნებით ღვინისფერ ზღვაზე
მსუბუქ გემს მართავს, სათამაშოს შმაგი გრიგალის.
მხედარიც მხოლოდ ხელოვნებით სჯობია მხედარს.

ზოგს იმედი აქვს მარტო ეტლის და ცხენებისა,
320 რომ გააჭენებს, ვერც აოკებს, რას არ ასკდება,
ცხენთსარბიელზე გაჩერებაც უჭირს უგუნურს.
ხოლო მხედარი გონიერი, ეტლს როცა მართავს,
მიწყევ მიზნისკენ იყურება, აბრუნებს ახლოს,
თავიდან იცის, როგორ ეპყრას ხელში სადავე:
325 მტკიცედ უჭირავს, მწეინავეს თვალს არ აცილებს.
გეტყვი სანიშნეს.

არ გამოგრჩეს

ხომ ხედავ, ეგერ
დგას მორი ხისა ასე, ერთი ხელის გაშლაა.
ვგონებ, ფიჭვია, ანდა მუხა, რომ ვერ ვნებს წვიმა.
მარჯვნივ და მარცხნივ გვერდით ორი თეთრი ქვა მოჩანს,
330 სად გზა ვიწროა. ირგვლივ სწორი სარბიელია.
ეგ სვეტი უნდა იყოს ძველი საფლავისზედა,
ანდა წინაპრებს ნიშანსვეტად უნდა ჰქონოდათ.
ახლაც სანიშნედ აირჩია გამირმა ფეხმარდმა.
ახლოს რომ მიხვალ, ცხენი მყისვე შემოაბრნე.
335 თვით მაგრად იდექ ლამაზ ეტლზე, მარცხნივ სულ ოდნავ
გადაიხარე, ცხენი რომ გყავს მარჯვენა ხელთან,
მათრახი დასცხე და სადავე მიუშვი სულაც.
მარცხენა ცხენმა ნიშანსვეტთან შემოუხვიოს,
ისე, რომ მისი ზედაპრი ლამის ბორბალმა
340 გაკაწროს კიდეც. მაგრამ ფრთილად, არ მიეჯახო:
ეტლსაც დაამსხვრევ, დაშავდება ცხენი,
მსრბოლელთა
სასიხარულოდ, მხოლოდ, შვილო, შენდა სასირცხოდ!
იყავ ფრთხილი და საზრიანი, ო, საყვარელო!
თუ ნიშანსვეტთან შემოუხვევ ახლოს, ვერავინ
345 წამოგეწევა ველზე გაჭრილს, ვერც გადაგისწრებს,
თუნდაც კვალდაკვალ მოგყვებოდეს ატრეიონი,
ღვთიური მოდგმის ცხენი მეფე ადრასტოსისა,
ანდა მერანი სახელოვან ლაომედონტის!

ასე უთხრა და ნელევსის ძე ნესტორ ჩამოჯდა,
350 მას შემდეგ, როცა სასიკეთოდ დამოდღვრა შვილი.
მეხუთემ გამირმა მერიონემ შეკაზმა ცხენნი.
ეტლზე ავიდნენ მეომრები. წილი იყარეს.
პელიდმა ზუჴში შეარხია. და შეხვდა წილი
გმირ ანტილოქოსს. მეორე ხვდა მეფე ევმელოსს,
355 მესამე - ატრიდს მენელაოსს, მამაც შუბოსანს,
შემდეგი წილი - მერიონეს, ხოლო სულ ბოლოს
ეტლის სარბოლი წილი ერგო ძე ტიდევსისა.
რიგის მიხედვით დადგნენ. ნიშანსვეტი აჩვენა
პელიდმა ველზე, მაგრამ მანამ მოხუც ფოინიქსს,

- 360 მამობრივ მზრუნველს, თხოვა თვალი ედევნებინა
 მარბიელთათვის და სიმართლე ეამბნა შემდეგ.
 მხედრებმა მყისვე მათრახები აღმართეს მალლა,
 ხაფად დაჭექეს, აღვირები აატკაცუნეს,
 ჟინით აღივსნენ. მეყსეულად გაფრინდნენ რაშნი
- 365 გემების გასწვრივ. ფლოქვებიდან ავარდა მტვერი,
 მალლა ჰაერში დატრიალდა კორიანტელი.
 ცხენთა ფაფარნი წამოშალა ქარმა მქროლავმა.
 მფრინავი ეტლი ხან ნიადაგს შეეხებოდა,
 ხან აღილტვოდა ავარდნილი. ეტლზე ამაყად
- 370 იდგნენ მხედრები. გამარჯვების წყურვილით აღვსილთ
 გული უმგერდათ. ამხნეებდნენ ყიჟინით რაშებს.
 ჰქროდნენ ჰუნენი, მტვრის ავარდა კორიანტელი.
 ბოლო მოსახვევს როს მიადგნენ ჰალარა ზღვასთან,
 მოჯირითეთა სიმამაცე გამოჩნდა მაშინ,
- 375 უფრო აჩქარდა ქროლვა მათი ბედაურების.
 ფერეტიადის ფაშატები გაიჭრნენ წინა,
 უკან მისდევდნენ აჯილღები დიომედესი.
 ტროელნი რაშნი ისე ოდნავ ჩამორჩებოდნენ,
 გეგონებოდა, სურთ ევმელეს ეტლს შეახტნენო,
- 380 მხურვალე სუნთქვით გმირს უთმობდნენ განიერ ბეჭებს,
 ევმელეს მხრებზე თავი ედოთ და მიფრინავდნენ.
 ან გამარჯვებას გაიყოფდა, ან გაასწრებდა
 ტიდევსის წული, ღმერთი რომ არ განრისხებოდა:
 მყისვე მათრახი გამოსტაცა გმირს ფოიბოსმა. . .
- 385 ცრემლი მოადგა დიომედეს, ხედავდა იგი,
 რომ წინ გაიჭრნენ ფაშატები, ხოლო ულაცნი
 უკან რჩებოდნენ:
 აღარ ჰქონდათ მათრახის რიდი.
 ათენა ქალღმერთს აპოლონის მავნე ოინი
 როდი გამორჩა. დაეწია პალასი მხედარს,
- 390 მისცა მათრახი და შთაჰბერა სიმკვირცხლე რაშებს;
 შემდეგ ადმეტეს ძეს მიადგა და რისხვით სავსემ
 ცხენებს უღელი გაუტეხა, სწრაფი ფაშატნი
 შლეგურად გახტნენ და მიწაზე დაეცა ხელნა.
 გმირი ეტლიდან გადმოვარდა თვლების ფერსოსთან,
- 395 ხელი იტკინა, გაიკაწრა ტუჩი და ნესტო,
 წარბზემით შუბლი გაიხეთქა, ძირს დაცემისგან
 თვალთაგან ცრემლი წამოცვივდა და ხმა წაერთვა.
 ჩამოუქროლეს აჯილღებმა ფლოქვთ თქარუნით.
 დაწინაურდა დიომედე, სიმტკიცე მისცა
- 400 რაშებს ათენამ და მხედარს კი ძლევა არგუნა.

ტიდიდს მისდევდა ატრევსის ძე მენელაოსი.
 ანტილოქოსი ამხნეებდა მის უკან ცხენებს:

”გასწიეთ სწრაფად, გაიჭერით წინ, ჩემო რაშნო!
 არ გთხოვთ ტიდევსის მამაც ვაჟის ცხენთა უმაღლეს
 405 იჭენოთ, მათ ხომ თვით ათენამ შთაჰბერა ძალა,
 განა ქალღმერთმა არ შემოსა დიდებით გმირი?
 ატრიდის რაშებს დაეწიეთ, ნურას დაუთმობთ!
 გასწიეთ სწრაფად, რომ სირცხვილი არ ვჭამოთ ხალხში,
 ნუ ჩამორჩებით ფიცხლად გაჭრილ ფეხმარდ ფაშატებს!
 410 ვამბობ და ვიცი, რომ ნათქვამი ამისრულდება:
 სხვა ხვედრს ნუ ელით ხალხის მწყემსი ნესტორისაგან,
 დღესვე სპილენძის იარაღი მოგიღებთ ბოლოს,
 თუ სიზარმაცით უკანასკნელ ჯილდოს მოიმკით.
 გასწიეთ სწრაფად, გაიჭერით, ბედაურებო!
 415 მე კი ვეცდები გამოვნახო რაიმე ხერხი,
 რომ უცაბედად ავუქციო გვერდი მეტოქეს”.
 ასე ამბობდა. და მეფისგან დაშინებულნი
 უფრო გაჭენდნენ ბედაურნი.
 დრო არ ითმენდა,
 ვიწრო გზა ნახა ანტილოქემ, ბრძოლისმოყვარემ:
 420 წყალი, ზამთარში დაგროვილი, გადმოწულიყო
 და ოღრო-ჩოღრო გასავალი სულ დაეფარა.
 იქით მიქროდა მენელაოს, თანაც ფრთხილობდა.
 გზა შეიმოკლა ანტილოქემ, ცხენთა დგრიალით
 მენელაოსის ეტლს მხარდამხარ მიუახლოვდა.
 425 ატრეიონმა შეშფოთებით შესძახა მხედარს:
 ”უფუნურად მართავ, ანტილოქოს, მოსწიე სადავე!
 ბრძოლა სადავო გამიმართე ფართო შარაზე.
 ცხენს ავშარაძე ჩამოქაჩე აქ გზა ვიწროა,
 ეტლები ერთურთს შეასკდება!”
 ცხენს მათრახს სცემდა
 430 და მენელაოსს არც უსმენდა მე ნესტორისი.
 რასაც გადიფრენს ყრმის მარჯვენით ნატყორცნი ბადრო,
 ახალგაზრდული სიჩაუქის მაუწყებელი,
 იმდენი სივრცე გადასერა წამს ანტილოქემ.
 უკან ჩამორჩა მენელაოს, ცხენთა სადავე
 435 თვითონ მოსწია, რომ ვიწრობში მათი ეტლები
 არ შესკდომოდნენ ერთურთს და არ დამსხვრეულიყვნენ.
 დაასკდებოდნენ უმაღლ მიწას მაშინ მხედრებიც.
 თან ანტილოქეს ლანძღვას მოჰყვა მენელაოსი:
 ”არვინ მეგულვის შენზე მავნე და აქაველნი
 440 ამაოდ გთვლიან გონიერად! ასეთი ხერხით
 ჯილდოს ვერ ჰპოვებ, სანამ ფიცით არ იტყვი მართალს”.

ასე წარმოთქვა და ხმამაღლა რაშებს დასჭიქა:
 ”რამ დაგალონათ, რად ჩამორჩით! წინ წაჭრილ ცხენებს
 თქვენზე უადრეს დაელევათ მუხლებში ძალა, -

445 დიდიხანია განვლეს ჟამი ახალგაზრდობის”.
ასე ამბობდა მენელაოს.

მუქარის შიშით
გაფრინდნენ რაშნი, დაეწივნენ მეწინავეებს.

არგიველთ დასი ამ დროს დინჯად გზას გაჰყურებდა,
სად ცხენტა ფლოქვით იდგა მტვერის კორიანტელი.

450 იდომენევსი შემადლებულ ბექობზე იდგა
და სხვებზე ადრე გაარჩია მოჯირითენი,
უკეთ ესმოდა შორეული ყიჟინაც მხედრის,
იცნო, ვინც იყო, ცხენტა წყვილში ერთიც ენიშნა:
წაბლა-ქურანი, მოწითალო, შუბლზე რომ აჯდა
455 ნიშანი მკვეთრი, მოქათქათე, მრგვალი და თეთრი.

იდომენევსმა არგიველებს ასე მიმართა:
”მძებო, არგიველთ ლაშქრის მწყემსნო და მბრძანებელნო,
მხოლოდ მე ვხედავ იმა ცხენებს, თუ არჩევთ თქვანცა?
ვიღაც სხვისია ბედაურნი მეწინავენი,

460 ვიღაც სხვა არის თვით მხედარიც, ევმელეს რაშნი
შეფერხებულან, თორემ წინათ ყველას სჯაბნიდნენ,
თვითონ ვხედავდი, სხვებზე ადრე წრეს მოუარეს,
ახლა აღარსად არა ჩანან, ტროის სივრცეში
რომელ მხარესაც არ მივმართე მახვილი თვალი.

465 ეტყობა, ხელში სადავენი ვერ შეიკავა
და უხერხულად მოაბრუნა სამანთა ეტლი.
გადაუბრუნდა და დაემსხვრა, შმაგი მერანნი
აღვირახსნილნი მეყსეულად გვერდზე გავარდნენ.
თქვენ თვითონ ნახეთ, მეგობრებო, იქნება ვცდები,

470 ეგებ ვერ ვხედავ, მეჩვენება, რომ მეწინავე
ეტოლიელი ვაჟკაცია, არგოსელთ მეფე,
ტიდევისის წული, დიომედე კეთილშობილი!”
უხეშად უთხრა აიანტმა ოილევისის ძემ:
”აბა, წინასწარ რად ყბედობ, იდომენევსო,

475 წინ კვლავ ფაშატნი მოგელავენ ხმოვან ფლოქვებით!
არგიველთ შორის სხვებზე უფრო ჭაბუკი არ ხარ,
ყველაზე უკეთ რომ გიჭრიდეს მახვილი თვალი,
აქ ბევრსა ვხედავ შენზე უფრო ნაცად ვაჟკაცებს,
რა ცუდ-უბრალოდ იტყვი ხოლმე ამაო სიტყვას!

480 წინ კვლავ ფაშატნი მოგელავენ ხმოვან ფლოქვებით,
ადმეტეს ძისნი, თვით ევმელე მართავს სადავეს!”
აიანტს უთხრა განრისსებით კრეტეს ბელადმა:
”ავმესიტყვეო, ჩხუბისთავო, არგიველთ შორის
უკანასკნელო, ცუდ-მედიდო, დაუთრგუნველო!

485 სანადლეოზე მაშ ჩამოდი ჩემთან საფეხა,
მოწმედ ორივემ ავირჩიოთ აგამემნონი,
მაშინ გაიგებ წინ ვინც არის, როს დათმობ ნადლევს!

ასე ამბობდა. წამოიჭრა ოილევის ძე,
მზად იყო, ეთქვა საპასუხოდ მრისხანე სიტყვა,
490 გამძაფრდა მათი შუღლი, მაგრამ წამოდგა
თვით აქილევისი და მიმართა სპათა ბელადებს:
”იდომენევსო, ოილიდო, იკმარეთ დავა!
არ გეკადრებათ ხალხში ერთუთრს ძვირი აკადროთ,
სხვას თქვენს ადგილას ხომ უთუოდ თვით დატუქსავდით!”
495 დასხედით მშვიდად, ადგილიდან უყურეთ ცხენებს,
მალე ისინი, გამარჯვების ჟინით აღვსილნი,
აქ გაჩდებიან. საკამათო აღარ იქნება -
ვინ წინ არის და ვინ უკან არგიველთ შორის”.

ასე ამბობდა.

ტიდევის ძე მაშინ გამოჩნდა,
500 მათრახით სცემდა ბედაურებს ორთქლით აბოლქვილთ,
ველზე მოქროდნენ საოცარი სისწრაფით რაშნი,
მხედარს აფრქვევდნენ ფლოქვებიდან ანასხლეტ ქვიმას.
ეტლი სპილენძით მოჭედილი, ოქროცურვილი,
ფიცხელ მერანთან უკან მსრბოლი, ძლივსღა ასწრებდა,
505 რვალით მოსალტულ თვლების კვალის ველზე დაჩენას,
ისე სწრაფად და ისე შმაგად რბოდნენ რაშები!
გამარჯვებული დიომედე წრის შუა ჩადგა.
ოფლი ნაკადად დასდიოდა დაღლილ ქურანებს.
შემდეგ ჩამოხდა მოელვარე ეტლიდან გმირი,
510 მათრახი ზედვე მიაყუდა. არ დაახანა
თანამებრძოლმა სთენელოსმაც, მიიღო ჯილდო.
ქალი მიჰგვარა მსახურთ, მათვე წააღებინა
სამფეხა სახლში.
თვით შეუდგა ახსნას ეტლისა.

ტიდიდის შემდეგ ანტილოქოს მოიჭრა ეტლით,
515 არა სისწრაფით, ხერხით სჯობდა ის მენელაოსს.
მაგრამ ატრიდი დიდად როდი ჩამორჩენია.
ჭაბუკს სულ ახლოს მოჰყვებოდა რაში ფეხმარდი
და გამალებით თვის მბრძანებელს მოაქროლებდა.
კუდი სპილენძით მოელვარეს ხვდებოდა სალტეს,
520 ასე მოქროდა, სულ მცირედი მანძილი იყო
ტრიალ მინდორზე გაჭრილ ცხენსა და ბორბალს შორის.
ოდნავ ჩამორჩა ანტილოქოსს მენელაოსი:
თვლის ერთი ბრუნი იქნებოდა. შემდეგ კი სწრაფად
წამოეწია, იზრდებოდა სიფიცხე მიწყვი
525 აგამემნონის ფაშატისა, მარდ აითსი.
სულ ოდნავ კიდევ რომ დასცილდა, უეჭველია,
გადაასწრედა, არ გახდიდა სრბოლას საცილოდ.
ატრიდს მოსდევდა მერიონე, იდომენევსის

მეაბჯრე, შუბის ერთ სროლაზე ჩამორჩენილი.
530 ჰყავდა ცხენები ნელმავალნი, გრძელფაფრიანნი,
არც თვითონ იყო დოღში დიდად მოხერხებული.
ადმენტოსის ძე იყო ბოლო, მარდი ცხენები
მოაქროლებდნენ სარბიელზე ეტლს საუცხოოს.
ფეხმარდ აქილევსს შეეწყალა, ოდეს იხილა.
535 ადგა, არგიველთ მიაგება სიტყვა ფრთიანი:
”პირველ მარბიელს ბოლოს მოჰყავს მარდი ცხენები!
მაგრამ ღირსია და ვუბოძოთ მეორე ჯილდო,
ხოლო პირველი უეჭველად ეკუთვნის ტიდიდს!”

ასე თქვა.

ყველამ მოიწონა პელიდის სიტყვა.

540 მისცემდა ფაშატს აქაველთა თანხმობით კიდეც,
რომ ნესტორის ძეს ანტილოქოსს, შეურაცხყოფილს
აქილევსისთვის მყის არ ეთქვა სიტყვა მართალი:
”გულსაც მომიკლავ, ო, აქილევს, თუ შეასრულებ,
რაც ახლა ბრძანე!

გსურს წამართვა ჯილდო იმტიომ,

545 რომ ევმელოსის ეტლს დაატყდა უბედურება?
აბა, რა დიდი მხედარია?

რატომ უკვდავებს

არ შეევედრა?

ბოლო მაინც არ იქნებოდა!

თუ ევმელოსი გეცოდება და ასე გიყვარს,

გაქვს გემზე უხვად საამისოდ ოქროც, სპილენძიც,

550 გყვანან მონებიც, ცხვრებიც, ცხენიც ფლოქვებმაგარი.

გამოარჩიე, უფრო კარგი ჯილდოც მიეცი

შემდეგ, გინდ ახლავ რომ შეგაქონ აქაველებმა.

ამას კი - ნურას უკაცრავად - არვის დავუთმოზ!

და თუ ვისმე სურს, გამოვიდეს შესარკინებლად!”

555 ასე თქვა.

მაშინ გაეღიმა ფეხმარდ აქილევსს,

უყვარდა ყრმა, ვით მეგობარი და შეხაროდა,

მიმართა ჭაბუკ ანტილოქოსს ფრთიანი სიტყვით:

”მაშ, შენ მოითხოვ, ანტილოქოს, ჩემი კარვიდან

სხვა ჯილდო მივცე გმირ ევმელოსს? ხალისით მივცემ

560 სამკერდულს, მე რომ ავაგლიჯე ასტეროპეოსს,

სპილენძისაა, ბრპენის ზოლი ჩაუდის ბოლოს.

ევმელოსისთვის ღირსეული ჯილდო იქნება”.

თქვა და უბრძანა ავტომედონტს, ერთგულ მეგობარს,

გამოეტანა საჭურველი. მიიღო. გასცა.

565 და სიხარულით ევმელოსმა მოჰკიდა ხელი

მაშინ წამოდგა გულნაკლული მენელაოსი,
ანტილოქოსზე იყო მწყრალი. მაცნემ მიართვა
მბრძანებელს კვერთხი. ჩუმად ყოფნა სთხოვა არგიველთ
და ღვთაებრივმა მეომარმა დაიწყო სიტყვა:

570 ”რა ჩაიდინე, ანტილოქოს? ჭკვიანად გთვლიდნენ,
შენ კი დიდება დამიბნელე და მხოლოდ ხრიკით
შეუდარებლად სუსტ ცხენებით გამომასწარი!
თვითონ განსაჯეთ, არგიველთა თემისთავებო,
სამართლიანად, არ ინებოთ მიკერძოება,

575 არ თქვან სპილენძისკვვართიანმა აქაველებმა:
მენელაოსმა უსამართლოდ დაგვიჯაბნაო
ანტილოქოსი, დაეუფლა ჭაბუკის ჯილდოს,
ცხენი სუსტი ჰყავს, მაგრამ სჯობსო ძალა-უფლებით.
მე თვითონ განვსჯი, მეგობრებო, და იმედი მაქვს.

580 არვინ იტყვის შემდეგ აუგს ჩემს განაჩენზე.
მომიახლოვდი, ანტილოქოს, როგორც რიგია,
ცხენთან დადექი, ხელთ აიღე მათრახი, რითაც
დაჯირითობდი, ცხენს შეახე და დაიფიცე
პოსეიდონი მიწისმპვრელი, რომ არა განზრახ

585 ხერხიანობით ჩემი ეტლი ჩამოიტოვე!”

ატრიდს მიუგო გონიერმა ანტილოქოსმა:
”დამშვიდდი, მე ხომ ყმაწვილი ვარ. . . ო, მენელაოს,
ჩემზე მეტი ხარ ასაკითაც, ვაჟკაცობითაც
და უწყი, როგორ ცდებდა ხოლმე ყმაწვილკაცობა:

590 ჭაბუკის ჭკუა უთავგზოა და უმწიფარი.
გული მოიღბე, ხოლო ჯილდოს, მშვენიერ ფაშატს
თვითონვე გითმობ. რაც ჩემია, ისიც რომ მთხოვო,
და უფრო მეტიც, ამავე წამს მოგცემ ხალისით,
ოღონდ გულიდან, ზევსის ძეო, ნუ ამომიღებ,

595 არ გავხდე მარად დამნაშავე ღმერთთა წინაშე!”
თქვა და მიჰგვარა ცხენი სულდიდ ნესტორის ვაჟმა,
ხელთ მისცა მეფე მენელაოსს. გული მოუღბა
სიხარულისგან, როგორც დნება ნამი თავთუხზე,
აოშვილ მიწას მცხუნვარება რომ გადაუვლის.

600 ასე გაგილღვა, მენელაოს, შენც შვეებით გული.
მიმართა ჭაბუკ ანტილოქოსს ფრთიანი სიტყვით:
”თუმც ვმრისხანებდი, ახლა თვითონ მე გითმობ ჯილდოს!
არა ყოფილხარ არასოდეს უგულისყურო,
მაგრამ დღეს სძლია სიყმაწვილემ შენს გულის სიტყვას.

605 აწ, ანტილოქოს, შენზე უფროსს ნუ ეცრუები!
აგრე იოლად ვერ მომდრეკდა სხვა აქაველი.
დიდად მიჭირდა და ტროაში ბევრი იღვაწე
შენც, მამაშენმაც, შენმა ძმამაც, ებრძოდით ჩემს მტერს!
სურვილს გისრულებ, ჯილდოს - ფაშატს უკან გიბრუნებ.

610 დაე, ახსოვდეს შენთან ერთად ყველას: არასდროს
ყყოფილვარ უნდო, უწყალო და წრესგადასული!”

ასე თქვა. ცხენი მისცა მოძმეს ანტილოქოსის -
ჭაბუკ ნოემონს, მაზმაროთი ირჩია თვითონ.
ოქროს ტალანტი მერიონემ დაიმსახურა,

615 იგი მეოთხე იყო. დარჩა ჯილდო მეხუთე -
მრგვალი ფიალა. იგი ნესტორს მისცა პელიდმა,
არგიველთ დასი გაიარა, მივიდა, უთხრა:
”ეს შენ, მოხუცო ღვთაებრივო! აი, ეს ჯილდო
მოგაგონებდეს გმირ პატროკლეს!

არგიველთ შორის

620 აწ ველარ ნახავ!

გამარჯვების ჯილდოს განიჭებ,
რადგან არც კრივში, არც, ცხადია, ჭიდაობაში
ძალას არა ცდი, არც სროლაში, არცა მორბენლებს
შეედრები - შენ სიბერე მოგძალებია!”

თქვა და მიართვა.

მიითვალა მან სიხარულით.

625 ფრთიანი სიტყვა მიაგება მოხუცმა პელიდს:

”ჭეშმარიტ სიტყვას ამბობ, შვილო, გონივრულია!
მუხლი არ მომსდევს, საყვარელო, და არც ხელები
მასხია მხრებზე, როგორც წინათ, სწრაფი და მძლავრი.
ეხ, კვლავ რომ ვიყო ახალგაზრდა! როგორც იმჟამად,

630 როს ენოპისის ძეს ამარინკევსს ბუპრასიონში
ქელებს უხდიდნენ ეპეელნი, და ჯილდო დათქვეს
უფლისწულებმა. ვერაკაცი ვერ შემედავა -
ვერც ეპელი, პილოსელიც, ეტოლიელი.

კლიტომედესი მუშტი-კრივში ვძლიე მე მაშინ,

635 ვეჭიდე, ვძლიე პლევრონელი ანკაიოსი,
განთქმულ მორბენალს იფიკლოსსაც ვაჯობე მაშინ,
ოროლით ვძლიე ორი: ფილევს და პოლიდოროს.
მხოლოდ ცხენებით გადამისწრეს აკტორიდებმა,
რიცხვით დამჯაბნეს, ერთობლივად: შეშურდათ ჩემი.

640 რადგან ყველაზე კარგი ჯილდო დოდისა იყო.
ორნი შემებნენ, როცა ერთი მართავდა ცხენებს,
მეორე მათრახს გადასცხებდა ხოლმე უწყალოდ.
წინათ ასეთი ვიყავ! დღეს კი ჭაბუკებს ვუთმობ
გმირთა სარბიელს! სავალალო სიბერის ჭაპანს

645 უნდა შევება. თავის დროზე მეც ხომ ვბრწყინავდი! . . .

შენ კი განაგრძე და მეგობარს უზღვე პატივი.
მადლობით ვიღებ ამ საჩუქარს და მიხარია,
რომ გამიხსენე მოხუცი და ინებე, შვილო,
პატივი გეზღო აქაველთა ლაშქრის წინაშე.

650 მაგ შენს სიუხვეს თვით ღმერთები გადაგიხდიან!”

კვლავ გაიარა აქილევსმა აქაველთ დასი,
რა მოისმინა მისალმება მოხუც ნესტორის,
დაბრუნებულმა ახლა დათქვა ჯილდო კრივისა:
წრის შუაგულში ექვსწლიანი ჯორი დააბა,

655 ჯერ კიდევ უღელდაუდგმელი, სახედნი ძნელად.
მძლეველს აღუთქვა,
ძლეულს - თასი ორფსკერიანი.

დასის შუაში დადგა, ასე უთხრა არგიველთ:
”ატრიდნო, რვალისკვარტიანო აქაველებო!
ახლა ორ მებრძოლს ვუხმობთ, ვისაც ერჩის ძალ-ღონე,

660 ხელი სწიონ, ვის სურს კრივი! აპოლონ ღმერთი
რომ შეეწევა და ყველანი ვიცნობთ უძლეველად,
იგი გემისკენ თან წაიყვანს ჯორს მუხლმოუღლეულს,
ორფსკერიან თასს კი მიიღებს კრივში ძლეული”.

ამის თქმა იყო და წამოდგა კაცი ვეება,

665 მძლავრი მოკრივე ეპიოს, პანოპევის ძე.

ხელი წაავლო დამარღვული ჯორს და შესძახა:
”მოდით, ვისაც გსურთ ორფსკერიან თასს დაეუფლოთ!
ხოლო ჯორს, ვფიქრობ, ვერვინ წამგვრის აქაველთ შორის,
კრივში მძლეველი! პირველობით, დია, ვამაყოფ!

670 ეგებ არ ვიყო მეომარი ურჩეულესი,

რას იზამ, კაცს ხომ ყველაფერი არ შეუძლია!
ხოლო თუ კრივზე მიდგა საქმე, ვიტყვი და ასეც
მოხდება:

ძვლამდე ხორცს დავიყვან, ძვალს კი დავამსხვრევ!
თითქო ქიმაგი, დე, გამოჰყვეს ყოველ მოკრივეს,

675 რომ ცემი ძალით დათრგუნვილი მან გაიტანოს!”

ასე თქვა.

ყველა ჩუმად იჯდა, დამუნჯებული.
ევრიალოსი ღვთაებრივი წამოდგა მხოლოდ,
ტელაიონიდ მეკისტევის ძე, მძლავრი მეფის,
რომელიც თებეს, ოიდიპოს მეფის ქელეხზე

680 იყო ოდესღაც და კადმოსელს აჯობა ყველას.

იგი აღჭურვა საბრძოლველად მძლავრმა ტიდიდმა,
მეგობრულ სიტყვით გაამხნევა, ძლევა უსურვა.
სარტყელი მისცა ლაღად წნული და მოოჭვილი,
ველზე დაკლული, მშვენიერი ხარის ღვედები.

685 ორივ მოეწყო, გამოვიდა წრის შუაგულში.

ერთბაშად ერთიმეორეზე აღმართეს ხელი,
შეიბნენ, სწრაფად აირია მუმტი და მუმტი.
ყბებზე გაისმა ლაწა-ლუწი, ოფლი სახეზე

ღვარად სდიოდათ. შეიმართა ეპეიოსი,
 690 სახეში დასცხო შებრუნებულს და ვედარ შეძლო
 მან ფეხზე დგომა, მოეკვეთა მყისვე მუხლები.
 ვით ბორეასი ამოაგდებს ხოლმე თევზს ზღვიდან
 და გაბრუნებულს გადაუვლის ტალღა ნაპირზე,
 ასე დაეცა და სულდიდმა ეპეიოსმა
 695 წამოაყენა. მეგობრები მხარში შეუდგნენ
 და წაიყვანეს, მიათრევდა მიწაზე ფეხებს,
 სისხლს მიათხევდა, თავი გვერდზე უვარდებოდა.
 გრძნობამიხდილი მეგობრებმა შუა ჩაისვეს,
 თვითონ აიღეს ჯილდო - თასი ორფსკერიანი.

700 შემდეგ გეხმარდმა პელეგისის ძემ ლაშქარს აჩვენა
 ჭიდაობაში რჩეულთათვის დათქმული ჯილდო:
 გამარჯვებული მიიღებდა სპილენძის სამფეხს -
 აქაველებმა შეაფასეს ათორმეტ ზროხად, -
 დამარცხებულს კი ერგებოდა ნორჩი მხევალი, -
 705 ტყვე ქალწულს მხოლოდ ოთხი ზროხის ფასი დაადეს.
 ფეხმარდმა გმირმა არგიველებს მიმართა ასე:
 ”მოდით, ვისაც სურს გამოსცადოს ეს ასპარეზიც!”
 ეს თქვა თუ არა, წამოიჭრა ტელამონიდი,
 წამოდგა ბრძენი ოდისევსიც ჭკუაულები,
 710 მყისვე ქამრები შემოირტყეს და წრეში ჩადგნენ,
 მძლავრად ხელები სემოაჭდეს ურთიერთს წელზე,
 თითქოს გამოცდილ ხუროს სახლის მაღალ სართულზე
 გადაეხუროს ერთმანეთზე მტკიცე ძელები.
 ჭახანი იწყო ხერხემაღლა, მძლავრი ხელების
 715 სალტეში მოხვდა და სხეული დაცვარა ოფლმა,
 ფერდებზე, ზურგზე აელეწათ გმირებს კუნთები,
 დაუზოგვად. ჟინიანად, ორივ თანაბრად
 ამაყი გულით ძლევასა და ჯილდოს ელტვოდა.
 ვერც ოდისევსმა დასცა გმირი ტელემონიდი,
 720 ვერც აიანტმა ძვრა ვერ უყო მამაც ოდისევსს.
 მოსწყინდათ მოცდა აქაველებს, გაისმა დრტვინვა.
 შესძახა მაშინ აიანტმა ტელამონის ძემ:
 ”კეთილშობილო ლაერტის ძევ, ბრძენო ოდისევს!
 შენ ამიტაცებ, მაღლა, ან მე, განსაჯოს ზევსმა!”
 725 თქვა და ასწია, ოდისევსმა ფანდი იხმარა:
 კვირისთავს ქუსლი გამოუკრა, მყისვე მეტოქე
 პირაღმა დასცა, მაგრამ თვითონ ზედვე დავარდა.
 გაოცდნენ ამის შემხედველი არგიველები.
 შემდეგ ოდისევს დაეჭიდა ასატაცებლად,
 730 ხელნი მოაჭდო, ასწია და ვერ აიტაცა:
 მუხლთ მოეკვეთა და ორივე დაეცა მყისვე,
 ერთურთის გვერდით იწვნენ მტვერში ამოგანგლულნი.

კვლავ წამოიჭრენ, მესამედაც შეიბმებოდნენ
მოჭიდავენი, რომ აქილევსს არ ეთქვა მათთვის:
735 ”იკმარეთ, ძმებო, შერკინება, ნუ ილლით, თავს,
თანაბარია თქვენი ძალა. დაიმსახურეთ
ჯილდოც ტოლფასი.

ახლა სხვების ჯერი მოვიდა”

ასე თქვა.
რიდით მოუსმინეს.

სარბიელიდან

გავიდნენ.
მტვერი გაიბერტყეს და შეიმოსნენ.

740 ხოლო პელიდმა დათქვა ჯილდო მალემსრბოლთათვის:
პირველ - ვერცხლის დიდებული თასი ვეება,
სიტურფით ფერს რომ უხუნებდა მთელს ქვეყანაზე
ყველა თასს. იგი, სიდონელთა ნახელოვნები,
ფინიკიელმა მოყმეებმა ზღვა ღვინისფერი
745 რომ გადაცურეს, მიიტანეს ლემნოსელებთან,
თოანტს მიაართვეს.

ლიკაონის გამოსასყიდად

იესონიდმა ევნეოსმა მისცა პატროკლეს.
ეს თასი მოძმის სამახსოვროდ გმირმა პელიდმა
ჯილდოდ აღუთქვა პირველ მსრბოლელს, ხოლო მეორეს -

750 ნასუქი ხარი, ჯიშინი, რქამორკალული
და უკანასკნელს - ნახევარი ტალანტი ოქრო.
დასის შუაში დადგა, ასე უთხრა არგიველთ:
”აბა, ვის ნებავს, ვაჟკაცობა აქ გამოსცადოს?”

სწრაფად წამოდგა აიანტი ოილევსის ძე,
755 ჭკუაულევი ოდისევსი და ნესტორის ძე
ანტილოქოსი, ჭაბუკებში ყველაზე სწრაფი.
მათ აქილევსმა მიუჩინა მიჯნა სრბოლისა.
ყველა გაიჭრა ერთ ხაზიდან. მიქროდა სწრაფად
მძლე აიანტი, ოდისევსი ფეხდაფეხ მიჰყვა.

760 როგორც მქსოველის ნართს თან მისდევს თითისტრის მასრა,
ხელით იცილებს ხოლმე ქალი, რა წამს მისაქსელს
გაუყრის ძაფსა და კვლავ იჭერს უბესთან ახლოს, -
ისე მისდევდა ოდისევსი.

აიანტის კვალს

ზედ კვალს ადედა, ქვიშა ვერც კი ასწრებდა გაშლას.

765 მხურვალე სუთნქვას ოილიადს ქედზე აფრქვევდა.
თანაბრად რბოდა.

ყიჟინებდნენ გარს აქაველნი
და უფრო მეტად აღაგზნებდნენ დიდების წყურვილს.
ოდეს მიაღწენენ სამანს, მაშინ ბრძენი ოდისევს
ქალღმერთ ათენას - თვალმცეცხლიას გულით ევედრა:

770 ”გემუდარები, მომანიჭე, ღმერთო, სისწრაფე!”

ასე თხოვა და შეისმინა კიდეც ათენამ,
სახსრები უფრო უმსუბუქა.

როს თავდებოდა

ასპარეზობა და ჯილდომდე ცოტაღა დარჩა,
ათენას ხერხით დაუცურდა აიანტს ფეხი.

775 გმირი პატროკლეს მოსაგონრად თურმე აქილევსს
მრავალი ხარი მოურეკავს და შეუწირავს.
სწორედ ნახირის ნეხვზე დასცდა აიანტს ფეხი,
ნესტო და პირი გამოეცსო.

ოდისევს ერგო

პირველი ჯილდო, აიანტმაც მიიღო თვისი.

780 ნაჩუქარ ხარის რქებზე ედო ხელი აიანტს,
ნეხვს აფურთხებდა, თან არგიველთ ეუბნებოდა:
”ვაი ჩემს თავსა!

თვით ათენამ მატკინა ფეხი,

მიწყვიტე სანუკვარ დედასავით შველის ოდისევსს!”

თქვა და დაირხა მხიარული ხარხარი ხალხში.

785 ანტილოქოსმა ბოლო ჯილდო მიიღო მხოლოდ.

ხელში აიღო და ღიმილით უთხრა არგიველთ:

”იცით, იმიტომ გეუბნებით, როგორც ყოველთვის,

ახლაც ღმერთებმა პატივი სცეს ასაკით უფროსს.

აიანტ ჩემზე არც თუ ბევრად უხუცესია,

790 ეს კი წინარე მოდგმისა და თაობის არის.

მაგრამ, ამბობენ, ოდისევსს აქვს ამო სიბერე,

ძნელად სირბილში ვინმე სჯობდეს, პელიდის გარდა”.

ასე თქვა, ასე ადიდებდა ფეხმარდ აქილევსს.

ხოლო პელიდმა ანტილოქოსს მყისვე მიუგო:

795 ”როდი დარჩება უპასუხოდ ეგ შენი ქება:

ჯილდოს ნახევარს ტალანტ ოქროს კიდეც დავურთავ”.

თქვა და უბოძა. სიხარულით მიიღო მოყმემ.

შუბი აიღო აქილევსმა გრძელჩრდილიანი,

ფარი, ჩაჩქანი სხივოსანი გამოიტანა -

800 მძლე სარპედონის საჭურველი - პატროკლეს დავლა.

დასის შუაში დადგა, ასე უთხრა არგიველთ:

”ორ მებრძოლს ვიწვევ, მძლეთა მძლეებს, აბჯარ-ბექთარი

შეიმოსონ და შეერკინონ ბასრი სპილენძით,

და სცადოს ძალა ერთმა ერთზე ხალხის წინაშე.

805 ვინც გაუკენწლავს მოპაექრეს სპილენძით სხეულს,

აბჯარს გასცდება და მეტოქეს შავ სისხლს დაადენს,

მიიღებს ვერცხლის სამსჭავლიან რვალის სატევარს,

განთქმულს, თრაკიულს, რომ მოვტაცე ასტეროპეოსს.

ორივ მებრძოლი ამ საჭურველს გაინაწილებს

810 და ჩემს კარავში სანაქებო ლხინს გავუმართავ”.

ასე თქვა.

ადგა აიანტი ტელამონიდი,

შემდეგ - ტიდიდი დიომედე კეთილშობილი.

მყის აღიჭურვნენ და კრებულის თავ-ბოლო მხრიდან

შესარკინებლად გმოვიდა ორივ შუაში.

815 მრისხანედ ერთურთს შესცქეროდნენ და აქაველნი

შიშმა შეიპყრო.

მსწრაფლ შეიბნენ.

სამჯერ მიაწყდნენ

ხელდახელ.

სამჯერ იარაღით შეასკდნენ გმირნი.

ჯერ ბაკმუოლ ფარში აიანტმა დაჰკრა ოროლი,

მაგრამ სხეულს კი ვერ შეეხო, იხსნა აბჯარმა.

820 ხოლო ტიდიდი შვიდტყავიან ფარის წრის ზემოთ

აიანტის ყელს უქადოდა წამახულ შუბით.

შიშით შეჰყვირეს მოცახცახე აქაველებმა,

ბრძოლა შევწყვიტოთ, თანაბარი გავცეთო ჯილდო.

პელიდმა მისცა ტიდიდს ვერცხლის სამსჭვალისანი

825 ხმალი, ქარქაში, ლამაზ ღვედით დამშვენებული.

პელიდმა მოყმეთ შეთავაზა ბადრო რკინისა,

მას წინათ მძლავრი ეტიონი ტყორცნიდა ხოლმე.

როცა ის მოკლა აქილევსმა, ფეხმარდმა გმირმა,

სხვა საუნჯესთან ერთად ბადრო წამოუღია.

830 დასის წინ დადგა და მიმართა ასე არგიველთ;

”მოდით, ვისაც სურს, გამოსცადოს ეს ვაჟკაცობაც!

რაზომ რა ვრცელი ხოდაბუნის პატრონიც იყოთ,

კიდევ გეყოფათ ხუთ წელიწადს ილეკროს ბადრო,

ქალაქში რკინის საშოვნელად არ გააგზავნით

835 მხენელ-მთსველს, სარქალს, არც მარაგი გამოგელევათ”.

ამის თქმა იყო და წამოდგნენ: პოლიპოიტე

და ლეონტევისი ძალმორჭმული ღვთაების მსგავსი,

ტელამონიდი აიანტი, ეპეოსი.

დადგნენ რიგ-რიგად. ჯერ აილო ეპეოსმა.

840 დიდხანს იქნევდა და გასტყროცნა. გადაიხარა

აქაველთ დასმა.

შემდეგ სტყორცნა მძლე ლეონტევისმა.

მესამედ გმირმა აიანტმა აილო რკინა,

სტყორცნა და ყველა დანიშნულ ხაზს გადააცილა.

მაგრამ აილო ბოლოს ბადრო პოლიპოიტემ,

845 ისე შორს ტყორცნა, როგორც მეხრემ, თვის მრუდე არგანს

ბზრიალ-ბზრიალით რომ გაუშვებს ნახირის თავზე.

წრეს გააცილა და შეჰყვირეს აქაველებმა.

პოლიპოიტეს მეგობრები გაიქცნენ შემდეგ
და სიხარულით ხომალდისკენ წაიღეს ჯილდო.

850 მოისართ გმირმა აქილევსმა ჯილდოდ აღუთქვა
ათი სეკირა ორლესული, ათიც ცალპირა.

შორით, ქვიშრობში, შავმკერდიან გემის ანძაზე
წვრილი კანაფით ნაზი მტრედი მიაბმევინა
და შორსმოისართ დაუნიშნა მიზნად ფრინველი.

855 ასე უბრზანა: ”ვინც ფრთხიალა მტრედს მოახვედრებს,
ვით გამარჯვებულს, ორლესული ცული ეკუთვნის,
ვინც კანაფს გასწყვეტს, ხოლო ფრინველს ააცდენს ისარს,
ძლეულად ჩავთვლი და უბრალო სეკირას მივცემ!”

ასე ამბობდა და წამოდგა ძლიერი ტევკროს,
860 კრეტელთა მეფე მერიონეც. წილი უყარეს
სპილენძის ზუჩში.

ტევკროსს ერგო პირველი სროლა,
მყისვე ისარი საშინელი ძალით გატყორცნა,
მაგრამ მან აღთქმა თავის დროზე არ შეუსრულა
უფალ აპოლონს, ჰეკატომბე არ შეუწირავს,

865 ამიტომ ნიშანს ააცდინა ღვთის შერისხულმა.
ისარი ძხოლოდ კანაფს მოხვდა, მტრედის საბამი
ზედ მის ფეხებთან გადაიჭრა, შეიფრთხიალა
და ცად აიჭრა აშვებული, ქარმა საბელი
ძირს ჩამოაგდო. დანაელებს ოხვრა აღმოხდათ.

870 მყის მერიონემ გამოსტაცა ნაღვლიან ტევკროსს
მშვილდი, ისარი წინასწარვე, მზად ჰქონდა უკვე
გულში აღუთქვა შორსმოისარ უფალ აპოლონს
სამადლობელი ჰეკატომბე შესაწირავად.

მაღალ ღრუბლებთან მოფარფატე მტრედი შენიშნა,

875 ირაოს სცემდა. . . გაუყარა ფრთებქვეშ ისარი,
ნაკრტენი გაჭრა ისარმა და უკან დაეშვა,
მიწას ჩაეჭდო გმირის ფეხთან, ხოლო ფრინველი
ლაჟვარდი ციდან ანძისაკენ წამოფრთხიალდა
ქედდადრეკილი და უღონოდ ფრთებჩამოყრილი.

880 სული აღმოხდა. გემიდან შორს მტვერში დაეცა.
გაოცდნენ ამის შემხვედელი არგიველები.
ყველა სეკირა ორლესული ხვდა მერიონეს,
ძლეულ ტევკროსს კი უბრალონი მიჰქონდა გემზე.

პელიდმა შუბი მოიტანა და მაზმაროთი,

885 სუფთა, ჯერ ცეცხლზე შეუდგმელი, ზროხის ფასისა,
ორი ძლიერი შუბოსანი წამოდგა ზეზე:
ხალხთა მეუფე აგამენონ ატრეიონი
და მერიონე, მძლე მებაჯერე იდომენევსის.

მაგრამ მამაცთა შორის ასე ბრძანა პელიდმა:
890 "ატრიდო, ვიცით, რომ შენ ყველას აღემატები,
შუბოსნობითაც და ძალითაც წარჩინებული.
მიიღე ჯილდო, დაუბრუნდი შენს ნავ-ხომალდებს,
ხოლო ეს შუბი მერიონეს მივცეთ, თუ შენს გულს
გაეხარდება,
მე კი ასე მგონია სწორი".

895 თქვა და უარი როდი უთქვამს მძლე აგამემნონს.
შუბი მიღო მერიონემ, ხოლო ატრიდმა
ჯილდო გადასცა ტალთიბიოსს, ღირსეულ მაცნეს.

ქება ოცდამეოთხე

ჰექტორის გამოსყიდვა

კრება დაშალეს. სპა კარვებს და გემებს მოედო.
ყველა ჩქარობდა დანაყრებას ნოყიერ ვახშმით,
საამო ძილით. აქილევსი კვლავ ქვითინედა,
კვლავ იგონებდა ტკბილ მეგობარს და მის თვალს რული
5 არ მიეკარა.

ტრიალებდა საწოლზე დიდხანს,
პატროკლეს სიმხნეს იხსენებდა, სულს ამაღლებულს.
რამდენი ბრძოლა და რა ჯაფა გადახდენიათ,
როს მტერს ეკვეთნენ, როს იგემეს ზღვის მძვინვარება!
აგონდებოდა ეს და ღვრიდა მხურვალე ცრემლებს.
10 ხან მხართემოზე, ხან პირადმა, ხან პირქვე იწვა,
სახით ეკვროდა სველს სასთუმალს.
ბოლოს წამოდგა
და სევდიანი გაჰყვა ნაპირს.

იქ განთიადსაც
შეხვდა, მოწისფრად ხმელეთის და ზღვის გამნათებელს.
მყისვე შეკაზმა და შეაბა ფეხმარდი ცხენნი
15 და სათრეველად ეტლს მიაბა გვამი ჰექტორის.
შემოუარა სამჯერ საფლავს მენეტიდისა,
ბოლოს დაწყნარდა თავის კარავში, გვამი დააგდო
პირქვე განრთხმული.
მაგრამ მკვდარსაც აპოლონ ღმერთი
ვნებას თავიდან აცილებდა, მკვდარსაც სწყალობდა.
20 მის სხეულს ოქროს აიგიდით ფარავდა სულ მთლად,
რომ ნაგვემ-ნათრევს კვალი რამე არ დასტყობოდა.

რა ნახეს, გმირის მრისხანებით ღვთაებრივ ჰექტორს
საქმე რომ სჭირდა სათაკილო, სათნო ღმერთები
ჰერმესს ურჩევდნენ, მოეპარა გმირის ცხედარი.

- 25 ყველას მიაჩნდა ეს სიკეთედ, გარდა ჰერასი,
პოსეიდონის, თვალმცეცხლია ქალღმერთ პალასის.
მათ ილიონი ძველებურად სძულდათ, თვით ხალხიც
და პრიამოსიც - ალექსანდრეს ცოდვათა გამო:
მან ქალღმერთები შეურაცხყო, ქოხში მისულნი
30 და ის არჩია, ვინც არგუნა ავხორცი ვნება.

დღის მაცნე ეოს მეთორმეტედ ამოდიოდა,
როცა უკვდავებს აპოლონმა მიმართა ასე:
”ჰოი, ღმერთებო, უმადურნო! განა ჰექტორი
თქვენ არ გიძღვნიდათ ზორვად ვერძთა, ხართა შიგნეულს?

- 35 თქვენ კი არ გინდათ, თუნდაც გვამი იხსნათ გმირისა
და არ აღირსებთ ნახვას დედას, ძეს და მეუღლეს,
მამა პრიამოსს, მოქალაქეთ, რომელნიც ვაჟკაცს
ცეცხლზე დაწვავდნენ და უზღავდნენ ღირსეულ პატივს!
თქვენ მოწყალებით ხვდებით მხოლოდ მძარცველ აქილევსს,

- 40 ვინც გონებიდან სამართალი, ხოლო გულიდან
ამოიკვეთა სიბრალული, ბრდღვინავს ვით ლომი,
თავხედი ლომი, დღენიადაგ ძალით რომ უნდა
ნახირს დააცხრეს, საქონელი მიისაკუთროს.
ასე დაკარგა მან სირცხვილი და სათნოება,

- 45 კაცთათვის ეგზომ შესარიგიც და ეგზომ ურგები.
ზოგი მოკვდავი კარგავს უფრო გულით საყვარელს,
პირმშოს მოწიფულს, ანდა ძმას ერთწიაღისეულს,
გლოვობს დანაკარგს და ბოლოს დარდს დაიცხრობს მაინც:
ამტანი სული მოირება მისცეს კაცისშვილს.

- 50 მან კი წარსტაცა ჯერ სიცოცხლე ღვთაებრივ ჰექტორს,
ახლა კი ეტლზე აბამს, ძვირფას მოძმის საფლავთან
ტალახში ათრევს! უკადრისი საქმე ინება!
იგი ჩვენს რისხვას იმსახურებს, მიწას, მუნჯ მიწას
არცხვენს და ბილწავს კაცი იგი გულბორგნეული!”

- 55 მრისხანედ უთხრა თეთრხელემა ქალღმერთმა ჰერამ.
”აღსრულდებოდა შენი სიტყვა, შორსმოისარი
რომ აქილევსს და ჰექტორს ერთი წილი რგებოდათ.
გმირ ჰექტორს, მოკვდავს, უწოვია ძუძუ ქალისა,
ხოლო აქილევს იმ ქალღმერთის ძეა, სათუთად
60 მე რომ ავღზარდე და სანუკვარ ცოლად ვარგუნე
პელევსს,

სვენტარ ღვთაებათა საყვარელ ვაჟკაცს.
ყველა იყავით იმ ქორწილში და შენც ილხენდი
ფორმინგით, ურცხვთა ქომავო და მუდამ ვერაგო!”

მის საპასუხოდ ზევსმა ბრძანა ღრუბელთმარეკმა:
 65 ”ჰერავ, მეუღლე, ნუ მრისხანებ ახლა ღმერთებზე.
 მოკვდავთ თანაბარ ხვედრს ვერ მივცემთ! მაგრამ ჰექტორიც
 გვიყვარს, ვინც კია ილიონში, ყველაზე მეტად,
 მეც მიყვარს! იგი არ გვაკლებდა საამო ზორვას.
 უხვი ზვარაკით სავსე მქონდა საკურთხეველი -
 70 სურნელოვანით. ჩვენ შეგვფერსი ზორვა ასეთი.
 მაგრამ ნუ ვფიქრობთ მოტაცებას, ძნელი საქმეა,
 რომ ვერ გაიგოს აქილევსმა მოპარვა ცხედრის:
 დედა პელიდთან დადის ხოლმე დღითა და ღამით.
 უკეთესია თეტისს ჩემთან მოუხმოს ვინმემ.
 75 ბრძნულ სიტყვით ვეტყვი: აქილევსმა უნდა აიღოს
 გამოსასყიდი პრიამესგან, დაუთმოს გვამი”.

ამის თქმა იყო და გაფრინდა ფრთიანი ირის.
 ღვინისფერ ზღვაში კლდოვან იმბროსს და სამოსს შუა
 უმაღ ჩაეშვა და აკვნესდა მის ქვეშ მორევი,
 80 ზღვის ჯურღმულებში ჩაიკარგა, ვით მძიმე ბრპენი.
 მოზვრის რქას ბრპეს რომ მიაბამენ, ჩაიძირება
 წყალში ვერაგი და ხარბ თევზებს სიკვდილს უქადის.
 იქ, ღრმა მღვიმეში, მან იხილა დედა თეტისი,
 ზღვის ქალღმერთების შუა იჯდა, შვილს დასტიროდა,
 85 მის ხვედრს:

აქილევსს ბორცვებიან ტროის მხარეში
 ელოდა, მამულს მოცილებულს, ბედი საზარი.
 დედის წინაშე დადგა, უთხრა მაცნე ირისმა:
 ”ზევსი მოგიხმობს, შეუცდომელ აზრთა მფლობელი”.

პასუხად უთხრა მას თეტისმა ვერცხლისფეხებამ:
 90 ”ღიადი ღმერთი რას მიბრძანებს?
 მრცხვენია კიდევ
 გამოვეცხადო უკვდავ ღმერთებს დარდით ტანჯული!
 მაგრამ მზადა ვარ, ის ამაოდ არ მეტყვის სიტყვას!”

ასე ბრძანა და საგლოველი ძამა ჩაიცვა,
 ყველა სამოსზე უფრო თალხი წამოსასხამი.
 95 წინ მიუძღოდა მას ირისი ქარისფეხება
 და გაიშალნენ ზღვის ტალღები ქალღმერთთა ირგვლივ.
 ხმელეთს მიადგნენ და აიჭრნენ ზეცისკენ უმაღ.
 იხილეს ზევსი, მის წინაშე ჩამომსხდარიყვნენ
 ნეტარნი ღმერთნი, შეკრებილნი ბჭობად ოლიმპოს.
 100 ათენამ ზევსთან მიუჩინა თეტისს ადგილი.
 ჰერამ მიაღწია ოქროს თასი და ანუგეშა.
 დაღია დედამ, დაუბრუნა უკან დედოფალს.
 სიტყვა დაიწყო მოკვდავთა და უკვდავთა მამამ:

- ”შენ ოლიმპოზე მოხვედ თეტის, გულდარდიანი.
 105 ვიცი, რომ გეწვის უნუგემო სევდით გულღვიძლი,
 მაგრამ გაუწყებს, თუ რად გიხმობ ოლიმპოს თხემზე.
 უკვდავთა შორის ცხრა დღეს იყო დიდი ცილობა,
 გმირმა ჰექტორმა და პელიდმა გაჰყვეს ნეტარნი:
 ბევრი ჰერმესს თხოვს, მოიტაცოს ცხედარი გმირის.
- 110 მე კი აქილევსს მსურს დიდება კვლავ მივანიჭო,
 გულში მაქვს შენი სიყვარული და მოკრძალება.
 აქაველთ ბანაკს მიუბრუნდი, ამცნე, ქალღმერთო:
 შემოსწყრომიან ღმერთნი პელიდს, ხოლო მათ შორის
 მე უფრო ვწუხვარ, მრისხანებას რომ აჰყოლია,
 115 საზღაოს არ იღებს და გემებთან იტოვებს ჰექტორს.
 თუ ჩემი რიდი აქვს, გაიღოს ჰექტორის გვამი.
 მე კი ვაგზავნი ქალღმერთ ირისს, რომ პრიამოსი
 ძის დასახსნელად აქაველთა გემებს ეწვიოს,
 გულის საამო საჩუქრები მიაართვას პელიდს”.
- 120 ასე თქვა, ნებას დაჰყვა თეტის ვერცხლისფეხება,
 ოლიმპოს მთიდან მეყსეულად ძირს გადმოიჭრა,
 მალე მიადგა შვილის ბანაკს. ნახა კარავში.
 მოყმე მკვნესარი. მეგობრები იქვე იხილა,
 გულმოდგინებით ამზადებდნენ დილის საუზმეს.
- 125 ვერძი დაეკლათ, ძირს დაედოთ ხშირმატყლიანი.
 მწუხარე შვილის გვერდით დაჯდა დედა-ღმერთქალი.
 ეფერებოდა, სახელდებით ეტყოდა ასე:
 ”გულს რატომ იკლავ, შვილო ჩემო, გლოვით და დარდით,
 აღარც კი გახსოვს პურისჭამა და სარეცელი.
- 130 სანეტაროა ქალთა ტრფობით სიამტკბილობა.
 დიდი დღე როდი გიწერია, შენს წინაშეა
 თვითონ სიკვდილი, ბედისწერა აუცდენელი.
 ახლა მისმინე, მოციქული გახლავარ ზევსის.
 მან თქვა, ღმერთები გიწყრებიან, ხოლო მათ შორის
 135 ყველაზე მეტად მე ვჯავრობო: რისვას არ იშლის,
 ძვენს არ იღებსო და გემებთან იტოვებს ჰექტორს.
 გაეცი გვამი და მიიღე გამოსასყიდი!”

- პასუხად უთხრა აქილევსმა, გმირმა ფეხმარდმა:
 ”მოვიდეს, ვინცა ძღვენს მთავაზობს, მიიღოს გვამი,
 140 თუკი გადაჭრით ასე ბრძანებს ოლიმპიელი”.
 როს მირმიდონელთ ხომალდებთან შვილიდა დედა
 ერთმანეთს ასე მიმართავდნენ ფრთიანი სიტყვით,
 ზევსმა წარგზავნა ილიონში მარდი ირისი:
 ”გაფრინდი, ირის, უკან დაგრჩეს ოლიმპოს თხემი
 145 და ილიონში მოახსენე სულდიდ პრიამოსს,
 მივიდეს შვილის დასახსნელად აქაველთ გემთან,

საზღოც აახლოს, რომ მოაღბოს პელიდის გული.
მაგრამ მივიდეს მარტო, მეფეს არავინ ახლდეს.
მხოლოდ მოხუცი მაცნე წაჰყვებს, რათა ჯორები
150 სწრაფი საზიდრით მიაგელვოს აქაველებთან
და კვლავ ტროაში დააბრუნოს გმირის ცხედარი.
სიკვდილზე ფიქრი, შიში გულში არ გაიკაროს,
მეგზურს ვუმოვნი ისეთს - თვითონ ბრწყინვალე ჰერმესს.
იგი გაჰყვება, სანამ მოხუცს პელიდს წარუდგენს.
155 და როს მიიყვანს აქილევსის კარავთან, მტრულად
ხელს არ აღმართავს მასზე გმირი, არც სხვას მიუშვებს:
ბრიყვი როდია, უპირსწყალო, ცოდვას ჩვეული,
იგი ყოველთვის მავედრებელს მოწყალებდ ხვდება”.

ამის თქმა იყო და გაიჭრა მარდი ირისი,
160 პრიამეს სახლში გოდება და ქვითინი დახვდა.
მამის ეზოში, ზღურბლთან ისხდნენ მოხუცის ძენი,
სამოსი ცრემლით სველი ჰქონდათ, მათ შუა იწვა
სულ მთლად ქლანით დაფარული მეფე პრიამოს.
თავზე, კისერზე ეცხო ბედკრულ მოხუცს ტალახი,
165 მიწად მხოხავმა თავი თვისი თვით წაიბილწა.
რძალ-წულნი სახლში შეყუჟულნი ტიროდნენ უხმოდ,
მოიგონებდნენ სამეფოს გულმაგარ მცველებს,
არგიველთ ხელით ვის უდღეოდ აღმოხდა სული.

ნელა მივიდა ზევსის მაცნე მოხუც მეფესთან,
170 ჩუმად მიმართა, თუმც მის სახსრებს თრთოლვა მოჰგვარა:
”ო, დარდიანო, ჩემი ნუ გაქვს შიში, მე შენთან
როდი მოვსულვარ მაუწყებლად საზარ ამბისა.
კეთილმოსურნე მოციქული გახლავარ ზევსის:
მას, თუმც შორს არის, გული სტკივა შენზე, მოხუცო,
175 გიბრძანებს, გვამი ჰექტორისა გამოისყიდო,
ძღვენიც აახლე, რომ მოაღბო პელიდის გული,
მაგრამ ტროელი არვინ გახლდეს, მარტო შენ გასწი.
მხოლოდ მოხუცი მაცნე წაგყვებს, რათა ჯორები
სწრაფი საზიდრით მიაგელვოს აქაველებთან
180 და კვლავ ტროაში დააბრუნოს გმირის ცხედარი.
სიკვდილზე ფიქრი, შიში გულში არ გაიკარო,
მეგზურს გიმოვნის ისეთს, თვითონ ბრწყინვალე ჰერმესს.
იგი გაგყვება, სანამ მიხვალთ მძლე აქილევსთან.
და როს შეგიყვანს აქილევსის ფართო კარავში,
185 ხელს არ აღმართავს შენზე გმირი, არც სხვას მოუშვებს:
ბრიყვი როდია, უპირისწყლო, ცოდვას ჩვეული,
იგი ყოველთვი მავედრებელს მოწყალებდ ხვდება”.

თქვა და გაფრინდა კვლავ ირის ქარიშხლის მსგავსი.

ვაჟებს უბრძანა ილიონის მხცოვანმა მეფემ
190 ჯორკიდებული გამოეწყოთ და კიდობანი.
მაღალჭერიან და კედროვან სავანეს თვისას
ეწვია, სადაც განძეული ეგულებოდა.
მეუღლეც იხმო და ჰეკაბეს მიმართა ასე:
”ბედშავო! ახლო ოლიმპიელთ მაცნემ მაუწყა -
195 აქაველთ გემებს მივადგე და დავიხსნა შვილი,
გულმოსალბობად პელიდს უნდა ძღვენი მივართვა.
მითხარ, მეუღლეც საყვარელო, შენ რაღას ფიქრობ?
გულიც და გონიც მეუბნება, უნდა წავიდე
დაუყოვნებლივ აქაველთა განთქმულ ბანაკში”.

200 ასე ამბობდა, აქვითინდა ცოლი და უთხრა:
”ვაგლახ! დაკარგე, ვგონებ გონი, რომლითაც უწინ
ბრწყინავდა უცხო ტომთა შორის და სამეფოშიც!
გინდა მარტოკა აქაველთა გემებს ეწვიო,
პირისპირ დადგა კაცთან, ვინცა ბევრნიც, ძლიერნიც
205 შვილნი მოგისრნა? კაცო, რკინის გული გქონია!
საკმარისია თვალი მოგკრას იმ სისხლისმსმელმა,
უნდა მებრძოლმა და უღმობლად გაგისწორდება!
როდი დაგინდობს! სჯობს შორიდან ვიტიროთ პირშშო! . . .
ასეთი ბედი, ჩანს, მოირამ არგუნა ბედკრულს,
210 ჩვენს შვილს. უბედურ დღეზე ქვეყნად გამიჩენია,
რათა მოაკლდეს მშობელთ, იქცეს ძალთა ნადავლად
უნდა კაცის წინ. რომ შემეძლოს, მკერდში ვწვდებოდი,
გულს ამოვჭამდი, მივუზღავდი სამაგიეროს:
მან მოკლა ჩემი ძე, ჰექტორი ავკარგიანი,
215 სამშობლოსათვის, ტროელთათვის თავდადებული,
შიში და ლტოლვა ბრძოლის ველზე რომ არ ჩვეოდა”.

ჰეკაბეს უთხრა პრიამოსმა ღმერთის სადარმა:
”ჩემს სურვილს წინ ნუ აღუდგები, საკუთარ სახლში
ნუ გამიხდები ყვავ-ყორანი ავის მორბედი.
220 ვერ დამიტანხმებ, მიწისშვილს რომ ერჩია ჩემთვის -
ქურუმს ან მისანს ილიონელს, ჩვენ მივიჩნევდით
ამას სიცრუედ, უარყოფდით, ცხადია, ზიზღით.
ქალღმერთს მე თვითონ მოვუსმინე, ვხედავდი უკვდავს.
მივალ და უქმად არ ჩაივლის ბრძანება ღვთისა.
225 როდი ვინაღვლებ აქაველთა წინაშე სიკვდილს,
თუ ეს მხვდა ბედად! დე, მიმიღოს სულთამხუთავმა,
შვილს რომ დაგვოცნი და ქვითინით გულს მოვიოხებ!”
ასე თქვა. ლამაზ კიდობანის თავი ასწია,
და ამოიღო მოსასხამი მეფემ თორმეტი,
230 ხამი ქლაინი იმდენივე, იმდენი ხალი,
თეთრი კვართები, ქიტონები სიფრიფანები.

ათი ტალანტი გადაწონა ოქროს სასწორით.
 ორი სამფეხა მოელვარე და ოთხი სინი,
 სხვაც ბევრი განძი, ოდესღაც რომ ელჩობისათვის
 235 თრაკიელთაგან მიუღია - საზღო უზღვავი -
 არ დაენანა, სული ისე ეწვოდა ჟინით -
 გამოესყიდა ძე ძვირფასი. ვინც კი მოადგა,
 კრულვით გააგდო და აიკლო ლანძღვა-გინებით:
 ”შორს დაწყევლილო, ბილწო მოდგმავ! განა ამ სახლში
 240 ისე ცოტაა ჭირი, რომ თქვენ ჭირს ზედ გვიმატებთ?
 თუ გიხარიათ, რომ მოხუცი დასაჯა ზევსმა
 და ძე მოუკლა? მალე იგრძნობთ, რა დაგკლებიათ,
 რა საგანძური! რაც აღარ გყავს გმირი, მით უფრო
 გაუადვილეთ არგიველებს თქვენი დათრგუნვა!
 245 მე კი ვიდრემდის ტროას ვნახავ გაპარტახებულს,
 ჰადესის ჯურღმულს მიმაბარეთ, ეჰა, ღმერთებო!”
 ასე ამბობდა და დევნიდა კვერთხით. შმაგ მოხუცს
 ვერ გადაურჩნენ. ისევ შვილებს დაატყდა რისხვად -
 ჰელენოსს, პარისს და ღვთაებრივ მოყმეს აგათონს,
 250 პამონოსს, შემდეგ ანტიფონოსს, ზვიად პოლიტეს,
 მამაც დიოსს და დეიფობსს თუ ჰიპოთოოს.
 ყვირილით, მკაცრად უბრძანებდა ვაჟებს მოხუცი:
 ”აბა ჰე, ყოვლად უმსგავსონო! ვფიცავ, მერჩია,
 ჰექტორის ნაცვლად მომკვდომოდით ყველანი ერთად!
 255 ვაი-უბედურს! ბევრი მყავდა დიად ტროაში
 შვილი მამაცი, მათგან ერთიც არ დარჩენილა!
 მესტორი არ მყავს, ტროილოსი ცხენთა მტერფავი,
 არ მყავხარ, ჰექტორ - კაცთა შორის მაღალო ღმერთო!
 მართლაც, კაცის შვილს არა ჰგავდა, ძეს ჰგავდა ღმრთისა!
 260 მხნენი მომისპო არესმა და დამრჩნენ ეს ურცხვნი,
 ცრუპენტელები, უმაქნისი მეფერხისენი,
 თხა პარიები, ტარიები ქურდბაცაცები!
 კიდევ დიდხანს გასურთ, ეტლი კაზმოთ და იზოზინოთ,
 ჩქარა თუ ჩადებთ სკივრში ზინათს, რომ შევძლო წასვლა?”
 265 ასე ამბობდა. აშინებდათ მამის მუქარა,
 გამოაგორეს საზიდარი სწრაფად მსრბოლელი,
 კოხტა, ახალი. მიამაგრეს ზედ მძიმე სკივრი.
 სამსჭვალს ჩამოხსნეს საყევარი წიფელი ხისა,
 ზემოდან სალტით ხერხიანად შეკრულ-შეწნული.
 270 სიგრძე აპურს ცხრა წყრთა ჰქონდა. უღელს მოარგეს,
 შემდეგ დაადგეს საყევარი მოლიპულ ხელნას,
 გარდიგარდმო და ბოლოებში შეკრეს კავები.
 შემოახვიეს ტყავი სამფად უღლის ზედაპირს,
 მაგრამ შეკრეს და ნასკვის ბოლოც შიგ ჩააყოლეს.
 275 შემდეგ დაუდეს საზიდარზე, რაც კი სახლიდან
 გამოეტანათ - ჰექტორისთვის საზღო უზღვავი.

ჯორებს დაადეს ზედ უღელი მუხლებმოუღლელთ,
 მისიელებმა რომ არგუნეს ჯილდოდ პრიამოსს.
 ეტლთან ცხენები მიიყვანეს, რომელთაც მეფე
 280 თვითონ უვლიდა ხოლმე ლაღად ნაგებ თავლებში.
 ქონგურებიან სასახლის წინ ეტლში შეაბეს
 ბრძნული ფიქრებით აღგზნებულმა მეფემ და მაცნემ.
 ამ დროს მოვიდა ნაღვლიანი დედა ჰეკაბე,
 თან მოიყოლა ღვინო, სიმხნის მომნიჭებელი,
 285 თასი ოქროსი, რომ წასვლის წინ მეფეს ზედაშე
 ესხურებინა. წინ დაუდგა ცხენებს და ბრძანა:
 ”ღვინო ასხურე და ილოცე, რომ ყოვლისშემძლემ
 შინ დაგაბრუნოს, კადნიერი გული რაკიდა
 ჩემს უნებურად გემებისკენ მიგიწევს აგრე.
 290 ილოცე ზევსის მიმართ, მეფევ, შავღრუბლიანის,
 რომელიც ტროას ზედ დასცქერის იდას თხემიდან,
 სთხოვე - ფრინველი, სწრაფფრთიანი მაცნე, კრონიდის
 უსაყვარლესი ჩიტო, ყველა ფრთოსანზე მძლავრი,
 მარჯვენა მხრიდან მოგვივლინოს, რომ თვით იხილო
 295 და რწმენით სავსე მიეახლო დანაელთ გემებს.
 თუ თავის მაცნეს არ მოგივლენს ელვისმტყორცნელი,
 შეგეხვეწები, დაგარწმუნებ, არგიველთ გემებს
 აღარ ეწვიო, რაზომ მტკიცედ არ ესწრაფოდე!”
 მყისვე მიუგო პრიამოსმა, ღვთაების მსგავსმა:
 300 ”მე არ უარვყოფ, დედაკაცო, შენს აზრს ჭკვიანურს.
 მმართვეს აღვაპყრო ლოცვად ხელნი მეუფისადმი!”
 თქვა და უბრძანა თვის მოახლეს მოხუცმა მეფემ,
 უმაღვე წყალი მოერთმია. ქალმა მაშინვე
 როფი დაუდგა, მიაწოდა თუნგი მბრძანებელს.
 305 მეფემ გადისხა ხელზე წყალი მიწოდებული,
 ასხურა ღვინო და ეზოში შეუდგა ლოცვას,
 ზეცად მიაპყრნა თვალნი თვისნი და შელაღადა:
 ”ზევსო მამაო, სახიერო, ყოვლად ძლიერო!
 ო, მიმიყვანე სასურველ და ბედკრულ პელიდთან!
 310 მძლავრი ფრინველი, სწრაფფრთიანი მაცნე, უმხნესი
 ფრთოსანთა შორის, შენ რომ გიყვარს ყველაზე მეტად,
 მარჯვენა მხრიდან მომივლინე, მსურს თვით ვიხილო
 და რწმენით სავსე მივეახლო დანაელთ გემებს!”

ასე ევედრა და უსმინა ბრძენმა კრონიდმა.
 315 სწრაფად ფრინველი შთამოგზავნა უერთგულესი,
 რომელსაც კაცნი უწოდებენ შავფრთიან არწივს.
 როგორც გაშლილა ფართოდ სხვენი ჭერმაღალ სახლის,
 მდიდარ მოყმეს რომ საკლიტურით აქვს დაკეტილი,
 ისე განივრად გაიშალა ფრთები, არწივმა
 320 როცა მხარმარჯვნივ ჩაიქროლა ცად მოლივლივემ,

რა დაინახეს, სასოებით აევსოთ გული.

ფიცხლად ავიდა ეტლზე მეფე და გააჩენა,
წინაბჭეს გასცდნენ თქარა-თქურით მარდი ცხენები.
ადრე გაიჭრნენ წინ ჯორები, ოთხთვლიან ურემს
325 მაიგორებდნენ, მათ მართავდა იდაიოსი -
ჭკვიანი მაცნე, უკან მიჰყვა მეფე მოხუცი.
პრიამოსს ყველა ახლობელი მიაცილებდა,
ისე ტიროდნენ, სასიკვდილოდ მიდისო თითქოს.
მალე გავიდნენ ქალაქიდან ტრიალ მინდორზე
330 და ნალვლიანი ილიონში დაბრუნდა ყველა -
ნათესავები და შვილები.

ზევსმა შენიშნა

ველზე მოხუცი, სიბრალულით ადევსო გული.
ჰერმესს, საყვარელ ძეს, კრონიდმა მიმართა ასე:
”ყველაზე მეტად ღმერთთა შორის შენ გეამება
335 კაცთა შველა და მეგობრობა, სწყალობ საწუკვართ.
გასწი, პრიამეს აქაველთა სწრაფმსრბოლ გემებთან
ისე მიჰყევი, ვერვინ იცნოს და ვერც ვინ ნახოს
აქაველთ შორის, სანამ მოხუცს მიჰგვრი აქილევსს”.

ასე ბრძანა და ნებას დაჰყვა ღმერთი ჰერმესი:

340 ფეხზე აიწნა მშვენიერი ოქროს პედილა
ამბროსიული, წყლის ჭავლზეც რომ ფეხს არ უსველებს
და მიწის პირზეც მიაქროლებს ქარიშხალივით.
კვერთხი აიღო, რომელიც კაცს ღვთაების ნებით
ძილს მოჰგვრის ხოლმე, ან თუ სძინავს, აუხელს თვალებს.
345 მალე გაიჭრა მოელვარე ღმერთი ჰერმესი,
ტროელთ ქალაქთან, ჰელესპონტის ზვირთებთან გაჩნდა.
მინდორს დაადგა, კეთილშობილს ემსგავსა ჭაბუკს,
პირველი ღინღლი რომ უფარავს მშვენიერ სახეს.

მგზავრები მალე გასცდნენ ამ დროს ილოსის საფლავს,
350 დასარწყულებლად შეაჩერეს მდინარის პირას
მათ ჯორ-ცხენები. უკვე ღამის მწუხრი დაეშვა,
როს შეამჩნია გამჭრიახმა იდაიოსმა
მაცნე ჰერმესი და მიმართა მეფე პრიამოსს:
”ო, დარდანილო, ფრთხილად განსჯას მოითხოვს საქმე.
355 მე კაცსა ვხედავ, მეჩვენება, მოკვლა სურს ჩვენი!
უნდა გავიქცეთ, ჩვენ გავასწრებთ კიდეც ცხენებით,
ანდა ფეხებში ჩავუვარდეთ, რომ შეგვიწყალოს!”

თქვა და აემღვრა მოხუცს გული. შეძრწუნდა მეფე.
მოხრილს, მოკაკულს შიშით თმები ყალყზე დაუდგა.
360 ჰერმეს მივიდა გახევებულ, შემკრთალ მოხუცთან,

ხელი მოჰკიდა ალერსით და ჰკითხა პრიამოსს:

”შორს მიხვალ, მამი? ახლოს სადმე გაგიწევია
ამბროსიული ღამის დრო-ჟამს, როს მოკვდავთ სძინავთ?
ნუთუ არ უფროთხი მტრობის ჟინით აღვსილ აქაველთ?

365 აქვე დგანან მძვინვარენი, დაუნდობელნი.

ღამის წყვდიადში ვინმემ თვალი რომ მოგკრას ახლა,
ამდენი განძის მფლობელს, სიმხნე განა შეგრჩება?
ყრმა არც შენა ხარ და მეგზურიც გახლავს ბებერი.
მაშ პირველსავე შემხვედრს როგორ გადაურჩები?

370 მე შენ აბუჩად როდი გიგდებ, იცოდე, მზად ვარ
დაგიცავ, მამას მომაგონებ, ტკბილო მოხუცო!”

მხნედ უპასუხა პრიამოსმა ღმერთის სადარმა:

”სულ მართალს ამბობ, რასაც ამბობ, შვილო ძვირფასო.

მაგრამ მე მიცავს თვით ღვთაების მფარველი ხელი,

375 რომელმაც გზაში შემახვედრა შენნაირ მეგზურს,
იშვიათ ჭკუით მადლმოსილო, ნეტავ შენს მშობელს!”

ისევ მიმართა მას ჰერმესმა სათნომყოფელმა:

”მართლაც გონივრულს, ღირსეულო მოხუცო, ბრძანებ.

380 მაგრამ ერთს გკითხავს და გამანდე ჭეშმარიტება:

სადმე მეზობელ ტომთან ამდენ ძვირფას საუნჯეს

ხომ არ აგზავნი, როგორმე რომ შეინარჩუნო?

ეტყობა, შიშით შეძრულხართ და ტოვებთ ილიონს!

ასეთი მცველი დაგელუპათ, შენი ჰექტორი!

385 აქაველ გმირებს ბრძოლაში ტოლს რომ არ უდებდა!”

ღმერთის სადარმა პრიამოსმა შესძახა მაშინ:

”ვინ ხარ, ჭაბუკო ზნეკეთილო, ვისი მოდგმის ხარ,

ასე სათნოდ რომ მომაგონე დაკარგვა შვილის?”

კვლავ უპასუხა მას ჰერმესმა ქველისმოქმედმა:

390 ”შენ მცდი, ღვთაებრივ ჰექტორზე რომ მკითხავ, მოხუცო.

ხშირად დიდების მოსახვეჭად ბრძოლის ქარცეცხლში

მინახავს იგი, არგიველებს გემების ირგვლივ

დამანგრეველი სპილენძით რომ ანადგურებდა.

მამაცს შორიდან შევცქეროდით განცვიფრებულნი,

395 ატრიდის ბოღმით აქილევსმა არ მიგვაკარა.

მხნე აქილევსის მსახური ვარ, მოვეყვი მის გემს.

მე, მირმიდონელს, მამად მივის პოლიექტორი,

დიდად მდიდარი და მოხუცი, როგორიც შენ ხარ.

შინ ექვსი ძე ჰყავს, მეშვიდე კი შენს წინაშეა.

400 ძმებს შორის წილად მე მხვდა წასვლა პელიდთან ლაშქრად.

ახლახან გავცდი გემებს, მხარე რომ დამეზვერა.

ხვალ იერიშზე გამოდიან აქაველები,

დრტვინავენ, დიდხანს ასე უქმად ბანაკში ყოფნით,

საბრძოლო გზნებას ბელადები ველარ აცხრობენ”.
405 ჰერმესს მიუგო პრიამოსმა ღმერთის სადარმა:
”თუ ჭემმარიტად აქილევსის შენ ხარ მსახური,
ნუ დამიმალავ, თქვი სიმართლე, გემუდარები:
ჩემი ძე ისევ გემებთან ჰყავს, თუ დაჩეხილი
მიუგდო ძაღლებს მისი გვამი მძლე აქილევსმა?”

410 მოხცს მიუგო კვლავ ჰერმესმა ქველისმოქმედმა:
”არა, არც ძაღლნი შეხებიან, არც ყვავ-ყორანნი.
იგი კარვის ქვეშ, აქილევსის ხომალდებთან წევს
კვლავ უვნებელი, როგორც იყო. დღე მეთორმეტე
დაიწყო, მაგრამ არა ღპება, არა ღრღნის ჭია,
415 ომში დაცემულ მოყმეს ხარბად არომ მუსრავს ხოლმე.
თუმცა მარადლე ძვირფას მოძმის სამკვალის ირგვლივ
ათრევს პელიდი, ეოსი რომ ამობრწყინდება,
ხვდება უვნებლად.

გაოცდები, ნახავ შენ თვითონ:

წევს ისე ცოცხლად, ვით ყვაველი ცვარნაპკრუევი,
420 კვალი არ აზის სისხლის და მტვრის, ყველა იარა
ამოვსებია -
ბევრჯერ მოწყლა მრისხანე რვალმა.
ასე მოწყალედ ექცევიან შენს განთქმულ ვაჟკაცს,
უკვე მოკლულსაც, უყვართ ნეტარ ღმერთებს ჰექტორი”.
თქვა და აღივსო მეფე ღხენით, მყისვე შესძახა:
425 ”კარგია, როცა, შვილო ჩემო, მსხვერპლს სწირავ ღმერთებს!
ახლა რომ მყავდეს ძე ცოცხალი! მას ხომ ტროაში
მუდამ ახსოვდა ოლიმპოზე მცხოვრებნი ღმერთნი,
ამიტომ ღმერთებს არც მოკლული დავიწყებიათ!
ო, სათნო მეყავ და მიიღე თასი ოქროსი,
430 დამიცავ, გამყევ ბანაკისკენ ღმერთის შეწევნით,
სანამ მივაღწევთ კარავს გმირი აქილევსისა!”

ისევ მიუგო სხივოსანმა ჰერმესმა მეფეს:

”გინდა აცდუნო სიყმაწვილე ჩემი, მოხუცო?
რასაც მთავაზობ, არ მივიღებ უაქილევსოდ.

435 მეგრძალვის გმირის, მეშინია, ჯილდო მოვტაცო,
ვაჰ, თუ ამისთვის თავს დამატყდეს უბედურება.
მაგრამ მზადა ვარ მიგაცილო თვით არგოსამდე,
მიხარის შენი მეგზურობა ხმელზეც და ზღვაზეც.
ჩემთან როცხა ხარ, კაცისშვილი ხელსაც ვერ გახლებს”.

440 თქვა და იმწამსვე ეტლს შეახტა ერიუნოს.
მყისვე მათრახი და სადავე ჩაიგდო ხელში.
ცხენ-ჯორს შთაბერა უჩვეულო ჟინი და ძალა.
როცა მიიჭრნენ სანგართან და გემთა ზღუდესთან,

ცოტა ხნის წინათ სადაც ვახშამს აწყობდნენ მცვენლი,
445 ბილში ჩაძირა გუშაგები სათნო ჰერმესმა.
ურდული გახსნა, ბჭე გაალო და პრიამოსი
შიგ შეიყვანა, საზიდარიც შემოაგორა.
მაღე მიადგნენ დიად კარავს გმირი პელიდის.

მეფეს აუგეს მირმიდონელთ ფართო კარავი
450 ნაძვის მორებით, გადახურეს ზემოდან ისლით,
რომელიც უხვად მოუთიბავთ ნამიან ველზე.
კარვის გარშემო ვრცელი ეზო ჰქონდა მბრძანებელს,
ირგვლივ მესერით შემოლობეს. მტკცე ჭიშკარი
ნაძვის ურდულით იხშობოდა. სამ აქაველსაც
455 ერთობ უჭირდა გადაწევა საკლიტურისა.
ხოლო პელიდი მარტო ხსნიდა ურდულს იოლად.
სათნო ჰერმესმა ბჭე გაალო მეფის წინაშე,
შეატანინა საჩუქრები აქილევსისთვის.

შემდეგ ეტლიდან ჩამოხტა და მოხუცს მიმართა:
460 "ახლა ღმერთი დგას შენს წინას, ღმერთი ჰერმესი.
გზის მაჩვენებლად მომავლინა თვით მამა ზევსმა.
კვლავ ოლიმპოსკენ მივიჩქარი. აგრე სახალხოდ
ვერ ვეჩვენები გმირ აქილევსს: როგორ იქნება,
ღმერთმა აშკარად პატივი სცეს მოკვდავ მეომარს?
465 შენ კი ეახლე და რომ შეხვალ, მუხლთ მოეხვიე,
მამის სახელით, ლამაზთმიან დედის სახელით,
შვილის სახელით ემუდარე, ვინძლო მოალებო?!

ასე უთხრა და ოლიმპოსკენ გაიჭრა ღმერთი.
ეტლიდან მყისვე ძირს ჩამოხტა მეფე პრიამოს.
470 იდაიოსი მან დატოვა ჯორ-ცხენთა მცველად,
ხოლო თვით უმაღ სავანისკენ მიისწრაფოდა,
სად ეგულვოდა აქილევსი, ზევსის ნაზარდი.
იქ ნახა კიდეც. მეგობრები შორს ისხდნენ მისგან,
მაგრამ მამაცი ავტომედონტ და ალკიმოსი
475 იქავე ჰყავდა. ცოტა ხნის წინ უნებებია
მოყმეს ვახშამი და ჯერ კიდევ წინ ედგა ტაბლა.

კარავში შედის შეუმჩნევლად. პრიამე პელიდს
ფერხთ უვარდება, მუხლთ ეხვევა, უკოცნის ხელებს,
მის ნაშიერთა, მრავალ შვილთა მკვლელ საზარ ხელებს.
480 ოდეს მამაცი სამშობლოში ცოდვას ჩაიდენს -
კლავს ვისმე, ილტვის, უცხო ტომთან მიეშურება,
მძლავრს ეკედელება, განცვიფრებით მას შეხვდებიან.
ასე გაოცდა აქილევსიც, როს ღვთაებრივი
პრიამოს ნახა. განცვიფრებით ერთიმეორეს
485 შესცქერის ყველა. პრიამოს კი ღალადებს ასე:

”უკვდავთ სადარო აქილევსო, მოიგონებდე
 მამას, ჩემსავით სიბერის ზღუბლს მიწევნილს, მხცოვანს!
 ვინ იცის, ახლა გარს ეხვევა ეგების მტერი,
 არვის არ ძალუმს იხსნას იგი განსაცდელისგან.

490 მაგრამ შენ როცა ეგულები, ხარობს ის შენით
 და ცისმარე დღე იმედი აქვს შვილთან შეხვედრის,
 როცა ტროიდან დაბრუნდები სამშობლო მხარს.
 მე კი - უბედურს დამიზრდია აბჯარასხმულნი
 ძენი ტროაში, მათგან ერთიც არ შემრჩენია!

495 ორმოცდაათი შვილი მყავდა აქაველების
 შემოსევამდე.
 ათცხრამეტი - ერთი დედისგან,
 დანარჩენები სხვა ძვირფასმა შობეს ცოლებმა.
 ბევრ მათგანს, ბედკრულს, გადუმსხვრია არესმა მუხლი.
 ერთიღა დამრჩა, ის იცავდა ქალაქს და მცხოვრებთ,

500 შენ ისიც მოკალ - სამშობლოსთვის მებრძოლი გმირი,
 ჩემი ჰექტორი!
 აქაველთა გემებს ვეწვიე:
 მსურს დიდძალ განძით დავიბრუნო მისი სხეული.
 ო, ღმერთებს ეცი პატივი და გებრალეობდე.
 გახსოვდეს მამა, მე ხომ უფრო შესაბრალო ვარ:

505 მოვესწარ, ქვეყნად არავის რომ არ მოსწრებია -
 ჩემი შვილების მკვლელს ვუკოცნი საზარელ ხელებს. . .”
 ასე უთხრა და გულსაკლავად ფიქრი აღუძრა,
 მან ხელი ჰკიდა მოხუცის მკლავს, გვერდზე გასწია.
 ორივე მიეცა მოგონებას, პრიამოს ცხარედ

510 შვილს დასტიროდა აქილევსის ფეხქვეშ განრთხმული,
 აქილევსი კი ხან მამას, ხან ძმობილს - პატროკლეს,
 გულამოსკვნილი მოთქმა მათი ისმოდა ირგვლივ.
 გული იჯერა აქილევსმა ცრემლების ფრქვევით,
 და რა გაულღვა დამდაღველი სევდა-ნაღველი,

515 მყისვე წამოდგა და მოხუცი წამოაყენა
 თეთრი თმა-წვერის სისპექტაკით გულმოდობილმა.
 ასე დაიწყო და მიმართა ფრთიანი სიტყვით:
 ”ბედშავო კაცო! რამდენ ვარამს გაუძლო გულმა,
 როგორ გაბედე აქაველთა გემებთან მოსვლა,

520 მასთან, ვინც მრავალ შენს ნაშიერს მოუღო ბოლო?
 მოხუცო, მკერდში თურმე რკინის გული გქონია!
 მაგრამ დამშვიდდი, აქ ჩამოჯექ, მეფევ სვიანო!
 ხამს მწუხარება გულში ჩავკლავ და გავიყუჩოთ.
 რას გვარგებს ცრემლი და ქვითინი გულისმომკვლელი?

525 ღმერთებმა, ყოვლის შემძლეებმა, ბედშავ მოკვდავებს
 დარდი დაგვითმეს: უდარდელი მხოლოდ ღმერთია!
 კრონიდის ზღურბლთან ძღვენით სავსე ორი ყუთი დევს,
 ერთი ბდნიერთ მიეცემა, მეორე - ბედკრულთ.

- ვისაც შეურევს ორგვარ ჯილდოს ზევსი დიადი,
 530 შეხვდება დარდიც და დროდადრო შვებასაც ჰპოვებს.
 ვისაც ბედკრულთა წილს არგუნებს, განწირულია,
 გულისმომკვლელი გასაჭირი არა შორდება,
 ღმერთნი ხელს კრავენ, მიწისშვილნი შეიძულებენ.
 ღვთის საჩუქარი პელევსმაც ხომ უხვად მიიღო
- 535 სიყმაწვილის ჟამს, ადამიანს ყველას სჭარბობდა
 სიმხნით, სიუხვით - მესვეურნი მირმინდონელთა.
 მოკვდავს მეუღლედ უკვდავებმა ქალღმერთი მისცეს.
 მაგრამ მასაც კი ღმერთმა ავი ხვედრი არგუნა -
 შინ აღარა ჰყავს ნაშიერი, ძე და მემკვიდრე.
- 540 ერთი ვაჟი ჰყავს და ისიც დღემოსწრებული. . .
 დღემდე მოხუცს მე შვებას ვერ ვგვრი: შორს სამშობლოდან,
 ტროაში, ვებრძვი შენიანებს და შენ, მოხუცო!
 მე გამიგია, შენც ოდესღაც იყავ მორჭმული,
 რამდენ ტომს იტევს მაკარიის ლესბოსის მხარე,
- 545 ნაყოფიერი ფრიგია და თვით ჰელესპონტი, -
 შენზე ამბობენ - სიმხნით ყველას დასჯაბნიდაო.
 მაგრამ ღმერთებმა შენც გაწვნიეს უბედურბა,
 ტროის გარშემო საზარ ბრძოლას ბოლო არ უჩანს.
 გული იჯერე, უსაზღვრო დარდს ნუ მიეცემი:
- 550 შვილს რას მოუტან მგლოვიარე. შენი ცრემლებით
 მკვდარს ვერ აღადგენ, მარტოოდენ ჭირს გაიმრავლებ!”

მას კვლავ მიუგო ღვთაებრივმა მეფე პრიამემ:
 ”რა დამაყენებს, ღვთის რჩეულო, სანამ ჰექტორი
 დაუკრძალავი მისვენია! მომეცი ნება

- 555 ერთხელ შეხვდო უბედურმა! მიიღე საზღო:
 აქ მოგიტანე, დატკბი, გმირო, კეთილი გქონდეს
 გზა მშობლიური მხარისაკენ! ხომ მიწყალობებ
 ბებერს სიცოცხლეს და მზის ციაგს მანათობელსა! . . .”

მოხუცს მრისხანედ უპასუხა გმირმა ფეხმარდმა:

- 560 ”ნუ განმარისხებ, თვითონ ვიცი, დიდიხანია
 მმართვეს ჰექტორის დაბრუნება.

ზევისის სურვილი

მაცნობა დედამ, ზღვის მოხუცი მეფის ასულმა.
 ვერ დამიმალავ მე, პრიამოს, ღვთაების ნებამ
 შენც აქაველთა ხომალდებთან რომ მოგიყვანა.

- 565 ვერ გაბედავდა კაცი, თუნდაც სიყრმით გზნებული,
 ბანაკში მოსვლას, ფხიზელ მცველებს ვერ გასცდებოდა
 და კარიბჭეზე ვერც იოლად გასწევდა ურდულს.
 იყუჩე ახლა და გულის წყლულს ნუ გამიახლებ!
 ნუთუ შენ ფიქრობ, მავედრებელს ხელსა გკრავ, მოხუცს,
 570 და თვითნებურად კრონიონის ნებას გადავალ?”

ასე თქვა.

შეერთა პრიამოსი და გაუყუჩდა,
ლომივით სწრაფად წამოიჭრა გმირი აქილევს,
კარებს მივარდა, თანვე მიჰყვა ორი მეაბჯრე -
ავტომედონტ და ალკიმოსი, მოძმეთა შორის

575 პატროკლეს შემდეგ მათ ყველაზე მეტად სწყალობდა.

მოსართავები მოხსნეს ცხენებს, შემოიყვანეს
კარავში მეხმლე მოხუცისა. დასვეს ვაჟკაცი.
მეფურ საზიდრით მოტანილი განძი დააწყვეს -
ჰექტორის თავის საზღაური უძვირფასესი.

580 მხოლოდ დატოვეს მოსასხამი ორი, ქიტონიც,
რომ შემოსილი გაეგზავნათ ტროას ცხედარი.
გმირმა უბრძანა მონა-ქალებს გვამის განზანა,
ნელსაცხებლებით დამშვენება, ისე რომ მამას
არ დაენახა: ვაი თუ მას განარისხებდა

585 შვილის იერი! ეგებ მაშინ ღვთის უნებურად
აქილევსს ხელიც აღემართა ბედშავ მოხუცზე.
განზანეს გვამი და განპოხეს მშვენიერ საცხით
მონა-ქალებმა, მოსასხამი გადააფარეს,
და აქილევსმა სარეცელზე თვით დაასვენა,

590 მეგობრებმა კი მოათავსეს ელვარე ეტლზე.
მაშინ პელიდმა სულთქმნა, გლოვით შესძახა მოძმეს:
”ძმაო პატროკლევ, ნუ დამძრახავ, პირქუშ ჰადესში
თუ ხმა მოგწვდება, ღვთაებრივი ჰექტორის გვამი
რომ დაუბრუნე მამას! დიდი საზღო გაიღო

595 და შენ ზვარაკად შემოგწირავ წილს იმ განძიდან!”

ასე თქვა.

კარავს დაუბრუნდა კვლავ აქილევსი.

დაეშვა ლამაზ სავარძელში, რომელსაც წელან
მოსცილდა უცბად წამომდგარი. მიმართა მოხუცს:

”მე დაგიბრუნდა, ვით გენება, წევს სარეცელზე

600 უცხოოდ მორთული, სისხამ დილით გარეთ რომ გახვალ,
იხილავ თვითონ. მაგრამ ახლა გვმართებს ვახშამიც.
თვით ნიობემაც უბედურმა ვერ დაივიწყა
საზრდო, თუმც ერთად თორმეტივე შვილი დაკარგა:
ექვსი ასული საყვარელი, ექვსიც ჭაბუკი.

605 ბიჭები დასცა აპოლონმა ბასრი ისრებით,
ხოლო გოგონებს არტემისმა მოუღო ბოლო.
ლეტოს შეჰკადრა გაჯიბრება თურმე ნიობემ:
ის ორისა და მე კი მრავალთ მშობელი ვარო!
სწორედ იმ ორმა დაუხოცა მკვებარას ყველა.

610 ცხრა დღე ეყარნენ. . . და არ იყო ამ ქვეყნად კაცი,
რომ დაეკრძალა: ქვად აქცია თავხედნი ზევსმა.

მხოლოდ, მეათე დღეს დამარხეს ღმერთებმა მკვდრები.
გლოვით მაშვრალმა დედამაც კი ინება საზრდო.
ახლა ის არის სიპულოსის უდაბურ მთებში,
615 სადაც, ამბობენ, ნიმფებს უყვართ მღვიმე, როს ცეკვით
აქელოიოს ნაკადებთანა გულს იჯერებენ.
იქ სატანჯველი სწავს ნიობეს, ღვთისგან ქვად ქცეულს.
ჩვენც, ღვთაებრივო მეფევ, გვმართებს მივილოთ საზრდო,
ძის დატირებას მოესწრები, როს მიასვენებ
620 ტროაში, უხვად დაიღვრება ცხარე ცრემლები”.

თქვა და წამოდგა.
თვითონ დაკლა თეთრმატყლიანი
ცხვარი და ოთხში ამოიღეს, როგორც წესია,
წვრილ-წვრილად დაჭრეს მეგობრებმა, შამფურს ააგეს,
ლადარში წვავენენ. გადმოიღეს შემდეგ მწვადები.
625 ავტომედონტმა პური დასდო ტაბლაზე ხონჩით,
გაუნაწილა აქილევესმა მეინახეებს.
ხელი მაშინვე გაუწვდინეს მორთმეულ საზრდოს
და როს იჯერეს გული თვისი სმითა და ჭამით,
დიდხანს უმზერდა პრიამოსი გაოცებული
630 პელიდს, ლამის თვით ღმერთთაო, ეჩვენებოდა.
ასევე იყო აქილევესიც გაკვირვებული
მოხუცის სათნო სახითა და საამო სიტყვით.
ერთ-ურთის ცქერა მათ სიტკბოს და სიამეს ჰგვრიდა.
ბოლოს მიმართა პრიამოსმა ფეხმარდ აქილევესს:
635 ”ზევისი რჩეულო, უკვე დროა და ნება მომეც
ცხოველმყოფელი ძილით დავტკბე შენს სავანეში.
მე ჯერ ხომ თვალი ერთი წამით არ მომიხუჭავს,
მას აქეთ, ჩემი ბედკრული ძე რაც გამომძალე!
იმ დღიდან გლოვას და ულეველ დარდს მივეც თავი,
640 ხშირად ღობესთან სადმე შმორში მივეგდებოდი. . .
ახლა გეახელ მხოლოდ საზრდოს, შუშხუნა ღვინოს
და ერთი ლუკმაც არ ჩამსვლია პირში აქამდე”.

ასე თქვა.

გმირმა უთხრა მოძმეთ, მონა-ქალებსაც,
რომ აივანზე სარეცელი გაეწყოთ ორი.
645 ქვეშ მოწეული, ზედ ხალიჩა, შალის საბანი
გადაეფინათ, რომ მოხუცებს არ შეცივნოდათ.
ანთებულ კვარით გამოვიდნენ მონა-ქალები
და აივანზე გაამზადეს ორი საწოლი.
პრიამოსს უთხრა აქილევესმა მაშინ ხუმრობით:
650 ”ჩემთან იძინე, საყვარელო სტუმარო ჩემო,
მაგრამ არ მოგკრან თვალი სადმე აქველებმა, -
აქვე კარავში გროვდებიან ხოლმე მბჭობელნი.

პირქუშ დამეში რომელიმემ რომ დაგინახოს,
ლაშქრის მესვეურს აგამემონს შეატყობინებს
655 და შვილის დახსნა, დარდანიდო, დაგიყოვნდება.
კიდევ ერთს გეტყვი და გულწრფელად მითხრა, მოხუცო:
რამდენ დღესაც მთხოვ გმირ ჰექტორის დასაკრძალავად,
იმდენ დღეს ბრძოლად არც მე გავალ, არც ჩემი რაზი!”

პრიამემ უთხრა, ღვთაებრივმა, ფეხმარდ აქილევსს:
660 ”თუ ნებას მომცემ, ღირსეულად დავკრძალო შვილი,
ამით, აქილევს, მოწყალებას დიდს მომანიჭებ.
ხომ იცი, ალყა რომ გვარტყია კომპში შეყუჟულთ,
შორი მთებიდან ხე-ტყე მოგვაქვს, ხოლო ტროელნი
შიშით ძრწიან. . .

ცხრა დღე მსურდა შვილი მეტირა,
665 სამგლობიარო ზეიმის და ქელების შემდეგ
მეთერთმეტე დღეს სამახსოვრო საფლავს დამეფლა. . .
თორმეტ დღის შემდეგ კი შევბმოდი მტერს უცილობლად”.
მოხუცს მიუგო აქილევსმა კეთილშობილმა:

”რაც გასურს, ყოველი აღსრულდება, მოხუცო ქველო:
670 ბრძოლად იმდენხანს არ გამოვალ, რაც გითხოვია!”
თქვა და მოხუცის მარჯვენა ხელს გმირმა ალერსით
ხელი შეახო, დაამშვიდა გული მშობლისა. . .
ასე დასცილდა. აივანზე დაწვნენ მოხუცნი -
მეფე და მაცნე და ძილის წინ ფიქრს მისცეს თავი.

675 ხოლო პელიდმა დაიძინა მტკიცე კარავში,
გვერდს ბრისეისი ეწვა ღვაწებაალებული.

უკვდავ ღმერთებსაც და აბჯროსან, ცხენოსან მოყმეთ
კეთილი ძილით მშვიდად მთელი ღამე ეძინათ.
ოღონდაც ჰერმესს ტკბილი ძილი ვერ მოერია.

680 ამას ფიქრობდა, თუ კარვიდან მეფე პრიამოს
ვით გაეყვანა, რომ ბჭის მცველებს არ შეენიშნათ.
თავით დაუდგა და პრიამოსს მიმართა ასე:
”საშიშროება არც კი გაკრთობს და უდარდელად
მტრებთან ისვენებ, პელიდისგან შეწყალებული.

685 მრავალი გაეც საზღაო მოკლულ ძის დასახსნელად,
მაგრამ შენ, ცოცხალს, სამმაგ ფასით გამოგიხსნიან
შენი შვილები, ვინც კი დაგრჩა, თუკი ატრიდმა,
აგამემონმა შეგამჩნია, ან სხვა აქაველთ”

ასე თქვა.

შეკრთა პრიამოსი, მაცნესაც უხმო.

690 ჰერმესმა ცხენნი შეუკაზმა მათ მეყსეულად,
ისე გარეკა ბანაკიდან, რომ ვერვინ ნახა.
მაგრამ როგორც კი მიაღწიეს ფონს მოხუცებმა

ქსანთოსის, ზევსის გაჩენილ წყალუხვ მდინარის,
ქველისმოქმედი ჰერმეს სწრაფად გაჩნდა ოლიმპოს.

695 ოქროს სამოსით მოეფინა ეოსი მიწას.

ილიონისკენ პრიამოსი დაოთხილ ცხენებს
მიაქროლებდა მოქვეითინე, მიჰყავდა შვილი.
ვერვინ იცნო ტროლეთა და ტროელ ქალთაგან
აფროდიტეს სწორ კასანდრაზე უადრეს იგი.

700 კოშკზე ავიდა პერგამოსის, ეტლში იხილა
სახე მამისა და ხმამჭექარ ტროელი მაცნის.

შემდეგ ცხედარიც სარეცელზე შენიშნა ძმისა,
ქალაქს მოჰვინა გულსაკლავი გლოვა-გოდება:

”ტროლენო ქალნო, ტროელებო, მოდით, შეხედეთ

750 ჰექტორს, ადრე რომ შეფრფინვიდით ბრძოლიდან მოსულს,
ჩვენი ქალაქის, ჩვენი ხალხის სიხარულს დიადს!”

ასე გოდებდა. ილიონში კაცი ან ქალი
არ დარჩა, რომ არ შეემუსრა დარდს ენით უთქმელს.

ყველა მოაწყდა შესახვედრად მაღალ კარიბჭეს.

710 ყველაზე უწინ ახალგაზრდა ცოლი და დედა
თმა-ლაწვის ხოკვით ზედ დაემხნენ გიჟივით ცხედარს.

მკერდზე მიიკრეს მისი თავი. ტიროდნენ სხვებიც.

ალბათ, მთელი დღე, ელვარე მზის ჩასვენებამდე,
კარიბჭის გარეთ იგლოვებდა ხალხი გმირ ჰექტორს,

715 რომ მოხუც მეფეს ეტლიდანვე არ შეემახა:

”გზა, მეგობრებო! შეიტანონ ტროას ცხეარი,
გული იჯერეთ, როცა სახლში მიასვენებენ!”

ასე თქვა.

ხალხმაც გაიწია და გზა დაუთმო.

შინ მიიტანეს, სარეცელზე დადეს სხეული.

720 მოზარენი და მოტირალნი ცხედართან ახლოს

იდგნენ, ჰგოდებდნენ გულში ჩამწვდომ ჰანგით საგლოველს,
ხოლო დიაცნი მოსძახოდნენ გულამოხვინჩევით.

ჯერ ანდრომაქემ, ახალგაზრდამ ცოლმა დაიწყო
მოთქმა,

თან გულში იხუტებდა ჰექტორს კაცთამყლეთს:

725 ”ადრე წამიხვედ, ჩემო ქმარო, ადრე დამაგდე

ქვრივად, ადრე მეც დამიოზლუე, ჯერაც უენო,

ვისაც სიცოცხლე მივანიჭეთ ჩვენ, ბედშავებმა!

ვერ მოესწრება სიჭაბუკეს! მანამდე ტროა

გაცამტვერდება: აღარ ჰყავხარ შემწე ფხიზელი,

730 ქალაქის მცველი და ქომაგი ქალთა და ჩვილთა!

მალე ტყვედქმნილებს წაათრევენ ღრმა ხომალდებით,

მეც უცილობლად, შენც აგრეთვე, შვილო ბედკრულო!

ქანცმილეული სამარცხვინო შრომით და ჯაფით

ემსახურები მკაცრ მბძანებელს, ან აქაველი
735 ხელს გტაცებს ხელში და კოშკიდან ძირს დაგანარცხებს,
შურისმგებელი დაკარგული ძმის, მამის, ძის გამო,
ჰექტორის მიერ ძლეულისა: მრავალ აქაველს
ბოლო მოულო, სისხლიანი მიწა არგუნა.
მრისხანე იყო მამაშენი შერკინებისას.

740 თავით ბოლომდე მთელი ტროა დასტირის რჩეულს.
ენით უთქმელი დარდი ერგოთ უბედურ მშობლებს,
ვაი, ამ საზარ სარეკლიდან ხელი საყვარელს
არ მომეც, სიტყვა სანატრელი არ გამატანე,
745 დღითა და ღამით რომ მახსოვდა სახეცრემლიანს!”

ასე ჰგოდებდა. და მოთქვამდნენ ტროელნი ქალნი,
ამ დროს ჰეკაბემ იწყო მოთქმა საწყალობელი:
”ჰექტორ! ყველაზე საყვარელო ჩემს შვილთა შორის!
შენ ყოვლისშემძლე ღმერთებს მუდამ უყვარდით წინათ,

750 ახლაც ზეცაში დასტირიან შენს სიკვდილს ღმერთნი!
მე სხვა შვილები აქილევსმა, ფეხმარდმა გმირმა,
როგორც მონები, გამიყიდა ვრცელ ზღვათა იქით -
სამოსში, იმბროსს, ან ღრუბლიან, უდაბურ ლემნოსს.
ხოლო შენ გძლია, ამოგართვა სული სპილენძით.

755 და თუმცა ბევრი კი გათრია შენგან ძლეული
პატროკლეს ირგვლივ, ამით მკვდარი ვერ გააცოცხლა!
ვით ნამით ნაზად დანამული, შინ განისვენებ,
თითქოს მოკვდავი, აპოლონ ღმერთს ვერცხლისმშვილდოსანს,
მსუბუქი ისრით დაუჭირა ანაზდეულად”.

760 ასე ჰგოდებდა, ისმა გვრინი საყოველთაო.
შემდეგ ელენემ იწყო მოთქმა საწყალობელი:
”ჰექტრო, ყველაზე საყვარელო მოყვარეთ შორის,
მაზლად მერგები, რადგან ქმრად მყავს ალექსანდროსი,
რომელმაც ტროას მომიყვანა. რად ვარ ცოცხალი!

765 მეოცე წელი მიიღია დროის წრებრუნვის,
რაიც აქ მოველ და სამშობლო დავტოვე ჩემი,
მაგრამ ერთხელაც არ მასმინე სიტყვა აუგი,
მაშინაც, თუკი შინაური მეტყოდა საწყენს -
ამაყი მაზლი, გინდა მული, ან დედამთილი.

770 მამამთილი კი როგორც მამა, მუდამ მწყალობდა.
შენ გონს მოგყავდა, ვინც მერჩოდა, ყველას სიკეთეს
შენი კეთილი, სათნო სულით ჩააგონებდი.
აი რად ვტირი შენზეც, ჩემზეც - მე უბედური!
არავინ არ მყავს ვრცელ ტროაში ნუგეშის მთქმელი

775 და მეგობარი, ერთნაირად ყველასა ვძულვარ!”
ასე ჰგოდებდა და მოთქვამდა ურიცხვი ხალხი.
ბოლოს მოხუცმა პრიამოსმა მიმართა ტროელთ:
”ახლა, ტროელნო, მოიტანეთ შეშა! ნუ ფიქრობთ,

რომ არგიველნი ჩაგისაფრდნენ. თვით აქილევსმა
780 მომცა პირობა, როს გამიშვა; არ შეგაწუხებს
მანამდის, სანამ მეთორმეტე დღე შესრულდება”.

ასე ბრძანა და ტროელებმა ჯორ-სახედრბი
შეაბეს ურმებს, მოიყარეს ქალაქთან თავი.
ცხრა დღე მოჰქონდათ მათ ტროაში შემა უზომო,
785 მეათე დღეს კი, როს გამოჩნდა ელვარე ეოს,
გლოვა-გოდებით მიიტანეს ჰექტორის გვამი,
კოცონზე დადეს და შეუნთეს ცეცხლი გიზგიზა.
ადგა ეოსი ცად ვარდისფერთითებიანი
და გმირ ჰექტორის ნაკვერჩხლებთნა მოგროვდა ხალხი
790 აურაცხელი, ყველამ თავი რომ მოიყარა,
ჩააქრეს მაშინ ნალვერდალი, ღვინო ასხურეს,
სადაც კი ცეცხლი გიზგიზებდა. შემდეგ ღადარში
ძმებმა მოკრიფეს თეთრი ძვლები და მეგობრებმა.
მწარედ მოთქვამდნენ, უხვად დაწვზე სდიოდათ ცრემლი.
795 ძვირფასი ნეშთი ნელა ჩადეს ოქროს ღარნაკში,
თხელი პეპლოსი დააფარეს ძოწით მოსილი,
ღრმა სამარეში ჩაასვენეს, ხოლო ზემოდან
დიდი ლოდები დააფარეს, მჭიდროდ დატკეპნეს,
შემდეგ ყორღანი აღუმართეს, დუდგნენ მცველნი,
800 რომ არ დასხმოდა სპა აბჯროსან აქაველების.
საფლავს მიწა რომ დააყარეს, ყველა წავიდა.
დიდი ქელები გაიმართა დიდ სასახლეში
ზევსის საყვარელ მეფის - მოხუც პრიამოსისა.
ასე დაკრძალეს იმ დღეს ჰექტორ, გმირი მხედარი.

შენიშვნები

ქება პირველი

1. *”რ ი ს ხ ვ ა ს, ღ მ ე რ თ ქ ა ლ ო, უ გ ა ლ ო ბ ე. . .” - იგულისხმება ხელოვნების ქალღმერთი - მუზა, კერძოდ, ეპიკური პოეზიის ქალღმერთი - კალიოპე. ასევე მუზისადმი მიმართვით იწყება ”ოდისეაჲ”.
2. ა ქ ა ვ ე ლ ნ ი - ბერძნული ტომი.
9. ლ ე ტ ო - ქალღმერთი. ლეტოს ზევსისგან შეეძინა აპოლონი და არტემისი. მითის თანახმად ეჭვიანი ჰერა არ აძლევდა ლეტოს მოლოგინების საშუალებას. ზევსმა ზღვაში გააჩინა კუნძული დელოსი და ლეტომ იქ მოიმშობიარა.
ზ ე ვ ს ი - ბერძნული პანთეონის უზენაესი ღვთაება, რეასა და კრონოსის ვაჟი, ელვისა და ჭექა-ქუხილის ღმერთი. ზევსმა ძველი ღმერთის კრონოსის ძალაუფლება და სამყარო გაინაწილა თავის ძმებთან - პოსეიდონთან და ჰადესთან ერთად.
11. ა ტ რ ი დ ი - ატრევსის ძე. ატრევსი იყო მიკენის მეფე, პელოპსისა და ჰიპოდამიას ვაჟი, აგამემონონისა და მენელაოსის მამა.
12. ა პ ო ლ ო ნ ი - ზევსის და ლეტოს ძე, არტემისის ძმა, ლინოსისა და ასკლეპიოსის მამა. ხელოვნების მფარველი ღვთაება. ითვლებოდა აგრეთვე გზებისა და მეზღვაურთა მფარველად, მისნობის

ქომაგად.

18. ო ლ ი მ ჰ ო - ღმერთთა სასუფეველი წმინდა მთა თესალიაში.
პრიამოსი - ტროის უკანასკნელი მეფე, ლამედონტის ძე, ჰეკაბეს ქმარი, პარისის, ჰექტორის და სხვათა მამა. ჰომეროსის ცნობით, მას ორმოცდაათი შვილი ჰყავდა, მათ შორიც ცხრამეტი - ერთი მეუღლისაგან.
30. ა რ გ ო ს ი - აგამემნონის სამფლობელო. მთავარი ქალაქი - მიკენი.
38. კ ი ლ ა - ქალაქი მესიაში, სადაც იყო აპოლონის განთქმული ტაძარი.
39. ს მ ი ნ თ ე ვ ს ი - აპოლონის ეპითეტი. ეპითეტი ნაწარმოებია სიტყვისაგან "სიმნთოს" (თავვი). თავვი მისნობის სიმბოლოდ იყო მიჩნეული. ამავე დროს აპოლონი ითვლებოდა მინდვრის თავგების შემმუსვრელად.
55. ჰ ე რ ა - ღმერთთა დედოფალი, რეას და კრონოსის ასული, ზევსის დაი და მეუღლე. ქორწინების, ოჯახის, მშობიარობის მფარველი ღვთაება.
-
- * ნუმერაცია მოცემულია პოემის სტრიქონთა მიხედვით.
56. დ ა ნ ა ე ლ ნ ი - ბერძნული ტომი.
66. ა ს ზ ვ ა რ ა კ ე უ ლ ი - ბერძნ. ჰეკატომბე. ასი ხარის ან სხვა ცხოველთა მსხვერპლად შეწირვა. ნიშნავს მდიდრულ ზვარაკს.
80. ა რ გ ი ვ ე ლ ნ ი - ბერძნული ტომი. იხმარება აქაველთა და დანაელთა სინონიმად.
97. შ ო რ ს მ ო ი ს ა რ ი - აპოლონის ეპითეტი.
100. ჰ ე კ ა ტ ო მ ბ ე - ასზვარაკეული. იხ. 1, 66.
ქრისე - კუნძული და ნავთსადგური ტროაში, სადაც იყო აპოლონის ტაძარი.
110. შ ო რ ს მ მ უ ს ვ რ ე ლ ი - აპოლონის ეპითეტი.
111. ქ რ ი ს ე ი ს ი - აპოლონის ქრუმის ქრისეს ასული.
113. კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა - აგამემნონის მეუღლე, ტინდარეოსისა და ლედას ასული, კასტორისა და პოლიდეკის და, ორესტეს, იფიგენიას, ელექტრას დედა.
138. ა ი ა ნ ტ ი - ტროის ომის გმირი. ტროადაში ორი აიანტი იბრძოდა - აიანტი ტელამონის ძე და აიანტი ოილევის ძე.
145. ი დ ო მ ე ნ ე ვ ს ი - კრეტის მეფე, მინოსის შვილიშვილი.
146. ჰ ე ლ ე ვ ს ი - ფთიის მეფე. პელაზგური ტომის - მირმიდონელთა ბელადი. მისგან ზღვის ქალღმერთს თეტისს შეეძინა აქილევისი.
151. ტ რ ო ა - სახელმწიფო და ქალაქი მცირე აზიის ჩრდილო-დასავლეთ სანაპიროზე. სხვაგვარად ამ სახელმწიფოს მთავარ ქალაქს ერქვა აგრეთვე ილიონი.
155. ფ თ ი ა - ქალაქი თესალიაში. აქილევისის სამშობლო.
159. მ ე ნ ე ლ ა ო ს ი - ატრევსის ძე, აგამემნონის ძმა, ელენეს ყოფილი ქმრის, სპარტის მეფე.

180. მ ი რ მ ი დ ო ნ ე ლ ნ ი - პელაზგური ტომი, თესალის სამხრეთ ნაწილის მოსახლეობა ტომის სახელს უკავშირებენ ბერძნულ სიტყვას "მირმექს" (ჭიანჭველა)
- 195 ა თ ე ნ ა - მარადქალწული ქალღმერთი სიბრძნისა, ხელოვნებისა, ხელოსნობისა, ომისა. იგი იყო ატიკისა და ქ. ათენის ქომაგი, ზევსის ასული. მკვლევარებს მიაჩნიათ, რომ ათენას კულტი შეთვისებულია პელაზგური პანთეონიდან.
199. პ ა ლ ა ს ი - ქალღმერთ ათენას ეპითეტი. ეს მეტსახელი ქალღმერთმა მიიღო მას შემდეგ, როცა დაჭრა და ცოცხლად გაატყავა ტიტანი პალასი.
200. ფ ა რ ო ს ა ნ ი ზ ე ვ ს ი - ზევსის ეპითეტი, ეგიოხი (ბერძნ. აიგიოხოს), ეგიდის (აიგიდის) მფლობელი.
202. ფ ა რ ო ს ა ნ ი ზ ე ვ ს ი - ზევსის ეპითეტი, ეგიოხი (ბერძნ. აიგიოხოს),
206. თ ვ ა ლ მ ც ე ც ხ ლ ი ა - ათენა ეპითეტი (ბერძნ. "გლაუკოპის" - ნათელთვალეზიანი, თვალეზმოელვარი).
222. ე გ ი ო ხ ი - იხ. 202.
238. კ რ ო ნ ი ო ნ ი - კრონოსის შთამომავალი.
242. ჰ ე ქ ტ ო რ ი - ტროელთა მხედართმთავარი. პრიამოსის ძე, პარისის ძმა, ანტრომაქეს ქმარი, ასტიანაქტის მამა.
263. პ ე რ ი თ ო ე - პერითოოსი, იქსიონეს ძე, ლაპითბის მეფე. მის ქორწილში მოხდა შეტაკება ლაპითებსა და კენტავრებს შორის.
დ რ ი ა ნ ტ ი - ღმერთის არესის ვაჟი, ლიკურგოსის მამა.
264. კ ა ი ნ ე ვ ს ი - არგონავტთა ლაშქრობის ერთ-ერთი მონაწილე, ადრე ქალწული იყო, მაგრამ ღმერთმა ვაჟკაცად გადააქცია.
პ ო ლ ი ფ ე მ ი - ლაპითების ერთ-ერთი გმირი.
265. ე გ ე ო ს ი - ათენის მეფე, გმირ თესევის მამა. ურჩხულ მინოტავროსთან ბრძოლის შემდეგ დაბრუნებულ თესევს დაავიწყდა ენიშნებინა მამისთვის მშვიდობით დაბრუნება. ეგეოსს ეგონა ვაჟი დამელუპაო და ზღვაში გადავარდა. ამის შემდეგ ეწოდა იმ ზღვას ეგეოსის ზღვა.
თ ე ს ე ვ ს ი - ბერძნული მითოლოგიის ერთ-ერთი ყველაზე პოპულარული გმირი.
270. ა პ ი ე ს ი ს მ ი წ ა - პელოპონესი.
280. "გ შ ო ბ ა ქ ა ლ ღ მ ე რ თ მ ა . . ." - აქილევსის დედაა ზღვის ქალღმერთი თეტისი.
307. მ ე ნ ე ტ ი დ ი - პატროკლე.
320. ე ვ რ ი ბ ა ტ ე , ტ ა ლ თ ი ბ ი ო ს - აგამემნონის მალემსრბოლნი.
352. "ს ა წ უ თ რ ო - მ ც ი რ ე" - აქილევსს ბედად ხანმოკლე სიცოცხლე ეწერა, ტროის ომში იგი უნდა მოეკლა პარისს.
358. ნ ე რ ე ვ ს ი - ზღვის ღვთაება, აქილევსის დედის თეტისის და მასთან ერთად ზღვის სხვა ნიმრების, ე.წ. ნერიდების მამა.
366. თ ე ბ ე - ზემო ეგვიპტის დედაქალაქი, შემდგომში დიდ დიოსპოლისად წოდებული, ჰომეროსი მას "ასბჭიანს" ("ჰეკატომპილოი") უწოდებს. თებე ერთქვა აგრეთვე ბეოტიის მთავარ ქალაქს.

კომეროსის მიხედვით იგი იყო "შვიდბჭიანი" ("ჰეპტაპილოს"). თქმულებით ეს ქალაქი ააშენა კადმოსმა. ამ ტაეჰში, ცხადია, იგულისხმება არა ზეოტიელთა, არამედ ეგვიპტელები თებე.

380. ვ ე რ ც ხ ლ ი ს მ შ ვ ი ლ დ ა - აპოლონის ეპითეტი.

400. პ ო ს ე ი დ ო ნ ი - ზღვის ღვთაება, კრონოსის ძე, ზევსის, ჰერას, ჰადესის ძმა.

402-3. ა ს ხ ე ლ ა ბ რ ი ა რ ე , ე გ ე ო ნ ი - გოლიათი, რომელიც ღმერთებს იცავდა ტიტანების თავდასხმისაგან.

413. თ ე ტ ი ს ი - ზღვის ნიმფა, ზღვის მოხუცი ღმერთის ნერევსის ასული, ერთ-ერთი ნერეიდა, აქილეუსის დედა.

473. პ ე ა ნ ი - საგმირო სიმღერა.

477. ე ო ს ი - განთიადის ქალღმერთი, ჰელიოსის (მზის) და სელენეს (მთვარის) დაი. ეოსმა ქმრად შეიერთო ტითონი და ზევსს შეევედრა იგი უკვდავი გაეხადა, მაგრამ დაავიწყდა მისთვის მუდმივი სიჭაბუკვეც ეთხოვა.

571. ჰ ე ფ ე ს ტ ო - ცეცხლისა და მჭედელობის ღმერთი, ზევსისა და ჰერას ძე. ჰეფესტოს კულტის თავდაპირველ კერად თვლიან კ. ლემნოსს.

593. ლ ე მ ნ ო ს ი - ვუკლანური წარმოშობის კუნძული ეგეოსის ზღვის ჩრდილოეთით. განთქმული იყო მეტალურგიით. ფიქრობენ, რომ ოდითგანვე ლემნოსი დასახლებული იყო პელაზგური მოსახლეობით, ჰეროდოტე მიუთითებს კიდევ იქ მის დროს არსებულ პელაზგურ მოსახლეობაზე.

594. ს ი ნ ტ ი ე ლ ე ბ ი - ლემნოსის ძველი მოსახლეობა. სინტიელები მისდევდნენ სამჭედლო საქმეს, მეტალურგიას. ამიტომაც კუნძულზე გაბატონებული იყო პრომეთეს და ჰეფესტოს კულტი.

603. ფ ო რ მ ი ნ გ ი - კითარის თუ არფას მსგავსი ინსტრუმენტი 3-7 სიმით.

ქება მეორე

6. ძ ი ლ ი ს შ ო რ ი ს ი - ძილის ღმერთი - "ჰიპნოსი", ნიქტის (ღამის) ვაჟი, სიკვდილის ღმერთის თანატოსის (ზერძნ. "თანატოს" ნიშნავს სიკვდილს) ძმა.

19. ა მ ბ რ ო ს ი - ღმერთები ამბროსიით კვებავდნენ თავიანთ ცხენებსაც.

42. ქ ი ტ ო ნ ი - ზედა ტანსაცმელი, უპირატესად ტილოსაგან ნაქსოვი. უმეტესწილად სწევდა პერანგის მაგივრობას, მის ზემოთ იცვამდნენ ხოლმე ქლიანას, ფაროსს, ჰიმატიონს. ზოგადად - სამოსი.

93. ო ს ა - ჭორის ღმერთი. ზევსის მაცნე.

103. ჰ ე რ მ ე ს ი - მაიასა და ზევსის ვაჟი. მწყემსთა, მოგზაურთა, ვაჭართა მფარველი ღმერთი. ზევსის მაცნე. ჰერმესს ზოგჯერ აიგივებენ პროტოხეთურ (ხატურ) და იბერიულ მთვარის ღვთაებასთან - არმაზთან (ბ. ჰროზნი).

104. პ ე ლ ო პ ს ი - პელოპონესის ეპონიმი. ტანტალოსის ძე, ნიობეს ძმა, ჰიპოდამიას ქმარი, ატრევსის მამა (აგამემნონისა და მენელაოსის პაპა).

106. თ ვ ი ე ს ტ ე - მიკენის მეფე, ატრევსის ძმა (აგამემნონისა და მენელაოსის ბიძა), ეგისთეს მამა.

110. ა რ ე ს ი - ზევსისა და ჰერას შვილი. ომის ღმერთი.
133. ი ლ ი ო ნ ი - ტროის მხარის მთავარი ქალაქი, სხვაგვარად - ტროა.
144. ი კ ა რ ო ს ის ზ ღ ვ ა - ზღვა, სადაც ჩავარდა იკაროსი, დაიდალოსის ძე, დაიდალოსი და იკაროსი გამოექცნენ კრეტის მეფე მინოსს დაიდალოსის მიერ გაკეთებული ფრთების საშუალებით. გათამამებული ყმაწვილი იკაროსი ფრენის დროს იმდენად მიუახლოვდა მზეს, რომ ცვილი, რომლითაც ფრთები ჰქონდა მიმაგრებული, დადნა და იკაროსი ზღვაში ჩავარდა.
145. ე ვ რ ო ს ი , ნ ო ტ ო ს ი - ქარის სახეობანი. ევროსი - აღმოსავლეთის ქარი, ნოტოსი - სამხრეთის ქარი, ევრონოტოსი - სამხრეთ-აღმოსავლეთის ქარი.
147. ზ ე ფ ი რ ო ს ი - ქარის სახეობა, დასავლეთის ქარი. ქარის ღმერთი, ეოსის ძე, უკვდავი ცხენების - ქსნათოსის, ბალიოსის და სხვათა მამა.
173. ლ ა ე რ ტ ი დ ი - ლაერტის ძე, ოდისევსი.
184. ი თ ა კ ა - ოდისევსის სმფლობელო ქალაქი და კუნძული იონის ზღვაში. მდებარეობს აკარნანიასა და კეფალენიის სანაპიროთა შორის.
260. ტ ე ლ ე მ ა ქ ო ს ი - ოდისევსისა და პენელოპეს ვაჟი.
262. ქ ლ ა ი ნ ა - თბილი მოსასხამი (ტანსაცმელი), გადასაფარებელი (საბანი).
- 290-291. დედანში ტაეპების ბოლოს მეორდება სიტყვა "ნეესთაი".
303. ა ვ ლ ი დ ი - ქალაქი ბეოტიაში. ამ ქალაქში შეიკრიბა ბერძენთა გაერთიანებული მხედრობა ტროაზე გალაშქრების წინ.
336. გ ე რ ე ნ ი ე ლ ი ნ ე ს ტ ო რ ი - გერენონი ქალაქია მესენიაში.
362. ფ ი ლ ე - გვაროვნული თემი, შემდგომ ხანებში - გეოგრაფიულ-პოლიტიკური ერთეული. ატიკაში იყო 4 ფილე, ხოლო ძვ. წ. ა. 510 წლის აქეთ - 10 ფილე. გვაროვნული ფილეები იყოფოდა ფრატრიებად, ტერიტორიულნი - დემოსებად.
381. "შ ე ვ უ დ გ ე თ ა რ ე ს ს" - ვემსახუროთ ომის ღმერთს - არესს, ე.ი. დავიწყოთ ბრძოლა.
385. ა რ ე ს ის ვ ე ლ ი - ბრძოლის ასპარეზი.
445. ა ტ რ ე ი ო ნ ი - ატრევის შთამომავალი.
447. ა ი გ ი დ ა - ჰეფესტოს მიერ ზევსისთვის გაკეთებული ფარი. ამ ფარს ათენაც ხმარობს. ზევსის ფარზე მიკერებულა საშინელი ურჩხული - მედუზა გორგოს თავი. აქედანაა სიტყვა "ეგიდა", გამოთქმა - მშვიდობის ეგიდით", ე.ი. მშვიდობის ძალით, მისი ნიშნით.
461. კ ა ვ ს ტ რ ი ო ს ი - მდინარე ლიდიაში.
465. ს კ ა მ ა ნ დ რ ი ო ს ი - მდინარე ტროაში, ერთვის ჰელესპონტს.
484. მ უ ზ ე ბ ი - ხელოვნების ქალღმერთები, ზევსის ასულები: კლეიო (ისტორიის მუზა), ევტერპე (ლირიკის მუზა), თალეა (კომედიის მუზა), მელოპომენე (ტრაგედიის მუზა), ტერპსიქორე (ცეკვის მუზა), ურანია (ასტრონომიის), ერატო (სატრფიალო პოეზიის მუზა), პოლიმნია (სახოტო პოეზიის მუზა), კალიოპე (ეპიკური პოეზიის მუზა).

498. მიკალესოსი - კონცხი მცირე აზიაში, კ. სამოსთან.
499. ჰარმა - მდინარე მცირე აზიაში.
ერთრე - ქალაქი კ. ევბეაზე.
500. ელეოსი - ქალაქი ბეოტიაში.
ჰილე - მდინარე ლიდიაში.
504. პლატაია - ქალაქი ბეოტიაში.
507. არნე - ქალაქი ბეოტიაში.
511. ორქომენი - ქალაქი ბეოტიაში. მინიოსის ორქომენი ეკუთვნოდა ბერძნულ ტომს მინიელებისას, არსებობდა აგრეთვე ქალაქი ორქომენი არკადიაში.
518. ფოკელნი - ფოკიდა მხარეა საბერძნეთში.
520. პანოპეესი - ქალაქი ფოკიდაში.
522. კეფისოსი - ტბა ბეოტიაში.
527. ლოკრები - შუა საბერძნეთში მცხოვრები ტომი.
532. ოპონტი - ლოკრიდის მთავარი ქალაქი, პატროკლეს სამშობლო.
535. ევბეა - ეგეოსის ზღვის კუნძული.
536. აბანტები - ევბეაში მცხოვრები ტომი.
537. ერეტრია - ქალაქი ევბეაზე.
546. ათენი - ატიკის მთავარი ქალაქი, V საუკუნიდან ძვ. წ. ა. მთელი საბერძნეთის კულტურული ცენტრი.
557. სალამინი - კუნძული ატიკის სანაპიროსთან.
559. ტირინთოსი - ქალაქი პელოპონესში.
561. ეპიდავროსი - ქალაქი პელოპონესში.
569. მიკენი - არგოლიდის მთავარი ქალაქი პელოპონესში.
570. კორინთო - ქალაქი პელოპონესის უკიდურეს ჩრდილოეთით.
572. სიკიონი - ქალაქი პელოპონესის ჩრდილოეთით.
573. ჰელიკე - ქალაქი პელოპონესის ჩრდილოეთით.
575. ჰელიკე - ქალაქი პელოპონესის ჩრდილოეთით.
581. ლაკედემონი - მხარე, პელოპონესის სამხრეთ-აღმოსავლეთით. მთავარი ქალაქი - სპარტა.
582. ფაროსი - კუნძული ხმელთაშუა ზღვაზე. ეგვიპტის სანაპიროს სიახლოვეს.

585. ს პ ა რ ტ ა - ლაკედემონის მთავარი ქალაქი პელოპონესში.
584. ა მ ი კ ლ ე - ქალაქი ლაკონიკაში, პელოპონესის სამხრეთ ნაწილში.
591. პ ი ლ ო ს ი - ნესტორის სამფლობელო, ქალაქი პელოპონესის სამხრეთ-დასავლეთით.
592. ა ლ ფ ე ო ს ი - მდინარე პელოპონესში.
595. თ რ ა კ ი ა - საბერძნეთის ჩრდილო-აღმოსავლეთით მდებარე მხარე ჰელესპონტისა და მარმარილოს ზღვის სანაპიროსთან.
თამირისი - მითიური მომღერალი, რომელმაც მუზებთან შეჯიბრება გაბედა. მუზებმა ამისთვის იგი დააბრმავეს.
596. ე ქ ა ლ ი ა - ქალაქი ეტოლიაში.
ე ვ რ ი ს ტ ო ს ი - განთქმული მშვილდოსანი. მან მშვილდი ჯილდოდ მიიღო აპოლონისგან და იმდენად გათამამდა, რომ ღმერთს შეეჯიბრა. აპოლონმა იგი მოკლა.
600. კ ი თ რ ა - სიმებიანი საკრავი.
603. ა რ კ ა დ ი ა - პელოპონესის ცენტრალური მთიანი მხარე.
კ ი ლ ე ნ ე - მთა არკადიაში.
604. ე პ ი ტ ი ო ს ი - მითიური მეფე არკადიისა.
615. ბ უ პ რ ა ს ი ა - ეპეელთა ტომის მთავარი ქალაქი ელიდაში.
ე ლ ი დ ა - მხარე პელოპონესის დასავლეთით.
619. ე პ ე ე ლ ნ ი - ელიდაში (პელოპონესში) მცხოვრები ტომი.
625. დ უ ლ ი ქ ი ა - ითაკის მეზობლად მდებარე კუნძული, ცნობილი არ არის, სახელდობრ რომელ კუნძულს გულისხმობდა ჰომეროსი.
631. კ ე ფ ა ლ ე ნ ი ა - კუნძულთა ჯგუფი, რომელშიც შედიოდა აგრეთვე კ. ითაკა.
ნ ე რ ი ტ ო ს ი - მთა კ. ითაკაზე.
634. ძ ა კ ო ნ თ ო ს ი - კუნძული იონიის ზღვაზე, ითაკის მახლობლად.
ს ა მ ო ს ი - კუნძული თრაკიის სანაპიროსთან (სამოთრაკია).
635. ე პ ი რ ო ს ი - მხარე ჩრდილოეთ საბერძნეთში.
638. ე ტ ო ლ ი ა - მხარე საბერძნეთის დასავლეთით.
639. პ ლ ე ვ რ ო ნ ი - ქალაქი ეტოლიაში.
640. ქ ა ლ კ ი დ ე - ქალაქი ელიდაში.
კ ა ლ ი დ ო ნ ი - ქალაქის ეტოლიაში.
641. ი ნ ე ვ ს ი - ქ. კალიდონის მეფე.
645. კ რ ე ტ ა - დიდი კუნძული ხმელთაშუა ზღვაში. ერთ-ერთი ცენტრი ჰომეროსამდელი ცივილიზაციისა, რომელიც კრეტა-მიკენის კულტურის სახელითაა ცნობილი სამედიცინო ლიტერატურაში.

646. კ ნ ო ს ო ს ი - ქალაქი კ. კრეტაზე.
651. ე ნ ი ა ლ ი ო ს ი - არესი.
653. ჰ ე რ ა კ ლ ე - ზევსისა და ალკმენეს ძე, ბერძნული მითოლოგიის ერთ-ერთი ყველაზე პოპულარული გმირი.
654. რ ო დ ო ს ი - დიდი კუნძული, რომელიც მცირე აზიის სამხრეთ-დასავლეთ სანაპიროსთან მდებარეობს.
660. ე ფ ი რ ე - კორინთოს ძველი სახელწოდება. არსებობდა ამ სახელწოდების სხვა ქალაქებიც.
681. პ ე ლ ა ზ გ ი კ უ რ ი ა რ გ ო ს ი - აქილევსის სამშობლო თესალიაში (ჩრდილოეთ საბერძნეთში). პელაზგები იყვნენ არაბერძნული ტომი, შესაძლოა, არაინდოევროპული წარმოშობისა, მოსახლეობდნენ თესალიაში და მცირე აზიაში. პელაზგიკური არგოსი ნიშნავს პელაზგებით დასახლებულ მხარეს. საკუთრივ სახელი "არგოს" ერქვა სხვადასხვა ქალაქს არგოლიდაში, აკარნანიაში. სიტყვის მნიშვნელობა გაურკვეველია, თუმცა, ემთხვევა გრაფიკულად ზედსართავს "არგოს" იმ განსხვავებით, რომ ზედსართავს ბოლოში მოუდის მახვილი, ხოლო ტოპონიმს - თავში. გარდა ამისა, ზედსართავს არა აქვს დადასტურებული ისეთი მნიშვნელობა, რომელიც გეოგრაფიულ სახელს შეეფერება. ფიქრობენ, რომ ტოპონიმი "არგოსი" უნდა ნიშნავდეს "ველს", "ვაკეს".
683. ჰ ე ლ ა დ ა - ამ შემთხვევაში აქილევსის სამშობლოში - თესალიაში ერთ-ერთი ქალაქის სახელწოდებაა. ჰომეროსის დროსვე ნიშნავდა მატერიკის საბერძნეთს თესალიის გამოკლებით, შემდეგ - მთელ საბერძნეთს კუნძულების ჩათვლით.
696. დ ე მ ე ტ რ ე - კრონოსის და რეას ასული, ნაყოფიერებისა და მიწათმოქმედების ქალღმერთი, პერსეფონეს დედა.
713. ა დ მ ე ტ ო ს ი - თესალიელი მეფე, ალკესტისის ქმარი.
715. პ ე ლ ი ა ს ი - პოსეიდონის ძე. პელიასმა ტახტის მოცილე ძმისწული იასონი კოლხეთს გაგზავნა ოქროს საწმისის მოსაპოვებლად (არგონავტების ლაშქრობა).
723. ჰ ი დ რ ა - მრავალთავიანი წყლის გველი.
724. "მა ლ ე ა რ გ ი ვ ე ლ თ ფ ი ლ ო კ ტ ე ტ ე გ ა ა ხ ს ე ნ დ ე ბ ა თ" - მითის მიხედვით შხამიანი ჰიდრას მიერ დაკბენილი ფილოქტეტე აქაველებმა უპატრონოდ დასტოვეს ლემნოსზე. ბედისწერის თანახმად კი ტროის აღება შეუძლებელი იყო ჰერაკლეს მშვილდის გარეშე, ხოლო ეს მშვილდი ხელთ ჰქონდა ფილოქტეტეს.
731. ა ს კ ლ ე პ ი ო ს ი - აპოლონის ძე, აქიმობის ღმერთი. "ილიადაში" იგი ჯერ კიდევ არ იხსენიება ღმერთად. იგი მამა აქაველთა მხედრობის დასტრაქრების მახაონის და პოდალეიროსისა.
734. ო რ მ ე ნ ი ა - ქალაქი მაგნესიაში.
ჰ ი პ ე რ ი ა - წყარო თესალიაში.
735. ა ს ტ ე რ ი ო ნ ი - ქალაქი თესალიაში.
738. ა რ გ ი ს ა - ქალაქი თესალიაში.
742. ჰ ი პ ო დ ა მ ე ა - პერითოოსის ცოლი. მის ქორწილში მოხდა შეტაკება ლაპითებსა და კენტავრებს შორის. იგივე სახელი ერქვა ენეასის დას, ანქისეს ასულს.

743. კ ე ნ ტ ა ვ რ ი - მითიური ცხენ-კაცი.
744. პ ე ლ ი ო ნ ი - მთა თესალიაში.
750. დ ო დ ო ნ ე - ქალაქი, რომელშიც ზევსის მოგვი იმყოფებოდა.
752. პ ე ნ ე ი ო ს ი - მდინარე თესალიაში.
755. ს ტ ი ქ ს ი - მიწისქვეშეთის სამეფოს მდინარე.
766. პ ი ე რ ი ა - მხარე მაკედონიაში.
776. ლ ო ტ ო ს ი - მცენარე, ლათ. trifolium melilotus.
782. ტ ვ ი ფ ო ე ვ ს ი - ურჩხული, რომელიც განასახიერებდა მიწისქვეშა ცეცხლს, ვულკანის ამოფრქვევას, მიწისძვრას.
783. ა რ ი მ ო ი ს ი - ადგილი კილიკიაში.
783. ი რ ი ს ი - ღმერთთა მაცნე, ცისარტყელა ქალღმერთი.
814. მ ი რ ი ნ ე - ამამონი, მებრძოლი ქალი, რომლის საფლავის ყორღანს ერქვა ბატიეია.
819. დ ა რ დ ა ნ ე ლ ნ ი - ბერძნული ტომი, ბერძნები.
ე ნ ე ა ს ი - აფროდიტეს და ანქისეს შვილი.
820. ა ფ რ ო დ ი ტ ე - ზევსის და ლეტოს ასული, სილამაზისა და სიყვარულის ქალღმერთი.
824. ი დ ე - მთაგრეხილი მცირე აზიაში, ჰელესპონტის ახლოს, ამ მთის ძირას მდებარეობს ტროა.
ძ ე ლ ე ი ა - ქალაქი იდეს მთის ძირას, ტროის მახლობლად.
828. ა დ რ ა ს ტ ე ა - ქალაქი მცირე აზიაში.
831. პ ე რ კ ო ს ე ლ ი - ქ. პერკოტეს მცხოვრები. ეს ქალაქი მდებარეობდა ტროის ჩრდილოეთით, ჰელესპონტთან.
პ რ ა კ ტ ი ო ნ ი - მდინარე ტროადაში.
841. ლ ა რ ი ს ა - ქალაქი მცირე აზიაში.
845. ჰ ე ლ ე ს პ ო ნ ტ ი - ახლანდელი დარდანელის სრუტე.
846. კ ი კ ო ნ ე ბ ი - თრიკული ტომი.
848. პ ე ო ნ ე ბ ი - პეონის მოსახლეობა ჩრდილოეთ საბერძნეთში, სადაც შემდგომში იყო მაკედონიის ტერიტორია.
849. ა მ ი დ ო ნ ე - ქალაქი მაკედონიის ჩრდილოეთით.
ა ქ ს ი ო ს ი - მდინარე მაკედონიაში.
851. პ ა ფ ლ ა გ ო ნ ი ა - მცირე აზიის ჩრდილოეთი მხარე შავი ზღვის სანაპიროზე.
853. კ ი ტ რ ო ს ი - ქალაქი პაფლაგონიაში.
ს ე ს ა მ ო ს ი - ქალაქი პაფლაგონიაში.

854. პართენიოსი - მდინარე პაფლაგონიაში. სიტყვა "პართენიოს" ნიშნავს "ქალწულურს".
855. ე რ ი თ ი ნ ი ო ს ი - ქალაქი პაფლაგონიაში.
კ რ ო მ ნ ა - ადგილი პაფლაგონიაში.
856. ჰ ა ლ ი ძ ო ნ ე ბ ი - შავი ზღვის პირას მობინადრე ტომი, აიგივებენ ქართველურ მოდგმის ტომებთან - ხალიბებთან.
857. ა ლ ი ბ ე ს მ ხ ა რ ე - ხალიბების (ქართველი ტომის) ქვეყანა შავი ზღვის სანაპიროზე.
858. მ ი ს ი ე ლ ე ბ ი - მისიის (მიზიის) მხარის მოსახლეობა.
862. ფ რ ი გ ი ა - მხარე მცირე აზიაში, ტროის აღმოსავლეთით. მომდევნო ხანის ავტორები ტროის მხარეს აიგივებენ ფრიგიასთან.
863. ა ს კ ა ნ ი ა - ადგილი ფრიგიაში.
864. მ ე ო ნ ი ა - ლიდიის ძველი სახელწოდება.
865. გ ი გ ა ი ე - ტბა მცირე აზიაში, ლიდიაში.
866. ტ მ ო ლ ო ს ი - მთა ლიდიაში.
867. კ ა რ ი ა - მხარე მცირე აზიის სამხრეთ-დასავლეთით.
868. მ ი ლ ე ტ ი - ქალაქების სახელი მცირე აზიასა და კრეტაზე.
ფ თ ი რ ე - ფთერიონი, მთა კარიაში.
869. მ ა ი ა ნ დ რ ო ს ი - მდინარე მცირე აზიაში.
მ ი კ ა ლ ე - კონცხი მცირე აზიაში, კ. სამოსის პირდაპირ.
876. ლ ი კ ი ა - "ილიადაში" ამ სახელწოდებით ორი მხარე გვხვდება, ერთი- ტროასთან ახლოს, მეორე - მცირე აზიის სამხრეთით.
857. ქ ს ა ნ თ ო ს ი - მდინარე ტროაში.

ქება მესამე

77. ფ ა ლ ა ნ გ ი - საომარი წყობა, რაზმი
130. ნ ი მ ფ ა - აქ იგულისხმება ახალგაზრდა, ლამაზი ქალი, ქალღმერთის სადარი.
145. ს კ ა ი ა ს ბ ჭ ე - ტროის დასავლეთ მხარეს გამავალი კარიბჭე.
189. ა მ ა ძ ო ნ ე ბ ი - მითიური მეომარი ქალები. ბერძნების წარმოდგენით ცხოვრობდნენ აზოვის ზღვისა თუ შავი ზღვის სანაპიროზე, კოლხიდაში.
237. კ ა ს ტ ო რ ი და პ ო ლ ი დ ე ვ კ ო ს ი - ლედას შვილები, ელენეს ძმები.
277. ჰ ე ლ ი ო ს ი - მზის ღმერთი, მზე.
295. კ რ ა ტ ე რ ი - ჭურჭელი ღვინის შესაზავებლად. ორ წილ ღვინოზე ჩვეულებრივ სამი წილი წყალი მოდიოდა. კრატერს ამზადებდნენ ვერცხლისგან ან მოოქრული ვერცხლისგან.

322. ჰ ა დ ე ს ი - მიწისქვეშეთის სამეფო, საიქიო, სულეთის ღმერთი.

ქება მეოთხე

2. ჰ ე ბ ე - ზევსისა და ჰერას ასული, სიყმაწვილის ქალღმერთი.

3. ა ლ ა ლ კ ო მ ე ნ ე - ათენას ეპითეტი ბეოტიის ქალაქის ალალკომენიას მიხედვით. ეს ქალაქი ითვლებოდა ათენას სამშობლოდ. გარდა ამისა, ეს სიტყვა გაიაზრებოდა მომდინარედ სიტყვისაგან "ალალკეინ" და აღიქმებოდა როგორც "მტერთა უკუმგდები", "დამცველი".

91. ა ი ს ე პ ო ს ი - მდინარე მისიაში (მიზიაში).

101. ლ ი კ ი ე ლ ი - აპოლონის ეპითეტი, "ლიკიას შობილი".

166. ე თ ე რ ი - სივრცე ზევსის კამარასა და ჰაერს (ატმოსფეროს შორის).

219. ქ ი ო ო ნ ი - ბერძენი კენტავარი, რომელმაც აღზარდა ჰერაკლე, იასონი, აქილევსი და სხვა გმირები.

377. პ ო ლ ი ნ ი კ ე - ოიდოპოსის ძე. იგი თებედან გააძევა ძმამ ეტეოკლემ. პოლინიკემ თავი მოუყარა ლაშქარს და დაესხა თებეს. ბრძოლაში ძმებმა ერთურთი დახოცეს.

385. კ ა დ მ ო ს ე ლ ნ ი - კადმოსი იყო ფინიკიელთა მეფის აგენორის ვაჟი. მან ბეოტიაში დაარსა ქალაქი თებე.

386. ე ტ ე ო კ ლ ე - პოლინიკეს ძმა, იხ. IV, 377.

477. ს ი მ ო ი ს ი ო ს - მდინარე სიმონტის პირას შობილი, სიმონტისპირელი.

508. პ ე რ გ ა მ ო ს ი - ტროის ანუ ილიონის აკროპოლისის სახელწოდება.

515. ტ რ ი ტ ო გ ე ნ ი ა - ათენას ეპითეტი (მნიშვნელობა არ არის ნათელი).

ქება მეხუთე

51. ა რ ტ ე მ ი ს ი - მარადქალწული ნადირობის ქალღმერთი. ლეტოს და ზევსის ასული, აპოლონის და.

63. ამ გემით გაიტაცა პარისმა ელენე. იგი გახდა სათავე ტროის ომისა.

83. მ ო ი რ ა - ბედისწერის ქალღმერთი. ჰომეროსის შემდგომ ხანებში ბერძნებს წარმოდგენილი ჰყავდათ მოირა სამი ქალღმერთის სახით: კლოთო ქსოვს ცხოვრების ძაფს, ლაქესისს ამოაქვს კაცის წილხვედრი, ხოლო ატროპოსი წყვეტს სიცოცხლის ძაფს.

222. ტ რ ო ს ი - ტროელ მეფეთა მამამთავარი, მისი სახელი (ტროა) ეწოდა ქვეყანასაც, იგივე სახელი ჰქვია ერთ-ერთ ტროელს, რომელიც მოკლა აქილევსმა.

266. გ ა ნ ი მ ე დ ი - ტროელთა მეფის ტროსის ვაჟი, რომელიც ზევსმა მისი სილამაზის გამო მამას გაუცვალა რაშებში. მოგვიანო თქმულებით განიმედი ზევსმა არწივს მოატაცებინა, უკვდავება

უბოძა და ღვინის მწდედ გაიხადა.

269. ლ ა ო მ ე დ ო ნ ტ ი - ტროის მეფე, პრიამოსის ძმა.
318. კ ვ ი პ რ ო ს ე ლ ი - აფროდიტეს ეპითეტი, "კვიპროსს შობილი".
333. ე ნ ი ო - ომის ქალღმერთი.
338. ქ ა რ ი ტ ნ ი - სილამაზის სამი მარადნორჩი ქალღმერთი.
370. კ ი პ რ ი ს ი - კვიპროსს შობილი, კვიპროსელი (აფროდიტეს ეპითეტი).
371. დ ი ო ნ ე - აფროდიტეს დედა. ძველი ქალღმერთი. ჰომეროსის შემდგომდროინდელ საბერძნეთში მისი კულტი არ ჩანს.
392. ა მ ფ ი ტ რ ი ო ნ ი ს ძ ე - ამფიტრიონი იყო ალკმენეს ქმარი და ითვლებოდა ჰერაკლეს მამად, თუმცა ალკმენეს ჰერაკლე ზევსისგან შეეძინა.
395. ა ი დ ე ს ი - მიწისქვეშეთის, ჰადესის ღმერთი, საიქიო.
401. პ ე ა ნ ი - აქიმობის ღმრეთი, ღმერთთა დასტაქარი.
438. დ ა ი მ ო ნ ი - დემონი, ავი სული.
509. ფ ო ი ბ ო ს ი - აპოლონის ეპითეტი ("სხივოსანი").
518. ე რ ი ს ი - შუღლის ქალღმერთი.
525. ბ ო რ ე ა ს ი - ჩრდილოეთის ქარი.
- 648-49. იგულისხმება ჰერაკლე.
723. რ ვ ა მ ა ნ ი ა ნ ი - ბერძნ. "ოკტაკნემა", საზიდარი, ეტლი, რომელსაც რვა თვლის მანა აქვს.
734. პ ე პ ლ ო ს ი - მოსასხამი, სამოსი (უპირატესად ქალისა), გადასახურავი (საბანი).
741. გ ო რ გ ო - ფროთოსანი ურჩხული, თმების ნაცვლად გველების მქონე. ჰომეროსი იცნობს ერთ გორგოს - მედეუსას.
749. ჰ ო რ ე ბ ი - წელიწადის დროთა ქალღმერთები, ოლიმპოს კარიბჭის მცველნი.
898. უ რ ა ნ ი დ ე ბ ი - ურანოსის, პირველღვთაების, ზევსის ღმერთის (ბერძ. "ურანოს" - ცა) შვილები.

ქება მეექვსე

132. დ ი ო ნ ი ს ე - ღვინისა და ვენახის, მხიარულების ღმერთი.
175. "მ ე ა თ ე დ ა დ გ ა ე ო ს ვ ა რ დ ი ს თ ი თ ე ბ ა" - გათენდა მეათე დილა.
236. ა ს ზ რ ო ხ ი ა ნ ი, ც ხ რ ა ზ რ ო ხ ი ა ნ ი - ზროხა (საქონელი) გვაროვნული წყობილების დროს იყო საცვლელი ერთეული, იხმრებოდა ფულის ნაცვლად, როგორც ფასის საზომი.

402-403. "მამა ეძახდა სკამანდრიოსს, ტროის მცხოვრები - ასტიანაქტს: ტროის ბურჯი ჰექტორიაო" - ტროელთა შეხედულებით, "სკამანდრისპირელის" ზეწოდება არ შეეფერებოდა პატარა ბავშვს, ასეთი პატივის ღირსი მხოლოდ მისი მამა შეიძლებოდა ყოფილიყო.

ქება მეშვიდე

84. ორმხრივხოფიანი ხომალდები - იგულისხმება დიდი წყალწყვის მქონე ხომალდები, რომელთაც ორსავე მხარეს დიდძალი ხოფების (ნიჩმებების) მწკრივი ჩაუყვებოდა.

389. მრავალმერხებიანი გემი - ხომალდი, რომელსაც მერხებზე მჯდომი ბევრი მენიჩბე მიაცურებდა.

453. პოსეიდონმა და აპოლონმა ტროის მეფეს ლაომედონტს აუგეს ციხე, მაგრამ მან ეს შრომა არ დაუფასა ღმერთებს.

469. ჰიპსიპილე - კ. ლემნოსის დედოფალი. მის დროს ლემნოსელმა ქალებმა დახოცეს ქმრები დალატისათვის. უმამაკაცო კუნძულზე მოსული არგონავტები კარგახანს დარჩნენ მათთან. ჰიპსიპილეს არგონავტთა მეთაურისგან იასონისგან შეეძინა ვაჟი - ევნეოსი.

471. მეტრონი - საწყაო ერთეული.

ქება მერვე

1. "მიწას ეფინა ეოს ყვითელჰეპლოსიანი" - გათენდა.

13. ტარტარი - ჯოჯოხეთი.

363. ევრისთევსი - ტირინთოსა და მიკენის მეფე.

368. ერებოსი - მკვდართა სამეფო.

393. ჰორები - იხ. V, 749.

479. კრონოსი - ზევსის მამა, ურანოსის შვილი. მან დაამხო ურანოსის ძალაუფლება, მაგრამ შემდეგ თვით ემსხვერპლა ზევსს, რომელმაც იგი ჯოჯოხეთში შთანთქა.

იაპეტე - ძველი ღვთაება, ტიტანი, პრომეთეს და ატლანტის მამა.

ქებამ მეცხრე

122. ტალანტი - სწორი, საწყაო. წონის ერთეული. არ ჩანს, რამდენს უდრიდა ჰომეროსის დროს, შემდგომ ხანებში ეტოლებოდა 26,2 კგ. ტალანტი იყო აგრეთვე ფულის ერთეული: ოქროს ტალანტი უდრიდა 10 ვერცხლის ტალანტს, ვერცხლისა - 60 მნას (ბაბილონური, სპარსული და ეგინის მხარისა - 100 მნას), მნა თავის მხარივ ეტოლებოდა 100 ატიკურ დარქმას, დრაქმა - 6 ობოლს, რომელიც ფულის ყველაზე წვრილ ერთეულს წარმოადგენდა.

191. ეაკიდი - ეაკეს შთამომავალი.

454. ე რ ი ნ ი ა - შურისძიების ქალღმერთი.

457. პ ე რ ს ე ფ ო ნ ე - ზევსისა და დემეტრეს ასული. იგი გაიტაცა ჰადესმა და ცოლად შეირთო. ზევსმა ნება დართო პერსეფონეს ნახევარი წელი ოლიმპოზე ყოფილიყო, დედასთან, ნახევარი წელი კი - მიწისქვეშეთში, ქმართან. მითი პერსეფონეს შესახებ განასახიერებს ზამთრის ად ზაფხულის დროთა ცვალებადობას: როცა პერსეფონე ოლიმპოზე, ბუნება აყვავებულია.

484. დ ო ლ ო პ ე ბ ი - თესალიური ტომი.

502. ლ ი ტ ე ბ ი - ზევსის ასულები, თხოვნა-ვედრებისა და ლოცვის ქალღმერთები. ბერძნ. "ლიტე" ნიშნავს ხვეწნას, მუდარას.

ქება მეათე

415. ი ლ ო ს ი - ტროსის ძე, ლაომედონტის მამა, პრიამოსის პაპა. ტროის მეორე სახელის - ილიონის ეპონიმი.

497. "მ ე ო ი ნ ე ი დ ი ს" - დიომედე, ოინევსის ძის - ტიდევსის შვილი.

498. ე რ თ ი მ თ ლ ა ი ნ ფ ლ ო ქ ვ ა დ ქ ც ე უ ლ ი - ბერძნ. "მონიუხეს" – "ერთფლოქვიანები". იგულისხმება ცხენების დიდი სისწრაფე და მიზანსწრაფული სრბოლა.

ქება მეთერთმეტე

1. ტ ი თ ო ნ ი - ლაომედონტის ძე, პრიამოსის ძმა, მემნონის მამა. განთიადის ქალღმერთმა ეოსმა იგი ქმრად გაიხადა, უკვდავება შესძინა, მაგრამ დაავიწყდა მარადიული ჭაბუკობა მიენიჭებინა.

256. "შ უ ბ ი . . . ქ ა რ შ ი ნ ა ზ ა რ დ ი" - იგულისხმება შუბისტარი, რომელიც მინდვრად, ქარში გაზრდილი ხისგან იყო მოჭრილი.

270. ე ლ ე ი თ ბ ი - მშობიარობის ქალღმერთები.

353. თ ვ ა ლ ა მ ო დ ე ბ უ ლ ი ზ უ ჩ ი - ზუჩი, რომელსაც გასახედად დატოვებული აქვს ორი ღრუ.

372. დ ა რ დ ა ნ ო ს ი - ამ სახელით ორი პიროვნება გვხვდება "ილიადაში", ერთია ჰექტორისა და ენეასის საერთო წინაპარი, ხოლო მეორე - მეომარი, რომელიც მოკლა აქილევსმა. დარდანელები ეწოდება ენეასის მეზრძოლებს.

395. "ჩ ი ტ ე ბ ს გ ა უ დ ი თ რ ი ა - რ ი ა და ა რ ა ქ ა ლ ე ბ ს" - იგულისხმება, რომ მოკლულთა გვამებს ყვავ-ყორნები დასტრიალებენ და არა ჭირისუფლები.

604. "და ე ს ი ე ო ს ა წ ყ ი ს ი გ ლ ო ვ ი ს" - იგულისხმება, რომ აქაცელთა ბედით აქილევსის დაინტერესებას მოჰყვება გლოვა - პატროკლეს დაღუპვა და ახლო მომავალში თვით აქილევსის სიკვდილი.

701. ა ვ გ ე ა ს ი - ელიდის მეფე. ოცდაათი წელი მისი თავლა არ გაწმენდილა, ჰერაკლემ ერთ დღეში გაასუფთავა. აქედან არის გამოთქმა "ავგეასის თავლა", რაც ნიშნავს გამოუღლებელ სიბინძურეს, რომელსაც არაფერი ეშველება.

733. ა რ ე ს ის ს ა ქ მ ე - ბრძოლა, ომი.

750. მ ი წ ი ს მ რ ყ ე ვ ე ლ ი - პოსეიდონი.

ქება მეცამეტე

5. ჰ ი პ ე მ ო ლ გ ო ს ნ ი - სკვითური ტომი, "ჰკათა მწველელები".

322. დ ე მ ე ტ რ ე ს ნ ა ყ ო ფ ი - მიწათმოქმედებისა და ნაყოფიერების ქალღმერთის ნობათი, ის, რასაც მიწა იძლევა.

345. კ რ ო ნ ი ო ნ ე ბ ი - იგულისხმება ზევსი და პოსეიდონი.

425. "ღ ა მ ი ს წ ყ ვ დ ი ა დ ი" - აქ ნიშნავს სიკვდილს.

746-747. პულიდამანტს ეშინია, რომ ბრძოლაში კვლავ ჩაებმება აქილევსი.

759-760. ლ ა პ ა რ ა კ ი ა ო რ მ ე ბ რ ძ ო ლ ზ ე, რ ო მ ე ლ თ ა ც ე რ თ ი ს ა ხ ე ლ ი - ასიოსი ჰქვიათ: ასიოს ადამანტის ძე და ასიოს ჰირტაკოსის ძე.

ქება მეთოთხმეტე

201. ო კ ე ა ნ ე - ურანოსის და გეას ძე, ტიტანი, ტეთისის ძმა და მეუღლე, ღმერთების, ზღვათა და მდინარეთ მშობელი.

250. კ რ ო ნ ი ო ნ ი ს ძ ე - იგულისხმება ზევსის ძე ჰერაკლე.

274. თ ა ნ ა ა რ ს ნ ი ძ ვ ე ლ ი კ რ ო ნ ო ს ი ს - ტიტანები, ურანოსის შვილები.

291. ქ ა ლ კ ი დ ი, კ ი მ ი ნ დ ი - ქორი, ლათ. nocturnus accipiter.

315. ი ქ ს ი ო ნ ე - ლაპითების მეფე. მან ჰერას გულის მონადირება მოინდომა, მაგრამ ზევსმა ნეფელეთი (ღრუბლით) შეუცვალა სატრფო.

317. დ ა ნ ა ე - დანაეს ოქროს წვიმის სახით დაუკავშირდა ზევსი. მისგან იშვა პერსევსი. ამ მითის სიუჟეტი ხშირად გხვდება სახვით ხელოვნებაში (ტიციანი, რემბრანდტი და სხვა).

323. ს ე მ ე ლ ე - თებეს მეფის კადმოსის ასული. მას ზევსისაგან შეეძინა დიონისე - ღვინისა და მხიარულების ღმერთი.

ალკმენე - ამფიტრიონის მეუღლე. მისგან შეეძინა იფიკლე, ხოლო ზევსისგან - ჰერაკლე.

ქება მეთხუთმეტე

87. თ ე მ ი დ ა - ტიტანიდა, ზევსის ცოლი, სიმართლის, მართლმსაჯულების და წინასწარმეტყველების ღმერთქალი.

101-102. დედოფალი ჰერა ნამალადევად იღიმება.

119. შ ი შ ი და ს ა შ ი ნ ე ლ ე ბ მ ა - ამ შემთხვევაში იგულისხმება არა ემოციები, არამედ ამ განცდათა გამომწვევი ღმერთები.
412. ათენა იყო ხელოვნებისა და ხელოსნობის ქომაგიც.
425. და რ და ნ ი - დარდანელები, დარდანოსის შთამომავალნი, ტროელთა ერთ-ერთი რაზმი, რომელსაც ენეასი მეთაურობდა.
- 566-567. რ ვ ა ლ ი ს კ ე დ ე ლ ი გ ე მ ს შ ე მ ო ა ვ ლ ე ს - იგულისხმება აბჯარასხმულ მეომართა ცოცხალი კედელი.
706. პროტესილაოსი იყო პირველი, ვინც ტროის ომს შეეწირა.
729. შ ვ ი დ ტ ე რ ფ ი ა ნ ი მ ე რ ხ ი - მთლად ნათელი არ არის, რას გულისხმობდა ამ სიტყვებში ჰომეროსი. შესაძლოა, მართალი იყო "ილიადის" რუსულად მთარგმნელი გნედიჩი, რომელიც თვლიდა, რომ "შვიდტერფიანი მერხი" მენიჩბეთა დასაჯდომად კი არ იყო განკუთვნილი, არამედ წარმოადგენდა შვიდი ტერფის სიგრძე, "შვიდფუტიან" (ინგლისური "ფუტი" ნიშნავს "ტერფს") ფიცარს, რომელსაც გემიდან გადმოსასვლელად, ტრაპად იყენებდნენ.
47. ს ი კ ვ დ ი ლ ი ს ა ს თ ხ ო ვ და - იგულისხმება, რომ პატროკლეს ომში ჩაბმას მალე უნდა მოჰყოლოდა მისი სიკვდილი.
150. ჰ ა რ პ ი ა პ ო და რ გ ე - ჰ ა რ პ ი ე ბ ი - სიკვდილის მომასწავებელი სულები. პოდარგემ ზევიროსთან შეუღლებით შვა აქილევის რაშები - ქსანთოსი და ბალიოსი.
174. ს პ ე რ ქ ე ი ო ს ი - მდინარე თესალიაში.
235. ს ე ლ ე ბ ი - მოგვები და მისნები დოდონაში. ისინი წინასწარმეტყველებდნენ წმინდა მუხის ფოთლების შრიალზე, ამიტომ დადიოდნენ ფენშიშველნი.
329. ქ ი მ ე რ ა - ურჩხული.

ქება მეჩვიდმეტე

- 4-5. ჩვენამდე მოაღწია ამ ტაეპების ძველქართულმა თარგმანმა, რომელიც ასე ჟღერს: ბარბით მცემლობს პირშო-შობა ვერ მეცნიერი შობისა".
- 210-211. "ჩ ა ს ა ხ ლ და გ უ ლ შ ი შ მ ა გ ი ა რ ე ს ი" - გმირი ბრძოლის სურვიით აღინთო.
425. სპილენძის ცა, სპილენძისფერი ცა ჩვეულებრივი გამოთქმაა "ილიადისთვის", იგი ერთი მხრივ მიანიშნებს ჩამავალი მზით შეფერილი, შედრუბლებული ზეცის ფერს და მეორე მხრივ ხაზს უსვამს ბუნების სურათის მსგავსებას ბატალურ სცენასთან. ამით ჰქმნის პოეტი მძიმე და საბედისწერო განწყობილებას. სპილენძს სიკვდილი მოაქვს, ცა სპილენძისფერია, ავის მომასწავებელია, ბრძოლის ველზე სპილენძი მძვინვარებს, მოყმეთაც "სპილენძის ძილი" ეუფლება.

ქება მეთვრამეტე

38. ნ ე რ ე ი დ ე ბ ი - ზღვის ნერევის ასულები.

255. "ველოდოთ . . . ეოსს" - ველოდოთ დილას, გათენებას.
- 395 -405. მოთხრობილია მითი იმის შესახებ, რომ ჰერას რცხვენოდა შვილის სიკოჭლე და თავიდან მოიშორა. ამ მითის თანახმად, ჰეფესტო დაბადებიდანვე იყო კოჭლი. არსებობს სხვა მითიც იმის შესახებ, რომ განრისხებულმა ზევსმა ზეციდან მოისროლა ჰეფესტო, რომელსაც ზევსსა და ჰერას შულის დროს დედის მხარე ეჭირა. ჰეფესტო კუნძულ ლემნოსზე დაენარცხა და ძლივს გადარჩა ადგილობრივი ტომის - სინტიელების დახმარებით. ეს მითი ასახულია "ილიადის" პირველ ქებაში.
399. ევრიონმე - ზღვის ქალღმერთი, ტიტან ოკეანის ასული.
432. აიაკე, ეაკე - პელეგისა და ტელამონის მამა, აქილევსისა და აიანტის პაპა.
462. ამფიგიევსი - ჰეფესტოს ეპითეტი, "ორთავ ხელით ძლიერი".
486. პლეადები - შვიდი თანავარსკვლავედი, აქედან არის სიტყვა "პლეადა".
 ჰიადები - თანავარსკვლავედი.
 ორიონი - ერთ-ერთი თანავარსკვლავედი პლეადების გვერდით.
 არკტოსი - დიდი დათვის თანავარსკვლავედი ("არკტოს" - დათვი).
507. ტალანტი - იხ. IX, 122.
592. დიადალოსი - მითიური მხატვარი და მშენებელი.
 არიადნე - არიადნემ დაიდალოსის ნაჩუქარი ძაფი მისცა გმირ თესევსს, რომელსაც დადუპვა ელოდა დაიდალოსისავე აგებულ ლაბირინთში. ამ ძაფის საშუალებით გაიგნო გმირმა გზა ლაბირინთში. აქედანაა გამოთქმა - "არიანდნეს ძაფი", ანუ გზის მაჩვენებელი საშუალების პოვნა.

ქება მეცხრამეტე

47. არესის მსახური - მეომარი, მებრძოლი, ომის ღმერთის მსახური.
91. ატე - ზევსის ასული, სიგიჟისა და უბედურების ქალღმერთი.
131. "კაცთა საქმე არგუნა წილა დ" - ატე ამიერიდან ღმერთების საქმეში ვერ ჩაერეოდა, მას მხოლოდ ადამიანთა შორის შეეძლო ბოღმის აღძვრა.
398. ჰიპერიონი - ტიგანი, ურანოსისა და გეას ძე, ჰელიოსის, სელენეს და ეოსის მამა.
413. "ლეტოს შობილი" - იგულისხმება აპოლონი.

ქება მეოცე

13. "მიწის მძვრელი" - იგულისხმება პოსეიდონი.
53. კალიკოლონი - გეოგრაფიული პუნქტი ტროის მხარეში.

96. ლ ე ლ ე გ ე ბ ი - ბალკანეთის ნახევარკუნძული ძველი მოსახლეობა. ჰომეროსის მიხედვით ლელეგები მცირე აზიაში ცხოვრობდნენ.

107. ზ დ ვ ი ს მ ო ხ უ ც ი - ნერეუსი, ზღვის ღმერთი, თეტისის მამა.

307-308. თქმულების თანახმად ენეასი ტროის ომიდან გადარცა და ტროელთა ნაშთთან ერთად ახალი სამკვიდროს ძებნაში მიაღწია იტალიის სანაპიროებს, აქ მისი ტომი შეერია ადგილობრივ მოსახლეობას და საფუძველი ჩაეყარა ახალ სახელმწიფოს - რომს. ეს მითი დამუშავებული აქვს ვერგილიუსს "ენეიდაში" (თარგმნილია ქართულად: ვერგილიუსი, ენეიდა, თბ. 1976წ.).

329. კ ა ვ კ ო ნ ე ბ ი - ტროელთა მეზობელი ტომი. იგივე სახელი ერქვა ერთ-ერთ ტომს, რომელიც პელოპონესის დასავლეთით ცხოვრობდა.

385. ჰ ი დ ე - ქალაქი ლიდიაში.

ტ მ ო ლ ო ს ი - მთა ლიდიაში.

391. გ ი გ ა ი ე - ტბა მცირე აზიაში, ლიდიაში.

392. ჰ ი ლ ო ს ი - მდინარე ლიდიაში, ჰერმოსის შენაკადი.

404. ჰ ე ლ ი კ ო ნ ი - ქალაქი პელოპონესის ჩრდილოეთით.

ქება ოცდამეორე

41. ი ე ს ო ნ ი დ ი - იგულისხმება არგონავტ იასონისა და ლემნოსელი დედოფლის ჰიპსიპილეს ვაჟი - ევნეოსი.

455. ყურების დაჭრა მონობის ნიშანი იყო. აქედან არის გამოთქმა "ყურმოჭრილი მონა".

ქება ოცდამეორე

29. ო რ ი ო ნ ი ს ძ ა ლ ლ ი - თანავარსკვლავედი.

506-507. "ტ რ ო ე ლ ე ბ ი ა ს ე უ ხ მ ო ბ ე ნ, რ ა დ გ ა ნ შ ე ნ ე რ თ ი ბ ჭ ე ს ი ც ა ვ დ ი დ ა ტ რ ო ი ს ც ი ხ ე ს" - ჰექტორი შვილს ეძახდა სკამანდრიოსს (საკამანდრისპირელს). ასეთ ზედწოდებას ტროელი მოქალაქენი არ იზიარებდნენ. მათ მიაჩნდათ, რომ სკამანდრიოსი (ტროის მთავარი მდინარიდან მომდინარე სახელი) უფრო თვით ჰექტორს შეეფერებოდა, როგორც ქალაქის ბურჯს.

ქება ოცდამესამე

25. დ ა რ დ ა ნ ი ო ნ ი - დარდანოსის შთამომავალი, ჰექტორი.

269. ტ ა ლ ა ნ ტ ი - იხ. IX, 122.

296. ა ნ ქ ი ს ი დ ი - ანქისის ძე.

679. ო ი დ ი პ ო ს ი - მეფე ლაიოსისა და იოკასტეს ძე. ოიდიპოსის მითი საფუძვლად დაედო სოფოკლეს ცნობილ ტრაგედიას "ოიდიპოსის მეფე". თქმულება გამოიყენეს შემდგომში სენეკამ, კორნელმა, ვოლტერმა და სხვებმა.

ქება ოცდამეოთხე

30. ლაპარაკია მითზე, რომელიც ეხება ტროის ომის დაწყების მიზეზს. პარისმა ჰერას, ათენას და აფროდიტეს შორის სილამაზეში უპირატესობა სიყვარულის ქალღმერთს მიანიჭა, რომელმაც მთელს ქვეყანაზე ულამაზესი ქალის სიყვარული აღუთქვა. პარისმა მართლაც მოიგო სპარტის მეფის მენელაოსის მეუღლის ელენეს გული.

340. პ ე დ ი ლ ა - მსუბუქი ფეხსაცმელი, შედგებოდა მხოლოდ ტყავის ძირისაგან (ფეხსაცმელს ზედა პირი არ ჰქონდა) და ეს ძირი მაგრდებოდა შიშველ ტერფზე წნული თასმების საშუალებით.

440. ე რ ი უ ნ ი ო ს ი - ჰერმესის ეპითეტი ("სიკეთის მომტანი").

602. ნ ი ო ბ ე - ნიობეს ჰყავდა 12 ქალ-ვაჟი. მან აბუჩად აიგდო ლეტო, რომელსაც მხოლოდ ორი შვილი ჰყავდა - აპოლონი და არტემისი. ამისთვის კადნიერი დედა სასტიკად დაისაჯა: აპოლონმა და არტემისმა ყველა შვილი დაუხოცეს.

შ ი ნ ა ა რ ს ი

სიტყვა ჰ ო მ ე რ ო ს ზ ე

.....

- ქება პირველი
ჟამიანობა. რისხვა
- ქება მეორე
სიზმარი. ბეოტია, ანუ ხომალდთა სია
- ქება მესამე
ფიცი. ალექსანდროსისა და მენელაოსის შერკინება
- ქება მეოთხე
ფიცის გატეხა. აგამემნონის მიერ ლაშქრის შემოვლა
- ქება მეხუთე
დიომედეს გმრობა
- ქება მეექვსე
ჰექტორისა და ანდრომაქეს შეხვედრა
- ქება მეშვიდე
ჰექტორისა და აიანტის შერკინება
- ქება მერვე
ღმერთების ბჭობა. შეწყვეტილი ბრძოლა
- ქება მეცხრე
ელჩობა
- ქება მეათე
დოლონია
- ქება მეთერთმეტე
აგამემნონის გმრობა
- ქება მეთორმეტე
გალავანთა შერკინება
- ქება მეცამეტე
ბრძოლა ხომალდებთან
- ქება მეთოთხმეტე
ზევსის მოხიზვლა
- ქება მეხუთმეტე
განდევნა ხომალდებიდან
- ქება მეთექვსმეტე
პატროკლე
- ქება მეჩვიდმეტე
მენელაოსის გმრობა
- ქება მეთვრამეტე
საჭურველის გაჭედვა

ქება მეცხრამეტე რისხვის დაცხრომა
ქება მეოცე ღმერთების ზრძოლა
ქება ოცდამეერთე ზრძოლა მდინარის ნაპირებთან
ქება ოცდამეორე ჰექტორის მოკვლა
ქება ოცდამესამე პატროკლეს დაკრძალვა. ასპარეზობა.....
ქება ოცდამეოთხე ჰექტორის გამოსყიდვა
შენიშვნები (რომან მიმინოშვილი)